

Η διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα

του γιου της Ντεβαχουτί

της Αυτού Θείας Χάρης

Α.Τσ.Μπακτιβεντάντα Σουάμι Πραμπουπάντα

Ιδρυτή-Ατσάρια της Διεθνούς Ένωσης για τη
Συνείδηση του Κρίσνα

Η διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα

του γιου της Ντεβαχουτί

Έργα της Αυτού Θείας Χάρης

Α. Τσ. Μπακτιβεντάντα Σουάμι Πραμπουπάντα

Η Μπαγκαβάντ-γκίτα όπως ακριβώς είναι

Σρίμαντ-Μπαγκαβατάμ

Σρι Τσετάνια Τσαριτάμριτα

Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας

Η διδασκαλία του Κυρίου Τσετάνια

Το νέκταρ της αφοσίωσης

Το νέκταρ της διδασκαλίας

Σρι Ισοπανισάντ

Το φως της Σρίμαντ-Μπαγκαβατάμ

Εύκολα ταξίδια σε άλλους πλανήτες

Η διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα, του γιου της Ντεβαχούτι

Η διδασκαλία της Βασίλισσας Κούντι

Η επιστήμη της αυτοσυνειδητοποίησης

Η τελειότητα του γιόγκα

Πέραν της γέννησης και του θανάτου

Στον δρόμο προς τον Κρίσνα

Ράτζα-βίντια: ο βασιλιάς της γνώσης

Ύψωση στη συνείδηση του Κρίσνα

Η ζωή προέρχεται από τη ζωή

Τέλειες ερωτήσεις, τέλειες απαντήσεις

Συνείδηση του Κρίσνα: το ασύγκριτο δώρο

Συνείδηση του Κρίσνα: το κορυφαίο σύστημα γιόγκα

Η διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα

του γιου της Ντεβαχουτί

της Αυτού Θείας Χάρης

Α. Τσ. Μπακτιβεντάντα Σουάμι Πραμπουπάντα

Ιδρυτή-Απόστολο της Διεθνούς Ένωσης για τη Συνείδηση του Κρίσνα

Μετάφραση - Επιμέλεια: Γ. Δ. Κωνσταντόπουλος

Copyright © 2019 μετάφρασης: Γ. Δ. Κωνσταντόπουλος

Το παρόν κείμενο είναι μετάφραση της πρωτότυπης αγγλικής έκδοσης του έργου (Teachings of Lord Kapila, the son of Devahuti - 1977).

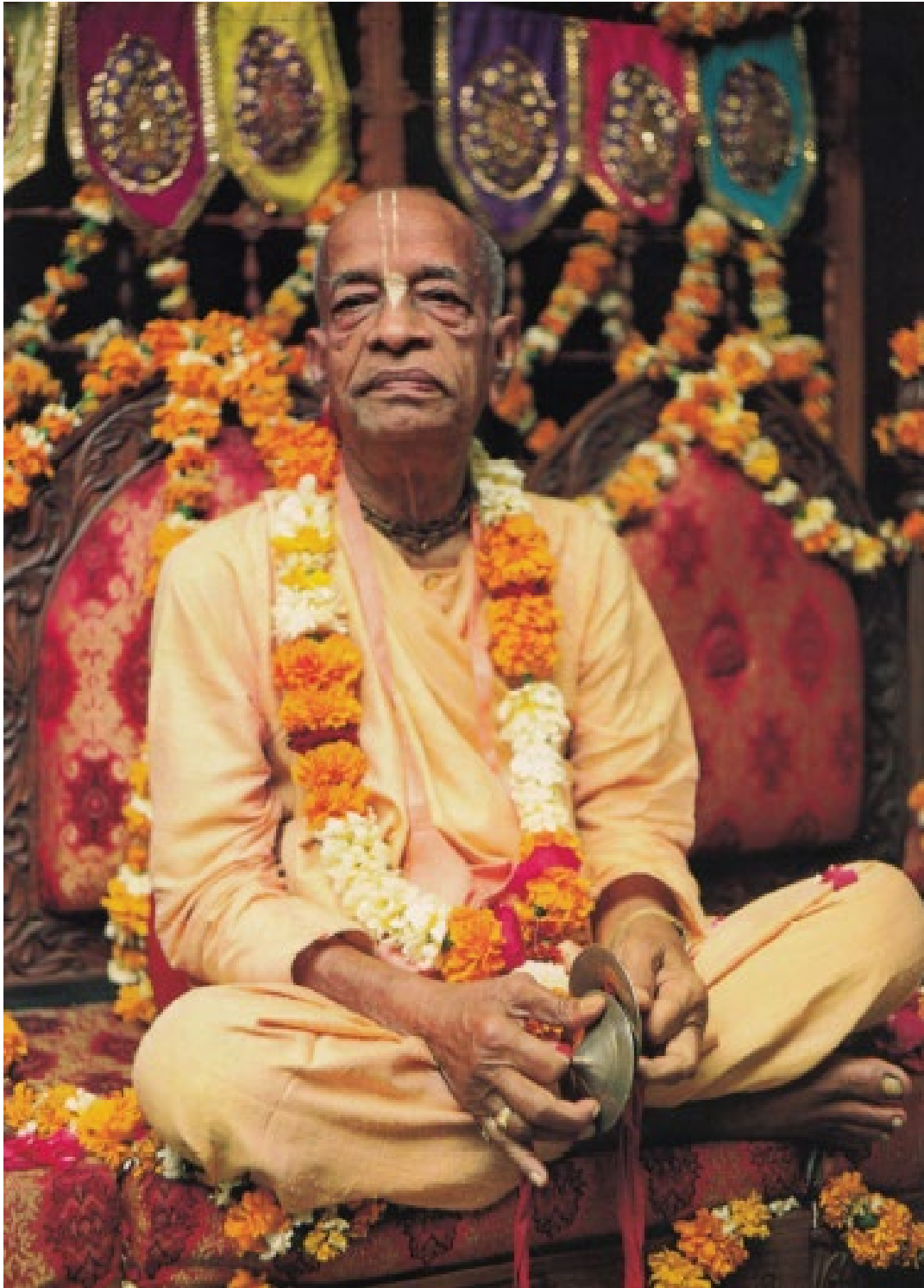
Επιτρέπεται η αναδημοσίευση μέρους ή όλου του κειμένου για λόγους μη κερδοσκοπικούς χωρίς την άδεια του μεταφραστή.

Σημείωση για την ελληνική έκδοση

Η διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα, ενσάρκωσης του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, περιγράφεται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, στο Τρίτο Άσμα, στα κεφάλαια 25-33. Το βιβλίο αυτό, «Η διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα», βασίζεται σε μία σειρά διαλέξεων που έδωσε στη Βομβάη την Άνοιξη του 1974 ο συγγραφέας του Σρίλα Μπακτιβεντάντα Σουάμι Πραμπουπάντα, οι οποίες πραγματεύονται το εικοστό πέμπτο κεφάλαιο, την αρχή της διδασκαλίας του Κυρίου Καπίλα.

Πίνακας περιεχομένων

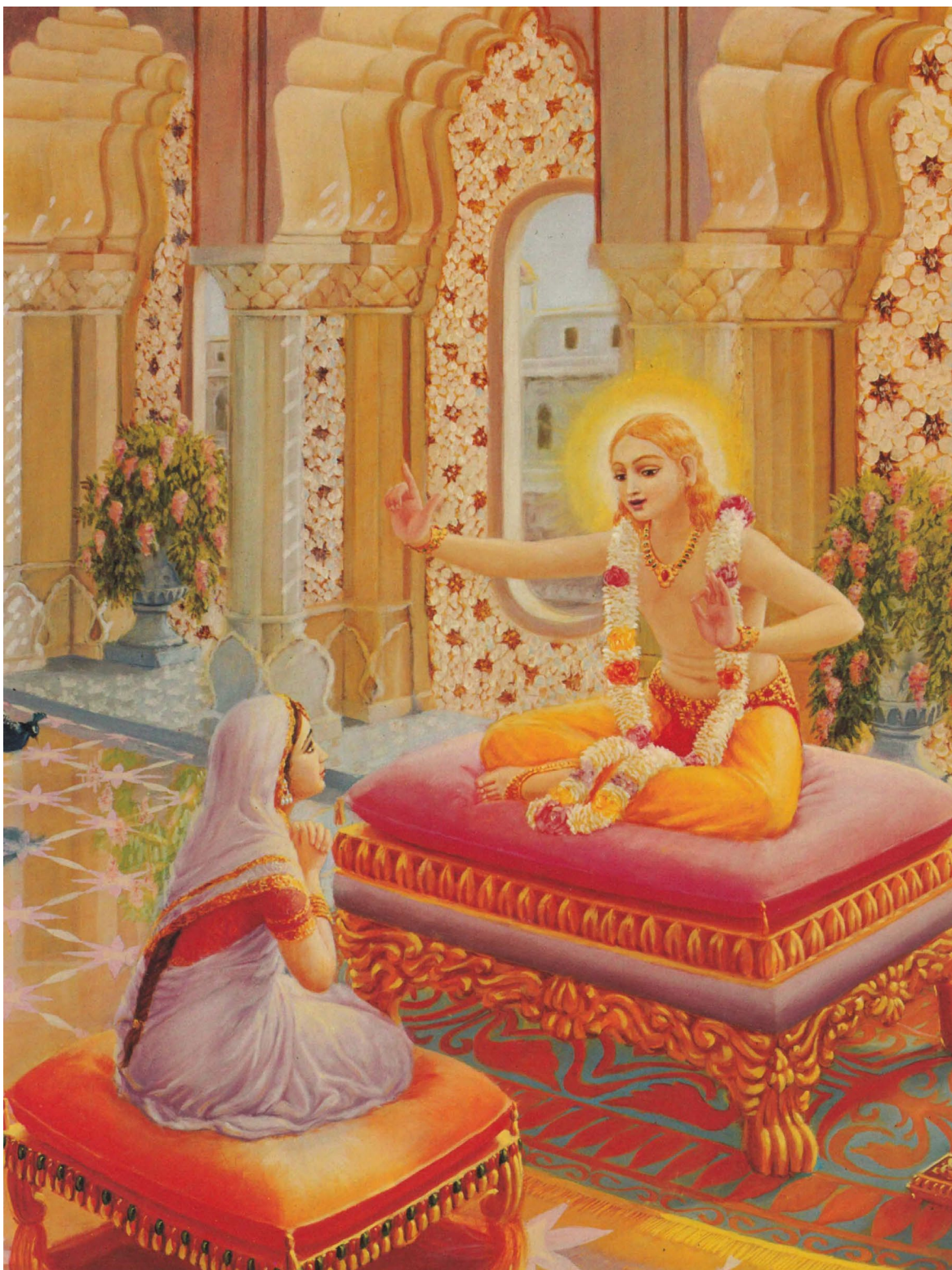
1. Ο σκοπός της έλευσης του Κυρίου Καπίλα	1
2. Ο υπερβατικός Κύριος και υπέρτατος <i>γιόγκι</i>	17
3. Πώς να κατανοήσει κανείς τα έργα του Κυρίου	27
4. Προσεγγίζοντας έναν γνήσιο <i>γκούρου</i>	39
5. Ο Κύριος Καπίλα αναλαμβάνει τη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί	51
6. Η Ντεβαχουτί επιθυμεί υπερβατική γνώση	63
7. Ο Κύριος Καπίλα αρχίζει να εξηγεί την αυτοσυνειδητοποίηση	95
8. <i>Μπάκτι-γιόγκα</i> : το υπέρτατο σύστημα <i>γιόγκα</i>	115
9. Εξαγνίζοντας τον νου για την αυτοσυνειδητοποίηση	131
10. Πνευματική προσκόλληση και υλική αποκόλληση	149
11. Τα χαρακτηριστικά ενός <i>σάντου</i>	169
12. Συναναστροφή με τον Υπέρτατο Κύριο μέσω της ακοής	197
13. Τέλεια γνώση μέσω της εγκατάλειψης	217
14. Το <i>μπάκτι</i> ως ύψιστη απελευθέρωση	237
15. Διαλογισμός πάνω στις υπερβατικές μορφές του Κυρίου	259
16. Τα πνευματικά πλούτη των αφοσιωμένων υπηρετών	281
17. Βρίσκοντας καταφύγιο στον Κρίσνα	303
18. Υπηρεσία αφοσίωσης - Η ύστατη τελειότητα	319
 Ο συγγραφέας	 329
Γλωσσάριο	331

η Αυτού Θεία Χάρη

Α. Το. Μπακιβεντάντα Σουάμι Πραμπουπάντα

Ιδρυτής-Απόστολος της Διεθνούς Ένωσης για τη Συνείδηση του Κρίσνα

Ο Κύριος Καπίλα, ενσάρκωση του Θεού, διδάσκει στη μητέρα Του Ντεβαχουτί τη φιλοσοφία Σάνκνια.

Η Υπέρτατη Ψυχή (Παραμάτμα), το εντοπισμένο γνώρισμα του Κυρίου Κρίσνα, που βρίσκεται μέσα στην καρδιά όλων των ζωντανών όντων και μέσα σε κάθε άτομο της ύλης και που Του επιτρέπει να γνωρίζει τα πάντα.

Κάθε πρωί, ο Κρίσνα, μαζί με τον αδελφό Του, τον Μπαλαράμα, και τους φίλους Του, τα βοσκόπουλα, οδηγούν τις αγελάδες Του στα βοσκοτόπια και τα δάση της Βριντάβανα, ενώ οι νεαρές βοσκοπούλες (οι γκόπι) Τον κοιτάζουν με απέραντη αγάπη.

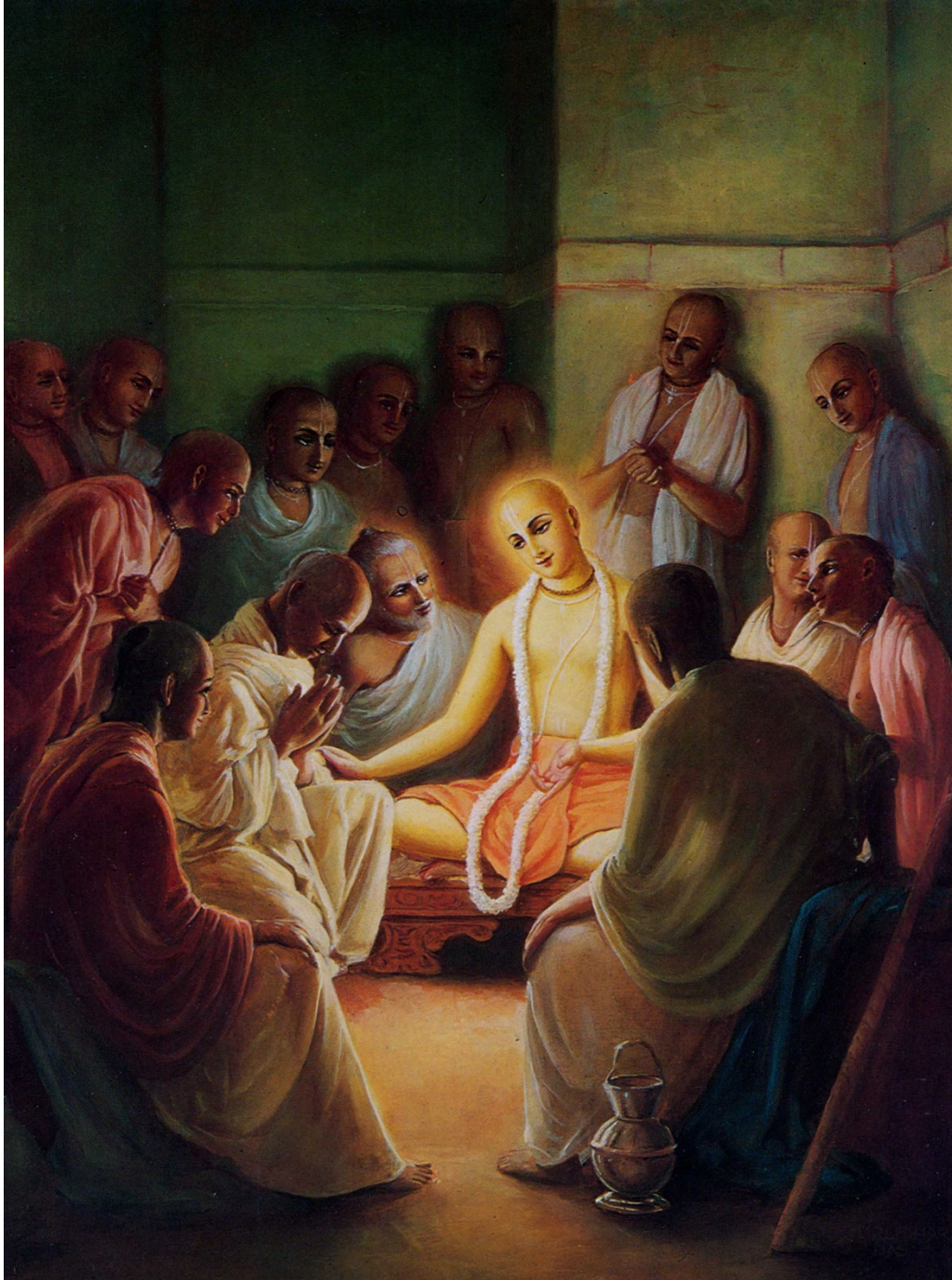
Η Σριμάτι Ρανταράνι και ο Κύριος Κρίσνα στον υπέρτατο πνευματικό
τόπο της Γκολόκα Βριντάνανα

Στους βεδικούς χρόνους, η λατρεία της Θεότητας στον ναό γινόταν με χλιδή και μεγαλοπρέπεια. Εδώ βλέπουμε ότι ικανοί μπράμανα, αφού έχουν προσφέρει στις Θεότητες Ράντα-Κρίσνα το λουτρό Τους και έχουν ντύσει τις Θεότητες με εκλεκτά ενδύματα, κοσμήματα και γιρλάντες από ευωδιαστά λουλούδια, προσφέρουν στις Θεότητες λατρεία, ενώ οι συγκεντρωμένοι πιστοί δοξάζουν τον Κύριο με τραγούδια και μουσικά όργανα.

Ο Μάχα-Βίσνου, ξαπλωμένος στον Ωκεανό της Αιτίας, με τη θεά Ντούργκα. Η θεά Ντούργκα είναι η προσωποποίηση της υλικής ενέργειας του Κυρίου. «Ντούργκα» θα πει φυλακή, και η δουλειά της είναι να βεβαιώνεται ότι οι αμαρτωλές ψυχές παραμένουν μέσα στη φυλακή του υλικού κόσμου.

Ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπραμπού, ο αβατάρα της Κάλι-γιούγκα και η πλέον ευπλαχνική ενσάρκωση, διδάσκει τους μαθητές Του σχετικά με τις δόξες του σανκίρτανα, της ομαδικής ψαλμωδίας του μάχα-μάντρα Χάρε Κρίσνα, που είναι η κατάλληλη μέθοδος αυτοσυνειδητοποίησης για αυτή την εποχή.

Για τη δημιουργία του υλικού κόσμου, η πλήρης επέκταση του Κυρίου Κρίσνα παίρνει τη μορφή του Μάχα-Βίσνου, που κείτεται στον Ωκεανό της Αιτίας. Ενώ ο Μάχα-Βίσνου κοιμάται, εκατομμύρια σύμπαντα γεννιούνται όταν εκπνέει και καταστρέφονται όταν εισπνέει.

Τα ζωντανά όντα του υλικού κόσμου χορεύουν σαν κούκλες στα χέρια των τριών γιούνα, των τριών καταστάσεων της υλικής φύσης (της αγαθότητας, του πάθους και της άγνοιας), που με τη σειρά τους ελέγχονται από τον Κύριο Κρίσνα.

Αφού ο Κύριος Κρίσνα είπε στον Αρτζούνα την Μπαγκαβάντ-γκίτα, ο Αρτζούνα πήρε μέρος στη μεγάλη μάχη. Μολονότι οι εχθροί του ήταν ανίκητοι και εκτόξευαν εναντίον του τα πανίσχυρα όπλα τους, με τη χάρη του Κυρίου που οδηγούσε το άρμα του, δεν μπόρεσαν να αγγίξουν ούτε μία τρίχα της κεφαλής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ

Ο σκοπός της έλευσης του Κυρίου Καπίλα

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

σωνακα ουβατσα

καπίλας ταττβα-σανκιάτα

μπαγκαβαν ατμα-μαγιαγια

τζαταχ σβαγιαμ ατζαχ σακσαντ

ατμα-πραγκιαπταγιε νριναμ

Είπε ο Σρι Σωνάκα: Μολονότι είναι αγέννητο, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας γεννήθηκε ως Καπίλα Ρίσι μέσω της εσωτερικής Του δύναμης. Κατήλθε για να διαδώσει υπερβατική γνώση, για το καλό ολόκληρου του ανθρώπινου γένους.

Η λέξη *ατμα-πραγκιαπταγιε* δείχνει ότι ο Κύριος κατέρχεται για το καλό του ανθρώπινου γένους, για να προσφέρει υπερβατική γνώση. Οι υλικές ανάγκες καλύπτονται επαρκώς από τη γνώση που δίνει η βεδική γραμματεία, η οποία προσφέρει ένα πρόγραμμα για καλή διαβίωση και σταδιακή εξύψωση στο επίπεδο της *σαττβα-γκουνα*, της κατάστασης της

αγαθότητας. Μόλις βρεθεί κάποιος στη *σατιβα-γκουνα*, η γνώση του διευρύνεται. Στο επίπεδο του πάθους δεν υπάρχει γνώση, γιατί το πάθος είναι η ώθηση για να απολαύσει κανείς υλικά οφέλη. Στο επίπεδο της άγνοιας δεν υπάρχει ούτε γνώση ούτε απόλαυση, αλλά απλώς ζώδης βίος.

Οι Βέδες έχουν σκοπό να υψώσουν κάποιον από την κατάσταση της άγνοιας στο επίπεδο της αγαθότητας. Όταν κάποιος βρίσκεται στην κατάσταση της αγαθότητας είναι σε θέση να κατανοήσει τη γνώση του εαυτού, δηλαδή την υπερβατική γνώση. Η γνώση αυτή δεν μπορεί να εκτιμηθεί από έναν συνηθισμένο άνθρωπο· γι' αυτό χρειάζεται η μαθητική διαδοχή. Αυτή η γνώση παρουσιάζεται είτε από το Ίδιο το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας είτε από τον γνήσιο αφοσιωμένο υπηρέτη Του. Ο Σωνάκια Ρίσι αναφέρει και αυτός εδώ ότι ο Καπίλα, η ενσάρκωση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, γεννήθηκε, δηλαδή εμφανίσθηκε, για να διαδώσει υπερβατική γνώση. Το να κατανοήσει κάποιος ότι δεν είναι ύλη αλλά πνευματική ψυχή (*αχαμ μπραμασμι*: «Είμαι από τη φύση μου Μπραμάν, πνεύμα»), δεν είναι αρκετό για την κατανόηση του εαυτού και των δραστηριοτήτων του. Πρέπει να βρίσκεται στη σφαίρα των δραστηριοτήτων του Μπραμάν. Η γνώση αυτών των δραστηριοτήτων εξηγείται από το Ίδιο το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Η υπερβατική αυτή γνώση μπορεί να εκτιμηθεί στην ανθρώπινη κοινωνία, αλλά όχι στην κοινωνία των ζώων, όπως φαίνεται καθαρά εδώ από τη λέξη *νριναμ*, δηλαδή «για τα ανθρώπινα όντα». Ανθρώπινα όντα σημαίνει ότι ζουν μία ζωή βάσει ρυθμίσεων, βάσει κανόνων. Από τη φύση, υπάρχουν ρυθμίσεις και στη ζωή των ζώων, αλλά αυτές οι ρυθμίσεις δεν έχουν σχέση με τη βάση ρυθμίσεων ζωή που περιγράφεται στις γραφές ή από τις βεδικές αυθεντίες. Μόνο αν η ζωή κάποιου είναι σύμφωνη με τις ρυθμίσεις των Βεδών μπορεί να κατανοήσει την υπερβατική γνώση.

Για την εξάπλωση αυτής της υπερβατικής γνώσης, ο Καπιλαντέβα, η ενσάρκωση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, έδωσε οδηγίες για τη φιλοσοφία Σάνκια στη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί. Αργότερα, εμφανίσθηκε ένας άλλος Καπιλαντέβα, ο οποίος διατύπωσε την άθεη

φιλοσοφία Σάνκνια, η οποία ασχολείται με τα είκοσι τέσσερα στοιχεία της υλικής φύσης, αλλά δεν δίνει καθόλου πληροφορίες σχετικά με τον Θεό. Ο αυθεντικός Καπίλα ονομάζεται Ντεβαχουτί-πούτρα Καπίλα, ενώ ο άλλος Καπίλα αποκαλείται ο άθεος Καπίλα. Όσον αφορά στον Καπιλαντέβα, ο Σωνάκια Ρίσι λέει, *καπίλας ταττβα-σανκιάτα*. Ο Καπίλα είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο· μπορεί, επομένως, να εξηγήσει την Απόλυτη Αλήθεια. Πράγματι, μόνο ο Μπαγκαβάν μπορεί να γνωρίζει την αληθινή θέση της έσχατης αλήθειας. Κανείς άλλος δεν μπορεί να την γνωρίζει. Ο Μπαγκαβάν, ο Κρίσνα, ή η ενσάρκωσή Του, επισκέπτεται περιστασιακά τη γη, για να δώσει στην ανθρωπότητα πληροφορίες σχετικά με τον σκοπό της ζωής. Έτσι ο Υπέρτατος Κύριος κατήλθε ως Καπιλαντέβα, *ταττβα-σανκιάτα*. Η λέξη *σανκιάτα* σημαίνει «ερμηνευτής» και η λέξη *ταττβα* σημαίνει «Απόλυτη Αλήθεια». Η Απόλυτη Αλήθεια είναι ο Ίδιος ο Μπαγκαβάν, ο Σρι Κρίσνα. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την Απόλυτη Αλήθεια, το Υπέρτατο Πρόσωπο, με διανοητικές εικασίες, ιδιαίτερα όταν βρισκόμαστε υπό την επίδραση των τριών καταστάσεων της υλικής φύσης (της *σαττβα-γκουνα*, της *ρατζό-γκουνα* και της *ταμο-γκουνα*.) Μόνο εκείνοι που βρίσκονται στη *σαττβα-γκουνα* (την κατάσταση της αγαθότητας) είναι ικανοί να κατανοήσουν την Απόλυτη Αλήθεια. Σύμφωνα με την *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (18.42), όσοι διαθέτουν τα προσόντα των *μπραμανα* βρίσκονται στη *σαττβα-γκουνα*.

σααμο νταμας ταπαχ σωτσαμ

κσαντιρ αρτζαβαμα εβα τσα

γκιαναμ βιγκιαναμ αστικιαμ

μπραμα-καρμα σβαμπαβατζαμ

«Γαλήνη, αυτοκυριαρχία, ασκητικότητα, αγνότητα, ανεκτικότητα, τιμιότητα, σοφία, γνώση και αρετή – αυτές είναι οι ιδιότητες με τις οποίες λειτουργούν οι *μπραμανα*.»

Σύμφωνα με τη βεδική αντίληψη, πρέπει να υπάρχουν στην κοινωνία άνθρωποι που είναι πραγματικοί *μπραμανα*, ικανοί να παρουσιάσουν την

αλήθεια. Αν όλοι γίνουν *σουντρα*, η Απόλυτη Αλήθεια δεν θα μπορεί να γίνει κατανοητή. Λέγεται ότi τώρα, στην Κάλι-γιούγκα, όλοι είναι *σουντρα* (*καλω σουντρα-σαμπαβαχ*), και είναι πολύ δύσκολο να βρει κανείς αυτή την εποχή άξιους *μπραμανα*, γιατί είναι πολύ σπάνιοι. Ουσιαστικά, δεν υπάρχει ούτε ένας άξιος *μπραμανα* αυτή την εποχή.

πραγιεναλπαγιουσαχ σαμπια

καλαβ ασμιν γιουγκε τζαναχ

μαννταχ σουμανντα-ματαγιο

μανντα-μπαγκια χι ουπαντρουταχ

«Ω σοφοί, αυτή τη σιδηρά εποχή του Κάλι οι άνθρωποι έχουν σύντομες ζωές. Είναι εριστικοί, οκνηροί, παραπλανημένοι, άτυχοι και, πάνω απ' όλα, πάντοτε ταραγμένοι.» (Μπαγκ. 1.1.10) Οι άνθρωποι αυτής της εποχής έχουν πολύ σύντομες ζωές και είναι αργοί στην κατανόηση της πνευματικής ζωής. Στην πραγματικότητα η ανθρωπίνη ζωή έχει σκοπό την κατανόηση πνευματικών αξιών, αλλά επειδή όλοι αυτή την εποχή είναι *σουντρα*, κανείς δεν ενδιαφέρεται. Οι άνθρωποι έχουν λησμονήσει τον αληθινό σκοπό της ζωής. Η λέξη *μανντα* σημαίνει ταυτόχρονα «αργός» και «κακός»: όλοι αυτή την εποχή είναι ή κακοί ή αργοί ή ένας συνδυασμός των δύο. Οι άνθρωποι είναι κακότευχοι και ταραγμένοι από τόσο πολλά πράγματα. Σύμφωνα με τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, θα υπάρξει τελικώς έλλειψη βροχής και συνεπώς ανεπάρκεια τροφής. Οι κυβερνήσεις θα επιβάλλουν επίσης πολύ βαρείς φόρους. Τα χαρακτηριστικά αυτής της εποχής που προέβλεψε η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* είναι ήδη ορατά σε κάποιο βαθμό. Εφόσον η Κάλι-γιούγκα είναι μία αξιοθρήνητη εποχή, ο Τσετάνια Μαχαπράμπού, που είναι ο Ίδιος ο Κρίσνα, μας συμβουλεύει όλους να ψέλνουμε Χάρε Κρίσνα.

χαρερ ναμα χαρερ ναμα

χαρερ ναμαϊβα κεβαλαμ

καλω ναστι εβα ναστι εβα

ναστι εβα γκατιρ ανιατα

«Αυτή την εποχή του Κάλι, ο μόνος τρόπος σωτηρίας είναι η ψαλμωδία του αγίου ονόματος του Κυρίου. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος.» (Μπριχαν-ναραντιγια Πουρανα)
Αυτή η μέθοδος δεν είναι επινόηση του Κυρίου Τσετάνια, αλλά συνιστάται από τις γραφές, από τις Πουρανα. Η μέθοδος για την Κάλι-γιούγκα είναι πολύ απλή. Το μόνο που πρέπει να κάνει κάποιος είναι να ψέλνει το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Εφόσον όλοι αυτή την εποχή είναι κουτοί, κακότυχοι και ταραγμένοι *σουντρα*, πώς μπορεί να κατανοήσει κάποιος την Απόλυτη Αλήθεια ή τον σκοπό της ζωής; Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* από τον Ίδιο τον Κύριο (4.7):

γιαντα γιαντα χι νταρμασια

γκλανιρ μπαβατι μπαρατα

αμπιουτταναμι ανταρμασια

ταντατμαναμι σριτζαμι αχαμ

«Όποτε και όπου υπάρχει παρακμή της θρησκευτικής πρακτικής και κυρίαρχη άνοδος της αθρησκείας, τότε, ω απόγονε του Μπάρατα, κατέρχομαι.»

Μερικές χιλιάδες χρόνια πριν ο Κύριος Κρίσνα εμφανίσθηκε ως Ντεβαχουτί-πούτρα Καπιλαντέβα. Ο πατέρας Του λεγόταν Κάρνταμα Ρίσι. Αφού ο Καπιλαντέβα μεγάλωσε, ο πατέρας Του, σύμφωνα με το βεδικό σύστημα, αποσύρθηκε, προσχώρησε στην τάξη του *σαννιασα* και άφησε το σπίτι τους για να καλλιεργήσει την πνευματική ζωή. Δεν θα πρέπει να σαπίζει κανείς όλη του τη ζωή στον υλικό κόσμο. *Παντσασορντβαμ βαναμ βρατζετ*. Σύμφωνα με τις βεδικές επιταγές, υπάρχουν τέσσερα *ασραμα* και τέσσερεις *βαρνα*, και οι άνθρωποι τηρούσαν αυτό το σύστημα πολύ αυστηρά. Αφού ο γιος του μεγάλωσε, ο Κάρνταμα Ρίσι, όντας αυστηρός οπαδός των Βεδών, έφυγε από το σπίτι του και άφησε τη γυναίκα του στη φροντίδα του ενήλικου γιου του, του Καπιλαντέβα.

Για τον Καπιλαντέβα λέγεται: *καπιλας ταττβα-σανκιατα μπαγκαβαν*. Στις μέρες μας, ο Μπαγκαβάν θεωρείται κάτι πολύ ευτελές, επειδή οι άνθρωποι κακομεταχειρίζονται τη λέξη Μπαγκαβάν, αλλά στην πραγματικότητα ο Μπαγκαβάν δεν είναι ένας συνηθισμένος άνθρωπος. *Αβατζαναντι μαμ μουνταχ*. επειδή ο Μπαγκαβάν Σρι Κρίσνα εμφανίσθηκε ως ένα ανθρώπινο όν, οι ανόητοι και οι παλιάνθρωποι (οι *μουντα*) θεωρούν τον Κρίσνα έναν συνηθισμένο άνθρωπο. Όπως λέει ο Ίδιος ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.13):

τριμπιρ γκουναμαγιαϊρ μπαβαϊρ

εμπιχ σαρβαμ ινταμ τζαγκατ

μοχιταμ ναμπιτζανατι

μαμ εμπιαχ παραμ αβιαγιαμ

«Εξαπατημένος από τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης (την αγαθότητα, το πάθος και την άγνοια), ολόκληρος ο κόσμος δεν Με γνωρίζει, Εμένα που είμαι πάνω από αυτές τις καταστάσεις και ανεξάντλητος.»

Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν *μαχατμα*, μεγάλες ψυχές, που μπορούν να γνωρίσουν τον Κρίσνα. Ο Αρτζούννα κατάλαβε ότι παρόλο που ο Κρίσνα έπαιζε τον ρόλο του φίλου του, ήταν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Αρτζούννα βρισκόταν σε τέλεια γνώση, και όμως ο Κρίσνα τον δίδασκε για το καλό μας. Ο Αρτζούννα ζήτησε τις οδηγίες του Κρίσνα, οι οποίες παρουσιάζονται για ολόκληρη την ανθρώπινη κοινωνία. Αφού άκουσε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, ο Αρτζούννα αποκάλυψε τον Κρίσνα *παραμ μπραμα παραμ νταμα*, «Υπέρτατο Μπραμάν και Υπέρτατη Κατοικία».

Στην πραγματικότητα κάθε άνθρωπος είναι Μπραμάν, πνευματική ψυχή. Δεν είμαστε το σώμα. Η επίγνωση ότι «είμαι πνευματική ψυχή, δηλαδή Μπραμάν» (*αχαμ μπραμασμι*) είναι αληθινή αυτοσυνειδητοποίηση. Σύμφωνα με τη βεδική παιδεία, θα πρέπει να κατανοήσει κανείς ότι είναι Μπραμάν και όχι το σώμα. Δεν θα πρέπει να παραμένουμε στην άγνοια, όπως οι σκύλοι και οι γάτες, πιστεύοντας, «Είμαι αυτό το σώμα, είμαι

Αμερικανός, είμαι Ινδός, είμαι *μπραμανα*, είμαι *κσατρία*, είμαι Ινδουιστής, είμαι Μουσουλμάνος», και ούτω καθεξής. Όλα αυτά είναι σωματικοί προσδιορισμοί. Όταν φτάσει κάποιος στην πνευματική κατανόηση, καταλαβαίνει ότι «είμαι Μπραμάν», *αχαμ μπραμασμι*. Αυτό ονομάζεται συνειδητοποίηση του Μπραμάν. Δεν γινόμαστε Μπραμάν με κάποια εξάσκηση. Ο χρυσός είναι χρυσός, ακόμα και αν καλύπτεται από κάποια βρομιά, η οποία μπορεί ασφαλώς να αφαιρεθεί. Παρόμοια, είμαστε όλοι Μπραμάν, πνευματικές ψυχές, αλλά κατά κάποιο τρόπο έχουμε έλθει σε επαφή με αυτά τα υλικά στοιχεία (*μπουμιρ απο 'ναλο βαγιουχ*), και έχουμε αποκτήσει σωματικά περιβλήματα. Κατά συνέπεια σκεφτόμαστε, «είμαι αυτό το σώμα». Αυτό είναι άγνοια, και αν δεν φωτιστεί κάποιος με πνευματική γνώση, παραμένει ζώδης.

Η κατανόηση της πνευματικής μας ταυτότητας ονομάζεται *νταρμα*. Ο έσχατος στόχος του *νταρμα* διατυπώνεται από τον Ίδιο τον Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (18.66). *Σαρβα-νταρμαν παριτιατζια μαμ εκαμ σαραναμ βρατζα*: «Άφησε κάθε είδους θρησκεία και εγκαταλείψου σ' Εμένα.» Έχουμε δημιουργήσει τόσο πολλά *νταρμα* σε αυτή τη γη – Ινδουιστικό *νταρμα*, Μουσουλμανικό *νταρμα*, Χριστιανικό *νταρμα*. Αυτά όλα είναι κατασκευασμένα *νταρμα*, αλλά το αληθινό *νταρμα* επιτυγχάνεται όταν φτάσουμε στο συμπέρασμα ότι ο Σρι Κρίσνα είναι το παν. Και πάλι, σύμφωνα με τα λόγια του Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.19):

μπαχουνναμ τζανμαναμ αντε

γκιαναβαν μαμ πραπαντιατε

βασουντεβαχ σαρβαμ ιτι

σα μαχατμα σουντουρλαμπαχ

«Μετά από πολλές γεννήσεις και θανάτους, εκείνος που βρίσκεται πραγματικά στη γνώση εγκαταλείπεται σ' Εμένα, γνωρίζοντας ότι είμαι η αιτία όλων των αιτιών και όλων όσων υπάρχουν. Μία τόσο μεγάλη ψυχή είναι πολύ σπάνια.»

Ο σκοπός της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι η διάδοση αυτού του μηνύματος. Δεν κηρύσσουμε κάποιο συγκεκριμένο αιρετικό θρησκευτικό σύστημα, αλλά την αληθινή θρησκεία, το *νταρμα*. *Νταρμα* του *σακσαντ μπαγκαβατ-πρανιταμ*: κανείς δεν γνωρίζει πραγματικά τι είναι *νταρμα* και κανείς δεν μπορεί να κατασκευάσει *νταρμα*. *Νταρμα* είναι η εντολή του Υπερτάτου Όντος. Κανείς δεν μπορεί να κατασκευάσει κρατικούς νόμους· τους δίνει η κυβέρνηση. Ο απλούστερος ορισμός του *νταρμα* είναι ότι *νταρμα* είναι η εντολή του Υπερτάτου Όντος. Εφόσον το Υπέρτατο Ον, ο Θεός, είναι ένα, η εντολή Του οφείλει να είναι μία. Πώς, λοιπόν, θα μπορούσαν να υπάρχουν διαφορετικά *νταρμα*; Αυτό δεν είναι δυνατό. Διαφορετικά *νταρμα* δημιουργούνται από άγνοια, η οποία κάνει τους ανθρώπους να σιέφτονται με όρους Ινδουιστικού *νταρμα*, Μουσουλμανικού *νταρμα*, Χριστιανικού *νταρμα*, αυτού το *νταρμα*, εκείνου το *νταρμα*, κλπ. Όχι. Ο χρυσός είναι χρυσός. Αν ένας Χριστιανός κατέχει χρυσό, αυτός γίνεται Χριστιανικός χρυσός; Ο χρυσός είναι χρυσός είτε τον κατέχει ένας Ινδουιστής είτε ένας Μουσουλμάνος είτε ένας Χριστιανός. Σύμφωνα με την εντολή του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, *νταρμα* σημαίνει να εγκαταλειφθεί κανείς στο Υπέρτατο Ον. Αυτό είναι *μπαγκαβατα-νταρμα*, και όλοι θα πρέπει να διδάσκονται πώς να εγκαταλείπονται στον Θεό. Ο Θεός είναι ένας· δεν μπορούν να υπάρχουν δύο Θεοί. Όταν υπάρχει ανταγωνισμός, δεν υπάρχει Θεός. Στις μέρες μας υπάρχει ένας διαφορετικός Θεός σε κάθε δρόμο, αλλά ο Κρίσνα δεν είναι τέτοιου είδους Θεός. Είναι ο Υπέρτατος Θεός. Όπως λέει ο ίδιος ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβατ-γκιτα* (7.7):

ματταχ παραταραμ νανιατ

κιντσιντ αστι νταναντζαγια

μαγι σαρβαμ ινταμ προταμ

σουτρε μανι-γκανα ιβα

«Ω κατακτητή του πλούτου (Αρτζούνα), δεν υπάρχει αλήθεια ανώτερη από Εμένα. Τα πάντα στηρίζονται επάνω Μου, όπως τα μαργαριτάρια είναι περασμένα σε κλωστή.»

Ο σκοπός της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι να πληροφορήσει τους πάντες ότι κανείς δεν είναι ανώτερος του Κρίσνα. Επειδή πολλοί νέοι Αμερικανοί και Ευρωπαίοι είναι τυχεροί και δεν γνωρίζουν τίποτα για κάποιον θεό συνονθύλευμα ετερόκλητων πραγμάτων, έχουν αντιμετωπίσει αυτή τη γνήσια κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα σοβαρά. *Κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμ*. Μπαγκαβάν, Θεός, σημαίνει Κρίσνα. Έχουμε απλώς παρουσιάσει την πληροφορία, «Εδώ είναι ο Θεός. Ο Σρι Κρίσνα.» Επειδή το έχουν αντιμετωπίσει αυτό σοβαρά, πολλοί νέοι Αμερικανοί και Ευρωπαίοι προσδεύουν στη συνείδηση του Κρίσνα. Γι' αυτό πολλοί άνθρωποι ξαφνιάζονται βλέποντας πώς αυτοί οι Αμερικανοί και οι Ευρωπαίοι έχουν γίνει τόσο σπουδαίοι υπηρέτες του Κυρίου και χορεύουν εκστατικά. Πώς γίνεται και είναι τόσο προχωρημένοι; Έχουν πάρει την πληροφορία σοβαρά: *κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμ*. Είτε αγγίζει κανείς τη φωτιά εν γνώσει του είτε όχι, η φωτιά θα τον κάψει. Αν τη φωτιά την αγγίζει ένα παιδί, δεν σημαίνει ότι δεν θα το κάψει. Αυτοί οι νεαροί Δυτικοί άνθρωποι έχουν αγγίξει τη φωτιά, και η φωτιά ενεργεί ως φωτιά.

Ατσαριοπασαναμ: αυτή η πληροφορία (*κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμ*) δεν είναι επινοημένη, αλλά αποδεκτή από τους *ατσαρια* της μαθητικής διαδοχής. Μολονότι ιμπερσοναλιστής, ο Σανκιαρατσάρια έχει αποδεχθεί τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Το ίδιο και ο Ραμανουτζατσάρια, ο Μαντβατσάρια, ο Βισνουσουάμι, ο Νιμμπάρκα και ο Σρι Τσετάνια Μαχαπρασπού και οι οπαδοί Του. Όλοι δέχονται τον Κρίσνα ως Υπέρτατο, όπως έκανε ο Αρτζούνα. Αυτή είναι η απλούστερη μέθοδος. Δεν υπάρχει λόγος να κάνει κανείς εικασίες, «Τι είναι ο Θεός; Πού είναι ο Θεός;» Γιατί να ψάχνει κανείς ανοήτως; Εδώ είναι ο Θεός, ο Κρίσνα. Μπορεί να νομίζουμε ότι δεν μπορούμε να δούμε τον Κρίσνα, αλλά ο Κρίσνα μπορεί να παρουσιαστεί με τη μορφή της ενέργειάς Του. Βεβαίως, μία πέτρα δεν είναι ο Θεός, αλλά μία πέτρα είναι άλλη μία από τις ενέργειες του Θεού. Η θερμότητα και το φως δεν είναι φωτιά, αλλά χωρίς φωτιά δεν μπορεί να υπάρχει θερμότητα ή φως. Υπ' αυτήν την έννοια, η θερμότητα και το φως δεν διαφέρουν από τη φωτιά. Ο υλικός κόσμος είναι σαν τη θερμότητα και το φως της υπέρτατης φωτιάς.

*εκαντεσα-σιτασγιαγκνερ
τζιοτσνα βισταρινι γιατα
παρασια μπραμαναχ σακτις
τατενταμ ακιλαμ τζαγκατ*

«Όπως η φωτιά βρίσκεται σε ένα μέρος, αλλά απλώνει το φως της παντού, έτσι και το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, το Παραμπραμάν, απλώνει τις ενέργειές Του απ' άκρου εις άκρον στο σύμπαν.» (Βισνου Πουρανα 1.22.53)

Ο ήλιος βρίσκεται σε ένα μέρος, αλλά το φως του και η θερμότητά του εκτείνονται σε ολόκληρο το ηλιακό σύστημα. Μόλις αντιληφθούμε το φως και τη θερμότητα, μπορούμε να καταλάβουμε ότι ο ήλιος είναι εκεί. Αφού όλοι μπορούν να αντιληφθούν το φως και τη φωτιά, ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.8), *πραμπασμι σασι-σουριαγιох*. «Εγώ είμαι το φως του ήλιου και της σελήνης.» Οι άνθρωποι λένε, «Μπορείς να μου δείξεις τον Θεό;» και δεν συνειδητοποιούν ότι βλέπουν τον Θεό καθημερινά, κάθε στιγμή. Επειδή αυτή την εποχή οι άνθρωποι είναι ανόητοι, δεν μπορούν να καταλάβουν ότι όταν αντιλαμβανόμαστε την ενέργεια του Κυρίου, μπορούμε να αισθανθούμε την παρουσία Του.

Τώρα οι νεαροί αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα λατρεύουν τον Κρίσνα. Ποια είναι τα σημάδια ενός αφοσιωμένου υπηρέτη; Το πραγματικό γνώρισμα ενός αφοσιωμένου υπηρέτη του Κυρίου είναι ότι δεν ενδιαφέρεται πλέον για τις υλικές απολαύσεις: *μπακτιχ παρεσανουμπαβο βιρακτιρ ανιατρα τσα* (*Μπαγκ.* 11.2.42). Οι μαθητές της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα δεν πηγαίνουν σε κινηματογράφους, εστιατόρια ή νυκτερινά κέντρα, και δεν καπνίζουν ούτε πίνουν. Στην Ευρώπη και την Αμερική όλα αυτά τα πράγματα είναι προσιτά και πολύ φθηνά, αλλά αυτοί οι νέοι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται γι' αυτά. Ενδιαφέρονται μόνο να κάθονται στο πάτωμα και να μαθαίνουν για τη συνείδηση του Κρίσνα. Γιατί συμβαίνει αυτό; Γιατί έχουν απορρίψει τον υλικό κόσμο. Όταν κάποιος αποστρέφεται τις υλικές

απολαύσεις, μπορεί να καταλάβει κανείς ότι έχει σημειώσει πνευματική πρόοδο. Πνευματική ζωή δεν σημαίνει να δεχθεί κάποιος *σαννιασα* και μετά να καπνίζει ή να πίνει τσάι. Πρέπει να απεχθάνεται κανείς πραγματικά την υλική ζωή. Χάνει το ενδιαφέρον του για τις υλικές δραστηριότητες και ενδιαφέρεται μόνο για την κατανόηση του Θεού, του Υπερτάτου Όντος, και της υπηρεσίας Του. Όπως λέει η εντολή που αναφέρεται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (5.5.1):

ναγιαμ ντεχο ντεχα-μπατζαμ νριλοκε

κασταν καμαν αρχατε βιντ-μπουτζαμ γιε

«Από όλα τα ζωντανά όντα που έχουν δεχθεί υλικά σώματα σε αυτόν τον κόσμο, εκείνος που του έχει δοθεί ανθρώπινη μορφή δεν θα πρέπει να εργάζεται σκληρά μέρα-νύχτα μόνο για αισθησιακή ικανοποίηση, η οποία προσφέρεται ακόμα και στους σκύλους και τους χοίρους που τρώνε κόπρανα.» Η λέξη *βιντ-μπουτζαμ* σημαίνει «εκείνοι που τρώνε κόπρανα». Οι χοίροι δουλεύουν σκληρά μέρα-νύχτα τρώγοντας κόπρανα, και επειδή τα κόπρανα περιέχουν χημικά, υδροφωσφορικά λιπάσματα, οι χοίροι αποκτούν δύναμη, παχαίνουν πολύ και απολαμβάνουν το σεξ. Σε κάθε περίπτωση, η ανθρώπινη ζωή δεν έχει σκοπό τη μίμηση της ζωής των χοίρων, αλλά την *ταπασια*, την ασκητικότητα:

ταπο ντιβιαμ πουτρακα γιενα σαττβαμ

σουντγιεντ γιασμαντ μπραμα-σωκιαμ τβ ανανταμ

«Αντίθετα, αγαπημένα μου παιδιά, θα πρέπει να ασχολείστε με πράξεις εξιλέωσης και ασκητικότητες, για να αποκτήσετε τη θεϊκή θέση της υπηρεσίας αφοσίωσης. Με τέτοιου είδους δραστηριότητες, η καρδιά εξαγνίζεται, και όταν φτάνει σε αυτή τη θέση, αποκτά αιώνια, μακάρια ζωή, η οποία είναι υπερβατική ως προς την υλική ευτυχία και η οποία συνεχίζεται για πάντα.» (*Μπαγκ.* 5.5.1)

Αυτό είναι το νόημα του βεδικού πολιτισμού. Ο σκοπός της κοινωνίας του *βαρνασραμα-νταρμα* -που αποτελείται από *μπραμανα*, *κσατρια*, *βαϊσία*, *σουντρα*, *γκριχαστα*, *βαναπραστα*, *μπραματσαρι* και *σαννιασι*- είναι να υψώσει

σταδιακά τους ανθρώπους στο τέλειο στάδιο της κατανόησης του Θεού. Ο αποκλειστικός στόχος των διαφόρων *βαρνα* και *ασραμα* είναι η λατρεία του Υπερτάτου Κυρίου. Μπορεί κανείς να αποκτήσει αυτή την κατανόηση μέσω αυτού του κοινωνικού συστήματος, το οποίο αναγνωρίζει διαβαθμίσεις. Όταν πάει κάποιος στο σχολείο, αρχίζει από την πρώτη τάξη, και ύστερα προχωράει στη δεύτερη τάξη, την τρίτη, και ούτω καθεξής. Με αυτόν τον τρόπο σημειώνει πρόοδο.

Όταν η ανθρώπινη κοινωνία δεχθεί το *βαρνασραμα-νταρμα*, μπορεί να φτάσει σταδιακά στην κατανόηση του Μπραμάν. Εκ γενετής, όλοι είναι *σουντρα* γι' αυτό όλοι χρειάζονται εκπαίδευση. Η λέξη *ντιβιζα* σημαίνει «διπλογεννημένος». Πρώτα γεννιέται κανείς από τη μήτρα μίας μητέρας, και η επόμενη γέννηση του δίνεται από τον πνευματικό δάσκαλο και τη βεδική γνώση. Η βεδική γνώση είναι η μητέρα και ο πνευματικός δάσκαλος είναι ο πατέρας. Όταν κάποιος είναι διπλογεννημένος (*ντιβιζα*), παίρνει μία ιερή κλωστή από τον πνευματικό δάσκαλο και αρχίζει να μαθαίνει σχετικά με την πνευματική ζωή. Τότε επιτρέπεται να διαβάξει τα βεδικά έργα. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται γιος της βεδικής γραμματείας. *Νιγκαμα-καλπα-ταρορ γκαλιταμ παλαμ*: η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* είναι η ουσία της βεδικής παιδείας. Είναι ένα δέντρο εκπλήρωσης επιθυμιών, και μπορούμε να πάρουμε από αυτήν ό,τι θέλουμε. Η βεδική γνώση είναι τέλεια, και αν θέλουμε να την γνωρίσουμε, θα πρέπει να καταφύγουμε σε έναν γνήσιο *γκουρου* (*ταντ-βιγκιαναρταμ σα γκουρουμ εβαμπιγκατσετ*).

Δυστυχώς, αυτή την εποχή υπάρχει κακοδιαχείριση στα πάντα. Οι άνθρωποι λησμονούν τον σκοπό της ζωής, και σε μία τέτοια εποχή έρχεται ο ~~Τ~~ος ο Υπέρτατος Κύριος. Ο Υπέρτατος Κύριος κατέρχεται από ευσπλαχνία, επειδή έχει μεγαλύτερη αγωνία να μας δει να επιστρέφουμε στο σπίτι μας, στον Θεό, από όση έχουμε εμείς για να πάμε. Επειδή βρισκόμαστε στην άγνοια, δεν γνωρίζουμε τίποτα για το βασίλειο του Θεού. Δεν γνωρίζουμε τίποτα για το πώς να πάμε εκεί ή για το πώς να γίνουμε ευτυχισμένοι. Τα έχουμε ξεχάσει όλα αυτά. Γι' αυτό ο Κρίσνα έρχεται κατά διαστήματα ή στέλνει τον εκπρόσωπό Του, τον

αγνό αφοσιωμένο υπηρέτη Του. Μερικές φορές έρχεται ο Ίδιος και μερικές φορές στέλνει την ενσάρκωσή Του.

Ο Καπιλαντέβα είναι μία ενσάρκωση του Υπερτάτου Προσώπου, του Κρίσνα. Γι' αυτό λέγεται: *καπιλας ταττβα-σανκιατα μπαγκαβαν ατμα-μαγιαγια*. Η λέξη *μαγια* σημαίνει όχι μόνο «πλάνη», αλλά και «στοργή» και «ενέργεια». Όταν έρχεται ο Κρίσνα, έρχονται μαζί και όλες οι ενέργειές Του. Δεχόμαστε ένα συγκεκριμένο σώμα, επειδή υποχρεωνόμαστε να το δεχθούμε, αλλά αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση του Σρι Κρίσνα. Μπορεί τώρα να έχω ανθρώπινη μορφή, αλλά στο μέλλον δεν μπορώ να απαιτήσω να έχω πάλι ανθρώπινη μορφή. Στην επόμενη ζωή μας δεχόμαστε σώματα σύμφωνα με το *καρμα* μας, όχι με τη θέλησή μας. Δεν μπορεί να απαιτεί κάποιος να είναι δικαστής του ανωτάτου δικαστηρίου αν δεν έχει εκπαιδευθεί προηγουμένως γι' αυτή τη δουλειά. Πρώτα απ' όλα, πρέπει κάποιος να εκπαιδευθεί ώστε να αποκτήσει τα απαραίτητα προσόντα. Αν τα αποκτήσει, μπορεί να γίνει *ντεβατα*, ημίθεος όπως ο Ίνντρα ή ο Τσάνντρα, ή μπορεί να γίνει κανείς σκύλος ή γάτα. Αυτό εξαρτάται από το *καρμα* του, δηλαδή τις πράξεις του (*καρμανα νταϊβα-νετρενα*). Όταν έρχεται ο Κρίσνα ή η ενσάρκωσή Του δεν εξαρτώνται από το *καρμα* για το σώμα τους. Ο Υπέρτατος Κύριος είναι πάνω από το *καρμα* και πλήρως ανεξάρτητος. Γι' αυτό λέγεται, *ατμα-μαγιαγια*. Ο Υπέρτατος Κύριος έρχεται μέσω της δικής Του ενέργειας και όχι μέσω της εξωτερικής ενέργειας ή δια τη βίας. Όταν ο κυβερνήτης επισκέπτεται τη φυλακή, δεν εξαναγκάζεται να το κάνει. Δεν θεωρείται κατάρδιος· αντίθετα, πηγαίνει με τη θέλησή του για να δει πώς πάνε τα πράγματα. Ωστόσο, αν ένα συνηθισμένο πρόσωπο μπει στη φυλακή, πηγαίνει εκεί δια της βίας, επειδή έχει αποδειχθεί ότι είναι εγκληματίας. Ένας εγκληματίας μπορεί να σιέφτεται ότι αυτός και ο κυβερνήτης είναι το ίδιο, ακριβώς όπως οι ανόητοι και οι παλιάνθρωποι πιστεύουν ότι ο Κρίσνα είναι ένας από αυτούς. *Αβατζαναντι μαμ μουντα μανουσιμ τανουμ ασριταμ*. Ένας νοήμων άνθρωπος γνωρίζει ότι όταν ο Κρίσνα και η ενσάρκωσή Του κατέρχονται στον υλικό κόσμο, ο Υπέρτατος Κύριος διατηρεί την υπερβατική Του θέση. Δεν είναι συνηθισμένος άνθρωπος ούτε αναγκάζεται να έλθει στον υλικό κόσμο εξαιτίας του *καρμα*. Ο Υπέρτατος Κύριος έρχεται με τη

θέλησή Του. *Παραμ μπαβαμ ατζανανταχ*. Οι παλιάνθρωποι δεν μπορούν να καταλάβουν τι είναι ο Κρίσνα· γι' αυτό νομίζουν ότι ο Κρίσνα είναι ανθρώπινο ον. Όπως λέει ο Ίδιος ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (7.3):

μανουσιαναμ σαχασρεσου

καστσιντα γιατατι σινταγιε

γιαταταμ απι σινταναμ

καστσιν μαμ βεττι ταττβαταχ

«Από πολλούς χιλιάδες ανθρώπους, ίσως ένας μοχθήσει για την τελειότητα, και από όσους την έχουν επιτύχει, μόλις ένας Με γνωρίζει αληθινά.»

Η κατανόηση του Κρίσνα δεν είναι τόσο εύκολη. Όπως αναφέρει ο Κρίσνα, από πολλούς χιλιάδες ανθρώπους, ένας ίσως γίνει *σιντα*, αυτοσυνειδητοποιημένο ον. Και από πολλούς *σιντα*, ίσως ένας μπορέσει να κατανοήσει τον Κρίσνα. Αποτελεί μεγάλη τύχη για εμάς ότι ο Σρι Τσετάνια Μαχαπρασπού, ο Ίδιος ο Κρίσνα, εμφανίσθηκε και μας έδωσε μία πανεύκολη μέθοδο με την οποία μπορούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα. Τι είναι αυτή η μέθοδος; Χρειάζεται μόνο να ακούμε για τον Κρίσνα. Αυτό είναι όλο. Γι' αυτό έχουμε ανοίξει όλα αυτά τα κέντρα της συνείδησης του Κρίσνα σε όλο τον κόσμο.

σριβαταμ σβα-καταχ κρισναχ

πουνια-σραβανα-κιρταναχ

χριντι ανταχ-στο χι αμπαντρανι

βιντουννοτι σουχριτ σαταμ

«Ο Σρι Κρίσνα, το Πρόσωπο της Θεότητας, που είναι η Υπέρτατη Ψυχή (Παραμάτμα) μέσα στην καρδιά όλων και ο ευεργέτης του ειλικρινούς αφοσιωμένου υπηρέτη, καθαρίζει από την επιθυμία για υλικές απολαύσεις την καρδιά του αφοσιωμένου υπηρέτη που έχει αναπτύξει την

παρόρμηση να ακούει τα μηνύματά Του, που είναι από μόνα τους ενάρετα, όταν ακούγονται και ψάλλονται σωστά.» (Μπαγκ. 1.2.17)

Αν ακούμε για τον Κρίσνα, εξαγνιζόμαστε. Το να ακούει κανείς για τον Κρίσνα σημαίνει ότι έρχεται σε επαφή με τον Κρίσνα. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να τελειοποιήσουμε τη ζωή μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ

Ο υπερβατικός Κύριος και υπέρτατος γιογκι

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

*να χι ασια βαρσμαναχ πουμσαμ
βαριμναχ σαρβα-γιογκιναμ
βισρουτο σρουτα-ντεβασια
μπουρι τριπιαντι με 'σαβαχ*

Ο Σωνάκκα συνέχισε: Δεν υπάρχει κανείς ο οποίος γνωρίζει περισσότερα από τον Ίδιο τον Κύριο. Κανείς δεν είναι περισσότερο άξιος λατρείας ή περισσότερο ώριμος γιογκι από Εκείνον. Είναι, επομένως, ο κύριος των Βεδών, και το να ακούει κανείς διαρκώς γι' Αυτόν είναι η πραγματική χαρά των αισθήσεων.

Στην Μπαγκαβαντ-γκιτα αναφέρεται ότι κανείς δεν είναι ίσος ή ανώτερος από το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Αυτό επιβεβαιώνεται και στις Βέδες: *εκο μπαχουναμ γιο βινταντατι καμαν*. Είναι το υπέρτατο ζωντανό ον και προμηθεύει τα αναγκαία για όλα τα άλλα ζωντανά όντα. Έτσι όλα τα άλλα ζωντανά όντα, *βισνου-ταττβα* και *τζίβα-ταττβα*, είναι υποδεέστερα του

Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, του Κρίσνα. Η ίδια ιδέα επιβεβαιώνεται και εδώ. *Na chi asia barsmanaχ πουμσαμ:* μεταξύ των ζωντανών όντων, κανένα δεν μπορεί να ξεπεράσει το Υπέρτατο Πρόσωπο, επειδή κανένα δεν είναι πλουσιότερο, ισχυρότερο, ομορφότερο, σοφότερο, πιο φημισμένο ή με μεγαλύτερη δύναμη απάρνησης από Αυτόν. Αυτά τα προσόντα Τον καθιστούν Υπέρτατο Θεό και αιτία όλων των αιτιών. Οι *γιογκι* είναι πολύ περήφανοι επειδή εκτελούν θαυμαστά κατορθώματα, αλλά κανείς δεν μπορεί να συγκριθεί με το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας.

Οποιοσδήποτε συνδέεται με τον Υπέρτατο Κύριο είναι αποδεικτός ως πρώτης τάξεως *γιογκι*. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Του μπορεί να μην είναι τόσο ισχυροί όσο ο Υπέρτατος Κύριος, αλλά μέσω της διαρκούς επαφής με τον Κύριο γίνονται τόσο καλοί όσο και ο Ίδιος ο Κύριος. Ορισμένες φορές οι υπηρέτες του Κυρίου ενεργούν με περισσότερη δύναμη από τον Κύριο. Βεβαίως, αυτό αποτελεί παραχώρηση του Κυρίου.

Εδώ χρησιμοποιείται επίσης η λέξη *βαριμναχ*, που σημαίνει ο πιο σεβάσμιος από όλους τους *γιογκι*. Το να ακούει κανείς από τον Κρίσνα είναι η χαρά των αισθήσεων και γι' αυτό είναι γνωστός ως Γκοβίντα· γιατί με τα λόγια Του, τη διδασκαλία Του, τις οδηγίες Του -με όλα όσα συνδέονται μαζί Του- ζωντανεύει τις αισθήσεις. Οτιδήποτε διδάσκει είναι από το υπερβατικό επίπεδο, και η διδασκαλία Του, όντας απόλυτη, δεν διαφέρει από Αυτόν. Το να ακούει κανείς από τον Κρίσνα ή από την επέκτασή Του ή από την πλήρη επέκτασή Του όπως ο Καπίλα είναι πολύ ευχάριστο στις αισθήσεις. Η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* μπορεί να διαβαστεί ή να ακουστεί πολλές φορές, αλλά επειδή προσφέρει μεγάλη ευχαρίστηση, όσο περισσότερο διαβάζει κανείς την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, τόσο περισσότερο θέλει να την διαβάσει και να την κατανοεί, και κάθε φορά παίρνει καινούργια φώτιση. Αυτή είναι η φύση του υπερβατικού μηνύματος. Παρόμοια, συναντάμε την ίδια υπερβατική ευτυχία στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Όσο περισσότερο ακούμε και ψάλλουμε τις δόξες του Κυρίου, τόσο περισσότερο γινόμαστε ευτυχισμένοι.

Στην προηγούμενη στροφή, η ενσάρκωση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας Ντεβαχουτί-πούτρα Καπιλαντέβα εξηγήθηκε ως *μπαγκαβαν ατμα-μαγια*. Η λέξη *μπαγκα* σημαίνει «πλούτη» και *βαν* σημαίνει «αυτός που κατέχει». Όλα τα πλούτη της δημιουργίας είναι παρόντα στον Μπαγκαβάν. Όπως αναφέρεται στις Βέδες (*Κατα Ουπανισαντ* 2.2.13):

νιτιο νιτιαναμ τσετανας τσεταναναμ

εκο μπαχουναμ γιο βινταντατι καμαν

Ο *νιτια*, ο Μπαγκαβάν είναι ο ένας, και *νιτιαναμ* είναι οι πολλές *τζίβα*, τα ζωντανά όντα. *Νιτιο νιτιαναμ*: εμείς είμαστε πολλοί, αλλά ο Θεός είναι ένας. Δεν υπάρχει όριο στις *τζίβα*· κανείς δεν μπορεί να τις μετρήσει. Η λέξη *αναντα* σημαίνει ότι είναι χωρίς όριο. Όλες αυτές οι *τζίβα*, τα ζωντανά όντα, συντηρούνται από τον Υπέρτατο Έναν. Δεν μπορούμε να συλλάβουμε πόσο πολλά ζωντανά όντα συντηρούνται από τον Υπέρτατο Κύριο. Όλοι οι μεγάλοι ελέφαντες, όλα τα μικρά μυρμήγκια, όλα τα 8.400.000 ζωικά είδη συντηρούνται από τον Μπαγκαβάν. Γιατί στενοχωριόμαστε ότι δεν θα μας συντηρήσει; Θα φροντίσει οπωσδήποτε όσους είναι αφοσιωμένοι σε Αυτόν και έχουν καταφύγει στα λωτοειδή Του πόδια, αφήνοντας τα πάντα στην άκρη για να Του προσφέρουν υπηρεσία. Στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα έχουμε περισσότερα από εκατό κέντρα και ο Κρίσνα τα συντηρεί όλα. Κανένας από τους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κρίσνα δεν εργάζεται ανεξάρτητα για να έχει τον δικό του μισθό, αλλά παρ' όλα αυτά όλοι συντηρούνται. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ο Κρίσνα δεν λέει ποτέ «Κάνε αυτό ή εκείνο, και τότε θα σε συντηρήσω.» Αντίθετα, δηλώνει ότι όχι μόνο θα μας συντηρεί, αλλά θα μας προστατεύει επίσης από τις συνέπειες των αμαρτιών μας, από το αμαρτωλό *καρμα*. (*Μπ.γκ.* 18.66) Μας δίνει κάθε διαβεβαίωση.

Τασιαϊβα χετοχ πραγιατετα κοβινταχ. Η λέξη *κοβινταχ* σημαίνει «έξυπνος». Ένας έξυπνος άνθρωπος θα πρέπει να προσπαθήσει να βρει καταφύγιο στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα. Ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι να έλθουμε σε επαφή με τα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα. Αυτό θα πρέπει να είναι η μοναδική μας δουλειά. Η λέξη *ουπαρι* αναφέρεται στα ανώτερα

πλανητικά συστήματα. Υπάρχουν εφτά ανώτερα πλανητικά συστήματα, και εμείς βρισκόμαστε στο μεσαίο σύστημα, στην Μπουρλόνα. Μέσα σε αυτό το σύμπαν, υπάρχουν δεκατέσσερα πλανητικά συστήματα και τα ζωντανά όντα περιφέρονται σε διάφορες σωματικές μορφές σε διάφορους πλανήτες. Σύμφωνα με το *καρμα* του, το ζωντανό ον μερικές φορές ανεβαίνει προς τα πάνω και μερικές φορές κατεβαίνει προς τα κάτω. Περιπλανιέται με αυτόν τον τρόπο και σκέφτεται πώς θα μπορέσει να γίνει ευτυχισμένο από υλική άποψη και να ικανοποιήσει τις αισθήσεις του. Οι *σαστρα* λένε ότι δεν θα πρέπει να το κάνουμε αυτό, ότι θα πρέπει να προσπαθούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα. Δεν θα πρέπει να στενοχωριόμαστε για το φαγητό και τον ύπνο, επειδή οι σωματικές ανάγκες έχουν ήδη τακτοποιηθεί. Δεν χρειάζεται να εργαζόμαστε ξεχωριστά για τη συντήρηση του σώματος.

ταλ λαμπιατε ντουχαβατ ανιαταχ σουκαμ

καλενα σαρβατρα γκαμπιρα-ραμχασα

Η πραγματική μας προσπάθεια θα πρέπει να είναι να γίνουμε ευτυχισμένοι· αυτός είναι ο αληθινός αγώνας για την ύπαρξη. Σύμφωνα με τις *σαστρα*: *ταλ λαμπιατε ντουχαβατ*. Η λέξη *ντουχαβατ* δείχνει ότι παρόλο που δεν θέλουμε τη δυστυχία, η δυστυχία έρχεται έτσι κι αλλιώς. Δεν χρειάζεται να καταβάλλουμε ξεχωριστή προσπάθεια για τη δυστυχία. Κανείς δεν λέει, «Ας πιάσει φωτιά το σπίτι μου» ή «Ας πεθάνει το παιδί μου». Κανείς δεν επιδιώκει αυτά τα πράγματα, αλλά συμβαίνουν. Όλοι σκέφτονται, «Μαιάρι το παιδί μου να ζήσει ευτυχισμένο» ή «Μαιάρι να αποκτήσω πολλά χρήματα». Δεν επιζητούμε ούτε προσευχόμαστε για καταστροφές, αλλά παρ' όλα αυτά έρχονται απρόσκλητες. Παρόμοια, οποιαδήποτε ευτυχία υπάρχει για την απόλαυσή μας, θα έλθει και εκείνη χωρίς να το ζητήσουμε. Το συμπέρασμα είναι ότι δεν θα πρέπει να καταβάλλουμε προσπάθειες για την υποτιθέμενη ευτυχία ή δυστυχία, αλλά θα πρέπει να προσπαθούμε να αποκτήσουμε εκείνη τη θέση μέσω της οποίας μπορούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα και να βρούμε καταφύγιο στα λωτοειδή Του πόδια. Αυτή θα πρέπει να είναι η πραγματική ανθρώπινη επιδίωξη.

Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού είπε στον Ρούπα Γκοσουάμι:

μπραμαντα μπραμιτε κона μπαγκιαβαν τζίβα

γκουρου-κρίσνα-πρασαντε παγια μπακτι-λατα-μιτζία

«Το ζωντανό ον περιπλανιέται πάνω-κάτω, από τον έναν πλανήτη στον άλλον, και είναι πολύ καλότυχο αν με το έλεος του πνευματικού δασκάλου και του Ίδιου του Κρίσνα δεχθεί τον σπόρο της υπηρεσίας αφοσίωσης.» (Τσ.τσ. Μαντια 19.151) Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι μία απόπειρα να κάνει τους ανθρώπους καλότυχους. Αυτή την εποχή όλοι είναι κακότυχοι (*μαντα-μπαγκιαχ*), αλλά τώρα προσπαθούμε να αντιστρέψουμε την κατάσταση.

Σε όλο τον κόσμο υπάρχουν παντού προβλήματα. Μία χώρα έχει ενός είδους πρόβλημα και η άλλη κάποιου άλλου είδους. Υπάρχουν διαμάχες και μέσα στις κυβερνήσεις, και ακόμα και οι επικεφαλής των χωρών είναι γεμάτοι προβλήματα. Μερικές φορές ίσως σκεφτόμαστε ότι είμαστε πολύ τυχεροί, όπως ακριβώς και ο Πρόεδρος Νίξον* που σκεφτόταν, «Είμαι πολύ τυχερός. Έχω γίνει Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών.» Αλλά σύντομα συνειδητοποίησε ότι ήταν πολύ άτυχος. Στην πραγματικότητα, αυτή είναι η κατάσταση για όλους. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε ότι ο μόνος ένοχος είναι ο Πρόεδρος Νίξον και ότι εμείς είμαστε ασφαλείς. Στη Βεγγάλη υπάρχει μία παροιμία που λέει: Η στεγνή κοπριά της αγελάδας χρησιμοποιείται ως καύσιμο, και όταν καίγεται, η νωπή κοπριά της αγελάδας γελάει λέγοντας, «Α! Εσύ καίγεται, αλλά εγώ είμαι ασφαλής.» Δεν γνωρίζει πως όταν ξεραθεί, θα την πετάξουν και αυτήν στη φωτιά. Μπορεί να γελάμε επειδή ο Πρόεδρος Νίξον έχει βάσανα, και μπορεί να νομίζουμε ότι εμείς είμαστε ασφαλείς επειδή έχουμε μεγάλο

*Richard Nixon: Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών από το 1969 έως το 1974, οπότε και εξαναγκάστηκε σε παραίτηση εξαιτίας της εμπλοκής του στο τεράστιο πολιτικό σκάνδαλο Watergate. Ο μόνος Αμερικανός Πρόεδρος στην ιστορία που παραιτήθηκε από το αξίωμά του. (Σημ του μετ.)

τραπεζικό λογαριασμό, αλλά στην πραγματικότητα κανείς δεν είναι ασφαλής. Τελικά όλοι θα ξεραθούν και θα πεταχτούν στη φωτιά. Αυτό είναι γεγονός.

Μπορεί να επιβιώσουμε για μερικά χρόνια, αλλά δεν μπορούμε να αποφύγουμε τον θάνατο. Λέμε καμιά φορά για να δείξουμε βεβαιότητα ότι κάτι είναι «βέβαιο σαν τον θάνατο». Και ποιο είναι το αποτέλεσμα του θανάτου; Το αποτέλεσμα είναι ότι τα χάνουμε όλα - υπόληψη, χρήματα, κοινωνική θέση και την ίδια την υλική ζωή. Ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (10.34), *μριτιουχ σαρβα-χαρας τσαχαμ*: «Είμαι ο θάνατος που τα καταβροχθίζει όλα.» Ο Κρίσνα έρχεται ως θάνατος και τα λεηλατεί όλα – τραπεζικό λογαριασμό, ουρανοξύστες, σύζυγο, παιδιά, τα πάντα. Δεν μπορούμε να πούμε, «Αγαπητέ μου θάνατε, δώσε μου σε παρακαλώ λίγο χρόνο για να προσαρμοσθώ.» Δεν υπάρχει περίοδος προσαρμογής· πρέπει να φύγει κανείς αμέσως.

Άνθρωποι ανόητοι δεν έχουν επίγνωση των άθλιων συνθηκών της υλικής ζωής. Ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (13.9), *τζανμα-μριτιου-τζαρα-βιαντι-ντουχκα-ντοσανουνταρσαναμα*. Αληθινή γνώση σημαίνει να γνωρίζει κανείς πως οσοδήποτε σπουδαίος και αν είναι, οι τέσσερις αρχές της υλικής ζωής είναι παρούσες: γέννηση, γηρατειά, ασθένεια και θάνατος. Αυτά τα τέσσερα υπάρχουν στα ανώτερα πλανητικά συστήματα (στην *Μπραμαλόνια*), καθώς και στα κατώτερα (στην *Παταλαλόνια*).

τασιαϊβα χετοχ πραγιατετα κοβιντο
να λαμπιατε γιαντ μπραματαμ ουπαρι ανταχ
ταλ λαμπιατε ντουχκαβαντ ανιατα σουκαμ
καλενα σαρβατρα γκαμπιρα-ραμχασα

«Πρόσωπα πραγματικά ευφυή και με φιλοσοφική κλίση θα πρέπει να επιδιώκουν μόνον εκείνον τον ουσιαστικό σκοπό, ο οποίος δεν είναι κατορθωτός ούτε αν περιπλανηθεί κανείς από τον κορυφαίο πλανήτη του σύμπαντος μέχρι τον κατώτερο. Όσον αφορά στην ευτυχία που απορρέει από τις αισθησιακές απολαύσεις, αυτή μπορεί να αποκτηθεί αυτομάτως

με την πάροδο του χρόνου, όπως ακριβώς με την πάροδο του χρόνου αποκτούμε δυστυχίες, παρόλο που δεν τις αποζητήσαμε.» (Μπαγκ. 1.5.18)

Όταν ο Νταρμαράζα ρώτησε τον Μαχαράζα Γιουντιστίρα ποιο είναι το πιο θαυμαστό πράγμα στον κόσμο, Ο Μαχαράζα Γιουντιστίρα απάντησε: *αχανι αχανι μπουτανι γκατσαντιχα γιαμαλαγιαμι*. «Κάθε στιγμή άνθρωποι πεθαίνουν, αλλά όσοι ζουν σκέφτονται, ‘Ο φίλος μου έχει πεθάνει, αλλά εγώ θα ζήσω για πάντα.’» (Μαχαμπατα, Βανα-παρβα 313.116) Η νωπή κοπριά της αγελάδας σκέφτεται με τον ίδιο τρόπο. Αυτή είναι χαρακτηριστική νοοτροπία των υποκείμενων σε όρους ψυχών.

Ο Μπαγκαβάν, ο Υπέρτατος Κύριος, δεν βρίσκεται σε αυτή τη θέση. Γι’ αυτό λέγεται: *μπαγκαβαν ατμα-μαγιαγια*. Ερχόμαστε σε αυτόν τον πλανήτη για να απολαύσουμε τη ζωή ή να υποφέρουμε για λίγες μέρες - πενήντα ή εκατό χρόνια- αλλά ο Μπαγκαβάν, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, δεν έρχεται γι’ αυτόν τον λόγο (*να μαμ καρμανι λιμπαντι*). Λέγεται ακόμα, *να χι ασια βαρσμαναχ*. «Κανείς δεν είναι μεγαλύτερος από Αυτόν.» Κανείς δεν είναι μεγαλύτερος από τον Μπαγκαβάν ή ίσος Του. Όλοι είναι κατώτεροι. Σύμφωνα με την *Τσετανια-τσαριταμριτα* (Αντι 5.142), *εκαλε ισβαρα κρισνα αρα σαμπα μπριτια*. Υπάρχει μόνο ένας κύριος – ο Κρίσνα. Όλοι οι άλλοι είναι υποδεέστεροι, αρχίζοντας από τον Κύριο Μπράμα, τον Βίσνου, τον Μαχέσβαρα, τον Ίντρα, τον Τσάνντρα και όλους τους ημίθεους (υπάρχουν τριάντα τρία εκατομμύρια ημίθεοι) και φτάνοντας στα μεσαία και στα κατώτερα ζωικά είδη. Όλοι είναι *μπριτια*, υπηρέτες. Όταν ο Κρίσνα προστάζει, «Αγαπητέ Μου κύριε τάδε, σε παρακαλώ, άφησε τώρα το σπίτι σου και φύγε», ο κύριος τάδε πρέπει να φύγει. Επομένως όλοι είναι υπηρέτες. Αυτή είναι η θέση του Κυρίου Μπράμα, αλλά και του μυρμηγκιού. *Γιας τβ ιντραγκοπαμ αταβενντραμ αχο σβα-καρμα*. Από τον Κύριο Ίντρα έως το *ιντραγκοπα*, ένα ασήμαντο έντομο, όλοι θερίζουν τις συνέπειες του *καρμα* τους. Δημιουργούμε το δικό μας *καρμα*, το επόμενο σώμα μας, σε αυτή τη ζωή. Σε αυτή τη ζωή απολαμβάνουμε ή υποφέρουμε τα αποτελέσματα του προηγούμενου *καρμα* μας, και με τον ίδιο τρόπο δημιουργούμε τώρα το *καρμα* για το

επόμενο σώμα μας. Η αλήθεια είναι ότι θα πρέπει να εργαζόμαστε με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην αποκτήσουμε ένα άλλο υλικό σώμα. Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Θα πρέπει απλώς να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα. Όπως λέει Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (4.9):

τζανμα καρμα τσα με ντιβιαμ

εβαμ γιο βεττι τατβαταχ

τιακτβα ντεχαμ πουναρ τζανμα

ναϊτι μαμ ετι σο 'ρτζουνα

«Όποιος γνωρίζει την υπερβατική φύση της εμφάνισης και των έργων Μου δεν γεννιέται ξανά στον υλικό κόσμο όταν αφήσει το σώμα του, αλλά φτάνει στον αιώνιο τόπο Μου, ω Αρτζούνα.»

Αυτό ακούγεται πολύ απλό, αλλά η πραγματική κατανόηση του Κρίσνα είναι πολύ δύσκολη. Αν γίνουμε αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κρίσνα, η κατανόησή Του είναι εύκολη. Ωστόσο, αν προσπαθήσουμε να Τον κατανοήσουμε μέσω της *γκιανα*, του *καρμα* ή του *γιογκα*, θα απογοητευθούμε. Υπάρχουν πολλών ειδών *γιογκι*, αλλά εκείνος που είναι αφοσιωμένος στον Κρίσνα βρίσκεται πολύ πάνω από όλες τις γιογκικές μεθόδους. Στην Ινδία υπάρχουν πολλοί *γιογκι* οι οποίοι είναι σε θέση να επιδεικνύουν κάποια μαγικά κατορθώματα. Μπορούν να περπατούν στο νερό, μπορούν να γίνονται πολύ ελαφρείς ή πολύ βαρείς και ούτω καθεξής. Αλλά τι είναι όλα αυτά συγκρινόμενα με τις μυστικές γιογκικές δυνάμεις του Κρίσνα; Με τις δυνάμεις Του, μεγάλοι πλανήτες επιπλέουν στο διάστημα. Ποιος μπορεί να κάνει να επιπλέει ακόμα και μία μικρή πέτρα στον αέρα; Μερικές φορές ένας *γιογκι* μπορεί να επιδείξει λίγη μυστική δύναμη κατασκευάζοντας λίγο χρυσάφι, και εμείς είμαστε τόσο ανόητοι ώστε τον δεχόμαστε ως Θεό. Εντούτοις, λησμονούμε ότι ο αληθινός *γιογκι*, ο Ίδιος ο Υπέρτατος Κύριος, έχει δημιουργήσει εκατομμύρια χρυσωρυχεία και τα κάνει να αιωρούνται στο διάστημα. Όσοι έχουν συνείδηση του Κρίσνα δεν ξεγελιούνται από *γιογκι* οι οποίοι ισχυρίζονται πως είναι ο Μπαγκαβάν. Όποιος έχει συνείδηση του Κρίσνα

θέλει να υπηρετεί μόνο τον υπέρτατο γιογκι, τον Γιογκέσβαρα (βαριμναχ σαρβα-γιογκιναμι). Επειδή προσπαθούμε να γίνουμε αφοσιωμένοι υπηρέτες Του, δεχόμαστε τον Υπέρτατο Κύριο, τον Γιογκέσβαρα, ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Ίδιος ο Κρίσνα δηλώνει στην Μπαγκαβαντ-γκιτα (18.55):

*μπακτια μαμ αμπιτζανατι
γιαβαν γιας τσασμι ταττβαταχ
τατο μαμ ταττβατο γκιατβα
βισατε ταντ ανανταραμ*

«Μπορεί κανείς να κατανοήσει το Υπέρτατο Πρόσωπο όπως είναι μόνο με υπηρεσία αφοσίωσης. Και όταν με αυτή την αφοσίωση αποκτήσει πλήρη συνείδηση του Υπερτάτου Κυρίου, μπορεί να εισέλθει στο βασίλειο του Θεού.»

Αυτή η μέθοδος είναι πολύ απλή. Θα πρέπει πρώτα απ' όλα να καταλάβει κανείς ότι το πρώτο πρόβλημα είναι να νικήσει τον θάνατο. Επί του παρόντος θεωρούμε τον θάνατο υποχρεωτικό, αλλά δεν είναι έτσι. Μπορεί κάποιος να μπει στη φυλακή, αλλά η φυλακή δεν είναι υποχρεωτική. Το ότι γίνεται κάποιος εγκληματίας και τον βάζουν στη φυλακή οφείλεται στις πράξεις του. Δεν είναι υποχρεωτικό για όλους να πάνε στη φυλακή. Ως ζωντανά όντα, έχουμε το κατάλληλο μέρος για εμάς στη Βαϊκουνταλόκα.

*παρατ τασματ του μπαβο 'νιο
'βιακτο 'βιακτατ σαναταναχ
γιαχ σα σαρβεσου μπουτεσου
νασιατσου να βινασιατι*

*αβιακτο 'κσαρα ιτι ουκτας
ταμ αχουχ παραμαμ γκατιμ*

γιαμ πραπια να νιβαρταντε

ταντ νταμα παραμαμ μαμα

«Υπάρχει μία άλλη φύση, η οποία είναι αιώνια και υπερβατική ως προς αυτή την εκδηλωμένη και μη εκδηλωμένη ύλη. Είναι υπέρτατη και δεν καταστρέφεται ποτέ. Όταν όλος αυτός ο κόσμος αφανιστεί, εκείνο το μέρος παραμένει όπως είναι. Εκείνος ο υπέρτατος τόπος αποκαλείται μη εκδηλωμένος και αλάνθαστος, και είναι ο υπέρτατος προορισμός. Όταν κάποιος πάει εκεί, δεν επιστρέφει ποτέ. Είναι ο υπέρτατος τόπος Μου.» (Μπ.γκ. 8.20-21)

Στη Βαϊκούντα βρίσκονται τα πάντα. Εκεί μπορούμε να έχουμε μία αιώνια, μακάρια και γεμάτη γνώση ζωή (*σατς-τσιντ-ανανντα*). Δεν είναι υποχρεωτικό να σαπίζουμε στον υλικό κόσμο. Ο ευκολότερος τρόπος να πάμε στις Βαϊκουνταλόκα είναι: *τζανμα καρμα τσα με ντιβιαμ εβαμ γιο βεττι ταττιβαταχ*. Προσπαθείστε απλώς να κατανοήσετε τον Κρίσνα. Γιατί έρχεται; Ποια είναι τα έργα Του; Από πού έρχεται; Γιατί έρχεται με τη μορφή ενός ανθρώπινου όντος; Πρέπει μόνο να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε αυτά τα πράγματα και να μελετήσουμε τον Κρίσνα όπως εξηγεί ο Ίδιος τον Εαυτό Του στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Ποια είναι η δυσκολία; Ο Θεός εξηγεί ο Ίδιος τον Εαυτό Του όπως είναι, και αν δεχθούμε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* όπως ακριβώς είναι, δεν θα χρειάζεται πλέον να μεταναστεύουμε. *Τιακτβα ντεχαμ πουναρ τζανμα ναϊτι*. Δεν θα χρειάζεται πλέον να υπομένουμε τη γέννηση και τον θάνατο, γιατί μπορούμε να αποκτήσουμε το πνευματικό μας σώμα (*σατ-τσιντ-ανανντα-βιγκραχα*) και να ζήσουμε ευτυχισμένα στην οικογένεια του Κρίσνα. Ο Κρίσνα προμηθεύει τα πάντα για εμάς εδώ και θα προμηθεύει επίσης για εμάς εκεί. Θα πρέπει, λοιπόν, να γνωρίζουμε ότι η ευτυχία μας είναι να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, στον Θεό, όπου μπορούμε να τρώμε, να πίνουμε και να είμαστε χαρούμενοι στη συντροφιά του Κρίσνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ

Πώς να κατανοήσει κανείς τα έργα του Κυρίου

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

γιαντ γιαντ βινταττε μπαγκαβαν

σβατσαντατματμα-μαγιαγια

τανι με σρανταντανασια

κιρτανιανι ανουκιρταγια

Γι' αυτό περιέγραψε, σε παρακαλώ, με ακρίβεια όλα τα έργα και τις διασκεδάσεις του Προσώπου της Θεότητας, που είναι γεμάτο από επιθυμία για τον Εαυτό Του και που αναλαμβάνει όλα αυτά τα έργα μέσω της εσωτερικής Του δύναμης.

Η λέξη *ανουκιρταγια* έχει ιδιαίτερη σημασία. *Ανουκιρταγια* σημαίνει «να ακολουθεί κανείς την περιγραφή», δηλαδή να μην δημιουργεί κάποια επινοημένη νοητική περιγραφή, αλλά να ακολουθεί. Ο Σωνάκα Ρίσι ζήτησε από τον Σούτα Γιοσουάμι να περιγράψει ακριβώς ό,τι είχε ακούσει από τον πνευματικό του δάσκαλο, τον Σουικαντέβα Γιοσουάμι, σχετικά με τις υπερβατικές διασκεδάσεις που φανέρωσε ο Κύριος μέσω της εσωτερικής Του ενέργειας. Ο Μπαγκαβάν, το Υπέρτατο Πρόσωπο

της Θεότητας, δεν έχει υλικό σώμα, αλλά μπορεί να πάρει οποιοδήποτε σώμα με την υπέρτατη θέλησή Του. Αυτό είναι δυνατό μέσω της εσωτερικής Του ενέργειας.

Μπορούμε να καταλάβουμε τις διασκειδάσεις του Κυρίου ακολουθώντας μία ή κάποιες από τις έγκυρες μεθόδους αφοσίωσης.

σραβαναμ κιρταναμ βισνο

σμαραναμ παντα-σεβαναμ

αρτσαναμ βαννταναμ ντασιαμ

σακιαμ ατμα-νιβενταναμ

«Να ακούμε, να ψάλλουμε, να θυμόμαστε το άγιο όνομα, τη μορφή, τις διασκειδάσεις, τις ιδιότητες και την ακολουθία του Κυρίου, να Του προσφέρουμε υπηρεσία σύμφωνα με τον χρόνο, τον τόπο και τον εκτελεστή, να λατρεύουμε τη Θεότητα στον ναό, να προσφέρουμε προσευχές, να θεωρούμε τον εαυτό μας πάντοτε αιώνιο υπηρέτη του Κρίσνα, να γίνουμε φίλοι μαζί Του και να αφιερώσουμε τα πάντα σε Αυτόν – αυτές είναι οι εννέα μέθοδοι υπηρεσίας αφοσίωσης.» (Μπαγκ. 7.5.23)

Υπάρχουν εννέα βασικές μέθοδοι υπηρεσίας αφοσίωσης – να ακούμε και να ψέλνουμε για τον Υπέρτατο Κύριο, να Τον θυμόμαστε, να υπηρετούμε τα λωτοειδή Του πόδια, να Τον λατρεύουμε, να Του προσφέρουμε προσευχές, να ενεργούμε ως υπηρέτες Του, να γίνουμε φίλοι Του και να παραδώσουμε τα πάντα σε Αυτόν. Η αρχή είναι *σραβαναμ κιρταναμ*, άκουσμα και ψάλσιμο. Θα πρέπει να είναι κανείς πολύ πρόθυμος να ακούει και να ψέλνει. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.14):

σαταταμ κιρταγιαντο μαμ

γιαταντας τσα ντριντα-βραταχ

ναμασιαντας τσα μαμ μπακτια

νιτια-γιουκτα ουπασατε

Ψάλλοντας πάντοτε τις δόξες Μου, προσπαθώντας με μεγάλη αποφασιστικότητα, υποκλινόμενοι μπροστά Μου, οι μεγάλες ψυχές Με λατρεύουν διαρκώς με αφοσίωση.»

Πρέπει να φέλνουμε ή να μιλάμε για τα άγια έργα του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, αλλά πρώτα πρέπει να ακούμε γι' αυτά. Η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* απαγγέλθηκε από τον Σουκαντέβα Γιοσουάμι και την άκουσε ο Μαχαράζα Παρίκσιτ, και εμείς με τη σειρά μας πρέπει να ακούμε για τον Κρίσνα και μετά να φέλνουμε γι' Αυτόν (*σραβαναμ κριταναμ βισνο*). Όταν λέμε Βίσνου, εννοούμε τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα είναι η πηγή της *βισνου-ταττβα* – δηλαδή ο Βίσνου είναι επέκταση του Κρίσνα. Όταν μιλάμε για τον Βίσνου, εννοείται ότι η πηγή του Βίσνου είναι ο Κρίσνα. Όπως λέει ο Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (10.2), *αχαμ αντιρ χι ντεβαναμ*: «Εγώ είμαι η πηγή των ημιθέων».

Οι σημαντικότεροι ημίθεοι (*ντεβα*) είναι ο Μπράμα, ο Σίβα και ο Βίσνου. Στην αρχή της δημιουργίας υπάρχει ο Κύριος Βίσνου, και από τον Κύριο Βίσνου γεννιέται ο Μπράμα. Από τον Κύριο Μπράμα γεννιέται ο Κύριος Σίβα, και αυτοί οι τρεις θεοί αναλαμβάνουν την ευθύνη των τριών καταστάσεων της υλικής φύσης. Ο Βίσνου είναι υπεύθυνος για τη *σαττβα-γκουνα* (την κατάσταση της αγαθότητας), ο Κύριος Μπράμα είναι υπεύθυνος για τη *ρατζό-γκουνα*, την κατάσταση του πάθους, και ο Κύριος Σίβα είναι υπεύθυνος για τη *ταμο-γκουνα* (την κατάσταση της άγνοιας). Ωστόσο, πριν από τη δημιουργία δεν υπήρχε ούτε Μπράμα ούτε Σίβα. Υπήρχε μόνο ο Κρίσνα. Γι' αυτό ο Κρίσνα λέει, *αχαμ αντιρ χι ντεβαναμ*. Είναι ο δημιουργός όλων των ημιθέων και όλων των άλλων ζωντανών όντων. Αφού δημιουργηθεί η κοσμική εκδήλωση, τοποθετούνται σε αυτήν τα ζωντανά όντα. Γι' αυτό οι Βέδες αναφέρουν ότι στην αρχή δεν υπήρχε ούτε ο Μπράμα ούτε ο Σίβα, αλλά μόνο ο Ναράγιανα (*εκο ναραγιανα ασιτ*). Ο Ναράγιανα είναι επίσης μία άλλη πλήρης επέκταση του Κρίσνα.

Πρέπει να μάθουμε από τις γραφές ότι ο Κρίσνα είναι η αρχή των πάντων. *Κρισνας του μπαγκαβαν σβαγιαμ*. Όλες οι *βισνου-ταττβα* και οι ενσαρκώσεις δεν είναι παρά πλήρεις επεκτάσεις ή επεκτάσεις των πλήρων

επειτάσεων του Κρίσνα. Υπάρχουν εκατομμύρια ενσαρκιώσεις. Είναι τόσο πολυάριθμες όσο και τα κύματα του ωκεανού. Υπάρχουν *σακτιαβεσα-αβαταρα*, *γκουννα-αβαταρα* και *σβαγιαμ-αβαταρα*, και όλοι αυτοί περιγράφονται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Όλοι αυτοί οι *αβαταρα* ή ενσαρκιώσεις είναι *σβατσανντατμα*, απαλλαγμένοι από έννοιες και αγωνίες. Αν οργανώσουμε μία επιχείρηση, έχουμε πολλές αγωνίες. Ιδιαίτερα ο διευθυντής ή ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης έχει πολλές αγωνίες. Μολονότι κάθεται στο γραφείο του χωρίς να τον ενοχλούν, δεν είναι πολύ χαρούμενος επειδή σκέφτεται συνεχώς πώς να κάνει το κάθε τι, πώς να τακτοποιήσει αυτή την υπόθεση ή την άλλη. Αυτή είναι η υλική φύση και γι' αυτό λέγεται ότι στον υλικό κόσμο υπάρχει πάντα άγχος. Όταν ο Χιρανικασιπού, ο πατέρας του Μαχαράζα Πραλάντα, ρώτησε τον γιο του, «Αγαπητό μου παιδί, ποιο είναι το καλύτερο πράγμα που έχεις μάθει από τους δασκάλους σου;», ο Μαχαράζα Πραλάντα απάντησε αμέσως, *τατ σαντου μανιε 'σουρα-βαρια ντεχναμ σαντα σαμουντβιγκνα-ντιγιαμ ασαντ-γκραχατ* (Μπαγκ. 7.5.5). «Έχω μάθει πως οι υλιστές έχουν αποδεχθεί την *ασαντ-γκουννα*.» *Ασατ* σημαίνει «εκείνο που δεν είναι», το μη ον. Δεν θα πρέπει να παραμένουμε σε αυτό το επίπεδο, αλλά να πάμε στο επίπεδο του *σατ* (*ομ τατ σατ*). Αυτή είναι η βεδική επιταγή. Ο υλικός κόσμος είναι *ασαντ-βαστου* δεν είναι δυνατό να παραμείνει. Στον υλικό κόσμο όλα τελικώς εξαφανίζονται. Οτιδήποτε υπάρχει στον υλικό κόσμο, υπάρχει μόνο για κάποιο χρονικό διάστημα. Είναι εφήμερο. Οι Μαγιαβάντι φιλόσοφοι λένε, *μπραμα σατιαμ τζαγκαμ μιτια*: «Η Υπέρτατη Αλήθεια είναι πραγματική, ενώ ο κόσμος είναι ψεύτικος», αλλά οι Βαϊσνάβα δεν χρησιμοποιούν τη λέξη *μιτια* (ψεύτικος), επειδή ο Θεός, το Υπέρτατο Μπραμάν, είναι αλήθεια, και τίποτα ψεύτικο δεν μπορεί να αναδυθεί από την αλήθεια. Αν κατασκευάσουμε ένα σκουλαρίκι από χρυσάφι, το σκουλαρίκι είναι και αυτό χρυσάφι. Δεν μπορούμε να πούμε ότι το σκουλαρίκι είναι ψεύτικο. *Γιατο ιμανι μπουτανι τζαγιαντε*: η Υπέρτατη Απόλυτη Αλήθεια είναι Εκείνος από τον οποίον εκπορεύονται τα πάντα. Αν όλα εκπορεύονται από την Απόλυτη Αλήθεια, τίποτα δεν μπορεί να είναι ψεύτικο. Οι Βαϊσνάβα φιλόσοφοι δέχονται τον κόσμο ως εφήμερο, αλλά όχι ψεύτικο, όπως κάνουν οι φιλόσοφοι Μαγιαβάντι.

Ο κόσμος (τζαγκατ) έχει προέλθει από τον Υπέρτατο· δεν είναι, επομένως, *μιτια*, ψεύτικος, είναι όμως πρόσκαιρος. Αυτό επίσης εξηγείται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (8.19): *μπουτβα μπουτβα πραλιγιατε*. Ο υλικός κόσμος δημιουργείται, παραμένει για ένα διάστημα και μετά εκμηδενίζεται. Δεν είναι ψεύτικος, επειδή μπορεί να αξιοποιηθεί για τη συνειδητοποίηση της Υπέρτατης Αλήθειας. Αυτή είναι η φιλοσοφία των Βαϊσνάβα. Ο κόσμος είναι εφήμερος, αλλά πρέπει να τον χρησιμοποιήσουμε για πνευματικούς σκοπούς. Αν κάτι χρησιμοποιείται για την έσχατη αλήθεια, την Απόλυτη Αλήθεια, γίνεται αναπόσπαστο από την Απόλυτη Αλήθεια. Όπως αναφέρει ο Σρίλα Ρούπα Γιοσουάμι:

ανσακτασια βισαγαν
γιαταρχαμ ουπαγιουντζαταχ
νιρμπαννταχ κρισνα-σαμμπανντε
γιουκταμ βαϊραγκιαμ ουτσιατε

πραπαντσεικαταγια μπουντια
χαρι-σαμμπανντι-βαστουναχ
μουμουκσουμπιχ παριτιαγκο
βαϊραγκιαμ παλγκου κατιατ

(*Μπακτι-ρασαμριτα-σινντου* 1.2.255-256)

Η λέξη *μουμουκσουμπιχ* αναφέρεται σε όσους επιδιώκουν τη *μουκτι*, την απελευθέρωση. Όταν κάποιος αισθάνεται απέχθεια για τις υλικές ασχολίες, θέλει να καταστρέψει όλα όσα έχουν κάποια σχέση με τον υλικό κόσμο. Ο Βαϊσνάβα, εντούτοις, λέει, *πραπαντσεικαταγια μπουντια χαρι-σαμμπανντι-βαστουναχ*. Όλα έχουν κάποια σχέση με το Υπέρτατο Πρόσωπο, την Απόλυτη Αλήθεια. Για παράδειγμα, ένα μικρόφωνο είναι φτιαγμένο από μέταλλο, αλλά τι είναι μέταλλο; Είναι μία άλλη μορφή της γης. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.4) ο Σρι Κρίσνα λέει:

μπουμιρ απο 'ναλο βαγιουχ

καμ μανο μπουντιρ εβα τσα

αχανκαρα ιτιγια με

μπιννα πρακριτιρ ασταντα

«Γη, νερό, φωτιά αέρας, αιθέρας, νους, νοημοσύνη και ψεύτικο εγώ – όλα μαζί συγκροτούν τις αποχωρισμένες υλικές Μου ενέργειες.» Όλα αυτά είναι ενέργειες του Κρίσνα, και αν ο Κρίσνα είναι η πηγή τους, πώς θα μπορούσαν να είναι ψεύτικα; Δεν είναι. Ένας Βαϊσνάβα δεν θα πει ποτέ ότι το μέταλλο δεν έχει σχέση με τον Κρίσνα. Είναι προϊόν μίας από τις ενέργειές Του, όπως ο υλικός κόσμος είναι προϊόν του ήλιου. Δεν μπορούμε να πούμε ότι το ηλιακό φως είναι ψεύτικο, ενώ ο ήλιος είναι αληθινός. Αν ο ήλιος είναι αληθινός, τότε και το φως του ήλιου είναι αληθινό. Παρόμοια, δεν λέμε ότι το υλικό σύμπαν είναι ψεύτικο. Μπορεί να είναι εφήμερο, αλλά δεν είναι ψεύτικο. Γι' αυτό οι Γιοσουάμι και ο Ίδιος ο Κρίσνα μας λένε ότι εφόσον όλα ανήκουν στον Κρίσνα, όλα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον σκοπό Του.

Η δημιουργία αυτή προέρχεται από τον Μπαγκαβάν, τον Υπέρτατο Κύριο, που είναι χωρίς αγωνίες. Ο Κρίσνα συναναστρέφεται με πολύ ευχάριστο τρόπο με τη σύντροφό Του, τη Σριμάτι Ρανταράνι, και απολαμβάνει να παίζει τη φλογέρα Του. Αν ο Θεός έχει άγχος, τι είδους Θεός είναι; Ακόμα και ο Κύριος Μπράμα και οι υπόλοιποι ημίθεοι έχουν άγχος. Ο Κύριος Μπράμα διαλογίζεται, ο Κύριος Σίβα χορεύει για να αφανίσει το σύμπαν, η θεά Κάλι σκοτώνει με το σπαθί της και ούτω καθεξής. Οι ημίθεοι έχουν πολλές ασχολίες, αλλά ο Κρίσνα είναι πάντοτε γαλήνιος. Ο Κρίσνα που σκοτώνει δαίμονες είναι ο Βāsουντέβα Κρίσνα, όχι ο αρχικός Κρίσνα. Ο αρχικός Κρίσνα δεν πηγαίνει πουθενά· δεν κάνει ποτέ ούτε βήμα μακριά από τη Βριντάβανα. Οι υπόλοιπες ασχολίες του Κρίσνα εκτελούνται από τις μορφές του Βāsουντέβα, του Σανκάρσανα, του Ανιρουντα ή του Πραντιούμνα. Ο Κρίσνα επεκτείνεται ως Σανκάρσανα, Ναράγιανα, Βίσνου, Μάχα-Βίσνου, Γιαρμποντακασάγι Βίσνου και Κσιροντακασάγι Βίσνου. Ο Θεός μπορεί να επεκταθεί σε πάρα πολλές μορφές.

*αντβαΐταμ ατσιουταμ αναντιμ αναντα-ρουπαμ
αντιαμ πουρανα-πουρουσαμ ναβα-γιωβαναμ τσα
(Μπραμα-σαμχίτα 5.33)*

Είναι ο *αντι-πουρουσα*, η αρχική ψυχή των πάντων. *Γκοβιννταμ αντι-πουρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*: Ο Κύριος Μπράμα λέει ότι δεν είναι *αντι-πουρουσα*, αλλά ότι ο *Γκοβίνντα*, ο *Κρίσνα*, είναι ο *αντι-πουρουσα*. Αυτός, λοιπόν, ο *Κρίσνα* έχει πολλές επεκτάσεις (*αντβαΐταμ ατσιουταμ αναντιμ*). Δεν έχει αρχή, αλλά είναι η αρχή των πάντων. Έχει επεκταθεί σε πολλές μορφές. Η *βισνου-ταττβα* αποτελείται από *μπαγκαβατ-ταττβα-σβαμσα*, τις προσωπινές επεκτάσεις. Και εμείς είμαστε μορφές του *Κρίσνα*, αλλά είμαστε *βιμπινναμσα*, αποχωρισμένες επεκτάσεις. Είμαστε οι επεκτάσεις των ενεργειών. Σύμφωνα με τον *Κρίσνα* στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (7.5):

*απαρεγιαμ ιτας τβ ανιαμ
πρακριτιμ βιντι με παραμ
τζίβα-μπουταμ μαχα-μπαχο
γιαγιενταμ νταριατε τζαγκατ*

«Εκτός από αυτή την κατώτερη φύση, ω Αρτζούνα με τα δυνατά χέρια, υπάρχει μία ανώτερη ενέργειά Μου, η οποία αποτελείται από τα ζωντανά όντα που αγωνίζονται με την υλική φύση και συντηρούν το σύμπαν.»

Έτσι υπάρχουν οι επεκτάσεις *τζίβα-πρακριτι* και *παρα-πρακριτι*, που ανήκουν στην ανώτερη ενέργεια του *Κρίσνα*. Σε κάθε περίπτωση, ο *Κρίσνα* είναι πάντοτε *σβατς-τσανντατμα*, χωρίς άγχος. Ακόμα και όταν σκοτώνει κάποιον δαίμονα, δεν αισθάνεται καθόλου άγχος. Αυτό επιβεβαιώνεται και στις Βέδες:

*να τασια καριαμ καραναμ τσα βιντιατε
να τατ-σαμας τσαμπιαντικας τσα ντρισιατε
παρασια σακτιρ βιβινταΐβα σρουγιατε
σβαμπαβικι γκιανα-μπαλα-κριγια τσα*

«Ο Υπέρτατος Κύριος δεν έχει να κάνει τίποτα, γιατί όλα γίνονται αυτομάτως μέσω των διαφόρων δυνάμεών Του. Δεν έχει βρεθεί κανείς να είναι ίσος Του ή μεγαλύτερος από Αυτόν.» (Σβετασβαταρα Ουπανισαντ 6.8)

Ο Σρι Κρίσνα δεν χρειάζεται να κάνει τίποτα ο Ίδως. Ενεργούν οι ενέργειές Του. Όταν κάποιος σπουδαίος άνθρωπος θέλει να κάνει κάτι, το λέει απλώς στον γραμματέα του, ο οποίος εκτελεί τα πάντα. Ο σπουδαίος άνθρωπος έχει εμπιστοσύνη ότι επειδή το είπε στον γραμματέα του, οι επιθυμίες του θα εκτελεστούν. Ο γραμματέας του είναι ένα πρόσωπο, δηλαδή ενέργεια (*σακτι*). Αν ένας συνηθισμένος άνθρωπος αυτού του κόσμου έχει τόσο πολλές ενέργειες με τη μορφή γραμματέων, κλπ., δεν μπορούμε ούτε να φανταστούμε τις ενέργειες που κατέχει ο Σρι Κρίσνα. Ο Σρι Κρίσνα είναι *τζαγαντ-ισβαρα*, ο ελεγκτής ολόκληρου του σύμπαντος, και με αυτόν τον τρόπο διαχειρίζεται ολόκληρο το σύμπαν. Οι ανόητοι ισχυρίζονται ότι δεν υπάρχει κάποιος εγκέφαλος πίσω από το σύμπαν, αλλά αυτό οφείλεται στην άγνοια. Παίρνοντας πληροφορίες από τις *σαστρα*, τις γραφές, μπορούμε να καταλάβουμε ποιος είναι ο εγκέφαλος. Σύμφωνα με τον Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.10):

*μαγιαντιακσενα πρακριτιχ
σουγιατε σα-τσαρατσαραμ
χετουνανενα κωντεγια
τζαγκαντ βιπαριβαρτατε*

«Η υλική φύση εργάζεται υπό την καθοδήγησή Μου, ω γιε της Κούντι, και παράγει όλα τα κινητά και ακίνητα όντα. Υπό τη διακυβέρνησή της, ο υλικός κόσμος δημιουργείται και καταστρέφεται ξανά και ξανά.» Βλέπουμε τις ενέργειές Του να εργάζονται στον υλικό κόσμο διαρκώς. Αυτή η μέθοδος σκιαγραφείται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (3.14):

*ανναντ μπαβαντι μπουτανι
παρτζανιαντ αννα-σαμπαβαχ
γιαγκιαντ μπαβατι παρτζανιο
γιαγκιαχ καρμα-σαμουντμπαβαχ*

«Όλα τα ζωντανά σώματα συντηρούνται με δημητριακά, τα οποία παράγονται από τις βροχές. Οι βροχές γεννιούνται από τις θυσίες (*γιαγκια*) και οι θυσίες γεννιούνται από τα καθορισμένα καθήκοντα.» Η πηγή των πάντων είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Μέσω θυσιών (*γιαγκια*), πρέπει να ικανοποιήσουμε το Υπέρτατο Πρόσωπο, και οι *γιαγκια* μπορούν να τελεστούν όταν η ανθρώπινη κοινωνία λειτουργεί βάσει ρυθμίσεων και κανόνων σύμφωνα με το *βαρνασραμα-νταρμα*, το σύστημα των τεσσάρων κοινωνικών τάξεων (*βαρνα*) και των τεσσάρων πνευματικών τάξεων, δηλαδή των τεσσάρων πνευματικών σταδίων (*ασραμα*). Υπάρχουν τέσσερις *βαρνα* (*μπραμανα*, *κσατρια*, *βαϊδισια* και *σουντρα*) και τέσσερα *ασραμα* (*μπραματσαρια*, *γκριχαστα*, *βαναπραστα* και *σαννιασα*). Αυτές οι *βαρνα* και αυτά τα *ασραμα* έχουν τα αντίστοιχα καθήκοντά τους, και αν η ανθρώπινη κοινωνία δεν διαιρεθεί σύμφωνα με αυτές τις οχτώ επιστημονικές διαιρέσεις και δεν ενεργούν όλοι σύμφωνα με τη θέση τους, δεν μπορεί να υπάρξει ειρήνη στον κόσμο.

*βαρνασραματσαρβατα
πουρουσενα παραχ πουμαν
βισνουρ αραντιατε παντα
νανιατ τατ-τοσα-καραναμ*

«Το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, ο Κύριος Βίσνου, λατρεύεται μέσω της σωστής εκτέλεσης των καθορισμένων καθηκόντων στο σύστημα των *βαρνα* και των *ασραμα*. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος να ικανοποιηθεί το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας.» (*Βισνου Πουрана* 3.8.9)

Ο τελικός στόχος κάθε δραστηριότητας είναι η ικανοποίηση του Υπερτάτου Κυρίου, του Βίσνου. *Na τε βιντουχ σβαρτα-γκατιμ χι βισνουμ* (*Μπαγκ.* 7.5.31). Οι ανόητοι δεν γνωρίζουν ότι το έσχατο συμφέρον τους είναι η ικανοποίηση του Βίσνου. Γι' αυτό, όταν υπάρχουν *νταρμασια γκλανιχ*, αποκλίσεις από το *νταρμα*, ο Κρίσνα ή η ενσάρκωσή Του έρχονται αυτοπροσώπως. Γι' αυτό λεγεται: *γιαντ γιαντ βινταττε μπαγκαβαν*. Παρόλο που έρχεται, δεν έχει άγχος. Έρχεται μέσω της εσωτερικής Του ενέργειας και δεν έχει βοήθεια από κανέναν. Κατέχει ποικιλία ενεργειών,

που όλες λειτουργούν σωστά και τέλεια (παρασια σακτιρ βιβινταϊβα σρουγιατε σβαμπαβικι γκιαν-μπαλα-κριγια τσα).

Οι ιμπερσοναλιστές δεν μπορούν να καταλάβουν πώς όλα ετελούνται τέλεια, επειδή δεν μπορούν να κατανοήσουν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας: *μοχιταμ ναμπιτζανατι μαμ εμπιαχ παραμ αβιαγμ*. Όπως αναφέρεται από τον Κρίσνα στην Μπαγκαβαντ-γκιτα (7.14):

*νταϊβι χι εσα γκουνα-μαγι
μαμα μαγια ντουρατιαγια
μαμεβα γιε πραπαντιαντε
μαγιαμ εταμ ταραντι τε*

«Αυτή τη θεϊκή Μου ενέργεια, που αποτελείται από τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης, είναι πολύ δύσκολο να την υπερνικήσει κανείς. Αλλά εκείνοι που έχουν εγκαταλειφθεί σ' Εμένα μπορούν εύκολα να την υπερβούν.» Καλυμμένος από τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης, δεν μπορεί κάποιος να κατανοήσει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Υπέρτατος Κύριος, ωστόσο, αποκαλύπτεται στους αφοσιωμένους υπηρέτες Του.

Είναι καθήκον μας να κατανοήσουμε τον Κρίσνα αληθινά· τότε η ζωή μας θα είναι επιτυχημένη. Δεν μπορούμε να επιτύχουμε αν κατανοήσουμε τον Κρίσνα επιφανειακά. Γι' αυτό εδώ αναφέρεται: *τανι με σρανταντανασια κιρτανιανι ανουκιρταγια*. Η λέξη *ανουκιρταγια*, όπως έχουμε επισημάνει εξ αρχής, σημαίνει ότι δεν πρέπει να κατασκευάζουμε τίποτα. Η λέξη *ανου* σημαίνει «ακολουθώ». Επομένως η *μπαγκαβατα-ταττβα*, δηλαδή ο Μπαγκαβάν, μπορεί να κατανοηθεί μόνο μέσω του συστήματος *παραμπαρα*, του συστήματος της μαθητικής διαδοχής.

*εβαμ παραμπααρα-πραπταμ
ιμαμ ρατζαρσαγιο βιντουχ
σα καλενεχα μαχατα
γιογκο νασταχ παρανταπα*

«Με αυτόν τον τρόπο έλαβαν αυτή την υπέρτατη επιστήμη οι άγιοι βασιλείς, μέσω της σειράς της μαθητικής διαδοχής, και με αυτόν τον τρόπο την κατανόησαν. Αλλά με την πάροδο του χρόνου η διαδοχή έσπασε και έτσι η επιστήμη αυτή όπως ακριβώς είναι φαίνεται να έχει χαθεί.» (Μπ.γκ. 4.2)

Παλιά, οι βασιλιάδες (*ρατζά*) ήταν μεγάλα άγια πρόσωπα. Δεν ήταν κοινοί άνθρωποι που έπιναν και χόρευαν. Ήταν όλοι *ρισι* (σοφοί), μέχρι την εποχή του Μαχαράζα Παρίσιτ. Είχαν εκπαιδευθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε δεν ήταν συνηθισμένοι άνθρωποι, αλλά τους αποκαλούσαν *ναραντεβα*. Η λέξη *ναραντεβα* αναφέρεται στον Μπαγκαβάν με τη μορφή ανθρώπινου όντος. Ο βασιλιάς λατρευόταν επειδή ήταν *ρατζαρισι*, δηλαδή και βασιλιάς και σοφός. Ο Σρι Κρίσνα λέει ότι αν ο βασιλιάς γνωρίζει τον σκοπό της ζωής, μπορεί να κυβερνήσει καλά. Αν όχι, τότε νομίζει ότι το φαγητό, ο ύπνος, το σεξ και η άμυνα είναι το παν. Σε αυτή την περίπτωση, οι υπήκοοί του ζούνε σαν ζώα. Σήμερα κανείς δεν γνωρίζει το αντικείμενο της ανθρώπινης ζωής· γι' αυτό, παρόλο που οι ανόητοι άνθρωποι αυτής της εποχής προσπαθούν να είναι ευτυχισμένοι, οι ελπίδες τους δεν θα εκπληρωθούν ποτέ. *Να τε βιντουχ σβαρτα-γκατιμ χι βισνουμ ντουρασαγιαχ*. Οι άνθρωποι προσπαθούν να είναι ευτυχισμένοι στον υλικό κόσμο με υλικά αντικείμενα, αλλά τα σχέδια τους δεν θα εκπληρωθούν ποτέ. Γι' αυτό βλέπουμε στην παγκόσμια ιστορία ότι υπήρξαν πολλοί ηγέτες οι οποίοι πέθαναν εργαζόμενοι σκληρά. Δεν μπόρεσαν να τακτοποιήσουν τα πράγματα όπως έπρεπε, παρά τις σκληρές τους προσπάθειες. Ο Ναπολέων, ο Χίτλερ, ο Γκάνντι, ο Νεχρού και πολλοί άλλοι δεν μπόρεσαν τελικά να κυριαρχήσουν. Αυτό είναι *ντουρασαγια*. Ο τελικός στόχος της ζωής είναι η κατανόηση του Βίσνου, αλλά παρ' όλα αυτά οι άνθρωποι προχωρούν στα τυφλά προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις αισθήσεις τους. Αν κάποιος τυφλός προσπαθήσει να οδηγήσει έναν άλλον τυφλό, ποιο θα είναι το αποτέλεσμα; Αν και οι ηγέτες και οι οπαδοί τους είναι τυφλοί, θα πέσουν όλοι σε ένα χαντάκι, γιατί περιορίζονται από τη φύση τους.

Σραβαναμ, κιρταναμ, το άκουσμα και το ψάλσιμο, είναι η αρχή του *μπακτι*, της υπηρεσίας αφοσίωσης. Γι' αυτό λέγεται: *τανι με σρανταντανασια κιρτανιανι ανουκιρταγια*. Η λέξη *ανουκιρταγια* σημαίνει να ακολουθεί κανείς

το σύστημα *παραμπαρα*. Πρώτα απ' όλα πρέπει να δεχθούμε την πληροφορία από αυθεντίες· και έπειτα μπορούμε να πούμε την αλήθεια. Πρέπει πρώτα να μάθει κανείς πώς να περιγράψει την Απόλυτη Αλήθεια, τον Μπαγκιαβάν – τις πράξεις Του, το έλεός Του και τη συμπόνια Του για όλα τα ζωντανά όντα. Ο Υπέρτατος Κύριος είναι πιο ανυπόμονος να μας προσφέρει εκπαίδευση και φώτιση από όσο είμαστε εμείς να τα δεχθούμε. Μας δίνει τα λογοτεχνικά Του έργα, τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του και το σύστημα *παραμπαρα*, αλλά εξαρτάται από εμάς να επωφεληθούμε από αυτά. Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα έχει πρόθεση να προσφέρει στην κοινωνία την κατάλληλη κατανόηση της Απόλυτης Αλήθειας. Δεν παρουσιάζουμε μία κατασκευασμένη, κίβδηλη φιλοσοφία. Γιατί να σπαταλάμε χωρίς λόγο τον χρόνο μας επινοώντας κάποια φιλοσοφία; Υπάρχουν τόσο πολλά να μάθει κανείς από αυτά που μας έχει δώσει ήδη η υπέρτατη αυθεντία. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να πάρουμε τη βεδική γραμματεία, να προσπαθήσουμε να την μάθουμε και να την διαδώσουμε. Αυτή είναι η αποστολή του Κυρίου Τσετάνια.

*μπαρατα-μπουμιτε χαίλα μανουσια-τζανμα γιαρα
τζανμα σαρτακα καρι' καρα παρα-ουπακαρα
(Γσ.τσ. Αντι 9.41)*

Είναι χρέος όλων, και ιδιαίτερα όσων έχουν γεννηθεί στη γη της Μπάρατα-βάρσα, της Ινδίας, να κάνουν τη ζωή τους επιτυχημένη επωφελούμενοι από τη βεδική γραμματεία. Δυστυχώς, προσπαθούμε μόνο να μάθουμε την τεχνολογία, και αυτή είναι η κακοτυχία μας.

Υπερβατική εκπαίδευση σημαίνει να μάθει κανείς πώς να ανακουφιστεί από την εμπλοκή στην υλική ζωή. Αυτό γίνεται δυνατό μαθαίνοντας σχετικά με τα υπερβατικά έργα του Κυρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ

Προσεγγίζοντας έναν γνήσιο γκουρου

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

*σουτα ουβατσα
ντβαϊπαγιανα-σακας τβ εβαμ
μαϊτρεγιο μπαγκαβαμς τατα
πραχενταμ βιντουραμ πριτα
ανβικσικιαμ πρατσοντιταχ*

Ο Σρι Σούτα Γκοσουάμι είπε: **Ο** πανίσχυρος σοφός **Μαϊτρέγια** ήταν φίλος του **Βιασαντέβα**. Ενθαρρυσμένος και ευχαριστημένος με την ερώτηση του **Βιντούρα** σχετικά με την υπερβατική γνώση, ο **Μαϊτρέγια** μίλησε ως εξής.

Οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις αντιμετωπίζονται πολύ ικανοποιητικά όταν ο ερωτών είναι γνήσιος και ο ομιλητής είναι έγκυρος. Εδώ ο **Μαϊτρέγια** θεωρείται κραταιός σοφός, και γι' αυτό περιγράφεται ως *μπαγκαβαν*. Η λέξη αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί όχι μόνο για το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, αλλά για οποιονδήποτε είναι σχεδόν τόσο ισχυρός όσο ο Υπέρτατος Κύριος. Ο **Μαϊτρέγια** αποκαλείται *μπαγκαβαν* επειδή ήταν πολύ προηγμένος από πνευματική άποψη. Ήταν

προσωπικός φίλος του Ντβαϊπάγιανα Βιάσα, της φιλολογικής ενσάρκωσης του Κυρίου. Ο Μαϊτρέγια ήταν πολύ ικανοποιημένος με τις ερωτήσεις του Βιντούρα, επειδή ήταν οι ερωτήσεις ενός γνήσιου, προχωρημένου αφοσιωμένου υπηρέτη του Κυρίου. Έτσι ο Μαϊτρέγια ένωσε ενθάρρυνση για να απαντήσει. Όταν υπάρχουν συζητήσεις πάνω σε υπερβατική θέματα μεταξύ αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου της ίδιας νοοτροπίας, οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις είναι πολύ γόνιμες και ενθαρρυντικές.

Αυτή είναι η βεδική μέθοδος απόκτησης γνώσης. Πρέπει να πλησιάσει κανείς το κατάλληλο πρόσωπο, τον *γκουρου*, και να τον ακούσει ταπεινά να παρουσιάζει τη βεδική γνώση. Όπως συμβουλεύει ο Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (4.34):

ταντ βιντι πρανιπατενα

παριπρασνενα σεβαγια

«Προσπάθησε να μάθεις την αλήθεια πλησιάζοντας έναν πνευματικό δάσκαλο. Πρώτα τον ταπεινά και υπηρέτησέ τον.»

Η υπερβατική γνώση δεν είναι πολύ δύσκολη, αλλά πρέπει να γνωρίζει κανείς τη μέθοδο. Μερικές φορές ένα μηχανήμα υπαγόρευσης ή μία γραφομηχανή μπορεί να μη δουλεύει, αλλά αν πάμε σε έναν τεχνίτη που γνωρίζει τη μηχανή, μπορεί να την επισκευάσει αμέσως. Πρέπει να γνωρίζει κανείς τη μέθοδο. Αν πάει κάποιος σε έναν σκαφτιά για να του επισκευάσει τη γραφομηχανή, δεν θα μπορέσει να βοηθήσει. Μπορεί να ξέρει πώς να σιάβει χαντάκια, αλλά όχι πώς να επισκευάσει μία γραφομηχανή. Γι' αυτό η επιταγή των *σαστρα* είναι ότι αν θέλει κάποιος να αποκτήσει υπερβατική γνώση, θα πρέπει να πλησιάσει το κατάλληλο πρόσωπο. Η λέξη *ταντ-βιγκιανα* αναφέρεται στην υπερβατική γνώση, όχι στην υλική γνώση. Ένας γιατρός μπορεί να έχει υλική γνώση του σώματος, αλλά δεν έχει γνώση της πνευματικής ψυχής που είναι μέσα στο σώμα. Σπουδάζει απλώς τη μηχανική διεύθυνση του σώματος, το οποίο

είναι μία μηχανή (*γιαντρα*) κατασκευασμένη από τη φύση. Το σώμα αναφέρεται ως μηχανή στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (18.61):

ισβαραχ σαρβα-μπουταναμ

χριντ-ντεσε 'ρτζουνα τιστατι

μπραμαγιαν σαρβα-μπουτανι

γιαντραρουντανι μαγιαγια

«Ο Υπέρτατος Κύριος κατοικεί μέσα στην καρδιά του καθενός, ω Αρτζούνα, και κατευθύνει τις περιπλανήσεις όλων των ζωντανών όντων, τα οποία είναι σαν να κάθονται πάνω σε μία μηχανή, φτιαγμένη από την υλική ενέργεια.»

Για όσους είναι προσκολλημένοι σε αυτή τη σωματική μηχανή, συνιστάται το σύστημα του *γιογκα*. Σε όποιον είναι υπερβολικά προσκολλημένος στη σωματική αντίληψη συνιστάται να συγκεντρώνει τον νου του με κάποιου είδους σωματικές ασκήσεις. Έτσι στο *χατα-γιογκα* υποβάλλεται κανείς σε διάφορες σωματικές πειθαρχίες, αλλά ο πραγματικός σκοπός είναι να κατανοήσει τον Βίσνου, τον Υπέρτατο. Τα διάφορα συστήματα *γιογκα* διατίθενται για τη μηχανή του σώματος, αλλά η μέθοδος του *μπακτι* είναι υπερβατική ως προς όλες αυτές τις μηχανικές διευθετήσεις. Γι' αυτό ονομάζεται *ταντ-βιγκιανα*, υπερβατικό ως προς την υλική κατανόηση. Αν κάποιος επιθυμεί πραγματικά να κατανοήσει την πνευματική ζωή και την πνευματική γνώση, θα πρέπει να προσεγγίσει έναν *γκουρου*. Η λέξη *γκουρου* σημαίνει «βαρύς», βαρύς με γνώση. Και τι είναι αυτή η γνώση; *Ταντ-βιγκιανα*. Αυτή η βαρύτητα είναι *μπραμα-νιστα* – προσήλωση στο Μπραμάν και το Παραμπραμάν, τον Μπαγκαβάν. Αυτή είναι η ιδιότητα του *γκουρου*. *Μπραμανι ουπασαμασραγιαμ*. Σύμφωνα με τη *Μουντακα Ουπανισαντ* (1.2.12), *ταντ-βιγκιαναρταμ σα γκουρουμ εβαμπιγκαατσετ*. «Προκειμένου να κατανοήσει κανείς την πνευματική επιστήμη, πρέπει να πλησιάσει έναν γνήσιο πνευματικό δάσκαλο.» Παρόμοια, όπως αναφέρεται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (11.3.21):

τασμαντ γκουρουμ πραπαντιετα

«Οποιοδήποτε πρόσωπο επιθυμεί σοβαρά να επιτύχει αληθινή ευτυχία πρέπει να αναζητήσει έναν γνήσιο πνευματικό δάσκαλο και να βρει καταφύγιο σε αυτόν μέσω μύησης.»

Οι Ουπανισαντ μας πληροφορούν ότι ο γκουρου είναι κάποιος που έχει δεχθεί γνώση ακούγοντας τις Βέδες. *Σροτριγιαμ μπραμα-νισταμ*. Οι Βέδες αποκαλούνται *σρουτι*, και ο γνήσιος γκουρου βρίσκεται στη γραμμή ακρόασης από τη μαθητική διαδοχή. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (4.2), *εβαμ παραμπααρα-πραπταμ*. Ένας γνήσιος γκουρου δεν μεταδίδει κάποια επινοημένη υποτιθέμενη γνώση· η γνώση του είναι καθιερωμένη και την έχει λάβει μέσω του συστήματος *παραμπααρα*. Είναι επίσης σταθερά προσηλωμένος στην υπηρεσία του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας (*μπραμα-νισταμ*). Αυτά είναι τα δύο προσόντα του: πρέπει να έχει ακούσει τη βεδική γνώση μέσω της μαθητικής διαδοχής και πρέπει να έχει εδραιωθεί στην υπηρεσία του Υπερτάτου Κυρίου. Δεν είναι απαραίτητο να είναι πολύ μορφωμένος λόγιος, αλλά πρέπει να έχει ακούσει από την κατάλληλη αυθεντία. Ο Θεός μας δίνει αφτιά για να ακούμε, και απλώς ακούγοντας μπορεί να γίνουμε σπουδαίοι κήρυκες. Δεν χρειαζόμαστε διδακτορικά ή ακαδημαϊκές εξετάσεις. Μπορεί να παραμείνει κανείς στη θέση του· δεν απαιτούνται αλλαγές.

Για τον σκοπό αυτόν υπάρχει το *βαρνασραμα-νταρμα*, που αποτελείται από τέσσερις *βαρνα* και τέσσερα *ασραμα*. Αν η κοινωνία δεν είναι διαιρεμένη σε αυτές τις οχτώ κατηγορίες, πρόκειται απλώς για πολιτισμό ζώων. Θα πρέπει να υπάρχει κάποια συστηματοποιημένη, υπαγόμενη σε κανόνες διευθέτηση. Για παράδειγμα, υπάρχουν διαιρέσεις για το σώμα: το κεφάλι, τα χέρια, η κοιλιά και τα πόδια. Χωρίς τις τέσσερις αντίστοιχες διαιρέσεις, καμία κοινωνία δεν μπορεί να λειτουργήσει καλά. Θα υπάρχει χάος. Οι λέξεις *στανε σιταχ* σημαίνουν «παραμένοντας στο *βαρνασραμα-νταρμα*». Ακόμα και ένας *σουντρα* μπορεί να κατανοήσει τι είναι το Μπραμάν, και σε αυτή την περίπτωση γίνεται αυτομάτως *μπραμανα*. Είναι απαραίτητο να ακούει κανείς με προσοχή. Αυτό είναι όλο.

Αναφέρεται ότι ο Βιντούρα άκουσε από τον Μαϊτρέγια Ρίσι και ότι ο Μαϊτρέγια Ρίσι έμεινε πολύ ευχαριστημένος. Αν κάποιος δεν ικανοποιήσει τον γκουρου του, δεν μπορεί να δεχθεί σωστή γνώση. Αυτό είναι φυσικό. Αν κάποιος υποδέχεται τον γκουρου του κατάλληλα και του προσφέρει ένα άνετο κάθισμα, και αν ο γκουρου ευχαριστηθεί με τη συμπεριφορά του μαθητή, ο γκουρου μπορεί να μιλήσει πολύ ειλικρινά και ανοιχτά, και αυτό θα είναι πολύ επωφελές για τον μαθητή. Αν πηγαίνει κάποιος σε έναν πνευματικό δάσκαλο και του ζητά τις οδηγίες του και μετά δεν τις ακολουθεί, σπαταλάει τον χρόνο του. Επίσης, δεν θα πρέπει να προσεγγίζει κάποιος τον πνευματικό δάσκαλο με προκλητικό πνεύμα, αλλά να πηγαίνει σε αυτόν με στόχο να προσφέρει υπηρεσία. Η λέξη *νιπατ* σημαίνει «πέφτω κάτω» και *πρα* σημαίνει «χωρίς ενδοιασμούς». Η υπερβατική γνώση βασίζεται στην *πρανιπατα*. Γι' αυτό ο Κρίσνα λέει; *σαρβα-νταρμαν παρτιατζία μαμ εκαμ σαραναμ βρατζα*. «Παραδώσου σ' Εμένα». Όπως ακριβώς παραδινόμαστε στον Κρίσνα, έτσι πρέπει να παραδοθούμε στον εκπρόσωπό Του, τον πνευματικό δάσκαλο. Ο γκουρου είναι ο εξωτερικός εκπρόσωπος του Κρίσνα και ο εσωτερικός γκουρου είναι ο Ίδιος ο Κρίσνα που βρίσκεται μέσα στην καρδιά όλων. Ο Κρίσνα δεν βρίσκεται μόνο στη Βαϊκούντα ή στη Γκολόκα Βρινντάβανα. Βρίσκεται παντού· βρίσκεται ακόμα και μέσα στο άτομο της ύλης. *Γκολοκα εβα νιβασατι ακιλατμα-μπουταχ* (Μπρ.σαμ. 5.37). Αυτός είναι ο ορισμός της Παραμάτμα, της Υπέρτατης Ψυχής. Είμαι *ατμα*, πνευματική ψυχή, και εσύ επίσης είσαι *ατμα*. Είμαστε όλοι περιορισμένοι τοπικά, εσύ μέσα στο σώμα σου και εγώ στο δικό μου, αλλά η Παραμάτμα βρίσκεται παντού. Αυτή είναι η διαφορά μεταξύ της *ατμα* και της Παραμάτμα. Όσοι σφάλλουν, λένε ότι δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσά τους, αλλά υπάρχει διαφορά. Είναι ένα υπό την έννοια ότι και οι δύο τελούν εν γνώσει και ότι είναι και οι δύο ζωντανά όντα (*νιτιο νιτιαναμ τσετανας τσεταναναμ*), αλλά διαφέρουν ποσοτικά. Ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (13.3):

κσετρα-γκιαμ τσαπι μαμ βιντι

σαρβα-κσετρεσου μπαρατα

«Ω γόνε του Μπάρατα, να γνωρίζεις ότι και Εγώ επίσης είμαι γνώστης, παρών μέσα σε όλα τα σώματα.» Ο *κσετραγκια* είναι ο ιδιοκτήτης του *κσετρα*, του σώματος. Στην πραγματικότητα, η ατομική ψυχή δεν είναι ο ιδιοκτήτης, αλλά ο ένοικος. Σε ένα σπίτι υπάρχει ο ενοικιαστής και ο σπιτονοικοκύρης. Ο ενοικιαστής είναι ο ένοικος και ο σπιτονοικοκύρης είναι ο ιδιοκτήτης. Κατά τον ίδιο τρόπο, η *ατμα* είναι απλώς ο ένοικος του σώματος· ιδιοκτήτης είναι η Παραμάτμα. Όταν ο σπιτονοικοκύρης λέει στον ενοικιαστή να αφήσει το σπίτι, ο ενοικιαστής είναι υποχρεωμένος να το κάνει. Κατά τον ίδιο τρόπο, όταν η Παραμάτμα λέει ότι πρέπει να αφήσουμε το σώμα, είμαστε υποχρεωμένοι να το κάνουμε.

Για να δεχθούμε τη βεδική γνώση, πρέπει να πλησιάσουμε τον κατάλληλο *γκουρου*. Οι ιδιότητες του *γκουρου* περιγράφονται σε κάθε *σαστρα*. Στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (11.3.21) αναφέρεται:

τασμαντ γκουρουμ πραπαντιετα

τζιγκιασου σρεγια ουτταμαμ

Δεν θα πρέπει να δεχθεί κάποιος έναν *γκουρου* αν δεν έχει την περιέργεια να γνωρίσει τον έσχατο σκοπό της ζωής. Ένας συνηθισμένος άνθρωπος που ενδιαφέρεται για σωματικές ανέσεις δεν χρειάζεται *γκουρου*. Δυστυχώς, επί του παρόντος, η λέξη *γκουρου* αναφέρεται σε κάποιον που μπορεί να προσφέρει σωματικό φάρμακο. Πλησιάζει κάποιος ένα Μαχάτματζι και του λέει, «Υποφέρω από αυτήν την αρρώστια. Βοήθησέ με σε παρακαλώ.» Και ο Μαχάτματζι λέει, «Ναι, έχω ένα *μαντρα* που θα σε θεραπεύσει και θα σου προσφέρει επιτυχία. Δώσε μου λίγα χρήματα και πάρε το.» Αυτός δεν είναι αληθινός *γκουρου*. Θα πρέπει να πλησιάσει κανείς έναν *γκουρου* για να μάθει σχετικά με την *ταττβα*, την Απόλυτη Αλήθεια. Δεν θα πρέπει να ψάχνει κανείς έναν *γκουρου* για να θεραπεύσει κάποια υλική αρρώστια· αυτός μάλλον χρειάζεται γιατρό. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι άνθρωποι νομίζουν ότι αν κάποιος μπορεί να τους κάνει επιτυχημένους επιχειρηματίες, αυτό το πρόσωπο είναι *γκουρου*. Ούτε αυτό επιβεβαιώνεται στις *σαστρα*. *Γκουρου* είναι κάποιος που γνωρίζει τις Βέδες και το βεδικό συμπέρασμα. Το βεδικό συμπέρασμα είναι η

κατανόηση του Κρίσνα. *Βενταϊς τσα σαρβαϊρ αχαμ εβα βεντιαχ*. «Ο σκοπός όλων των Βεδών είναι να γνωρίσει κανείς Εμένα.» (Μπ.γκ. 15.15)

Δεν οφείλουμε να γνωρίσουμε τον Κρίσνα πλήρως. Αυτό δεν είναι δυνατό. Δεν έχουμε τη δυνατότητα να κατανοήσουμε το άπειρο. *Αντβάιταμ ατσιουταμ αναντιμ αναντα-ρουπαμ* (Μπρ.σαμ. 5.33). Με την περιορισμένη γνώση μας δεν μπορούμε να κατανοήσουμε το απεριόριστο· μάλιστα, ούτε ο Κρίσνα δεν κατανοεί τον εαυτό Του. Η έλξη που ασκεί είναι απεριόριστη, και για να κατανοήσει γιατί είναι τόσο ελκυστικός, έγινε ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπράμπου και υιοθέτησε τα εκστατικά αισθήματα της Σριμάτι Ρανταράνι (*ραντα-μπαβα-ντιουτι*). Αν ο Κρίσνα δεν μπορεί να κατανοήσει τα όρια της έλξης που ασκεί και της ευδαιμονίας Του, δεν είναι ασφαλώς δυνατό σε εμάς με την περιορισμένη μας γνώση. Αν μπορέσουμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα εν μέρει, αυτό συνιστά την τελειότητά μας. Γι' αυτό ο Κρίσνα λέει: *τζανμα καρμα τσα με ντιβιαμ εβαμ γιο βεττι ταττβαταχ*. Αν παρανοήσουμε τον Κρίσνα και Τον θεωρήσουμε ένα ανθρώπινο ον σαν εμάς, γινόμαστε *μουντα*, ανόητοι. Το σώμα του Κρίσνα δεν αποτελείται από υλικά στοιχεία όπως το δικό μας, και αν σκεφτόμαστε με αυτόν τον τρόπο, σφάλουμε. Η υλική φύση ανήκει στον Κρίσνα και την ελέγχει. Εμείς είμαστε υπό τον έλεγχο της υλικής φύσης, και αυτή είναι η διαφορά.

Όποιος έχει αληθινή γνώση γνωρίζει ότι η *πρακρίτι*, η υλική φύση, εργάζεται υπό τη διεύθυνση του Κρίσνα. Δεν είναι δυνατό να κατανοήσουμε πώς συμβαίνουν όλα αυτά, μπορούμε όμως να τα κατανοήσουμε περιληπτικά. *Τζανμαντι ασια γιατο 'νβαγιαντ ιταρατας τσα*: όλα προέρχονται από την Υπέρτατη Απόλυτη Αλήθεια, τον Κρίσνα. Τόση γνώση είναι αρκετή. Έπειτα μπορούμε να αυξήσουμε αυτή τη γνώση για να καταλάβουμε πώς εργάζεται η υλική φύση υπό τη διεύθυνση του Κρίσνα. Οι σύγχρονοι επιστήμονες πιστεύουν εσφαλμένα ότι η υλική φύση εργάζεται ανεξάρτητα και ότι τα πράγματα εξελίσσονται μόνο μέσω κάποιας χημικής διαδικασίας. Ωστόσο, η ζωή δεν προέρχεται απλώς από τη ζωή ή από κάποια χημική εξέλιξη. Όπως αναφέρει ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (10.8):

αχαμ σαρβασια πραμπαβο

ματταχ σαρβαμ πραβαρτατε

«Είμαι η πηγή όλων των πνευματικών και υλικών κόσμων. Όλα εκπορεύονται από Εμένα.» Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η *Βενταντα-σουτρα*, όπου αναφέρεται, *τζανμαντι ασια γιαταχα*: «Μπρομάν είναι Αυτός από τον οποίον απορρέουν τα πάντα.» «Τα πάντα» περιλαμβάνει τα ζωντανά όντα και την αδρανή ύλη. Και η ύλη και τα ζωντανά όντα προέρχονται από τον Κρίσνα. Ολόκληρος ο κόσμος είναι συνδυασμός ύλης και πνεύματος, της *πρακριτι* και των ζωντανών όντων.

Η υλική ενέργεια είναι κατώτερη και η πνευματική ενέργεια είναι ανώτερη. Γιατί; Η ανώτερη ενέργεια (*τζίβα-μπουτα*), το ζωντανό ον, ελέγχει την υλική φύση. Στην πραγματικότητα δεν την ελέγχει, αλλά προσπαθεί να την αξιοποιήσει. Για παράδειγμα, τα ανθρώπινα όντα είναι εξελιγμένα ζωντανά όντα και έχουν δημιουργήσει τον σύγχρονο πολιτισμό αξιοποιώντας την αδρανή ύλη. Αυτή είναι η ανωτερότητά μας. Ωστόσο, είμαστε επίσης και *πρακριτι* και *παρα-πρακριτι*. Με αυτόν τον τρόπο πρέπει να κατανοήσουμε την *ταττβα-γκιανα*.

Η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* είναι ένα σχόλιο στη *Βενταντα-σουτρα*. Η *Βενταντα-σουτρα* εξηγεί ότι ο Υπέρτατος είναι η πηγή των πάντων και η φύση αυτής της πηγής εξηγείται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (1.1.1): *τζανμαντι ασια γιατο 'νβαγιαντ ιταρατας τσαρτεσβ αμπιγκιαχ σβααρατ*. Η ύλη δεν τελεί εν γνώσει· συνεπώς η θεωρία της σύγχρονης επιστήμης ότι η ζωή προέρχεται από την ύλη είναι λανθασμένη. Η ταυτότητα από την οποία προέρχονται τα πάντα είναι *αμπιγκια*, δηλαδή τελεί εν γνώσει, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να καταλαβαίνει. Η *Μπαγκαβαταμ* (1.1.1) δηλώνει επίσης, *τενε μπραμα χριντα για αντι-καβαγιε*: ο Κρίσνα δίδασκε στον Κύριο Μπράμα τη βεδική γνώση. Αν η έσχατη πηγή δεν είναι ένα ζωντανό ον, πώς μπορεί να μεταδώσει γνώση; Η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* γράφτηκε από τον Βιασαντέβα, ο οποίος έγραψε και τη *Βενταντα-σουτρα*. Συνήθως οι Μαγιαβάντι δίνουν έμφαση στο σχόλιο που έγραψε για τη *Βενταντα-σουτρα* ο Σανκαρατσάρια, στη *Σαριρακα-μπασια*, αλλά αυτό δεν είναι το αρχικό σχόλιο πάνω στη *Βενταντα-σουτρα*. Το αρχικό σχόλιο προσφέρεται από

τον ίδιο τον συγγραφέα, τον Βιασαντέβα, με τη μορφή της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Για να κατανοήσουμε το πραγματικό νόημα της *Βενταντα-σουτρα*, πρέπει να αναφερθούμε στο σχόλιο που έγραψε ο ίδιος ο συγγραφέας. Όπως αναφέρεται από τον Ίδιο τον Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (13.5):

*ρισιμπιρ μπαχουντα γκιταμ
τσανντομπιρ βιβινταϊχ πριτακ
μπραμα-σουτρα-πανταϊς τσαϊβα
χετουμαντμπιρ βινιστσιταϊχ*

«Αυτή η γνώση του πεδίου δράσης και του γνώστη της δράσης περιγράφεται από διάφορους σοφούς σε διάφορα βεδικά κείμενα –και ιδιαίτερα στη *Βενταντα-σουτρα*– και παρουσιάζεται με κάθε λογική ως προς την αιτία και το αποτέλεσμα.»

Επομένως η βεδική γνώση είναι πολύ λογική. Σύμφωνα με το βεδικό σύστημα, ο *ατσαρια* πρέπει να κατανοήσει τη *Βενταντα-σουτρα* (που ονομάζεται και *Μπραμα-σουτρα*) πριν γίνει αποδεκτός ως *ατσαρια*. Η *Βενταντα-σουτρα* έχει εξηγηθεί και από τη Μαγιαβάντα-σαμπραντάγια και από τη Βαϊσνάβα-σαμπραντάγια. Αν δεν κατανοήσει κανείς τη *Βενταντα-σουτρα*, δεν μπορεί να κατανοήσει το Μπραμάν. Λέγεται πως ο Βιντούρα κατανόησε τη υπερβατική γνώση από τον Μαϊτρέγια, και λέγεται ότι ο Μαϊτρέγια είναι φίλος του Βιασαντέβα. Αυτό σημαίνει πως και ο Βιντούρα και ο Μαϊτρέγια γνωρίζουν ό,τι γνωρίζει ο Βιασαντέβα. Πρέπει να προσεγγίσουμε έναν πνευματικό δάσκαλο που βρίσκεται στη μαθητική διαδοχή που ξεκινάει από τον Βιασαντέβα. Μπορεί όλοι να ισχυρίζονται πως ακολουθούν τον Βιασαντέβα, αλλά πρέπει να τον ακολουθεί κανείς *πραγματικά*. Ο Βιασαντέβα δέχθηκε τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, και ο Αρτζούνα δέχθηκε και αυτός τον Κρίσνα ως Παραμπραμάν, Υπέρτατο Πρόσωπο. Μπορεί να ισχυρισθεί κάποιος ότι ο Αρτζούνα δέχθηκε τον Κρίσνα ως Παραμπραμάν επειδή ήταν φίλος Του, αυτό όμως δεν είναι αλήθεια. Ο Αρτζούνα παρουσίασε αποδείξεις ότι ο Βιασαντέβα δέχθηκε και εκείνος τον Κρίσνα.

παραμι μπραμια παραμι νταμια

παβιτραμι παραμιαμι μπαβαν

πουρουσαμι σασβαταμι ντιβιαμι

αντι-ντεβαμι ατζαμι βιμπουμι

αχους τβαμι ρισαγιαχ σαρβε

ντεβαρσιρ ναραντας τατα

ασιτο ντεβαλο βιασαχ

σβαγιαμι τσαϊβα μπραβισι με

«Είπε ο Αρτζούνα: Είσαι το Υπέρτατο Μπραμάν, η έσχατη, η υπέρτατη κατοικία. Είσαι ο υπέρτατα αγνός, η Απόλυτη Αλήθεια και το αιώνιο θεϊκό πρόσωπο. Είσαι ο αρχικός υπερβατικός Κύριος, η αγέννητη ομορφιά που διαπερνά τα πάντα. Όλοι οι μεγάλοι σοφοί, όπως ο Νάραντα, ο Ασίτα, ο Ντεβάλα και ο Βιάσα, τα λένε αυτά για Σένα και τώρα μου τα λες και Εσύ ο Ίδιος.» (Μπ.γν.10.12-13)

Ο Βιασαντέβα αποδέχθηκε τον Κρίσνα ως *παραμι μπραμια*, και ο Βιασαντέβα άρχισε τον σχολιασμό του πάνω στη *Βενταντα-σουτρα* με τις λέξεις *ομι ναμι μπαγκαβατε βασουντεβαγια*. Αν ενδιαφερόμαστε πραγματικά να κατανοήσουμε, πρέπει να πλησιάσουμε έναν εκπρόσωπο του Βιασαντέβα όπως ο Μαϊτρέγια. Ο Μαϊτρέγια αποκαλείται και αυτός *μπαγκαβαν*, μολονότι ο Υπέρτατος Μπαγκαβάν είναι ο Ίδιος ο Κρίσνα (*κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμι*). Όμως η λέξη *μπαγκαβαν* αναφέρεται επίσης και σε άλλα ισχυρά πρόσωπα όπως ο Κύριος Μπράμα, ο Κύριος Σίβα, ο Βιασαντέβα ή ο Μαϊτρέγια. Ο πραγματικός Μπαγκαβάν είναι ο Ίδιος ο Κρίσνα, αλλά αυτές οι μεγάλες προσωπικότητες έχουν αποκτήσει όση γνώση του Κρίσνα είναι δυνατό να αποκτηθεί. Δεν είναι δυνατό να αποκτήσει κάποιος εκατό τοις εκατό γνώση του Κρίσνα. Ακόμα και ο Ναράγιανα δεν μπορεί να το κάνει αυτό. Και όμως, όσοι ακολουθούν τις οδηγίες του Κρίσνα πλήρως αποκαλούνται μερικές φορές Μπαγκαβάν.

Υπάρχουν πολλοί τεχνητοί Μπαγκαβάν, αλλά αληθινός Μπαγκαβάν είναι όποιος γνωρίζει τι έχει διδάξει ο Κρίσνα. Ο Βιντούρα ήταν πολύ πρόθυμος να δεχθεί υπερβατική γνώση, και εξαιτίας αυτού, ο Μαϊτρέγια ήταν πολύ ευχαριστημένος μαζί του. Μπορεί κανείς να ευχαριστήσει τον πνευματικό δάσκαλο αν απλώς εγκαταλειφθεί σε αυτόν και του προσφέρει υπηρεσία, λέγοντας, «Κύριε, είμαι ο πιο υπάκουος υπηρέτης σου. Σε παρακαλώ δέξου με και δίδαξέ με.» Παρόλο που ο Αρτζούνα ήταν πολύ στενός φίλος του Κρίσνα, πριν λάβει τη *Σριμαντ Μπαγκαβαντ-γκιτα* εγκαταλείφθηκε λέγοντας, *σισιας τε χάμ σαντι μαμ τβαμ πραπανναμ*. «Τώρα είμαι μαθητής Σου και μία ψυχή παραδομένη σ' Εσένα. Σε παρακαλώ δίδαξέ με.» (Μπ.γκ. 2.7)

Αυτός είναι ο κατάλληλος τρόπος να ζητήσει κανείς γνώση. Δεν πλησιάζει τον πνευματικό δάσκαλο με προκλητικό πνεύμα. Θα πρέπει να είναι κανείς περίεργος να κατανοήσει την πνευματική επιστήμη. Δεν θα πρέπει να θεωρεί τον εαυτό του ανώτερο από τον *γκουρου*. Πρέπει πρώτα να βρει κανείς έναν *γκουρου* στον οποίο μπορεί να εγκαταλειφθεί, και αν αυτό δεν είναι δυνατό, δεν πρέπει να σπαταλάει τον χρόνο του. Αν εγκαταλειφθεί κανείς στο κατάλληλο πρόσωπο, μπορεί πολύ γρήγορα να φτάσει στην κατανόηση της υπερβατικής γνώσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΕ

Ο Κύριος Καπίλα αναλαμβάνει τη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

*μαϊτρεγια ουβατσα
πιταρι πρασιτε 'ρανιαμ
ματουχ πριγια-τσικιρσαγια
τασμιν μπινντουσαρε 'βατσιντ
μπαγκαβαν καπίλαχ κιλα*

Είπε ο Μαϊτρέγια: Όταν ο Κάρνταμα έφυγε για το δάσος, ο Κύριος Καπίλα έμεινε στην ακτή της Μπίνντου-σαροβάρα για να ευχαριστήσει τη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί.

Όταν ο πατέρας απουσιάζει είναι καθήκον του μεγάλου γιου να αναλάβει τη μητέρα του και να την υπηρετήσει όσο καλύτερα μπορεί, έτσι ώστε να μην αισθάνεται τον αποχωρισμό από τον σύζυγό της. Είναι επίσης καθήκον του συζύγου να φύγει από το σπίτι αμέσως μόλις μεγαλώσει ο γιος για να αναλάβει τη σύζυγό του και τις οικογενειακές υποθέσεις. Αυτό είναι το βεδικό σύστημα της οικογενειακής ζωής. Δεν θα πρέπει να

ασχολείται κανείς συνεχώς με τις οικογενειακές υποθέσεις μέχρι την ώρα του θανάτου. Πρέπει να φύγει. Τις οικογενειακές υποθέσεις και τη σύζυγο μπορεί να τα αναλάβει ο ενήλικος γιος.

Όντας μεγάλος *γιογκι*, ο σοφός Κάρνταμα δεν ενδιαφερόταν πολύ για την οικογενειακή ζωή. Παρ' όλα αυτά αποφάσισε να παντρευτεί, και ο Σβαγιαμπούβα Μάνου του έφερε την κόρη του Ντεβαχουτί για να τον υπηρετήσει ως σύζυγος. Ο σοφός Κάρνταμα ήταν *γιογκι* και ζούσε σε μία καλύβα, ενώ η Ντεβαχουτί ήταν πριγκίπισσα, κόρη βασιλιά. Επειδή δεν ήταν συνηθισμένη να δουλεύει, αδυνάτισε πολύ και ο Κάρνταμα την συμπόνεσε, σκεφτόμενος, «Αυτό το κορίτσι έχει έλθει σ' εμένα, αλλά τώρα δεν βρίσκεται σε πολύ καλή θέση.» Γι' αυτό, με τις γιογκικές δυνάμεις του, ο Κάρνταμα δημιούργησε ένα ευρύχωρο ανάκτορο με πολλούς υπηρέτες, με κήπους και με άλλα πλούτη. Και όχι μόνο αυτό, αλλά δημιούργησε επίσης ένα πελώριο διαστημόπλοιο, μεγάλο όσο μία μικρή πόλη. Οι σύγχρονες αεροπορικές εταιρείες έχουν κατασκευάσει τα αεροσκάφη 747, και παρόλο που είναι πολύ μεγάλα, ο σοφός Κάρνταμα, με τις γιογκικές δυνάμεις του, μπόρεσε να δημιουργήσει ένα διαστημόπλοιο με λίμνες, ανάκτορα και κήπους. Επίσης, αυτό το διαστημόπλοιο μπορούσε να ταξιδεύει σε όλο το σύμπαν. Οι σύγχρονοι επιστήμονες εργάζονται πολύ σκληρά για να κατασκευάσουν ένα μικρό διαστημόπλοιο για να πάει στη σελήνη, αλλά ο Κάρνταμα Ρίσι δημιούργησε ένα μεγάλο διαστημόπλοιο που μπορούσε να ταξιδεύει σε όλους τους πλανήτες. Αυτό είναι δυνατό με γιογκικές δυνάμεις.

Υπάρχουν διάφορες *σιντι*, γιογκικές τελειότητες -η *ανιμα*, η *λαγκιμα*, η *πραπτι* και ούτω καθεξής- και οτιδήποτε επιλέξουν να κάνουν οι *γιογκι*, μπορούν να το κάνουν. Αυτό είναι το αληθινό *γιογκα*. Όχι ότι γίνεται κανείς *γιογκι* πιέζοντας απλώς τη μύτη του και εκτελώντας γυμναστικές ασκήσεις. Πρέπει να αποκτήσει κανείς πραγματικά τις γιογκικές *σιντι*. Με αυτές τις *σιντι*, ο *γιογκι* μπορεί να γίνει πολύ μικρός ή πολύ μεγάλος, πολύ βαρύς ή πολύ ελαφρύς. Οτιδήποτε θελήσει, μπορεί να το δημιουργήσει αμέσως στο χέρι του και μπορεί να ταξιδέψει οπουδήποτε επιθυμήσει. Ο Κάρνταμα Ρίσι ήταν ένας τέτοιος τελειοποιημένος *σιντι-γιογκι*. Με τη γυναίκα του, την Ντεβαχουτί, είχε εννέα κόρες, οι οποίες δόθηκαν στους

Πρατζάπατι, όπως ο Μαχαράζα Ντάκσα και πολλοί άλλοι. Ο μοναδικός γιος του σοφού Κάρνταμα ήταν ο Καπιλαντέβα, ενσάρκωση του Κρίσνα. Ο Καπιλαντέβα ήταν ένας από τους δώδεκα *μαχατζανα*. Η λέξη *μαχατζανα* σημαίνει αυθεντία, και σύμφωνα με τις βεδικές γραφές (*σαστρα*) υπάρχουν δώδεκα αυθεντίες. Είναι ο Σβαγιάμπου, ο Νάραντα, ο Σάμμπου, οι Κουμάρα, ο Καπίλα, ο Μάνου, ο Πραλάντα, ο Τζανάνια, ο Μπίσμα, ο Μπάλι, ο Σουκαντέβα Γιοσουάμι και ο Γιαμαράζα. Ο Σβαγιάμπου είναι ο Μπράμα, και ο Σάμμπου είναι ο Κύριος Σίβα. Αν θέλουμε να προσεγγίσουμε το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και να κατανοήσουμε τον σκοπό της θρησκευτικής ζωής, θα πρέπει να ακολουθούμε αυτές τις δώδεκα αυθεντίες. *Μαχατζανο γιενα γκαταχ σα πανταχ*. Αυτοί οι *μαχατζανα* ακολουθούν τις αρχές που έχει θέσει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, ο Κρίσνα, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*.

Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε πολύ εύκολα την πραγματική αλήθεια των θρησκευτικών συστημάτων, αλλά αν ακολουθήσουμε αυτούς τους *μαχατζανα*, μπορούμε να καταλάβουμε. Ο σοφός Καπίλα εξήγησε τις δόξες της υπηρεσίας αφοσίωσης στη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί. Αν Τον ακολουθήσουμε, μπορεί να μάθουμε την αλήθεια της υπηρεσίας αφοσίωσης. Σύμφωνα με το σύστημα *βαρνασραμα-νταρμα*, όποιος είναι πάνω από πενήντα ετών πρέπει να αφήνει το σπίτι του, να πηγαίνει στο δάσος και να αφοσιώνει εντελώς τη ζωή του στην πνευματική συνειδητοποίηση. Αυτό είναι το πραγματικό σύστημα *βαρνασραμα-νταρμα*. Δεν είναι ένα Ινδουιστικό σύστημα, γιατί η λέξη «Ινδουιστής» είναι μία ονομασία που δόθηκε από τους Μουσουλμάνους και δεν συναντάται σε κανένα βεδικό έργο. Ο όρος *βαρνασραμα-νταρμα*, εντούτοις, αναφέρεται. Τα πολιτισμένα ανθρώπινα όντα θα πρέπει να ακολουθούν αυστηρά τον θεσμό του *βαρνασραμα*. Αν κάποιος έχει γεννηθεί *μπραμανα*, εκπαιδεύεται όμορφα ως *μπραματσარი* και μετά γίνεται *γκριχαστα*, οικογενειάρχης. Όταν αφήνει το σπίτι του, αποκαλείται *βαναπραστα* και μετά από αυτό μπορεί να δεχθεί *σαννιασα*. Όντας *γιογκι*, ο Κάρνταμα Ρίσι ακολουθούσε αυστηρά αυτές τις αρχές· γι' αυτό, μόλις μεγάλωσε ο Καπιλαντέβα, του ανέθεσε την ευθύνη της Ντεβαχουτί. Τότε ο Κάρνταμα έφυγε από το σπίτι του.

Όπως αναφέρεται σε αυτή τη στροφή: *πιταρι πρασιτε 'ρανιαμ ματουχ πριγια-τσικιρσαγια*.

Σύμφωνα με τη *Μανου-σαμχίτα*, σε μία γυναίκα δεν θα πρέπει ποτέ να δίνεται ελευθερία. Όταν δεν βρίσκεται υπό την προστασία του συζύγου της, πρέπει να είναι υπό την προστασία των γιων της. Οι γυναίκες δεν μπορούν να κάνουν σωστή χρήση της ελευθερίας, και είναι καλύτερα γι' αυτές να παραμένουν εξαρτώμενες. Μία γυναίκα δεν μπορεί να είναι ευτυχισμένη αν είναι ανεξάρτητη. Αυτό είναι γεγονός. Στις Δυτικές χώρες έχουμε δει πολλές γυναίκες πολύ δυστυχισμένες, απλώς για χάρη της ανεξαρτησίας τους. Αυτή η ανεξαρτησία δεν συνιστάται από τον βεδικό πολιτισμό ή από το *βαρνασραμα-νταρμα*. Συνεπώς η Ντεβαχουτί δόθηκε στον ενήλικο γιο της, τον Καπιλαντέβα, και ο Καπιλαντέβα είχε πλήρη επίγνωση ότι έπρεπε να φροντίσει τη μητέρα Του. Είναι καθήκον του πατέρα να προστατεύει την κόρη του μέχρι να φτάσει στη εφηβεία και να παντρευτεί τον κατάλληλο νέο άνδρα. Τότε αναλαμβάνει τη φροντίδα της γυναίκας του ο σύζυγος. Γενικά ο άνδρας θα πρέπει να παντρεύεται γύρω στα είκοσι πέντε, και το κορίτσι θα πρέπει να παντρεύεται όχι αργότερα από τα δεκαέξι. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, όταν ο άνδρας είναι πενήντα ετών ο μεγαλύτερος γιος του θα πρέπει να είναι γύρω στα είκοσι πέντε, δηλαδή αρκετά μεγάλος για να αναλάβει τη μητέρα του. Σύμφωνα με αυτόν τον υπολογισμό, ο Καπιλαντέβα ήταν περίπου είκοσι πέντε ετών και αρκετά ικανός για να αναλάβει την ευθύνη της μητέρας Του, της Ντεβαχουτί. Ήξερε ότι επειδή ο πατέρας Του άφησε τη μητέρα Του στη φροντίδα Του, θα έπρεπε να την φροντίζει και να την ευχαριστεί πάντοτε. *Ματουχ πριγια-τσικιρσαγια*. Ο Καπιλαντέβα δεν ήταν ανεύθυνος, αλλά ήταν πάντα έτοιμος να ευχαριστήσει τη μητέρα Του. Ο Καπιλαντέβα ήταν *μπραματσαρι* και η μητέρα Του πήρε μαθήματα από Αυτόν. Αυτό είναι το προνόμιο του αρσενικού. Όπως λέγεται στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (9.32):

*μαμ χι παρτα βιαπασριτια
γιε 'πι σιουχ παπα-γιοναγιαχ
στριγιο βαϊσίας τατα σουντρας
τε 'πι γιαντι παραμ γκατιμ*

«Ω γιε της Πριτά, όσοι βρίσκουν καταφύγιο σ' Εμένα, ακόμη και αν είναι ταπεινής καταγωγής –γυναίκες, *βαϊσία* (έμποροι) και *σουντρα* (εργάτες)- θα φτάσουν σίγουρα στον ύψιστο προορισμό.» Οι γυναίκες θεωρούνται στο ίδιο επίπεδο με τους *σουντρα*, και μολονότι μία γυναίκα μπορεί να έχει παντρευτεί έναν *μπραμανα*, δεν της δίνεται η ιερή κλωστή. Λέγεται επίσης ότι ο Βιασαντέβα έγραψε τη *Μαχαμπατα* επειδή η άμεση βεδική γνώση δεν μπορούσε να κατανοηθεί από τις γυναίκες, τους *σουντρα* και τους *ντβίζα-μπανντου*, όσους έχουν γεννηθεί σε οικογένειες *μπραμανα*, αλλά δεν είναι άξιοι *μπραμανα*. *Στρι-σουντρα-ντβίζαμπανντουναμι τραγι να σρουτι-γκοτσαρα* (Μπαγκ. 1.4.25). Γι' αυτό η *Μαχαμπατα* αποκαλείται πέμπτη Βέδα. Οι τέσσερις προηγούμενες Βέδες είναι η *Σαμα*, η *Γιαζουρ*, η *ΡΙγκ* και η *Αταρβα*. Η ουσία της βεδικής γνώσης, η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* προσφέρεται μέσα στη *Μαχαμπατα*. Οι γυναίκες είναι κατώτερες από τους άνδρες, και ο βεδικός πολιτισμός είναι τόσο τέλειος ώστε οι άνδρες έχουν πλήρη ευθύνη των γυναικών. Γι' αυτό λέγεται: *ματουχ πριγια-τσικισαγια*. Ο γιος είναι πάντοτε έτοιμος να φροντίσει ώστε η μητέρα του να μην είναι δυστυχισμένη. Ο Καπιλαντέβα είχε αγωνία να μην αισθανθεί η μητέρα Του την απουσία του πατέρα Του και ήταν έτοιμος να την φροντίσει όσο καλύτερα μπορούσε και να της προσφέρει γνώση. Επειδή οι γυναίκες υποτίθεται ότι είναι λιγότερο έξυπνες, θα πρέπει να τους προσφέρεται γνώση και θα πρέπει επίσης να ακολουθούν αυτή τη γνώση. Θα πρέπει να ακολουθούν τις οδηγίες του πατέρα τους, τις οδηγίες του άνδρα τους και τις οδηγίες των ενήλικων μορφωμένων γιων τους όπως ο Καπιλαντέβα. Με αυτόν τον τρόπο, η ζωή τους μπορεί να είναι τέλεια. Σε κάθε περίπτωση, οι γυναίκες θα πρέπει να παραμένουν πάντοτε εξαρτώμενες.

Τασμιν μπινντουσαρε βατσιντ μπαγκαβαν καπιλα κιλα. Είναι αξιοσημείωτο ότι αυτή η στροφή αναφέρεται στον Καπιλαντέβα ως Μπαγκαβάν, πράγμα που δείχνει ότι κατέχει κάθε πλούτο, φήμη, γνώση, ομορφιά, δύναμη και απάρνηση. Αυτά τα έξι πλούτη εκπροσωπούνται πλήρως στον Κρίσνα· γι' αυτό ο Κρίσνα είναι αποδεκτός ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας (*κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμι*), και οι άλλοι είναι αποδεκτοί ως επεκτάσεις ή ενσαρκώσεις Του (*βισνου-ταττβα*). Στο έργο *Μπακτι-*

ρασαμριτα-σινντου, ο Ρούπα Γιοσουάμι έχει αναλύσει τα χαρακτηριστικά του Μπαγκαβάν. Ο πρώτος Μπαγκαβάν είναι ο ίδιος ο Κρίσνα, αλλά μερικά από τα πλούτη Του έχουν δοθεί και στον κύριο Μπράμα. Ο Κύριος Μπράμα είναι *τζίβα-ταττβα*, ένα ζωντανό ον όπως εμείς. Αν γίνουμε πνευματικά ισχυροί μπορούμε να έχουμε και εμείς τη θέση του Κυρίου Μπράμα. Ανώτερος του Κυρίου Μπράμα είναι ο Κύριος Σίβα, και ανώτερος του Κυρίου Σίβα είναι ο Βίσνου, ο Κύριος Ναράγιανα, και ανώτερος όλων είναι ο Κρίσνα. Αυτή είναι η ανάλυση των βεδικών *σαστρα* και της *Μπραμα-σαμχίτα*. Ακόμα και ο Σανιαρατσάρια, ο ιμπερσοναλιστής Μαγιαβάντι φιλόσοφος, δέχεται τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας (*σα μπαγκαβαν σβαγιαμ κρισναχ*). Όλοι οι *ατσαρια* -ο Ραμανουτζατσάρια, ο Μαντβατσάρια, ο Βισνουσουάμι, ο Νιμμπάρκα και ο Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπού- δέχονται και αυτοί τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Κύριο.

Ο Καπιλαντέβα είναι ενσάρκωση του Κρίσνα και δίδασκε τη μητέρα Του Ντεβαχουτί. Πρέπει να ξεχωρίζουμε τους δύο Καπίλα. Ο ένας Καπίλα είναι αυτός ο Μπαγκαβάν Καπίλα και ο άλλος Καπίλα είναι ο άθεος Καπίλα. Ο Μπαγκαβάν Καπίλα είναι επίσης γνωστός ως Ντεβαχουτί-πούτρα Καπίλα. Και οι δύο Καπίλα ανέπτυξαν τη φιλοσοφία Σάνκια, αλλά ο άθεος Καπίλα την διατύπωσε χωρίς κατανόηση, αντίληψη και συνειδητοποίηση του Θεού. Στην όχθη της λίμνης Μπίνντου-σαροβάρα, ο Καπιλαντέβα παρουσίασε ο Ίδιος τη φιλοσοφία Σάνκια στη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί, όπως ακριβώς ο Κρίσνα παρουσίασε τη γνώση της *Μπαγκαβαντ-γκίτα* στον φίλο Του Αρτζούνα. Όπως ο Αρτζούνα, η Ντεβαχουτί είχε επίγνωση ότι βρισκόταν μπροστά στον πνευματικό της δάσκαλο, όπως δείχνει η επόμενη στροφή. Πράγματι, ο Κύριος Μπράμα την είχε πληροφορήσει ότι ο γιος της ήταν μία ισχυρή ενσάρκωση.

ΚΕΙΜΕΝΟ 6

ταμ ασίναμ ακαρμαναμ

ταττβα-μαργκαγκρα-νταρσαναμ

σβα-σουταμ ντεβαχουτι αχα

ντατουχ σαμσμαρατι βατσαχ

Όταν ο Καπίλα, που μπορούσε να της δείξει την Απόλυτη Αλήθεια, ήταν καθισμένος ξένοιαστα μπροστά της, η Ντεβαχουτί θυμήθηκε τα λόγια που τις είχε πει ο Μπράμα και άρχισε να κάνει ερωτήσεις στον Καπίλα ως εξής.

Ο έσχατος στόχος της Απόλυτης Αλήθειας είναι η συνείδηση του Κρίσνα, η υπηρεσία αφοσίωσης. Το στάδιο της απελευθέρωσης δεν είναι το τελικό στάδιο. Αν απλώς κατανοούμε ότι δεν είμαστε το σώμα, ότι είμαστε πνευματικές ψυχές, η γνώση μας είναι ανεπαρκής. Πρέπει επίσης να ενεργούμε ως Μπραμάν· τότε η θέση μας θα είναι σταθερή.

μπραμα-μπουταχ πρασαννατμα

να σοτσατι να κανκσατι

σαμαχ σαρβεσου μπουτεσου

μαντ-μπακτιμ λαμπατε παραμ

«Όποιος βρίσκεται σε αυτή την υπερβατική κατάσταση συνειδητοποιεί αμέσως το Υπέρτατο Μπραμάν (μπραμα-μπουτά). Δεν θρηνεί ποτέ και δεν λαχταρά να έχει τίποτε. Είναι ίσος με όλα τα ζωντανά όντα και φτάνει στην αγνή υπηρεσία αφοσίωσης προς Εμένα.» (Μπ.γκ. 18.54) Το *μπακτι* μπορεί να το αποκτήσει το απελευθερωμένο πρόσωπο· δεν είναι για την υποκείμενη σε όρους ψυχή, την ψυχή που είναι δέσμια της ύλης. Πώς είναι δυνατό αυτό; Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (14.26) ο Κρίσνα λέει:

μαμ τσα γιο βιαμπιτσαρενα

μπακτι-γιογκενα σεβατε

σα γκουναμ σαματιτιαϊταν

μπραμα-μπουγιαγια καλπατε

«Εκείνος που Μου προσφέρει πλήρη υπηρεσία αφοσίωσης και που δεν πέφτει σε καμία περίπτωση, υπερβαίνει αμέσως τις καταστάσεις της υλικής φύσης και έτσι έρχεται στο επίπεδο του Μπραμάν.»

Πρέπει να ασχοληθούμε με τις εννέα μεθόδους της υπηρεσίας αφοσίωσης, η πρώτη από τις οποίες είναι το άκουσμα (*σραβανα*). Τότε, υπό την καθοδήγηση του πνευματικού δασκάλου και των γραφών, μπορεί κανείς να γίνει αμέσως απελευθερωμένο πρόσωπο. Αν ασχοληθεί κανείς αμέσως με την υπηρεσία αφοσίωσης, δεν χρειάζεται να προσπαθήσει ξεχωριστά για να απελευθερωθεί. Θα πρέπει να έχει κανείς σταθερή πίστη ότι βρίσκεται στην υπηρεσία του Κρίσνα και ότι είναι ελεύθερος από κάθε υλική μόλυνση. Αυτό είναι επιτακτικό. Οι λέξεις *ταττβα-μαργκα-νταρσαναμι* αποσαφηνίζονται σε άλλο σημείο της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*: *μπραμετι παραματμετι μπαγκαβαν ιτι σαμπντιατε*. Η Απόλυτη Αλήθεια κατανοείται διαφορετικά, σύμφωνα με τη θέση του σπουδαστή. Ορισμένοι κατανοούν την Απόλυτη Αλήθεια ως απρόσωπο Μπραμάν, ορισμένοι ως εντοπισμένη Παραμάτμα και άλλοι ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, Κρίσνα ή Βίσνου. Μπραμάν, Παραμάτμα και Μπαγκαβάν, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, δεν διαφέρουν. Είναι απλώς διαφορετικές όψεις της πλήρους Θεότητας. Κοιτάζοντας ένα βουνό από απόσταση, μπορεί να δούμε ένα θολό σύννεφο, αλλά αν πλησιάσουμε, θα δούμε κάτι πράσινο. Και αν σιαρφαλώσουμε στο βουνό, θα δούμε πολλά σπίτια, δέντρα και ζώα. Κοιτάμε το ίδιο βουνό, αλλά εξαιτίας της διαφορετικής θέσης μας, το βλέπουμε θαμπό, πράσινο ή ποικιλόχρωμο. Στο τελικό στάδιο, υπάρχει ποικιλία – δέντρα, ζώα, άνθρωποι, σπίτια και ούτω καθεξής. Η Απόλυτη Αλήθεια δεν είναι χωρίς ποικιλία. Όπως υπάρχει υλική ποικιλία, υπάρχει και πνευματική ποικιλία. Επειδή οι Μαγιαβάντι φιλόσοφοι βλέπουν την Απόλυτη Αλήθεια από απόσταση, νομίζουν ότι η Απόλυτη Αλήθεια δεν έχει ποικιλία. Θεωρούν την ποικιλία υλική, αλλά πρόκειται για παρανόηση. Η Απόλυτη Αλήθεια περιγράφεται ως ποικιλόμορφη στην *Μπραμα-σαμχιτα* (5.29):

τσινταμανιπρακαρα-σαντμασου καλπα-βρικσα-

*λακσαβριτεσου σουραμπιρ αμπιπαλαγιανταμ
λακσμι-σαχσρα-σατα-σαμμπραμα-σεβιαμαναμ
γκοβινταμ αντι πουρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*

«Λατρεύω τον Γιοβίντα, τον πρωταρχικό Κύριο, τον πρώτο πρόγονο, που φροντίζει τις αγελάδες και εκπληρώνει όλες τις επιθυμίες σε τόπους χτισμένους με πνευματικά πετράδια και περιβαλλόμενους από εκατομμύρια δέντρα της επιθυμίας. Τον υπηρετούν πάντοτε με μεγάλη ευλάβεια και στοργή εκατοντάδες και χιλιάδες θεές της τύχης.»

Υπάρχουν πλανήτες Βαϊκούντα στον πνευματικό κόσμο και αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου που είναι απελευθερωμένοι. Αυτοί οι αφοσιωμένοι υπηρέτες είναι *ακσαρα*, που σημαίνει ότι δεν πέφτουν στον υλικό κόσμο. Παραμένουν στον πνευματικό κόσμο των Βαϊκούντα. Είναι πρόσωπα όπως εμείς, αλλά είναι αιώνια πρόσωπα με πλήρη γνώση και ευδαιμονία. Αυτή είναι η διαφορά ανάμεσα σε αυτούς και σε εμάς. Αυτό είναι *ταττβα-γκιανα*. Αν δεν κατανοήσουμε την ποικιλοχρωμία της Απόλυτης Αλήθειας, υπάρχει πιθανότητα να πέσουμε. Δεν είναι αρκετό να παραμένουμε απλώς προσκολλημένοι στο αόριστο, απρόσωπο γνώρισμα της Απόλυτης Αλήθειας:

*αρουχια κριτσενα παραμ πανταμ ταταχ
παταντι αντο 'ναντρα-γιουσμαντ-ανγραγιαχ*

(Μπαγκ. 10.2.32)

Επειδή στους ιμπερσοναλιστές δεν επιτρέπεται να εισέλθουν στους πλανήτες Βαϊκούντα, παραμένουν στη λάμψη του Μπραμάν. Έτσι πέφτουν ξανά στην υλική ποικιλία. Έχουμε δει πολλούς ιμπερσοναλιστές *σαννιασι* οι οποίοι πρώτα απ' όλα απαρνούνται τον κόσμο ως ψεύτικο (*μπραμα σατιαμ τζαγκαν μιτια*). Θεωρούν τον εαυτό τους Μπραμάν (*αχαμ μπραμασμι*), θεωρούν τον κόσμο ψεύτικο (το *τζαγκαντ* είναι *μιτια*), και μην έχοντας τίποτε άλλο να κάνουν στον υλικό κόσμο, στο τέλος λένε, «Έχω γίνει Ναράγιανα». Τότε φτάνουν στο στάδιο του *νταριντρα-ναραγιανα* (του φτωχού Ναράγιανα). Γίνονται Ναράγιανα, αλλά από έλλειψη καλύτερης

απασχόλησης, από έλλειψη ποικιλοχρωμίας, ασχολούνται με υλικές ανθρωπιστικές δραστηριότητες. Μολονότι θεωρούν τις γυναίκες τους *μυτια* (ψεύτικες), επιστρέφουν σε αυτές. «Έχεις φύγει ήδη. Γιατί γυρίζεις πίσω;», ρωτούν οι γυναίκες τους. Αυτό δείχνει ότι αυτοί οι υποτιθέμενοι *σαννιασι* δεν έχουν να κάνουν τίποτα. Υφίστανται σοβαρές πράξεις εξιλέωσης και ασκητικότητες για να φτάσουν στο επίπεδο του απρόσωπου Μπραμάν, αλλά επειδή εκεί δεν υπάρχει ευχαρίστηση, κατεβαίνουν ξανά για να απολαύσουν υλική ποικιλία.

Μπορεί να κατασκευάσουμε ένα ωραίο διαστημόπλοιο και να το στείλουμε στο διάστημα, και οι αστροναύτες μπορεί να πάνε εκεί ψηλά και να πετάξουν στον απρόσωπο ουρανό, αλλά στο τέλος θα κουραστούν και θα προσευχηθούν στον Θεό, «Σε παρακαλούμε, άσε μας να επιστρέψουμε στη γη.» Έχουμε διαβάσει ότι οι Ρώσσοι αστροναύτες νοσταλγούσαν τη Μόσχα όσο ταξίδευαν στο διάστημα. Αυτό το απρόσωπο ταξίδι προκαλεί πράγματι μεγάλη ταραχή. Κατά τον ίδιο τρόπο, η απρόσωπη συνειδητοποίηση της Απόλυτης Αλήθειας δεν μπορεί να είναι μόνιμη, επειδή χρειάζεται κανείς ποικιλία. Η πτώση είναι αναπόφευκτη. Όταν κάποιος κύριος διάβασε το βιβλίο μου «Εύκολο ταξίδι σε άλλους πλανήτες», ενθουσιάστηκε πολύ με την ιδέα να πάει σε άλλους πλανήτες. «Ναι», του είπα, «μπορούμε να πάμε με αυτό το βιβλίο». «Ναι», είπε ο αυτός ο κύριος, «και ύστερα θα γυρίσω πίσω». «Γιατί να γυρίσεις;», του είπα, «Θα πρέπει να μείνεις εκεί». «Όχι, όχι», είπε, «Δεν θέλω να μείνω εκεί. Θέλω να πάω και να επιστρέψω». Αυτή είναι η νοοτροπία της «απόλαυσης». Χωρίς ποικιλία, δεν μπορούμε να απολαύσουμε. Η ποικιλία είναι η μητέρα της απόλαυσης, και η συνειδητοποίηση του Μπραμάν ή η συνειδητοποίηση της Παραμάτμα δεν μας δίνει σταθερή *αναντα*, ευδαιμονία. Θέλουμε *αναντα*. *Ανανταμαγιο 'μπιασατ*. Τα ζωντανά όντα είναι Μπραμάν. Ο Κρίσνα είναι Παραμπραμάν. Ο Κρίσνα απολαμβάνει αιώνια *αναντα*, και όντας μικρά κομμάτια του Κρίσνα, θέλουμε και εμείς *αναντα*. Η *αναντα* δεν μπορεί να είναι απρόσωπη ή κενή· η *αναντα* συνεπάγεται ποικιλία. Κανείς δεν ενδιαφέρεται να πίνει μόνο γάλα και να τρώει ζάχαρη, αλλά με το γάλα και τη ζάχαρη μπορούμε να φτιάξουμε ποικιλία από φαγώσιμα – *περα*,

μπαρφι, κσιρα, ραμπαρι, νταχι και ούτω καθεξής. Υπάρχουν εκατοντάδες παρασκευάσματα. Σε κάθε περίπτωση, η ποικιλία είναι απαραίτητη για την απόλαυση.

Η τελευταία λέξη στην *ταττβα-γκιανα* είναι η κατανόηση του Κρίσνα, ο οποίος είναι πλήρης ποικιλίας. Ο Καπιλαντέβα είναι *ταττβα-μαργκαγκρα-νταρσαναμ*. Είναι ενσάρκωση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας και θα εξηγήσει στη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί, τι είναι *ταττβα*, πώς μπορεί κανείς να προσεγγίσει την *ταττβα-γκιανα* και πώς μπορεί κανείς να απολαύσει την *ταττβα-γκιανα*. Αυτό δεν είναι απλώς άνυδρη εικασία. Μερικές φορές οι άνθρωποι κατανοούν εσφαλμένα αυτή την ποικιλία ως υλική και λαχταρούν το απρόσωπο και το δίχως ποικιλία (*νιρβισεσα, νιρακαρα*), το κενό. Ωστόσο, η δική μας φιλοσοφία δεν είναι κενή· είναι γεμάτη ποικιλία και υπερβατική ευδαιμονία. Αυτό θα διατυπωθεί αργότερα από τον Κύριο Καπιλαντέβα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΙ

Η Ντεβαχουτί επιθυμεί υπερβατική γνώση

ΚΕΙΜΕΝΟ 7

*ντεβαχουτιρ ουβατσα
νιρβιννα νιταραμ πουμανν
ασαντ-ινντριγια-ταρσανατ
γιενα σαμπαβιαμανενα
πραπαννανταμ ταμαχ πραμπο*

Είπε η Ντεβαχουτί: Αρρωσταίνω από την αναστάτωση που μου προκαλούν οι υλικές αισθήσεις, γιατί εξαιτίας αυτής της αναστάτωσης των αισθήσεων, Κύριέ μου, έχω πέσει στην άβυσσο της άγνοιας.

Εδώ, στην αρχή των ερωτήσεων της Ντεβαχουτί, οι λέξεις *ασαντ-ινντριγια-ταρσανατ* έχουν ιδιαίτερη σημασία. *Ασαντ* σημαίνει «προσωρινό», «εφήμερο», *ινντριγια* σημαίνει «σχέσεις» και η λέξη *ταρσανατ* αναφέρεται στην αναστάτωση, την ταραχή. Έτσι *ασαντ-ινντριγια-ταρσανατ* σημαίνει «από την αναστάτωση που προκαλούν οι εφήμερες αισθήσεις του υλικού σώματος». Εξελισσόμαστε μέσα από διάφορα ζωικά είδη υλικής σωματικής ύπαρξης -μερικές φορές σε ανθρώπινο σώμα, μερικές φορές σε σώμα ζώου- και επομένως οι ασχολίες των υλικών αισθήσεών μας

αλλάζουν και αυτές. Οτιδήποτε αλλάζει αποκαλείται *ασατ*, εφήμερο. Θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι πέρα από αυτές τις εφήμερες αισθήσεις υπάρχουν οι μόνιμες αισθήσεις μας, οι οποίες είναι τώρα καλυμμένες από το υλικό σώμα. Οι μόνιμες αισθήσεις, όταν μολύνονται από την ύλη δεν λειτουργούν σωστά. Κατά συνέπεια, η υπηρεσία αφοσίωσης συνεπάγεται την απελευθέρωση των αισθήσεων από αυτή τη μόλυνση. Όταν η μόλυνση έχει αφαιρεθεί εντελώς και οι αισθήσεις λειτουργούν στην αγνότητα της ανόθευτης συνείδησης του Κρίσνα, έχουμε επιτύχει τη *σαντ-ιντριγια*, δηλαδή τις αιώνιες δραστηριότητες των αισθήσεων. Οι αιώνιες δραστηριότητες των αισθήσεων ονομάζονται υπηρεσία αφοσίωσης, ενώ οι πρόσκαιρες δραστηριότητες των αισθήσεων ονομάζονται ικανοποίηση των αισθήσεων. Αν δεν κουραστεί κανείς από την υλική αισθησιακή ικανοποίηση, δεν υπάρχει πιθανότητα να ακούσει υπερβατικά μηνύματα από κάποιο πρόσωπο όπως ο Καπίλα. Η Ντεβαχουτί εξέφρασε την κούρασή της. Τώρα που ο άνδρας της είχε φύγει από το σπίτι, ήθελε να ανακουφιστεί ακούγοντας τη διδασκαλία του Κυρίου Καπίλα.

Τα βεδικά έργα περιγράφουν τον υλικό κόσμο ως σκοτάδι. Αυτός ο κόσμος είναι πράγματι σκοτεινός και γι' αυτό χρειαζόμαστε το φως του ήλιου, το φως της σελήνης και το ηλεκτρικό φως. Αν δεν ήταν από τη φύση του σκοτεινός, γιατί να χρειαζόμαστε τόσο πολλές ρυθμίσεις για να βλέπουμε; Οι Βέδες προστάζουν να μην παραμένουμε στο σκοτάδι: *ταμασι μα τζιοτιρ γκαμα*. Μας συμβουλεύουν να πάμε στο φως, και το φως αυτό είναι ο πνευματικός κόσμος, ο οποίος φωτίζεται απευθείας από τη λάμψη, δηλαδή από τις σωματικές ακτίνες, του Κρίσνα. Όπως αναφέρεται στην *Μπραμα-σαμχίτα* (5.40):

*γιασια πραμπα πραμπαβατο τζαγκαντ-ανντα-κοτι-
κοτισβ ασεσα-βασουνταντι-βιμπουτι-μπινναμ
ταντ μπραμα νισκαλαμ αναντααμ ασεσα-μπουταμ
γκοβινταμ αντι-πουρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*

«Λατρεύω τον Γκοβίντα, τον πρωταρχικό Κύριο, που είναι προικισμένος με μεγάλη δύναμη. Η αστραφτερή λάμψη της υπερβατικής μορφής Του

είναι το απρόσωπο Μπραμάν, το οποίο είναι απόλυτο, πλήρες και απεριόριστο και το οποίο εμφανίζει τις ποικιλίες των αμέτρητων πλανητών, μαζί με τα διάφορα πλούτη τους, σε δισεκατομμύρια σύμπαντα.»

Τα ζώα δεν έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν ότι βρίσκονται στο σιοτάδι, αλλά τα ανθρώπινα όντα μπορούν να γνωρίζουν. Όπως η Ντεβαχουτί, ένα νοήμον πρόσωπο θα πρέπει να αηδιάσει από το σιοτάδι της άγνοιας. *Na xaniate xaniamane sarire.* Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (2.20), για την ψυχή δεν υπάρχει ούτε γέννηση ούτε θάνατος. Η ψυχή δεν καταστρέφεται όταν καταστρέφεται το σώμα. Η ψυχή φοράει σώματα και τα βγάζει σαν ρούχα. Αυτή η απλή γνώση διδάσκεται στην αρχή της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, αλλά παρ' όλα αυτά, υπάρχουν πολλοί μεγάλοι λόγιοι και ηγέτες οι οποίοι δεν μπορούν να κατανοήσουν ότι το σώμα διαφέρει από το πρόσωπο. Αυτό συμβαίνει επειδή δεν μελετούν την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* με τον σωστό τρόπο. Κατά συνέπεια, κανείς δεν έχει πλήρη επίγνωση, δηλαδή κανείς δεν είναι πεπεισμένος ότι το αληθινό πρόσωπο δεν είναι το σώμα. Αυτό ονομάζεται άγνοια, και όταν νιώσει κανείς αηδία για την άγνοια αρχίζει η ανθρώπινη ζωή.

Όποιος αισθάνεται αηδία με την υλική ύπαρξη χρειάζεται τις οδηγίες ενός γκουρου. *Τασμαντ γκουρουμι πραπαντιετα τζιγκιασουχ σρεγια ουτταμαμι.* Οντας σύζυγος ενός σπουδαίου *γιογκι*, η Ντεβαχουτί κατάλαβε την καταστατική της θέση· γι' αυτό παρουσίασε το πρόβλημά της στον γιο της, τον Καπιλαντέβα, μία ενσάρκωση του Θεού. Παρόλο που ο Καπιλαντέβα είναι γιος της, η Ντεβαχουτί δεν διστάζει να δεχθεί οδηγίες από Αυτόν. Δεν λέει, «Α! Είναι γιος μου. Τι μπορεί να μου πει; Είμαι η μητέρα Του και εγώ θα Τον διδάξω.» Θα πρέπει να δέχεται κανείς οδηγίες από κάποιον που βρίσκεται στη γνώση. Δεν έχει σημασία η θέση του, αν είναι γιος, μικρό αγόρι, *σουντρα*, *μπραμανα*, *σαννιασι* ή *γκριχαστα*. Θα πρέπει να μαθαίνει κανείς από κάποιον που γνωρίζει. Αυτή είναι η οδηγία του Τσετάνια Μαχαπραμπού. Παρόλο που ο Ίδιος ο Τσετάνια Μαχαπραμπού ήταν *μπραμανα* και *σαννιασι*, δέχθηκε οδηγίες από τον Ραμανάνντα Ράγια, ο οποίος ήταν *σουντρα* και *γκριχαστα*, αλλά παρ' όλα

αυτά βρισκόταν σε πολύ υψηλή πνευματική θέση. Όταν ο Τσετάνια Μαχαπράμπού είδε ότι ο Ραμανάνντα Ράγια δίσταζε να δώσει οδηγίες, ο Κύριος είπε, «Γιατί διστάζεις; Παρόλο που είσαι *γκριχαστα* και έχεις γεννηθεί σε οικογένεια *σουντρα*, είμαι έτοιμος να δεχθώ μαθήματα από εσένα.»

κιμπα βιπρα, κιμπα νιασι, σουντρα κενε νγια

γιεϊκρινα-ταττβα-βεττ, σείγκουρου' χαγια

(Γσ.τσ. Μαντια 8.128)

Αυτό είναι το δίδαγμα του Τσετάνια Μαχαπράμπού. Οποιοσδήποτε είναι καταρτισμένος στη συνείδηση του Κρίσνα μπορεί να γίνει *γκουρου*. Η οικογένεια και η υλική ταυτότητα δεν έχουν σημασία. Πρέπει απλώς να γνωρίζει την επιστήμη. Όταν συμβουλευόμαστε έναν μηχανικό, ένα γιατρό ή έναν δικηγόρο, δεν ρωτάμε αν είναι *μπραμανα* ή *σουντρα*. Αν είναι καταρτισμένος μπορεί να μας βοηθήσει με ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Κατά τον ίδιο τρόπο, αν κάποιος γνωρίζει την επιστήμη του Κρίσνα, μπορεί να είναι *γκουρου*. Η Ντεβαχουτί δεχόταν μαθήματα από τον γιο της επειδή γνώριζε την επιστήμη του Κρίσνα. Ακόμα και αν το χρυσάφι βρίσκεται σε ένα βρομερό μέρος, θα πρέπει να το πάρουμε. Αναφέρεται επίσης στις Βέδες ότι αν ένα κορίτσι έχει πολλά προσόντα ή είναι πολύ όμορφο, μπορεί να το παντρευτεί κανείς, ακόμα και αν έχει γεννηθεί σε κατώτερη οικογένεια. Έτσι βλέπουμε ότι το σημαντικό δεν είναι η γέννηση, αλλά τα προσόντα. Ο Τσετάνια Μαχαπράμπού ήθελε όλους στην Ινδία να γνωρίζουν την επιστήμη του Κρίσνα και να κηρύσσουν τη συνείδηση του Κρίσνα. Αυτό είναι πολύ απλό. Χρειάζεται μόνο να επαναλαμβάνουμε ό,τι έχει πει ο Κρίσνα ή ό,τι έχει ειπωθεί για τον Κρίσνα στη βεδική γραμματεία.

Η ανθρώπινη κοινωνία δεν μπορεί να είναι ευτυχισμένη χωρίς συνείδηση του Κρίσνα. Ο Κρίσνα είναι ο υπέρτατος δικαιούχος της απόλαυσης και εμείς είμαστε υπηρέτες Του. Εμείς, τα ζωντανά όντα είμαστε αιώνιοι υπηρέτες του Θεού και το καθήκον μας είναι να βοηθάμε τον Κύριό μας να απολαύσει. Η Σριμάτι Ρανταράνι είναι ο κορυφαίος υπηρέτης του Κρίσνα και η δουλειά Της είναι να κρατά πάντοτε τον

Κρίσνα ευχαριστημένο. Ο Κρίσνα είναι πολύ στοργικός με τη Ρανταράνι, επειδή Του προσφέρει την καλύτερη υπηρεσία. Τα εξήντα τέσσερα προσόντα Της αναφέρονται στη βεδική γραμματεία. Δυστυχώς, στον υλικό κόσμο είμαστε απασχολημένοι απολαμβάνοντας με τις υλικές αισθήσεις μας. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (3.42):

ιντριγιανι παρανι αχουρ

ιντριγιεμπιαχ παραμι μαναχ

μανασας του παρα μπουντιρ

γιο μπουντεχ παρατας του σαχ

«Οι ενεργές αισθήσεις είναι ανώτερες από την αδρανή ύλη, αλλά ο νους είναι ανώτερος από τις αισθήσεις και η νοημοσύνη είναι ακόμα ανώτερη από τον νου· και ακόμα ανώτερη από την νοημοσύνη είναι η ψυχή.» Η ψυχή βρίσκεται στο πνευματικό επίπεδο. Στο υλικό επίπεδο ενδιαφερόμαστε να ικανοποιήσουμε τις αισθήσεις μας. Με αυτόν τον τρόπο εμπλεκόμαστε με τους νόμους της φύσης. Όπως αναφέρεται στις *σαστρα*:

νουναμιπραματταχ κουρουτε βικαρμα

γιαντ ιντριγια-πριταγια απρινοτι

να σαντου μανιε γιατα ατμανο γιαμι

ασανν απι κλεσανταα ασα ντεχαχ

«Όταν κάποιος θεωρεί σκοπό της ζωής του την ικανοποίηση των αισθήσεων, γίνεται οπωσδήποτε τρελός με τον υλιστικό τρόπο ζωής και ασχολείται με κάθε είδους αμαρτωλές πράξεις. Δεν γνωρίζει ότι εξαιτίας των προηγούμενων παραπτωμάτων του έχει ήδη δεχθεί ένα σώμα, το οποίο μολονότι εφήμερο, είναι η αιτία της δυστυχίας του. Στην πραγματικότητα, το ζωντανό ον δεν θα έπρεπε να έχει υλικό σώμα, αλλά του έχει δοθεί το υλικό σώμα για την ικανοποίηση των αισθήσεων. Γι' αυτό δεν θεωρώ ταιριαστό για ένα ευφυή άνθρωπο να εμπλακεί ξανά στη δραστηριότητα της ικανοποίησης των αισθήσεων, εξαιτίας της οποίας δέχεται αδιάκοπα το ένα υλικό σώμα μετά το άλλο.» (*Μπαγκ.* 5.5.4)

Τα ζωντανά όντα στον υλικό κόσμο είναι πολύ απασχολημένα προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις αισθήσεις τους. Στον δρόμο μπορεί να δούμε μαζεμένα πολλά σκυλιά για να κάνουν σεξ. Αυτό μπορεί να ακούγεται πολύ χοντροκομμένο, αλλά τα ανθρώπινα όντα ασχολούνται με την ίδια δουλειά, ίσως με έναν πιο περίτεχνο τρόπο. Θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι η ικανοποίηση των αισθήσεων είναι για τα ζώα και ότι ο έλεγχος των αισθήσεων είναι για τους ανθρώπους. Με *ταπασια*, ασκητικότητα, μπορούμε να εξαγνισθούμε και να ξανακερδίσουμε την αιώνια ζωή μας.

Στην πραγματικότητα, οι υλικές αισθήσεις δεν είναι οι αληθινές αισθήσεις μας. Οι αληθινές αισθήσεις μας είναι καλυμμένες, όπως το σώμα καλύπτεται με ρούχα. Το αληθινό μας σώμα είναι μέσα στο υλικό σώμα. *Ντεχίνο 'σμιν γιατα ντεχε*. Το πνευματικό σώμα βρίσκεται μέσα στο υλικό σώμα. Το υλικό σώμα αλλάζει, προχωρώντας από την παιδική ηλικία στη νεότητα, μετά στα γηρατειά και μετά χάνεται. Παρόλο που αυτό δεν είναι το αληθινό μας σώμα, το χρησιμοποιούμε για την ικανοποίηση των αισθήσεων. Ωστόσο, για τη δική μας τελική ευτυχία, θα πρέπει να προσπαθήσουμε να εξαγνίσουμε τις αισθήσεις μας. Δεν τίθεται θέμα καταστροφής των αισθήσεων ή απαλλαγής από τις επιθυμίες. Η επιθυμία είναι υλική δραστηριότητα, και το να απαλλαγεί κανείς από τις επιθυμίες είναι αδύνατο. Οι αισθήσεις πρέπει να εξαγνισθούν προκειμένου να ενεργούμε μέσω αυτών με τρόπο υπερβατικό. Το *μπακτι-γιογκα* δεν απαιτεί από εμάς να καταστρέψουμε τις αισθήσεις μας, αλλά να τις εξαγνίσουμε. Όταν οι αισθήσεις εξαγνισθούν, μπορούμε να υπηρετούμε τον Κρίσνα:

σαρβοπαντι-βινιρμουκταμ

τατ-παταβενά νιρμαλαμ

χρισικεσα χρισικεσα-

σεβαναμ μπακτιρ ουτσιατε

Μπακτι ή υπηρεσία αφοσίωσης σημαίνει να απασχολούμε όλες τις αισθήσεις μας στην υπηρεσία του Κυρίου, του Υπερτάτου Προσώπου της

Θεότητας, του κυρίου όλων των αισθήσεων. Όταν η πνευματική ψυχή προσφέρει υπηρεσία στον Υπέρτατο, υπάρχουν δύο παρενέργειες. Ελευθερώνεται κανείς από κάθε υλικό προσδιορισμό, και, απασχολούμενος απλώς στην υπηρεσία του Κυρίου, οι αισθήσεις του εξαγνίζονται.» (Ναραντα-παντσαρατρα)

Μπορούμε να υπηρετούμε τον Χριστιέσα, τον κύριο των αισθήσεων, μέσω των αισθήσεων. Είμαστε μέρη του Κρίσνα, όπως ακριβώς τα χέρια είναι μέρη του σώματος. Παρόμοια, οι αισθήσεις μας είναι και αυτές μέρη του πνευματικού σώματος του Κρίσνα. Όταν εξαγνίσουμε τις αισθήσεις μας, μπορούμε να ενεργούμε στην αρχική καταστατική μας θέση και να υπηρετούμε τον Κρίσνα. Όταν ξεχνάμε τη θέση μας και προσπαθούμε να ικανοποιήσουμε τον εαυτό μας, γινόμαστε δέσμιοι της ύλης. Όταν ξεχνάμε ότι το καθήκον μας είναι να υπηρετούμε τον Κρίσνα, πέφτουμε στον υλικό κόσμο και εμπλεκόμαστε στη δική μας ικανοποίηση των αισθήσεων. Όσο συνεχίζουμε να προσπαθούμε να ικανοποιήσουμε τις δικές μας αισθήσεις, είμαστε υποχρεωμένοι να δεχόμαστε ένα άλλο σώμα. Ο Κρίσνα είναι τόσο καλός, ώστε αν θέλουμε να γίνουμε τίγρεις, θα μας δώσει σώμα τίγρης. Αν θέλουμε να γίνουμε υπηρέτες Του, θα μας δώσει το σώμα ενός υπηρέτη Του. Αυτή η ζωή είναι προετοιμασία για την επόμενη, και αν θέλουμε να απολαύσουμε τις υπερβατικές αισθήσεις μας, θα πρέπει να εξαγνισθούμε για να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, στον Θεό. Για τον σκοπό αυτόν, η Ντεβαχουτί υποτάσσεται στον γιο της όπως ο μαθητής υποτάσσεται στον δάσκαλό του.

ΚΕΙΜΕΝΟ 8

τασια τβαμ ταμασο 'ντασια

ντουσπαρασαντια παραγκαμ

σατς-τσακσουρ τζανμαναμ αντε

λαμπνταμ με τβαντ-ανουγκραχατ

Κύριέ μου, είσαι το μοναδικό μέσο για να ξεφύγω από αυτή τη κατασκότεινη περιοχή της άγνοιας, επειδή είσαι το υπερβατικό μάτι μου, το οποίο, χάρη στο έλεός Σου και μόνο, έχω αποκτήσει ύστερα από πολλές, πολλές γεννήσεις.

Αυτή η στροφή είναι πολύ διδακτική, αφού δείχνει τη σχέση μεταξύ του πνευματικού δασκάλου και του μαθητή. Ο μαθητής, δηλαδή η υποκείμενη σε όρους ψυχή, είναι τοποθετημένος στη σκοτεινότερη περιοχή της άγνοιας και συνεπώς έχει εμπλακεί στην υλική ύπαρξη της ικανοποίησης των αισθήσεων. Είναι πολύ δύσκολο να ξεφύγει κανείς από αυτή την εμπλοκή και να αποκτήσει ελευθερία, αλλά αν είναι κανείς αρκετά τυχερός ώστε να μπορεί να συναναστραφεί έναν πνευματικό δάσκαλο όπως ο *ρισι* Καπίλα ή ο εκπρόσωπός Του, τότε με τη χάρη του μπορεί να σωθεί από τον βούρκο της άγνοιας. Γι' αυτό ο πνευματικός δάσκαλος λατρεύεται ως κάποιος που σώζει τον μαθητή από τον βούρκο της άγνοιας με το φως του πυρσού της γνώσης. Η λέξη *παραγκαμ* έχει ιδιαίτερη σημασία. Αναφέρεται σε κάποιον που μπορεί να περάσει τον μαθητή απέναντι, στην άλλη πλευρά. Αυτή η πλευρά είναι η υποκείμενη σε όρους ζωή· η άλλη πλευρά είναι η ζωή της ελευθερίας. Ο πνευματικός δάσκαλος περνά τον μαθητή στην άλλη πλευρά ανοίγοντας τα μάτια του με γνώση. Υποφέρουμε μόνον εξαιτίας της άγνοιας. Με τη διδασκαλία του πνευματικού δασκάλου, το σκοτάδι της άγνοιας αφαιρείται και έτσι ο μαθητής γίνεται ικανός να περάσει στην πλευρά της ελευθερίας. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* αναφέρεται ότι μετά από πάρα πολλές γεννήσεις εγκαταλείπεται κανείς στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Κατά τον ίδιο τρόπο, αν μετά από πάρα πολλές γεννήσεις είναι κανείς σε θέση να βρει έναν γνήσιο πνευματικό δάσκαλο και να εγκαταλειφθεί σε έναν τέτοιο γνήσιο εκπρόσωπο του Κρίσνα, μπορεί να περάσει στην πλευρά του φωτός.

Ο γνήσιος πνευματικός δάσκαλος είναι ένας αληθινός Βενταντιστής, γιατί γνωρίζει πραγματικά τη *Βενταντα* και τις Βέδες και κατανοεί το

Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, τον Κρίσνα. Η λέξη *βεντα* (Βέδα) σημαίνει «γνώση» και *αντα* σημαίνει «το τελευταίο στάδιο». Υπάρχουν διάφορα είδη γνώσης. Μας ενδιαφέρει η συνηθισμένη γνώση για να αποκομίσουμε οικονομικά οφέλη, αυτό όμως δεν είναι πραγματική γνώση. Είναι απλώς η τέχνη της επιβίωσης. Μπορεί κάποιος να σπουδάσει ηλεκτρολόγος και να κερδίζει τα προς το ζην επισκευάζοντας ηλεκτρικές γραμμές. Αυτού του είδους η γνώση ονομάζεται *σιλπα-γκιανα*. Η αληθινή γνώση, ωστόσο, είναι η βεδική γνώση, η γνώση του εαυτού, το να γνωρίζει κανείς τι είναι, τι είναι ο Θεός, ποια είναι η σχέση του με τον Θεό και ποιο είναι το καθήκον του.

Όποιος αναζητεί τη γνώση αποκαλείται *γκιαναβαν*. Η γνώση αρχίζει με την ερώτηση *ατατο μπραμα-τζιγκιασα*: «Τι είναι Μπραμάν;» Η γνώση αρχίζει επίσης με την κατανόηση των τριών ειδών δυστυχίας του υλικού κόσμου – *αντιατμικα*, *ανπιμπωτικα* και *αντινταϊβικα*. Υποφέρουμε από δυστυχίες που προκαλούνται από άλλα ζωντανά όντα και από φυσικά φαινόμενα, καθώς και από δυστυχίες προερχόμενες από το σώμα και τον νου. Η ψυχή βρίσκεται μακριά από το σώμα και τον νου, αλλά υποφέρει εξαιτίας της υλικής μόλυνσης. Δεν έχουμε κανέναν έλεγχο πάνω σε αυτές τις τριών ειδών δυστυχίες. Ελέγχονται από την υπηρέτρια του Κρίσνα, τη θεά Ντούργκα, η οποία είναι η υλική φύση. Δεν είναι ανεξάρτητη από τον Κρίσνα. Είναι, ωστόσο, τόσο ισχυρή ώστε μπορεί να δημιουργεί και να συντηρεί. Η *πρακριτι*, η φύση, μπορεί να είναι πολύ σκληρή. Η μητέρα Ντούργκα απεικονίζεται συχνά να τιμωρεί δαίμονες τρυπώντας τους με μία τρίαινα.

Όσοι είναι μορφωμένοι και ευφυείς στρέφονται προς το έλεος του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας για ανακούφιση από τις τριών ειδών δυστυχίες της υλικής ύπαρξης. Παρόλο που ο υλικός κόσμος δεν είναι παρά μόνο σκοτάδι, οι άνθρωποι είναι πολύ περήφανοι για τα μάτια τους. Λένε συνεχώς, «Μπορείς να μου δείξεις τον Θεό;» Η απάντηση σε αυτό είναι: «Διαθέτεις τα κατάλληλα μάτια για να δεις τον Θεό;» Γιατί δίνεται τόση έμφαση στην όραση; Ασφαλώς ο Θεός μπορεί να ιδωθεί, όπως αναφέρεται στην *Μπραμα-σαμχίτα* (5.38), *πρεμαναντζανα-τσουριτα-μπακτι-βιλοτσανενα*: «Ο Γιοβίνντα (ο Κρίσνα), είναι πάντοτε ορατός στον

αφοσιωμένο υπηρέτη του οποίου τα μάτια είναι μυρωμένα με το μύρο της αγάπης.»

Αν είμαστε αφοσιωμένοι υπηρέτες, εραστές του Θεού, το μύρο της αγάπης θα καθαρίσει τα μάτια μας. Για να δούμε τον Θεό, θα πρέπει να καθαρίσουμε τα μάτια μας αφαιρώντας τον καταρράκτη της υλικής μόλυνσης. Μολονότι μπορεί να λαχταρούμε να δούμε τον Θεό, δεν μπορούμε να Τον δούμε με τα υλικά μάτια μας. Όχι μόνο δεν μπορούμε να Τον δούμε, αλλά δεν μπορούμε ούτε να Τον κατανοήσουμε, παρόλο που υπάρχει το όνομά Του. Να κατανοήσουμε τον Θεό σημαίνει πρώτα απ' όλα να κατανοήσουμε το όνομά Του. Γι' αυτό θα πρέπει από την αρχή να ψέλνουμε το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Ο Θεός δεν διαφέρει από το όνομά Του. Το όνομα Κρίσνα και το πρόσωπο Κρίσνα είναι το ίδιο. «Απόλυτος» σημαίνει ότι το όνομα του Κρίσνα, η μορφή Του, ο τόπος Του, τα ενδύματά Του, οι διασκεδάσεις Του - τα πάντα, δεν διαφέρουν από Αυτόν. Ο Κρίσνα είναι παρών στο όνομά Του, αλλά επειδή δεν έχουμε αγάπη γι' Αυτόν, δεν μπορούμε να Τον δούμε.

Ο Σανάτανα Γιοσουάμι ήταν μέγας μορφωμένος λόγιος και τον αποκαλούσαν *παννιτα*, που δείχνει ότι ήταν μορφωμένος *μπραμνα*. Όταν ο Σανάτανα Γιοσουάμι πλησίασε τον Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού, είπε, «Οι άνθρωποι στη γειτονιά μου με φωνάζουν *παννιτα* και είμαι πολύ δυστυχισμένος γι' αυτό.» Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού τον ρώτησε, «Γιατί είσαι δυσαρεστημένος;» Ο Σανάτανα Γιοσουάμι απάντησε, «Είμαι τόσο άθλιος *παννιτα*, που αγνοώ τον σκοπό της ζωής. Δεν ξέρω καν τι είναι ωφέλιμο για μένα. Άγομαι και φέρομαι από την ικανοποίηση των αισθήσεων.» Με αυτόν τον τρόπο, ο Σανάτανα Γιοσουάμι πλησίασε τον Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού. Δεν Τον πλησίασε για να βρει χρυσάφι ή κάποια θεραπεία. Πήγε για να ανακαλύψει το αληθινό του συμφέρον. Αυτός είναι ο αληθινός λόγος για να πλησιάσει κανείς έναν *γκουρου*.

Η Ντεβαχουτί πλησίασε τον Κύριο Καπιλαντέβα με τον ίδιο τρόπο. Είπε, «Αγαπημένε μου Καπίλα, έχεις έλθει ως γιος μου, αλλά είσαι ο *γκουρου* μου επειδή μπορείς να με πληροφορήσεις πώς να διασχίσω τον ωκεανό της άγνοιας που λέγεται υλικός κόσμος.» Έτσι όποιος αισθάνεται την ανάγκη να διασχίσει τον σκοτεινό ωκεανό της άγνοιας, ο οποίος είναι

η υλική ύπαρξη, χρειάζεται έναν γκουρου. Η δουλειά του γκουρου δεν είναι να προμηθεύει χρυσάφι και φάρμακα. Στις μέρες μας έχει γίνει μόδα να έχει κανείς έναν γκουρου σαν να ήταν σκύλος ή γάτα. Αυτό δεν έχει νόημα. Θα πρέπει να ρωτάμε για εκείνο το τμήμα της δημιουργίας του Θεού το οποίο βρίσκεται πέρα από αυτό το σκοτάδι. Οι Ουπανισαντ και η Μπαγκαβαντ-γκιτα περιγράφουν έναν άλλο κόσμο, πέρα από την υλική φύση. Σύμφωνα με τον Κρίσνα στην Μπαγκαβαντ-γκιτα (15.6):

να ταντ μπασαγιατε σουριο

να σασανκο να παβακαχ

γιαντ γκατβα να νιβαρταντε

ταντ νταμα παραμαμ μαμα

«Εκείνος ο υπέρτατος τόπος Μου, όπου όποιος φτάνει δεν επιστρέφει ποτέ στον υλικό κόσμο, δεν φωτίζεται από ήλιο ή σελήνη, ούτε από φωτιά.»

Δεν είναι δυνατό σε εμάς να πάμε σε εκείνον τον παραβιομα, τον πνευματικό ουρανό, με υλικά μέσα. Είναι αδύνατο να διασχίσει κάποιος το υλικό σύμπαν αν δεν κατανοεί τον Κρίσνα. Μπορεί κανείς να φωτιστεί με το έλεος του Θεού, επειδή ο Ίδιος ο Κρίσνα έρχεται να μας δώσει πληροφορίες. Αν δεν έλθει ο Ίδιος, στέλνει τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του ή αφήνει πίσω Του την Μπαγκαβαντ-γκιτα. Ωστόσο, είμαστε τόσο ανόητοι ώστε δεν επωφελούμεθα. Δεν επωφελούμεθα από τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του, ο οποίος λαχταρά να μας δώσει αυτή τη γνώση, θυσιάζοντας τα πάντα. Γι' αυτό ο Τσετάνια Μαχαπραμπού είπε:

μπραμανντα μπραμιτε κона μπαγκιαβαν τζίβα

γκουρου-κρίσνα-πρασαντε παγια μπακτι-λατα-μπιτζά

«Το πεσμένο, υποκείμενο σε όρους ζωντανό ον, παγιδευμένο από την εξωτερική ενέργεια, περιφέρεται στον υλικό κόσμο, αλλά αν από καλή του τύχη συναντήσει έναν γνήσιο εκπρόσωπο του Κυρίου και αν επωφεληθεί από έναν τέτοιο γκουρου, δέχεται τον σπόρο της υπηρεσίας αφοσίωσης.» (Τσ.τσ. Μαντια 19.151)

Ο σπόρος της υπηρεσίας αφοσίωσης προσφέρεται σε ένα εξαιρετικά καλότυχο πρόσωπο. Αυτοί που καλλιεργούν το *μπακτι* στην Διεθνή Ένωση για τη Συνείδηση του Κρίσνα είναι οι πιο καλότυχοι άνθρωποι του κόσμου. Με το έλεος του Κρίσνα μπορεί κανείς να δεχθεί τον *μπακτι-λατα-μπιτζα*, τον σπόρο της υπηρεσία αφοσίωσης. Αν δεν είναι κάποιος ελεύθερος από τις αντιδράσεις στις αμαρτίες, δεν μπορεί να κατανοήσει το *μπακτι* ή τον Μπαγκαβάν. Γι' αυτό θα πρέπει να ενεργούμε ευλαβικά, παραιτούμενοι από το άνομο σεξ, τη μέθη, την κρεατοφαγία και τα τυχερά παιχνίδια. Αν ζούμε ευλαβική ζωή, μπορούμε να κατανοήσουμε τον Θεό. Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα ασχολείται με την εκπαίδευση των ανθρώπων προς αυτή την κατεύθυνση, έτσι ώστε η ζωή τους να είναι επιτυχημένη.

ΚΕΙΜΕΝΟ 9

για αντιο μπαγακβαν πουμσαμ

ισβαρο βαϊ μπαβαν κιλα

λοκασια ταμασανντασια

τσακσουχ σουρια ιβοντιταχ

Είσαι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, η αρχή και ο Υπέρτατος Κύριος όλων των ζωντανών όντων. Έχεις εμφανισθεί για να σκορπίσεις τις ακτίνες του ήλιου και έτσι να διώξεις το σκοτάδι της άγνοιας του σύμπαντος.

Ο σοφός Καπίλα είναι αποδεικτός ως ενσάρκωση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, του Κρίσνα. Εδώ η λέξη *αντια* σημαίνει «την αρχή όλων των ζωντανών όντων», και *πουμσα ισβαραμ* σημαίνει «ο Κύριος (*ισβαρα*) των ζωντανών όντων» (*ισβαρα παραμα κρισνα*). Ο Καπίλα Ρίσι είναι

άμεση επέκταση του Κρίσνα, ο οποίος είναι ο ήλιος της πνευματικής γνώσης. Ο ήλιος σκορπίζει το σκοτάδι του σύμπαντος, και όταν το φως του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας κατέρχεται, σκορπίζει παρόμοια αμέσως το σκοτάδι της *μαγιά*. Διαθέτουμε τα μάτια μας, αλλά χωρίς το φως του Υπερτάτου Κυρίου, ή χωρίς τη θεϊκή χάρη του πνευματικού δασκάλου, δεν μπορεί κάποιος να δει τα πράγματα όπως ακριβώς είναι.

Σε αυτή τη στροφή, η Ντεβαχουτί απευθύνεται και εκείνη στον γιο της ως Μπαγκαβάν. Ο Μπαγκαβάν είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο. Αν μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε λίγη κοινή λογική, θα καταλαβαίναμε ότι ένας οργανισμός απαιτεί έναν ηγέτη. Χωρίς ηγέτη, δεν μπορούμε να οργανώσουμε τίποτα. Κάποιοι ανόητοι φιλόσοφοι ισχυρίζονται ότι το σύμπαν προέκυψε αυτομάτως από τη φύση. Λένε ότι στην αρχή υπήρχε μία μεγάλη μάζα και ότι η κοσμική εκδήλωση προήλθε από αυτή τη μάζα της ύλης. Αλλά από πού προήλθε αυτή η μάζα της ύλης; Η αλήθεια είναι πως πρέπει να υπάρχει ένας εγκέφαλος, ένας ηγέτης, πίσω από οτιδήποτε είναι οργανωμένο. Οι Βέδες μας δίνουν πληροφορίες γι' αυτόν τον ηγέτη: *νιτιο νιτιαναμι τσετανας τσεταναναμι*. Ο Υπέρτατος Κύριος είναι αιώνιος, και εμείς είμαστε επίσης αιώνιοι. Ο Υπέρτατος Κύριος είναι πολύ μεγάλος, και εμείς είμαστε πολύ μικροί. Αυτός διαπερνά τα πάντα και είναι άπειρος, ενώ εμείς είμαστε πεπερασμένοι και απειροελάχιστοι. Αιόμα και αν αναλύσουμε τη δημιουργία, θα βρούμε ότι δεν βρίσκονται όλοι στο ίδιο επίπεδο. Ένα πρόσωπο είναι εξυπνότερο ή πλουσιότερο από κάποιο άλλο. Αν αναλύσουμε τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο, θα φτάσουμε στους ημίθεους, και μεταξύ τους θα διαπιστώσουμε ότι ο πιο σημαντικός ημίθεος είναι ο Κύριος Μπράμα. Είναι το αρχικό πλάσμα του σύμπαντος, αλλά παρ' όλα αυτά δεν είναι το εξυπνότερο ον. Λέγεται ότι στην αρχή ο Μπράμα δεχθηκε γνώση από το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας.

Πρόσφατα, οι εφημερίδες δημοσιεύουν έρευνες που δείχνουν ότι η πίστη σε έναν προσωπικό Θεό ελαττώνεται. Αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι γίνονται όλο και πιο ανόητοι. Αυτό είναι φυσικό στην Κάλι-

γιούγκα, γιατί όσο η εποχή του Κάλι προχωράει, η σωματική δύναμη, η μνήμη και το έλεος ελαττώνονται. Βλέπουμε πράγματι ότι η τωρινή γενιά δεν είναι τόσο δυνατή όσο η προηγούμενη. Επίσης, οι άνθρωποι έχουν ασθενική μνήμη. Βλέπουμε επίσης ότι μερικές φορές άνθρωποι σκοτώνονται ενώ άλλοι άνθρωποι περνούν από εκεί, χωρίς να νοιάζονται. Έτσι το έλεος, η συμπόνια, ελαττώνεται. Επειδή όλα ελαττώνονται, ελαττώνεται και η συνείδηση του Θεού· επομένως είναι φυσικό να ακούμε ειδήσεις ότι η πίστη σε έναν προσωπικό Θεό ελαττώνεται. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.15), όποιος δεν δέχεται έναν προσωπικό Θεό περιγράφεται ως *μουντα*, ανόητος.

να μαμ ντουσκριτινο μουνταχ πραπαντιαντε ναρανταμαχ

μαγιαγιαπαχριτα-γκιανα ασουραμ μπαβαμ ασριταχ

«Όσοι αχρείοι είναι εντελώς ανόητοι, όσοι είναι οι κατώτεροι των ανθρώπων, όσοι έχουν χάσει τη γνώση τους από την πλάνη και όσοι έχουν δαιμονική φύση, δεν εγκαταλείπονται σ' Εμένα.»

Στην πραγματικότητα, οι άνθρωποι σήμερα δεν γνωρίζουν καν τη σημασία της λέξης «Θεός», οπότε δεν τίθεται θέμα υποταγής τους στον Θεό. Υπάρχουν επίσης και εκείνοι που είναι λόγιοι και καλά μορφωμένοι, αλλά η γνώση τους έχει κατασχεθεί από τη *μαγία*, την πλάνη. Μολονότι επιφανειακά μπορεί να έχουν πτυχία, δεν διαθέτουν αληθινή γνώση. Είναι και αυτοί *ασουρα*, δαίμονες, που αψηφούν απλώς τον Θεό, λέγοντας, «Εγώ είμαι Θεός, εσύ είσαι Θεός. Γιατί ψάχνεις τον Θεό; Υπάρχουν πολλοί Θεοί που τριγυρνούν στον δρόμο. Φρόντισέ τους.» Συνεπώς δεν προκαλεί έκπληξη ότι οι εφημερίδες αναφέρουν πως η πίστη σε έναν προσωπικό Θεό ελαττώνεται. Παρ' όλα αυτά, ο Θεός είναι ένα πρόσωπο. *Για αντιστο μπαγκαβαν*. Ο Κύριος Μπράμα λατρεύει και αυτός τον Κρίσνα λέγοντας, *γκοβινταμ αντι-πουρουνσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*. Λέει, «Λατρεύω το αρχικό πρόσωπο, τον Γκοβίντα.» Ο *αντι-πουρουνσαμ*, ο Κρίσνα, δεν έχει κανέναν πριν από Αυτόν· γι' αυτό αποκαλείται αρχικό πρόσωπο. Λέγεται ότι ο Κρίσνα γεννήθηκε από τον Βασουντέβα, αλλά αυτό σημαίνει μόνο ότι ο Κρίσνα δέχθηκε τον Βασουντέβα ως πατέρα Του. Ο Σρι Κρίσνα

αντιμετωπίζει τους υπηρέτες Του με διαφορετικές σχέσεις ή *ρασα*, που ονομάζονται *σαντα*, *ντασια*, *σακια*, *βατσαλια* και *μαντουρια*.

Όλοι έχουμε κάποια σχέση με τον Κρίσνα, αλλά επί του παρόντος αυτή η σχέση είναι καλυμμένη. Θα πρέπει, επομένως, να την αφυπνίσουμε. Η απλή αναγνώριση και εκτίμηση του Υπερτάτου ονομάζεται *σαντα-ρασα*. Όταν εκτιμήσει κάποιος τον Υπέρτατο πλήρως, επιθυμεί να Του προσφέρει κάποια υπηρεσία, και αυτό ονομάζεται *ντασια*. Όταν κάποιος αποκτήσει μεγαλύτερη οικειότητα με τον Κρίσνα, γίνεται φίλος Του, και αυτό ονομάζεται *σακια*. Όταν εξελιχθεί περισσότερο, επιθυμεί να προσφέρει υπηρεσία στον Κρίσνα ως πατέρας ή μητέρα, και αυτό είναι η *βατσαλια*. Το να είναι κανείς πατέρας ή μητέρα σημαίνει ότι υπηρετεί τον γιο. Η χριστιανική αντίληψη του Θεού ως Υπερτάτου Πατέρα δεν είναι χωρίς μειονέκτημα, επειδή αν αντιλαμβανόμαστε τον Θεό ως πατέρα, η θέση μας θα είναι να ζητούμε και να παίρνουμε πράγματα από Αυτόν. Όλοι θέλουν να πάρουν κάτι από τον πατέρα. Όλοι λένε συνεχώς, «Πατέρα, δώσε μου αυτό. Πατέρα, δώσε μου εκείνο.» Εντούτοις, το να δεχθεί κανείς τον Υπέρτατο Κύριο ως γιο του σημαίνει ότι Του προσφέρει υπηρεσία. Η Γιασονταμάγι απέκτησε τον Κρίσνα ως γιο της και ανησυχούσε συνεχώς αν βρίσκεται σε κίνδυνο. Έτσι συνεχώς Τον προστάτευε. Στην πραγματικότητα ο Κρίσνα προστατεύει ολόκληρο το σύμπαν, αλλά η Γιασόντα προστάτευε τον Κρίσνα. Αυτή είναι η φιλοσοφία των Βαϊσνάβα. Η Γιασόντα τρελάθηκε όταν είδε τον δαίμονα Τρινάβαρτα να παίρνει τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα, ωστόσο, έγινε τόσο βαρύς, ώστε ο δαίμονας δεν μπορούσε να πετάξει στον ουρανό και έτσι έπεσε στη γη και πέθανε. Η Γιασόντα είπε αμέσως, «Ο Θεός έσωσε τον Κρίσνα μου!» Ύστερα άρχισε να ευχαριστεί κάποιον άλλον Θεό, κάποιον ημίθεο. Δεν ήξερε ότι ο Κρίσνα είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Αν σκεφτόταν τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, η σχέση μητέρας και γιου θα είχε καταστραφεί. Γι' αυτό ο Κρίσνα έπαιζε σαν ένα συνηθισμένο παιδί και η μητέρα Γιασόντα Του φερόταν σαν να ήταν γιος της. Ούτε οι φίλοι του Κρίσνα, τα βοσκοπούλα, Τον θεωρούσαν Υπέρτατο Κύριο. Οι *γκοπι*, οι βοσκοπούλες, Τον μάλωναν. Αν ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου μπορεί να έχει μία

τέτοια σχέση με τον Κρίσνα, γιατί να θέλει να γίνει ένα με τον Θεό; Είναι καλύτερα να είναι κανείς πατέρας του Θεού, να Τον ελέγχει. Αυτό είναι το *μπακτι-μαργκα*, ο δρόμος της υπηρεσίας αφοσίωσης. Ένας υπηρέτης του Κυρίου δεν θέλει να είναι ίσος με τον Θεό ή ένα με τον Θεό. Θέλει απλώς να Του προσφέρει υπηρεσία.

Προκειμένου να κατανοήσουμε την Απόλυτη Αλήθεια, θα πρέπει να κατανοήσουμε την έννοια του Μπαγκαβάν. Η Ντεβαχουτί δεν ήταν συνηθισμένη γυναίκα. Ήταν σύζυγος του σοφού Κάρνταμα, ενός μεγάλου *γιογκι*. Προφανώς είχε μάθει κάποια πράγματα από τον άνδρα της, γιατί αν δεν ήταν πολύ εξυψωμένο πρόσωπο, πώς θα μπορούσε ο Μπαγκαβάν Καπιλαντέβα να γίνει γιος της; Όλοι θα πρέπει να γνωρίζουν τι είναι ο Μπαγκαβάν και να πάρουν μαθήματα από Αυτόν. Ο Κύριος Καπίλα είναι ο Μπαγκαβάν και διδάξε ο Ίδιος στη μητέρα Του τη φιλοσοφία Σάννια. Με αυτή τη γνώση μπορούμε να αναπτύξουμε ή να αφυπνίσουμε τη λανθάνουσα αγάπη μας για τον Θεό. Τότε μπορούμε να βλέπουμε τον Θεό, όταν τα μάτια μας είναι αλειμμένα με αγάπη γι' Αυτόν. Πράγματι, μπορούμε να βλέπουμε τον Θεό παντού και πάντοτε. Θα βλέπουμε τον Θεό και τίποτε άλλο. Θα βλέπουμε τον Θεό όχι μόνο μέσα στην καρδιά μας. Αν πάμε στον ωκεανό, θα βλέπουμε τον Θεό. Αν είναι κανείς λίγο στοχαστικός, θα δει ότι ο μέγας ωκεανός μένει στο μέρος του. Ο ωκεανός έχει δεχθεί εντολές να μην προχωρήσει πέρα από τα τάδε όρια. Οποιοσδήποτε νοήμων άνθρωπος μπορεί να δει τον Θεό ενώ περπατάει στην παραλία. Αυτό, ωστόσο, απαιτεί λίγη νοημοσύνη. Άνθρωποι οι οποίοι είναι γάιδαροι, *μουντα*, *ντουσκριτι*, δεν μπορούν να δουν τον Θεό, αλλά όσοι είναι νοήμονες μπορούν να δουν τον Θεό παντού, επειδή ο Θεός είναι πανταχού παρών. Είναι μέσα στο σύμπαν και είναι μέσα στην καρδιά μας και ακόμα και μέσα στο άτομο της ύλης. Γιατί λέμε ότι δεν μπορούμε να Τον δούμε; Ο Θεός λέει, «Προσπάθησε να Με δεις με αυτόν τον τρόπο, αλλά αν είσαι πολύ βραδύνους, τότε προσπάθησε να Με δεις με έναν άλλο τρόπο.»

Ποιος είναι ο εύκολος τρόπος; Ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, «Είμαι η γεύση του νερού.» Υπάρχει κανείς που δεν έχει δοιμάσει ποτέ νερό; Λέει επίσης, «Είμαι το φως του ήλιου.» Υπάρχει κανείς που δεν έχει

δεις το φως του ήλιου; Τότε γιατί λένε οι άνθρωποι, «Δεν έχω δει τον Θεό;» Πριν από οτιδήποτε άλλο θα πρέπει να προσπαθήσουμε να δούμε τον Θεό. Είναι τόσο εύκολο όσο και το αλφάβητο. Όταν δούμε τον Θεό παντού τότε θα δούμε και τον προσωπικό Θεό. Και τότε θα καταλάβουμε.

Μπαγκαβαν πουμσαμ ισβαραχ. Ο Μπαγκαβάν είναι ο *ισβαρα*, ο ελεγκτής, ο κυρίαρχος. Δεν είμαστε ανεξάρτητοι. Κανένας δεν μπορεί να πει, «Είμαι ανεξάρτητος.» Είμαστε δεμένοι σφιχτά από τις καταστάσεις της υλικής φύσης, αλλά παρ' όλα αυτά νομίζουμε ότι είμαστε ανεξάρτητοι. Αυτό είναι απλώς ανοησία. Γι' αυτό λέγεται ότι όλοι οι άνθρωποι στον υλικό κόσμο είναι τυφλωμένοι από το σκοτάδι της άγνοιας. Όταν οι άνθρωποι είναι τυφλοί, από την άγνοιά τους λένε, «Δεν υπάρχει Θεός. Δεν μπορώ να δω τον Θεό». Τότε ο Θεός έρχεται ως Κρίσνα ή ως Καπιλαντέβα και λέει, «Εδώ είμαι. Δες τα χαρακτηριστικά Μου. Είμαι πρόσωπο. Παίζω τη φλογέρα Μου και απολαμβάνω στη Βρινντάβανα. Γιατί δεν μπορείς να Με δεις;» Έτσι ο Θεός έρχεται, εξηγεί τον Εαυτό Του και αφήνει πίσω Του τη διδασκαλία Του, την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Και όμως, οι άνθρωποι είναι τόσο ανόητοι ώστε ισχυρίζονται ότι δεν καταλαβαίνουν τον Θεό. Αν προσπαθήσουμε να δούμε τον Θεό μέσω της διδασκαλίας που έδωσε στην Ντεβαχουτί ο Κύριος Καπίλα, η ζωή μας θα είναι επιτυχημένη.

ΚΕΙΜΕΝΟ 10

*ατα με ντεβα σαμμοχαμ
απακραστουμ τβαμ αρχασι
γιο 'βαγκραχο 'χαμ μαμετιτι
ετασμιν γιοτζιτας τβαγια*

Τώρα, Κύριέ μου, διώξε Σε παρακαλώ την αυταπάτη μου. Εξαιτίας της αίσθησης του ψεύτικου εγώ, με χρησιμοποιεί η μαγία Σου και έχω ταυτιστεί με το σώμα και τις επακόλουθες σωματικές συγγένειες.

Μαγία είναι το ψεύτικο εγώ της ταύτισης του σώματος με τον εαυτό και της διεκδίκησης πραγμάτων που κατέχει κανείς σε σχέση με το σώμα. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, στο Δέκατο Πέμπτο Κεφάλαιο, ο Κύριος λέει, «Κάθομαι μέσα στην καρδιά του καθενός, και από Εμένα προέρχεται η θύμηση και η λησμονιά.» Η Ντεβαχουτί δηλώνει ότι η ψευδής ταύτιση του σώματος με τον εαυτό και η προσκόλληση στα υπάρχοντα του σώματος βρίσκονται και αυτά υπό τη διεύθυνση του Κυρίου. Μήπως αυτό σημαίνει ότι ο Κύριος κάνει διακρίσεις απασχολώντας κάποιον στην υπηρεσία Του και κάποιον άλλον στην ικανοποίηση των αισθήσεων; Αν αυτό ήταν αλήθεια, θα συνιστούσε ασυνέπεια από την πλευρά του Υπερτάτου Κυρίου, αλλά αυτό δεν είναι γεγονός. Αμέσως μόλις το ζωντανό ον λησμονήσει την αληθινή καταστατική του θέση της αιώνιας υπηρεσίας προς τον Κύριο και θελήσει να απολαύσει το ίδιο ικανοποιώντας τις δικές του αισθήσεις, αιχμαλωτίζεται από τη *μαγία*. Αυτή η αιχμαλωσία οδηγεί στη συνείδηση της λανθασμένης ταύτισης με το σώμα και στην προσκόλληση στα υπάρχοντα του σώματος. Αυτά είναι τα έργα της *μαγία*, και αφού η *μαγία* είναι εκπρόσωπος του Κυρίου, είναι εμμέσως τα έργα του Κυρίου. Ο Κύριος είναι ευσπλαχνικός· αν κάποιος θέλει να Τον ξεχάσει και να απολαύσει τον υλικό κόσμο, του δίνει πλήρη δυνατότητα, όχι απευθείας, αλλά μέσω της υλικής Του δύναμης. Επομένως, αφού η υλική δύναμη είναι ενέργεια του Κυρίου, εμμέσως ο Κύριος δίνει ο Ίδιος τη δυνατότητα να Τον ξεχάσουμε. Γι' αυτό η Ντεβαχουτί λέει, «Η ενασχόλησή μου με την ικανοποίηση των αισθήσεων οφειλόταν και αυτή σ' Εσένα. Τώρα, ελευθέρωσέ με, αν έχεις την καλοσύνη, από αυτή την περιπλοκή.»

Με τη χάρη του Κυρίου επιτρέπεται σε κάποιον να απολαύσει τον υλικό κόσμο, αλλά όταν κάποιος αηδιάσει με την υλική απόλαυση, απογοητευθεί και εγκαταλειφθεί με ειλικρίνεια στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου, τότε ο Κύριος είναι τόσο καλός, ώστε τον ελευθερώνει από την

εμπλοκή στην ύλη. Γι' αυτό ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, «Πρώτα εγκαταλείψου σ' Εμένα και μετά θα σε αναλάβω και θα σε ελευθερώσω από όλες τις αντιδράσεις στις αμαρτωλές πράξεις.» Αμαρτωλές πράξεις είναι εκείνες οι πράξεις που τελούνται στη λήθη της σχέσης μας με τον Κύριο. Στον υλικό κόσμο, όσες πράξεις αποβλέπουν στην απόλαυση και θεωρούνται ενάρετες, είναι και αυτές αμαρτωλές. Για παράδειγμα, ορισμένες φορές προσφέρει κάποιος χρήματα σε ελεημοσύνη σε έναν άπορο με σκοπό να πάρει πίσω τα χρήματά του στο πολλαπλάσιο. Δίνοντας κανείς κάτι με σκοπό να κερδίσει είναι ελεημοσύνη στην κατάσταση του πάθους. Όλα όσα γίνονται εδώ γίνονται στις καταστάσεις της υλικής φύσης και, συνεπώς, όλες οι πράξεις εκτός από την υπηρεσία του Κυρίου είναι αμαρτωλές. Εξαιτίας των αμαρτωλών πράξεων μάς θέλγει η πλάνη της υλικής προσιόλησης και σκεφτόμαστε, «Είμαι αυτό το σώμα.» Νομίζω ότι αυτό το σώμα είναι ο εαυτός μου και ότι τα υπάρχοντα του σώματος είναι «δικά μου». Η Ντεβαχουτί ζήτησε από τον Κύριο Καπίλα να την ελευθερώσει από αυτή την εμπλοκή της ψεύτικης ταύτισης και της ψεύτικης ιδιοκτησίας.

Με αυτό που ζητά, η Ντεβαχουτί αποδέχεται τον γιο της, τον Καπίλα, ως *γκουρου* της. Στη συνέχεια, ο Κύριος Καπίλα της λέει πώς να λύσει όλα τα υλικά προβλήματα. Η υλική ζωή δεν είναι τίποτε άλλο παρά η σεξουαλική έλξη. *Πουμσαχ στριγια μιτουνι-μπαβαμι εταμ* (*Μπαγκ.* 5.5.58). Υλική ζωή σημαίνει ότι οι άνδρες ψάχνουν για γυναίκες και οι γυναίκες ψάχνουν για άνδρες. Αυτό το βλέπουμε όχι μόνο στην ανθρώπινη κοινωνία, αλλά και στην κοινωνία των πουλιών, των σκύλων, των γάτων και των ημιθέων. Μόλις οι άνθρωποι ενωθούν για να ικανοποιήσουν τη σεξουαλική επιθυμία τους, η έλξη γίνεται όλο και μεγαλύτερη. Χρειάζονται ένα διαμέρισμα για απομόνωση και πρέπει να κερδίσουν τα προς το ζην και να αποκτήσουν και λίγη γη. Χωρίς παιδιά, ο έγγαμος βίος είναι απογοήτευση, και φυσικά τα παιδιά πρέπει να μορφωθούν. Έτσι περιπλέκεται κανείς στον έγγαμο βίο δημιουργώντας τόσο πολλές καταστάσεις, αλλά την ώρα του θανάτου ο Κρίσνα έρχεται και τα παίρνει όλα – σπίτι, γη, σύζυγο, παιδιά, φίλους, υπόληψη και οτιδήποτε άλλο. Και τότε θα πρέπει να ξεκινήσουμε μία άλλη ζωή. Δεν ισχύει ότι απλώς

πεθαίνουμε και όλα τελειώνουν. Ζούμε αιώνια· το σώμα τελειώνει, αλλά είμαστε υποχρεωμένοι να δεχθούμε ένα άλλο σώμα από τις 8.400.000 μορφές. Με αυτόν τον τρόπο, η ζωή μας συνεχίζεται, αλλά εμείς σκεφτόμαστε με όρους συζύγου, παιδιών και ούτω καθεξής. Όλο αυτό είναι πλάνη.

Σε κάθε περίπτωση, δεν θα μας επιτραπεί να ζήσουμε εδώ, και παρόλο που είμαστε προσκολλημένοι σε όλα αυτά, θα τα χάσουμε όλα την ώρα του θανάτου. Οποιαδήποτε θέση και αν κατέχουμε -είτε είναι θέση προέδρου είτε είναι η θέση του Κυρίου Μπράμα- την κατέχουμε προσωρινά. Μπορεί να ζήσουμε εδώ πέντε χρόνια, δέκα χρόνια, εκατό χρόνια ή πέντε εκατομμύρια χρόνια. Οτιδήποτε και αν ισχύει, η θέση μας είναι περιορισμένη. Η θέση μας στον υλικό κόσμο δεν είναι αιώνια, αλλά εμείς είμαστε αιώνιοι. Τότε γιατί παρασυρόμαστε στην πλάνη από το μη αιώνιο; Από τη φύση μας είμαστε συστατικά μέρη του Κρίσνα, και ο Κρίσνα είναι *σατς-τσιντ-αναντα-βιγκραχα*. Προκειμένου να υπερβούμε το σκοτάδι της υλικής ζωής και να πάμε στον κόσμο του φωτός, χρειάζεται να πλησιάσουμε έναν *γκουρου*. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον η Ντεβαχουτί πλησιάζει τον Κύριο Καπιλαντέβα.

Το πρωί, όταν ανατέλλει ο ήλιος, το σκοτάδι της νύχτας φεύγει αμέσως. Κατά τον ίδιο τρόπο, όταν έλθει ο Θεός ή η ενσάρκωσή Του, το σκοτάδι της υλικής ζωής διαλύεται. Όταν ήλθε ο Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, η πλάνη του Αρτζούνα διαλύθηκε. Σκεφτόταν, «Γιατί θα πρέπει να πολεμήσω με τους συγγενείς μου;» Ολόκληρος ο κόσμος κυριαρχείται από την αντίληψη του «εγώ» και του «δικό μου». Υπάρχουν μάχες μεταξύ εθνών, κοινωνιών, κοινοτήτων και οικογενειών. Οι άνθρωποι σκέφτονται, «Γιατί ανακατεύεσαι με τις δουλειές μου;» Και τότε αρχίζει μία μάχη. Εξαιτίας της πλάνης, δεν θεωρούμε αυτές τις καταστάσεις προσωρινές. Στο τραίνο οι άνθρωποι μπορεί να τσακωθούν για μία θέση, αλλά όποιος γνωρίζει ότι θα βρískεται στο τραίνο μόνο για δυο-τρεις ώρες σκέφτεται, «Γιατί να τσακωθώ; Θα είμαι εδώ μόνο για λίγο.» Ένα άτομο σκέφτεται με αυτόν τον τρόπο και ένα άλλο άτομο είναι έτοιμο να τσακωθεί, νομίζοντας ότι το κάθισμά του είναι μόνιμο. Σε κανέναν δεν θα επιτραπεί να μείνει στον υλικό κόσμο· όλοι θα πρέπει να

αλλάζουν το σώμα τους και τη θέση τους, και όσο κάποιος παραμένει εδώ, θα πρέπει να τσακώνεται και να αγωνίζεται για την ύπαρξη. Αυτός είναι ο δρόμος της υλικής ζωής. Μπορεί προσωρινά να κάνουμε κάποιους συμβιβασμούς, αλλά τελικά ο υλικός κόσμος είναι γεμάτος δυστυχία.

Είμαστε πολύ προσκολλημένοι στον υλικό κόσμο, αλλά σύμφωνα με το βεδικό σύστημα, η απάρνηση είναι υποχρεωτική, γιατί όταν φτάσει κανείς τα πενήντα, απαρνείται την οικογενειακή ζωή. Η φύση προειδοποιεί, «Τώρα έχεις περάσει τα πενήντα. Εντάξει. Έχεις πολεμήσει στον υλικό κόσμο. Τώρα σταμάτα.» Τα παιδιά παίζουν στην παραλία και φτιάχνουν σπίτια στην άμμο, αλλά μετά από λίγο έρχεται ο πατέρας τους και λέει, «Τώρα πέρασε η ώρα. Σταματήστε, γιατί πρέπει να φύγουμε.» Αυτή είναι η δουλειά του *γκουρου*, να μαθαίνει στους μαθητές του την αποκόλληση. Αυτός ο κόσμος δεν είναι ο τόπος μας. Ο τόπος μας είναι η Βαϊκουνταλόκα. Ο Κρίσνα έρχεται και Αυτός για να μας θυμίσει το ίδιο πράγμα. Το *νταρμα*, η εντολή του Υπερτάτου Προσώπου είναι να είμαστε αφοσιωμένοι σε Αυτόν και να σκεφτόμαστε συνέχεια Αυτόν. Ο Κρίσνα λέει:

*μαν-μανα μπαβα μαντ-μπακτο
μαντ-γιατζί μαμ ναμασκουρου*

«Με τον νου σου να σιέφτεται πάντα Εμένα, γίνε αφοσιωμένος υπηρέτης Μου, προσκύνά Με και λάτρεψέ Με.» (Μπ.γκ. 9.34)

Με αυτόν τον τρόπο, ο Κρίσνα ανοίγει την πόρτα, αλλά δυστυχώς δεν Τον δεχόμαστε. Ο Κρίσνα λέει στον Αρτζούνα, «Επειδή είσαι φίλος Μου, σου αποκαλύπτω αυτό το πλέον εμπιστευτικό *νταρμα*.» Και τι είναι αυτό; «Απλώς εγκαταλείψου σ' Εμένα.» Αυτό είναι το *νταρμα* που διδάξε το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας· η ενσάρκωση του Κρίσνα, καθώς και ο αφοσιωμένος υπηρέτης Του, θα διδάζουν το ίδιο *νταρμα*.

Όλοι επιζητούμε την ευτυχία, αλλά δεν γνωρίζουμε πώς να την απολαύσουμε. Θέλουμε να απολαύσουμε με τις αισθήσεις μας, αυτό όμως δεν είναι δυνατό με αυτές τις καλυμμένες ψεύτικες αισθήσεις. Οι αισθήσεις θα πρέπει να ανοίξουν, και η μέθοδος είναι ο εξαγνισμός. Σκεφτόμαστε τον εαυτό μας σύμφωνα με τόσο πολλές ψεύτικες υλικές

ταυτότητες, αλλά θα πρέπει να ακολουθήσουμε τη συμβουλή του Σρι Τσετάνια Μαχαπρασμπού: *τζίβερα 'σβαρουπα' χαγια-κρisonερα 'νιτια-ντασα'*. Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι είμαστε αιώνιοι υπηρέτες του Κρίσνα. Στο κάτω-κάτω, οι αισθήσεις μας απασχολούνται για την ικανοποίηση κάποιου, είτε του εαυτού μας είτε κάποιου άλλου. Αυτό είναι *καμα*, *κροντα*, *λομπα* και *ματσαρα*, πλάνη. Αν δεν υπηρετούμε τις δικές μας λάγνες επιθυμίες (*καμα*), υπηρετούμε τον θυμό (*κροντα*). Αν είμαι κύριος του θυμού μου, μπορώ να ελέγξω τον θυμό μου, και αν είμαι κύριος των επιθυμιών μου, μπορώ να ελέγξω τις επιθυμίες μου. Σε κάθε περίπτωση, είμαι υπηρέτης, και η υπηρεσία μου θα πρέπει να μεταφερθεί στον Κρίσνα. Αυτό είναι η τελειότητα της ζωής.

Αν βρισκόμαστε στην υπερβατική θέση, στο *μπακτι*, μπορούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα δεν μπορεί να κατανοηθεί με διανοητικές εικασίες. Διαφορετικά, θα έλεγε ότι μπορεί να Τον κατανοήσει κανείς με *γκιανα*, *καρμα* ή *γιογκα*. Ωστόσο, λέει καθαρά, *μπακτια μαμ αμπιτζανατι*: «Μόνο με υπηρεσία αφοσίωσης μπορεί να Με κατανοήσει κανείς.» Αν θέλουμε να γνωρίσουμε τον Κρίσνα όπως ακριβώς είναι, θα πρέπει να δεχθούμε τη μέθοδο του *μπακτι*. Αυτή τη μέθοδο του *μπακτι* πρόκειται να αποκαλύψει στην Ντεβαχουτί ο Καπιλαντέβα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 11

*ταμ τβα γκαταχαμ σαραναμ σαρανιαμ
σβα-μπριτια-σαμσαρα-ταροχ κουταραμ
τζιγκιασαγιαχαμ πρακριτεχ πουρουσασια
ναμαμ σαντ-νταρμα-βινταμ βαρισταμ*

Η Ντεβαχουτί συνέχισε: Έχω βρει καταφύγιο στα λωτοειδή Σου πόδια, επειδή είσαι το μόνο πρόσωπο για να βρει κανείς καταφύγιο. Είσαι ο πέλεκυς που μπορεί να κόψει το δέντρο της υλικής ύπαρξης. Γι' αυτό προσκυνώ Εσένα, που είσαι ο μέγιστος υπερβατιστής και Σε ρωτώ για τη σχέση ανάμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα και ανάμεσα στο πνεύμα και την ύλη.

Η φιλοσοφία Σάνκια, όπως είναι πολύ γνωστό, ασχολείται με την *πρακριτι* και τον *πουρουσα*. *Πουρουσα* είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ή οποιοσδήποτε μιμείται το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ως δικαιούχος της απόλαυσης, και *πρακριτι* είναι η φύση. Στον υλικό κόσμο η υλική φύση είναι αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους *πουρουσα*, δηλαδή από τα ζωντανά όντα. Οι πολυπλοκότητες της σχέσης της *πρακριτι* και του *πουρουσα* στον υλικό κόσμο, δηλαδή της σχέσης του απολαμβανόμενου και του απολαμβάνοντος, γεννούν τη *σαμσαρα*, δηλαδή την υλική εμπλοκή. Η Ντεβαχουτί ήθελε να κόψει το δέντρο της υλικής εμπλοκής και βρήκε το κατάλληλο όπλο στο πρόσωπο του Καπίλα Ρίσι. Το δέντρο της υλικής ύπαρξης εξηγείται στο Δέκατο Πέμπτο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ως ένα δέντρο *ασβαττα*, του οποίου οι ρίζες είναι προς τα πάνω και τα κλαδιά προς τα κάτω. Εκεί συνιστάται να κόψει κανείς τις ρίζες αυτού του δέντρου της υλικής ύπαρξης με τον πέλεκυ της αποκόλλησης. Τι είναι αποκόλληση; Η αποκόλληση περιλαμβάνει την *πρακριτι* και τον *πουρουσα*. Τα ζωντανά όντα προσπαθούν να κυριαρχήσουν στην υλική φύση. Εφόσον η υποκείμενη σε όρους ψυχή θεωρεί την υλική φύση ως το αντικείμενο της απόλαυσής της και παίρνει τη θέση του απολαμβάνοντος, αποκαλείται *πουρουσα*.

Η Ντεβαχουτί ρώτησε τον Καπίλα Ρίσι, επειδή γνώριζε ότι μόνο Εκείνος θα μπορούσε να κόψει την προσκόλλησή της στον υλικό κόσμο. Τα ζωντανά όντα, μεταμφιεσμένα σε άνδρες και γυναίκες, προσπαθούν να απολαύσουν την υλική ενέργεια. Επομένως, υπό μία έννοια όλοι είναι *πουρουσα*, επειδή *πουρουσα* σημαίνει «απολαμβάνων» και *πρακριτι* σημαίνει «απολαμβανόμενη». Σε αυτόν τον υλικό κόσμο οι υποτιθέμενοι άνδρες και γυναίκες μιμούνται και οι μεν και οι δε τον αληθινό *πουρουσα*. Το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας είναι στην πραγματικότητα ο *πουρουσα* με την υπερβατική έννοια, ενώ όλοι οι υπόλοιποι είναι *πρακριτι*.

Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* η ύλη αναλύεται σε *απαρα*, κατώτερη φύση, ενώ πέρα από αυτή την κατώτερη φύση υπάρχει μία άλλη ανώτερη φύση, τα ζωντανά όντα. Τα ζωντανά όντα είναι και αυτά *πρακριτι*, απολαμβανόμενα, αλλά κάτω από τα μάγια της πλάνης, της *μαγια*, τα ζωντανά όντα προσπαθούν τεχνητά να πάρουν τη θέση του απολαμβάνοντος. Αυτή είναι

η αιτία της *σαμσαρα-μπανντα*, της υπό όρους ζωής. Η Ντεβαχουτί ήθελε να ξεφύγει από υπό όρους ζωή και να εγκαταλειφθεί πλήρως στον Κύριο. Ο Κύριος είναι *σαρانا*, που σημαίνει «το μόνο άξιο πρόσωπο στο οποίο μπορεί κανείς να εγκαταλειφθεί πλήρως», επειδή είναι πλήρους δυνάμεων. Αν κάποιος θέλει πραγματικά ανακούφιση, ο καλύτερος δρόμος είναι να εγκαταλειφθεί στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Κύριος περιγράφεται επίσης εδώ ως *σαντ-νταρμα-βινταμ βαρισταμ*. Αυτό δείχνει ότι από όλες τις υπερβατικές ασχολίες, η καλύτερη είναι η αιώνια υπηρεσία αγάπης στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Η λέξη *νταρμα* μεταφράζεται μερικές φορές ως «θρησκεία», αλλά αυτή δεν είναι η ακριβής σημασία. *Νταρμα* σημαίνει «εκείνο το οποίο δεν μπορεί να εγκαταλείψει κάποιος», «εκείνο το οποίο είναι αχώριστο από κάποιον». Η θερμότητα της φωτιάς είναι αχώριστη από τη φωτιά· συνεπώς η θερμότητα αποκαλείται *νταρμα* ή φύση της φωτιάς. Κατά τον ίδιο τρόπο, *σαντ-νταρμα* σημαίνει «αιώνια ασχολία». Αυτή η αιώνια ασχολία είναι η υπερβατική υπηρεσία αγάπης του Κυρίου. Ο σκοπός της φιλοσοφίας ΣάνκΙΑ του Καπιλαντέβα είναι η διάδοση της αγνής, αμόλυντης υπηρεσίας αφοσίωσης και γι' αυτό χαρακτηρίζεται εδώ ως το πλέον σημαντικό πρόσωπο μεταξύ εκείνων που γνωρίζουν την υπερβατική ασχολία των ζωντανών όντων.

Όπως επισημάνθηκε προηγουμένως, ο Μπαγκαβάν, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, είναι το αληθινό καταφύγιο όλων (*σαρاناμ σαρانياμ*). Όλοι αναζητούμε καταφύγιο, επειδή όλοι είμαστε καταστατικώς υπηρέτες. Αρχικώς είμαστε υπηρέτες του Θεού· συνεπώς είναι η φύση μας να αναζητούμε καταφύγιο. Κάποιοι αναζητούν μία δουλειά στην υπηρεσία κάποιου σπουδαίου ανθρώπου· κάποιοι άλλοι αναζητούν μία δουλειά στην υπηρεσία της κυβέρνησης ή κάποιας εταιρείας, κλπ. Σε κάθε περίπτωση, το έσχατο καταφύγιο είναι ο Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Όντας ενσάρκωση του Κρίσνα, ο Καπιλαντέβα είναι και Αυτός καταφύγιο. Ο Κρίσνα έχει απεριόριστες μορφές και απεριόριστες ενσαρκώσεις. Στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* αναφέρεται ότι οι ενσαρκώσεις Του επεκτείνονται συνεχώς, σαν κύματα στον ωκεανό. Πράγματι, δεν μπορούμε ούτε να τις μετρήσουμε. Στην *Μπραμα-σαμχίτα* αναφέρεται: *Αντβαϊταμ ατσιουταμ αναντιμ αναντα-ρουπαμ*.

Στην Ινδία υπάρχουν πολλές χιλιάδες ναοί, και μέσα σε αυτούς τους ναούς υπάρχουν *αρτσα-βιγκραχα*, Θεότητες. Όλοι αυτοί οι Κρίσνα στους ναούς δεν διαφέρουν· είναι ένα. Ο Κρίσνα κατοικεί στη Βαϊχούντα και επίσης στον ναό. Οι Κρίσνα δεν διαφέρουν, μολονότι είναι *αναντα*, απεριόριστοι. Ο Κρίσνα είναι επίσης ο μάρτυρας μέσα στην καρδιά όλων και βλέπει όλες τις πράξεις μας. Δεν μπορούμε να κρύψουμε τίποτα από Αυτόν, και δεχόμαστε τα αποτελέσματα του *καρμα* μας επειδή ο μάρτυρας είναι ο Ίδιος ο Κρίσνα μέσα στην καρδιά. Πώς θα μπορούσαμε, λοιπόν, να Τον αποφύγουμε; Χωρίς την άδεια του Κρίσνα, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Γιατί ο Κρίσνα δίνει την άδεια να κάνουμε κάτι κακό; Το κάνει γιατί επιμένουμε. Πράγματι, το μόνο που μας λέει είναι να εγκαταλειφθούμε σε Αυτόν. Θέλουμε να κάνουμε κάτι, και ο Κρίσνα μπορεί να το επικυρώσει, αλλά εμείς προχωράμε και το κάνουμε με δική μας ευθύνη. Δεν ευθύνεται ο Κρίσνα. Ωστόσο, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι χωρίς την επικύρωση του Κρίσνα δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Αυτό είναι γεγονός. Στην πραγματικότητα είμαστε καταστατικώς υπηρέτες του Κρίσνα. Παρόλο που δηλώνουμε ότι είμαστε ανεξάρτητοι, δεν είμαστε. Αντίθετα, είμαστε υπηρέτες που δηλώνουμε ψευδώς ότι είμαστε ανεξάρτητοι. Αυτοσυνειδητοποίηση είναι η κατανόηση ότι εξαρτώμαστε από το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Όπως λέει ο Τσετάνια Μαχαπράμπου:

*αγι νανντα-τανουτζα κινκαραμ
πατιταμ μαμ βισαμε μπαβαμμπουντο
κριπαγια ταβα παντα-πανκατζα-
σιτα-ντουλι-σαντρισαμ βιτσινταγια*

«Αγαπημένε μου Κύριε Κρίσνα, γιε του Μαχαράζα Νάνντα, είμαι αιώνιος υπηρέτης Σου, αλλά κατὰ κάποιον τρόπο έχω πέσει μέσα σε αυτόν τον ωκεανό της άγνοιας. Σε παρακαλώ, σήκωσέ με από αυτόν τον ωκεανό του θανάτου και βάλε με σαν ένα από τα απειροελάχιστα σωματίδια στα λωτοειδή Σου πόδια.» (*Σικασαστακα* 5) Επειδή βρισκόμαστε σε πλάνη, η Ντεβαχουτί λέει: *σβα-μπριτια-σαμσαρα-ταροχ κουταραμ*. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (15.1-4), η υλική ύπαρξη παρομοιάζεται με ένα δέντρο

βανιανής με τις ρίζες του προς τα πάνω και τα κλαδιά του προς τα κάτω. Οι ρίζες αυτού του δέντρου της βανιανής είναι πολύ δυνατές, αλλά μπορούν να κοπούν με έναν πέλεκυ (*κουταραμ*). Καταφεύγοντας στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα, μπορούμε να κόψουμε τις δυνατές ρίζες της υλικής ύπαρξης. Επειδή έχουμε εγκαταλείψει την υπηρεσία του Κρίσνα, έχουμε γίνει υπηρέτες τόσο πολλών πραγμάτων. Υποχρεωνόμαστε να υπηρετούμε τους γονείς μας, τη σύζυγο, τα παιδιά, την πατρίδα και ούτω καθεξής. Είμαστε υποχρεωμένοι σε πολλούς ανθρώπους και στους ημίθεους, οι οποίοι προσφέρουν θερμότητα και φως. Παρόλο που δεν πληρώνουμε λογαριασμό, επωφελούμεθα από το φως και τη θερμότητα του ήλιου. Αν κάνουμε χρήση του ηλεκτρισμού, θα πρέπει να πληρώνουμε τον λογαριασμό, αλλά δεν πληρώνουμε λογαριασμό στον ήλιο. Αυτό σημαίνει ότι είμαστε υποχρεωμένοι στον θεό του ήλιου, τον Βιβασβάν. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο Βασιλιάς του ουρανού, ο Ίντρα, προμηθεύει νερό με τη μορφή της βροχής. Οι ανόητοι ισχυρίζονται ότι όλα αυτά προέρχονται από τη φύση, αλλά δεν γνωρίζουν ότι η φύση βρίσκεται υπό έλεγχο. Αν δεν πληρώνουμε τα χρέη μας τελώντας θυσίες, θα υπάρξει οπωσδήποτε έλλειψη. Όλα αυτά τα πράγματα προέρχονται από τον Υπέρτατο Πατέρα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, αλλά εμείς νομίζουμε ότι προέρχονται από τη φύση και τα χρησιμοποιούμε χωρίς να μας νοιάζει αν θα πληρώσουμε τον λογαριασμό ή όχι. Είναι εντάξει να χρησιμοποιούμε την περιουσία του πατέρα μας, αλλά επί του παρόντος δεν συμπεριφερόμαστε σαν γιοι του Πατέρα μας· είμαστε γιοι της *μαγιά*. Δεν νοιαζόμαστε για τον Πατέρα μας· παρ' όλα αυτά, η φύση εργάζεται υπό την καθοδήγησή Του. Αν δεν νοιαζόμαστε για Εκείνον, η φύση θα μειώσει τις προμήθειές της, επειδή η φύση δεν θα επιτρέψει στους δαίμονες να ευημερήσουν. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (16.19):

*ταν αχαμ ντβισαταχ κρουραν
σαμσαρεσου ναρανταμαν
κσιπαμι ατζασραμ ασουμπαν
ασουρισβ εβα γιονισου*

«Όσους είναι φθονεροί και κακόβουλοι, οι πλέον ξεπεσμένοι από τους ανθρώπους, τους ρίχνω για πάντα στον ωκεανό της υλικής ύπαρξης, σε διάφορα δαιμονικά είδη ζωής.»

Οι δαίμονες υπόκεινται πάντοτε σε τιμωρία, και μεγάλοι δαίμονες όπως ο Ράβανα και ο Χιρανιακασιπού τιμωρούνται από τον Ίδιο τον Κύριο προσωπικά. Οι συνηθισμένοι δαίμονες τιμωρούνται από τους νόμους της υλικής φύσης. Ο Κρίσνα δεν χρειάζεται να έλθει ο Ίδιος για να τιμωρήσει τους μικρούς και ασήμαντους δαίμονες, αλλά όταν υπάρχουν μεγάλοι δαίμονες όπως ο Ράβανα, ο Χιρανιακασιπού και ο Κάμσα, ο Κύριος έρχεται ως Κύριος Ραματσάντρα, Κύριος Νρισιμχαντέβα ή Κύριος Κρίσνα για να τους τιμωρήσει. Αν δεν θέλουμε να τιμωρηθούμε, θα πρέπει να ακολουθούμε τους κανόνες και τις ρυθμίσεις (*σαντ-νταρμα*). *Νταρμα* σημαίνει «οι νόμοι που έχουν δοθεί από τον Κύριο». *Νταρμα του σασαντ μπαγκαβατ-πρανιταμ*. Οι νόμοι έχουν δοθεί από τον Μπαγκαβάν και είναι γραμμένοι σε βιβλία όπως η *Μανου-σαμχιτα* και άλλα βεδικά έργα. Σύμφωνα με τον νόμο, πρέπει να υπακούμε στην κυβέρνηση, και σύμφωνα με το *νταρμα*, πρέπει να υπακούμε στον Κρίσνα, τον Θεό. Δεν μπορούμε να κατασκευάσουμε τους νόμους μας στο σπίτι και δεν μπορούμε να κατασκευάσουμε *νταρμα*. Αν κάποιος αποπειραθεί, εξάπατά απλώς τον κόσμο. Αυτού του είδους τα ψεύτικα *νταρμα* απορρίπτονται από τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (1.1.2): *νταρμαχ προτζίτα*. Το αληθινό *νταρμα* έχει περιγραφεί από τον Σρι Κρίσνα όταν λέει: *σαρβα-νταρμαν παριτιατζία μαμ εκαμ σαραναμ βρατζα* (Μπ.γκ. 18.66). Όλα τα άλλα *νταρμα* είναι απλώς μορφές εξάπτησης. Πρέπει να δεχθούμε τις αρχές της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, οι οποίες αποτελούν το ΑΒΓ του *νταρμα*. Στην πραγματικότητα, πρέπει να δεχθούμε μόνο την αρχή της εγκατάλειψης στον Κρίσνα, αλλά αυτή η αποδοχή έρχεται μετά από πάρα πολλές γεννήσεις. Δεν είναι πολύ εύκολο, γιατί μόνο μετά από πολλές γεννήσεις αγώνα έρχεται κανείς στην αληθινή τελειότητα και εγκαταλείπεται στον Κρίσνα. Τότε καταλαβαίνει τέλεια ότι ο Βāsουντέβα, ο Κρίσνα, είναι το παν. Αυτό είναι το σπουδαιότερο μάθημα της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Όλα είναι ενέργεια του Κρίσνα και όλα όσα βλέπουμε δεν είναι παρὰ μία παρουσίαση δύο ειδών ενέργειας. Όλοι γνωρίζουν ότι ο ήλιος έχει δύο ειδών ενέργειες, θερμότητα και φως. Παρόμοια, ο Κρίσνα έχει μία εξωτερική ενέργεια

και μία εσωτερική ενέργεια, και έχει και μία ενδιάμεση ενέργεια, η οποία είναι μείγμα των άλλων δύο. Η εξωτερική ενέργεια είναι ο υλικός κόσμος, η εσωτερική ενέργεια είναι ο πνευματικός κόσμος και η ενδιάμεση ενέργεια είναι το ζωντανό ον. Το ζωντανό ον είναι ενδιάμεσα, επειδή μπορεί να μείνει στον υλικό κόσμο ή στον πνευματικό κόσμο. Η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* περιγράφει δύο ειδών ζωντανά όντα, *κσαρα* και *ακσαρα*, τα ζωντανά όντα του υλικού κόσμου και τα ζωντανά όντα του πνευματικού κόσμου. Όσα έχουν πέσει στον υλικό κόσμο θέλγονται από το δέντρο της *σαμσαρα*, τη βανιανή της υλικής ύπαρξης που περιγράφεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, στο Δέκατο Πέμπτο Κεφάλαιο.

Είναι βασικό να αποστασιοποιηθούμε από αυτό το δέντρο μέσω αποκόλλησης. Υπάρχει μία παροιμία της Βεγγάλης, η οποία λέει: «Θα πιάσω το ψάρι, αλλά δεν θα αγγίζω το νερό.» Αυτού του είδους η ευφυΐα χρειάζεται. Στην Αμερική βλέπουμε πολλούς ηλικιωμένους στην παραλία, οι οποίοι έχουν αποσυρθεί από την εργασία τους, να σπαταλούν τον χρόνο τους προσπαθώντας να πιάσουν ένα ψάρι. Δεν είναι πολύ προσεκτικοί και βρέχονται. Είμαστε, εντούτοις, υποχρεωμένοι να ζήσουμε σε αυτόν τον υλικό κόσμο με τέτοιο τρόπο, ώστε να κάνουμε τα πάντα για τον Κρίσνα, αλλά να μην αγγίζουμε το νερό του υλικού κόσμου και βραχούμε. Με αυτόν τον τρόπο, δεν θα έχουμε προσκόλληση στα πράγματα αυτού του υλικού κόσμου. Μπορεί να έχουμε πολλούς μεγάλους ναούς, αλλά θα πρέπει να μην είμαστε προσκολλημένοι σε αυτούς. Φτιάχνουμε ναούς για τον Κρίσνα, θα πρέπει όμως να κατανοήσουμε ότι οι ναοί είναι ιδιοκτησία του Κρίσνα. Μόνο ένας κλέφτης θα καταλάβει κάτι που ανήκει σε κάποιον άλλον και θα ισχυρισθεί πως είναι δικό του.

Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα κηρύσσει ότι όλα ανήκουν στον Κρίσνα και ότι όλα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για όφελος του Κρίσνα. Είναι ο δικαιούχος των πάντων, και θα είναι δικό μας όφελος αν φτάσουμε σε αυτή τη γνώση. *Ισαβασιαμ ινταμ σαρβαμ*. Αν συνειδητοποιήσει κανείς ότι όλα ανήκουν στον Κρίσνα, γίνεται ο μεγαλύτερος *μαχατμα*. Το να είναι κανείς *μαχατμα* δεν σημαίνει να έχει μεγάλα γένια και να φορά ένα συγκεκριμένο είδος ρούχων. Όχι, εκείνο που πρέπει να έχει είναι επίγνωση. Οτιδήποτε έχουμε θα πρέπει να το προσφέρουμε στον Κρίσνα.

Αν έχουμε πρώτης τάξεως φαγητό, θα πρέπει να το προσφέρουμε σε Αυτόν. Αν δεν έχουμε τίποτα, μπορούμε να Του προσφέρουμε ένα φύλλο, λίγο νερό ή ένα φρούτο. Αυτά μπορεί να τα βρει οποιοσδήποτε, οπουδήποτε, χωρίς να χρειαστεί να πληρώσει χρήματα. Όπως λέει ο Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.26):

*πατραμι πουσπαμι παλαμι τογιαμι
γιο με μπακτιαπραγιατσατι
ταντ αχαμι μπακτι-ουπαχριταμι
ασναμιπραγιατατμαναχ*

«Αν κάποιος Μου προσφέρει με αγάπη και αφοσίωση ένα φύλλο, ένα λουλούδι, έναν καρπό ή λίγο νερό, θα τα δεχθώ.»

Το ζήτημα είναι ότι θα πρέπει να προσφέρουμε κάτι στον Κρίσνα με αφοσίωση. Ο Κρίσνα δεν πεινάει και δεν μας ζητάει φαγητό. Τάϊζει τους πάντες, προμηθεύοντας τους πάντες με όλα τα αναγκαία: *εκο μπαχουνναμι γιο βινταντατι καμαν* (*Κατα Ουπανισαντ* 2.2.13). Τι ζητάει, λοιπόν; Ζητάει *μπακτι*, αφοσίωση, επειδή θέλει να Τον αγαπάμε. Υποφέρουμε στον υλικό κόσμο, μπλεγμένοι στο δέντρο της υλικής ύπαρξης, μετακινούμενοι από το ένα κλαδί στο άλλο, και εξαιτίας αυτού υποφέρουμε. Ο Κρίσνα δεν θέλει να υποφέρουμε, πηδώντας σαν μαϊμούδες από κλαδί σε κλαδί. Πρέπει να έλθουμε σε Αυτόν και να εγκαταλειφθούμε σε Αυτόν. Όταν έλθουμε σε αυτή τη γνώση, η γνώση μας είναι τέλεια. Όταν καταφύγουμε στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα, δεν χρωστάμε πλέον σε κανέναν. *Να κινκαρο ναγιαμι ρινι* (*Μπαγκ.* 11.5.41). Ο Κρίσνα μας διαβεβαιώνει, *αχαμι τβαμι σαρβα-παπεμπιο μοκσαγισιαμι*: «Θα σου προσφέρω κάθε ανακούφιση». (*Μπ.γκ.* 18.66) Αυτό είναι που θέλουμε πραγματικά. Γι' αυτό εδώ η Ντεβαχουτί καταφεύγει στον Καπιλαντέβα και Του λέει, «Είσαι ο πέλεκυς που μπορεί να με αποκόψει από τον υλικό κόσμο.» Όταν η προσκόλλησή μας στον υλικό κόσμο κοπεί, ελευθερωνόμαστε. Το *μπακτι* είναι το μέσο με το οποίο μπορούμε να αναπτύξουμε αυτή την αποκόλληση. *Βαϊραγκια-βιντια-νιτζα-μπακτι-γιογκα*. Το *μπακτι-γιογκα* είναι η επιστήμη της αποκόλλησης από τον υλικό κόσμο. Οι στίχοι αυτοί γράφτηκαν από τον Σαρβαμπώμα Μπαττατσάρια όταν κατάλαβε ότι ο

Κύριος Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού ήταν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Σαρβαμπώμα Μπαττατσάγια ήταν μέγας γνώστης της λογικής και συνέθεσε εκατό στροφές για τον Τσετάνια Μαχαπραμπού, όπου λέει στον Κύριο:

*βαϊραγκια-βιντια-νιτζα-μπακτι-γιογκα-
σικσαρταμ εκχ πουρουσαχ πουραναχ
σρι-κρίσνα-τσαϊτανια-σαριρα-νταρι
κρίπαμπουντιρ γιας ταμ αχαμ πραπαντιε*

«Είθε να βρω καταφύγιο στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, τον Σρι Κρίσνα, που έχει κατέλθει με τη μορφή του Κυρίου Τσετάνια Μαχαπραμπού, για να μας διδάξει αληθινή γνώση, υπηρεσία αφοσίωσης και αποκόλληση από οτιδήποτε δεν προάγει τη συνείδηση του Κρίσνα. Έχει κατέλθει επειδή είναι ένας ωκεανός υπερβατικού ελέους. Είθε να εγκαταλειφθώ στα λωτοειδή Του πόδια.» (Τσ.τσ. Μαντια 6.254)

Όταν κάποιος σημειώνει πρόοδο στο *μπακτι-γιογκα*, απομακρύνεται αυτομάτως από τα υλικά θέληγτρα. Υπάρχουν πολλά αγόρια και κορίτσια από την Αμερική και την Ευρώπη στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα, που έχουν γεννηθεί σε χώρες όπου μπορούν να απολαύσουν σε μεγάλο βαθμό την υλική ευημερία, αλλά θεωρούν την υλική ευτυχία και ευμάρεια σαν σκουπίδια πεταμένα στον δρόμο. Επειδή είναι αφοσιωμένοι στον Βāsουντέβα, τον Κρίσνα, δεν είναι πλέον προσκολλημένοι σε αυτά τα υλικά πράγματα. Αυτό είναι το αποτέλεσμα του *μπακτι-γιογκα*, που επιτρέπει σε κάποιον να αποκολληθεί από την υλική απόλαυση. Αυτή η αποκόλληση είναι το σημάδι ότι κάποιος προοδεύει στο *μπακτι-γιογκα*. *Μπακτιχ παρεσανουμπαβο βιρακτιρ ανιατρα τσα* (Μπαγκ. 11.2.42) Αυτό είναι το κριτήριο της προόδου στο *μπακτι*. Αν είμαστε προχωρημένοι, δεν είμαστε πλέον προσκολλημένοι στην υλική απόλαυση. Δεν είναι δυνατό να νομίζουμε ότι είμαστε σπουδαίοι υπηρέτες του Κρίσνα, αλλά να συνεχίζουμε να απολαμβάνουμε τα υλικά πράγματα. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (5.22):

γιε χι σαμπαρσα-τζα μπογκα

*ντουγκα-γιοναγια εβα τε
αντι-ανταβανταχ κωντεγια
να τεσου ραματε μπουνταχ*

«Οι απολαύσεις που οφείλονται στην επαφή με τις υλικές αισθήσεις αποτελούν την πηγή της δυστυχίας και ο ευφυής άνθρωπος δεν συμμετέχει σε αυτές. Ω γιε της Κούντι, ο φρόνιμος άνθρωπος δεν βρίσκει ευχαρίστηση σε αυτές τις απολαύσεις, επειδή αυτές έχουν αρχή και τέλος.» Όταν κάποιος δει κάτι ανώτερο, απορρίπτει αμέσως εκείνο που είναι κατώτερο. Στην πραγματικότητα, δεν μπορούμε να το προικαλέσουμε αυτό με τη δική μας προσπάθεια· γι' αυτό πρέπει να καταφύγουμε στον Κρίσνα και Εκείνος θα βοηθήσει. Εφόσον η μόνη μας δουλειά είναι να καταφύγουμε στον Κρίσνα, η Ντεβαχουτί λέει, «Καταφεύγω σε Εσένα για να μπορέσεις να κόψεις την προσκόλλησή μου στην υλική ζωή. Γιατί θα πρέπει να το κάνεις αυτό; Γιατί είμαι αιώνιος υπηρέτης Σου.»

Ο Μπακτιβινόντα Τάκουρα λέει, *αναντι καραμα-παλε, παντι' μπαβαρναβα-τζαλε, ταριμπαρε να ντεκι ουπαγια*. Αν μας έχουν πετάξει στον ωκεανό, ο αγώνας είναι μεγάλος, ακόμα και αν είμαστε πολύ σπουδαίοι κολυμβητές. Στον υλικό κόσμο δεν υπάρχει ειρήνη, όσο έμπειροι και αν είμαστε στην αντιμετώπισή του. Δεν υπάρχει τίποτε άλλο παρά μόνο αγώνας. Δεν μπορούμε να ζήσουμε εδώ ειρηνικά. Δεν είναι δυνατό. Ακόμα και αν δεν είμαστε βίαιοι και δεν πειράζουμε κανέναν, θα υπάρχουν προβλήματα. Αν, ωστόσο, καταφέρουμε να φτάσουμε στην ακτή, θα βρούμε ειρήνη. Υπάρχει ειρήνη ακόμα και αν είμαστε λίγα εκατοστά έξω από το νερό. *Ταβα παντα-πανκατζα-στιτα-ντουλι σαντρισαμ βιτσινταγια* (Σικσαστακα 5). Αν καταφέρουμε να γίνουμε ένα από τα μικρά σωματίδια σκόνης στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα, θα είμαστε απελευθερωμένοι.

Μπορεί να είμαστε Ινδουιστές ή Μουσουλμάνοι ή Χριστιανοί για πενήντα ή εξήντα χρόνια ή για εκατό χρόνια το ανώτατο, αλλά θα πρέπει να γεννηθούμε ξανά και να είμαστε κάτι άλλο. Σκεφτόμαστε με τους όρους αυτών των θρησκευτικών προσδιορισμών, οι οποίοι ονομάζονται *ασαντ-νταρμα*, που σημαίνει ότι μπορεί να αλλάξουν οποιαδήποτε στιγμή. Ποιο είναι όμως το αληθινό μας *νταρμα*; Το αληθινό *νταρμα* είναι το *σατ-*

νταρμα, εκείνο το οποίο δεν θα αλλάξει, και αυτό το *σατ-νταρμα* επιβάλλει την εγκατάλειψη στον Κρίσνα. Αυτό το *νταρμα* θα συνεχίζεται αιωνίως. Υπάρχουν πολλοί οι οποίοι εισηγούνται το *σατ-νταρμα*, αλλά ο καλύτερος απ' όλους είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, επειδή γνωρίζει την πραγματικότητα. Γι' αυτό λένε για τους Γκοσουάμι: *νανα-σαστρα-βιτσαρاناϊκα-νιπουνω σαντ-νταρμα-σαμσταπακω*. Οι άμεσοι μαθητές του Σρι Τσετάνια Μαχαπρασπού, οι Γκοσουάμι, προσπάθησαν να εδραιώσουν το *σαντ-νταρμα*, και εμείς προσπαθούμε να ακολουθήσουμε τα βήματά τους εδραιώνοντας το αληθινό *νταρμα* σε όλο τον κόσμο με αυτή την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΤΑ

Ο Κύριος Καπίλα αρχίζει να εξηγεί την αυτοσυνειδητοποίηση

ΚΕΙΜΕΝΟ 12

μαϊτρεγια ουβατσα

ιτι σβα-ματουρ νιραβαντιαμ ιπσιταμ

νισαμια πουμσαμ απαβαργκα-βαρνταναμ

ντιγιαμπινανμτιατμαβαταμ σαταμ γκατιρ

μπαμπασα ισατ-σμιτα-σομπιταναναχ

Αφού άκουσε την αμόλυντη επιθυμία της μητέρας Του για υπερβατική συνειδητοποίηση, ο Κύριος την ευχαρίστησε μέσα Του για τις ερωτήσεις της, και έτσι, με το πρόσωπό Του να χαμογελά, εξήγησε τον δρόμο των υπερβατιστών, που ενδιαφέρονται για την αυτοσυνειδητοποίηση.

Η Ντεβαχουτί έχει ομολογήσει την εμπλοκή της στον υλικό κόσμο και την επιθυμία της για απελευθέρωση. Οι ερωτήσεις της στον Κύριο Καπίλα παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για πρόσωπα που προσπαθούν να ελευθερωθούν από την υλική εμπλοκή και να φτάσουν στην τελειότητα. Αν δεν ενδιαφέρεται κάποιος να κατανοήσει την πνευματική του ζωή, δηλαδή την καταστατική του θέση, και αν δεν αισθάνεται επίσης άβολα

στην υλική ύπαρξη, η ανθρώπινη μορφή ζωής που του έχει δοθεί πάει χαμένη. Μόνο ένας ανόητος δεν ενδιαφέρεται για τις υπερβατικές ανάγκες της ζωής και ασχολείται σαν ζώο με το φαγητό, τον ύπνο, την άμυνα και το ζευγάρι. Ο Κύριος Καπίλα ήταν πολύ ευχαριστημένος με τις ερωτήσεις της μητέρας Του, επειδή οι απαντήσεις διεγείρουν την επιθυμία για απελευθέρωση από την υπό όρους ζωή της υλικής ύπαρξης. Τέτοιου είδους ερωτήσεις ονομάζονται *απαβαργκα-βαρνταναμ*. Όσοι ενδιαφέρονται πραγματικά για το πνεύμα και την πνευματική ζωή λέγονται *σατ*, αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου. *Σαταμ πρασανγκατ*. *Σατ* σημαίνει «εκείνο που υπάρχει αιωνίως», και *ασατ* σημαίνει «εκείνο που δεν είναι αιώνιο». Αν δεν είναι κάποιος στο πνευματικό επίπεδο, δεν είναι *σατ* είναι *ασατ*. Το *ασατ* βρίσκεται σε ένα επίπεδο το οποίο δεν θα υπάρχει, αλλά όποιος βρίσκεται στο πνευματικό επίπεδο θα υπάρχει αιωνίως. Ως πνευματικές ψυχές όλοι υπάρχουν αιωνίως, αλλά το *ασατ* έχει αποδεχθεί τον υλικό κόσμο ως καταφύγιό του και γι' αυτό είναι γεμάτο αγωνίες. *Ασαντ-γκραχαμ*, η επιθυμία να απολαύσει την ύλη είναι η αιτία που η ψυχή είναι *ασατ*. Στην πραγματικότητα η πνευματική ψυχή δεν είναι *ασατ*. Μόλις αποκτήσει κάποιος επίγνωση αυτού του γεγονότος και υιοθετήσει τη συνείδηση του Κρίσνα, γίνεται *σατ*. *Σαταμ γκατιχ*, ο δρόμος της αιωνιότητας, έχει μεγάλο ενδιαφέρον για όσους επιζητούν την απελευθέρωση, και ο Κύριος Καπίλα άρχισε να μιλάει για αυτόν τον δρόμο.

Έτσι, όσοι είναι *σατ* είναι υπερβατιστές προχωρημένοι στην πνευματική ζωή και όταν ακούν ερωτήσεις από ανθρώπους που θέλουν να καταλάβουν την πνευματική ζωή αισθάνονται μεγάλη χαρά. Οι υπερβατιστές δεν ενδιαφέρονται για εγκόσμιες συζητήσεις. Πράγματι, οι εγκόσμιες συζητήσεις τους αηδιάζουν και αποφεύγουν τη συντροφιά εκείνων που μιλούν για τις ανόητες εγκόσμιες υποθέσεις. Ο Σρι Τσετάνια Μαχαπρασπού συμβούλευε τους μαθητές Του: *γκραμα-κατα να σουνιμπε*. Η λέξη *γκραμα* αναφέρεται σε ό,τι έχει σχέση με το χωριό κάποιου, την κοινωνία ή τη γειτονιά του. Στους ανθρώπους αρέσει να μιλούν για *γκραμα-κατα*. Οι εφημερίδες, για παράδειγμα, είναι γεμάτες με *γκραμα-κατα*. Δεν υπάρχει καθόλου πνευματικότητα σε αυτές. Στις Ηνωμένες

Πολιτείες υπάρχουν πολλές εφημερίδες, και μόνο για την έκδοση των New York Times έχουν σκοτωθεί πολλά δέντρα. Τώρα υπάρχει έλλειψη χαρτιού. Γιατί σκοτώνουν δέντρα ανώφελα, μόνο και μόνο για *γκραμια-κατα*; Τους ενδιαφέρει μόνο το κέρδος.

Υπάρχει, ωστόσο, ένα άλλο είδος *κατα*, συζήτησης, η *κρισνα-κατα*. Υπάρχουν λογοτεχνικά έργα τα οποία μπορεί να είναι παρουσιασμένα όμορφα από λογοτεχνική άποψη, αλλά αν δεν υπάρχει εγκωμιασμός του Υπερτάτου Κυρίου, είναι άχρηστα.

να γιαντ βατσας τσιτρα-πανταμ χαρερ γιασο

τζαγκατ-παβιτραμπραγκρινιτα καρχιτσιτ

ταντ βαγιασαμ τιρταμ ουσαντι μανασα

να γιατρα χαμσα νιραμαντι ουσικσαγιαχ

«Οι άγιοι άνθρωποι πιστεύουν ότι τα λόγια εκείνα που δεν περιγράφουν τις δόξες του Κυρίου, του μόνου που μπορεί να καθαγιάσει ολόκληρο το σύμπαν, είναι σαν μέρη προσκυνήματος για τα κοράκια, και τα τέλεια όντα, που κατοικούν σε τόπους υπερβατικούς, δεν βρίσκουν εκεί καμία ευχαρίστηση. (Μπαγκ. 1.5.10)

Τα εγκόσμια λογοτεχνικά έργα είναι σαν μέρη όπου βρίσκουν ευχαρίστηση τα κοράκια. Στην κοινωνία των πουλιών υπάρχουν κοράκια και κύκνοι. Τα κοράκια ενδιαφέρονται για τα μέρη όπου οι άνθρωποι πετάνε βρομερά πράγματα. Οι κύκνοι, εντούτοις, προτιμούν όμορφα, καθαρά νερά με άνθη λωτών, και σε τέτοια μέρη βρίσκουν ευχαρίστηση. Παρόμοια, υπάρχουν άνθρωποι που είναι σαν τα κοράκια και άνθρωποι που είναι σαν κύκνοι. Αυτή είναι μία φυσική διάκριση. Σύμφωνα με μια παλιά αγγλική παροιμία, «Πουλιά με το ίδιο φτέρωμα μαζεύονται μαζί.»* Τα κοράκια συγκεντρώνονται με τα κοράκια και οι κύκνοι συγκεντρώνονται με τους κύκνους. Εφόσον οι αφοσιωμένοι υπηρέτες

*Αυτή η παροιμία αντιστοιχεί στην αρχαία ελληνική ρήση «Όμοιος ομοίω αεί πελάζει. (Σημ του μετ.)

του Κυρίου είναι σαν κύκνοι (*χαμσα*), οι πιο προηγμένοι υπηρέτες αποκαλούνται *παραμαχαμσα*. Οι *παραμαχαμσα* δεν ενδιαφέρονται για θέματα κατάλληλα για κοράκια. Κάποιος που ενδιαφέρεται και ρωτάει για υπερβατικά θέματα, δηλαδή *κρινα-κατα*, δίνει μεγάλη χαρά στον *παραμαχαμσα*. Γι' αυτό ο Καπιλαντέβα ήταν πολύ ευχαριστημένος που έβλεπε τη μητέρα Του να λαχταράει να λάβει πληροφορίες για το πώς θα μπορούσε να σωθεί από την υλική δουλεία:

ατα με ντεβα σαμμοχαμ
απακραστουμ τβαμ αρχασι
γιο 'βαγκραχο 'χαμ μαμετιτι
ετασμιν γιοτζιτας τβαγια

«Τώρα Σε παρακαλώ Κύριέ μου να διαλύσεις τη μεγάλη μου αυταπάτη. Εξαιτίας της αίσθησης του ψεύτικου εγώ με χρησιμοποιεί η *μαγια*, η εξωτερική Σου ενέργεια, και έχω ταυτιστεί με το σώμα και με τις σωματικές σχέσεις που απορρέουν από αυτή την ταύτιση.» (*Μπαγκ.* 3.25.10)

Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού συμβούλευε τους μαθητές Του να μην τρώνε ποτέ γευστικά φαγητά, να μη συζητούν ποτέ θέματα σχετικά με το χωριό τους, να μη διαβάζουν ποτέ συνηθισμένα μυθιστορήματα ή διηγήματα, ποιήματα και εφημερίδες. Μπορεί κάποιος να ρωτήσει, «Πώς συμβαίνει στη σημερινή εποχή αυτοί οι Ευρωπαίοι και Αμερικανοί να μην ενδιαφέρονται για τις εφημερίδες;» Οι εφημερίδες είναι πολύ δημοφιλείς στη Δύση. Κάθε μέρα οι εφημερίδες τυπώνονται σε τρεις ή τέσσερις διαφορετικές εκδόσεις και όλες οι εκδόσεις πουλάνε. Ωστόσο, αυτά τα κορίτσια και τα αγόρια από την Αμερική που έχουν έλθει στη συνείδηση του Κρίσνα έχουν σταματήσει να διαβάζουν εφημερίδες. Δεν γνωρίζουν τι συμβαίνει από μέρα σε μέρα και δεν τους νοιάζει. Όλα αυτά είναι χάσιμο χρόνου. Είναι καλύτερα που διαβάζουν έργα όπως η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* και η *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Γιατί να σπαταλάει κανείς τον πολύτιμο χρόνο του;

Ο Καπιλαντέβα ήταν πολύ χαρούμενος που η μητέρα Του ενδιαφερόταν μόνο για την πνευματική πρόοδο. Ο υλικός κόσμος ονομάζεται *παβαργκα*, και η αναίρεσή του ονομάζεται *απαβαργκα*, απελευθέρωση. Στον υλικό κόσμο, οι άνθρωποι εργάζονται πολύ σκληρά μόνο και μόνο για να κερδίσουν κάποια χρήματα. Αυτό δημιουργεί μία κολασμένη κατάσταση, αλλά αυτός είναι ο δρόμος της υλικής ζωής. Οι άνθρωποι έχουν καταντήσει τόσο κουτοί, ώστε αδυνατούν να κατανοήσουν την έννοια της απελευθέρωσης. Έχουν γίνει σαν ζώα. Αν ένα ζώο πληροφορηθεί ότι υπάρχει κάτι που λέγεται απελευθέρωση, πώς θα μπορέσει να το καταλάβει; Είναι αδύνατο. Παρόμοια, προς το παρόν, τα ανθρώπινα όντα έχουν γίνει ακριβώς σαν ζώα. Δεν γνωρίζουν την έννοια της *απαβαργκα*, της απελευθέρωσης. Και όμως υπήρξε εποχή που οι άνθρωποι κατανοούσαν ότι η ανθρώπινη ζωή είχε σκοπό την *απαβαργκα*, την απελευθέρωση. Η Ντεβαχουτί κάνει τις ερωτήσεις και ο Καπιλαντέβα δίνει τις απαντήσεις. Αυτό είναι *απαβαργκα-βαρνταναμ*. Όσον αφορά στο ζήτημα της υλικής συντήρησης, οι *σαστρα* δεν το τονίζουν ποτέ. Αντίθετα, λένε ότι η συντήρηση θα συμβεί αυτομάτως. Ο Θεός δίνει τροφή στα ζώα, στα πουλιά και στα υδρόβια. Γιατί να μην δίνει τροφή σε κάποιον που ενδιαφέρεται για την *απαβαργκα*; Δυστυχώς οι άνθρωποι δεν έχουν πίστη και γι' αυτό χρειάζεται καλή συναναστροφή.

Οι άνθρωποι δεν θα πρέπει να σπαταλούν τον χρόνο τους συναναστρεφόμενοι με κοράκια· θα πρέπει να συναναστρέφονται με κύκνους. Όταν οι άνθρωποι πετούν τα σκουπίδια έξω, κοράκια και σκύλοι τρέχουν να δουν τι υπάρχει, αλλά κανείς λογικός άνθρωπος δεν θα πάει να δει. Όσοι ενδιαφέρονται να βγάλουν απόλαυση από τον υλικό κόσμο μασούν το ήδη μασημένο. *Πουναχ πουνας τσαρβιτα-τσαρβαναναμ* (Μπαγκ. 7.5.30). Αν κάποιος πάρει ένα κομμάτι ζαχαροκάλαμο που έχει ήδη μασηθεί, είναι ανόητος. Θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι ο χυμός έχει ήδη αφαιρεθεί από το ζαχαροκάλαμο. Τι θα καταφέρει κάποιος αν το μασήσει; Υπάρχουν, ωστόσο, ζώα που θέλουν να μασούν το μασημένο. Υλική ζωή σημαίνει να μασάει κανείς το μασημένο. Ο πατέρας προσφέρει εκπαίδευση στον γιο του για να κερδίζει τα προς το ζην, να παντρευτεί και να τακτοποιηθεί, αλλά αυτός ο ίδιος γνωρίζει ότι κάνοντας αυτά τα

πράγματα δεν είναι ικανοποιημένος. Γιατί, λοιπόν, δεσμεύει τον γιο του στα ίδια πράγματα; Ένας αληθινός πατέρας είναι εκείνος που δεν επιτρέπει στον γιο του να μασήσει το μασημένο. *Πιτα να σα σιατζ τζανανι να σα σιατ...να μοτσαγιεντ γιαχ σαμουπετα-μριτιουμ*. Δεν θα πρέπει να γίνει κάποιος πατέρας ή μητέρα αν δεν μπορεί να σώσει τα παιδιά του από τα νύχια του επικείμενου θανάτου. (Μπαγκ. 5.5.18) Αυτό είναι το καθήκον του πατέρα και της μητέρας. Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Ο πατέρας και η μητέρα θα πρέπει να εκπαιδεύσουν τον γιο τους στη συνείδηση του Κρίσνα. Τότε μπορεί να σωθεί. Θα πρέπει να εκπαιδεύσουν τον γιο τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην υπάρχει *παβαργκα*, υλική ζωή. Αν δεν προχωρούμε προς την απελευθέρωση, προωθούμε μία ζωή γάτων και σκύλων. Φαγητό, ύπνος, ζευγάρι, άμυνα, φόβος και θάνατος είναι όλα πράγματα που βιώνουν και οι γάτες και οι σκύλοι, αλλά η ανθρώπινη ζωή έχει κάποιον διαφορετικό σκοπό. Ασφαλώς πρέπει να συντηρήσουμε το σώμα. Δεν θα πρέπει να το παραμελούμε. Δεν θα πρέπει, όμως, να ασχολούμεθα υπερβολικά με τη συντήρησή του.

γιασιατμα μπουντιχ κουναπε τρι-ντατουκε

σβα-ντιχ καλτραντισου μπωμα ιτζια-ντιχ

γιατ τιρτα-μπουντιχ σαλιλε να καρχιτσιτζ

τζανεσβ αμπινεσου σα εβα γκο-καραχ

«Ένα ανθρώπινο ον που ταυτίζει αυτό το σώμα που είναι φτιαγμένο από τρία στοιχεία με τον εαυτό του, που θεωρεί τα υποπροϊόντα του σώματος συγγενείς του, που πιστεύει ότι η γη που γεννήθηκε είναι άξια λατρείας και που πηγαίνει στα μέρη προσκυνήματος για να κάνει το λουτρό του αντί να συναντήσει εκεί ανθρώπους με υπερβατική γνώση, θα πρέπει να θεωρείται βόδι ή γάιδαρος.» (Μπαγκ. 10.84.13)

Από τις Βέδες μπορούμε να δεχθούμε μόρφωση όλων των ειδών. Πάνω σε ένα δέντρο μάνγκο υπάρχουν ώριμα μάνγκο και πράσινα μάνγκο. Η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* είναι το ώριμο μάνγκο του δέντρου της επιθυμίας της βεδικής γνώσης: *νιγκανα-καλπα-ταρορ γκαλιταμ παλαμ*. Αν το μάνγκο το γευθεί ένας παπαγάλος, γίνεται διπλά εύγευστο. Η λέξη *σουκα* σημαίνει

«παπαγάλος» και ο Σουκαντέβα Γιοσουάμι είπε τη Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ. Επομένως, είναι πιο απολαυστική από τα χείλη του.

*νιγκαμα-καλπα-ταρορ γκαλιταμ παλαμ
σουκα-μουκαντ αμριτα-ντραβα-σαμιουταμ
πιμπατα μπαγκαβαταμ ρασαμ αλαγιαμ
μουχουρ αχο ρασικα μπουβι μπαβουκαχ*

«Ω άνδρες στοχαστικοί και έμπειροι, απολαύστε τη Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ, τον ώριμο καρπό του δέντρου της επιθυμίας των βεδικών γραφών. Ξεπήδησε από τα χείλη του Σρι Σουκαντέβα Γιοσουάμι και έτσι ο καρπός αυτός έγινε ακόμη γευστικότερος, παρόλο που τον θεϊκό χυμό του τον απολάμβαναν πάντα όλοι, ακόμα κι οι απελευθερωμένες ψυχές.» (Μπαγκ. 1.1.3) Είναι λυπηρό ότι στην Ινδία, όπου αυτά τα έργα είναι προσιτά, οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται. Ενδιαφέρονται για μαρξιστικά έργα, αλλά όχι για τη Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ και αυτό αποτελεί την κακοτυχία της Ινδίας.

Όταν ένας σπουδαστής ακούει προσεκτικά τα πνευματικά ζητήματα, ο πνευματικός δάσκαλος χαιρέται πολύ. Ο Καπιλάντέβα ήταν πολύ χαρούμενος βλέποντας τη μητέρα Του να λαχταρά να κατανοήσει πνευματικά ζητήματα. Γι' αυτό την ευχαρίστησε για τις ερωτήσεις της.

Γενικά οι άνθρωποι ενδιαφέρονται για πράγματα που δίνουν άμεση ευχαρίστηση. Θέλουμε να δοκιμάσουμε κάτι γλυκό με τη γλώσσα μας, ασχέτως αν τρώγεται ή όχι. Οι χοίροι τρώνε κόπρανα πρόθυμα και το κάνουν χωρίς διάκριση. Δεν έχουν ιδέα σχετικά με την ταπασία, την ασκητικότητα. Όταν κάποιος ασχοληθεί με την πνευματική συνειδητοποίηση, θα πρέπει να υποβληθεί σε ταπασία. Αυτό, ωστόσο, έχει γίνει πολύ εύκολο από τον Τσετάνια Μαχαπράμπού. Τσετο-νταρπανα-μαρτζαναμ μπαβα-μαχα-νταβαγκνι-νιρβαπαναμ. Το μόνο που έχουμε να κάνουμε είναι να αφιερώσουμε λίγο χρόνο και να ψέλνουμε Χάρε Κρίσνα, αλλά δεν είμαστε πρόθυμοι ούτε για τόσο λίγη ταπασία, ασκητικότητα. Ο Κρίσνα ενδιαφέρεται περισσότερο να μας οδηγήσει στον δρόμο της απελευθέρωσης από όσο ενδιαφερόμαστε εμείς να πάμε. Μας έχει δώσει

μία απλή μέθοδο: *χαρερ ναμα χαρερ ναμα χαρερ ναμαϊβα κεβαλαμ*. Χρειάζεται μόνο να ψέλνουμε Χάρε Κρίσνα. Για την τελειοποίηση αυτής της ψάλμωδίας Χάρε Κρίσνα δεν έχουν επιβληθεί απαράβατοι κανόνες. Ψέλνοντας απλώς, θα φτάσουμε στην τελειοποίηση. Εντούτοις, μολυσμένοι από την Κάλι-γιούγκια, είμαστε κακίοτυχοι και γι' αυτό δεν μας θέλγουν τα άγια ονόματα του Κρίσνα. Έτσι όταν ο Καπιλαντέβα ή ο εκπρόσωπός Του δουν κάποιον να δείχνει λίγο ενδιαφέρον, χαίρεται πολύ και τον ευχαριστεί. Όταν ο Καπιλαντέβα είδε τη μητέρα Του να ενδιαφέρεται, την ευχαρίστησε από μέσα Του, όχι ανοιχτά.

Ο Καπιλαντέβα ήταν πολύ ευχαριστημένος και άρχισε να μιλάει. Ο Καπιλαντέβα ήταν ενσάρκωση του Θεού και ήταν νεαρό αγόρι. Γι' αυτό το πρόσωπό Του ήταν πανέμορφο. Όταν απάντησε σε αυτή την ερώτηση, έγινε ακόμα πιο όμορφος και χαμογέλασε επειδή ήταν χαρούμενος με την ερώτηση της μητέρας Του. Ο Κρίσνα είναι και Αυτός πολύ όμορφος, αλλά όταν ένας αφοσιωμένος υπηρέτης Τον υπηρετεί και έρχεται σε Αυτόν, γίνεται ακόμα πιο όμορφος. Όταν ένας αφοσιωμένος υπηρέτης υπηρετεί τον Κρίσνα με όλη την καρδιά και την ψυχή του, Τον ντύνει με όμορφα ενδύματα και Του προσφέρει ένα λουλούδι, ο Κρίσνα χαμογελά. Αν μπορέσεις να κάνεις τον Κρίσνα να χαμογελάσει για σένα έστω και μία φορά, ο στόχος της ζωής σου έχει εκπληρωθεί.

Χαμογελώντας, λοιπόν, ο Καπιλαντέβα, άρχισε να φωτίζει τη μητέρα Του.

ΚΕΙΜΕΝΟ 13

σρι μπαγκαβαν ουβατσα

γιογκα αντιατμικαχ πουμσαμ

ματο νιχσρεγιασαγι με

ατιαντοπαρατιρ γιατρα

ντουγκασια τσα σουκασια τσα

Το Πρόσωπο της Θεότητας απάντησε: Εκείνο το *γιογκα* που έχει σχέση με τον Κύριο και την ατομική ψυχή, που έχει στόχο το ύψιστο όφελος του ζωντανού όντος και που προκαλεί αποκόλληση από την ευτυχία και τη δυστυχία του υλικού κόσμου, είναι το ανώτατο *γιογκα*.

Στον υλικό κόσμο όλοι μοχθούμε για λίγη υλική ευτυχία, αλλά μόλις την βρούμε, διαπιστώνουμε ότι υπάρχει και υλική δυστυχία. Στον υλικό κόσμο δεν μπορεί κάποιος να έχει ανόθευτη ευτυχία. Οποιοδήποτε είδος ευτυχίας και αν έχει κανείς είναι μολυσμένο και με δυστυχία. Για παράδειγμα, αν θέλουμε να πίνουμε γάλα, θα πρέπει να μπούμε στον κόπο να συντηρούμε μία αγελάδα και να την διατηρούμε υγιή για να μας προμηθεύει γάλα. Το γάλα είναι πολύ καλό· είναι επίσης ευχαρίστηση. Αλλά για χάρη του γάλακτος, πρέπει να δεχθεί κανείς τόσες δυσκολίες. Το *γιογκα*, όπως αναφέρεται εδώ από τον Κύριο, έχει στόχο να βάλει τέλος σε κάθε υλική ευτυχία και δυστυχία. Το καλύτερο *γιογκα*, όπως το δίδαξε ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, είναι το *μπακτι-γιογκα*. Λέγεται επίσης στην *Γκιτα* ότι θα πρέπει να προσπαθεί κανείς να είναι ανεκτικός και να μην ενοχλείται από την υλική ευτυχία ή δυστυχία. Βεβαίως, μπορεί να πει κανείς ότι δεν ενοχλείται από την υλική ευτυχία, αλλά δεν γνωρίζει ότι αμέσως μετά την απόλαυση της υποτιθέμενης υλικής ευτυχίας, ακολουθεί η υλική δυστυχία. Αυτός είναι ο νόμος του υλικού κόσμου. Ο Κύριος Καπίλα λέει πως το *γιογκα* είναι η επιστήμη του πνεύματος. Ασκείται κανείς στο *γιογκα* προκειμένου να φτάσει στην τελειότητα στο πνευματικό επίπεδο. Δεν τίθεται θέμα υλικής ευτυχίας ή δυστυχίας. Είναι υπερβατικό. Ο κύριος Καπίλα θα εξηγήσει στο τέλος γιατί είναι υπερβατικό, αλλά εδώ δίνει την αρχική εισαγωγή.

Η απόπειρα στον υλικό κόσμο να μεγιστοποιήσουμε την ευτυχία και να ελαχιστοποιήσουμε τη δυστυχία ονομάζεται αγώνας για την ύπαρξη. Συνήθως το *γιογκα* ασκείται για την απόκτηση κάποιου υλικού κέρδους. Υπάρχουν οχτώ είδη γιογκικής τελειότητας (*σιντι*): *ανιμα*, *λαγκιμα*, *πραπτι*, *ισιτβα*, *βασιτβα*, *μαχιμα*, *πρακαιμα* και *καμαθασαγιτα*. Ένας αληθινός *γιογκι*

μπορεί να γίνει μικρότερος από τον μικρότερο, ελαφρύτερος από τον ελαφρύτερο και μεγαλύτερος από τον μεγαλύτερο. Οτιδήποτε θελήσει, μπορεί να το παρουσιάσει αμέσως στο χέρι του. Μπορεί να δημιουργήσει ακόμα και έναν πλανήτη. Αυτές είναι ορισμένες από τις *γιογκα-σιντι*, αλλά εδώ αναφέρεται ότι το υπέρτατο *γιογκα* δεν στοχεύει στην υλική ευτυχία ή στην ανακούφιση από τη δυστυχία που προκαλείται από υλικές ταλαιπωρίες. Όλοι προσπαθούν να ξεφύγουν από την υλική δυστυχία και να κερδίσουν λίγη ευτυχία. Σε κάθε περίπτωση, όταν κάτι είναι υλικό, υπάρχει μόνο υποτιθέμενη ευτυχία και υποτιθέμενη δυστυχία. Για παράδειγμα, υπάρχουν πολλά πυροτεχνήματα, και αυτό μπορεί να είναι ευχάριστο για κάποιους αλλά δυσάρεστο για εμάς. Κάποιοι άνθρωποι πιστεύουν ότι τα πυροτεχνήματα είναι πολύ απολαυστικά, ενώ εμείς πιστεύουμε ότι είναι πολύ ενοχλητικά. Αυτός είναι ο υλικός κόσμος. Στη μία πλευρά υπάρχει ευτυχία και στην άλλη πλευρά υπάρχει δυστυχία. Και η ευτυχία και η δυστυχία είναι στην πραγματικότητα ψευδαισθήσεις. Το καλοκαίρι, το νερό είναι ευτυχία, αλλά τον χειμώνα είναι δυστυχία. Το νερό είναι το ίδιο, αλλά τη μία φορά φέρνει ευτυχία και την άλλη φορά φέρνει δυστυχία. Όταν γεννηθεί ένας γιος φέρνει ευτυχία, αλλά όταν πεθάνει φέρνει δυστυχία. Και στις δύο περιπτώσεις ο γιος είναι ο ίδιος.

Ο υλικός κόσμος είναι ο κόσμος της δυαδικότητας και δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την ευτυχία χωρίς τη δυστυχία ή τη δυστυχία χωρίς την ευτυχία. Γι' αυτό ονομάζεται κόσμος της σχετικότητας. Η πνευματική ευτυχία είναι πάνω από αυτές τις δυαδικότητες, και αυτή η πνευματική ευτυχία είναι η τελειότητα του *γιογκα*. *Γιογκα αντιατμικαχ*. Το *γιογκα* είναι η ευτυχία της ψυχής, και η ατομική ψυχή μπορεί να είναι ευτυχισμένη όταν είναι μαζί με την Υπέρτατη Ψυχή. *Νιτιο νιτιαναμ τσετανας τσεταναναμ*. Υπάρχει η Υπέρτατη Ψυχή, το υπέρτατο ζωντανό ον, και υπάρχουν πολλές ατομικές ψυχές, ατομικά όντα. Είμαστε πολλοί, αλλά το πρωταρχικό ζωντανό ον είναι ένα, ο Κρίσνα. Είναι η φωτιά και εμείς είμαστε οι σπίθες από αυτή τη φωτιά. Οι σπίθες λάμπουν όταν βρίσκονται μαζί με την αρχική φωτιά, αλλά αν οι σπίθες δεν είναι πλέον σε επαφή με την αρχική φωτιά, εξαφανίζονται. Παρόμοια, η αληθινή ευτυχία μας είναι να απολαμβάνουμε μαζί με το Υπέρτατο Ον. Ευτυχία είναι να είναι κανείς

στη συντροφιά Του. Ο Κρίσνα δεν είναι μόνος, αλλά βρίσκεται πάντοτε μαζί με τους φίλους Του, είτε με τις γκοπι είτε με τα βοσκόπουλα είτε με τη μητέρα Του και τον πατέρα Του. Δεν συναντάμε ποτέ τον Κρίσνα μόνο Του. Μπορεί να είναι μαζί με τη Ρανταράνι ή μαζί με τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του. Είναι σαν βασιλιάς ή πρόεδρος. Όταν λέει κάποιος ότι έρχεται ο βασιλιάς ή ο πρόεδρος, καταλαβαίνουμε ότι δεν έρχεται μόνος του. Έρχεται μαζί με τους γραμματείς του, τους υπουργούς του και πολλούς άλλους.

Η λέξη *γιογκα* σημαίνει «σύνδεση» και η λέξη *ατμα* σημαίνει «ψυχή» και μερικές φορές «νους» ή «σώμα». Το υλικό σώμα δεν έχει καμία σχέση με το Υπέρτατο Ον, επειδή το Υπέρτατο Ον είναι πλήρως πνευματικό. Δεν έχει υλικό κάλυμμα. Όποιος νομίζει ότι ο Κρίσνα, το Υπέρτατο Ον, έχει υλικό κάλυμμα είναι ο ίδιος καλυμμένος από τη *μαγία*, την *πλάνη*. Ο Κρίσνα δεν λέει ότι έρχεται ως ένα συνηθισμένο ζωντανό ον. Αντίθετα, η έλευσή Του είναι εξ ολοκλήρου υπερβατική. *Τζανμα καρμα τσα με ντιβιαμ εβαμ γιο βεττι ταττβαταχ* (Μπ.γκ. 4.4). Πρέπει, επομένως, να μάθουμε με ποιο τρόπο γεννιέται ο Κρίσνα, έναν τρόπο που δεν είναι συνηθισμένος. Αν ήταν συνηθισμένος, γιατί να τηρούμε την τελετή Τζανμάσταμι, την ημέρα της γέννησής Του; Η γέννησή Του είναι *ντιβιαμ*, *θείκη*. Όλα τα σχετικά με τον Κρίσνα είναι *θείκά*, και αν πιστεύουμε ότι ο Κρίσνα είναι σαν εμάς, γινόμαστε αμέσως *μουντα*, *ανόητοι*. Με τα λόγια της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.11):

αβατζαναντι μαμ μουντα

μανουσιμ τανουμ ασριταμ

παραμ μπαβαμ ατζαναντο

μαμα-μπουτα-μαχεσβαραμ

«Οι ανόητοι Με χλευάζουν όταν κατέρχομαι με ανθρώπινη μορφή. Δεν γνωρίζουν την υπερβατική φύση Μου και την υπέρτατη κυριαρχία Μου πάνω σε όλα όσα υπάρχουν.»

Ο Κρίσνα είναι το Υπέρτατο Ον, η αρχική πνευματική ψυχή. Εμείς είμαστε απλώς μικροσκοπικά συστατικά μέρη του Κρίσνα. Αν

συνδεθούμε με τον Κρίσνα, λάμπουμε όπως λάμπει ο Κρίσνα. Αν πέσουμε από τον Κρίσνα, η πνευματική μας δύναμη και λάμψη σβήνουν. Η λέξη *γιογκα* σημαίνει «σύνδεση», «ένωση» με την αρχική πηγή. *Γιογκα* είναι σανσκριτική λέξη που σημαίνει «σύνδεση» και *βιγιογκα* σημαίνει «αποσύνδεση».

Ο Καπιλαντέβα αναφέρεται ως Μπαγκαβάν, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Μπαγκαβάν δεν κάνει λάθη. *Ναραγιαναχ παρο βιακτατα:* ακόμα και ο Σανκαρατσάτρια λέει ότι «ο Μπαγκαβάν, ο Ναράγιανα, δεν ανήκει στον υλικό κόσμο.» Όταν μιλάμε για τον Μπαγκαβάν ή όταν οι γραφές αναφέρονται στον Μπαγκαβάν, αναφερόμαστε σε Εκείνον που βρίσκεται πάνω από την υλική κατανόηση. Όπως αναφέρεται εδώ, *σρι-μπαγκαβαν ουβατσα*. Δεν λέει *βιασαντεβα ουβατσα* ή *καπιλαντεβα ουβατσα*. Παρόμοια, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, ο Βιασαντέβα λέει, *σρι-μπαγκαβαν ουβατσα*. Η λέξη *μπαγκαβαν* αναφέρεται σε Εκείνον που βρίσκεται πάνω από τα ελαττώματα του υλικού κόσμου. Ο Μπαγκαβάν δεν υπόκειται στα τέσσερα μειονεκτήματα των ζωντανών όντων. Επειδή είναι ατελή, τα ζωντανά όντα βρίσκονται σε πλάνη και κάνουν λάθη. Έχουν επίσης την τάση να εξαπατούν τους άλλους. Όταν κάποιος που δεν διαθέτει γνώση προσπαθεί να γίνει δάσκαλος ή κήρυκας, εξαπατά τους άλλους. Αφού εμείς δεν διαθέτουμε τέλεια γνώση, προσπαθούμε απλώς να διδάξουμε ό,τι λέει ο Σρι Μπαγκαβάν. Δεν κατασκευάζουμε τη δική μας διδασκαλία. Οι υποτιθέμενοι λόγιοι και μορφωμένοι άνθρωποι επινοούν τη δική τους διδασκαλία και δίνουν τη γνώμη τους. Στη Δύση ιδιαίτερα συναντούμε πολλές φιλοσοφικές εικασίες και διανοητική γυμναστική, αλλά αυτού του είδους η φιλοσοφία δεν μπορεί ποτέ να είναι τέλεια. Πρέπει να παίρνουμε τις ιδέες μας από τον Μπαγκαβάν και τότε θα είναι τέλειες. Διαβάζουμε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* επειδή είναι τέλεια. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* δεν υπάρχουν λάθη· δεν υπάρχει πλάνη· δεν υπάρχει εξαπάτηση. Ούτε παρουσιάζεται από κάποιον που έχει ατελείς αισθήσεις. Ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.26):

βενταχαμ σαματιτανι

βαρταμανανι τσαρτζουνα

μπαβισιανι τσα μπουτανι

μαμ του βεντα να καστσανα

«Ω Αρτζούνα, ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, γνωρίζω όλα όσα έχουν συμβεί στο παρελθόν, όλα όσα συμβαίνουν στο παρόν και όλα όσα δεν έχουν συμβεί ακόμα. Γνωρίζω επίσης όλα τα ζωντανά όντα· αλλά Εμένα, δεν Με γνωρίζει κανείς.»

Ο Θεός γνωρίζει τα πάντα, αλλά εμείς δεν γνωρίζουμε τι είναι ο Θεός. Αυτή είναι η θέση μας. Η θέση μας είναι να μη γνωρίζουμε. *Ισβαρα σαρβα-μπουταναμ χριντ-ντεσε 'ρτζουννα τιστατι* (Μπ.γκ. 18.61). Ο *ισβαρα*, ο Θεός, ο Κρίσνα, βρίσκεται μέσα στην καρδιά όλων. *Σαρβασια τσαχαμ χριντι σαννιβισταχ*: «Έχω εισέλθει μέσα στην καρδιά όλων». (Μπ.γκ. 15.15) Ο Υπέρτατος Κύριος δεν αναφέρεται μόνο στις καρδιές των ανθρώπινων όντων, αλλά και στις καρδιές των ζώων και οτιδήποτε άλλου.

ανντανταρα-στα-παραμανου-τσαγιανταρα-σταμ

γκοβιννταμ αντι-πουρουσαμ ταμαχαμ μπατζαμ

(Μπραμα-σαμχιτα 5.35)

Ο Υπέρτατος Κύριος είναι μέσα στο άτομο της ύλης ως Παραμάτμα, και γι' αυτό είναι επίσης και μέσα στην ατομική ψυχή. Όντας μέσα στα πάντα, γνωρίζει τα πάντα. Αφού γνωρίζει τα πάντα, πρέπει να πάρουμε μαθήματα από Αυτόν. Αν δεχθούμε ό,τι λέει ο Μπαγκαβάν ως τέλεια γνώση, δεχόμαστε τέλεια γνώση. Για τη λήψη αυτής της τέλει γνώσης υπάρχει η μαθητική διαδοχή (*παραμπαρά*), η οποία περιγράφεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (4.2):

εβαμ παραμπαρά-πραπταμ ιμαμ ρατζαρσαγιο βιντουχ

«Με αυτόν τον τρόπο έλαβαν αυτή την υπέρτατη επιστήμη οι άγιοι βασιλείς, μέσω της σειράς της μαθητικής διαδοχής, και με αυτόν τον τρόπο την κατανόησαν.» Αυτή η φιλοσοφία της συνείδησης του Κρίσνα είναι πολύ εύκολη, επειδή δεν κατασκευάζουμε ιδέες. Παίρνουμε τις ιδέες και τα λόγια που έχει παρουσιάσει το Υπέρτατο Πρόσωπο, ο Κρίσνα, ή η ενσάρκωσή Του ή ο εκπρόσωπός Του. Ο εκπρόσωπός Του

δεν λέει τίποτα που δεν έχει πει ο Ίδιος ο Κρίσνα. Είναι πολύ εύκολο να είναι κανείς εκπρόσωπος, αλλά δεν μπορεί να είναι εκπρόσωπος του Κρίσνα αν προσπαθεί να ερμηνεύει τα λόγια του Κρίσνα με αυθαίρετο τρόπο.

Δεν υπάρχει αυθεντία ανώτερη του Κρίσνα, και αν επιμείνουμε σε αυτή την αρχή, μπορούμε να γίνουμε *γκουρου*. Για να γίνουμε *γκουρου* δεν χρειάζεται να αλλάξουμε τη θέση μας. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να ακολουθούμε τη μαθητική διαδοχή που προέρχεται από τον Σρι Κρίσνα. Ο Τσετάνια Μαχαπρασπού συμβούλευε: *αμαρα αγκιαγια γκουρου χανα ταρα' εϊ ντεσα* (Τσ.τσ. *Μαντια* 7.128). Ο Τσετάνια Μαχαπρασπού δίδασκε τους ανθρώπους να μάθουν από Αυτόν και μετά να πάνε να διδάξουν τους ανθρώπους στο χωριό τους. Μπορεί να σκεφτεί κανείς, «Είμαι αναλφάβητος και δεν έχω μόρφωση Δεν γεννήθηκα σε πολύ καλή οικογένεια. Πώς μπορώ εγώ να γίνω *γκουρου*;» Ο Τσετάνια Μαχαπρασπού λέει ότι δεν είναι πολύ δύσκολο. *Γιαρε ντεκα, ταρε καχα 'κρίσνα'-ουπαντεσα*: «Να λέτε απλώς ό,τι λέει ο Κρίσνα. Τότε θα γίνετε *γκουρου*.» Όποιος λέει κάτι που δεν έχει πει ο Κρίσνα δεν είναι *γκουρου*, αλλά απατεώνας. Ένας *γκουρου* λέει μόνο ό,τι έχει πει ο Κρίσνα. Αυτή είναι η εντολή των γραφών.

σατ-καρμα-νιπουννο βιπρο

μαντρα-ταντρα-βισαρανταχ

αβαϊσναβο γκουρουρ να σιαντ

βαϊσναβαχ σβα-πατσο γκουρουχ

«Ένας λόγιος *μπραμανα*, έμπειρος σε όλα τα θέματα της βεδικής γνώσης, είναι ακατάλληλος να γίνει πνευματικός δάσκαλος αν δεν είναι Βαϊσνάβα, ενώ κάποιος γεννημένος σε κατώτερης κοινωνικής τάξης οικογένεια μπορεί να γίνει πνευματικός δάσκαλος αν είναι Βαϊσνάβα.» (*Παντμα Πουρανα*)

Οι άνθρωποι είναι στο σκοτάδι και πρέπει να φωτιστούν. Έχουμε έλθει επιτέλους από το ζωικό βασίλειο στην ανθρώπινη μορφή ζωής, και τώρα, αυτή η ανθρώπινη μορφή μάς δίνει την ευκαιρία να ξεφύγουμε από τον

κύκλο της γέννησης και του θανάτου. Η αποστολή της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι να αφυπνίσει τους ανθρώπους στην αρχική τους συνείδηση. *Τζίβα τζαγκα, τζίβα τζαγκα, γκορατσαντα μπαλε*. Η λέξη *γκορατσαντα* αναφέρεται στον Τσετάνια Μαχαπράμπού, που λέει στο ζωντανό ον, «Σήκω! Σήκω! Για πόσο θα συνεχίζεις να κοιμάσαι;» *Κατα νιντρα γιαο μαγια-πισατσιρα κολε*. Το ίδιο αναφέρεται και εδώ. Είναι η πρωταρχική δουλειά των ανθρώπινων όντων να συνδεθούν και πάλι με την Υπέρτατη Ψυχή. Ο σκοπός του *γιογκα* είναι να αφυπνίσει τη συνείδηση του Κρίσνα και να συνδέσει και πάλι κάποιον με τον Κρίσνα. Αυτό είναι *αντιατμικα-γιογκα*. *Γιογκα* δεν σημαίνει να επιδεικνύει κάποιος μυστικά μαγικά. Ο υπέρτατος *γιογκι* περιγράφεται από τον Ίδιο τον Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (6.47):

*γιογκιναμι απι σαρβεσαμι
μαντ-γκατενανταρ-ατμανα
σρανταβαν μπατζατε γιο μαμ
σα με γιουκταταμο ματαχ*

«Και απ' όλους τους *γιογκι*, εκείνος που με ακλόνητη πίστη κατοικεί πάντα μέσα Μου και Με λατρεύει με υπερβατική υπηρεσία αγάπης, είναι ενωμένος πολύ στενά μαζί Μου μέσω του *γιογκα* και είναι ο καλύτερος όλων.»

Υπάρχουν πολλοί *γιογκι* και πολλών ειδών συστήματα *γιογκα*, και όλα αυτά εξετάζονται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Υπάρχει το *χατα-γιογκα*, το *καρμα-γιογκα*, το *γκιανα-γιογκα* και το *ρατζα-γιογκα*. Ωστόσο, το αληθινό σύστημα *γιογκα* έχει σκοπό την αφύπνιση του δεσμού μας με τον Κρίσνα. Εδώ αναφέρεται: *γιογκα αντιατμικαχ πουμσαμι*. *Αντιατμικαχ*: είμαστε ζωντανά όντα, ψυχές. Δεν είμαστε αποσυνδεδεμένοι από τον Κρίσνα, αλλά απλώς Τον έχουμε λησμονήσει. Δεν είναι δυνατό να αποσυνδεθούμε, αλλά είναι δυνατό να καλυφθούμε. Σύμφωνα με τα λόγια του Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.25):

ναχαμι πρακασαχ σαρβασια

γιογκα-μαγια-σαμαβριταχ
μουντο 'γιαμ ναμπιτζανατι
λοκο μαμ ατζαμ αβιαγιαμ

«Δεν αποκαλύπτομαι ποτέ στους μωρούς και στους ανόητους. Γι' αυτούς παραμένω καλυμμένος από τη δημιουργική εσωτερική Μου ενέργεια (τη γιογκα-μαγια) και έτσι οι παραπλανημένοι άνθρωποι δεν Με γνωρίζουν, Εμένα τον αγέννητο και ανεξάντλητο.»

Υπάρχει το γιογκα και υπάρχει και η γιογκαμαγια. Γιογκαμαγια σημαίνει λήθη. Πρώτα απ' όλα πρέπει να καταλάβουμε τι είναι η ψυχή. Προς το παρόν, οι άνθρωποι βρίσκονται σε τέτοια άγνοια, ώστε δεν κατανοούν ούτε την ψυχή. Γι' αυτό η Μπαγκαβαντ-γκιτα (2.13) πρώτα απ' όλα διδάσκει τι είναι η ψυχή:

ντεχίνο 'σμιν γιατα ντεχε
κωμαραμ γιοβαναμ τζαρα
τατα ντεχανταρα-πραπτιρ
ντιρας τατρα να μουχιατι

«Όπως η ενσαρκωμένη ψυχή περνάει αδιάκοπα σε αυτό το σώμα από την παιδική ηλικία στη νεότητα και από εκεί στα γηρατειά, κατά τον ίδιο τρόπο η ψυχή περνάει σε ένα άλλο σώμα κατά τον θάνατο. Η αυτοσυνειδητοποιημένη ψυχή δεν ταράζεται από αυτή την αλλαγή.» Η λέξη ντεχι σημαίνει «ο ιδιοκτήτης του σώματος». Σκεφτόμαστε, «Είμαι αυτό το σώμα», αλλά αυτό δεν είναι αλήθεια. Είμαστε οι ιδιοκτήτες του σώματος, και αυτή είναι η αληθινή κατανόηση του εαυτού. Δεν λέμε, «Είμαι αυτό το δάχτυλο» ή «Είμαι αυτό το χέρι». Αντίθετα, λέμε, «Αυτό είναι το δάχτυλό μου, αυτό είναι το κεφάλι μου, αυτό είναι το πόδι μου, κλπ.» Παρόμοια, το ίδιο μπορεί να ειπωθεί για ολόκληρο το σώμα. «Αυτό είναι το σώμα μου». Αυτό σημαίνει ότι είμαι ο ιδιοκτήτης αυτού του σώματος. Το σώμα μάς έχει δοθεί από τη μαγια, την υλική ενέργεια.

πρακριτεχ κριγιαμανανι

γκουναιϊχ καρμανι σαρβασαχ

αχανκαρα-βιμουντατμα

καρταχαμ ιτι μανιατε

«Η πνευματική ψυχή, ευρισκόμενη σε σύγχυση εξαιτίας της επίδρασης του ψεύτικου εγώ, νομίζει ότι είναι ο εκτελεστής των πράξεων, οι οποίες στην πραγματικότητα εκτελούνται από την υλική φύση.» (Μπ.γκ. 3.27)

Το ζωντανό ον δέχεται διαφόρων ειδών σώματα, σύμφωνα με το *καρμα* του. Ένα ζωντανό ον μπορεί να δεχθεί το σώμα μιας γάτας, κάποιο άλλο το σώμα ενός σκύλου και ούτω καθεξής. Γιατί υπάρχουν τόσο πολλά είδη σωμάτων; Γιατί όχι ένα είδος σώματος; Η απάντηση σε αυτό δίνεται και πάλι στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (13.22):

πουρουσαχ πρακριτι-στο χι

μπουνκτε πρακριτι-τζαν γκουναν

καραναμ γκουννα-σανγκο ‘σια

σαντ-ασαντ-γιονι-τζανμασου

«Ευρισκόμενο, λοιπόν, στην υλική ενέργεια, το ζωντανό ον απολαμβάνει τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης, και αυτή είναι η αιτία της γέννησής του σε καλύτερα ή σε χειρότερα ζωικά είδη.»

Επειδή η ψυχή που είναι μέσα στο σώμα βρίσκεται σε επαφή με τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης (την αγαθότητα, το πάθος και την άγνοια), δέχεται διαφόρων ειδών σώματα. Δεν χρειάζεται να προσπαθεί κάποιος για το επόμενο σώμα του· μπορεί να είναι ήσυχος ότι θα αποκτήσει ένα άλλο σώμα. Από την άλλη, ο Κρίσνα δεν λέει τι είδους σώμα θα αποκτήσει κάποιος. Αυτό εξαρτάται από τα προσόντα του. Αν βρίσκεται κάποιος σε επαφή με την κατάσταση της αγαθότητας, προάγεται στα ουράνια πλανητικά συστήματα. Αν βρίσκεται σε επαφή με την κατάσταση του πάθους, παραμένει εδώ. Και αν βρίσκεται σε επαφή με την κατάσταση της άγνοιας, κατεβαίνει στις κατώτερες μορφές ζωής – στα ζώα, τα δέντρα και τα φυτά. Αυτή είναι η διακήρυξη του Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (14.18):

ουρντβαμ γκατσαντι σαττβα-στα

μαντιε τισταντι ρατζασαχ

τζαγκανια-γκουνα-βριττι-στα

αντο γκατσαντι ταμασαχ

«Όσοι βρίσκονται στην κατάσταση της αγαθότητας πηγαίνουν προς τα πάνω, στους ουράνιους πλανήτες· όσοι βρίσκονται στην κατάσταση του πάθους ζουν στους γήινους πλανήτες· και όσοι βρίσκονται στην απεχθή κατάσταση της άγνοιας πηγαίνουν προς τα κάτω, στους πλανήτες της κόλασης.»

Υπάρχουν 8.400.000 είδη, και όλα δημιουργούνται από την επαφή με τις καταστάσεις της φύσης (*καραναμ γκουνα-σανγκο 'σια*). Και ανάλογα με το σώμα που δέχεται, υφίσταται κανείς δυστυχία ή ευτυχία. Δεν μπορεί να περιμένει κάποιος από έναν σκύλο να απολαύσει την ίδια ευτυχία που απολαμβάνει ένας βασιλιάς ή ένας πλούσιος άνθρωπος. Είτε απολαμβάνει κανείς αυτήν ή εκείνη την ευτυχία είτε υποφέρει από αυτήν ή την άλλη δυστυχία, και η ευτυχία και η δυστυχία οφείλονται στο υλικό σώμα. *Γιογκα* σημαίνει υπέρβαση της ευτυχίας και της δυστυχίας του υλικού σώματος. Αν συνδεθούμε με τον Κρίσνα μέσω του υπέρτατου *γιογκα*, μπορούμε να απαλλαγούμε από την υλική ευτυχία και τη δυστυχία που προέρχονται από το σώμα. Η επανασύνδεση με τον Κρίσνα ονομάζεται *μπακτι-γιογκα*, και ο Κρίσνα έρχεται για να μας διδάξει αυτό το υπέρτατο *γιογκα*. Στην ουσία λέει, «Αναζωογόνησε τον δεσμό σου με Εμένα, ανόητε. Εγκατάλειψε όλα αυτά τα κατασκευασμένα *γιογκα* και τις κατασκευασμένες θρησκείες, και εγκαταλείψου απλώς σ' Εμένα.» Αυτή είναι η συμβουλή του Κρίσνα, και ο εκπρόσωπος του Κρίσνα, η ενσάρκωσή Του ή ο *γκουρου*, λένε το ίδιο πράγμα. Παρόλο που ο Καπιλαντέβα είναι ενσάρκωση του Κρίσνα, ενεργεί ως εκπρόσωπος του Κρίσνα, ως *γκουρου*. Αν δεχθούμε την αρχή της υποταγής, της εγκατάλειψης στον Κρίσνα, θα υπερβούμε την υποτιθέμενη υλική ευτυχία. Δεν θα πρέπει να μας ξελογιάζει η υλική ευτυχία ούτε να μας ταράζει η υλική δυστυχία. Αυτά είναι η αιτία της δουλείας μας. Η υλική ευτυχία δεν είναι πραγματική ευτυχία. Στην πραγματικότητα είναι δυστυχία.

Προσπαθούμε να είμαστε ευτυχισμένοι αποκτώντας χρήματα, αλλά τα χρήματα δεν αποκτώνται πολύ εύκολα και πρέπει να υποστούμε μεγάλη ταλαιπωρία για να τα αποκτήσουμε. Δεχόμαστε, ωστόσο, την ταλαιπωρία με την ελπίδα ότι θα αποκτήσουμε λίγη ψεύτικη ευτυχία. Αντίθετα, αν εξαγνίσουμε τις αισθήσεις μας, μπορούμε να φτάσουμε στο πνευματικό επίπεδο. Η αληθινή ευτυχία βρίσκεται στη χρησιμοποίηση των αισθήσεών μας για την ικανοποίηση των αισθήσεων του Κρίσνα. Με αυτόν τον τρόπο οι αισθήσεις μας αποκτούν πνευματικό χαρακτήρα, και αυτό ονομάζεται *αντιατμικα-γιογκα* ή *μπακτι-γιογκα*. Αυτό είναι το *γιογκα* που αναπτύσσει εδώ ο Κύριος Καπιλαντέβα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΧΤΩ

Μπακτι-γιογκα, το υπέρτατο σύστημα γιογκα

ΚΕΙΜΕΝΟ 14

*ταμ ιμαμ τε πραβακσιαμ
γιαμ αβοτσαμ πουραναγκε
ρισιναμ σροτου-καμαναμ
γιογκαμ σαρβανγκα-ναϊπουναμ*

Ω ευσεβεστάτη μητέρα, θα σου εξηγήσω τώρα το αρχαίο σύστημα γιογκα, το οποίο εξήγησα παλιά στους μεγάλους σοφούς. Είναι εύχρηστο και πρακτικό από κάθε άποψη.

Ο Κύριος δεν επινοεί ένα καινούργιο σύστημα γιογκα. Μερικές φορές προβάλλονται ισχυρισμοί ότι κάποιος έχει γίνει ενσάρκωση του Θεού και διατυπώνει μία νέα θεολογική άποψη της Απόλυτης Αλήθειας. Εδώ όμως βλέπουμε ότι παρόλο που ο Καπίλα Ρίσι είναι ο Ίδιος ο Κύριος και μπορεί να κατασκευάσει ένα καινούργιο δόγμα για τη μητέρα Του, εντούτοις λέει, «Θα σου εξηγήσω το αρχαίο σύστημα που εξήγησα κάποτε στους μεγάλους σοφούς, επειδή ανυπομονούσαν τόσο να το ακούσουν». Όταν διαθέτουμε μία εξαιρετική μέθοδο παρούσα ήδη στις βεδικές γραφές, δεν υπάρχει λόγος να επινοήσουμε ένα νέο σύστημα για να παραπλανήσουμε τους αθώους ανθρώπους. Στις μέρες μας έχει γίνει

μόδα να απορρίπτεται το καθιερωμένο σύστημα και να παρουσιάζεται κατι κάλπικο εν ονόματι μίας προσφάτως επινοημένης μεθόδου *γιογκα*.

Το υπέρτατο αρχαίο σύστημα *γιογκα* αφορά στην ψυχή. Στις μέρες μας, ειδικά στην Αμερική, το *χατα-γιογκα* είναι πολύ δημοφιλές. Αρέσει στις ευτραφείς κυρίες, οι οποίες πηγαίνουν σε μαθήματα *χατα-γιογκα* για να ελαττώσουν το βάρος τους και να διατηρήσουν τη λειτουργία του πεπτικού τους συστήματος εύρυθμη. Πολλοί άνθρωποι ενδιαφέρονται για αυτού του είδους τη γυμναστική *γιογκα*, αλλά το αληθινό *γιογκα* είναι *αντιατμικά*. *Αντιατμικά* σημαίνει ότι αφυπνίζει την ψυχή στην σωστή της θέση. Η ψυχή είναι *πουρουσα*, πνεύμα, και η δουλειά της είναι να επανασυνδέσει τη χαμένη σχέση της με τον Κρίσνα.

Εδώ ο Καπιλαντέβα λέει ότι προηγουμένως διέδωσε αυτό το σύστημα *γιογκα* στους μεγάλους *ρиси*, τους μεγάλους σοφούς. Αυτή είναι η μέθοδος του *σραβανα*, της ακρόασης. Πρέπει να θέλει κανείς πολύ να ακούσει, γιατί η πνευματική ζωή αρχίζει με το άκουσμα.

αταχ σρι-κρίσνα-ναμαντι
να μπαβεντ γκραχιαμ ιντριγιαϊχ
σεβονμουκε χι τζιχβαντω
σβαγιαμ εβα σπουτατι ανταχ
(Μπακτι-ραςαμριτα-σινντου 1.2.234)

Αναφέρεται έτσι στις *σαστρα* ότι δεν είναι δυνατό να εκτιμήσουμε ή να κατανοήσουμε τον Κρίσνα με τις εξασθενημένες υλικές αισθήσεις μας. Το όνομα, η μορφή, οι ιδιότητες, οι διασκεδάσεις, τα παραφερνάλια και ο τόπος του Κρίσνα είναι όλα συστατικά μέρη του Κρίσνα. Ωστόσο, η κατανόηση του Κρίσνα αρχίζει με το άκουσμα και το ψάλλισμο του ονόματός Του. Υπάρχει επίσης η μορφή Του. Γενικά, για τους νεοφώτιστους, αυτά τα θέματα είναι ουσιώδη – το να ακούν το όνομά Του και τις ιδιότητές Του και να βλέπουν και να λατρεύουν τη μορφή Του. Αυτή είναι η οδήγία του Ίδιου του Κρίσνα:

μαν-μανα μπαβα μαντ-μπακτο

μαντ-γιατζί μαμ ναμασκουρου

«Με τον νου σου να σκέφτεται πάντα Εμένα, να γίνεις αφοσιωμένος υπηρέτης Μου, να Με προσκυνάς και να Με λατρεύεις.» (Μπ.γκ.9.34)

Ο Μπαγκαβάν Σρι Κρίσνα είναι παρών στη Θεότητα του ναού, και ακόμη και αν ένα παιδί έλθει να προσφέρει τον σεβασμό του, υπολογίζεται ως υπηρέτης Του. Ένα μικρό παιδί μπορεί να μην ξέρει τίποτε, αλλά βλέποντας απλώς τη Θεότητα, ψάλλοντας και χορεύοντας, ωφελείται. Ο σκοπός των ναών είναι να δώσουν σε όλους μία ευκαιρία να προχωρήσουν στη συνείδηση του Κρίσνα, κάνοντας ένα βήμα κάθε φορά.

σβαλπαμ απι ασια νταρμασια

τραγιατε μαχατο μπαγιατ

«Ακόμα και μία μικρή πρόοδος σε αυτόν τον δρόμο μπορεί να προστατέψει κάποιον από το πιο επικίνδυνο είδος φόβου.» Ακόμα και αν κάνουμε κάτι λίγο στον δρόμο του *μπακτι*, αποβαίνει σε όφελός μας και πιστώνεται στον λογαριασμό μας. Για παράδειγμα, αν καταθέσουμε μόνο δύο δολάρια στο Ταμειυτήριο, θα παραμείνουν στον λογαριασμό μας και θα αυξηθούν με τους τόκους. Παρόμοια, αν κάποιος κάνει έστω και λίγη υπηρεσία αφοσίωσης, αυτή δεν χάνεται. Μπορεί να έλθει κάποιος και να προσχωρήσει στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα, να προσφέρει κάποια υπηρεσία και μετά από λίγο να πέσει. Εντούτοις, οτιδήποτε υπηρεσία έχει προσφέρει παραμένει διαρκώς κέρδος του. Δεν πρόκειται να χαθεί ποτέ. Όταν αρχίσει ξανά, αρχίζει από το σημείο που είχε αφήσει. Αυτή είναι η οδηγία της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (6.41):

σουτσιναμ σριματαμ γκεχε

γιογκα-μπραστο 'μπιτζαγιατε

«Ο ανεπιτυχής *γιογκι* γεννιέται σε οικογένεια ενάρετων ανθρώπων ή σε πλούσια αριστοκρατική οικογένεια.» Έτσι, αν κάποιος αποτύχει να τελειοποιήσει το *μπακτι-γιογκα*, του προσφέρεται άλλη μία ευκαιρία στην επόμενη ζωή. Σύμφωνα με ένα ποίημα της Βεγγάλης:

σουτσι χαγια μουτσι χαγια γιαντι κρισνα τιατζε

μουτσι χαγια σουτσι χαγια γιαντι κρισνα-μπατζε

Αν κάποιος υιοθετήσει τη συνείδηση του Κρίσνα, ακόμα και αν έχει γεννηθεί στην οικογένεια ενός παπουτσή (μουτσι), γίνεται καλύτερος από έναν *μπραμανα* (σουτσι). Αν, ωστόσο, κάποιος έχει γεννηθεί σε οικογένεια *μπραμανα* αλλά εγκαταλείπει τη συνείδηση του Κρίσνα, γίνεται *μουτσι*, παπουτσή. Έτσι η πόρτα της αφοσίωσης είναι ανοιχτή σε όλους, όποιοι και αν είναι. Ο Ίδιος ο Κρίσνα λέει ότι, ασχέτως της θέσης του, αν κάποιος καταφύγει σε Αυτόν μπορεί να φτάσει στον υπέρτατο προορισμό.

μαμ χι παρτα βιαπασριτια

γιε 'πι σιουχ παπα-γιοναγιαχ

στριγιο βαϊσιας τατα σουντρας

τε 'πι γιαντι παραμ γκατιμ

«Ω γιε της Πριτά, όσοι βρίσκουν καταφύγιο σ' Εμένα, ακόμη και αν είναι ταπεινής καταγωγής –γυναίκες, *βαϊσια* (έμποροι) και *σουντρα* (εργάτες)- θα φτάσουν σίγουρα στον ύψιστο προορισμό.» (Μπ.γκ. 9.32) Και ο Σουκάντέβα Γιοσουάμι λέει:

κιρατα-χουναντρα-πουλιντα-πουλκασα

αμπιρα-σουμπα γιαβαναχ κασανταγιαχ

γιε 'νιε τσα παπα γιαντ-απασραγιασραγιαχ

σουντιαντι τασμαϊ'πραμπαβισναβε ναμαχ

«Οι φυλές των Κιράτα, των Χούνα, των Άντρα, των Πουλίντα, των Πουλιάσα, των Αμππίρα, των Σούμπα, των Γιάβανα και των Κάσα, και ακόμα και άλλοι που είναι εθισμένοι σε αμαρτωλες πράξεις μπορούν να εξαγνισθούν αν καταφύγουν στους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου, επειδή Αυτός είναι η υπέρτατη εξουσία. Τον ικετεύω να δεχθεί την υποταγή μου, που Του προσφέρω με σεβασμό.» (Μπαγκ. 2.4.18) Η συνείδηση του Κρίσνα είναι τόσο πλήρης, ώστε είναι οικουμενική. Όλοι

έχουν τα καθήκοντά τους, που απορρέουν από την εργασία τους ως *μπραμανα*, *κσατριγια*, *βαϊσία* ή *σουντρα*, αλλά δεν χρειάζεται να εγκαταλείψουν τα επαγγελματικά τους καθήκοντα προκειμένου να υιοθετήσουν τη συνείδηση του Κρίσνα. Και αν υιοθετήσει κάποιος τη συνείδηση του Κρίσνα αλλά δεν επιτύχει, τι έχει να χάσει; Ακόμα και αν πέσει, δεν χάνει τίποτε. Από την άλλη, αν κάποιος εκτελεί τέλεια τα καθήκοντά του (*σβα-νταρμα*), αλλά δεν έχει συνείδηση του Κρίσνα, τι κερδίζει; Δεν υπάρχει κανένα κέρδος. Ο Καπιλαντέβα εξηγεί ότι μόλις ακολουθήσει κάποιος τον δρόμο του *μπακτι-γιογκα*, στην πραγματικότητα δεν πέφτει ποτέ. Μόλις αρχίσει, το *μπακτι-γιογκα* συνεχίζεται, ακόμα και αν κάποιος πέσει προσωρινά. Θα του δοθεί άλλη μία ευκαιρία με τη γέννησή του σε καλή οικογένεια, είτε σε εύπορη οικογένεια είτε σε οικογένεια μορφωμένων ανθρώπων είτε σε οικογένεια *μπραμανα*. Αν κάποιος εκτελεί τα καθήκοντά του ως *μπραμανα*, ο Βίσνου θα είναι πολύ ευχαριστημένος, και ο Βίσνου θα είναι επίσης πολύ ευχαριστημένος αν κάποιος εκτελεί τέλεια τα καθήκοντά του ως *κσατριγια* ή *σουντρα*. Δεν χρειάζεται να μεταβάλει κάποιος τη θέση του. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (18.46) ο Σρι Κρίσνα λέει ότι κάθε άνθρωπος μπορεί να γίνει τέλειος αν ακολουθεί τις ιδιότητες της εργασίας του:

γιαταχ πραβριττιο μπουταναμι

γιενα σαρβαμι ινταμι ταταμι

σβα-καρμανα ταμι αμπιαρτσια

σιντιμι βινντατι μαναβαχ

«Λατρεύοντας τον Κύριο, ο οποίος είναι η πηγή όλων των όντων και ο οποίος διαπερνά τα πάντα, μπορεί ο άνθρωπος ενώ εκτελεί το καθήκον του να φτάσει στην τελειότητα.» Έτσι αν κάποιος εκτελεί τα καθήκοντά του ως τέλειος *κσατριγια*, *βαϊσία*, *σουντρα* ή οτιδήποτε, ο Βίσνου θα είναι ικανοποιημένος. Ο σκοπός της εργασίας είναι η ικανοποίηση του Βίσνου. Δυστυχώς οι άνθρωποι το έχουν ξεχάσει αυτό. Γι' αυτό το *βαρνασραμ-νταρμα*, το βεδικό σύστημα οργάνωσης της κοινωνίας, είναι πολύ σημαντικό: επειδή προσφέρει στα ανθρώπινα όντα την ευχαρία να τελειοποιήσουν τη ζωή τους ικανοποιώντας τον Κρίσνα. Δυστυχώς, αυτή

την εποχή το *βαρνασραμα-νταρμα* έχει χαθεί. Γι' αυτό ο Τσετάνια Μαχαπραμπού, για να προσφέρει ανακούφιση στις δέσμιες της ύλης ψυχές αυτής της εποχής του Κάλι, που βρίσκονται σε κατάσταση σήψης, μας έχει δώσει το *μαχα-μαντρα*.

χαρερ ναμα χαρερ ναμα

χαρερ ναμαϊβα κεβαλαμ

καλω ναστι εβα ναστι εβα

ναστι εβα γκατιρ ανιατα

«Αυτή την εποχή της φιλονικίας και της υποκρισίας, ο μόνος τρόπος σωτηρίας είναι το ψάλσιμο του αγίου ονόματος του Κυρίου. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος.» (*Μπριχαν-ναραντιγια Πουρανα*) Παρόλο που μπορούμε να επιχειρήσουμε να επαναφέρουμε το σύστημα του *βαρνασραμα*, αυτό δεν είναι δυνατό να γίνει αυτή την εποχή. Οι άνθρωποι είναι πεσμένοι, ταραγμένοι και κακότυχοι:

πραγιεναλπαγιουσαχ σαμπια

καλαβ ασμιν γιουγκε τζαναχ

μαννταχ σουμανντα- ματαγιο

μανντα-μπαγκια χι ουπαντρουταχ

«Ω σοφέ, σε αυτή τη σιδερένια εποχή του Κάλι η ζωή των ανθρώπων είναι σύντομη. Είναι εριστικοί, νωθροί, παραπλανημένοι, άτυχοι και πάνω απ' όλα, πάντα ταραγμένοι.» (*Μπαγκ. 1.1.10*) Αυτή την εποχή θα υπάρχει ανεπαρκής βροχόπτωση και τροφή και οι κυβερνήσεις θα καταληστεύουν τους ανθρώπους με βαριά φορολογία. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά της Κάλι-γιούγκα περιγράφονται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Οι άνθρωποι θα είναι τόσο αηδιασμένοι, ώστε θα αφήνουν ξαφνικά τις γυναίκες τους και τα παιδιά τους και θα πηγαίνουν στο δάσος. Πώς θα μπορούσε να επανέλθει το ειρηνικό σύστημα του *βαρνασραμα-νταρμα* όταν οι άνθρωποι είναι τόσο εξουθενωμένοι αυτή την εποχή; Ουσιαστικά είναι αδύνατο. Γι' αυτό θα πρέπει να υιοθετηθεί το σύστημα του *μπακτι-γιούγκα*, το ψάλσιμο

του *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Ο μοναδικός στόχος του *μπακτι-γιογκα* είναι η ικανοποίηση του Βίσνου. *Γιαγκιαϊχ σανκιρτανα-πραγιαϊχ*. Ο Βίσνου, ο Κρίσνα, ήλθε ως Τσετάνια Μαχαπράμπού για να μας διδάξει τον δρόμο του *σανκιρτανα*. Στις μέρες μας έχει γίνει της μόδας να κατασκευάζει κανείς ένα καινούργιο θρησκευτικό σύστημα, αλλά ο Καπιλαντέβα, όπως ο Κρίσνα, δεν επινοεί τίποτε νέο. Αυτό το σύστημα δεν είναι νέο, αλλά πολύ παλιό (*πούρα*). Ο Κρίσνα λέει και Αυτός το ίδιο στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (4.2), *εβαμ παραμπα-πραπταμ ιαμ ρατζαρσαγιο βιντουχ*. «Με αυτόν τον τρόπο έλαβαν αυτή την υπέρτατη επιστήμη οι άγιοι βασιλείς, μέσω της σειράς της μαθητικής διαδοχής, και με αυτόν τον τρόπο την κατανόησαν.» Έτσι ο Κρίσνα και ο Καπιλαντέβα δεν διδάσκουν κάτι νέο. Επαναλαμβάνουν απλώς το ίδιο μήνυμα, επειδή, με την πάροδο του χρόνου, η γνώση έχει χαθεί. Ο Αρτζούννα ρωτά, «Γιατί μου τα λες εμένα; Γιατί όχι σε κάποιον άλλον;» Ο Κρίσνα απαντά, *μπακτο 'σι με σακα τσετι*. «Επειδή είσαι αφοσιωμένος υπηρέτης Μου και φίλος Μου.» (Μπ.γκ. 4.3)

Έτσι αν δεν είναι κανείς *μπακτα*, αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα, δεν μπορεί να κατανοήσει πραγματικά την επιστήμη του *μπακτι-γιογκα*. Κατανόηση της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* σημαίνει κατανόηση του Κρίσνα. Όλες αυτές οι πληροφορίες εξηγούνται μόνο στη σχολή του *μπακτι*, τη *σαμπρανταγια* του *μπακτι*, σε καμία άλλη σχολή. Γι' αυτό ο Κρίσνα λέει στο συμπέρασμα της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (18.55), *μπακτια μαμ αμπιτζανατι*: αν κάποιος θέλει πραγματικά να κατανοήσει τον Κρίσνα και τη σχέση του με Αυτόν, θα πρέπει να υιοθετήσει τη μέθοδο του *μπακτι-γιογκα*. Του *μπακτι-γιογκα* όπως εξηγείται από τον Κύριο Καπιλαντέβα στο *σανκια-γιογκα*.

Ο Κύριος Καπιλαντέβα αναφέρει εδώ:

ταμ ιαμ τε πραβακιαμ

γιαμ αβοτσαμ πουραναγκε

Η λέξη *αναγκε* αναφέρεται σε κάποιον αναμάρτητο. Η λέξη *αγκα* σημαίνει περασμένες αμαρτίες και η λέξη *αν* σημαίνει «χωρίς». Επομένως, δεν μπορεί κάποιος να κατανοήσει τη συνείδηση του Κρίσνα αν δεν είναι

απαλλαγμένος από αμαρτίες. *Γιεσαμ τβ αντα-γκαταμ παπαμ:* μπορεί να παραμείνει ικανείς αφοσιωμένος στη συνείδηση του Κρίσνα μόνο όταν είναι απαλλαγμένος πλήρως από κάθε αμαρτωλή αντίδραση. Μπορεί να πει κάποιος, «Αυτό θα πάρει χρόνο. Δεν μπορώ να απαλλαγώ από τις αμαρτωλές αντιδράσεις αυθημερόν.» Ο Κρίσνα, ωστόσο, λέει, «Όχι. Όχι. Μπορεί να γίνει στη στιγμή. Εγκαταλείψου απλώς σ' Εμένα, και Εγώ θα σε απαλλάξω από κάθε αμαρτία». Έτσι, με την εγκατάλειψη στον Κρίσνα, αρχίζει η πνευματική μας ζωή.

Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι δεχόμαστε διάφορα σώματα εξαιτίας των αμαρτωλών πράξεών μας. Τώρα μας δίνεται η ευκαιρία να εκτελέσουμε το καθήκον μας στην ανθρωπίνη μορφή. *Μπαχουναμ τζανμαναμ αντε.* Έχουμε δεχθεί αυτό το σώμα μέσω της εξελικτικής διαδικασίας, και αυτή η ανθρωπίνη μορφή είναι μεγάλη ευκαιρία. Ο Ναροττάμα ντάσα Τάκουρα τραγουδά: *χαρι χαρι βιπαλε τζανανα γκοναϊνου:* «Αγαπημένε μου Κύριε Κρίσνα, έχω σπαταλήσει τον χρόνο μου». Γιατί;

μανουσια-τζανανα παϊγια, ραντα-κρισνα να μπατζίγια

τζανγια σουνγια βισα καϊνου

«Έχω δεχθεί αυτή την ανθρωπίνη μορφή ζωής, που έχει σκοπό την κατανόηση του Κρίσνα, αλλά έχω σπαταλήσει τον χρόνο μου, επειδή δεν αξιοποίησα αυτή την ευκαιρία. Έχω κάνει τα πάντα, εκτός από τη λατρεία της Ράντα και του Κρίσνα. Έχω πάρει, επομένως, δηλητήριο εν γνώσει μου». Όταν κάποιος πάρει δηλητήριο εν γνώσει του, σημαίνει ότι αυτοκτονεί, και η μη αξιοποίηση της ανθρωπίνης μορφής είναι κάτι τέτοιο. Αν δεν κατανοήσουμε τον Κρίσνα σε αυτή τη ζωή, παίρνουμε εν γνώσει μας δηλητήριο. Η υλική ζωή είναι σαν φλογισμένη δασική φωτιά. Φαγητό, ύπνος, σεξ και άμυνα είναι οι κύριες υλικές δραστηριότητες. Όταν ασχολούμεθα μόνο με αυτά τα πράγματα, η καρδιά μας καίγεται συνεχώς, σαν να είχαμε πάρει δηλητήριο. Πώς μπορούμε να θεραπευθούμε;

γκολοκερα-νανντανα γιεϊ, σατσι-σουτα χαϊλα σεϊ,

μπαλαραμα χαϊλα νιταϊ

«Ο Κρίσνα έχει έλθει τώρα ως Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού, γιος της μητέρας Σάτσι. Και ο Μπαλαράμα έχει έλθει ως Κύριος Νιτιανάνντα». Τι δουλειά κάνουν; Σώζουν όλων των ειδών τους αμαρτωλούς ανθρώπους ψάλλοντας απλώς Χάρε Κρίσνα. Και ποια είναι η απόδειξη; Η απόδειξη είναι ότι ο Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού και ο Σρι Νιτιανάνντα Πραμπού έσωσαν τους αμαρτωλούς Τζαγκάι και Μαντάι. Στις μέρες μας όλοι είναι σαν τον Τζαγκάι και τον Μαντάι, γιατί όλοι μεθούν και είναι τρελοί για σεξ. Τώρα, με τη χάρη του Τσετάνια Μαχαπραμπού, σώζονται χιλιάδες Τζαγκάι και Μαντάι. Αυτό το κατορθώνει το ενεργό φάρμακο που λέγεται *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Είναι το τέλειο σύστημα *γογκα*. Αυτή η μέθοδος δεν είναι επινοημένη, και δεν έχουμε κατασκευάσει τίποτα. Η δουλειά μας είναι απλώς να δεχόμαστε τα λόγια του Κρίσνα όπως ακριβώς είναι. Ο Ίδιος ο Σρι Κρίσνα χαρακτηρίζει τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του με αυτόν τον τρόπο:

σαταταμι κριταγιαντο μαμι

γιαταντας τσα ντριντα-βραταχ

ναμασιαντας τσα μαμι μπακτια

νιτια-γιουκτα ουπασατε

«Ψάλλοντας πάντα τις δόξες Μου, αγωνιζόμενες με μεγάλη αποφασιστικότητα, προσκυνώντας Με, αυτές οι μεγάλες ψυχές Με λατρεύουν αδιάκοπα με αφοσίωση». (Μπ.γκ.9.14)

Δεν χρειάζεται να είμαστε πολύ μορφωμένοι. Η μόνη προϋπόθεση είναι να δεχθούμε τις ευλογίες του Κυρίου. Οι ευλογίες του Κυρίου θα μας επιτρέψουν να γίνουμε μορφωμένοι και να ακολουθήσουμε τη διδασκαλία Του. Το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να παραμείνουμε πιστοί στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα, βασιζόμενοι στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Όταν σημειώσουμε λίγη ακόμη πρόοδο, μπορούμε να διαβάσουμε τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Ο Ίδιος ο Τσετάνια Μαχαπραμπού έχει ανοίξει τον δρόμο για την κίνηση του *σανκίρτανα*. Ο κόσμος όλος βρίσκεται στο σκοτάδι χωρίς συνείδηση του Κρίσνα, και αυτή την εποχή οι άνθρωποι είναι τόσο βραδύνοες, ώστε δεν γνωρίζουν

ούτε τη διαφορά μεταξύ απελευθέρωσης (*μουκτι*) και δουλείας (*μπανντα*). Αν ένα ανθρώπινο ον δεν γνωρίζει αυτή τη διαφορά, δεν είναι καλύτερο από τα ζώα.

Προς το παρόν είμαστε υπό την επιρροή των τριών *γκουνα*, των καταστάσεων της υλικής φύσης, δηλαδή της *σαττβα-γκουνα*, της *ρατζό-γκουνα* και της *ταμο-γκουνα*. Από αυτές τις τρεις *γκουνα*, η *σαττβα-γκουνα*, η κατάσταση της αγαθότητας, είναι η καλύτερη. Ένα *μπραμνα*, που χαρακτηρίζεται από την κατάσταση της αγαθότητας, είναι ειλικρινής και αυτοκυριαρχούμενος. Ελέγχει τον νου και τις αισθήσεις και είναι πολύ ανεκτικός και απλός. Διαθέτει πλήρη γνώση και γνωρίζει πώς να την εφαρμόζει στη ζωή. Έχει πλήρη πίστη στην αυθεντία των Βεδών, μία ιδιότητα που ονομάζεται *αστικιαμ*. Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού έχει εξηγήσει τη διαφορά μεταξύ *ναστικιαμ* και *αστικιαμ*. Σύμφωνα με τη βεδική κατανόηση, όποιος δεν πιστεύει στις Βέδες ονομάζεται *ναστικα*. Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού λέει: *βεντα να μανγια μπωντα χαγι τα' ναστικα*. (Τσ.τσ. *Μαντια* 6.168). Ο Κύριος Βούδας αψήφησε την αυθεντία των Βεδών, αλλά η αποστολή Του ήταν να σταματήσει τη σφαγή των ζώων. Στις Βέδες υπάρχουν συστάσεις για θυσίες ζώων, και γι' αυτό, για να αποτρέψει τη σφαγή των ζώων, ο Κύριος Βούδας απέρριψε τις Βέδες. Αυτού του είδους οι θυσίες δεν είναι εφικτές αυτή την εποχή, επειδή δεν υπάρχουν *μπραμνα* ικανοί να τις διεκπεραιώσουν. Όσοι είναι ευφυείς γνωρίζουν ότι μία τέτοια θυσία δεν μπορεί να είναι επιτυχημένη αυτή την εποχή, επειδή κανείς δεν γνωρίζει τα κατάλληλα *μαντρα* που μπορούν να δώσουν σε ένα γέρινο ζώο το σώμα ενός νέου ζώου. Όταν μία θυσία ζώου τελείται σωστά, θυσιάζεται ένα γέρινο ζώο και αναδύεται από τη φωτιά ένα νέο σώμα. Αυτό δεν είναι δυνατό αυτή την εποχή, αλλά εκείνο που είναι δυνατό είναι το *σανκίρτανα-γιαγκια*, το ψάλσιμο του *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Αυτή είναι η θυσία (*γιαγκια*) που ενδείκνυται ιδιαίτερα για αυτή την εποχή. Χρειάζεται να ψέλνουμε απλώς *Χάρε Κρίσνα, Χάρε Κρίσνα, Κρίσνα Κρίσνα, Χάρε Χάρε / Χάρε Ραμα, Χάρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χάρε Χάρε*. Τελώντας αυτή τη θυσία, το αποτέλεσμα θα είναι *τσετο-νταρπανα-μαρτζαναμ* – θα καθαρίσει ο καθρέφτης του νου. Όταν ο καθρέφτης του νου είναι καθαρός, απελευθερώνεται κανείς αυτομάτως.

Η κύρια αρχή, είτε στην υπό όρους ζωή είτε στην απελευθερωμένη ζωή, είναι η συνείδηση. Γι' αυτό προτείνουμε τη συνείδηση του Κρίσνα, η οποία σημαίνει απελευθέρωση από την επανάληψη της γέννησης και του θανάτου. Δυστυχώς, αυτή την εποχή οι άνθρωποι είναι τόσο ανόητοι, ώστε δεν έχουν ιδέα πώς να σταματήσουν τη γέννηση και τον θάνατο. Πιστεύουν ότι η γέννηση και ο θάνατος δεν μπορούν να σταματήσουν. Αυτό το δέχονται ακόμα και διάσημοι επιστήμονες. Ωστόσο, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ο Σρι Κρίσνα λέει ότι θα πρέπει να έχουμε πάντοτε στον νου μας τις τέσσερις αξιοθρήνητες καταστάσεις. Αυτές είναι η γέννηση, τα γηρατειά, η αρρώστια και ο θάνατος. Όταν μπορέσουμε να βάλουμε ένα τέλος σε αυτά, είμαστε απελευθερωμένοι. Αυτό απαιτεί απλώς να καθαρίσουμε τη συνείδησή μας σκεπτόμενοι τον Κρίσνα. Ο σκοπός της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι να έχουμε διαρκώς τον νου μας στον Κρίσνα. Ο Κρίσνα είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας· είναι πρόσωπο. Όταν ο Αρτζούνα το συνειδητοποίησε αυτό Τον αποκάλεσε *πουρουσαμ*. Ο Θεός είναι *πουρουσα*, αρσενικός, όχι θηλυκός. *Πουρουσα* σημαίνει «ο απολαμβάνων» και *πρακριτι* σημαίνει «η απολαμβανόμενη». Όλα είναι απολαμβανόμενα από τον υπέρτατο *πουρουσα*. Λέγεται επίσης ότι εμείς είμαστε στην πραγματικότητα *πρακριτι*, όχι *πουρουσα*. Το ανθρώπινο ένδυμα είναι απλώς *μαγια*, ψευδαίσθηση. Νομίζουμε ότι είμαστε *πουρουσα*, απολαμβάνοντες, αλλά στην πραγματικότητα είμαστε απολαμβανόμενοι. Ένας άνδρας, πιστεύοντας ότι απολαμβάνει, προσπαθεί να μιμηθεί τον *πουρουσα*, αλλά στην πραγματικότητα είναι *πρακριτι*. Ως συνέπεια, ρίχνεται στον υλικό κόσμο. Επειδή το ζωντανό ον θέλει να απολαύσει τον υλικό κόσμο και είναι προσκολλημένο στις τρεις *γκουνα*, δέχεται διαφόρων ειδών σώματα. Όποιος βρίσκεται στην κατάσταση της αγαθότητας δέχεται το σώμα ενός μορφωμένου *μπραμνα*. Αυτό είναι κατά κάποιο τρόπο εξυψωμένο, γιατί μπορεί σταδιακά να κατανοήσει τι είναι ο Θεός. Στις καταστάσεις του πάθους και της άγνοιας, κανείς δεν μπορεί να κατανοήσει τον Θεό. Επίσης, από την υλική σκοπιά, αν κάποιος βρίσκεται στην κατάσταση της αγαθότητας, μπορεί να υψωθεί στα ανώτερα πλανητικά συστήματα. Μολαταύτα, ακόμα και αν πάει κάποιος στην Μπραμαλόκα, τον ανώτατο πλανήτη στην υλική ατμόσφαιρα, δεν βρίσκεται σε τέλεια θέση. Δεν

υπάρχει στ' αλήθεια όφελος, επειδή ακόμα και στην Μπραμαλόνα συναντάμε τις τέσσερις δυστυχίες της υλικής ύπαρξης: τη γέννηση, τα γηρατειά, την αρρώστια και τον θάνατο. Ο Κύριος Μπράμα γεννιέται και πεθαίνει και αυτός. Από τη βεδική γραμματεία γίνεται αντιληπτό ότι ο Κύριος Μπράμα γεννήθηκε από το λουλούδι του λωτού που βλάστησε από τον αφαλό του Βίσνου. Με αυτόν τον τρόπο γεννήθηκε, και όταν ο Κύριος Μπράμα πεθάνει, ολόκληρη η υλική κοσμική δημιουργία θα τελειώσει. Όπως ακριβώς ο Κύριος Μπράμα υφίσταται τη γέννηση, τα γηρατειά, την αρρώστια και τον θάνατο, έτσι και ένα μικρό μυρμήγκι ή έντομο υφίστανται την ίδια διαδικασία. Το θέμα είναι ότι το ζωντανό ον πρέπει να ελευθερωθεί από αυτή τη δουλειά, επειδή από τη φύση του είναι αιώνιο. Σύμφωνα με την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, το ζωντανό ον δεν γεννιέται στην πραγματικότητα ποτέ και ποτέ δεν πεθαίνει. *Na t̥sagiāte m̥rigiāte ba k̥antatsit*. «Για την ψυχή δεν υπάρχει ποτέ ούτε γέννηση ούτε θάνατος». (Μπ.γκ. 2.20)

Εκείνο που είναι προορισμένο να πεθάνει είναι το σώμα, είτε πρόκειται για το σώμα του Κυρίου Μπράμα είτε πρόκειται για το σώμα ενός μικρού μυρμηγκιού. Δεν θα πρέπει να νομίζει κάποιος ότι είναι απελευθερωμένος επειδή μπορεί να ζήσει εκατομμύρια χρόνια. Η ζωή του Κυρίου Μπράμα καλύπτει ένα φάσμα εκατομμυρίων γήινων χρόνων, αλλά υπόκειται και αυτή στη γέννηση και τον θάνατο. Αυτός είναι ο τρόπος λειτουργίας της υπό όρους ζωής. Θα πρέπει να επωφεληθούμε από την τέλεια γνώση που προσφέρει η βεδική γραμματεία, οι μεγάλοι *ρισι* και ο Μπαγκαβάν Καπιλαντέβα, καθώς και ο Μπαγκαβάν Σρι Κρίσνα, προκειμένου να απελευθερωθούμε από τον κύκλο της γέννησης και του θανάτου.

Το να δεχθεί κανείς συνείδηση του Κρίσνα σημαίνει να δεχθεί φως. Οι άνθρωποι είναι εξουθενωμένοι από τον υλιστικό τρόπο ζωής, ιδιαίτερα στη Δύση. Τώρα η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα δίνει νέα ζωή στις Δυτικές κοινωνίες. Από τη φύση μας, εμείς, τα ζωντανά όντα, είμαστε απελευθερωμένα. Δεν τίθεται θέμα γέννησης, θανάτου, γηρατειών και αρρώστιας. Εφόσον είμαστε συστατικά μέρη του Κρίσνα, του Υπερτάτου Κυρίου, πώς θα μπορούσε να τεθεί θέμα σχετικά με αυτά τα πράγματα;

Ο Κρίσνα είναι *σατς-τσιντ-αναντα-βιγκραχα*, και εφόσον είμαστε κομμάτια του Κρίσνα, έχουμε και εμείς την ίδια φύση. Είμαστε ίσοι ποιοτικά, μολονότι όχι ίσοι ποσοτικά. Τότε γιατί να πρέπει να υποφέρουμε τις οδύνες του θανάτου; Γι' αυτό στο προηγούμενο εδάφιο ο Καπιλαντέβα δίδαξε: *γιογκα αντιατμικαχ πουμσαμι ματο νιχσρεγιασαγια*. Η ψυχή είναι παγιδευμένη στο σώμα, και η μέθοδος του τέλει *γιογκα* είναι είναι η μέθοδος της σωτηρίας της ψυχής από τον σωματικό εγκλεισμό και από τις τέσσερεις δυστυχίες που μαστίζουν το σώμα. Πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό το τέλει *γιογκα*; Αυτό εξηγείται από τον Κύριο Καπίλα στο επόμενο εδάφιο: *ραταμ βα πουμσι μουκταγιε*. Αν η συνειδησή μας προσηλωθεί απλώς στον Κρίσνα, θα απελευθερωθούμε.

Οι μεγάλες ψυχές φάλλουν πάντοτε *Χαρε Κρίσνα, Χαρε Κρίσνα, Κρίσνα Κρίσνα, Χαρε Χαρε / Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε*. Καταβάλλουν επίσης έντονη προσπάθεια με μεγάλη αποφασιστικότητα στην υπηρεσία αφοσίωσης. Για παράδειγμα, στους ναούς της συνειδησης του Κρίσνα οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κρίσνα ξυπνούν νωρίς το πρωί, στις 4.00 π.μ., και κάνουν μπάνιο αμέσως. Ύστερα, στις 4.30 π.μ., πηγαίνουν στη *μανγκαλα-αρατι*, και μετά τη *μανγκαλα-αρατι* μελετούν τις βεδικές γραφές. Αυτή είναι η μέθοδος για να αφυπνίσουμε την ανενεργή αγάπη μας για τον Κρίσνα. Επειδή είμαστε συστατικά μέρη του Κρίσνα, ακριβώς όπως ο γιος είναι συστατικό μέρος του πατέρα του, υπάρχει μία φυσική αγάπη μεταξύ μας. Ωστόσο, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ο γιος φεύγει από το σπίτι και ξεχνά τον πατέρα του. Ο πατέρας, βεβαίως, δεν ξεχνά ποτέ τον γιο του. Σκέφτεται, «Αχ, ο γιος μου έφυγε. Αχ, να μπορούσε να γυρίσει!» Ο Κρίσνα σκέφτεται με αυτόν τον τρόπο. Είμαστε όλοι γιοι του Κρίσνα, και ο Κρίσνα ανυπομονεί περισσότερο από όσο εμείς οι ίδιοι να μας φέρει πίσω στο σπίτι μας, πίσω στον Θεό. Γι' αυτό ο Κρίσνα έρχεται και λέει, «Ανόητε! Παραιτήσου από όλες αυτές τις γελοίες υλικές ασχολίες. Έχεις κατασκευάσει τόσο πολλές θρησκείες και *νταρμα*. Άφησέ τα όλα αυτά και εγκαταλείψου σε Μέναν». Ο Κρίσνα έρχεται ο Ίδιος και αφήνει πίσω Του τα λόγια Του. Τα λόγια Του είναι και αυτά ο Ίδιος ο Κρίσνα, επειδή τα λόγια Του είναι απόλυτα. Προς το παρόν δεν βλέπουμε τον Κρίσνα, αλλά αν προοδεύσουμε πραγματικά, θα

Τον βλέπουμε. Όταν βλέπουμε τη Θεότητα στον ναό σκεφτόμαστε, «Α! Αυτό είναι είδωλο. Δεν είναι ο Κρίσνα». Αν σκεφτόμαστε με αυτόν τον τρόπο, δεν έχουμε δει τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα είναι παρών και στα λόγια του, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Αυτό είναι *κρισνα-βανι*, το μήνυμα του Κρίσνα. Το στάδιο της βαθιάς συναίσθησης του Κρίσνα, μπορεί να επιτευχθεί όταν έχει προοδεύσει κανείς στη συνείδηση του Κρίσνα. Τότε θα μπορέσει να καταλάβει ότι ο Κρίσνα είναι παρών στη Θεότητα, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, στη γεύση του νερού, στο φως του ήλιου, στο φως της σελήνης και σε κάθε ήχο. Ο Κρίσνα είναι παρών παντού, αλλά πρέπει να αποκτήσει κανείς γνώση προκειμένου να μάθει πώς να βλέπει τον Κρίσνα. Αυτό είναι *μουκτι*, απελευθέρωση. Αυτό είναι συνείδηση του Κρίσνα. Αυτό είναι επίσης η μέθοδος του *μπακτι-γιόγκα* – *σραβαναμ κιρταναμ βισνο σμαραναμ...* Η λατρεία της Θεότητας είναι *αρτσαναμ*, το ψάλλσιμο είναι *βαννταναμ*, και *ντασιαμ* είναι η εργασία για τον Κρίσνα και η διάδοση της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα.

Γενικά βλέπουμε ότι οι άνθρωποι ενδιαφέρονται πρωταρχικά να δουν τον Κρίσνα, αλλά γιατί αυτή η έμφαση στη θέαση; Ας ακούσουμε γι' Αυτόν. Θα πρέπει να διαθέτουμε λίγη πίστη, και καθώς ακούμε, αυτή η πίστη θα αυξηθεί. Θα πρέπει να έλθει κανείς στον ναό, να ακούσει τις ομιλίες για τον Κρίσνα, και έπειτα, μετά από λίγο καιρό, να μνησθεί επισήμως στην υπηρεσία του Κυρίου. Αυτό λέγεται *μπατζανα-κριγια*. Τότε θα πρέπει να εγκαταλείψει το άνομο σεξ, τις τοξικές ουσίες, την κρεατοφαγία και τα τυχερά παιχνίδια. Αν είναι προσκολλημένος κανείς ακόμα σε όλες αυτές τις συνήθειες, θα πρέπει να γνωρίζει ότι δεν σημειώνει καθόλου πρόοδο. Όταν κάποιος έχει προοδεύσει πραγματικά στο *μπατζανα-κριγια*, όλα αυτά τα *αναρτα* (τα ανεπιθύμητα πράγματα) θα τελειώσουν. *Παραμ ντριστβα νιβαρτατε*. Όταν εκτιμά κανείς κάτι περισσότερο, απορρίπτει όλων των ειδών τις ανοησίες. Μόλις γευθεί κάποιος τη συνείδηση του Κρίσνα, δεν μπορεί να μείνει χωρίς αυτήν. Ένας μέθυσος δεν μπορεί να μείνει χωρίς ποτό, αλλά ο υπηρέτης του Κρίσνα μεθά με τη συνείδηση του Κρίσνα. Η ανοσοποίηση εναντίον όλων των υλικών ασθενειών είναι η συνείδηση του Κρίσνα. Για να είμαστε απρόσβλητοι στη μόλυνση των *γκουνα*, θα πρέπει να ασχοληθούμε με το

μπακτι-γιογκα. Μόλις φτάσουμε στο στάδιο της τελειοποίησης, επιτυγχάνουμε εκστατική αγάπη για τον Θεό. Σε εκείνο το στάδιο δεν μπορούμε να μείνουμε χωρίς τον Κρίσνα ούτε στιγμή. Αυτό λέγεται *μπαβα*, και αυτή η *μπαβα* μπορεί να μεγαλώσει και να γίνει *μαχα-μπαβα*. Αυτό δεν είναι δυνατό για τα συνηθισμένα ανθρώπινα όντα, αλλά ήταν δυνατό για τις *γκοπι* και τη Ρανταράνι. Πράγματι, δεν μπορούσαν να ζήσουν χωρίς τον Κρίσνα. Αυτό είναι το ανώτατο στάδιο της απελευθέρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΕΑ

Εξαγνίζοντας τον νου για την αυτοσυνειδητοποίηση

ΚΕΙΜΕΝΟ 15

τσεταχ καλβ ασια μπαννταγια

μουκταγιε τσατμανο ματαμ

γκουνσου σακταμ μπαννταγια

ραταμ βα πουμσι μουκταγιε

Το στάδιο στο οποίο η συνείδηση του ζωντανού όντος προσελκύεται από τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης ονομάζεται υπό όρους ζωή. Όταν όμως η ίδια συνείδηση προσηλώνεται στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, βρίσκεται κανείς στη συνείδηση της απελευθέρωσης.

Εδώ γίνεται διάκριση μεταξύ της συνείδησης του Κρίσνα και της συνείδησης της *μαγια*. Η *γκουνεσου*, δηλαδή η συνείδηση της *μαγια*, συνεπάγεται προσκόλληση στις τρεις υλικές καταστάσεις της φύσης, υπό την επίδραση των οποίων εργάζεται κανείς μερικές φορές στην αγαθότητα και τη γνώση, μερικές φορές στο πάθος και μερικές φορές στην άγνοια. Αυτές οι διαφορετικές δραστηριότητες που βασίζονται στις τρεις ιδιότητες της υλικής φύσης, με κεντρική προσκόλληση την υλική απόλαυση, είναι η αιτία της υπό όρους ζωής. Όταν η ίδια *τσεταχ*, η συνείδηση, μεταφερθεί στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, τον

Κρίσνα, όταν, δηλαδή, αποκτήσει κανείς συνείδηση του Κρίσνα, βρίσκεται στον δρόμο της απελευθέρωσης.

ΚΕΙΜΕΝΟ 16

*αχαμ-μαμαμπιμανοτταϊχ
καμα-λομπαντιμπιρ μαλαϊχ
βιταμ γιαντα μαναχ σουνταμ
αντουχκαμ ασουκαμ σαμαμ*

Όταν έχει καθαριστεί κανείς πλήρως από τις ακαθαρσίες της λαγνείας και της απληστίας, που παράγονται από τη λανθασμένη ταύτιση του σώματος ως «εγώ» και των υπαρχόντων του σώματος ως «δικά μου», ο νους του εξαγνίζεται. Σε εκείνη την αγνή κατάσταση υπερβαίνει το στάδιο της υλικής ευτυχίας και δυστυχίας.

Το *καμα* (η λαγνεία) και η *λομπα* (η απληστία) είναι τα σημάδια της υλικής ύπαρξης. Όλοι θέλουν πάντα να κατέχουν κάτι. Εδώ λέγεται ότι η επιθυμία και η λαγνεία είναι προϊόντα της λανθασμένης ταύτισης με το σώμα. Όταν κάποιος απαλλαγεί από αυτή τη μόλυνση, ο νους του και η συνείδησή του ελευθερώνονται και αυτά και αποικτούν την αρχική τους κατάσταση. Ο νους, η συνείδηση και το ζωντανό ον υπάρχουν. Όποτε μιλάμε για το ζωντανό ον, αυτό περιλαμβάνει τον νου και τη συνείδηση. Η διαφορά μεταξύ της υπό όρους ζωής και της ζωής της απελευθέρωσης προκύπτει όταν εξαγνίζουμε τον νου και τη συνείδηση. Όταν εξαγνισθούν, υπερβαίνει κανείς την υλική ευτυχία και δυστυχία.

Στην αρχή ο Κύριος Καπίλα έχει πει ότι το τέλειο *γιογκα* επιτρέπει την υπέρβαση της υλικής δυστυχίας και δυστυχίας. Το πώς μπορεί να γίνει αυτό εξηγείται εδώ: θα πρέπει να εξαγνίσει κανείς τον νου και τη συνείδησή του. Αυτό μπορεί να γίνει με το σύστημα του *μπακτι-γιογκα*.

Όπως εξηγείται στο έργο «*Naranta-παντοσαρατρα*», θα πρέπει να εξαγνισθούν ο νους και οι αισθήσεις (*τατ-παρατβενα νιομαλαμ*). Οι αισθήσεις πρέπει να απασχοληθούν στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου. Αυτή είναι η μέθοδος. Ο νους πρέπει να έχει κάποια ασχολία. Δεν μπορεί να είναι άδειος. Υπάρχουν βέβαια κάποιες απόπειρες να κάνουν τον νου άδειο, κενό, αλλά αυτό είναι αδύνατο. Η μόνη μέθοδος που θα εξαγνίσει τον νου είναι η απασχόλησή του με τον Κρίσνα. Ο νους πρέπει να ασχολείται με κάτι. Αν απασχολήσουμε τον νου μας με τον Κρίσνα, η συνείδηση φυσικά θα εξαγνισθεί πλήρως και δεν υπάρχει πιθανότητα να να παρεισφρήσουν υλικές επιθυμίες και απληστία.

Ο νους μας είναι ο φίλος μας, και ο νους μας είναι ο εχθρός μας. Αν είναι καθαρισμένος, είναι φίλος, αν όμως είναι βρόμικος, είμαστε εκτεθειμένοι σε υλικές ασθένειες. Αν διατηρούμε τον εαυτό μας καθαρό, αγνό, δεν θα μολυνθούμε. Σύμφωνα με τον βεδικό πολιτισμό, πρέπει να καθαρίζεται κανείς εξωτερικά τρεις φορές την ημέρα – μία φορά το πρωί, μία φορά το μεσημέρι και μία τρίτη φορά το βράδυ. Όσοι τηρούν αυστηρά τους κανόνες και τις ρυθμίσεις των *μπραμανα*, ακολουθούν αυτή τη μέθοδο. «Η καθαριότητα είναι μισή αρχοντιά». Η υπό όρους ζωή σημαίνει ότι ο νους είναι καλυμμένος με βρόμικα πράγματα, και αυτή είναι η αρρώστια μας. Όταν βρισκόμαστε στις κατώτερες καταστάσεις της *ταμο-γκουνα* και της *ρατζο-γκουνα*, αυτά τα βρόμικα πράγματα είναι πολύ εμφανή. Πρέπει να υψωθεί κανείς στην κατάσταση της *σαττβα*, της αγαθότητας, με τη μέθοδο του *σανκιρτανα* και του *σραβανα*. Πρέπει να ακούει κανείς *κρισνα-κατα*. Ο Κρίσνα βρίσκεται μέσα στην καρδιά όλων. Η ατομική ψυχή είναι συστατικό μέρος του Κρίσνα, και ο Κρίσνα θέλει την ατομική ψυχή να στραφεί σε Αυτόν. Δυστυχώς η υποκείμενη σε όρους ψυχή είναι προσκολλημένη στην υλική απόλαυση, και αυτή είναι η αιτία της δουλείας της στη γέννηση, τον θάνατο, τα γηρατειά και την αρρώστια. Είναι τόσο ανόητη, ώστε δεν λαμβάνει υπόψη της ότι αυτές οι δυστυχίες επαναλαμβάνονται. Είναι σαν έναν γάιδαρο που ανήκει σε έναν πλύστη, ο οποίος τον φορτώνει με βαρύ φορτίο από ρούχα. Για λίγες μπουκιές χόρτο, ο γάιδαρος είναι υποχρεωμένος να μεταφέρει βαριά φορτία ρούχων όλη την ημέρα, παρόλο που ούτε ένα ρούχο δεν ανήκει σε αυτόν.

Αυτός είναι ο τρόπος των *καρμι*. Μπορεί να γίνουν σπουδαίοι πολυεκατομμυριούχοι, αλλά είναι ακριβώς σαν γάιδαροι, δουλεύοντας σκληρά μέρα-νύχτα. Άσχετα με το πόσα λεφτά μπορεί να έχουν, το στομάχι τους μπορεί να χωρέσει μόνο μέχρι ενός σημείου. Και χρειάζονται μόνο δύο μέτρα χώρο για να κοιμηθούν. Μολαταύτα, αυτοί οι μεγάλοι *καρμι* νομίζουν ότι είναι πολύ σημαντικοί. Σκέφτονται, «Χωρίς εμένα, όλα τα μέλη του έθνους μου θα πεθάνουν. Ας δουλέψω μέρα-νύχτα μέχρι να πεθάνω». Οι άνθρωποι σκέφτονται, «Ανήκω σε αυτή την οικογένεια, σε αυτό το έθνος, σε αυτή την κοινότητα. Έχω αυτό ή εκείνο το καθήκον», και ούτω καθεξής. Οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν ότι όλα αυτά είναι ψεύτικοι προσδιορισμοί.

Γι' αυτό ο Σρι Τσετάνια Μαχαπρανπού προστάζει, *τζίβερα 'σβαρουπα' χαγια* – *κρισνερα 'νιτια-ντασα'*: η πραγματική μας θέση είναι εκείνη των αιωνίων υπηρετών του Κρίσνα. Σκεφτόμαστε λανθασμένα ότι είμαστε υπηρέτες μιας οικογένειας ή ενός έθνους, αυτό όμως οφείλεται στην άγνοια, την *ταμο-γκουνα*. Μπορούμε, ωστόσο, να φτάσουμε στο επίπεδο της *σαττβα-γκουνα* ακολουθώντας τη διδασκαλία της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Το να ακούμε *κρισνα-κατα*, θέματα σχετικά με τον Κρίσνα, καθαρίζει τον νου από όλα τα βρόμικα πράγματα. Επίσης, αν ψέλνουμε και χορεύουμε, αυτά τα βρόμικα πράγματα θα φύγουν μακριά. Ο νους είναι η αιτία της δουλείας, και ο νους είναι η αιτία της απελευθέρωσης. Όταν είναι βρόμικος, φέρνει δουλεία. Στην υπό όρους ζωή, γεννιόμαστε, παραμένουμε για ένα διάστημα, και απολαμβάνουμε ή υποφέρουμε. Στην πραγματικότητα όμως, δεν τίθεται θέμα απόλαυσης. Υπάρχει μόνο δυστυχία. Όταν πεθάνουμε, θα υποχρεωθούμε να εγκαταλείψουμε αυτό το σώμα και να δεχθούμε ένα άλλο σώμα. Εισερχόμαστε αμέσως στη μήτρα μίας άλλης μητέρας, μένουμε εκεί επί εννέα μήνες ή περίπου, και μετά βγαίνουμε. Τότε αρχίζει ένα νέο κεφάλαιο ζωής. Αυτή είναι η υπό όρους ζωή, και συνεχίζεται ξανά και ξανά και ξανά. Με αυτόν τον τρόπο υφιστάμεθα τις ταλαιπωρίες της γέννησης, των γηρατειών, της αρρώστιας και του θανάτου. Οι γάτες και οι σκύλοι δεν μπορούν να καταλάβουν αυτή τη διαδικασία, αλλά εμείς μπορούμε να την καταλάβουμε στην

ανθρώπινη μορφή ζωής μέσω των βεδικών έργων. Αν δεν επωφεληθούμε από αυτά τα έργα, όλη η εκπαίδευσή μας είναι τίποτα.

Οι άνθρωποι σπαταλούν τον χρόνο τους συζητώντας για πολιτική, κοινωνιολογία, ανθρωπολογία, κλπ. Διαβάζουν πολλά λογοτεχνικά έργα τα οποία δεν δοξάζουν τον Υπέρτατο Κύριο Χαρί και έτσι σπαταλούν τον χρόνο τους. Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα δίνει σε όλους την ευκαιρία να γίνουν ευσεβείς. *Πουνια-σραβανα-κιρταναχ*. Δεν είναι απαραίτητο να δώσει κανείς χρήματα ή να κάνει μπάνιο στον Γάγγη. Υπάρχουν πολλές ευσεβείς πράξεις και πολλές μέθοδοι που συνιστώνται στις *σαστρα* για να γίνει κανείς ευσεβής. Ωστόσο, στην Κάλι-γιούγκα οι άνθρωποι έχουν χάσει το σθένος τους. Είναι τόσο αμαρτωλοί ώστε δεν τίθεται θέμα να γίνει κανείς ευσεβής μέσω όλων αυτών των καθορισμένων μεθόδων. Ο μόνος τρόπος είναι το να ακούει κανείς για τον Κρίσνα και να ψέλνει τα ονόματά Του. Ο Κρίσνα μας έχει δώσει αφτιά για να ακούμε και γλώσσα για να μιλάμε. Μπορούμε να ακούμε από μία αυτοσυνειδητοποιημένη ψυχή και έτσι να τελειοποιήσουμε τη ζωή μας. Με αυτόν τον τρόπο μας δίνεται μία ευκαιρία να εξαγνισθούμε. Αν δεν εξαγνισθούμε, δεν μπορούμε να γίνουμε αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου. Ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι ο εξαγνισμός. Δυστυχώς αυτή την εποχή οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για τον Κρίσνα και υποφέρουν μέσω της υλικής ύπαρξης σε κάθε τους ζωή. Σε μία ζωή μπορεί να είναι πολύ πλούσιοι και τότε δεν τους νοιάζει για την επόμενη ζωή. Σκέφτονται, «Ας φάω, ας πω και ας περάσω καλά». Αυτό συνεχίζεται σε όλο τον κόσμο, αλλά οι γραφές λένε ότι με αυτόν τον τρόπο οι άνθρωποι κάνουν σφάλματα. *Νουναμι πραματταχ κουρουτε βικαρμαχ* (*Μπαγκ.* 5.5.4): οι άνθρωποι έχουν γίνει τρελοί με την ικανοποίηση των αισθήσεων και γι αυτό ασχολούνται με όλων των ειδών τα απαγορευμένα πράγματα. *Καρμα* σημαίνει βάσει ρυθμίσεων εργασία και *βικαρμα* σημαίνει το αντίθετο, δηλαδή παράνομες, απαγορευμένες πράξεις. Η λέξη *ακαρμα* σημαίνει ότι κάποιος δεν επηρεάζεται από τα αποτελέσματα της εργασίας. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (3.9):

γιαγκιαρτατ καρμανο 'νιατρα

λοκο 'νιατρα 'γιαμ καρμα-μπανταναχ

ταντ-αρταμ καρμα κωντεγια

μουκτα-σανγκαχ σαματσαρα

«Η εργασία πρέπει να γίνεται ως θυσία στον Βίσνου, διαφορετικά γίνεται αιτία δουλείας στον υλικό κόσμο. Γι' αυτό, ω γιε της Κούντι, να εκπληρώνεις τα επιβεβλημένα καθήκοντά σου για την ικανοποίησή Του και με αυτόν τον τρόπο θα παραμένεις πάντοτε απελευθερωμένος από τις προσκολλήσεις και τη δουλεία.»

Όταν οι άνθρωποι βρίσκονται στις καταστάσεις του πάθους και της άγνοιας, εκτελούν *βικαρμα*. Δεν νοιάζονται για τις μελλοντικές ζωές τους και είναι συνηθισμένοι να τρώνε οτιδήποτε, σαν γουρούνια. Δεν νοιάζονται για τις εντολές των γραφών και είναι εντελώς ανεύθυνοι. Είναι σαν τα παιδιά του δρόμου, που δεν έχουν εκπαίδευση και δεν νοιάζονται για τίποτε. Αυτά τα χαμίνια κάνουν ό,τι θέλουν, γιατί οι γονείς τους δεν ενδιαφέρονται γι' αυτά. Η ζωή στην άγνοια, στην *ταμο-γκουνα*, είναι τόσο ανεύθυνη ζωή. Οι άνθρωποι ενεργούν παράνομα, χωρίς να σκέφτονται τα αποτελέσματα των πράξεών τους. Ενεργούν για την ικανοποίηση των αισθήσεων και βρίσκουν πραγματικά ευχαρίστηση να κάνουν αμαρτίες. Στην Καλικούτα έχω δει ανθρώπους να ευχαριστιούνται κόβοντας τον λαιμό των κοτόπουλων και να γελάνε όταν το κοτόπουλο σπαρταράει και χτυπάει τα φτερά του. Μερικές φορές στις Δυτικές χώρες πηγαίνουν τους μαθητές στα σφαγεία για να δουν πώς σφάζονται οι αγελάδες. Σε αυτή την ηλικία οι άνθρωποι βρίσκουν ευχαρίστηση όταν κάνουν κάθε είδους αμαρτία. Δεν έχουν μυαλό για να δουν ότι αυτό το σώμα είναι εφήμερο και γεμάτο δυστυχία. Βρίσκονται εντελώς στην κατάσταση του σιότους, όπως τα ζώα που σφάζουν. Μπορεί να υπάρχουν πολλά ζώα σε ένα λιβάδι, και αν κάποιος πάρει παράμερα ένα από αυτά και κόψει τον λαιμό του, τα υπόλοιπα ζώα θα στέκονται απλώς, θα κοιτάνε και θα συνεχίσουν να τρώνε το γρασίδι. Δεν καταλαβαίνουν ότι την επόμενη φορά μπορεί να είναι η σειρά τους. Οι άνθρωποι στην Κάλι-γιούγκα βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, αλλά η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα προσπαθεί να δώσει σε αυτούς τους ανόητους λίγο μυαλό. Λέμε, «Μην παραμένετε ζώα. Γίνετε άνθρωποι». Όπως θα έλεγε ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπράμπου:

κρίσνα μπουλι' σεϊ τζίβα αναντι-μπαχιρμουκα

αταεβα μαγια ταρε ντεγια σαμσαρα-ντουχα

«Λησμονώντας τον Κρίσνα, το ζωντανό ον έχει γοητευθεί από το εξωτερικό γνώρισμα από αμνημονεύτων χρόνων. Γι' αυτό η παραπλανητική ενέργεια, η *μαγια*, τού δίνει κάθε είδους δυστυχία στην υλική ύπαρξη». (Τσ.τσ. *Μαντια* 20.117) Όταν κάποιος λησμονεί τη σχέση του με τον Κρίσνα, ενεργεί με έναν πολύ ανόητο τρόπο και η *μαγια* τού δίνει τη μία δυστυχία μετά την άλλη. Λέγεται επίσης:

μαγια-μουγκντα τζίβερα ναχι σβαταχ κρίσνα-γκιανα

τζίβερε κριπαγια καϊλα κρίσνα βεντα-πουρανα

«Η υποκείμενη σε όρους ψυχή δεν μπορεί να αφυπνίσει τη συνείδηση του Κρίσνα με δικές της προσπάθειες. Αλλά χάρη στο αναίτιο έλεός Του, ο Κύριος Κρίσνα συνέταξε τη βεδική γραμματεία και τα συμπληρώματά της, τις *Πουρανα*». (Τσ.τσ. *Μαντια* 20.122)

Τα βεδικά έργα -η *Βενταντα*, οι *Ουπανισαντ*, η *Ραμαγιάνα*, η *Μαχαμπαράτα* και πολλά άλλα έργα- θα πρέπει να αξιοποιούνται αν θέλουμε να ελευθερωθούμε από τη μόλυνση της *ταμο-γκουνα* και της *ρατζό-γκουνα*. Ολόκληρος ο κόσμος περιστρέφεται εξαιτίας της *καμα* και της *λομπα*. *Καμα* σημαίνει «λάγνα επιθυμία» και *λομπα* σημαίνει «απληστία». Οι άνθρωποι δεν μπορούν να χορτάσουν σεξ και χρήμα, και εξαιτίας αυτού η καρδιά τους είναι γεμάτη με μιάσματα, που θα πρέπει να καθαρίσουν ακούγοντας, επαναλαμβάνοντας και ψάλλοντας. Ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι να απαλλαγεί κανείς από τα *αναρτα*, τα ανεπιθύμητα πράγματα, αλλά πού βρίσκεται εκείνο το πανεπιστήμιο ή άλλη σχολή που διδάσκει αυτή την επιστήμη του εξαγνισμού; Το μόνο ίδρυμα είναι η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα. Ο Κρίσνα βρίσκεται μέσα στην καρδιά, και τα μιάσματα βρίσκονται και αυτά εκεί, αλλά ο Κρίσνα θα μας βοηθήσει να τα καθαρίσουμε. *Ναστα πραγιεσβ αμπαντρεσου νιτιαμ μπαγκαβατα-σεβαγια*. (Μπαγκ. 1.2.18) Πρέπει να ακούμε τακτικά τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* και να ψάλλουμε Χάρε Κρίσνα. Αυτές είναι οι δύο μέθοδοι που συνιστά ο Τσετάνια Μαχαπράμπου. Ο Χαριντάσα Τάκουρα

έφελνε 300.000 άγια ονόματα την ημέρα, αλλά εμείς έχουμε καθορίσει δέκα έξι γύρους την ημέρα (σχεδόν 28.000 άγια ονόματα). Μολαταύτα, είμαστε τόσο κακότυχοι και πεσμένοι, ώστε δεν μπορούμε να ψάλουμε ούτε αυτόν τον αριθμό. Δεν θα πρέπει να σπαταλάμε τον χρόνο μας διαβάζοντας και λέγοντας ανοησίες, αλλά θα πρέπει να ασχολούμεθα με τη μελέτη της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Ο χρόνος μας είναι πολύτιμος και δεν θα πρέπει να τον σπαταλάμε. Ο Τσανάνια Πανντίτα έχει πει: *αγιουσαχ κσανα εκο 'πι να λαμπιαχ σβαρνα-κοτιμπιχ*. Ίσως ζήσουμε εκατό χρόνια, αλλά ούτε μία στιγμή από αυτά τα εκατό χρόνια δεν μπορεί να επιστρέψει, ούτε για εκατομμύρια δολάρια. Δεν μπορούμε να προσθέσουμε μία στιγμή ούτε να κάνουμε μία στιγμή να επιστρέψει. Αν ο χρόνος είναι χρήμα, θα πρέπει να σκεφτούμε πόσο χρήμα έχουμε χάσει. Εντούτοις ο χρόνος είναι πολυτιμότερος, επειδή δεν μπορεί να ανακτηθεί. Επομένως, δεν θα πρέπει να χάνουμε ούτε στιγμή. Η ανθρώπινη ζωή θα πρέπει να αξιοποιείται μόνο ψάλλοντας και μελετώντας τη βεδική γραμματεία. Η Διεθνής Ένωση για τη Συνείδηση του Κρίσνα εκδίδει πολλά βιβλία, έτσι ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να αξιοποιήσουν τον χρόνο τους κατάλληλα, διαβάζοντας αυτά τα βιβλία και κάνοντας τη ζωή τους επιτυχημένη. Όχι μόνο θα πρέπει να διαβάζουμε τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, αλλά θα πρέπει επίσης να υπηρετούμε το πρόσωπο *μπαγκαβατα*, δηλαδή κάποιον που η ζωή του δεν είναι παρά μόνον η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. *Νιτιαμ μπαγκαβατα-σεβαγια*. Με αυτή τη μέθοδο μπορούμε να φτάσουμε στο στάδιο του *μπαγκαβατα-μπακτι*, αλλά πρώτα πρέπει να απαλλαγούμε από όλα αυτά τα *αναρτα*, τα ανεπιθύμητα πράγματα. Επί του παρόντος σπαταλάμε τον χρόνο μας σκεπτόμενοι, «Αυτή είναι η πατρίδα μου. Αυτό είναι το έθνος μου. Αυτό είναι το σώμα μου και η οικογένειά μου», και ούτω καθεξής. *Νιτιαμ μπαγκαβατα-σεβαγια*. Μπορούμε να κατανικήσουμε όλες αυτές τις λανθασμένες αντιλήψεις όταν έλθουμε στο επίπεδο της *σαττβα-γκουνα*. Τότε δεν θα μας ενοχλούν οι *ταμο-γκουνα* ή η *ρατζο-γκουνα*, ούτε η λαγνεία και η απληστία. Αυτό είναι το επίπεδο *βασουντεβα*. *Ομ ναμο μπαγκαβατε βασουντεβαγια*.

Ο Κύριος Καπιλαντέβα, στην επόμενη στροφή, επισημαίνει τα αποτελέσματα που ακολουθούν την επιτυχημένη συμπλήρωση αυτής της εξαγνιστικής διαδικασίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 17

*ταντα πουρουσα ατμαναμ
κεβαλαμ πρακριτεχ παραμ
νιρανταραμ σβαγιαμ-τζιοτιρ
ανιμαναμ ακανντιταμ*

Τότε η ψυχή μπορεί να δει ότι υπερβαίνει την υλική ύπαρξη και ότι ακτινοβολεί πάντοτε από μόνη της και ότι δεν είναι ποτέ θρυμματισμένη, παρόλο που έχει μικροσκοπικό μέγεθος.

Στο στάδιο της αγνής συνείδησης, της συνείδησης του Κρίσνα, μπορεί κανείς να δει τον εαυτό του ως μικροσκοπικό σωματίδιο, αδιαφοροποίητο από τον Υπέρτατο Κύριο. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, η *τζίβα*, η ατομική ψυχή είναι αιωνίως συστατικό μέρος του Υπερτάτου Κυρίου. Όπως ακριβώς οι ακτίνες του ήλιου είναι μικροσκοπικά σωματίδια του λαμπερού ήλιου, έτσι και το ζωντανό ον είναι μικροσκοπικό σωματίδιο του Υπερτάτου Πνεύματος. Η ατομική ψυχή και ο Υπέρτατος Κύριος δεν είναι χωρισμένοι όπως είναι στην υλική διαφοροποίηση. Η ατομική ψυχή είναι σωματίδιο εξαρχής. Δεν θα πρέπει να νομίζει κάποιος ότι επειδή η ατομική ψυχή είναι σωματίδιο, είναι θρυμματισμένη από το όλο πνεύμα. Η φιλοσοφία Μαγιαβάντα διατυπώνει την άποψη ότι το όλο πνεύμα υπάρχει, αλλά ότι κάποιο τμήμα του, το οποίο ονομάζεται *τζίβα*, είναι παγιδευμένο από την πλάνη. Αυτή η φιλοσοφία, ωστόσο, είναι απαράδεκτη, επειδή το πνεύμα δεν μπορεί να

διαιρεθεί όπως ένα θραύσμα της ύλης. Το μέρος, η *τζίβα*, είναι αιωνίως μέρος. Όσο υπάρχει το Υπέρτατο Πνεύμα, το συστατικό του μέρος υπάρχει και αυτό. Όσο υπάρχει ο ήλιος, υπάρχουν επίσης και τα μέρη των ακτίνων του ήλιου.

Το σωματίδιο *τζίβα* υπολογίζεται στη βεδική γραμματεία ότι είναι το ένα δεκάκις χιλιοστό του μεγέθους της άκρης μίας τρίχας. Είναι, συνεπώς, απειροελάχιστο. Το Υπέρτατο Πνεύμα είναι άπειρο, αλλά το ζωντανό ον, η ατομική ψυχή, είναι απειροελάχιστη, παρόλο που δεν διαφέρει ποιοτικώς από το Υπέρτατο Πνεύμα.

Σε αυτή τη στροφή θα πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερος δύο λέξεις. Η μία είναι η λέξη *νιρανταραμ*, που σημαίνει «μη διαφοροποιημένη» ή «της ίδιας ποιότητας». Η ατομική ψυχή χαρακτηρίζεται επίσης *ανιμαναμ*. *Ανιμαναμ* σημαίνει «απειροελάχιστη». Το Υπέρτατο Πνεύμα διαπερνά τα πάντα, αλλά το πολύ μικρό πνεύμα είναι η ατομική ψυχή. *Ακανντιταμ* σημαίνει όχι ακριβώς «θρυμματισμένη», αλλά «καταστατικώς, πάντοτε απειροελάχιστη». Κανείς δεν μπορεί να ξεχωρίσει τα μοριακά μέρη του ηλιακού φωτός από τον ήλιο, αλλά ταυτόχρονα, το μοριακό μέρος του ηλιακού φωτός δεν είναι τόσο επεκτεινόμενο όσο ο ίδιος ο ήλιος. Παρόμοια, το ζωντανό ον, από την καταστατική του θέση, είναι ποιοτικώς ίδιο με το Υπέρτατο Πνεύμα, είναι όμως απειροελάχιστο.

Αυτοσυνειδητοποίηση σημαίνει να βλέπει κανείς την αληθινή του ταυτότητα ως απειροελάχιστη *τζίβα*. Τώρα βλέπουμε το σώμα, αλλά αυτό δεν είναι η αληθινή μας ταυτότητα. Δεν βλέπουμε το πραγματικό πρόσωπο που κατοικεί μέσα στο σώμα. Το πρώτο μάθημα που δεχόμαστε από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (2.13) μας πληροφορεί ότι το σώμα και ο ιδιοκτήτης του σώματος διαφέρουν. Η κατανόηση ότι δεν είμαστε το σώμα είναι η αρχή της αυτοσυνειδητοποίησης και ονομάζεται στάδιο *μπραμα-μπουτα*. *Αχαμ μπραμασμι*. Δεν είμαι το υλικό σώμα, αλλά πνευματική ψυχή. Και ποια είναι τα χαρακτηριστικά της *τζίβα*, της ψυχής; Πρώτα απ' όλα, είναι *ανιμαναμ*, πολύ μικρή, απειροελάχιστη. Είμαστε και εμείς *τζιοτι*, δηλαδή ακτινοβολούμε όπως ο Θεός, αλλά ο Θεός είναι *μπραμα-τζιοτι*, διαπερνά τα πάντα και είναι άπειρος. Σύμφωνα με τη θεωρία Μαγιαβάντα, είμαστε το ίδιο με το *μπραματζιοτι*. Οι Μαγιαβάντι δίνουν

το παράδειγμα του δοχείου και του ουρανού. Έξω από το δοχείο υπάρχει ουρανός, και μέσα στο δοχείο υπάρχει ουρανός. Ο διαχωρισμός οφείλεται μόνο στο τοίχωμα του δοχείου. Όταν το δοχείο σπάσει, το μέσα και το έξω γίνονται ένα. Αυτό το παράδειγμα, ωστόσο, δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην ψυχή, όπως περιγράφεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (2.24):

ατσεντιο 'γιαμ ανταχιο 'γιαμ

ακλεντιο 'σοσια εβα τσα

νιτιαχ σαρβα-γκαταχ στανουρ

ατσαλο 'γιαμ σαναταναχ

«Η ατομική ψυχή είναι αδιάσπαστη και αδιάλυτη και δεν μπορεί ούτε να καεί ούτε να ξεραθεί. Διαπερνά τα πάντα, είναι παντοτινή, αναλλοίωτη, αμετακίνητη και αιωνίως η ίδια». Η ψυχή δεν μπορεί να κοπεί σε κομμάτια ή να διαιρεθεί. Αυτό σημαίνει ότι η ψυχή είναι αιωνίως, παντοτινά μικροσκοπική. Είμαστε τα αιώνια μικροσκοπικά κομμάτια του Σρι Κρίσνα. Όπως αναφέρει ο Ίδιος ο Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (15.7):

μαμαϊβαμσο τζίβα-λοκε

τζίβα-μπουταχ σαναταναχ

«Τα ζωντανά όντα αυτού του υποκείμενου σε όρους κόσμου είναι τα αιώνια, πολύ μικρά μέρη Μου». Η λέξη *σανατανα* σημαίνει «αιώνια» και η λέξη *αμσα* σημαίνει «σωματίδια». Ο Θεός, ο Κρίσνα, είναι πολύ μεγάλος. Κανείς δεν είναι ίσος Του ή μεγαλύτερος από Αυτόν. Λέγεται ότι ο Θεός είναι μεγάλος, δεν συνειδητοποιούμε όμως πραγματικά πόσο μεγάλος είναι ο Θεός. Είναι τόσο μεγάλος, ώστε εκατομμύρια σύμπαντα εκπορεύονται από τους πόρους του σώματός Του.

γιασιαϊκα-νισβασιτα-καλαμ αταβαλαμμπια

τζιβαντι λομα-βίλατζα τζαγκαντ-ανντα-ναταχ

βισνουρ μαχαν σα ιχα γιασια καλα-βισεσο

γκοβίννταμ αντι-πουρρουνταμ ταμ αχαμ μπατζαμ

«Οι Μπράμα και οι άλλοι κύριοι των υλικών κόσμων εμφανίζονται από τους πόρους του Μάχα-Βίσνου και παραμένουν ζωντανοί όσο κρατάει μία εκπνοή Του. Λατρεύω τον πρωταρχικό Κύριο, τον Γκοβίνντα, γιατί ο Μάχα-Βίσνου είναι τμήμα του πλήρους τμήματός Του». (*Μπραμα-σαμχίτα* 5.48)

Εκατομμύρια σύμπαντα εκπορεύονται από την αναπνοή του Μάχα-Βίσνου. Στο Δέκατο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκίτα*, ο Κρίσνα δίνει στον Αρτζούνα κάποια ένδειξη της άπειρης δόξας Του και τελειώνει την περιγραφή Του με την ακόλουθη δήλωση (*Μπ.γκ.* 10.42):

ατα βα μπαχουναιτενα

κιμ γκιатеνα ταβαρτζουννα

βισταμπιαχαμ νταμ κριτναμ

εκαμσενα σιτιο τζαγκατ

«Αλλά τι χρειάζεται, ω Αρτζούνα, όλη αυτή η λεπτομερής γνώση; Με ένα μικρό μέρος του Εαυτού Μου διαπερνώ και στηρίζω ολόκληρο το σύμπαν».

Το σύμπαν (*τζαγκατ*) στηρίζεται στη δύναμη ενός τμήματος των γιογκικών δυνάμεων του Κρίσνα. Με αυτόν τον τρόπο πρέπει να κατανοήσουμε το μεγαλείο του Θεού και τη δική μας ταυτότητα ως μικροσκοπικά σωματίδια. Στις *Πουράνα* αναφέρεται ότι η ατομική ψυχή είναι το ένα δεκάκις χιλιοστό της άκρης μίας τρίχας. Αν μπορούσαμε με κάποιο τρόπο να διαιρέσουμε την άκρη μίας τρίχας σε δέκα χιλιάδες μέρη, ίσως αρχίζαμε να κατανοούμε πώς η ψυχή είναι αόρατη. Αυτοσυνειδητοποίηση σημαίνει να γνωρίζουμε την ταυτότητά μας ως μικρά σωματίδια. Το μικρό σωματίδιο της πνευματικής ψυχής είναι μέσα στον καθέναν από εμάς, αλλά δεν είναι δυνατό να το δούμε με τα υλικά μάτια. Δεν υπάρχει κανένα όργανο στο υλικό σύμπαν με το οποίο μπορεί κανείς να δει πραγματικά την ψυχή. Εξαιτίας της ανικανότητάς μας να αντιληφθούμε την ψυχή, λέμε ότι είναι *νιρακαρα*, άμορφη. Δεν μπορούμε

να υπολογίσουμε τις διαστάσεις της (*akara*). Παρόλο που δεν μπορούμε να την υπολογίσουμε, εντούτοις είναι εκεί. Το ζωντανό ον διαθέτει πλήρη μορφή. Υπάρχουν απειροελάχιστα μικρόβια και έντομα που μόλις και μετά βίας μπορούμε να δούμε, αλλά έχουν ανατομία που περιλαμβάνει πολλά λειτουργικά μέρη. Η πνευματική ψυχή υπάρχει μέσα σε ένα μικρό έντομο, αλλά και μέσα στον ελέφαντα και σε άλλα μεγάλα ζώα.

Όταν συνειδητοποιούμε πραγματικά την ταυτότητά μας ως Μπραμάν, η ζωή μας γίνεται επιτυχημένη. Επί του παρόντος ταυτιζόμαστε με το σώμα, αλλά όσο συμβαίνει αυτό, δεν είμαστε καλύτεροι από τους σκύλους και τις γάτες, μολονότι μπορεί να διαθέτουμε μία σημαντική ποσότητα επιστημονικής γνώσης. Οι υποκείμενες σε όρους ψυχές θεωρούν ότι το σώμα είναι ο εαυτός, και εξαιτίας αυτού οι *τζίβα* προσδιορίζονται ως Αμερικανοί, Ινδοί, *μπραμανα*, *κσατρια*, άνδρες, γυναίκες, ελέφαντες και ούτω καθεξής. Σκεφτόμενοι με αυτούς τους σωματικούς όρους, οι άνθρωποι θεωρούν ότι οι σύζυγοι και τα παιδιά τους είναι δικά τους και ότι η γη που γεννήθηκαν είναι άξια λατρείας. Σκεφτόμενοι με αυτόν τον τρόπο, οι άνθρωποι είναι πρόθυμοι να πολεμήσουν και να πεθάνουν για την πατρίδα τους. Στις μέρες μας όλοι μοχθούν κάτω από την επίδραση αυτής της αυταπάτης, αλλά προκειμένου να κατανοήσουμε την πνευματική μας ταυτότητα, πρέπει να βρούμε τον κατάλληλο *γκουρου*.

Κατανόηση της ταυτότητάς μας σημαίνει κατανόηση ότι είμαστε αιώνια συστατικά μέρη του Κρίσνα, ότι είμαστε μικροσκοπικοί, απειροελάχιστοι και ότι έχουμε μία παντοτινή, αιώνια σχέση με τον Κρίσνα, όπως ακριβώς το μέρος έχει σχέση με το όλο. Ποτέ δεν μπορούμε να είμαστε τόσο μεγάλοι όσο ο Κρίσνα, παρόλο που είμαστε το ίδιο ποιοτικώς. Κανείς δεν είναι ίσος με τον Θεό και κανείς δεν είναι μεγαλύτερος από Αυτόν. Αν κάποιος ισχυρίζεται ότι είναι ο Θεός, θα πρέπει να αποδείξει ότι κανείς δεν είναι ίσος του ή μεγαλύτερος από αυτόν. Αν μπορέσει να το κάνει, τότε είναι ο Θεός. Είναι πολύ απλός ορισμός. Η *Μπραμα-σαμχίτα* (5.1) επαληθεύει αυτή τη δήλωση: *ισβαρα παραμα κρισνα*. Η λέξη *ισβαρα* σημαίνει «κυρίαρχος», και η λέξη *παραμα* σημαίνει «υπέρτατος». Εμείς, τα μικρά ζωντανά όντα, είμαστε κυρίαρχοι σε κάποιο βαθμό. Μπορούμε μερικές φορές να ελέγχουμε τα μέλη της

οικογένειάς μας, τις συζύγους μας, τα παιδιά μας, κλπ. Ή μπορεί να ελέγχουμε το γραφείο μας, το εργοστάσιο, τη χώρα μας ή οτιδήποτε. Υπάρχουν μικρότεροι και μεγαλύτεροι κυρίαρχοι. Αν πάμε στον Μπράμα, βλέπουμε ότι ελέγχει ολόκληρο το σύμπαν, αλλά δεν είναι ο υπέρτατος κυρίαρχος. Αναφέρεται στις *σαστρα* ότι ο Μπράμα, το σπουδαιότερο ζωντανό ον του σύμπαντος, διαλογίζεται και αυτός προκειμένου να μάθει πώς να ελέγχει. *Τενε μπραμα χριντα για αντι-καβαγιε* (Μπαγκ. 1.1.1)

Ο Μπράμα έμαθε πρώτα να ελέγχει το σύμπαν και μετά έγινε κατάλληλος για τη θέση του Μπράμα. Παρόλο που γεννήθηκε Μπράμα, έπρεπε να εκπαιδευθεί. Αν ήταν το πρώτο ζωντανό ον στο σύμπαν, ποιος τον εκπαιδευσε; Ο Κρίσνα. Ο Σρι Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (10.2), *αχαμ αντιρ χι ντεβαναμ*. «Εγώ είμαι η πηγή των ημιθέων».

Οι αρχικοί ημίθεοι είναι ο Μπράμα, ο Βίσνου και ο Σίβα. Ο Κύριος Κρίσνα είναι ο Βίσνου, αλλά είναι ο δάσκαλος του Μπράμα και του Σίβα. Γι' αυτό λέγεται ότι ο Κύριος Κρίσνα είναι η πηγή όλων των ημιθέων.

Δεν θα πρέπει να ισχυριζόμαστε ανοήτως πως είμαστε μεγάλοι όσο και ο Υπέρτατος Θεός. Θα πρέπει να καταλάβουμε πως είμαστε σαν σπινθήρες της αρχικής φωτιάς. Ο σπινθήρας είναι και αυτός φωτιά, αλλά αν πέσει από την αρχική φωτιά, θα σβήσει. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε πως επειδή είμαστε ποιοτικώς ένα με τον Θεό, είμαστε ο Θεός. Μπορεί κάποιος να είναι *ισβαρα*, κυρίαρχος, αλλά δεν μπορεί να είναι *ισβαρα παραμα*, υπέρτατος κυρίαρχος. Στις μέρες μας είναι πολύ της μόδας να ισχυρίζεται κανείς πως είναι ο Ναράγιανα, ο Θεός. Οι Μαγιαβάντι απευθύνονται ο ένας στον άλλον ως Ναράγιανα, και έτσι υποτίθεται ότι γίνονται όλοι Ναράγιανα. Με αυτόν τον τρόπο έχουμε παντού συνωστισμό από Ναράγιανα. Αλλά πώς μπορούν όλοι να είναι Ναράγιανα; Ο Ναράγιανα είναι ένας, και οι *σαστρα* προειδοποιούν:

γιας του ναραγιαναμ ντεβαμ

μπραμα-ρουντραντι-ντεβαταϊχ

σαματβεναϊβα βικσετα

«Όποιος νομίζει ότι ο Κύριος Βίσνου και οι ημίθεοι βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο θα πρέπει να θεωρείται αμέσως απατεώνας όσον αφορά στην πνευματική κατανόηση». Αν συγκρίνει κανείς τον Ναράγιανα με τους ημίθεους, αποκαλύπτει απλώς την έλλειψη νοημοσύνης. Είναι επίσης της μόδας να μιλάει κανείς για τον *νταριντρα-ναραγιανα*, τον φτωχό Ναράγιανα, ισχυριζόμενος πως ο φτωχός άνθρωπος του δρόμου είναι Ναράγιανα. Τι είναι όμως όλες αυτές οι ανοησίες; Ο Ναράγιανα είναι το ένδοξο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ακόμα και ο Σανκαρατσάτρια λέει: *ναραγιανο παρο βιακτατ*. Ο Ναράγιανα είναι πέραν αυτού του σύμπαντος. *Αβιακταντ ανντα-σαμπαβαχ*: ολόκληρο το σύμπαν είναι προϊόν αυτού του *αβιακτα*. Δεν θα πρέπει να συγκρίνουμε τον Ναράγιανα με κανέναν, και πολύ περισσότερο με τον φτωχό άνθρωπο του δρόμου (*νταριντρα*). Αυτά όλα είναι ανοησίες. Ο Ναράγιανα είναι ο Λακσμιπατί, ο σύζυγος και κυρίαρχος της θεάς της τύχης. Πώς θα μπορούσε, λοιπόν, να είναι *νταριντρα*; Όλα αυτά οφείλονται σε παρανόηση. Γι' αυτό οι *σαστρα* μας προειδοποιούν ότι αν κάποιος νομίζει πως οι ημίθεοι είναι ίσοι με τον Ναράγιανα, είναι *πασανντι*, άθεος. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε πως επειδή απελευθερωθήκαμε έχουμε αποκτήσει τη θέση του Ναράγιανα. Με αυστηρές ασκητικότητες και πράξεις εξιλέωσης μπορεί να υψωθεί κανείς στη θέση του Μπραμάν, αλλά αυτή δεν είναι η θέση του Παραμπραμάν. *Αρουχια κριτσρενα παραμ πανταμ ταταχ* (Μπαγκ. 10.2.32). Παρόλο που κάποιος υψώνεται στο επίπεδο του Μπραμάν, πέφτει ξανά στην υλική θέση αν αμελήσει να λατρεύει τα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα. Μπορεί να υψωθεί κανείς στη λάμψη του Μπραμάν, αλλά επειδή εκεί δεν υπάρχει καταφύγιο, θα επιστρέψει στην υλική ατμόσφαιρα. Μπορεί να πάει κάποιος στην Μπραμαλόκα, τον ανώτατο πλανήτη του υλικού ουρανού, αλλά η θέση του εκεί είναι πρόσκαιρη. Στο *παραβιομα*, ωστόσο, τον πνευματικό ουρανό, υπάρχουν πολλοί πνευματικοί πλανήτες, που ονομάζονται Βαϊκουνταλόκα. Υπάρχουν εκατομμύρια τέτοιοι γιγαντιαίοι πλανήτες, και αν δεν καταφύγουμε σε κάποιον από αυτούς, θα πέσουμε ξανά στην υλική ατμόσφαιρα.

Δεν είναι αρκετό να υψωθεί κανείς στο επίπεδο του Μπραμάν. Το Μπραμάν είναι *σατ* (είναι, ον) και μερική συνειδητοποίηση της Απόλυτης Αλήθειας. Στην πραγματικότητα αποζητούμε *αναντα*. *Σατς-τσιντ-αναντα*: *τσιτ* σημαίνει «γνώση», και είναι και αυτή επίσης μερική. Πρέπει να προσθέσουμε *αναντα* (ευδαιμονία) προκειμένου να έχουμε πλήρη συνειδητοποίηση. Αν απλώς πετάμε στον ουρανό, δεν μπορούμε να έχουμε *αναντα*. Κάποια στιγμή θα πρέπει να προσγειωθούμε σε κάποιο αεροδρόμιο. Αν απλώς υψωθούμε στη λάμψη του Μπραμάν, δεν δοκιμάζουμε *αναντα*. *Αναντα* δοκιμάζουμε όταν εισέλθουμε στους πνευματικούς πλανήτες, όπου είναι παρών ο Ναράγιανα, ο Κρίσνα. *Παρατ τασματ του μπαβο 'νιο 'βιακτο 'βιακτατ σαναταναχ* (Μπ.γκ. 8.20). Πρέπει να εισέλθουμε στους πνευματικούς πλανήτες και να συναναστραφούμε με το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας προκειμένου να είμαστε ευτυχισμένοι. Αν δεν αποκτήσουμε αυτή τη θέση, θα επιστρέψουμε στον υλικό κόσμο. Και πώς μπορούμε να φτάσουμε σε αυτή τη θέση; Πρέπει απλώς να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα. Γιατί έρχεται; Τι δουλειά έχει εδώ; Ποια είναι η μορφή Του;

Ο σκοπός της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι να διδάξει τους ανθρώπους πώς να κατανοήσουν τον Κρίσνα. Αν κάποιος είναι τυχερός και Τον κατανοήσει, η ζωή του είναι επιτυχημένη. Όσο έχουμε λάγνες επιθυμίες και απληστία, δεν μπορούμε να φτάσουμε σε αυτή την κατανόηση. Η μέθοδος του *μπακτι-γιογκα* είναι η μέθοδος εξαγνισμού μέσω της οποίας μπορούμε να ελευθερωθούμε από τη λαγνεία και την απληστία (*καμα* και *λομπα*) και από την επίδραση των κατώτερων *γκουνα*, της *ταμο-γκουνα* και της *ρατζο-γκουνα*, της άγνοιας και του πάθους. Μόλις ασχοληθούμε με την υπηρεσία αφοσίωσης, ελευθερωνόμαστε αμέσως από την επίδραση των *γκουνα*. Επειδή δεν είμαστε έμπειροι στην προσέγγιση του Υπερτάτου Κυρίου, πρέπει να ακολουθούμε τις αρχές του *μπακτι-γιογκα*, όπως έχουν διατυπωθεί από τους *ατσαρια*. Όταν ένα παιδί πηγαίνει στο σχολείο, πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες και τις ρυθμίσεις του σχολείου, αλλά μετά από ένα διάστημα τους συνηθίζει και δεν χρειάζεται να τους ακούσει από τον δάσκαλο. Με άλλα λόγια, μαθαίνει αυτομάτως να έρχεται στο σχολείο μία συγκεκριμένη ώρα, να

πηγαίνει στη θέση του και να μελετά όμορφα. Παρόμοια, στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα, έχουμε κάποιους κανόνες και κάποιες ρυθμίσεις. Πρέπει να σηκωνόμαστε νωρίς το πρωί για την *μανγκαλα-αρατι*, να ψέλνουμε δεκαέξι γύρους Χάρε Κρίσνα καθημερινά και να εκτελούμε όλες τις λειτουργίες του *μπακτι-γιόγκα*. Με αυτόν τον τρόπο, αποκτούμε προσκόλληση στην προσφορά υπηρεσίας στον Κρίσνα και πείρα σε αυτή την επιστήμη. Όταν φτάσουμε σε αυτό το στάδιο, γινόμαστε αμέσως αυτοσυνειδητοποιημένοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑ

Πνευματική προσκόλληση και υλική αποκόλληση

ΚΕΙΜΕΝΟ 18

γκιανα-βαϊραγκια-γιουκτενα

μπακτι-γιουκτενα τσατμανα

παριπασιατι ουντασιναμ

πρακριτιμ τσα χατωτζασαμ

Σε αυτή τη θέση της αυτοσυνειδητοποίησης, ασκούμενος στη γνώση και την απάρνηση ενώ προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης, βλέπει κανείς τα πάντα στην σωστή προοπτική· γίνεται αδιάφορος στην υλική ύπαρξη και η επίδραση της ύλης ενεργεί με λιγότερη δύναμη επάνω του.

Όπως τα μικρόβια μίας συγκεκριμένης ασθένειας μπορούν να επιδράσουν σε ένα ασθενέστερο πρόσωπο, παρόμοια, η επίδραση της υλικής φύσης, η παραπλανητική ενέργεια, μπορεί να επιδράσει στην ασθενέστερη, υποκείμενη σε όρους, ψυχή, αλλά όχι στην απελευθερωμένη ψυχή. Αυτοσυνειδητοποίηση είναι η θέση του σταδίου της απελευθέρωσης. Κατανοεί κανείς την καταστατική του θέση με γνώση και *βαϊραγκια*, απάρνηση. Χωρίς γνώση, δεν μπορεί να έχει κάποιος

συνειδητοποίηση. Η συνειδητοποίηση ότι είναι κάποιος το απειροελάχιστο κομμάτι του Υπερτάτου Πνεύματος τον αποδεσμεύει από την υλική, υποκείμενη σε όρους ζωή. Αυτή είναι η αρχή της υπηρεσίας αφοσίωσης. Αν δεν είναι κάποιος απελευθερωμένος από την υλική μόλυνση, δεν μπορεί να απασχοληθεί στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου. Γι' αυτό σε αυτή τη στροφή αναφέρεται, *γιανα-βαϊραγκια-γιουκτενα*: όταν βρίσκεται κάποιος σε πλήρη γνώση της καταστατικής του θέσης και είναι στην τάξη της απάρνησης, αποδεσμευμένος από την υλική έλξη, τότε, μέσω αγνής υπηρεσίας αφοσίωσης, *μπακτι-γιουκτενα*, μπορεί να απασχοληθεί με αγάπη ως υπηρέτης του Κυρίου. *Παριπασιατι* σημαίνει ότι μπορεί να δει τα πάντα στη σωστή προοπτική. Τότε η επίδραση της υλικής φύσης γίνεται σχεδόν μηδενική. Αυτό βεβαιώνεται και στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. *Μπραμα-μποντα πρασαντατμα*: όταν κάποιος είναι αυτοσυνειδητοποιημένος γίνεται ευτυχισμένος και ελεύθερος από την επίδραση της υλικής φύσης, και τότε απαλλάσσεται από τους θρήνους και τις επιθυμίες. Ο Κύριος αναφέρει αυτή τη θέση ως *μαντ-μπακτιμ λαμπατε παραμ*, ως την αληθινή αρχή της υπηρεσίας αφοσίωσης. Κατά τον ίδιο τρόπο, αναφέρεται στη *Ναραντα-παντσατρα* ότι όταν οι αισθήσεις εξαγνισθούν, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου. Κάποιος που είναι προσκολλημένος στην υλική μόλυνση δεν μπορεί να είναι αφοσιωμένος στον Κύριο.

Στην υπό όρους κατάσταση μας επηρεάζει η υλική φύση. Έχουμε ήδη συζητήσει πώς υποκείμεθα στους όρους των τριών καταστάσεων της υλικής φύσης – της άγνοιας, του πάθους και της αγαθότητας. Η αγαθότητα είναι ανώτερη από την άγνοια και το πάθος, επειδή από το επίπεδο της αγαθότητας μπορούμε να φτάσουμε στην κατανόηση του Κρίσνα και έτσι να υπερβούμε τις καταστάσεις της υλικής φύσης συνολικά. Αυτή την εποχή, οι άνθρωποι γενικά είναι επηρεασμένοι από τις κατώτερες καταστάσεις, τις καταστάσεις της άγνοιας και του πάθους. Σε αυτές τις καταστάσεις δεν είμαστε σε θέση να υπηρετήσουμε τον Κρίσνα. Είναι η καταστατική μας θέση να υπηρετούμε κάποιον, αλλά όταν δεν υπηρετούμε τον Κρίσνα, υπηρετούμε τη *μαγια*. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορούμε να γίνουμε αφέντες. Ποιος μπορεί να πει ότι

είναι αφέντης, ότι δεν υπηρετεί κανέναν; Μπορεί να υπηρετούμε την οικογένειά μας, την κοινωνία, την πατρίδα μας, την επιχείρησή μας, ένα αυτοκίνητο ή οτιδήποτε. Αν κάποιος δεν μπορεί να βρει κάτι να υπηρετήσει, αγοράζει μία γάτα ή έναν σκύλο και τον υπηρετεί. Γιατί συμβαίνει αυτό; Συμβαίνει επειδή η υπηρεσία είναι η φύση μας. Μας λείπει απλώς η γνώση του πού να κατευθύνουμε την υπηρεσία μας. Η υπηρεσία υποτίθεται ότι πρέπει να προσφέρεται στον Κρίσνα. Στον υλικό κόσμο υπηρετούμε τις λάγνες επιθυμίες μας και όχι τον Κρίσνα, και δεν αντλούμε ευχαρίστηση από αυτό. Υπηρετούμε επίσης σε ένα γραφείο ή σε κάποιου είδους θέση εργασίας προκειμένου να βγάλουμε κάποια χρήματα. Σε αυτή την περίπτωση, υπηρετούμε το χρήμα και όχι το πρόσωπο. Έτσι στον υλικό κόσμο υπηρετούμε τις αισθήσεις και το χρήμα. Σε κάθε περίπτωση, υπηρεσία υπάρχει. Πρέπει να υπηρετούμε.

Στην πραγματικότητα ο μόνος αφέντης είναι ο Κρίσνα. *Εκαλε ισβαρα κρισνα, αρα σαμπα μπριτια* (Τσ.τσ. Αντι 5.142). Όλοι οι ημίθεοι, τα ανθρώπινα όντα, τα ζώα, τα δέντρα και οτιδήποτε άλλο είναι υπηρέτες. Αυτοσυνειδητοποίηση είναι η συνειδητοποίηση ότι είναι κανείς αιώνιος υπηρέτης του Κρίσνα και ότι το καθήκον του είναι να Τον υπηρετεί. Αυτοσυνειδητοποίηση δεν είναι να σκέφτεται κανείς *αχαμ μπραμασμι*, «Έχω γίνει Μπραμάν, έχω γίνει ο Μπαγκαβάν». Πώς θα μπορούσαμε να γίνουμε ο Μπαγκαβάν; Αν είμαστε ο Μπαγκαβάν, είμαστε ο υπέρτατος ισχυρός. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τότε γιατί βρισκόμαστε σε αυτή την αξιοθρήνητη κατάσταση; Γιατί είμαστε κάτω από την επιρροή της *μαγια*; Όχι. Ο Κρίσνα λέει συγκεκριμένα στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* ότι η *πρακρίτι*, η *μαγια*, εργάζεται κάτω από τις οδηγίες Του. Η *μαγια* είναι υπηρέτρια του Κρίσνα, και αν είμαστε υπηρέτες της *μαγια*, πώς θα μπορούσαμε να είμαστε ο Κρίσνα, ο Μπαγκαβάν; Όταν συνέλθουμε και ανακτήσουμε τις πνευματικές μας αισθήσεις, θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε ότι βρισκόμαστε κατά λάθος στην υπηρεσία της *μαγια* και ότι το καθήκον μας είναι να υπηρετούμε τον Κρίσνα. Αυτό είναι αυτοσυνειδητοποίηση. Όπως αναφέρεται εδώ: *γκιανα-βαϊραγκια-γιουκτενα*. Αληθινή κατανόηση είναι να γνωρίζει κανείς ότι είναι υπηρέτης του Κρίσνα και κανενός άλλου. Επειδή βρισκόμαστε σε αυταπάτη, υπηρετούμε τη λαγνεία, την απληστία, την

πλάνη και τον φθόνο (*καμα, λομπα, μοχα, ματσαρια*), χωρίς όφελος και χωρίς ευχαρίστηση. *Καμαντιναμ κατι να κατιντα παλιτα ντουρνιντεσα*: «Δεν υπάρχουν όρια στις ανεπιθύμητες διαταγές των λάγνων επιθυμιών». (*Μπακτι-ρασαμριτα-σινντου* 3.2.25) Όταν φτάσουμε στην κατανόηση ότι η ευχαρίστησή μας βρίσκεται μόνο στην υπηρεσία του Κρίσνα, έχουμε αποκτήσει *γκιανα-βαϊραγκια*. Γι' αυτό στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (1.2.7) αναφέρεται:

*βασουντεβε μπαγκαβατι
μπακτι-γιογκαχ πραγιотζίταχ
τζαναγιατι ασου βαϊραγκιαμ
γκιαναμ τσα γιαντ αχάιτουκαμ*

«Όταν κάποιος προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης στο Πρόσωπο της Θεότητας, τον Σρι Κρίσνα, αποκτά αμέσως αναίτια γνώση και αποδέσμευση από τον κόσμο». Αν κάποιος υπηρετεί τον Βāsουντέβα, τον Κρίσνα, η γνώση αυτή έρχεται και γίνεται *κανείς μαχατμα*. *Μαχατμα* είναι κάποιος που έχει συνειδητοποιήσει ότι ο Κρίσνα είναι το παν. Δεν αψηφά τον Κρίσνα και δεν προσπαθεί να γίνει ο Κρίσνα. Όποιος κάνει αυτά τα πράγματα, δεν είναι *μαχατμα* αλλά *ντουρατμα*, ανόητος. Ποια είναι η θέση και η γνώση ενός *μαχατμα*; Ο Κρίσνα λέει:

*μαχατμανας του μαμ παρτα
νταϊβιμ πρακριτιμ ασριταχ
μπατζαντι ανανια-μανασο
γιατβα μπουταντιμ αβιαγιαμ*

«Ω γιε της Πριτά, όσοι δεν είναι παραπλανημένοι, οι μεγάλες ψυχές, βρίσκονται υπό την προστασία της θεϊκής φύσης. Μου προσφέρουν διαρκώς υπηρεσία αφοσίωσης χωρίς ο νους τους να παρεκκλίνει, επειδή γνωρίζουν ότι είμαι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, το αρχικό και ανεξάντλητο». (*Μπ.γκ.* 9.13)

Ένας *μαχατμα* δεν μπορεί να κατασκευαστεί. Βρίσκεται κάτω από την *νταϊβι πρακριτι*, τη θεϊκή φύση. Υπάρχουν δύο ειδών *πρακριτι* - η *παρα πρακριτι* και η *απαρα πρακριτι*. *Απαρα πρακριτι* είναι ο υλικός κόσμος και *νταϊβι πρακριτι* είναι ο πνευματικός κόσμος. Μόλις καταλάβει κάποιος ότι υπηρετεί ανώφελα τη *μαγια* στον υλικό κόσμο, με τη μορφή της κοινωνίας, των φίλων, της πατρίδας, κλπ., φτάνει στο στάδιο που ονομάζεται *γκιανα*, γνώση. Μόλις αποκτήσει αυτή τη γνώση, φτάνει στο στάδιο *μπραμαμπουτα*, τη συνειδητοποίηση του Μπραμάν, και γίνεται *πρασαννατμα*, ευτυχισμένος, Μπορεί να ρωτήσει κανείς, «Γιατί θα πρέπει να υπηρετώ τον Κρίσνα;» Έχουμε ήδη εξηγήσει ότι το να είναι κανείς ένα μέρος σημαίνει να υπηρετεί το όλο. Το όλο είναι ο Κρίσνα και τα άτομα είναι προορισμένα για την ικανοποίηση του Κρίσνα. *Ισβασιαμι νταμι σαρβαμι*.

Υπάρχουν πολλοί *ισβαρα*, κυρίαρχοι, αλλά ο υπέρτατος *ισβαρα* είναι ο Κρίσνα. Μόλις φτάσει κανείς σε αυτή τη συνειδητοποίηση, έχει αποκτήσει τέλεια γνώση και προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης, δηλαδή εφαρμόζει το *μπακτι-γιόγκα*. Ανόητοι άνθρωποι ισχυρίζονται ότι το *μπακτι* είναι για τους *αγκιανι*, τους χαζούς, αλλά αυτό δεν ισχύει. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ο Κρίσνα αποκαλύπτει ότι μετά από πολλές γεννήσεις, ο *γκιανι*, ο άνθρωπος της γνώσης, εγκαταλείπεται σε Αυτόν.

Όσο δεν κατανοούμε τον Κρίσνα, τον Βāsουντέβα, θα πρέπει να καταλάβουμε ότι παραμένουμε ανόητοι. Μπορεί να διαφημιζόμαστε ως πολλοί μεγάλοι *γκιανι*, πολύ μορφωμένοι, αλλά στην πραγματικότητα είμαστε ανόητοι. Αυτό είναι το συμπέρασμα των γραφών. Αν είμαστε πράγματι *γκιανι*, θα πρέπει να εγκαταλειφθούμε στον Κρίσνα.

Υπάρχουν πολλά *νταρμα*, δραστηριότητες. Ορισμένες είναι ευσεβείς και ορισμένες ασεβείς, αλλά ο Κρίσνα μας λέει να εγκαταλείψουμε και τις μεν και τις δε. Ο Αρτζούνα πίστευε πως ήταν ασεβεία να πολεμήσει με τους συγγενείς του, αλλά ο Κρίσνα επέμεινε να πολεμήσει. Πώς θα μπορούσε ο Αρτζούνα να ενεργήσει με ασεβεία; Δεν θα μπορούσε, επειδή η υπηρεσία του Κρίσνα υπερβαίνει τις ευσεβείς και τις ασεβείς πράξεις. Τα μεσάνυχτα, όταν οι *γκοπι* άκουγαν τον ήχο της φλογέρας του Κρίσνα, έτρεχαν στο δάσος για να Τον συναντήσουν. Σύμφωνα με τις *σαστρα*, είναι ανήθικο για νέα κορίτσια να πηγαίνουν να δουν ένα αγόρι στο δάσος μέσα

στα μαύρα μεσάνυχτα. Αυτό όμως δεν ήταν ανευλαβής πράξη, επειδή οι *γκοπι* το έκαναν για τον Κρίσνα. Ο Τσετάνια Μαχαπράμπού, που ήταν τόσο αυστηρός ώστε καμία γυναίκα δεν μπορούσε ούτε να Τον πλησιάσει για να προσφέρει τα σέβη της, είπε: *ραμια κατσιντ ουπασανα βρατζα-βαντου-βαργκενα για καλπιτα*. «Τι θα μπορούσε να είναι πιο υπέροχο από τη λατρεία των *γκοπι*;» Μολονότι φαινόταν ανήθικο να χορεύουν οι *γκοπι* με τον Κρίσνα, ο Τσετάνια Μαχαπράμπού δηλώνει ότι η σχέση τους με τον Κρίσνα είναι η ύψιστη μορφή λατρείας. Αυτό είναι πραγματικά υπερβατική γνώση. Όταν κάποιος υπηρετεί τον Κρίσνα, υπερβαίνει όλες τις ευσεβείς και ασεβείς πράξεις. Στο κάτω-κάτω, η ευσέβεια και η ασέβεια βρίσκονται εντός των υλικών καταστάσεων. Η υπηρεσία του Κρίσνα είναι υπερβατική ως προς το καλό και το κακό, το ευσεβές και το ασεβές. Το *μπακτι-γιογκα* αρχίζει όταν η *γκιανα* και η *βαϊράγκια* είναι πλήρεις. *Γκιανα* είναι η γνώση και *βαϊράγκια* είναι η αποδέσμευση από την ύλη και η απασχόληση του νου στο πνεύμα. Και τα δύο τα αποκτά κανείς αυτομάτως όταν προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης στον Κρίσνα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 19

*να γιουτζιαμαναγια μπακτια
μπαγκαβατι ακιλατμανι
σαντρισο 'στι σιβαχ παντα
γιογκιναμ μπραμα-σινταγιε*

Κανενός είδους *γιογκι* δεν μπορεί να φτάσει στην τελειότητα της αυτοσυνειδητοποίησης αν δεν προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, γιατί αυτός είναι ο μόνος ευοίωνος δρόμος.

Εδώ εξηγείται ξεκάθαρα ότι η γνώση και η απάρνηση δεν είναι ποτέ τέλειες αν δεν συνοδεύονται από υπηρεσία αφοσίωσης. *Na gioutziamanagia* σημαίνει «χωρίς να εναρμονίζονται». Όταν υπάρχει υπηρεσία αφοσίωσης το ερώτημα που προκύπτει είναι πού πρέπει να την προσφέρει κανείς. Η υπηρεσία αφοσίωσης πρέπει να προσφέρεται στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, το οποίο είναι η Υπέρτατη Ψυχή των πάντων, γιατί αυτός είναι ο μόνος αξιόπιστος δρόμος για την αυτοσυνειδητοποίηση, δηλαδή τη συνειδητοποίηση του Μπραμάν. Οι λέξεις *μπραμα-σινταγιε* σημαίνουν ότι κατανοεί κανείς πως διαφέρει από την ύλη, κατανοεί πως είναι Μπραμάν. Οι βεδικές λέξεις είναι *αχαμ μπραμασμι*. *Μπραμα-σιντι* σημαίνει ότι θα πρέπει να γνωρίζει κανείς πως δεν είναι ύλη· είναι αγνή ψυχή. Υπάρχουν διαφόρων ειδών *γιογκι*, αλλά κάθε *γιογκι* υποτίθεται ότι πρέπει να έχει φτάσει στην αυτοσυνειδητοποίηση, δηλαδή στη συνειδητοποίηση του Μπραμάν. Εδώ αναφέρεται σαφώς ότι αν δεν απασχολείται κανείς πλήρως στην υπηρεσία αφοσίωσης του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, δεν μπορεί να προσεγγίσει εύκολα τον δρόμο του *μπραμα-σιντι*.

Στην αρχή του Δευτέρου Κεφαλαίου της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* αναφέρεται ότι όταν προσφέρει κάποιος υπηρεσία αφοσίωσης στον Βāsουντέβα, εκδηλώνονται αυτομάτως πνευματική γνώση και απάρνηση του υλικού κόσμου. Έτσι ο υπηρέτης του Κυρίου δεν χρειάζεται να μοχθεί ξεχωριστά για τη γνώση και την απάρνηση. Η ίδια η υπηρεσία αφοσίωσης είναι τόσο ισχυρή, ώστε με την υπηρεσία όλα αποκαλύπτονται. Εδώ λέγεται, *σιβαχ παντα*: αυτός είναι ο μόνος ευοίωνος δρόμος για την αυτοσυνειδητοποίηση. Ο δρόμος της υπηρεσίας αφοσίωσης είναι ο πιο εμπιστευτικός τρόπος για να φτάσει κανείς στη συνειδητοποίηση του Μπραμάν. Το γεγονός ότι η τελειοποίηση της συνειδητοποίησης του Μπραμάν επιτυγχάνεται μέσω του ευοίωνου δρόμου της υπηρεσίας αφοσίωσης δείχνει ότι η υποτιθέμενη συνειδητοποίηση του Μπραμάν, δηλαδή η συνειδητοποίηση της λάμψης του *μπραματζιοτι*, δεν είναι *μπραμα-σιντι*. Πέρα από το *μπραματζιοτι* υπάρχει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Στις *Ουπανισαντ* ένας υπηρέτης του Κυρίου προσεύχεται στον Κύριο να απομακρύνει αυτή τη λάμψη, το *μπραματζιοτι*, έτσι ώστε να μπορέσει ο υπηρέτης Του να δει μέσα στο

μπραματζιοτι την πραγματική, αιώνια μορφή του Κυρίου. Αν δεν συνειδητοποιήσει κανείς την υπερβατική μορφή του Κυρίου, δεν τίθεται θέμα *μπακτι*. Το *μπακτι* καθιστά αναγκαία την ύπαρξη του αποδέκτη της υπηρεσίας αφοσίωσης και του αφοσιωμένου υπηρέτη που προσφέρει αυτή την υπηρεσία. *Μπραμα-σιντι* μέσω υπηρεσίας αφοσίωσης είναι η συνειδητοποίηση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Η κατανόηση των λαμπερών ακτίνων του σώματος του Υπερτάτου Θεού δεν είναι το τέλει στάδιο του *μπραμα-σιντι*, δηλαδή της συνειδητοποίησης του Μπραμάν. Ούτε η συνειδητοποίηση του γνωρίσματος Παραμάτμα του Υπερτάτου Προσώπου είναι τέλεια, επειδή ο Μπαγιαβάν, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, είναι *ακιλατμα*, είναι η Υπέρτατη Ψυχή. Όποιος συνειδητοποιήσει το Υπέρτατο Πρόσωπο συνειδητοποιεί και τα υπόλοιπα γνωρίσματα, και συγκεκριμένα το γνώρισμα Παραμάτμα και το γνώρισμα Μπραμάν, και αυτή η συνολική συνειδητοποίηση είναι το *μπραμα-σιντι*.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η λέξη *γιογκα* σημαίνει «σύνδεση». *Μπραμα-σινταγιε* σημαίνει «αυτοσυνειδητοποίηση» και *αχαμι μπραμασμι* σημαίνει «Είμαι πνευματική ψυχή». Στην πραγματικότητα, το να συνειδητοποιήσει κανείς ότι είναι πνεύμα δεν είναι αρκετό. Πρέπει να προχωρήσει περισσότερο. Μπορεί ο πυρετός κάποιου να έχει θεραπευθεί, αλλά θα πρέπει να επανακτήσει τη δύναμη και την όρεξή του προκειμένου να θεραπευθεί εντελώς. Τότε θα μπορεί να έχει μία φυσιολογική, υγιή ζωή, απαλλαγμένη από την αρρώστια. Παρόμοια, απλή συνειδητοποίηση ότι είναι κανείς πνεύμα δεν αρκεί. Θα πρέπει να απασχοληθεί σε πνευματική δραστηριότητα, και η δραστηριότητα αυτή είναι το *μπακτι*. Οι Μαγιαβάντι φιλόσοφοι νομίζουν ότι είναι αρκετό να σταματήσουν κάθε υλική δραστηριότητα, και οι Βουδιστές φιλόσοφοι συνηγορούν υπέρ της *νιρβανα*, της παύσης της υλικής ζωής. Ούτε οι μεν ούτε οι δε δίνουν περισσότερες πληροφορίες. Υποφέρουμε εξαιτίας αυτού του υλικού συνδυασμού, και αυτό είναι γεγονός. Το σώμα αποτελείται από γη, νερό, φωτιά, αέρα, αιθέρα, νου, νοημοσύνη και εγώ. Οι Βουδιστές και οι Μαγιαβάντι υποστηρίζουν την εκμηδένιση των συστατικών. Λένε, «Ας πάει η γη στη γη, το νερό στο νερό, η φωτιά στη φωτιά και να γίνει

μηδέν». Αν αποσυναρμολογήσουμε το σπίτι του υλικού σώματος και γίνει μηδέν, φτάνουμε στη *νιρβανα*. *Νιρβανα* σημαίνει παύση της ευχαρίστησης και του πόνου. Οι Μαγιαβάντι και οι Βουδιστές ισχυρίζονται ότι αν γεμίσουμε ένα άδειο κανάτι, το νερό θα κάνει κάποιον ήχο όσο το κανάτι δεν είναι εντελώς γεμάτο. Όταν το κανάτι γεμίσει, δεν θα υπάρχει πλέον κανέναν ήχο. Έτσι υποστηρίζουν πως όλα τα βεδικά *μαντρα* και οι ύμνοι σταματούν όταν έχει κανείς πλήρη συνειδητοποίηση του Μπραμάν. Με άλλα λόγια, οι Βουδιστές και οι Μαγιαβάντι φιλόσοφοι ισχυρίζονται πως η υλική ζωή είναι ψεύτικη, *μια*, και πως θα πρέπει με τον έναν ή τον άλλον τρόπο να την κάνουμε μηδέν. Ωστόσο, συνειδητοποιώντας απλώς το Μπραμάν, συνειδητοποιώντας κανείς την ταυτότητά του ως πνευματική ψυχή, δεν αρκεί. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ο Μπαγκαβάν είναι παντού:

εκο 'πι ασω ρατσαγιτουμ τζαγκαντ-ανντα-κοτιμ

γιατς-τσακτιρ αστι τζαγκαντ-ανντα τσαγια γιαντ-ανταχ

ανντανταρα-στα-παραμανου-τσαγιανταρα-σταμ

γκοβινταμ αντι-πυρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ

«Λατρεύω το Πρόσωπο της Θεότητας, τον Γκοβίντα, ο οποίος, μέσω ενός από τα πλήρη τμήματά Του, εισέρχεται στην ύπαρξη κάθε σύμπαντος και κάθε ατομικού σωματιδίου, και έτσι φανερώνει απεριόριστα την άπειρη ενέργειά Του σε όλη την υλική δημιουργία». (*Μπραμα-σαμχίτα* 5.35)

Ο Σρι Μπαγκαβάν δεν είναι μόνος. Δεν είναι μόνο εντοπισμένος, αλλά βρίσκεται παντού. Παρόλο που ο Κρίσνα έχει ένα συγκεκριμένο μέρος, βρίσκεται παντού. Όχι επειδή ο Κρίσνα είναι σε ένα μέρος, δεν μπορεί να είναι και σε άλλα. Επειδή υποκείμεθα σε όρους, όταν καθόμαστε στο γραφείο μας, δεν μπορούμε να βρισκόμαστε και στο σπίτι. Ο Κρίσνα δεν είναι έτσι. *Γκολοκα εβα νιβασατι ακιλατμα-μπουταχ*. Ο Κρίσνα είναι πάντοτε στην Γκολόκα Βριντάβανα, αλλά παρ' όλα αυτά είναι *ανντανταρα-στα-παραμανου-τσαγιανταρα-σταμ*. Βρίσκεται σε κάθε άτομο του σύμπαντος. Το σύμπαν υπάρχει εξαιτίας του Γιαρμποντακασάγι Βίσνου. Δεν υπάρχει

μόνο ένα σύμπαν, αλλά πολλά εκατομμύρια, και λειτουργούν όλα πολύ ωραία επειδή είναι παρών ο Γιαρμποντακασάγι Βίσνου. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε ότι όλοι αυτοί οι πλανήτες επιπλέουν στο διάστημα χωρίς να έχει γίνει καμία διευθέτηση. Υπάρχει οπωσδήποτε διευθέτηση.

Προκειμένου να είναι κανείς τελείως ελεύθερος από τις υλικές καταστάσεις, πρέπει να φτάσει όχι μόνο στο επίπεδο της *γκιανα* και της *βαϊραγκια*, αλλά και στο επίπεδο του *μπακτι*. Όταν αναφέρουμε το *μπακτι*, πολλοί άνθρωποι λένε, «Προσφέρω *μπακτι* στη γυναίκα μου. Την αγαπάω πάρα πολύ και την φροντίζω. Αν δεν την δω, τρελαίνομαι». Έτσι οι άνθρωποι έχουν *μπακτι* για την οικογένειά τους, την πατρίδα τους, τη θεά Ντούργκα, τους άλλους ημίθεους και ούτω καθεξής. Ωστόσο, αυτού του είδους το *μπακτι* δεν ωφελεί. Γι' αυτό λέγεται, *μπακτιρ μπαγκαβατι*. Το *μπακτι* πρέπει να προσφέρεται στον Υπέρτατο. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να προσφέρει κανείς *μπακτι* σε απομιμήσεις του Μπαγκαβάν. Αν κάποιος πει ότι είναι ο Μπαγκαβάν, θα πρέπει να τον ρωτήσουμε, «Είσαι παρών μέσα στην καρδιά όλων; Μπορείς να μου πεις τι σκέφτομαι τώρα;» Αν κάποιος είναι ο Μπαγκαβάν, πρέπει να είναι *ακilaτμα*. Αν κάποιος είναι *ισβαρά*, πρέπει να είναι παρών στην καρδιά όλων. Ο Κρίσνα είναι παρών στην καρδιά όλων (*σαρβασια τσαχαμ χριντι σαννιβισταχ*). Όλα αυτά θα πρέπει να τα μελετήσει κανείς εξονυχιστικά. Δεν θα πρέπει να δέχεται κάποιος τον τάδε ή τον δείνα απατεώνα ως Μπαγκαβάν. Ούτε θα πρέπει να προσφέρει *μπακτι* σε αυτόν ή σε εκείνον τον ημίθεο, στην οικογένεια, την πατρίδα, την κοινωνία, τη σύζυγο, τη γάτα, τον σκύλο ή σε οποιονδήποτε. Αυτά όλα δεν είναι *μπακτι*, αλλά απομίμηση *μπακτι*. Στην πραγματικότητα είναι λάγνες επιθυμίες. Αν μπορούμε να αναπτύξουμε *μπακτι* για τον Κρίσνα, συνείδηση του Κρίσνα, η ζωή μας θα είναι επιτυχημένη. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει εναλλακτική λύση. Όπως αναφέρεται σε αυτή τη στροφή, *σαντρισο 'στι σιβαχ παντα*. Παραμπραμάν είναι ο Κρίσνα και *μπραμα-σινταγιε* σημαίνει να κατανοήσει κανείς τη σχέση του με τον Κρίσνα. Είναι ασφαλώς καλό να κατανοήσει κάποιος ότι είναι Μπραμάν (*αχαμ μπραμασμι*), αλλά ποια είναι η σχέση μας με το Υπέρτατο Μπραμάν (Παραμπραμάν); Υπάρχουν πάντοτε δύο πράγματα: το Μπραμάν και το Παραμπραμάν, η *ατμα* και η Παραμάτμα, ο *ισβαρά* και ο Παραμέσβαρά,

το ατομικό ζωντανό ον και το υπέρτατο ζωντανό ον, *νιτια* και *νιτιαναμ*, *τσετanas* και *τσεταναναμ*. Υπάρχουν πάντοτε δύο παρόντες, και δύο σημαίνει σχέση. Θα πρέπει, επομένως, να καταλάβουμε τη σχέση μας με τον Υπέρτατο, με το Παραμπραμάν. *Μπραμα-σινταγιε* είναι η κατανόηση αυτής της σχέσης.

Είμαστε από ποιοτική άποψη ένα με το Παραμπραμάν, αλλά το Παραμπραμάν είναι πολύ μεγάλο, ενώ εμείς είμαστε πολύ μικροί. Το Παραμπραμάν είναι ένα (*καϊβαλια*). Δεν υπάρχει ούτε εναλλακτικό Παραμπραμάν ούτε αντίγραφο. Δεν υπάρχει κανείς ίσος με Αυτόν ή μεγαλύτερος από Αυτόν. Αυτή η είναι η έννοια του *καϊβαλια*. Η ανθρώπινη ζωή είναι προορισμένη για την έρευνα του Παραμπραμάν και της σχέσης μας με Αυτόν. Δυστυχώς, οι άνθρωποι δεν κάνουν ερωτήσεις σχετικά με το Παραμπραμάν. Όλοι ενδιαφέρονται για τις ειδήσεις και για την πρωινή εφημερίδα, και όλοι ενδιαφέρονται να πάνε στην αγορά και να αγοράσουν τόσο πολλά αγαθά σε φθηνότερες τιμές. Όλα αυτά συμβαίνουν στην ανθρώπινη κοινωνία, αλλά και στην κοινωνία των γάτων και των σκύλων.

Αυτός ο κόσμος είναι γεμάτος σκοτάδι και άγνοια, αλλά η συνείδηση του Κρίσνα είναι υπερβατική ως προς αυτόν τον υλικό κόσμο. Στη συνείδηση του Κρίσνα δεν υπάρχει σκοτάδι, αλλά μόνο φως. Αν προσπαθήσουμε να βρούμε κάποιο πράγμα τη νύχτα, είναι πολύ δύσκολο· ωστόσο την ημέρα δεν υπάρχει πρόβλημα. Οι *σαστρα* μας δίνουν την εντολή να βγούμε από το σκοτάδι και να έλθουμε στο φως. Το φως αυτό το δίνει ο *γκουρου*.

ομ αγκιανα τιμραντασια

γκιαναντζανα-σαλακαγια

τσακσουρ ουνμιλιταμ γιενα

τασμαϊ σρι-γκουραβε ναμαχα

«Γεννήθηκα στη πιο σκοτεινή άγνοια, και ο πνευματικός μου δάσκαλος μου άνοιξε τα μάτια με τον πυρσό της γνώσης. Προσφέρω με σεβασμό την υποταγή μου σε αυτόν».

Είναι δουλειά του γκουρου να δίνει φως με τη γνώση. Ο γκουρου έχει αφομοιώσει πλήρως τη βεδική ουσία της ζωής. Η *σρουτι*, η γνώση, λαμβάνεται δια της ακοής. Δεν είναι πειραματική. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε εκείνο που βρίσκεται πέρα από την αντίληψη των αισθήσεών μας με πειράματα. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε ποιος είναι ο πατέρας μας με πειράματα. Μπορεί να πει κανείς, «Ας ανακαλύψω ποιος είναι ο πατέρας μου με πειράματα». Ο πατέρας μας υπήρχε πριν από εμάς, και δεν είναι δυνατό να καταλάβουμε μέσω πειραματικής γνώσης ότι αυτός ή εκείνος ο άνθρωπος είναι ο πατέρας μας. Η αληθινή αυθεντία είναι η μητέρα· γι' αυτό η βεδική γνώση έχει παρομοιασθεί με τη μητέρα και οι *Πουрана* με τις αδελφές μας. Θα πρέπει να καταλάβουμε από τις Βέδες τι είναι αληθινά η έσχατη γνώση. Το έσχατο γνωστικό αντικείμενο είναι ο Κρίσνα, και κατανοώντας απλώς τον Κρίσνα μπορούμε να κατανοήσουμε τα πάντα. Δεν χρειάζεται να κατανοήσουμε τα πράγματα ξεχωριστά. Ο Κρίσνα είναι μέσα στην καρδιά μας. Δεν βρίσκεται μακριά· αντίθετα, είναι παντού. Αν ο Κρίσνα δει ότι είμαστε προσκολλημένοι σε Αυτόν, γίνεται φίλος μας. Είναι φίλος με όλους, αλλά είναι ιδιαίτερα φιλικός με τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του. Όπως λέει ο Ίδιος ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (10.11):

τεσαμ εβανουκαμπαρταμ

αχαμ αγκιανα-τζαμ ταμαχ

νασαγιαμ ατμα-μπαβα-στο

γιανα-ντιπενα μπασβατα

«Από συμπόνια για αυτούς, Εγώ, κατοικώντας στην καρδιά τους, σκορπίζω με την αστραφτερή δάδα της γνώσης το σκοτάδι που γεννά η άγνοια».

Η *γιανα* υπάρχει, είναι απλώς καλυμμένη με το πέπλο της άγνοιας. Το φως υπάρχει και το σκοτάδι υπάρχει, αλλά όταν είμαστε στο σκοτάδι δεν μπορούμε να δούμε τα πράγματα όπως είναι. Ο Κρίσνα λέει ότι καθώς αφιερώνεται κάποιος στην προσφορά υπηρεσίας σε Αυτόν, Αυτός ο Ίδιος σκορπίζει το σκοτάδι της άγνοιας. Αν θέλουμε πράγματι να γίνουμε

τέλειοι σε αυτή τη ζωή, χρειάζεται μόνο να προσφέρουμε υπηρεσία στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, τον Μπαγκαβάν. Δεν είναι δύσκολο να βρει κανείς τον Μπαγκαβάν. Ο Μπαγκαβάν βρίσκεται μέσα στην καρδιά. *Ισβαρα σαρβα μπουταναμ χριντ-ντεσε 'ρτζουννα τιστατι* (Μπ.γν. 18.61). Αυτός είναι ο αληθινός Μπαγκαβάν, μέσα στην καρδιά όλων. Αυτός ο Μπαγκαβάν είναι πάντα δραστήριος. Δίδαξε τον Μπράμα, τον κύριο του σύμπαντος, και ο Μπράμα, έχοντας δεχθεί τη διδασκαλία του Κρίσνα, δημιούργησε ολόκληρο το σύμπαν. Ο Κρίσνα θα δώσει οδηγίες και σε εμάς αν απλώς αρχίσουμε να Του προσφέρουμε υπηρεσία αφοσίωσης.

ΚΕΙΜΕΝΟ 20

πρασανγκαμ ατζαραμ πασαμ

ατμαναχ καβαγιο βιντουχ

σα εβα σαντουσου κριτο

μοκσα-ντβαραμ απαβριταμ

Κάθε μορφωμένος άνθρωπος γνωρίζει πολύ καλά ότι η προσκόλληση στα υλικά πράγματα είναι η μεγαλύτερη περιπλοκή για την πνευματική ψυχή. Αλλά η ίδια προσκόλληση, αν μεταφερθεί σε αυτοσυνειδητοποιημένους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου, ανοίγει την πόρτα της απελευθέρωσης.

Εδώ αναφέρεται καθαρά πως η προσκόλληση σε ένα πράγμα είναι η αιτία της δουλείας στην υπό όρους ζωή, ενώ η ίδια προσκόλληση όταν έχει εφαρμογή σε κάτι άλλο, ανοίγει την πόρτα της απελευθέρωσης. Η προσκόλληση δεν μπορεί να εξαφανισθεί· πρέπει απλώς να μεταφερθεί. Η προσκόλληση σε υλικά πράγματα ονομάζεται υλική συνείδηση, ενώ η προσκόλληση στον Κρίσνα ή στον αφοσιωμένο υπηρέτη Του ονομάζεται

συνείδηση του Κρίσνα. Συνεπώς, η συνείδηση είναι το πεδίο της προσκόλλησης. Εδώ αναφέρεται καθαρά πως όταν εξαγνίσουμε απλώς τη συνείδησή μας από υλική συνείδηση σε συνείδηση του Κρίσνα, φτάνουμε στην απελευθέρωση. Παρά τη δήλωση ότι θα πρέπει να παραιτηθούμε από τις προσκολλήσεις, η έλλειψη επιθυμιών δεν είναι δυνατή για το ζωντανό ον. Το ζωντανό ον, από την καταστατική του θέση, έχει την τάση να είναι προσκολλημένο σε κάτι. Βλέπουμε ότι αν κάποιος δεν έχει κάποιο αντικείμενο προσκόλλησης, αν δεν έχει παιδιά, μεταφέρει την προσκόλλησή του σε γάτες και σε σκύλους. Αυτό δείχνει ότι η τάση για προσκόλληση δεν μπορεί να σταματήσει· αντίθετα, θα πρέπει να αξιοποιηθεί για τον καλύτερο σκοπό. Η προσκόλλησή μας σε υλικά πράγματα διαιωνίζει την υπό όρους κατάστασή μας, αλλά η ίδια προσκόλληση, όταν μεταφερθεί στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ή στον αφοσιωμένο υπηρέτη Του, είναι πηγή απελευθέρωσης.

Εδώ συνιστάται να μεταφερθεί η προσκόλληση στους αυτοσυνειδητοποιημένους υπηρέτες του Κυρίου, τους *σαντου*. Και ποιος είναι *σαντου*; Ο *σαντου* δεν είναι ένας συνηθισμένος άνθρωπος με ένα ράσο χρώματος ζαφοράς ή μία μακριά γενειάδα. Ο *σαντου* περιγράφεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ως κάποιος που προσφέρει ακλόνητος υπηρεσία αφοσίωσης. Παρόλο που μπορεί να μην ακολουθεί τους αυστηρούς κανόνες και τις ρυθμίσεις της υπηρεσίας αφοσίωσης, αν έχει απλώς ακλόνητη πίστη στον Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο, αντιλαμβανόμαστε πως πρόκειται για *σαντου*. *Σαντουρ εβα σα μανταβιαχ*. Ο *σαντου* είναι ένθερμος οπαδός της υπηρεσίας αφοσίωσης. Εδώ συνιστάται σε όποιον θέλει έστω και λίγο να συνειδητοποιήσει το Μπραμάν, δηλαδή την πνευματική τελειότητα, να μεταφέρει την προσκόλλησή του στον *σαντου*, τον υπηρέτη του Κυρίου. Και ο Κύριος Τσετάνια το επιβεβαίωσε αυτό. *Λαβα-ματρα σαντου-σανγκε σαρβα-σιντι χαγια*: με μόνο μίας στιγμής επαφή με έναν *σαντου*, μπορεί κανείς να φτάσει στην τελειότητα.

Η λέξη *μαχατμα* είναι συνώνυμο της λέξης *σαντου*. Λέγεται ότι η υπηρεσία σε έναν *μαχατμα*, δηλαδή σε έναν ανώτερο υπηρέτη του Κυρίου, είναι *ντβαραμ αχουρ βιμουκτεχ*, η βασιλική οδός για την απελευθέρωση. *Μαχατ-σεβαμ ντβαραμ αχουρ βιμουκτες ταμο-ντβαραμ γιοσιταμ σανγκι-σανγκαμ*

(Μπαγκ. 5.5.2) Η προσφορά υπηρεσίας στους υλιστές έχει το αντίθετο αποτέλεσμα. Αν κάποιος προσφέρει υπηρεσία σε έναν χονδροειδή υλιστή, δηλαδή σε κάποιον που ασχολείται μόνο με την αισθησιακή απόλαυση, τότε, μέσω της επαφής με ένα τέτοιο πρόσωπο, ο δρόμος προς την κόλαση είναι ανοιχτός. Η ίδια αρχή επιβεβαιώνεται εδώ. Η προσκόλληση σε έναν υπηρέτη του Κυρίου είναι προσκόλληση στην υπηρεσία του Κυρίου, επειδή αν κάποιος συναναστρέφεται με έναν *σαντου*, ο *σαντου* θα του μάθει πώς να είναι αφοσιωμένος στον Κύριο, λάρτρης και ειλικρινής υπηρέτης του Κυρίου. Αυτά είναι τα δώρα του *σαντου*. Αν θέλουμε να συναναστραφούμε με έναν *σαντου*, δεν μπορούμε να περιμένουμε να μας δώσει συμβουλές πώς να βελτιώσουμε την υλική μας κατάσταση, αλλά θα μας διδάξει πώς να κόψουμε τον δεσμό της μόλυνσης της υλικής έλξης και πώς να υψωθούμε στο επίπεδο της υπηρεσίας αφοσίωσης. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της συναναστροφής με έναν *σαντου*. Ο Καπίλα Ρισι πρώτα απ' όλα διδάσκει ότι ο δρόμος της απελευθέρωσης αρχίζει με αυτού του είδους τη συναναστροφή.

Σύμφωνα με τον Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπού:

‘σαντου-σανγκα’, ‘σαντου-σανγκα’ – σαρβα-σαστρε καγια

λαβα-ματρα σαντου-σανγκε σαρβα-σιντι χαγια

«Η ετυμολογία όλων των εξ αποκαλύψεως γραφών είναι ότι ακόμα και με μίας στιγμής συναναστροφή με έναν αγνό υπηρέτη του Κυρίου, μπορεί να φτάσει κανείς σε κάθε επιτυχία». (Τσ.τσ. Μαντια 22.54)

Λέγεται ότι ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ζώο και πως ανάλογα με τις συναναστροφές μας μπορούμε να διαπλάσουμε τον χαρακτήρα μας. Οι επιχειρηματίες συναναστρέφονται ο ένας τον άλλον για να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές τους δυνατότητες. Υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη συναναστροφής, και η συναναστροφή φέρνει τη δουλειά σε ένα συγκεκριμένο πράγμα. Αν κάποιος συναναστρέφεται με υλιστές, σφίγγει η θηλιά που τον δένει με την ικανοποίηση των αισθήσεων. Η γυναίκα είναι το σύμβολο της ικανοποίησης των αισθήσεων· γι' αυτό, οτιδήποτε έχει σχέση με την ικανοποίηση των αισθήσεων ονομάζεται *γιοσιτ-σανγκα*. Ο υλικός κόσμος είναι γεμάτος με *γιοσιτ-σανγκα*, επειδή όλοι ενδιαφέρονται

για την ικανοποίηση των αισθήσεων. Όπως αναφέρεται στην *Μπογκαβαντ-γκιτα* (2.44):

μπογκαϊφάρια-πρασακτανάμι

ταγιαπαχριτα-τσετασαμ

βιαβασαγιατμικα μπουντιχ

σαμαντω να βιντιγιατε

«Στον νου όσων είναι υπερβολικά προσκολλημένοι στις αισθησιακές απολαύσεις και στα υλικά πλούτη και στους οποίους αυτά τα πράγματα προκαλούν σύγχυση, η ανυποχώρητη αποφασιστικότητα της προσφοράς υπηρεσίας αφοσίωσης στον Υπέρτατο Κύριο δεν εμφανίζεται ποτέ». Η λέξη *μπογκα* σημαίνει «ικανοποίηση των αισθήσεων». *Μπογκαϊφάρια*: όσους είναι υπερβολικά προσκολλημένοι στη χλιδή και στην ικανοποίηση των αισθήσεων δεν μπορούν να καταλάβουν την πνευματική ζωή και την αποδέχονται πολύ αργά. Στις μέρες μας οι άνθρωποι είναι *μανντα*, πολύ αργοί. Δεν παίρνουν την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα πολύ σοβαρά, επειδή έχουν μάθει από τον σύγχρονο πολιτισμό να απολαμβάνουν απλώς τη ζωή για την ικανοποίηση των αισθήσεων. Στις Δυτικές χώρες, ιδιαίτερα, υπάρχουν πολλά μέσα για την ικανοποίηση των αισθήσεων. Υπάρχουν ακόμα και ηλεκτρικές ξυριστικές μηχανές, ενώ μέχρι πρόσφατα ένα συνηθισμένο ξυράφι ήταν αριστό. Τώρα, χάρη σε αυτές τις μηχανές, δεν χρειάζεται να κουνήσει κάποιος το χέρι του. Αυτό, λοιπόν, θεωρείται πρόοδος. Ωστόσο, μαθαίνουμε από τις *σαστρα* ότι ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής δεν είναι η απόλαυση των αισθήσεων, αλλά η *ταπασια*, η ασκητικότητα. Αυτό είναι βεδικός πολιτισμός. Πρώτα απ' όλα, πρέπει να εκπαιδευθεί κανείς στο σύστημα *μπραματσαρι* και να μάθει πώς να αρνείται στις αισθήσεις. Ο *μπραματσαρι* θα πρέπει να εκπαιδεύεται στην *ταπασια* και όχι στην απόλαυση. Παλιά οι *μπραματσαρι* έπρεπε να πηγαίνουν από πόρτα σε πόρτα και να εκλιπαρούν για βοήθεια για το *ασραμα*, και εκπαιδεύονταν από την αρχή να αντιμετωπίζουν κάθε γυναίκα ως μητέρα.

Τώρα οι άνθρωποι βρίσκονται σε τόσο αξιοθρήνητη κατάσταση, ώστε λένε, «Ας πεθάνουμε. Ας πεθάνουμε». Ωστόσο, ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* λέει, «Γιατί να πεθάνεις;» Οι άνθρωποι θέλουν να πεθάνουν για να βάλουν τέλος στις τριών ειδών δυστυχίες της υλικής φύσης, αλλά ποιος κάνει έρευνα για το πώς να σταματήσουμε τον θάνατο; Από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* μαθαίνουμε ότι ο θάνατος δεν είναι αληθινά κάτι φυσικό για εμάς. Μας επιβάλλεται τεχνητά, και θα πρέπει να γίνουμε ξανά αθάνατοι. Αυτή είναι η τελειότητα της ανθρώπινης ζωής, αλλά κανείς δεν ενδιαφέρεται γι' αυτήν. Έχουμε γίνει τόσο βραδύνους, ώστε δεν μπορούμε να αποφύγουμε τη γέννηση, τα γηρατειά, την αρρώστια και τον θάνατο. Όλα αυτά τα βιώνουμε επιδή δεν επαγρυπνούμε. Γι' αυτόν τον λόγο, όταν ο Σανάτανα Γιοσουάμι πλησίασε τον Τσετάνια Μαχαπραμπού, είπε, «Αγαπημένε μου Κύριε, με κάποιον τρόπο με έχεις σύρει στα λωτοειδή Σου πόδια. Τώρα Σε ρωτώ ποια είναι η παραγματική μου κατάσταση; Γιατί αναγκάζομαι να υποφέρω τις τριών ειδών δυστυχίες της υλικής ζωής;» Κανείς δεν ενδιαφέρεται να ρωτήσει σχετικά με αυτό το ζήτημα. *Μοκσα*, απελευθέρωση, σημαίνει απελευθέρωση από τις τριών ειδών δυστυχίες της ζωής, καθώς και από τη γέννηση, τα γηρατειά, την αρρώστια και τον θάνατο. Μερικές φορές, όταν οι άνθρωποι δείχνουν λίγο ενδιαφέρον, ακολουθούν έναν δρόμο που δεν είναι έγκυρος ή επινοούν κάτι άλλο. Αλλά τίποτε δεν χρειάζεται να επινοηθεί. Με τη μέθοδο της συνείδησης του Κρίσνα, όλοι μπορούν να υψωθούν. Όλοι μπορούν να σωθούν, ανεξάρτητα από την κατάσταση τους ή την παιδεία τους. Έχουμε διαδώσει την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα σε όλο τον κόσμο και οι άνθρωποι γίνονται ευτυχισμένοι εξαιτίας της.

Σύμφωνα με την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.32), οποιοσδήποτε μπορεί να βρει καταφύγιο στον Κρίσνα. Ο Κρίσνα δεν αρνείται κανέναν, και παρόμοια, ο υπηρέτης του Κρίσνα ποτέ δεν αρνείται κανέναν. Αυτή είναι η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα. Λέμε σε όλους, «Ναι! Είσαι ευπρόσδεκτος. Πάρε αυτή την εκπαίδευση και την πνευματική ζωή και γίνε αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα». Μερικές φορές μάς ασκείται κριτική εξαιτίας αυτού, αλλά ο Κρίσνα λέει συγκεκριμένα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι ακόμη και όσοι έχουν γεννηθεί σε κατώτερες

οικογένειες μπορούν να βρουν καταφύγιο σε Αυτόν και να υψωθούν για την απελευθέρωση. Τότε, λοιπόν, τι να πούμε για τους ευσεβείς ανθρώπους που έχουν γεννηθεί σε οικογένειες *μπραμανα*; Δυστυχώς, αυτήν την εποχή είναι συχνό φαινόμενο οι άνθρωποι που έχουν γεννηθεί σε εύπορες οικογένειες ή σε οικογένειες *μπραμανα* να μην ενδιαφέρονται για την πνευματική συνειδητοποίηση. Κάνουν κακή χρήση της ευκαιρίας που τους έχει δοθεί και εξαντλούν τα αποθέματα των ευσεβών πράξεών τους. Η κοινωνία χρειάζεται πρώτη τάξεως *σαντου* προκειμένου να βελτιωθεί. Αν όλοι είναι *σουντρα* ή *έκφυλοι*, πώς μπορεί η κοινωνία να είναι ειρηνική; Γι' αυτό, για την οργάνωση της κοινωνίας ο Κρίσνα προτείνει το *βαρνασραμα-νταρμα*. Πρέπει να υπάρχουν ιδανικοί *μπραμανα*, *κσατρια*, *βαϊθα* και *σουντρα*. Ωστόσο τώρα, κανείς δεν ενδιαφέρεται για αυτά.

Μπορεί κανείς να ρωτήσει, «Τι είναι ένας *σαντου*;» *Σαντου* είναι κάποιος που υπηρετεί τον Κρίσνα και ασχολείται με τη συνείδηση του Κρίσνα ανεπιφύλακτα. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.30), ο Σρι Κρίσνα λέει:

απι τσετ σου-ντουρατσαρο

μπατζατε μαμ ανανια-μπακ

σαντουρ εβα σα μανταβιαχ

σαμιαγκ βιαβασιτο χι σαχ

«Ακόμη και αν κάποιος διαπράξει τις πλέον αποτρόπαιες πράξεις, αν Μου προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης θα πρέπει να θεωρείται άγιος, επειδή βρίσκεται στη σωστή θέση».

Δουλειά του *σαντου* είναι να είναι πολύ ανεκτικός. Όταν κάποιος αφοσιώνεται στον Κρίσνα, πολλοί άνθρωποι γίνονται εχθροί του, επειδή αυτή την εποχή οι άνθρωποι είναι δαιμονικοί, *ασουρα*. Ακόμα και ο πατέρας κάποιου μπορεί να γίνει εχθρός του, όπως ο Χιαρανιακασιπού, ο πατέρας του Μαχαράζα Πραλάντα. Ο Πραλάντα ήταν μόνο πέντε ετών και έψελνε Χάρε Κρίσνα, αλλά ο πατέρας του ήταν έτοιμος να τον σκοτώσει, επειδή ήταν αφοσιωμένος στον Κύριο. Ο Χιρανιακασιπού έλεγε, «Γιατί ψέλνεις Χάρε Κρίσνα; Γιατί μιλάς για έναν ξεχωριστό Θεό; Εγώ είμαι ο Θεός». Αυτή είναι η σημασία του όρου *ασουρα*, του δαίμονα.

Οι ηλίθιοι που ισχυρίζονται ότι είναι ο Θεός είναι απλώς δαίμονες. Παρόλο που ο πατέρας του Μαχαράζα Πραλάντα επέμενε πως ήταν ο Θεός, ο Μαχαράζα Πραλάντα δεν μπορούσε να το δεχθεί. Δεχόταν τον πατέρα του ως *ασουρα*, και κατά συνέπεια υπήρχε διαμάχη μεταξύ τους. Όταν ο Χιρανιακασιπού ρώτησε τον Μαχαράζα Πραλάντα, «Ποιο είναι το καλύτερο πράγμα που έχεις μάθει από τους δασκάλους σου;» ο Πραλάντα απάντησε, «Ω άριστε μεταξύ των *ασουρα*, απ' όσο μπορώ να καταλάβω, επειδή έχουμε δεχθεί αυτό το υλικό σώμα, θα πρέπει να δεχθούμε και τον θάνατο. Αυτό όμως δεν είναι το αντικείμενο της ανθρώπινης ζωής. Η ανθρώπινη ζωή έχει προορισμό τη *μοκσα*, την απελευθέρωση». Δυστυχώς, οι ανόητοι άνθρωποι αυτό δεν το καταλαβαίνουν. Ο Κρίσνα λέει, *μριτιουχ σαρβα-χαρας τσαχαμ*: «Είμαι ο θάνατος και θα πάρω όλα όσα έχεις». (Μπ.γκ. 10.34) Ο Χιρανιακασιπού ήταν τόσο ισχυρός δαίμονας ώστε ακόμα και ημίθεοι τον φοβόντουσαν, αλλά ο Κρίσνα του τα πήρε όλα σε ένα δευτερόλεπτο. Ο Χιρανιακασιπού έψαχνε για ασφάλεια και σκεφτόταν, «Δεν θα πεθάνω με αυτόν τον τρόπο, δεν θα πεθάνω με εκείνον τον τρόπο». Δεν σιέφτηκε όμως ότι θα σκοτωνόταν από τον Κύριο με τη μορφή του Νρισίμχα. Όσο ευφύεις και αν είμαστε και όσο και αν προσπαθούμε να εξαπατήσουμε τον Κρίσνα, ο Κρίσνα είναι πάντα ευφυέστερος. Όταν η μητέρα Γιασόντα προσπάθησε να δέσει τον Κρίσνα με ένα σκοινί, διαπίστωσε ότι το σκοινί ήταν πάντα πέντε εκατοστά πιο κοντό. Η ευφυΐα μας είναι σαν αυτό. Θέλουμε να εξαπατήσουμε τον Θεό και να Τον ξεπεράσουμε, αυτό όμως δεν είναι δυνατό. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι είναι πολύ προχωρημένοι σε γνώση, αλλά στην πραγματικότητα, εξαιτίας της περηφάνειας τους, η *μαγια* παίρνει τη γνώση τους. Ο Κρίσνα παίρνει τη γνώση από τους άθεους, τους δαιμονικούς ανθρώπους όπως ο Χιρανιακασιπού. Οι άθεοι δεν γνωρίζουν ότι η ευφυΐα του Κρίσνα είναι πάντοτε τουλάχιστον πέντε εκατοστά μεγαλύτερη από οποιουδήποτε άλλου.

Στην υλική ζωή αγωνιζόμαστε απλώς για την ύπαρξη. Θέλουμε να υπάρχουμε και δεν θέλουμε να πεθάνουμε. Δεν θέλουμε να υποφέρουμε τους πόνους της γέννησης, ούτε τις αρρώστιες ούτε τα γεράματα. Υπάρχουν τόσο πολλές δυστυχίες στην υλική ζωή που δεν θέλουμε, αλλά

μας επιβάλλονται. Δυστυχώς, δεν είμαστε αρκετά έξυπνοι ώστε να βρούμε μία λύση για όλα αυτά τα προβλήματα. Θα έπρεπε να ρωτάμε όπως ο Σανάτανα Γιοσουάμι σχετικά με το πώς να βάλουμε ένα τέλος σε όλα αυτά. Αντίθετα, εργαζόμαστε με τέτοιο τρόπο, που μας υποχρεώνει να δεχθούμε ένα άλλο σώμα. Δοκιμάζουμε δυσκολίες που προέρχονται από το υλικό σώμα, αλλά δεν κάνουμε τίποτε για να ελευθερωθούμε. Η κίνηση αυτή για τη συνείδηση του Κρίσνα δίνει πληροφορίες για το πώς να ελευθερωθούμε.

Όσοι είναι *μαχατμα* ψάλλουν πάντοτε *Χαρε Κρίσνα, Χαρε Κρίσνα, Κρίσνα Κρίσνα, Χαρε Χαρε / Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε*. *Μπατζάνα* είναι το ψάλσιμο του Χάρε Κρίσνα. Αν υπηρετούμε έναν *μαχατμα* όπως ο Χαριντάσα Τάκουρ, που έφελνε πάντοτε Χάρε Κρίσνα, ο δρόμος της απελευθέρωσης είναι ανοιχτός για εμάς. Αν, ωστόσο, συναναστρεφόμαστε με υλιστές, που είναι ξετρελαμένοι για την ικανοποίηση των αισθήσεων, παίρνουμε τον δρόμο του σκότους. *Ταμοντβαραμ γιοσιταμ σανγκι-σανγκαμ*. Οι Βέδες μας προστάζουν να μην παραμένουμε στο σκοτάδι, αλλά να βγούμε στο φως. Έχουμε δεχθεί ένα σώμα, αλλά δεν θα μας επιτραπεί να παραμείνουμε σε αυτό το σώμα διαρκώς. Θα υποχρεωθούμε να το αφήσουμε και να δεχθούμε ένα άλλο, και μετά ένα άλλο και ένα άλλο. Τι δουλειά είναι αυτή; Ο υλικός κόσμος είναι σε τέτοιο σκοτάδι και οι άνθρωποι δέχονται το ένα σώμα μετά το άλλο. Γι' αυτό η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα είναι εδώ, για να δώσει φώτιση και απελευθέρωση, και προσφέρει όχι μόνο την απλούστερη μέθοδο, τη μέθοδο του ψαλίσματος του Χάρε Κρίσνα, αλλά συγχρόνως και την πλέον μεγαλειώδη φιλοσοφία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑ

Τα χαρακτηριστικά ενός σαντου

ΚΕΙΜΕΝΟ 21

τιτικσαβαχ καρουνικαχ

σουχρινταχ σαρβα-ντεχιναμ

ατζατα-σατραβαχ σανταχ

σανταβαχ σαντου-μπουσαναχ

Τα σημάδια ενός *σαντου* είναι ότι είναι ανεκτικός, ευπλαχνικός και φιλικός με όλα τα ζωντανά όντα. Δεν έχει εχθρούς, είναι ειρηνικός, συμμορφώνεται με τις γραφές και όλα τα χαρακτηριστικά του είναι ανυπέροβλητα.

Ένας *σαντου*, όπως περιγράφηκε πιο πάνω, είναι αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου. Επομένως, η φροντίδα του είναι να διαφωτίζει τους ανθρώπους σχετικά με την υπηρεσία αφοσίωσης· αυτό είναι το έλεός του. Γνωρίζει ότι χωρίς υπηρεσία αφοσίωσης, η ανθρώπινη ζωή καταστρέφεται. Ένας αφοσιωμένος υπηρέτης ταξιδεύει σε όλη τη χώρα, από πόρτα σε πόρτα, κηρύσσοντας, «Να έχετε συνείδηση του Κρίσνα. Να είστε αφοσιωμένοι στον Κύριο Κρίσνα. Μην καταστρέφετε τη ζωή σας εκπληρώνοντας μόνο τις ζωώδεις τάσεις σας. Ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι η αυτοσυνειδητοποίηση, δηλαδή η συνείδηση του

Κρίσινα». Αυτά κηρύσσει ο *σαντου*. Δεν είναι ικανοποιημένος με τη δική του απελευθέρωση. Σκέφτεται πάντα τους άλλους. Είναι το πιο ευσπλαχνικό πρόσωπο με τις πεσμένες ψυχές. Επομένως, ένα από τα προτερήματά του είναι το μεγάλο έλεός του (*καρουννικα*) προς τις πεσμένες ψυχές. Ενώ κηρύσσει, συναντά αναγκαστικά τόσο πολλά αντιτιθέμενα στοιχεία και γι' αυτό ο *σαντου* πρέπει να είναι πολύ ανεκτικός. Μπορεί κάποιος να του φερθεί άσχημα, επειδή οι υποκείμενες σε όρους ψυχές δεν είναι έτοιμες να δεχθούν την υπερβατική γνώση της υπηρεσίας αφοσίωσης. Δεν τους αρέσει· αυτή είναι η αρρώστια τους. Ο *σαντου* έχει το άχαρο έργο να εντυπώσει σε αυτές τις ψυχές τη σημασία της υπηρεσίας αφοσίωσης. Μερικές φορές οι αφοσιωμένοι υπηρέτες δέχονται βίαιη επίθεση. Ο Κύριος Ιησούς Χριστός σταυρώθηκε, ο Χαριντάσα Τάκουρ μαστιγώθηκε δημοσίως σε είκοσι δύο δημόσια μέρη και ο βασιικός βοηθός του Κυρίου Τσετάνια, ο Νιτιανάντα, δέχθηκε βίαιη επίθεση από τον Τζαγκάι και τον Μαντάι. Αλλά παρ' όλα αυτά ήταν ανεκτικοί, επειδή η αποστολή τους ήταν να σώσουν τις πεσμένες ψυχές. Ένας *σαντου* είναι ευσπλαχνικός, επειδή θέλει το καλό όλων των ζωντανών όντων. Δεν επιθυμεί το καλό μόνο της ανθρώπινης κοινωνίας, αλλά και το καλό της κοινωνίας των ζώων. Οι λέξεις *σαρβα-ντεχίναμ* αναφέρονται σε όλα τα ζωντανά όντα που έχουν δεχθεί υλικά σώματα. Υλικά σώματα δεν έχουν μόνο οι άνθρωποι, αλλά και τα άλλα ζωντανά όντα. Ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου είναι ευσπλαχνικός με όλους – σκύλους, γάτες, δέντρα, κλπ. Φέρεται σε όλα τα ζωντανά όντα με τέτοιο τρόπο ώστε μπορούν τελικά να σωθούν από την υλική εμπλοκή. Ο Σιβανάντα Σένα, ένας από τους μαθητές του Κυρίου Τσετάνια, απελευθέρωσε έναν σκύλο, φερόμενος στον σκύλο υπερβατικά. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που ένας σκύλος σώθηκε χάρη στην επαφή με έναν *σαντου*, επειδή ο *σαντου* ασχολείται με τις ανώτατες φιλεύσπλαχνες δραστηριότητες για την ευλογία όλων των ζωντανών όντων. Όμως μολονότι ο *σαντου* δεν είναι εχθρικός με κανέναν, ο κόσμος είναι τόσο αχάριστος, που ακόμα και ένας *σαντου* έχει πολλούς εχθρούς.

Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα σε έναν εχθρό και σε έναν φίλο; Είναι η διαφορά συμπεριφοράς. Ο *σαντου* συμπεριφέρεται με όλες τις

υποκείμενες σε όρους ψυχές έχοντας στόχο την έσχατη ανακούφισή τους από την υλική εμπλοκή. Συνεπώς, κανείς δεν μπορεί να είναι περισσότερο φιλικός από έναν *σαντου* ως προς την ανακούφιση των υποκείμενων σε όρους ψυχών. Ο *σαντου* είναι ήρεμος και ακολουθεί ήσυχα και ειρηνικά τις αρχές των γραφών. Ο *σαντου* είναι επίσης κάποιος που ακολουθεί τις αρχές των γραφών και ταυτόχρονα είναι αφοσιωμένος στον Κύριο. Όποιος ακολουθεί πραγματικά τις αρχές των γραφών είναι υποχρεωτικά αφοσιωμένος στον Θεό, επειδή όλες οι γραφές μας συμβουλεύουν να υπακούμε στις εντολές του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Επομένως, ο *σαντου* ακολουθεί τις εντολές των γραφών και είναι αφοσιωμένος στον Κύριο. Όλα τα καλά χαρακτηριστικά είναι εμφανή σε έναν αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου και αναπτύσσει όλες τις καλές ιδιότητες των ημιθέων, ενώ ένας μη αφοσιωμένος υπηρέτης, ακόμα και αν διαθέτει ακαδημαϊκά προσόντα, δεν έχει προτερήματα ή καλά χαρακτηριστικά σύμφωνα με το πρότυπο της υπερβατικής συνειδητοποίησης.

Υπάρχουν 8.400.000 μορφές ζωής σύμφωνα με την *Πάντμα Πουράνα*, και η *άτμα* είναι η ίδια σε όλες τους. Ο *σαντου* μπορεί να το καταλάβει αυτό, όπως δείχνει η *Μπαγκαβαντ-γκιτα*:

*βιντια-βιναγια-σαμπαννε μπραμανε γκαβι χαστινι
σουνι τσαϊβα σβα-πακε τσα πανντιταχ σαμα-νταρσιναχ*

«Ο ταπεινός σοφός, λόγω της αληθινής γνώσης, βλέπει με τον ίδιο τρόπο έναν ευγενή και μορφωμένο *μπραμανα*, μία αγελάδα, έναν ελέφαντα, έναν σκύλο και αυτόν που τρώει το κρέας του σκύλου (τον κοινωνικά απόβλητο)».

Αυτό δεν σημαίνει ότι ένας *μπραμανα* είναι το ίδιο με έναν σκύλο, αλλά ότι ο *μπραμανα* είναι πνευματική ψυχή και ο σκύλος είναι και αυτός πνευματική ψυχή. Καθορίζομαστε σύμφωνα με τα διάφορα σώματά μας, τα οποία μας δίνονται από ανώτερες δυνάμεις. Ο Γιαμαράζα προσφέρει στο ζωντανό ον ένα σώμα σύμφωνα με το *καρμα* του. *Καρμανα νταϊβα-νετρενα*. Έχουμε ήδη συζητήσει το ζήτημα της απονομής του σώματος σύμφωνα με τα προτερήματα κάποιου. Αν αποκτήσουμε τις ιδιότητες ενός

μπραμανα και εργαζόμαστε ως *μπραμανα*, γινόμαστε *μπραμανα*. Αν ενεργούμε σαν σκύλοι και κάνουμε τη δουλειά ενός σκύλου, γινόμαστε σκύλοι. Δεν θα πρέπει να νομίζει κάποιος ότι απλώς επειδή γεννήθηκε ως *μπραμανα*, είναι αυτομάτως *μπραμανα*. Υπάρχουν χαρακτηριστικά που μνημονεύονται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, με βάση τα οποία μπορεί να πει κανείς σε ποια κάστα ανήκει κάποιος. Ο Σριντάρα Σουάμι έχει επίσης σημειώσει ότι η γέννηση δεν είναι το παν. Πρέπει να αποκτήσει κανείς τις ανάλογες ιδιότητες. Ό,τι σώμα και αν έχουμε, η θέση μας είναι εφήμερη. Δεν μπορούμε να παραμείνουμε σε καμία θέση επ' αόριστον. Μπορεί να νομίζουμε ότι τώρα είμαστε Αμερικανοί και να είμαστε πολύ ευτυχισμένοι, και αυτό είναι εντάξει. Μπορεί να σχεδιάζουμε τα πλάνα μας για διαρκή ευτυχία, αλλά η φύση δεν θα μας επιτρέψει να μείνουμε επ' άπειρον. Μόλις μας καλέσει η φύση, πεθαίνουμε και αφήνουμε τη θέση μας. Και τότε είμαστε υποχρεωμένοι να πάρουμε τη θέση ενός σκύλου, μιας γάτας, ενός ημίθεου, ενός ανθρώπινου όντος ή οποιουδήποτε. Τώρα μας έχει δοθεί μία πολύ υψηλή μορφή ζωής, εκείνη του ανθρώπινου όντος, αλλά αν δεν ενεργήσουμε ανάλογα, θα υποχρεωθούμε να δεχθούμε ένα κατώτερο σώμα. Αυτό είναι το *καρμανα νταϊβα-νετρενα*.

Γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί σε αυτή την ανθρώπινη μορφή, ώστε να έχουμε στόχο να γίνουμε αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου Κρίσνα. Αυτός είναι ο δρόμος της απελευθέρωσης. Παλιά, μεγάλες προσωπικότητες στην Ινδία πήγαιναν στο δάσος για να διαλογισθούν, προκειμένου να σταματήσουν την επανάληψη της γέννησης και του θανάτου. Αυτή είναι η ύψιστη ασχολία για τον άνθρωπο, και πραγματικά, ο προορισμός κάθε ανθρώπου είναι αυτός. Αν δεν υπερνικήσουμε τις επανειλημμένες γεννήσεις και τους επανειλημμένους θανάτους, σπαταλούμε απλώς τη ζωή μας σαν ζώα – για φαγητό, ύπνο, άμυνα και ζευγάρι. Ιδιαίτερα αυτή την εποχή οι άνθρωποι δεν μπορούν να κάνουν τη διάκριση ανάμεσα στη ζωή των ζώων και την ανθρώπινη ζωή. Νομίζουν πως η διαφορά είναι ότι τα ζώα κοιμούνται

στον δρόμο και οι άνθρωποι κοιμούνται σε ωραία διαμερίσματα. Εντούτοις, οι *σαστρα* δεν ορίζουν τον πολιτισμό με αυτόν τον τρόπο. Είτε κοιμάται κανείς στον δρόμο είτε κοιμάται σε διαμέρισμα, η δραστηριότητα είναι η ίδια. Ο σκύλος μπορεί να τρώει από έναν σκουπιδοτενεκέ και ο άνθρωπος να τρώει από χρυσά πιάτα, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ασχολούνται με διαφορετικά πράγματα. Και στις δύο περιπτώσεις, και ο σκύλος και ο άνθρωπος βάζουν τροφή στο σώμα τους. Ο σκύλος μπορεί να κάνει σεξ στον δρόμο και ο άνθρωπος σε ένα πολύ ωραίο κρεβάτι σε απομονωμένο μέρος, αλλά αυτό δεν αλλάζει την πράξη. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι πρόοδος του πολιτισμού είναι η βελτίωση του φαγητού, του ύπνου, του ζευγαρώματος και της άμυνας, αλλά στην πραγματικότητα αυτές οι δραστηριότητες δεν έχουν καμία σχέση με τον πολιτισμό. Σφίγγουν απλώς τα δεσμά μας στην υλική ζωή.

Ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι η *γιαγκια*, η θυσία για την ικανοποίηση του Υπερτάτου Προσώπου. Μπορεί να τελειοποιούμε τις δραστηριότητές μας, αλλά η επιτυχία μας βρίσκεται στην ικανοποίηση του Κρίσνα με τις δεξιότητές μας. Μπορεί τώρα να είμαστε προσκολλημένοι στην υλική δράση, αλλά θα πρέπει να μεταφέρουμε αυτή την προσκόλληση σε έναν *σαντου*. Τότε η ζωή μας θα είναι επιτυχημένη. Τώρα είμαστε προσκολλημένοι στο χρήμα, τις γυναίκες, τα ωραία σπίτια, την πατρίδα, την κοινωνία, τους φίλους, την οικογένεια και ούτω καθεξής. Αυτή η προσκόλληση ονομάζεται *αρτζαναμι πασου*. Η λέξη *πασου* σημαίνει «θηλιά». Όταν είμαστε δεμένοι με μια θηλιά, είμαστε ανήμποροι, και τώρα είμαστε δεμένοι από τις *γκουνα*, δηλαδή τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης. Η λέξη *γκουνα* σημαίνει επίσης «θηλιά». Δεν μπορούμε να ελευθερωθούμε, επειδή είμαστε δέσμιοι της υλικής φύσης. Δεν μπορούμε να κινηθούμε ελεύθερα χωρίς την έγκριση της υπέρτατης αρχής. Λέγεται συνήθως πως ούτε φύλλο δεν κινείται χωρίς την έγκριση του Θεού. Κατά τον ίδιο τρόπο, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε χωρίς την επίβλεψη μιας ανώτερης αρχής.

Αυτό δεν σημαίνει ότι ο Θεός πρέπει να έχει την επίβλεψη ο Ίδιος. Στη *Σβετασβαταρα Ουπανισαντ* (6.8), αναφέρεται πως ο Υπέρτατος Κύριος δεν χρειάζεται να ενεργεί ο Ίδιος. Διαθέτει πολλά μέσα και πολλούς εκπροσώπους που εκτελούν τα πάντα γι' Αυτόν. Βρισκόμαστε τόσο πολύ υπό έλεγχο, ώστε δεν είμαστε ελεύθεροι ούτε να ανοιγοκλείσουμε τα μάτια μας. Μπορεί να κινούμε τα χέρια μας ελεύθερα, αλλά οποιαδήποτε στιγμή μπορούν να παραλύσουν αμέσως. Αυτό σημαίνει ζωή υποκείμενη σε όρους, και πώς, λοιπόν, μπορούμε να την βελτιώσουμε; Η δουλειά μας είναι να απελευθερωθούμε από όλους αυτούς τους όρους, όλους αυτούς τους περιορισμούς. Πώς είναι αυτό δυνατό; *Σα εβα σαντουσου κριτο μοκσαντβαραμ απαβριταμ* (Μπαγκ. 3.25.20). Πρέπει να στρέψουμε την προσκόλλησή μας από τα υλικά πράγματα σε έναν *σαντου*. 'Σαντου-σανγκα, 'σαντου-σανγκα' - *σαρβα-σαστρε καγια* (Τσ.τσ. Μαντια 22.54): αυτή είναι η συμβουλή του Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού. Όλες οι γραφές μας συμβουλεύουν να είμαστε σε επαφή με έναν *σαντου*. Ακόμα και ο Τσανάκια Πανντίτα, ο σπουδαίος πολιτικός, συνιστούσε: *τιατζα ντουρτζανα-σαμσαργκαμ μπατζα σαντου-σαμαγκαμαμ*. Ένας οικογενειάρχης Βαϊσνάβα ρώτησε κάποτε τον Τσετάνια Μαχαπραμπού ποιο είναι το καθήκον του οικογενειάρχη και ο Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού απάντησε αμέσως, *ασατ-σανγκα-τιαγκα – εϊ βαιϊσναβα-ατσαρα*: «Να μη συναναστρέφεστε με μη αφοσιωμένους υπηρέτες, αλλά να αναζητήσετε έναν *σαντου*». (Τσ.τσ. Μαντια 22.87)

Επί του παρόντος είναι πολύ δύσκολο να αποφύγει κανείς τη συντροφιά των *ασαντου*, εκείνων που δεν είναι *σαντου*. Είναι πολύ δύσκολο να βρει κανείς έναν *σαντου* για να συναναστραφεί. Γι' αυτό αρχίσαμε αυτή την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα, για να δημιουργήσουμε μία οργάνωση από *σαντου*, ώστε να μπορούν οι άνθρωποι να επωφεληθούν και να απελευθερωθούν. Η οργάνωση αυτή δεν έχει κανέναν άλλο σκοπό.

Ο Κρίσνα αναφέρει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (6.47) ότι ο πρώτης τάξεως *σαντου* είναι εκείνος που σκέφτεται πάντοτε Αυτόν. Αυτή η μέθοδος δεν είναι πολύ δύσκολη. Θα πρέπει να σκεφτόμαστε πάντοτε τον Κρίσνα,

αλλά πώς γίνεται αυτό; Σκεφτόμαστε τη δουλειά μας, τον σκύλο μας, την οικογένειά μας, το αντικείμενο της αγάπης μας και τόσο πολλά άλλα πράγματα. Είμαστε υποχρεωμένοι να σκεφτόμαστε κάτι· χωρίς σκέψεις, δεν μπορούμε να υπάρχουμε. Πρέπει απλώς να εκτρέψουμε τις σκέψεις μας στον Κρίσνα. Είναι δουλειά του *σαντου* να το διδάξει αυτό και μπορεί κανείς να το μάθει σε επαφή με έναν *σαντου*. Στην πραγματικότητα, ένας *σαντου* δεν διδάσκει τίποτε άλλο. *Αντω σραντα ταταχ σαντου-σανγκαχ* (Μπακτι-ρασαμριτα-σινντου 1.4.15). Αυτός είναι ο τρόπος να προοδεύσει κάποιος πνευματικά. Πρέπει να συναναστραφεί με έναν *σαντου*. Συχνά η δουλειά του *σαντου* είναι άχαρη, πρέπει όμως να είναι ανεκτικός. Παρ' όλες τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσει ένας *σαντου*, είναι πολύ ευσπλαχνικός με τις πεσμένες, υποκείμενες σε όρους ψυχές. Βλέπει ότι οι άνθρωποι υποφέρουν εξαιτίας έλλειψης συνείδησης του Κρίσνα και επειδή σκέφτεται πάντοτε το καλό των άλλων, είναι *σουχριτ*. Άλλοι άνθρωποι είναι πάντοτε φθονεροί, αλλά ο *σαντου* σκέφτεται πάντοτε πώς να σώσει τους άλλους από τα δίχτυα της *μαγιά*. Ο *σαντου* είναι καλός όχι μόνο με τους ανθρώπους, αλλά και με τις γάτες, τους σκύλους, τα δέντρα και τα έντομα· θα διστάσει να σκοτώσει ακόμα και ένα κουνούπι. Δεν σκέφτεται απλώς, «Θα φροντίσω τον αδελφό μου». Βλέπει όλα τα ζωντανά όντα ως αδελφούς του, επειδή ο Κρίσνα λέει ότι είναι ο πατέρας όλων των ζωντανών όντων.

Επειδή ο *σαντου* ζει με αυτόν τον τρόπο, δεν δημιουργεί εχθρούς. Αν υπάρχουν εχθροί, γίνονται εχθροί του εξαιτίας του χαρακτήρα τους και όχι εξαιτίας κάποιας πρόκλησης από την πλευρά του *σαντου*. Ο *σαντου* διδάσκει μόνο «Αγαπημένε μου άνθρωπε, αγαπημένε μου φίλε, εγκαταλείψου στον Κρίσνα». Εχθροί δημιουργούνται εξαιτίας της φθονερής φύσης του ανθρώπου. Ο Τσανάκια Πανντίτα λέει ότι υπάρχουν δύο φθονερά ζώα – τα φίδια και οι άνθρωποι. Παρόλο που μπορεί να μην έχεις κάνει κανένα λάθος, αυτά τα δύο ζώα μπορεί να σε σκοτώσουν. Από τα δύο, ο Τσανάκια Πανντίτα λέει ότι ο φθονερός άνθρωπος είναι περισσότερο επικίνδυνος, επειδή το φίδι μπορεί να κατευνασθεί με

κάποια βότανα ή με το ψάλλσιμο ενός *μαντρα*, ενώ ο φθονερός άνθρωπος δεν μπορεί να υποταχθεί με τίποτε. Στην Κάλι-γιούγκα ουσιαστικά όλοι είναι φθονεροί, αλλά αυτό πρέπει να το υπομείνουμε.

Οι φθονεροί άνθρωποι δημιουργούν πολλά εμπόδια στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα, αλλά είμαστε υποχρεωμένοι να τους υπομείνουμε. Δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Πρέπει να είναι κανείς ειρηνικός και να εξαρτάται από τον Κρίσνα σε όλες τις περιστάσεις. Αυτά είναι τα στολίδια ενός *σαντου*. Πρέπει να βρούμε έναν *σαντου* και να τον συναναστραφούμε. Τότε ο δρόμος για την απελευθέρωσή μας θα είναι ανοιχτός.

Στην επόμενη στροφή, ο Κύριος Καπίλα εξηγεί περισσότερο τα έργα ενός *σαντου*.

ΚΕΙΜΕΝΟ 22

*μαγι αναννιενα μπαβενα
μπακτιμ κουρβαντι γιε ντρινταμ
ματ-κρίτε τιακτα-καρμανας
τιακτα-σβατζανα-μπαννταβαχ*

Ένας τέτοιος *σαντου* προσφέρει στον Κύριο στέρεη υπηρεσία αφοσίωσης, χωρίς παρέκκλιση. Για χάρη του Κυρίου απαρνείται κάθε άλλο δεσμό στον κόσμο, όπως οικογενειακές σχέσεις και φιλικές γνωριμίες.

Ένα πρόσωπο που βρίσκεται στην τάξη της απάρνησης, δηλαδή ένας *σαννιασι*, αποκαλείται επίσης και *σαντου*, επειδή απαρνείται τα πάντα – το σπίτι του, τις ανέσεις του, τους φίλους του, τους συγγενείς του και τις υποχρεώσεις του σε φίλους και συγγενείς. Απαρνείται τα πάντα για χάρη

του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Ένας *σαννιασι* είναι συνήθως στην τάξη της απάρνησης, αλλά η απάρνησή του θα είναι επιτυχημένη μόνο όταν η ενέργειά του χρησιμοποιείται στην υπηρεσία του Κυρίου με μεγάλη ασκητικότητα. Γι' αυτό λέγεται εδώ, *μπακτιμ κουρβαντι γιε ντρινταμι*. Όποιος ασχολείται σοβαρά με την υπηρεσία του Κυρίου και βρίσκεται στην τάξη της απάρνησης είναι *σαντου*. *Σαντου* είναι κάποιος που έχει αφήσει κάθε ευθύνη προς την κοινωνία, την οικογένεια και τον εγκόσμιο ανθρωπισμό για την υπηρεσία του Κυρίου. Αμέσως μόλις γεννιέται, έχει κανείς πολλές ευθύνες και υποχρεώσεις – απέναντι στον κόσμο, τους ημίθεους, τους μεγάλους σοφούς, τα ζωντανά όντα γενικώς, τους γονείς, τους προγόνους και πολλούς άλλους. Όταν εγκαταλείπει όλες αυτές τις υποχρεώσεις για την υπηρεσία του Υπερτάτου Κυρίου, δεν τιμωρείται για την απάρνησή του. Αλλά αν κάποιος εγκαταλείψει αυτές τις υποχρεώσεις για την ικανοποίηση των αισθήσεων, τιμωρείται από τον νόμο της φύσης.

Ο Κρίσνα και όλες οι γραφές (*σαστρα*) λένε ότι η μόνη μας υποχρέωση είναι προς το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Αν απασχοληθούμε στην υπηρεσία Του, δεν είμαστε πλέον υποχρεωμένοι σε κανέναν. Είμαστε ελεύθεροι. Πώς είναι δυνατό αυτό; Χάρη στη δύναμη του παντοδύναμου Θεού. Μπορεί κάποιος να έχει καταδικαστεί σε θάνατο, αλλά αν ο πρόεδρος ή ο βασιλιάς δώσει χάρη, σώζεται. Η τελική οδηγία του Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* είναι να προσφέρει κανείς τα πάντα σε Αυτόν. Μπορούμε να θυσιάσουμε τη ζωή μας, τα πλούτη μας και τη νοημοσύνη μας, και αυτό ονομάζεται *γιαγκια*, θυσία. Όλοι διαθέτουν κάποια νοημοσύνη και όλοι χρησιμοποιούν τη νοημοσύνη τους με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Συνήθως οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τη νοημοσύνη τους προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις αισθήσεις τους, αλλά αυτό μπορεί να το κάνει και ένα μυρμήγκι. Θα πρέπει να προσπαθούμε να ικανοποιούμε όχι τις δικές μας αισθήσεις, αλλά τις αισθήσεις του Κρίσνα. Και τότε θα γίνουμε τέλειοι.

Πρέπει να μάθουμε αυτή την εξαγνιστική διαδικασία από έναν *σαντου*. Στον βαθμό που προσπαθούμε να ικανοποιήσουμε τις αισθήσεις μας, γινόμαστε προσκολλημένοι στον υλικό κόσμο. Μπορούμε να

προσφέρουμε υπηρεσία στον *σαντου* ή στον Κρίσνα. Ο *σαντου* είναι ο εκπρόσωπος του Κρίσνα. Δεν θα πει ποτέ, «Υπηρέτησέ με»· θα πει, «Υπηρέτησε τον Κρίσνα». Γι' αυτό πρέπει να πλησιάσουμε τον Κρίσνα μέσω του *σαντου*. Αυτό βεβαιώνεται από τον Βαϊσνάβα *ατσαρια* Ναροττάμα ντάσα Τάκουρ: *τσαντιγια βαϊσναβα σεβα νισταρα παγιετσε κεμπα*. Δεν μπορούμε να πλησιάσουμε τον Κρίσνα απευθείας· πρέπει να πάμε μέσω του διαφανούς μέσου, του εκπροσώπου του Κρίσνα.

Όσοι θέλουν υλικά προνόμια πηγαίνουν σε διάφορους ημίθεους. Παίρνουν κάτι από τον Σίβα, την Ντούργκα, την Κάλι, τον Γιανέσα, τον Σούρια και από οποιονδήποτε. Ωστόσο, ήταν η θεά Πάρβατι που ρώτησε τον Κύριο Σίβα, «Ποιος είναι ο καλύτερος τύπος λατρείας;». Ο Κύριος Σίβα έδωσε την εξής συμβουλή, *αρανταναναμ σαρβεσαμ βισνορ αρανταναμ παραμ (Παντμα Πουρανα)*. «Αγαπητή μου Πάρβατι, από όλα τα είδη λατρείας, η λατρεία του Κυρίου Βίσνου είναι η καλύτερη». Έπειτα πρόσθεσε: *τασματ παραταραμ ντεβι ταντιγιαναμ σαμαρτσαναμ*. «Και ακόμα καλύτερη από τη λατρεία του Κυρίου Βίσνου είναι η λατρεία ενός Βαϊσνάβα, ενός αφοσιωμένου υπηρέτη».

Η πνευματική ζωή αρχίζει με τη συναναστροφή ενός αφοσιωμένου υπηρέτη, ενός *σαντου*. Δεν μπορεί να προχωρήσει κάποιος ούτε εκατοστό χωρίς το έλεος ενός *σαντου*. Αυτό το έχει επισημάνει και ο Μαχαράτζα Πραλάντα:

ναϊσαμ ματις ταβαντ ουρουκραμανγκριμ

σπρισατι αναρταπαγκαμο γιαντ-αρταχ

μαχιγιασαμ παντα-ρατζό-μπισεκαμ

νισκιντσαναναμ να βρινιτα γιαβατ

«Αν δεν αλείφουν πάνω στο σώμα τους τη σκόνη των λωτοειδών ποδιών ενός Βαϊσνάβα εντελώς ελευθερωμένου από την υλική μόλυνση, τα πρόσωπα που κλίνουν πολύ προς την υλιστική ζωή δεν μπορούν να προσκολληθούν στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου, ο οποίος δοξάζεται για τις ασυνήθιστες δραστηριότητές Του. Μόνον αποκτώντας συνείδηση

του Κρίσνα και καταφεύγοντας στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου με αυτόν τον τρόπο μπορεί κανείς να ελευθερωθεί από την υλική μόλυνση». (Μπαγκ. 7.5.32) Ο Χιρανιακασιπού ρώτησε τον Μαχαράζα Πραλάντα, «Αγαπημένε μου γιε Πραλάντα, πώς έχεις προσδεύσει τόσο πολύ στη συνείδηση του Κρίσνα;». Παρόλο που ο Χιρανιακασιπού ήταν δαίμονας, ήταν περίεργος. Ο Μαχαράζα Πραλάντα απάντησε, «Αγαπημένε μου πατέρα, άριστε των *ασούρα* (των δαιμόνων), μπορεί κάποιος να λάβει τη συνείδηση του Κρίσνα μόνο μέσα από τις οδηγίες ενός *γκουρου*. Δεν μπορεί να αποκτήσει συνείδηση του Κρίσνα κάνοντας εικασίες. Οι συνηθισμένοι άνθρωποι δεν γνωρίζουν ότι ο τελικός προσορισμός τους είναι να επιστρέψουν στον Βίσνου». Στον υλικό κόσμο οι άνθρωποι πάντα ελπίζουν για κάτι. Ελπίζουν παρά πάσαν ελπίδα, επειδή οι ελπίδες τους δεν θα εκπληρωθούν ποτέ. Οι άνθρωποι προσπαθούν να γίνουν ευτυχισμένοι ρυθμίζοντας κατάλληλα την εξωτερική ενέργεια, αλλά δεν γνωρίζουν ότι η ευτυχία δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν πλησιάσει κανείς τον Θεό. Οι άνθρωποι σκέφτονται, «Πρέπει πρώτα να κοιτάξω το δικό μου συμφέρον». Εντάξει, αλλά ποιο είναι αυτό το συμφέρον; Αυτό δεν το γνωρίζουν. Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι διευθετώντας την υλική ενέργεια θα είναι ευτυχισμένοι και αυτό το επιχειρούν όλοι, ατομικά, συλλογικά ή εθνικά. Σε κάθε περίπτωση, αυτό δεν είναι δυνατό. Οι άνθρωποι στο τέλος θα απογοητευθούν. Γιατί να επιχειρήσει κανείς μία διαδικασία η οποία στο τέλος θα έλθει αντιμέτωπη με την απογοήτευση; Γι' αυτό λέγεται: *ανταντα-γκομπιρ βισαταμ ταμσραμ πουνναχ πουνας τσαρβιτα-τσαρβαναναμ* (Μπαγκ. 7.5.30). Οι άνθρωποι περιέρχονται σε αμηχανία με τόσο πολλούς τρόπους, επειδή δεν μπορούν να ελέγξουν τις αισθήσεις τους. Η μόνη τους πιθανότητα να σωθούν είναι ο Κρίσνα. Γι' αυτό σε αυτή τη στροφή λέγεται: *μαγι ανανιενα μπαβενα μπακτιμ κουρβαντι γιε ντρινταμ*.

Ο Μαχαράζα Πραλάντα σκεφτόταν απλώς τον Κρίσνα. Εξαιτίας αυτού, αναγκαζόταν να αντιμετωπίζει μεγάλες δυσκολίες που του δημιουργούσε ο πατέρας του. Η υλική φύση δεν θα μας δώσει ελευθερία εύκολα. Αν δεν γίνουμε αρκετά δυνατοί ώστε να προσπαθήσουμε να αρπάξουμε τα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα, η *μαγια* θα προσπαθεί να μας

κρατάει στα δίκτυα της. Αν, ωστόσο, κάποιος εγκαταλείψει τα πάντα για χάρη του Κρίσνα, η *μαγία* δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική. Το πιο έξοχο παράδειγμα αυτού είναι οι *γκοπι*. Εγκατέλειψαν τα πάντα - οικογένεια, υπόληψη και τιμή- για να ακολουθήσουν τον Κρίσνα. Αυτή είναι η ύψιστη τελειότητα, αλλά δεν είναι δυνατή για τα συνηθισμένα ζωντανά όντα. Θα πρέπει, ωστόσο, να ακολουθούμε τους Γιοσουάμι στην αποφασιστικότητά τους να λατρεύουν τον Κρίσνα.

Ο Σανάτανα Γιοσουάμι ήταν ένας σημαντικός υπουργός στην κυβέρνηση του Χουσέιν Σαχ, αλλά εγκατέλειψε τα πάντα για να ακολουθήσει τον Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπού. Υιοθέτησε τη ζωή του επαίτη και ζούσε κάτω από ένα διαφορετικό δέντρο κάθε βράδυ. Μπορεί κανείς να ρωτήσει, «Αφού εγκαταλείψει κανείς τις υλικές απολαύσεις, πώς μπορεί να ζήσει;». Οι Γιοσουάμι έζησαν βυθιζόμενοι στον ωκεανό των υπερβατικών ερωτικών υποθέσεων του Κρίσνα με τις *γκοπι*. Εφόσον αυτή ήταν η παρουσία τους, μπορούσαν να ζήσουν πολύ ειρηνικά. Δεν μπορούμε να αφήσουμε απλώς τα πάντα. Αν προσπαθήσουμε να αφήσουμε τα πάντα χωρίς να έχουμε στέρεη πίστη στον Κρίσνα, θα τρελαθούμε. Αν όμως αποκτήσουμε τη συντροφιά του Κρίσνα, μπορούμε εύκολα να αφήσουμε την άνετη θέση μας – οικογένεια, δουλειά, τα πάντα. Εντούτοις, αυτό απαιτεί *σαντου-σανγκα*, συναναστροφή με έναν *σαντου*, έναν αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου. Αν συναναστρεφόμεστε με κάποιον αφοσιωμένο στον Κύριο, θα έλθει τελικά η μέρα που θα μπορέσουμε να αφήσουμε τα πάντα και να γίνουμε απελευθερωμένα πρόσωπα, άξια να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, στον Θεό.

Προς το παρόν είμαστε προσκολλημένοι στις υλικές απολαύσεις, και ο Κρίσνα μας δίνει την ευκαιρία να ικανοποιήσουμε τις αισθήσεις μας. Μας αφήνει να απολαύσουμε στον μεγαλύτερο βαθμό, επειδή έχουμε έλθει στον υλικό κόσμο για να ικανοποιήσουμε τις αισθήσεις μας. Αυτό, ωστόσο, ονομάζεται *μαγία*, πλάνη. Δεν είναι πράγματι απόλαυση, αλλά αγώνας. Όταν συνειδητοποιήσει κανείς ότι απλώς αγωνίζεται σε κάθε του ζωή, ότι δεν υπάρχει αληθινή απόλαυση στον υλικό κόσμο, αφοσιώνεται στον Κρίσνα. Αυτή η συνειδητοποίηση απαιτεί γνώση και αυτή η γνώση

μπορεί να αποκτηθεί με τη συναναστροφή ενός *σαντου*, ενός αφοσιωμένου υπηρέτη του Κυρίου.

Η ελευθερία από αυτόν τον αγώνα με την υλική ύπαρξη εξηγείται ακόμα περισσότερο από τον Κύριο Καπίλα στην επόμενη στροφή.

ΚΕΙΜΕΝΟ 23

μαντ-ασραγιαχ κατα μρισταχ

σρινβαντι καταγιαντι τσα

ταπαντι βιβιβντας ταπα

ναϊταν μαντ-γκατα-τσετασαχ

Ψάλλοντας διαρκώς και ακούγοντας για Εμένα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, οι *σαντου* δεν υποφέρουν από υλικές δυστυχίες, επειδή είναι πάντοτε γεμάτοι με τις σκέψεις των έργων και των διασκεδάσεών Μου.

Υπάρχουν ποικίλες δυστυχίες στην υλική ύπαρξη - όσες έχουν σχέση με το σώμα και τον νου, όσες επιβάλλονται από άλλα ζωντανά όντα και όσες επιβάλλονται από φυσικές διαταραχές. Αλλά ένας *σαντου* δεν ενοχλείται από τέτοιες άθλιες συνθήκες, επειδή ο νους του είναι πάντοτε γεμάτος με σκέψεις της συνείδησης του Κρίσνα και έτσι δεν του αρέσει να μιλάει για οτιδήποτε άλλο εκτός από τα έργα του Κυρίου. Ο Μαχαράζα Αμππαρίσα δεν μιλούσε για τίποτε άλλο εκτός από τις διασκεδάσεις του Κυρίου. *Βατσαμισι βαϊκουντα-γκουνανουβαρνανε*. Χρησιμοποιούσε τα λόγια του μόνο για να δοξάζει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Οι συνηθισμένες δέσμιες της ύλης ψυχές, λησμονώντας τα έργα του Κυρίου, είναι πάντοτε γεμάτες αγωνίες και υλικά βάσανα. Από την άλλη μεριά,

αφού οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου ασχολούνται πάντοτε με τα θέματα του Κυρίου, λησμονούν τις δυστυχίες της υλικής ύπαρξης. Έτσι διαφέρουν από τα υπόλοιπα ζωντανά όντα, τα οποία απλώς υποφέρουν.

Δεν υπάρχει στον κόσμο κανένας με υλικές ασχολίες που μπορεί να πει με τόλμη, «Δεν υποφέρω». Προκαλώ οποιονδήποτε να το πει αυτό. Όλοι στον υλικό κόσμο υποφέρουν με τον έναν ή τον άλλον τρόπο. Αν όχι, τότε γιατί διαφημίζονται τόσο πολλά φάρμακα; Στην τηλεόραση διαφημίζουν πάντοτε ηρεμιστικά και παυσίπονα, στη δε Αμερική και σε άλλες δυτικές χώρες είναι τόσο εξελιγμένοι, ώστε υπάρχουν δεκάδες χάπια για διάφορους πόνους. Θα πρέπει, επομένως, να υπάρχει πόνος. Στην πραγματικότητα, όλοι όσοι έχουν υλικό σώμα είναι υποχρεωμένοι να δεχθούν πόνο. Υπάρχουν τριών ειδών πόνοι στον υλικό κόσμο: *αντιατμικά*, *αντιμπτωτικά* και *αντινταϊβικά*. Ο όρος *αντιατμικά* αναφέρεται στο σώμα και τον νου. Σήμερα έχω πονοκέφαλο ή κάποιο πόνο στην πλάτη ή ο νους μου είναι ανήσυχος. Αυτοί οι πόνοι ονομάζονται *αντιατμικά*. Υπάρχουν άλλες μορφές πόνου που ονομάζονται *αντιμπτωτικά*, που είναι πόνοι επιβαλλόμενοι από άλλα ζωντανά όντα. Εκτός αυτού, υπάρχουν πόνοι που ονομάζονται *αντινταϊβικά*, πάνω στους οποίους δεν έχουμε απολύτως κανέναν έλεγχο. Αυτοί οι πόνοι επιβάλλονται από τους ημίθεους, αποκαλούνται φυσικές καταστροφές, και περιλαμβάνουν λιμούς, επιδημίες, πλημμύρες, υπερβολική ζέστη ή υπερβολικό κρύο, σεισμούς, φωτιές, κλπ. Παρ' όλα αυτά, σκεφτόμαστε ότι είμαστε πολύ ευτυχισμένοι στον υλικό κόσμο, παρόλο που εκτός από αυτές τις τριών ειδών δυστυχίες υπάρχουν επίσης η γέννηση, τα γηρατειά, η αρρώστια και ο θάνατος. Πού είναι, λοιπόν, η ευτυχία μας; Επειδή είμαστε κάτω από τα μάγια της πλάνης, της *μαγιά*, σκεφτόμαστε ότι η θέση μας είναι πολύ ασφαλής. Σκεφτόμαστε, «Ας απολαύσουμε τη ζωή», αλλά τι είδους απόλαυση είναι αυτή;

Προφανώς πρέπει να υπομένουμε τους πόνους. Ένα από τα χαρακτηριστικά ενός *σαντου* είναι η ανεκτικότητα. Όλοι είναι ανεκτικοί σε κάποιο βαθμό, αλλά η ανεκτικότητα ενός *σαντου* και η ανεκτικότητα ενός συνηθισμένου ανθρώπου διαφέρουν. Αυτό συμβαίνει επειδή ένας *σαντου* γνωρίζει ότι δεν είναι το σώμα. Σύμφωνα με ένα τραγούδι των

Βαϊσινάβα της Βεγγάλης, *ντεχα-σμεριτι ναχι γιαρα σαμσαρα-μπανντανα καλαν ταρα*.

Αν κατανοήσουμε σωστά ότι δεν είμαστε το σώμα, μολονότι μπορεί να υποφέρουμε, δεν θα αισθανόμαστε τον πόνο τόσο έντονα. Για παράδειγμα, αν κάποιος σκέφτεται «Αυτό είναι το αυτοκίνητό μου», και είναι πολύ προσκολλημένος σε αυτό, υποφέρει περισσότερο όταν χαλάει από κάποιον που σκέφτεται, «Μπορεί να φτιαχτεί ή μπορώ να το αφήσω». Είναι θέμα νοητικής προσήλωσης. Επειδή είναι περισσότερο σαν ζώο, ο υλιστής υποφέρει περισσότερο. Ο αφοσιωμένος υπηρέτης, από την άλλη, δέχεται τη συμβουλή του Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (2.14):

ματρα-σπαρσας του κωντεγια σιτοσνα-σουκα-ντουχκα-νταχ

αγκαμαπαγινω 'νιτιας ταμς τιτικσασβα μπαρατα

«Ω γιε της Κούντι, η πρόσκαιρη εμφάνιση της ευτυχίας και της δυστυχίας και η εξαφάνισή τους με την πάροδο του χρόνου είναι σαν την εμφάνιση και την εξαφάνιση του χειμώνα και του καλοκαιριού. Γεννιούνται από την αντίληψη των αισθήσεων, ω απόγονε του Μπάρατα, και πρέπει να μάθει κανείς να τις υπομένει χωρίς να ενοχλείται».

Το καλοκαίρι υποφέρουμε και τον χειμώνα επίσης υποφέρουμε. Το καλοκαίρι μας ενοχλεί η φωτιά και τον χειμώνα η ίδια φωτιά είναι ευχάριστη. Παρόμοια, τον χειμώνα μας ενοχλεί το κρύο νερό, αλλά το καλοκαίρι είναι ευχάριστο. Το νερό και η φωτιά είναι τα ίδια, αλλά ορισμένες φορές είναι ευχάριστα, ενώ άλλες φορές όχι. Αυτό οφείλεται στην επαφή του δέρματος. Όλοι μας έχουμε κάποια «δερματική ασθένεια», η οποία είναι το σώμα, και γι'αυτό υποφέρουμε. Επειδή έχουμε γίνει τόσο ανόητοι, σκεφτόμαστε, «Είμαι αυτό το σώμα». Σύμφωνα με το σύστημα της Αγιούρ-βέντα, το σώμα αποτελείται από τρία υλικά στοιχεία: *καπα-πιττα-βαγιου*. Όσο περισσότερο είμαστε στη σωματική αντίληψη, τόσο περισσότερο υποφέρουμε.

Προς το παρόν έχουν δημιουργηθεί τόσο πολλοί «ισμοί» σύμφωνα με τη σωματική αντίληψη – εθνικισμός, κομμουνισμός, σοσιαλισμός, κοινοτισμός και ούτω καθεξής. Στην Καλκούτα, στη διάρκεια των

ταραχών του 1947 μεταξύ των Ινδουιστών και των Μουσουλμάνων, υπήρχε περισσότερος πόνος, επειδή όλοι σκέφτονταν, «Είμαι Ινδουιστής» ή «Είμαι Μουσουλμάνος». Αν όμως κάποιος είναι προχωρημένος στη συνείδηση του Κρίσνα, δεν θα αγωνίζεται σύμφωνα με τέτοιες αντιλήψεις. Κάποιος που έχει συνείδηση του Κρίσνα γνωρίζει πως δεν είναι ούτε Ινδουιστής ούτε Μουσουλμάνος, αλλά αιώνιος υπηρέτης του Κρίσνα. Επειδή οι άνθρωποι εκπαιδεύονται για να έχουν περισσότερο συνείδηση του σώματος, ο πόνος τους αυξάνεται. Αν μειώσουμε αυτή τη σωματική αντίληψη, θα μειωθεί και ο πόνος. Όσοι έχουν συνείδηση του Κρίσνα, όσοι σκέφτονται πάντοτε τον Κρίσνα μέσα στον νου τους και στην καρδιά τους, δεν υποφέρουν τόσο πολύ, επειδή γνωρίζουν πως οτιδήποτε μπορεί να υποστούν οφείλεται στην επιθυμία του Κρίσνα. Γι' αυτό καλωσορίζουν τον πόνο. Για παράδειγμα, όταν ο Κρίσνα έφευγε, η Βασίλισσα Κούντι είπε, «Αγαπημένε μου Κρίσνα, όταν είμασταν σε δύσκολη θέση, Εσύ ήσουν πάντοτε παρών ως φίλος και σύμβουλός μας. Τώρα που είμαστε καλά και είμαστε στο βασίλειό μας, Εσύ φεύγεις για την Ντβάρακα. Αυτό δεν είναι καλό. Καλύτερα να υποφέρουμε ξανά, έτσι ώστε να μπορούμε να Σε θυμόμαστε πάντα». Έτσι, μερικές φορές ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα καλωσορίζει τον πόνο ως μία ευκαιρία για να θυμάται τον Κρίσνα διαρκώς. Όταν ένας αφοσιωμένος υπηρέτης υποφέρει, σκέφτεται, «Αυτό οφείλεται στα περασμένα μου παραπτώματα. Στην πραγματικότητα, θα έπρεπε να υποφέρω πολύ περισσότερο, αλλά εξαιτίας της χάρης του Κρίσνα υποφέρω μόνο λίγο. Στο κάτω-κάτω, ο πόνος και η απόλαυση είναι στο μυαλό». Με αυτόν τον τρόπο, ένας αφοσιωμένος υπηρέτης δεν επηρεάζεται πολύ από τον πόνο, και αυτή είναι η διαφορά μεταξύ ενός αφοσιωμένου υπηρέτη και ενός μη αφοσιωμένου υπηρέτη.

Ο Μαχαράζα Πραλάντα, ένα αγόρι πέντε ετών, υποχρεώθηκε να υποστεί μεγάλους πόνους στα χέρια του πατέρα του, που τον βασάνιζε επειδή ήταν αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα. Ποδοπατήθηκε από ελέφαντες, τον πέταξαν από ένα βουνό, τον έβαλαν μέσα σε καυτό λάδι και τον πέταξαν μέσα σε έναν λάκκο από φίδια, αλλά παρ' όλα αυτά παρέμεινε σιωπηλός όσο κράτησαν αυτά τα μαρτύρια. Παρόμοια, ο

Χαριντάσα Τάκουρ, ένας Μωαμεθανός εκ γενετής, ήταν μέγας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα και έφελνε πάντοτε Χάρε Κρίσνα. Αυτό ήταν το μοναδικό του λάθος. Εν πάση περιπτώσει, τον κάλεσε ο Μουσουλμάνος Καδής* και του είπε, «Εσύ είσαι Μουσουλμάνος, γεννημένος σε σπουδαία Μωαμεθανική οικογένεια, αλλά παρ' όλα αυτά φέλνεις αυτό το Ινδουιστικό *μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Τι συμβαίνει;». Ο Χαριντάσα Τάκουρ απάντησε πολύ ήπια, «Αγαπητέ μου κύριε, υπάρχουν πολλοί Ινδουιστές που έχουν γίνει Μουσουλμάνοι. Ας υποθέσουμε ότι εγώ έχω γίνει Ινδουιστής. Πού είναι το λάθος;». Ο Καδής θύμωσε πολύ και διέταξε να μαστιγώσουν τον Χαριντάσα Τάκουρα σε είκοσι δύο δημόσιους χώρους. Ουσιαστικά αυτό σήμαινε ότι επρόκειτο να μαστιγωθεί μέχρι θανάτου, αλλά επειδή ήταν τόσο μεγάλος αφοσιωμένος υπηρέτης δεν κατάλαβε τον πόνο. Παρόλο που μερικές φορές ένας υπηρέτης του Κρίσνα είναι υποχρεωμένος να υποφέρει, υπομένει τον πόνο. Την ίδια ώρα, είναι πολύ καλός με τις υποκείμενες σε όρους ψυχές και προσπαθεί να τις υψώσει στη συνείδηση του Κρίσνα. Αυτό είναι ένα από τα πρωταρχικά γνωρίσματα της ζωής ενός υπηρέτη του Κρίσνα. Οι άνθρωποι βάζουν πάντοτε τον *σαντου* σε δυσκολίες, αλλά αυτός δεν αφήνει τη δουλειά του, που είναι να διαδώσει τη συνείδηση του Κρίσνα, έτσι ώστε οι άλλοι να γίνουν ευτυχισμένοι. Ο Μαχαράζα Πραλάντα είπε: «Κύριέ μου, δεν υποφέρω, γιατί γνωρίζω την τέχνη να είμαι ευτυχισμένος». Πώς γίνεται αυτό; «Ακούγοντας απλώς για Εσένα και ψάλλοντας για Εσένα, είμαι ευτυχισμένος». Αυτή είναι η δουλειά ενός υπηρέτη του Κυρίου – να ακούει και να φέλνει σχετικά με τον Κύριο. Αυτό είναι *σραβαναμ κιρταναμ βισνο σμαραναμ* (Μπαγκ. 7.5.23) Τώρα αυτό το *σραβαναμ κιρταναμ* συμβαίνει σε όλο τον κόσμο μέσω της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα.

Ακόμα και στη συνηθισμένη ζωή είναι δυνατό να απορροφηθεί ο νους με τέτοιο τρόπο, ώστε ακόμα και μία χειρουργική επέμβαση να μην

**καδής* ή *κατής* ή *καζής*: Ειρηνοδίκης, που δικάζε οικογενειακές υποθέσεις με βάση το ισλαμικό δίκαιο (τη *σαρία*), αλλά είχε και εξωδικαστικές λειτουργίες. (Σημ. του μετ.)

ενοχλήσει. Πολλά χρόνια πριν, όταν ο Στάλιν έπρεπε να υποστεί μία χειρουργική επέμβαση, αρνήθηκε να χρησιμοποιήσει χλωροφόρμιο. Αν αυτό είναι δυνατό ακόμα και στη συνηθισμένη υλιστική ζωή, τότε είναι πολύ περισσότερο δυνατό στην πνευματική ζωή. Ο νους θα πρέπει να είναι πάντοτε απορροφημένος στη συνείδηση του Κρίσνα, σε σκέψεις του Κρίσνα. Είναι η εντολή του Κρίσνα, «Να σκέφτεσαι πάντα Εμένα». Οι Ευρωπαίοι και οι Αμερικανοί νεαροί στην κίνηση της συνείδησης του Κρίσνα είναι συνηθισμένοι σε πολλές κακές συνήθειες από τότε που γεννήθηκαν, αλλά τώρα τις έχουν εγκαταλείψει. Πολλοί άνθρωποι σκέφτονται ότι είναι αδύνατο να ζήσουν χωρίς άνομο σεξ, τοξικές ουσίες, κρεατοφαγία και τυχερά παιχνίδια. Ένας διάσημος μαρκήσιος είπε σε έναν από τους πνευματικούς μου αδελφούς, «Κάνε με σε παρακαλώ *μπραμανα*». Ο πνευματικός μου αδελφός είπε, «Ναι, δεν είναι πολύ δύσκολο. Να εγκαταλείψεις απλώς αυτές τις κακές συνήθειες – τη μέθη, το άνομο σεξ, τη κρεατοφαγία και τον τζόγο. Και τότε μπορείς να γίνεις *μπραμανα*». Τότε ο μαρκήσιος είπε, «Αδύνατο! Αυτά είναι η ζωή μας». Πράγματι έχουμε δει ότι στις δυτικές χώρες μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι δεν μπορούν να εγκαταλείψουν αυτές τις συνήθειες και γι' αυτόν τον λόγο υποφέρουν, ενώ πολλά νεαρά αγόρια και κορίτσια τις έχουν αφήσει και δεν υποφέρουν. Αυτό οφείλεται στη συνείδηση του Κρίσνα.

Αυτή η μέθοδος είναι ανοιχτή σε όλους. Όλοι έχουν ακούσει για την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Μπορούμε να φτάσουμε στην τελειότητα ακολουθώντας απλώς τις οδηγίες που υπάρχουν σε αυτό το βιβλίο. Δεν είναι απαραίτητο να εγκαταλείψουμε τις ευθύνες μας. Ο Μαχαράτζα Αμππαρίσα ήταν μέγας αυτοκράτορας που διαχειριζόταν το βασίλειό του και ταυτόχρονα μιλούσε μόνο για τον Κρίσνα. Ο Τσετάνια Μαχαπρασπού απαίτησε οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Του να μιλούν μόνο για τον Κρίσνα. Αν μιλούμε απλώς για τον Κρίσνα και ακούμε γι' Αυτόν, θα έλθει το στάδιο που δεν θα υποφέρουμε πλέον. Αυτό ονομάζεται *ανανταμαγιο* *ΰμπιασατ* στη *Βενταντα-σουτρα*. Το ζωντανό *ον* και ο Κρίσνα είναι και οι δύο *ανανταμαγια*, δηλαδή υπερβατικά μακάριοι. Σε εκείνο το επίπεδο δεν υπάρχει πιθανότητα υλικού πόνου. Δεν είναι ζήτημα επίδειξης μαγικών άθλων. Η μεγαλύτερη μαγεία είναι η απελευθέρωση

από από τον πόνο, και αυτή είναι η ελευθερία του αφοσιωμένου υπηρέτη. Όταν αισθανθούμε ευχαρίστηση ακούγοντας σχετικά με τον Κρίσνα, θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι σημειώνουμε πρόοδο στον δρόμο της τελειότητας. Εκείνη την ώρα, δεν θα αισθανόμαστε τον υλικό πόνο καθόλου. Αυτό είναι το πρακτικό αποτέλεσμα της προσφοράς υπηρεσίας αφοσίωσης, το οποίο ο Κύριος Καπίλα επισημαίνει στη μητέρα Του.

ΚΕΙΜΕΝΟ 24

τα ετε σανταβαχ σαντβι

σαρβα-σανγκα-βιβαρτζιταχ

σανγκας τεσβ ατα τε πραρτιαχ

σανγκα-ντοσα-χαρα χι τε

Ω μητέρα Μου, ω ενάρετη αρχόντισσα, αυτές είναι οι ιδιότητες των μεγάλων αφοσιωμένων υπηρέτων του Κυρίου που είναι απαλλαγμένοι από προσκόλλησης. Θα πρέπει να προσπαθήσεις να προσκολληθείς σε τέτοιους άγιους ανθρώπους, γιατί αυτό εξουδετερώνει τις ολέθριες συνέπειες της υλικής προσκόλλησης.

Εδώ ο Καπίλα Ρίσι συμβουλεύει τη μητέρα Του, την Ντεβαχουτί, να αυξήσει την προσκόλλησή της στους *σαντου*, δηλαδή στους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου που είναι εντελώς ελεύθεροι από κάθε υλική προσκόλληση, αν θέλει να ελευθερωθεί από την προσκόλληση στην ύλη. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (15.5) αναφέρεται, *νιρμανα-μοχα τζιτα-σανγκα-ντοσαχ*. Αυτό είναι αναφορά σε κάποιον που είναι εντελώς ελεύθερος από την ξιπασμένη κατάσταση της υλικής κτητικότητας. Μπορεί κάποιος να είναι πολύ πλούσιος ή αξιοσέβαστος από υλική άποψη, αλλά αν θέλει να μεταφερθεί στο πνευματικό βασίλειο, στο σπίτι μας, στον Θεό, θα πρέπει

να ελευθερωθεί από την υλική κτητικότητα, επειδή αυτή είναι μία πλαστή θέση.

Η λέξη *μοχα* που χρησιμοποιείται εδώ σημαίνει την ψευδή κατανόηση ότι είναι κανείς φτωχός ή πλούσιος. Στον υλικό κόσμο η αντίληψη ότι είναι κανείς πολύ πλούσιος ή πολύ φτωχός -ή οποιαδήποτε τέτοιου είδους συνείδηση σε σχέση με την υλική ύπαρξη- είναι πλαστή, επειδή το ίδιο το σώμα είναι εφήμερο. Μία αγνή ψυχή που προετοιμάζεται να ελευθερωθεί από αυτή την υλική περιπλοκή πρέπει πρώτα να ελευθερωθεί από την επαφή με τις τρεις καταστάσεις της φύσης. Τώρα η συνείδησή μας είναι μολυσμένη εξαιτίας της επαφής με τις τρεις καταστάσεις της φύσης· γι' αυτό στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* αναφέρεται η ίδια αρχή. Συνιστάται, *τζιτ-σανγκα-ντοσαχ*: θα πρέπει να ελευθερωθεί κανείς από τη μολυσμένη επαφή με τις τρεις *γκουνα*, τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης. Και εδώ επίσης, στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, επιβεβαιώνεται το ίδιο πράγμα: ένας αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου, που προετοιμάζεται για να μεταφερθεί στο πνευματικό βασίλειο, είναι και αυτός ελεύθερος από την επαφή με τις τρεις καταστάσεις της φύσης. Θα πρέπει να αναζητούμε τη συναναστροφή τέτοιων αφοσιωμένων υπηρετών. Γι' αυτόν τον λόγο ιδρύσαμε τη Διεθνή Ένωση για τη Συνείδηση του Κρίσνα. Υπάρχουν πολλοί εμπορικοί και επιστημονικοί σύλλογοι που έχουν ιδρυθεί με σκοπό να καλλιεργήσουν ένα ιδιαίτερο είδος εκπαίδευσης ή συνείδησης, αλλά δεν υπάρχει κανένας σύλλογος για να βοηθήσει να ελευθερωθούν οι άνθρωποι από κάθε είδους επαφή με την ύλη. Αν κάποιος επιθυμεί να ελευθερωθεί από την υλική μόλυνση, θα πρέπει να αναζητήσει τη συναναστροφή αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου, οι οποίοι καλλιεργούν αποκλειστικά τη συνείδηση του Κρίσνα.

Επειδή ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα είναι ελευθερωμένος από κάθε μολυσμένη υλική επαφή, δεν επηρεάζεται από τις δυστυχίες της υλικής ύπαρξης, παρόλο που φαίνεται να είναι στον υλικό κόσμο. Πώς είναι αυτό δυνατό; Η γάτα μεταφέρει στο στόμα της τα γατάκια της, και όταν σκοτώνει ένα ποντίκι, μεταφέρει και τότε το λάφυρο στο στόμα της. Έτσι και τα γατάκια και το ποντίκι μεταφέρονται στο στόμα της γάτας, αλλά βρίσκονται σε διαφορετική θέση. Το γατάκι αισθάνεται άνετα στο

στόμα της μητέρας του, ενώ όταν το ποντίκι μεταφέρεται στο στόμα της γάτας αισθάνεται τα χτυπήματα του θανάτου. Κατά τον ίδιο τρόπο, όσοι είναι *σαντου*, αφοσιωμένοι υπηρέτες στην υπερβατική υπηρεσία του Κυρίου, δεν αισθάνονται τη μόλυνση των υλικών δυστυχιών, ενώ όσοι δεν είναι αφοσιωμένοι υπηρέτες με συνείδηση του Κρίσνα αισθάνονται πραγματικά τις δυστυχίες της υλικής ύπαρξης. Θα πρέπει, λοιπόν, να αφήσει κανείς τη συναναστροφή με υλιστικά πρόσωπα και να αναζητήσει τη συντροφιά όσων βρίσκονται στη συνείδηση του Κρίσνα. Με αυτού του είδους τη συναναστροφή, ωφελείται κάποιος σημειώνοντας πνευματική πρόοδο. Με τα λόγια τους και τις οδηγίες τους, θα μπορέσει κανείς να αποκόψει την προσκόλλησή του στην υλική ύπαρξη.

Στην Κάλι-γιούγκα, την τωρινή εποχή, οι επικίνδυνες καταστάσεις της *ρατζό-γκουνα* και της *ταμο-γκουνα*, του πάθους και της άγνοιας, είναι ιδιαίτερα εμφανείς. Ουσιαστικά, όλοι αυτήν την εποχή είναι μολυσμένοι από λάγνες επιθυμίες, απληστία και άγνοια. Λέγεται στις *σαστρα* ότι στην εποχή του Κάλι, η *σαττβα-γκουνα*, η κατάσταση της αγαθότητας, είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη.

Το Δέκατο Τέταρτο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* εξηγεί όμορφα πώς μπορεί να απαλλαγεί κανείς από τη μόλυνση των υλικών καταστάσεων. Τώρα ο Καπιλαντέβα συμβουλεύει, «Μητέρα, αν θέλεις να απαλλαγείς από τη μόλυνση της υλικής φύσης, θα πρέπει να έχεις επαφή με έναν *σαντου*». Η προσκόλληση στις υλικές καταστάσεις έχει ως αποτέλεσμα τη δουλεία μας. Αν θέλουμε να ελευθερωθούμε από αυτή τη σιλαβιά, θα πρέπει να μεταφέρουμε την προσκόλλησή μας σε έναν *σαντου*.

Στην πραγματικότητα όλοι είναι προσκολλημένοι σε κάτι. Κανείς δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι είναι απαλλαγμένος από προσκολλήσεις. Οι φιλοσοφίες των Μαγιαβάντι και των Βουδιστών μας λένε να αποκολληθούμε από τις προσκολλήσεις, αλλά αυτό από μόνο του είναι αδύνατο. Ένα παιδί είναι προσκολλημένο στο παιχνίδι με τόσο πολλούς τρόπους, αλλά σταδιακά οι προσκολλήσεις του μεταφέρονται στο διάβασμα και στο σχολείο για να αποκτήσει γνώσεις. Δεν είναι ζήτημα

παύσης της προσκόλλησης, αλλά μετάθεσής της. Αν κάποιος προσπαθήσει να βάλει απλώς τέλος σε μία προσκόλληση, θα τρελαθεί. Θα πρέπει να αντικατασταθεί η προσκόλληση με κάτι άλλο. Για παράδειγμα, λέμε στους μαθητές μας να σταματήσουν να τρώνε κρέας, αλλά πώς μπορεί να σταματήσει αυτή η κρεατοφαγία; Αντί για κρέας, προσφέρουμε *κατσορι*, *ρασαγκουλα* και πολλά άλλα εύγευστα εδέσματα. Με αυτόν τον τρόπο, η αποκόλληση είναι δυνατή. Πρώτα κατάργησε την κατώτερη προσκόλληση και μετά πρόσφερε μία καλύτερη. Δεν τίθεται θέμα εξαναγκασμού του ζωντανού όντος. Η αποκόλληση πρέπει να γίνεται σταδιακά. Ένα παιδί μπορεί να έχει κάποια προσκόλληση, αλλά με το σύστημα της αντικατάστασης της προσκόλλησης η προσκόλλησή του ακυρώνεται. Παρόμοια, η συνείδησή μας έχει κατά κάποιον τρόπο μολυνθεί. Τώρα θα πρέπει να εξαγνισθεί, και τότε η συνείδηση του Κρίсна θα αφυπνισθεί και θα παρουσιαστεί αυτομάτως.

Η συνείδηση του Κρίсна είναι η αρχική μας συνείδηση, αλλά κατά κάποιον τρόπο έχει καλυφθεί από την υλική προσκόλληση. Το ερώτημα είναι πώς να αφήσουμε την υλική προσκόλλησή μας και να προσκολληθούμε στον Κρίсна. Η μέθοδος είναι η *σαντου-σανγκα*, η επαφή με έναν *σαντου*. Έχουμε πολλές προσκολλήσεις στον υλικό κόσμο, δεν μπορούμε όμως να τις ακυρώσουμε. Θα πρέπει απλώς να τις εξαγνίσουμε. Ορισμένοι λένε πως αν το μάτι είναι άρρωστο, θα πρέπει να το βγάλουμε, αλλά αυτό δεν είναι θεραπεία. Θεραπεία είναι η αφαίρεση της αρρώστιας. Καλώς ή κακώς υπάρχει καταρράκτης, και αν ο καταρράκτης αφαιρεθεί η όραση θα αποικατασταθεί. Έχουμε πολλές επιθυμίες, θα πρέπει όμως να κατευθύνουμε αυτές τις επιθυμίες προς την υπηρεσία του Κρίсна. Για παράδειγμα, μπορεί να είμαστε πολύ προσκολλημένοι στο να κάνουμε χρήματα. Γι' αυτό ο Κρίсна λέει, «Ναι, προχώρα και κάνε τη δουλειά σου. Δεν είναι κακό. Δώσε Μου απλώς τα αποτελέσματα». Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.27):

*γιατ καροσι γιαντ ασνασι
γιατζ τζουχοσι νταντασι γιατ
γιατ ταπασιασι κωντεγια
τατ κουρουσβα μαντ-αρπαναμ*

«Ό,τι κάνεις, ό,τι τρως, ό,τι θυσιάζεις και ό,τι δίνεις, ό,τι ασκητικότητες εκτελείς, κάνε τα όλα, ω γιε της Κούντι, προσφορά σ' Εμένα».

Αυτό είναι η αρχή του *μπακτι-γιογκα*. Αν έχουμε επιχείρηση και κερδίζουμε χρήματα, θα πρέπει να τα ξοδεύουμε για τον Κρίσνα. Αυτό είναι μία μορφή *μπακτι*. Ένα άλλο φωτεινό παράδειγμα είναι ο Αρτζούννα, ο οποίος ήταν πολεμιστής. Πολεμώντας, έγινε υπηρέτης του Κυρίου. Δεν έγινε υπηρέτης του Κυρίου ψάλλοντας Χάρε Κρίσνα, αλλά πολεμώντας στη μάχη του Κορουκσέτρα. Ο Κρίσνα τον συμβούλεψε να πολεμήσει, αλλά επειδή ο Αρτζούννα ήταν Βαϊσνάβα, στην αρχή ήταν απρόθυμος. Σε έναν Βαϊσνάβα δεν αρέσει να σκοτώνει οτιδήποτε, αλλά αν τον διατάξει ο Κρίσνα, θα πρέπει να πολεμήσει. Δεν πολεμά με τη δική του θέληση, επειδή η φυσική του διάθεση είναι να μη σκοτώνει κανέναν. Όταν, ωστόσο, ο Βαϊσνάβα ξέρει ότι ο Κρίσνα θέλει να γίνει κάτι συγκεκριμένο, δεν νοιάζεται για τις δικές του απόψεις. Σε κάθε περίπτωση, όλοι έχουν κάποιο συγκεκριμένο καθήκον, ένα συγκεκριμένο επάγγελμα. Αν εκτελούμε το επάγγελμά μας στην υπηρεσία του Κρίσνα, η ζωή μας θα είναι τέλεια. Αυτή είναι και η οδηγία της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (1.2.13):

*αταχ πουμπιρ ντβιτζα-σρεστα
βαρνασραμα-βιμπαγκασαχ
σβανουστιτασια νταρμασια
σαμσιντιρ χαρι-τοσαναμ*

«Ω άριστοι μεταξύ των διπλογεννημένων, το συμπέρασμα λοιπόν είναι ότι η ύψιστη τελειότητα που μπορεί να επιτύχει κανείς εκπληρώνοντας τα καθήκοντα που ορίζονται για την εργασία του, σύμφωνα με τη διαίρεση σε κοινωνικές τάξεις, είναι να ευχαριστήσει το Πρόσωπο της Θεότητας».

Παλιά, το *βαρνασραμα-βαρνα* ήταν κυρίαρχο και όλοι είχαν ένα συγκεκριμένο καθήκον σύμφωνα με τη θέση τους στην κοινωνία. Τώρα τα επαγγελματικά καθήκοντα έχουν επεκταθεί, αλλά δεν έχει σημασία αν κάποιος είναι μηχανικός, γιατρός ή οτιδήποτε. Προσπαθείστε απλώς να υπηρετήσετε τον Κρίσνα με τα αποτελέσματα της εργασίας σας. Αυτό είναι *μπακτι*. Δεν αποτελεί φιλοσοφία της κίνησης για τη συνείδηση του Κρίσνα να απομακρύνει τους ανθρώπους από τις δραστηριότητές τους.

Θα πρέπει να ασχολείται κανείς με το επαγγέλμά του, αλλά δεν θα πρέπει ποτέ να ξεχνά τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα μας συμβουλεύει να έχουμε πάντοτε συνείδηση του Κρίσνα και να σιεφτόμαστε πάντοτε ότι ενεργούμε για λογαριασμό Του. Βεβαίως, θα πρέπει να εργαζόμαστε σύμφωνα με την εντολή του Κρίσνα ή του εκπροσώπου Του και όχι αυθαίρετα. Αν κάνουμε κάποια ανόητη πράξη και σιεφτόμαστε, «Αυτό το κάνω για τον Κρίσνα», αυτό δεν είναι αποδεκτό. Η εργασία μας θα πρέπει να επικυρωθεί από την αποδοχή του Κρίσνα ή από την αποδοχή του εκπροσώπου Του. Ο Αρτζούνα δεν πολέμησε χωρίς την εντολή του Κρίσνα. Θα πρέπει, λοιπόν, να λάβουμε και εμείς τη δική μας εντολή. Μπορούμε να πούμε, «Δεν μπορώ να βρω τον Κρίσνα. Πώς μπορώ να ακολουθήσω την εντολή Του;» Ο ρόλος του *σαντου* είναι να μεταφέρει τις εντολές του Κρίσνα. Εφόσον ο εκπρόσωπος του Κρίσνα είναι ο *σαντου*, ο Καπιλαντέβα συμβουλεύει τη μητέρα Του να είναι σε επαφή με *σαντου*.

Έχουμε περιγράψει τα χαρακτηριστικά ενός *σαντου* και έχουμε αναφέρει ότι ένας *σαντου* θα πρέπει να είναι αποδεκτός βάσει των χαρακτηριστικών του. Δεν αποδεχόμαστε οποιονδήποτε έρχεται και λέει, «Είμαι *σαντου*». Πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά ενός *σαντου*. Παρόμοια, δεν αποδεχόμαστε οποιονδήποτε έρχεται και λέει, «Είμαι ενσάρκωση του Θεού». Υπάρχουν χαρακτηριστικά του Θεού, τα οποία αναφέρουν οι *σαστρα*. Η *σαντου-σανγκα*, η συναναστροφή με *σαντου*, είναι πολύ ουσιώδης στη συνείδηση του Κρίσνα. Οι άνθρωποι υποφέρουν εξαιτίας της μόλυνσης από την *ταμο-γκουνα* και τη *ρατζό-γκουνα*. Ο *σαντου* διδάσκει πώς να παραμένει κανείς αγνός στη *σαττβα-γκουνα*, όντας ειλικρινής, καθαρός, απλός, ανεκτικός, ελέγχοντας τον νου και τις αισθήσεις και έχοντας πλήρη πίστη και γνώση. Αυτά είναι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της *σαττβα-γκουνα*.

Αντί να σκέφτεται κανείς, «Αν δεν πιω, θα τρελαθώ», θα πρέπει να σκέφτεται, «Θα τρελαθώ, αν δεν έχω τη συντροφιά ενός *σαντου*». Όταν μπορέσουμε να σιεφτούμε με αυτόν τον τρόπο, θα απελευθερωθούμε. Ο Τσετάνια Μαχαπράμπού είπε ότι επιθυμεί κάθε χωριό σε ολόκληρο τον κόσμο να είναι κέντρο της συνείδησης του Κρίσνα, έτσι ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να επωφεληθούν από τους *σαντου*, και με της σειρά τους να γίνουν *σαντου* και οι ίδιοι. Αυτή είναι η αποστολή της κίνησης για τη

συνείδηση του Κρίσνα. Θα πρέπει απλώς να υποστούμε οικειοθελώς κάποιες πράξεις εξιλέωσης στην αρχή. Ίσως είναι λίγο οδυνηρό στην αρχή να απέχει κανείς από το άνομο σεξ, τις μεθυστικές ουσίες, την κρεατοφαγία και τα τυχερά παιχνίδια, αλλά θα πρέπει να δείξει υπομονή. Για να θεραπευθεί κανείς από μία αρρώστια, πιθανόν να πρέπει να υποστεί μία χειρουργική επέμβαση. Παρόλο που η επέμβαση μπορεί να είναι πολύ οδυνηρή, θα πρέπει να την ανεχθεί. Αυτό ονομάζεται *τιτικσαβαχ*. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να είμαστε *καρουνικαχ*, δηλαδή, να δείχνουμε συμπόνια για τις πεσμένες ψυχές, πηγαίνοντας από πόλη σε πόλη για να τις φωτίσουμε στη συνείδηση του Κρίσνα. Αυτό είναι το καθήκον του *σαντου*. Όσοι είναι κήρυκες είναι ανώτεροι από όσους πηγαίνουν στα Ιμαλάια για να διαλογιστούν. Είναι καλό να πάει κανείς στα Ιμαλάια για να διαλογιστεί για δικό του όφελος, αλλά όσοι υφίστανται δυσκολίες για να κηρύξουν είναι ανώτεροι. Πολεμούν για χάρη του Κρίσνα και είναι σίγουρα πιο συμπονετικοί. Εκείνοι οι *σαντου* που αφήνουν τη Βριντάβανα για να πάνε στον κόσμο να πολεμήσουν, να διαδώσουν τη συνείδηση του Κρίσνα, είναι ανώτεροι *σαντου*. Αυτή είναι η γνώμη του Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (18.68-69):

*για ινταμ παραμαμ γκουχιαμ
μαντ-μπακτεσβ αμπιντασιατι
μπακτιμ μαγι παραμ κριτβα
μαμ εβαϊσιατι ασαμσαγιαχ*

*να τσα τασμαν μανουσιεσου
καστιν με πριγια-κριτταμαχ
μπαβιτα να τσα με τασμαντ
ανιαχ πριγιαταρο μπουβι*

«Όποιος εξηγεί αυτό το υπέρτατο μυστικό στους αφοσιωμένους υπηρέτες Μου θα εξασφαλίσει αγνή αφοσίωση σ' Εμένα και στο τέλος θα επιστρέψει σ' Εμένα. Δεν υπάρχει σε ολόκληρο τον κόσμο υπηρέτης Μου πιο αγαπητός σ' Εμένα από αυτόν, ούτε πρόκειται ποτέ να υπάρξει».

Αν θέλουμε να αναγνωρισθούμε από τον Κρίσνα γρήγορα, θα πρέπει να γίνουμε κήρυκες. Αυτό είναι το μήνυμα και του Σρι Τσετάνια Μαχαπρασπού. Δεν θα πρέπει να μένει κάποιος στην Ινδία· αντίθετα, θα πρέπει να ταξιδεύει σε ολόκληρο τον κόσμο κηρύσσοντας τη συνείδηση του Κρίσνα. Ο *σαντου* είναι *σουχριτ* εύχεται το καλό όλων. Αυτό δεν σημαίνει πως εύχεται το καλό των Ινδών εθνικιστών ή κάτι τέτοιο. Όχι! Εύχεται το καλό ακόμα και των γάτων και των σκύλων, δίνοντάς τους *πρασανταμ*. Κάποτε, όταν κάποιοι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου από τη Βεγγάλη πήγαιναν να δουν τον Τσετάνια Μαχαπρασπού, ένας σκύλος άρχισε να τους ακολουθεί, και ο επικεφαλής της ομάδας, ο Σιβανάντα Σένα, έδινε στον σκύλο *πρασανταμ*. Όταν έπρεπε να περάσουν το ποτάμι, ο βαριάρης δεν έπαιρνε τον σκύλο, αλλά ο Σιβανάντα Σένα τον πλήρωσε περισσότερα χρήματα και του είπε, «Σε παρακαλώ, πάρε αυτόν τον σκύλο. Είναι Βαϊσνάβα, γιατί έχει έλθει στη συντροφοιά μας. Πώς μπορούμε να τον αφήσουμε πίσω;» Ο Ίδιος ο Τσετάνια Μαχαπρασπού πέταξε λίγο από το φαγητό Του στον σκύλο, και με αυτόν τον τρόπο ο σκύλος κατόρθωσε να φτάσει στη Βαϊκούντα.

Ένας *σαντου* δεν θέλει απλώς το καλό όλων, αλλά δεν είναι εχθρός κανενός. Είναι επίσης *σαντα*, ειρηνικός. Αυτά είναι τα αρχικά χαρακτηριστικά του *σαντου*. Επίσης, δεν έχει προσκόλληση σε τίποτε άλλο εκτός από τον Κρίσνα. *Μαγι ανανινα μπαβενα*. Αυτά είναι τα εξωτερικά και τα εσωτερικά σημάδια ενός αφοσιωμένου υπηρέτη του Κυρίου. Ένας υπηρέτης του Κυρίου σέβεται επίσης τους ημίθεους, επειδή γνωρίζει τη θέση τους σε σχέση με τον Κρίσνα. Στην *Μπραμα-σαμχίτα* (5.44), η θεά Ντούργκα λατρεύεται ως εξωτερική ενέργεια, δηλαδή δύναμη του Κρίσνα.

*σριστι-στιτι-πραλαγια-σαντανα-σακτιρ εκα
τσααγιαβα γιασια μπουβανανι μπιμπαρτι ντουργκα
ιτσανουρουπαμ απι γιασια τσα τσεστατε σα
γκοβιννταμ αντι-πουρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*

«Η εξωτερική δύναμη, η *μαγια*, που έχει τη φύση της σκιάς της πνευματικής δύναμης, του *τσιτ*, λατρεύεται από όλους τους ανθρώπους ως

Ντούργκα, το μέσο που δημιουργεί, συντηρεί και καταστρέφει τον υλικό κόσμο. Λατρεύω τον πρωταρχικό Κύριο Γιοβίνντα, που η Ντούργκα συμπεριφέρεται σύμφωνα με το θέλημά Του.»

Η θεά Ντούργκα είναι τόσο ισχυρή που μπορεί να δημιουργεί, να συντηρεί και να εκμηδενίζει. Δεν μπορεί, εντούτοις, να δράσει ανεξάρτητα από τον Κρίσνα. Είναι κάτι σαν σκιά του Κρίσνα. Ένας *σαντου* γνωρίζει ότι η *πρακριτι*, η φύση, εργάζεται υπό την καθοδήγηση του Κρίσνα. Κατά τον ίδιο τρόπο, ένας αστυνομικός γνωρίζει ότι δεν εργάζεται ανεξάρτητα, αλλά κάτω από κυβερνητικές εντολές. Αυτή η γνώση είναι απαραίτητη ώστε ο αστυνομικός, ο οποίος διαθέτει κάποια δύναμη, να μη νομίσει ότι έχει γίνει Θεός. Όχι, ο Θεός δεν είναι τόσο φτηνός. Ο Θεός έχει πολλαπλές ενέργειες, και μία από αυτές τις ενέργειες είναι η Ντούργκα. Δεν είναι το παν, γιατί υπάρχουν εκατομμύρια Ντούργκα, όπως υπάρχουν εκατομμύρια Σίβα και εκατομμύρια σύμπαντα. Παρόλο που υπάρχουν εκατομμύρια ημίθεοι, ο Θεός είναι ένας. Δεν υπάρχουν εκατομμύρια Θεοί. Βεβαίως, ο Θεός μπορεί να επεκταθεί σε εκατομμύρια μορφές, αλλά αυτό είναι διαφορετικό. Ένας υπηρέτης του Κυρίου προσφέρει τον σεβασμό του στους ημίθεους επειδή είναι βοηθοί του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας και όχι σαν να ήταν η υπέρτατη δύναμη. Όποιος δεν γνωρίζει τον Θεό όπως είναι θεωρεί τους ημίθεους υπέρτατους. Αυτά τα άτομα έχουν μειωμένη νοημοσύνη. Ένας υπηρέτης του Κυρίου σέβεται τους ημίθεους, αλλά γνωρίζει ότι ο Υπέρτατος Κύριος είναι ο Κρίσνα. *Κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμ*. Ο *σαντου*, ο Βαϊσνάβα, προσφέρει σεβασμό σε όλους και είναι έτοιμος να εγκαταλείψει τους συγγενείς του και οτιδήποτε άλλο για χάρη του Κρίσνα. Ο *σαντου* ευχαριστείται να ακούει για τον Κρίσνα και να μιλάει για Αυτόν.

Υπάρχουν πολλές διασκεδάσεις τις οποίες εκτελεί ο Κρίσνα. Πολεμάει και σκοτώνει δαίμονες και διασκεδάζει με τις *γκοπι*. Παίζει ως ένα βοσκόπουλο στη Βρινντάβανα και ως Βασιλιάς της Ντβάρακα. Υπάρχουν πολλά βιβλία για τον Κρίσνα, *κρίσνα-κατα*, και αυτή η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα έχει ήδη εκδόσει πολλά από αυτά. Εκτός από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, η οποία ειπώθηκε από τον Κρίσνα, μπορούμε να διαβάσουμε και τα υπόλοιπα βιβλία. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να

μάθουμε την τέχνη του πώς γίνεται κάποιος *σαντου*. Ακούγοντας απλώς για τον Κρίσνα και μιλώντας για Αυτόν, θα ανακουφισθούμε αμέσως από τα βάσανα της υλικής ύπαρξης.

Όπως αναφέρεται σε αυτή τη στροφή:

τα ετε σανταβαχ σαντβι

σαρβα-σανγκα-βιβαρτζιταχ

Αυτά τα σημάδια είναι ορατά όταν δεν έχει πλέον κάποιος υλικές προσκολλήσεις. Ένας *σαντου* δεν σκέφτεται ότι είναι Ινδουιστής, Μουσουλμάνος, Χριστιανός, Αμερικανός, Ινδός ή οτιδήποτε άλλο. Σκέφτεται απλώς, «Είμαι υπηρέτης του Κρίσνα». Ο Σρι Τσετάνια Μαχαπρασπού είπε, «Δεν είμαι *μπραμανα*, *κσατρια*, *βαϊσία*, *σουντρα*, *μπραματσαρι* ή οτιδήποτε. Είμαι απλώς υπηρέτης του υπηρέτη του του υπηρέτη του Κρίσνα». Χρειάζεται να μάθει κανείς μόνο αυτή τη μέθοδο προκειμένου να προσφέρει στην ανθρωπότητα την καλύτερη υπηρεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑ

Σύνδεση με τον Υπέρτατο Κύριο μέσω της ακοής

KEIMENA 25-26

*σαταμ πρασανγκαν μαμα βρια-σαμβιντο
μπαβαντι χριτ-καρνα-ρασαγιαναχ καταχ
τατζ-τζοσαναντ ασβ απαβαργκα-βαρτμανι
σραντα ρατιρ μπακτιρ ανουκραμισιατι*

*μπακτιαα πουμαν τζατα-βιραγκα αϊνντριγιαχ
ντριστα-σρουτα μαντ-ρατσανανουτσινταγια
τσιττασια γιαττο γκραχανε γιογκα-γιουκτο
γιατισιατε ριτζουμπιρ γιογκα-μαργκαϊχ*

Στη συντροφιά αγνών αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου, η συζήτηση των διασκεδάσεων και των έργων του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας είναι πολύ ευχάριστη και ικανοποιεί το αφτί και την καρδιά. Καλλιεργώντας αυτή τη γνώση, προχωρεί κανείς σταδιακά στον δρόμο της απελευθέρωσης, και στο εξής είναι ελευθερωμένος, και η έλξη του για τον Κρίσνα σταθεροποιείται. Τότε αρχίζει η αληθινή αφοσίωση και η υπηρεσία αφοσίωσης.

Έτσι, προσφέροντας συνειδητά υπηρεσία αφοσίωσης στη συντροφιά αφοσιωμένων υπηρετών, κερδίζει κανείς αποστροφή για την ικανοποίηση των αισθήσεων, και σε αυτόν τον κόσμο και στον επόμενο, σκεπτόμενος διαρκώς τα έργα του Κυρίου. Η μέθοδος αυτή της συνείδησης του Κρίσνα είναι η πιο εύκολη μέθοδος μυστικιστικής δύναμης· όταν βρίσκεται κάποιος πραγματικά στον δρόμο της υπηρεσίας αφοσίωσης, είναι σε θέση να ελέγξει τον νου.

Εδώ περιγράφεται η μέθοδος για πρόοδο στη συνείδηση του Κρίσνα και στην υπηρεσία αφοσίωσης. Το πρώτο σημείο είναι ότι πρέπει να αναζητήσει κανείς τη συντροφιά προσώπων με συνείδηση του Κρίσνα που προσφέρουν υπηρεσία αφοσίωσης. Χωρίς τέτοιου είδους συναναστροφή δεν μπορεί κάποιος να προοδεύσει. Μόνο με θεωρητική γνώση ή μελέτη δεν μπορεί να σημειώσει κάποιος αισθητή πρόοδο. Πρέπει να αφήσει κανείς τη συντροφιά των υλιστών και να αναζητήσει τη συντροφιά αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου, επειδή χωρίς αυτή τη συντροφιά δεν μπορεί να κατανοήσει τα έργα Του. Συνήθως, οι άνθρωποι είναι πεπεισμένοι για το απρόσωπο γνώρισμα της Απόλυτης Αλήθειας. Επειδή δεν συναναστρέφονται με υπηρέτες του Κυρίου, δεν μπορούν να καταλάβουν ότι η Απόλυτη Αλήθεια μπορεί να είναι ένα πρόσωπο και να έχει προσωπικές δραστηριότητες. Αυτό είναι ένα πολύ δύσκολο ζήτημα, και αν δεν κατανοεί κάποιος τη Απόλυτη Αλήθεια ως πρόσωπο, δεν έχει νόημα η αφοσίωση. Υπηρεσία ή αφοσίωση δεν μπορεί να προσφερθεί σε κάτι απρόσωπο. Η υπηρεσία πρέπει να προσφερθεί σε κάποιο πρόσωπο. Όσοι δεν είναι αφοσιωμένοι στον Κύριο δεν μπορούν να εκτιμήσουν τη συνείδηση του Κρίσνα διαβάζοντας τη *Σριμαντ-Μπαγκαβατ* ή κάποιο άλλο βεδικό έργο όπου περιγράφονται τα έργα του Κυρίου. Νομίζουν ότι οι δραστηριότητες αυτές είναι φανταστικές, επειδή η πνευματική ζωή δεν έχει εξηγηθεί σε αυτούς με τη σωστή διάθεση. Για να κατανοήσει κανείς τις προσωπικές δραστηριότητες του Κυρίου, θα πρέπει να αναζητήσει τη συντροφιά αφοσιωμένων υπηρετών Του, και με αυτή τη συναναστροφή, όταν συλλογίζεται και προσπαθεί να κατανοήσει τα υπερβατικά έργα του Κυρίου ο δρόμος της απελευθέρωσης είναι

ανοιχτός και ο ίδιος είναι ελευθερωμένος. Όποιος έχει στέρεη πίστη στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας σταθεροποιείται, και η έλξη του για τη συναναστροφή του Κυρίου και των αφοσιωμένων υπηρετών Του αυξάνεται. Συναναστροφή με αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου σημαίνει συναναστροφή με τον Κύριο. Ο αφοσιωμένος υπηρέτης που έχει αυτή τη συναναστροφή αναπτύσσει τη συνείδηση της προσφοράς υπηρεσίας στον Κύριο, και τότε, ευρισκόμενος στην υπερβατική θέση της υπηρεσίας αφοσίωσης, γίνεται βαθμηδόν τέλειος.

Σε όλες τις γραφές οι άνθρωποι ενθαρρύνονται να ενεργούν με ευσεβή τρόπο, έτσι ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν την ικανοποίηση των αισθήσεων, όχι μόνο σε αυτή τη ζωή αλλά και στην επόμενη. Για παράδειγμα, όταν κάποιος κάνει ευσεβείς πράξεις που αποβλέπουν στη απόλαυση, του δίνεται η υπόσχεση ότι θα προαχθεί στο ουράνιο βασίλειο των ανώτερων πλανητών. Αλλά ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου που έχει τη συντροφιά άλλων αφοσιωμένων υπηρετών προτιμά να συλλογίζεται τα έργα του Κυρίου – πώς έχει δημιουργήσει το σύμπαν, πώς το συντηρεί, πώς διαλύεται η δημιουργία και πώς διαδραματίζονται οι διασκεδάσεις του Κυρίου στο πνευματικό βασίλειο. Υπάρχει πλήρης γραμματεία που περιγράφει αυτά τα έργα, και ιδιαίτερα η *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, η *Μπραμα-σαμχίτα* και η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Ο ειλικρινής υπηρέτης του Κυρίου που συναναστρέφεται με άλλους υπηρέτες έχει την ευκαιρία να ακούσει και να συλλογιστεί αυτά τα ζητήματα, και το αποτέλεσμα είναι ότι αισθάνεται αποστροφή για την υποτιθέμενη ευτυχία σε αυτόν ή στον άλλον κόσμο, στον παράδεισο ή σε άλλους πλανήτες. Οι υπηρέτες του Κυρίου ενδιαφέρονται μόνο να μεταφερθούν στην προσωπική συντροφιά του Κυρίου· δεν τους θέλγει πλέον η πρόσκαιρη υποτιθέμενη ευτυχία. Αυτή είναι η θέση κάποιου που είναι *γιογκα-γιουκτα*. Όποιος είναι σταθεροποιημένος στη μυστικιστική δύναμη δεν ενοχλείται από το δέλεαρ αυτού του κόσμου ή εκείνου του κόσμου· ενδιαφέρεται για την πνευματική κατανόηση. Αυτό μπορεί να αποκτηθεί πολύ εύκολα με την ευκολότερη μέθοδο, το *μπακτι-γιογκα*. Ριτζουμπιρ *γιογκα-μαργκαϊχ*. Μία πολύ κατ'άλληλη λέξη που χρησιμοποιείται εδώ είναι η λέξη *ριτζουμπιχ*, δηλαδή «πολύ εύκολα». Υπάρχουν πολλές μέθοδοι *γιογκα-μαργκα*, δηλαδή

μέθοδοι για την επίτευξη της τελειότητας του *μιογκα*, αλλά αυτή η μέθοδος, η υπηρεσία αφοσίωσης στον Κύριο είναι η ευκολότερη. Δεν είναι απλώς η ευκολότερη, αλλά και το αποτέλεσμα είναι θεϊκό. Επομένως, όλοι θα πρέπει να δοκιμάσουν αυτή τη μέθοδο της συνείδησης του Κρίσνα και να φτάσουν στην ύψιστη τελειότητα.

Σατ σημαίνει «ύπαρξη» και *ασατ* σημαίνει «εκείνο που δεν υπάρχει», εκείνο που είναι πρόσκαιρο. Ο υλικός κόσμος είναι *ασατ* γι' αυτό η εντολή των Βεδών είναι, *ασατο μα σαντ γκαμα*: «Μην παραμένετε στον υλικό κόσμο». Όσοι ενδιαφέρονται για την υλιστική ζωή ονομάζονται επίσης *ασατ*. Όταν ρωτήθηκε πώς συμπεριφέρεται ένας Βαϊσνάβα, ο Τσετάνια Μαχαπράμπού απάντησε, *ασατ-σανγκα-τιαγκα – εϊ βαιϊσναβα-ατσατα*: «Ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου πρώτα απ' όλα αποφεύγει τη συντροφιά των *ασατ*, όσων ενδιαφέρονται για τον υλιστικό τρόπο ζωής». (Τσ.τσ. *Μαντια* 22.87) Έχουμε ιδρύσει την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα προκειμένου να αποφύγουμε την *ασατ-σανγκα*, τη συναναστροφή με εκείνους που ενδιαφέρονται για υλικά πράγματα. Επειδή ερχόμαστε σε επαφή με τον Κρίσνα, δεν επιθυμούμε να μιλάμε για οτιδήποτε άλλο εκτός από τον Κρίσνα. Όλοι ενδιαφέρονται γι' αυτήν ή εκείνη τη δουλειά, και εμείς ενδιαφερόμαστε αποκλειστικά για τη δουλειά μας στη συνείδηση του Κρίσνα. Όσοι είναι *ασατ* είναι πολύ προσκολλημένοι στην ικανοποίηση των αισθήσεων, και η κορύφωση της ικανοποίησης των αισθήσεων είναι το σεξ.

Επιπροσθέτως, ο Σρι Σανάτανα Γκοσουάμι στο έργο του *Χαρι-μπακτι-βίλασα* συνιστά να μην ακούει κανείς την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, τις *Πουρανα* και τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* ή οποιαδήποτε άλλη ομιλία για τον Κρίσνα (*κρίσνα-κατα*) από οποιονδήποτε δεν είναι Βαϊσνάβα με τα έργα του. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να ακούμε αυτά τα θέματα από τους Μαγιαβάντι, οι οποίοι δεν αποδέχονται τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Πώς μπορεί κάποιος να μη δέχεται τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Κύριο και παρ' όλα αυτά να μιλά για την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*; Δεν θα αποκομίσουμε ποτέ κανένα όφελος ακούγοντας τους σχολιασμούς τέτοιων ανθρώπων. Θα πρέπει να ακούει κανείς την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* από αφοσιωμένους υπηρέτες του Κρίσνα.

Μπορούμε να ακούμε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* από Μαγιαβάντι επί εκατοντάδες χρόνια και να μην καταλάβουμε ποτέ τον Κρίσνα. Γι' αυτό είναι απαγορευμένο στους Βαϊσνάβα να ακούν ομιλίες που δίνουν οι Μαγιαβάντι.

Οι *χαρι-κατα*, οι ομιλίες σχετικά με τον Σρι Χαρί, τον Κρίσνα, είναι *αμριτα*, νέκταρ. Αν τις ακούσει κάποιος από τη σωστή πηγή, επιτυγχάνει την *αμριτα* (σο *μριτατβαγια καλπατε*). *Μριτα* σημαίνει «γέννηση και θάνατος», και *αμριτα* σημαίνει «παύση της γέννησης και του θανάτου». Πνευματική ζωή σημαίνει να βάλουμε τέλος στη γέννηση, τα γεράματα, την αρρώστια και τον θάνατο. Το να αποκτήσει κανείς *αμριτα* σημαίνει να ανακουφιστεί από τη γέννηση και τον θάνατο, και αυτός είναι ο αληθινός στόχος της πνευματικής ζωής. Ο Κύριος Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (7.16) ότι η πνευματική ζωή αρχίζει όταν είναι κανείς ευσεβής:

τσατουρ-βιντα μπατζαντε μαμ

τζαναχ σουκριτινο 'ρτζουννα

αρτο τζιγκιασουρ αρταρτι

γκιανι τσα μπαραταρσαμπα

«Ω μεγάλε απόγονε του Μπάρατα (Αρτζούννα), τέσσερα είδη ευσεβών ανθρώπων Μου προσφέρουν υπηρεσία αφοσίωσης – ο δυστυχισμένος, ο περίεργος, αυτός που επιθυμεί πλούτη και αυτός που αναζητά τη γνώση του Απόλυτου.»

Αν θέλουμε πράγματι να γίνουμε ευσεβείς και να αναπτύξουμε τη ζωή της αφοσίωσης, θα πρέπει να συναναστρεφόμαστε με ακλόνητη πίστη έναν *σαντου*. Τότε θα είναι δυνατό να μας αρέσει ο Κρίσνα. Όταν συζητάμε για τον Κρίσνα με έναν *σαντου*, η συζήτηση γίνεται πολύ ευχάριστη και αρχίζει να μας αρέσει. Αυτό ονομάζεται *ρασα*, γλυκιά γεύση. *Ρασα* είναι η απόλαυση που αντλούμε όταν πίνουμε κάτι πολύ όμορφο όταν είμαστε διψασμένοι. Ο Κρίσνα μας έχει συμβουλέψει να Τον σκεφτόμαστε όταν πίνουμε νερό. Αυτό δεν είναι πολύ δύσκολο. Ο Κρίσνα μας λέει ακόμη να Τον σκεφτόμαστε όταν βλέπουμε το φως του ήλιου το πρωί. Γιατί ρωτάμε, «Μπορείς να μου δείξεις τον Θεό;» Ο Θεός

μας δείχνει τον εαυτό Του. Γιατί κλείνουμε τα μάτια και προσπαθούμε να Τον δούμε; Λέει, «Είμαι αυτό, είμαι εκείνο». Δεν μπορούμε να περιμένουμε να δούμε τον Θεό ξαφνικά, αλλά μπορούμε να γίνουμε άξιοι να δούμε τον Θεό μέσω της επαφής με έναν *σαντου*. Τώρα πολλοί άνθρωποι ενδιαφέρονται να αποκτήσουν διπλώματα από μεγάλα πανεπιστήμια, αλλά εκπαίδευση χωρίς συνείδηση του Θεού είναι απλώς επέκταση της επιρροής της *μαγία*. Επειδή η πλάνη έχει πάρει μακριά τη γνώση, τα πανεπιστήμια παρουσιάζουν απλώς εμπόδια στον δρόμο της συνείδησης του Θεού. Το ζωντανό ον βρίσκεται ήδη σε πλάνη όταν έρχεται στον υλικό κόσμο, και η αποκαλούμενη ανώτατη εκπαίδευση αυξάνει απλώς την πλάνη του. Προσπαθώντας να γίνει ευτυχισμένο σε αυτή την εφήμερη υλική ζωή, το ζωντανό ον έχει λησμονήσει ότι είναι αιώνιος υπηρέτης του Κρίσνα. Ακόμα και αν κάποιο ζωντανό ον γίνει ευτυχισμένο σε αυτή την πρόσκαιρη ζωή, η ευτυχία του είναι μία πλάνη, επειδή σε κανέναν δεν επιτρέπεται να μείνει και να απολαύσει την ευτυχία του. Αυτά τα θέματα θα πρέπει να κατανοηθούν στη συντροφιά αφοσιωμένων υπηρέτων. Ένας αφοσιωμένος υπηρέτης γνωρίζει τα πάντα, επειδή έχει δει την Υπέρτατη Απόλυτη αλήθεια, τον Κρίσνα.

Ποιος είναι ο στόχος του *βενταντα-νταρσανα*; *Βεντα* σημαίνει «γνώση» και *αντα* σημαίνει «έσχατη». Ποια είναι αυτή η έσχατη γνώση; Στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* (15.15) ο Σρι Κρίσνα λέει:

βενταϊς τσα σαρβαϊρ αχαμ εβα βεντιο

βενταντα-κριντ βεντα-βιντ εβα τσαχαμ

«Όλες οι Βέδες έχουν σκοπό να γνωρίσει κανείς Εμένα. Στην πραγματικότητα, Εγώ είμαι ο συντάκτης της *Βενταντα* και ο γνώστης των Βεδών.»

Αν ακούσουμε τον Κρίσνα και κατανοήσουμε τι και ποιος είναι, μπορούμε να κατανοήσουμε τη *Βενταντα*. Αν δεν κατανοήσουμε τον Κρίσνα αλλά διαφημιζόμαστε ως Βενταντιστές, είμαστε απλώς σε πλάνη. Αν δεν κατανοεί κάποιος τον Κρίσνα, είναι *μουντα*, ανόητος. Οι άνθρωποι δεν το γνωρίζουν, αλλά στην πραγματικότητα όλοι στον υλικό κόσμο είναι λιγότερο ή περισσότερο *μουντα*. Είμαστε όλοι *μουντα*, γιατί αν δεν

είμαστε *μουντα*, δεν ερχόμαστε στον υλικό κόσμο. Από τον Μπράμα μέχρι το μικρότερο μυρμήγκι, είμαστε όλοι *μουντα* διαφόρων βαθμίδων. Προκειμένου να αποκτήσουμε πραγματική μόρφωση, θα πρέπει να έλθουμε σε επαφή με αφοσιωμένους υπηρέτες του Κρίσνα. Τότε θα μπορέσουμε να απολαύσουμε πραγματικά την *κρίσνα-κατα*, τις συζητήσεις για τον Κρίσνα. Όταν συζητείται μεταξύ υπηρέτων του Κρίσνα, η *κρίσνα-κατα* είναι ευχάριστη στην καρδιά και στο αφτί. Αυτό απαιτεί λίγη εκγύμναση και αυτή η εκγύμναση προσφέρεται από τους αφοσιωμένους υπηρέτες. Θα πρέπει να ακολουθούμε τους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κρίσνα στην πρακτική καθημερινή τους ζωή, στη ρουτίνα της εργασίας τους και της συμπεριφοράς τους. Καλλιέργεια σημαίνει εξάσκηση, και οι μεγάλοι *ατσαρία* μας έχουν αφήσει μία ρουτίνα την οποία μπορούμε να καλλιεργήσουμε. Για παράδειγμα, «Το νέκταρ της αφοσίωσης» του Σρίλα Ρούπα Γιοσουάμι ασχολείται με την καλλιέργεια της υπηρεσίας αφοσίωσης, και αυτό το βιβλίο το οποίο έχουμε μεταφράσει, έχει τύχει πολύ καλής υποδοχής στα Ευρωπαϊκά και τα Αμερικανικά πανεπιστήμια. Το «Μπακτι-ρασαμριτα-σινντου», «Το νέκταρ της αφοσίωσης», είναι η πραγματική επιστήμη του *μπακτι*. Το *μπακτι* δεν είναι συναίσθημα· είναι σπουδαία επιστήμη και πρέπει να την μάθουμε επιστημονικά. Δεν είμαστε υποχρεωμένοι να περιμένουμε για κάποια επόμενη ζωή για να καλλιεργήσουμε την υπηρεσία αφοσίωσης. Μπορούμε να διαβάζουμε «Το νέκταρ της αφοσίωσης», να ζούμε με αφοσιωμένους υπηρέτες του Κρίσνα, να σηκώνομαστε νωρίς το πρωί, να παρευρισκόμαστε στη *μανγκαλα-αρατι*, να μελετούμε τη βεδική γραμματεία, να τρώμε *πρασαντα* και να κηρύσσουμε τη συνείδηση του Κρίσνα.

Η *μαγια* είναι πολύ ισχυρή, και το να αρχίσει κανείς την υπηρεσία αφοσίωσης σημαίνει να κηρύξει πόλεμο στη *μαγια*. Μερικοί αφοσιωμένοι υπηρέτες στην κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα μπορεί να πέσουν, αλλά οτιδήποτε γίνεται με ειλικρίνεια είναι γι' αυτούς μόνιμο όφελος. Αυτό επιβεβαιώνεται στην *Μπαγκαβατ-γκιτα*. Αν προσφέρει κάποιος λίγη υπηρεσία αφοσίωσης, δεν πέφτει στα κατώτερα ζωικά είδη, αλλά αποικτά ξανά ανθρωπίνη μορφή ζωής. Υπάρχουν 8.400.000 ζωικά είδη, αλλά είναι εγγυημένο ότι ο πεσμένος αφοσιωμένος υπηρέτης θα έχει και πάλι

ανθρώπινη μορφή ζωής. Αν αποκτήσει κάποιος συνείδηση του Κρίσνα, του παρέχεται η διαβεβαίωση μιας καλής γέννησης στην επόμενη ζωή. Ωστόσο, αν κάποιος ολοκληρώσει τη συνείδηση του Κρίσνα σε αυτή τη ζωή, δεν θα γεννηθεί ξανά, αλλά θα πάει στον Κρίσνα. Αυτό είναι το ζητούμενο. Γιατί να διακινδυνεύσει κανείς να γεννηθεί σε πλούσια οικογένεια ή σε οικογένεια *μπραμνα*; Μία τέτοια γέννηση είναι αριετάρη, επικίνδυνη, επειδή δεν υπάρχει εγγύηση επιτυχίας. Συνήθως, όσοι είναι πλούσιοι δεν ενδιαφέρονται καθόλου για τη συνείδηση του Κρίσνα και όσοι γεννιούνται σε οικογένειες *μπραμνα* γίνονται ξιπασμένοι, σκεφτόμενοι, «Είμαι *μπραμνα*. Έχω γεννηθεί σε ανώτερη οικογένεια.» Αυτές οι σιέψεις προκαλούν την πτώση τους. Λέγεται ότι η περηφάνεια προηγείται της πτώσης. Ένας Βαϊσνάβα είναι από τη φύση του πολύ ταπεινός.

Αυτές είναι οι ευκαιρίες που έχει κανείς όταν γίνεται ανθρώπινο όν. Ο Ίδιος ο Κρίσνα μας συμβουλεύει να αρπάζουμε αυτές τις ευκαιρίες που προσφέρει η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα. Θα πρέπει να τις αρπάζουμε και να μη διατρέξουμε τον κίνδυνο της πνευματικής αυτοκτονίας.

Αυτή είναι η μέθοδος για την κατανόηση της Απόλυτης Αλήθειας, του Υπερτάτου Προσώπου, του Υπερτάτου Όντος. Στο Απόλυτο δεν υπάρχουν αντιφάσεις. Το όνομα του Κρίσνα, η μορφή Του, τα έργα Του, τα παρελκόμενά Του και οι ιδιότητές Του είναι όλα ταυτόσημα με τον Κρίσνα. Αυτή είναι η έννοια του απόλυτου. Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στον Κρίσνα και τη μορφή Του. Τα χέρια του Κρίσνα και τα πόδια του Κρίσνα δεν διαφέρουν. Στον υλικό κόσμο υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο αριστερό και το δεξί μας χέρι, ανάμεσα στη μύτη και το αφτί, αλλά αυτές οι δυαδικότητες δεν υπάρχουν στον Κρίσνα. Αυτή είναι η έννοια του απόλυτου. Όπως αναφέρεται στην *Μπραμα-σαμχίτα* (5.32):

ανγκανι γιασια σακαλενντριγια-βριττιμαντι

πασιαντι παντι καλαγιαντι τσιραμ τζαγκανντι

ανανντα-τσινμαγια-σαντ-ουτζβαλα-βιγκραχασια

«Λατρεύω τον Γκοβίνντα, τον αρχέγονο Κύριο, που η υπερβατική μορφή Του είναι γεμάτη ευδαιμονία, αλήθεια και ουσιαστική ύπαρξη, γεμάτη από εκτυφλωτικό μεγαλείο, από εκθαμβωτική λαμπρότητα. Κάθε μέλος αυτής της υπερβατικής μορφής κατέχει από μόνο του την ολοκληρωμένη και πλήρως ανεπτυγμένη λειτουργία όλων των οργάνων, και αιωνίως βλέπει, συντηρεί και φανερώνει τα άπειρα σύμπαντα, πνευματικά και υλικά.» Τα διάφορα μέλη του σώματός μας εξυπηρετούν διάφορους σκοπούς, αλλά κάθε μέλος του σώματος του Κρίσνα μπορεί να εξυπηρετήσει οποιονδήποτε σκοπό. Ο Κρίσνα μπορεί να φάει με τα μάτια Του ή να πάει κάπου απλώς με τη σκέψη Του. Ο Απόλυτος είναι *αντβεϊτα*. Στον Απόλυτο δεν υπάρχει δυαδικότητα. Όλα είναι ένα.

Η υλική αρρώστια μας έγκειται στο γεγονός ότι θέλουμε να ικανοποιούμε τις αισθήσεις μας. Έχουμε πει προηγουμένως ότι πρόοδος του πολιτισμού σημαίνει πρόοδος της ικανοποίησης των αισθήσεων, αλλά *μπακτι* σημαίνει το ακριβώς αντίθετο. Όσο μας ενδιαφέρει η ικανοποίηση των αισθήσεων, δεν τίθεται θέμα *μπακτι*. Θα πρέπει να ελεττώσουμε την τάση μας για ικανοποίηση των αισθήσεων και να αυξήσουμε τις πράξεις αφοσίωσης. Έχουμε επίσης αναφέρει ότι υλική σκλαβιά σημαίνει την αποδοχή ενός σώματος και τη δημιουργία ενός άλλου. Ο Κρίσνα, μέσω της φύσης, θα μας δώσει πλήρη δυνατότητα να απολαύσουμε τις αισθήσεις μας. Τώρα τελευταία έχει γίνει μόδα στις δυτικές χώρες να γυρνάει κανείς γυμνός. Γι'αυτό η φύση θα δώσει σε αυτούς τους ανθρώπους την ευκαιρία να στέκονται γυμνοί όπως τα δέντρα για πολλά χρόνια. Γιατί δεχόμαστε διάφορα σώματα; Επειδή έχουμε διάφορες τάσεις για ικανοποίηση των αισθήσεων. Πριν αρχίσει η πνευματική μας ζωή, θα πρέπει να φτάσουμε στο σημείο να αποστραφούμε την ικανοποίηση των αισθήσεων. Αυτό γίνεται δυνατό με το *μπακτι*. Μολονότι ο Κρίσνα βρίσκεται πέρα από την όρασή μας, έχει συμφωνήσει να Τον βλέπουμε μέσω της *αρτσα-βιγκραχα*, της Θεότητας στον ναό. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε ότι η Θεότητα είναι φτιαγμένη από πέτρα. Ακόμα και αν είναι πέτρα, θα πρέπει να σκεφτόμαστε ότι ο Κρίσνα έχει κάνει τον Εαυτό Του ορατό σ' εμάς σαν πέτρα, επειδή εμείς δεν μπορούμε να

δούμε πέρα από την πέτρα. Αυτό είναι το έλεος του Κρίσνα. Επειδή τα μάτια μας, καθώς και οι υπόλοιπες αισθήσεις μας, είναι ατελή, βλέπουμε τη διαφορά μεταξύ πνευματικών και υλικών πραγμάτων, αλλά ο Κρίσνα, όντας απόλυτος, δεν γνωρίζει τέτοιου είδους διαφορές. Μπορεί να γίνει πνευματικός ή υλικός, όπως Του αρέσει, και αυτό δεν έχει καμία διαφορά για Αυτόν. Όντας παντοδύναμος και παντογνώστης, ο Κρίσνα μπορεί να μεταβάλει την ύλη σε πνεύμα και το πνεύμα σε ύλη. Δεν θα πρέπει, επομένως, να σκεφτόμαστε, όπως κάνουν οι άθεοι, ότι λατρεύουμε είδωλα. Ακόμα και αν είναι είδωλο, είναι ο Κρίσνα. Αυτή είναι η απόλυτη φύση του Κρίσνα. Ακόμα και αν σκεφτόμαστε ότι η Θεότητα είναι πέτρα ή ένα κομμάτι μέταλλο ή λίγο ξύλο, είναι ο Κρίσνα. Αυτή η κατανόηση απαιτεί από μέρους μας *μπακτι*. Αν έχουμε στοχαστική και φιλοσοφική φύση και αν έχουμε την κλίση για *μπακτι*, μπορούμε να καταλάβουμε ότι ο Κρίσνα είναι παρών στην πέτρα.

Στην πραγματικότητα, τίποτε δεν είναι διαφορετικό από τον Κρίσνα, επειδή όλα είναι ενέργεια του Κρίσνα. Οι Μαγιαβάντι φιλόσοφοι λένε ότι αφού όλα είναι ο Θεός, η προσωπικότητα του Κρίσνα είναι τελειωμένη. Αλλά στην πραγματικότητα, ο Κρίσνα είναι ο Κρίσνα και ταυτόχρονα είναι τα πάντα. Αυτό μπορούμε να το καταλάβουμε με *μπακτι*, αλλά όχι με άλλη μέθοδο. Όταν ο *μπακτα* βλέπει ένα δέντρο, βλέπει τον Κρίσνα. Όπως εξηγείται στην *Τσετανια-τσαριταμριτα* (*Μαντια* 8.274):

σταβα-τζανγκαμα ντεκε, να ντεκε ταρα μουρτι

σαρβατρα χαγια νιτζα ιστα-ντεβα-σπουρι

Ο εξελιγμένος αφοσιωμένος υπηρέτης δεν βλέπει τα ζωντανά όντα ως κινητά και ακίνητα. Βλέπει τον Κρίσνα. Αυτό αναφέρεται και στην *Μπραμα-σαμχιτα* (5.38):

πρεμαντζανα-τσουριτα-μπακτι- βιλοτσανενα

σανταχ σανταϊβα χρινταγιεσου βιλοκαγιαντι

Επειδή τα μάτια του είναι πάντα αλειμμένα με το μύρο της αφοσίωσης, ο αφοσιωμένος υπηρέτης βλέπει πάντοτε τον Κρίσνα και τίποτε άλλο. Βλέπει τον Κρίσνα και την ενέργεια του Κρίσνα παντού. Για παράδειγμα,

αν αγαπάς το παιδί σου, όταν βλέπεις το παπούτσι του παιδιού σου, βλέπεις αμέσως το παιδί σου. Ή αν δεις το παιχνίδι του παιδιού σου, βλέπεις αμέσως το παιδί σου και ακούς τη φωνή του. Κατά τον ίδιο τρόπο, αν έχουμε αναπτύξει πραγματικά αγάπη για τον Κρίσνα, δεν υπάρχει τίποτε εκτός από τον Κρίσνα. Όταν η αγάπη μας αναπτυχθεί πραγματικά, οτιδήποτε βλέπουμε, θα βλέπουμε τον Κρίσνα.

Αν δεν είναι κάποιος προχωρημένος σε *κρίσνα-πρεμα*, σε αγάπη για τον Κρίσνα, δεν μπορεί να δει ή να καταλάβει. Με τις αδύνατες, ασθενικές αισθήσεις μας δεν μπορούμε να καταλάβουμε ούτε το όνομα του Κρίσνα. Οι άνθρωποι ρωτάνε πάντα, «Γιατί αυτοί ψέλνουν Χάρε Κρίσνα;» Δεν μπορούν να καταλάβουν, παρόλο που η συνειδητοποίηση του Κρίσνα αρχίζει με το όνομα. Το όνομα Κρίσνα και ο Κρίσνα δεν διαφέρουν, αλλά αυτό δεν μπορούμε να το συνειδητοποιήσουμε νοητικά. Θα πρέπει να ασκηθούμε στην ψαλμωδία Χάρε Κρίσνα για να το συνειδητοποιήσουμε. Όταν προοδεύσουμε πραγματικά στην υπηρεσία αφοσίωσης και ψέλνουμε το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα δίχως προσβολές, θα συνειδητοποιήσουμε πως ο Κρίσνα και το όνομά Του δεν διαφέρουν. Έτσι το *κρίσνα-μπακτι* αρχίζει από τη γλώσσα, επειδή μπορούμε να αξιοποιήσουμε τη γλώσσα για να ψέλνουμε και για να γευόμαστε *κρίσνα-πρασαντα*. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να γίνουμε *μπακτα* του Κρίσνα.

Όταν βλέπουμε τη Θεότητα του Κρίσνα στον ναό, θα πρέπει να σκεφτόμαστε ότι η Θεότητα είναι ο Κρίσνα. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίον ο Κρίσνα έχει συμφωνήσει να Τον βλέπουμε και ακόμα και να Τον ντύνουμε. Αν, ωστόσο, σκεφτόμαστε τη *βιρατ-ρουπα* του Κρίσνα, τη συμπαντική μορφή Του, τι μπορούμε να κάνουμε; Πώς μπορούμε να ντύσουμε τη *βιρατ-ρουπα*; Τα πολλά Του κεφάλια σκεπάζουν τον ουρανό, και δεν μπορούμε καν να συλλάβουμε αυτή τη μορφή. Ο Κρίσνα μπορεί να γίνει μεγαλύτερος από τον μεγαλύτερο και μικρότερος από τον μικρότερο. Γι' αυτό η στροφή αυτή λέει: *μπακτια πουμαν τζατα-βιραγκα αϊντριγιατ*. Όσο περισσότερο υπηρετούμε τον Κρίσνα, όσο περισσότερο Του δίνουμε πράγματα να τρώει και Τον ντύνουμε όμορφα, τόσο λιγότερο ενδιαφερόμαστε για το δικό μας σώμα. Στον υλικό κόσμο όλοι είναι πολύ απασχολημένοι ντύνοντας τον εαυτό τους πολύ ωραία για να

είναι σεξουαλικά ελκυστικοί, αν όμως προσπαθούμε να ντύνουμε ωραία τον Κρίσνα, θα ξεχάσουμε το δικό μας υλικό ένδυμα. Αν προσφέρουμε ωραία τροφή στον Κρίσνα, θα ξεχάσουμε να ικανοποιήσουμε τη δική μας γλώσσα πηγαίνοντας σε αυτό ή το άλλο εστιατόριο.

Ο Κρίσνα δίδασκε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και ο Αρτζούνα Τον έβλεπε πρόσωπο με πρόσωπο, αλλά το να βλέπει κανείς τον Κρίσνα και να διαβάζει την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* είναι το ίδιο. Μερικοί άνθρωποι λένε ότι ο Αρτζούνα ήταν τυχερός να έχει δει τον Κρίσνα πρόσωπο με πρόσωπο και να έχει πάρει οδηγίες από Αυτόν, αλλά μπορεί να δει κανείς τον Κρίσνα αμέσως, αρκεί να έχει τα μάτια να Τον δει. Στην *Τσετανια-τσαριταμριτα* υπάρχει το παράδειγμα ενός *μπραμανα* στη Νότια Ινδία που διάβαζε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, παρόλο που ήταν αναλφάβητος. Οι άνθρωποι στη γειτονιά του γνώριζαν πως ήταν αγράμματος και τον πείραζαν, κάνοντας ερωτήσεις όπως, «Καλά, πώς διαβάζεις την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*;» Μια μέρα, ο Τσετάνια Μαχαπράμπού έτυχε να είναι σε έναν ναό εκεί κοντά και κατάλαβε ότι αυτός ο άνθρωπος ήταν αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα. Γι' αυτό τον πλησίασε και τον ρώτησε, «Αγαπητέ μου *μπραμανα*, τι διαβάζεις;» Ο *μπραμανα* απάντησε, «Διαβάζω την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ή, μάλλον, προσπαθώ να διαβάσω την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Τυχαίνει να είμαι αναλφάβητος, αλλά ο *γκουρουμεχαράζα* μου είπε ότι πρέπει να διαβάζω τα δεκαοχτώ κεφάλαια της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* κάθε μέρα. Προσπαθώ απλώς να εκτελέσω την εντολή του και γι' αυτό ανοιγοκλείνω τις σελίδες.» Τότε ο Τσετάνια Μαχαπράμπού είπε, «Βλέπω ότι μερικές φορές κλαίς. Γιατί συμβαίνει αυτό;» Ο *μπραμανα* αποκρίθηκε, «Ναι, κλαίω, επειδή όταν πιάνω αυτό το βιβλίο, βλέπω την εικόνα του Κρίσνα να οδηγεί το άρμα του Αρτζούνα. Ο Σρι Κρίσνα είναι τόσο καλός, που έχει δεχθεί τη θέση του υπηρέτη του αφοσιωμένου υπηρέτη Του. Γι' αυτό, όταν βλέπω αυτή την εικόνα, δακρύζω.» Τότε ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπράμπού αγκάλιασε αμέσως τον *μπραμανα* και είπε, «Εσύ έχεις διαβάσει πραγματικά την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*.»

Δεν απαιτείται εκπαιδευτικός πλούτος. Δεν χρειάζεται καν να καταλαβαίνει κάποιος τη γλώσσα. Το μόνο συστατικό που χρειάζεται

είναι το *μπακτι*, η αγάπη. Αν γίνει κάποιος αγνός *μπακτα*, θα ξεχάσει κάθε υλική αισθησιακή απόλαυση. Το να είναι κανείς *μπακτα* δεν σημαίνει απλώς να βάζει *τιλακα* και να φοράει χιτώνες. Δεν είναι κάποιος *μπακτα* αν του αρέσει η υλική αισθησιακή απόλαυση. Ένας αληθινός *μπακτα* θέλει να ικανοποιήσει όχι τις δικές του αισθήσεις, αλλά τις αισθήσεις του Κρίσνα. Αυτός είναι ο πνευματικός κόσμος. Στον πνευματικό κόσμο, στη Βρινντάβανα, όλοι -η μητέρα Γιασόντα, ο Μαχαράζα Νάνντα, η Σριμάτι Ρανταράνι, οι *γκοπι*, τα βοσκόπουλα, ο Σριντάμα, ο Σουντάμα, η γη, το νερό, τα δέντρα, τα πουλιά- όλοι προσπαθούν να ικανοποιήσουν τον Κρίσνα. Αυτό είναι το αληθινό νόημα της Βρινντάβανα. Όταν ο Κρίσνα έφυγε από τη Βρινντάβανα για τη Ματούρα, όλοι στη Βρινντάβανα έπεσαν νεκροί από τον αποχωρισμό από Αυτόν. Κατά τον ίδιο τρόπο, μπορούμε να ζούμε πάντοτε στη Βρινντάβανα, στη Βαϊκούντα, αν είμαστε τρελοί για τον Κρίσνα. Αυτό είναι το δίδαγμα του Τσετάνια Μαχαπράμπού και το εικονογράφησε με την ίδια τη ζωή Του. Όταν ήταν στο Τζαγκαννάτα Πούρι, ήταν πάντοτε τρελός για τον Κρίσνα μέρα-νύχτα. Τα τελευταία δώδεκα χρόνια της ζωής Του τα πέρασε μέσα στη τρέλα. Μερικές φορές πέταγε τον Εαυτό Του στον ωκεανό και περιφερόταν σαν τρελός. Βέβαια, αυτό δεν είναι δυνατό για τα συνηθισμένα ζωντανά όντα. Ωστόσο, αν γίνουμε *μπακτα*, θα δούμε ευφυΐα πίσω από το κάθε τι στη δημιουργία. Αν πάρουμε ένα λουλούδι και δούμε τη σύστασή του, πώς είναι φτιαγμένο, πώς παρουσιάζονται τα χρώματά του και πώς γεννιέται, μπορούμε να δούμε τον Κρίσνα. Μπορούμε να δούμε πώς δημιούργησε ο Κρίσνα ένα τόσο όμορφο πράγμα με τόσο έξυπνο τρόπο. Δεν θα πρέπει να σκεφτόμαστε όπως οι ανόητοι ότι κάτι τόσο όμορφο γεννήθηκε από μόνο του. Οι ανόητοι δεν μπορούν να δουν, αλλά όσοι διαθέτουν νοημοσύνη μπορούν να δουν ότι το χέρι του Υπερτάτου Κυρίου υπάρχει μέσα στα πάντα στη δημιουργία. *Ισαβασιαμινταμ σαρβαμ*.

Στην πραγματικότητα, τίποτε δεν προκύπτει αυτομάτως. Όλα συμβαίνουν μέσω της ευφυΐας του Κρίσνα, μέσω των εξαιρέτων και εύστοχων δυνάμεών Του. Αν ζωγραφίσουμε την εικόνα ενός άνθους, θα πρέπει να φτιάξουμε πολλές όψεις, αλλά και πάλι η εικόνα δεν θα είναι

απολύτως τέλεια. Όμως το άνθος που δημιούργησε ο Κρίσνα έχει φτιαχτεί τέλεια. Ποιος ανόητος μπορεί να πει ότι δεν υπάρχει νοημοσύνη πίσω από αυτό; Ο Κρίσνα λέει συγκεκριμένα πως δεν θα πρέπει να νομίζουμε ότι η *πρακριτι*, η φύση, εργάζεται από μόνη της. Λέει, «Η φύση εργάζεται υπό τις οδηγίες Μου.» Θα πρέπει απλώς να αναπτύξει κανείς τα κατάλληλα μάτια για να βλέπει πώς συμβαίνουν αυτά τα πράγματα. Αυτό είναι δυνατό αν απασχολήσουμε τις αισθήσεις στην υπηρεσία του Κρίσνα.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να απασχολήσουμε τη γλώσσα ψάλλοντας Χάρε Κρίσνα και τρώγοντας *μπαγκαβατα-πρασαντα*. Δεν χρειάζεται τίποτε άλλο. Γι' αυτό η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα διανέμει *πρασαντα* και απασχολεί τους ανθρώπους στο ψάλισμο του *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 27

*ασεβαγιαγιαμ πρακριτερ γκουναναμ
γκιανενα βαϊραγκια-βιτζριμμιπιτενα
γιογκενα μαγι αρπιταγια τσα μπακτια
μαμ πρατιαγκ-ατμαναμ ιχαβαρουνντε*

Έτσι, με το να μην υπηρετεί τις τρεις ιδιότητες της υλικής φύσης, αλλά αναπτύσσοντας συνείδηση του Κρίσνα, γνώση με απάρνηση, και εξασκώντας το *γιογκα* στο οποίο ο νους είναι πάντοτε σταθεροποιημένος στην υπηρεσία αφοσίωσης του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, κατορθώνει κανείς να είναι σε επαφή μαζί Μου σε αυτή τη ζωή, γιατί είμαι το Υπέρτατο Πρόσωπο, η Απόλυτη Αλήθεια.

Όταν ασχοληθεί κάποιος με τις εννέα μεθόδους του *μπακτι-γιονγκα* που διατυπώνονται στις αυθεντικές γραφές, όπως το *άκουσμα* (*σραβαναμ*), το *ψάλσιμο* (*κιρταναμ*), η *θύμηση*, η *λατρεία*, η *προσευχή* και η *προσφορά* προσωπικής υπηρεσίας -είτε μία από αυτές είτε δύο ή τρεις ή όλες τους- δεν έχει, φυσικά, την ευκαιρία να υπηρετεί τις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης. Αν δεν έχει κανείς κάποια καλή απασχόληση στην πνευματική υπηρεσία, δεν είναι δυνατό να αποκολληθεί από την υλική υπηρεσία. Γι' αυτό, όσοι δεν είναι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κρίσνα ενδιαφέρονται για την αποκαλούμενη ανθρωπιστική και φιλανθρωπική εργασία, όπως το άνοιγμα νοσοκομείων ή ευαγών ιδρυμάτων. Αυτά είναι αναμφίβολα καλά έργα υπό την έννοια ότι είναι ευσεβείς δραστηριότητες και ο εκτελεστής τους μπορεί να έχει κάποιες ευκαιρίες για ικανοποίηση των αισθήσεων, είτε σε αυτή τη ζωή είτε στην επόμενη. Η υπηρεσία αφοσίωσης, ωστόσο, είναι πέραν των ορίων της ικανοποίησης των αισθήσεων. Είναι πλήρως πνευματική δραστηριότητα. Όταν ασχοληθεί κάποιος με τις πνευματικές δραστηριότητες της υπηρεσίας αφοσίωσης, δεν ασχολείται με δραστηριότητες ικανοποίησης των αισθήσεων. Οι δραστηριότητες της συνείδησης του Κρίσνα δεν εκτελούνται τυφλά, αλλά με την τέλεια κατανόηση της γνώσης και της απάρνησης. Αυτού του είδους η άσκηση του *γιονγκα*, κατά την οποία ο νους είναι πάντοτε προσηλωμένος στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας με αφοσίωση, έχει ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση σε αυτή τη ζωή. Το πρόσωπο που εκτελεί τέτοιες πράξεις έρχεται σε επαφή με το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Γι' αυτό ο Κύριος Ίσσετάνια επιδοκίμασε τη μέθοδο του ακούσματος θεμάτων σχετικών με τις διασκέδασεις του Κυρίου όταν περιγράφονται από συνειδητοποιημένους υπηρέτες του Κυρίου. Δεν έχει σημασία η εγκόσμια κατηγορία στην οποία ανήκει το ακροατήριο. Αν ακούει κανείς με πραότητα, ταπεινότητα και υπακοή για τα έργα του Κυρίου από μία συνειδητοποιημένη ψυχή, θα μπορέσει να κατακτήσει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, που δεν κατακτιέται με καμία άλλη μέθοδο. Το *άκουσμα* και η επαφή με αφοσιωμένους υπηρέτες είναι οι σημαντικότερες λειτουργίες για την αυτοσυνειδητοποίηση.

Στην Γκολόνα Βρινντάβανα, τα ζωντανά όντα υπηρετούν τον Κρίσνα ως φίλοι, ως βοσκόπουλα, ως *γκοπι*, ως ερωμένες, ως πατέρες, μητέρες και ούτω καθεξής. Ακόμα και τα δέντρα, το νερό, τα λουλούδια, η γη, τα μοσχαράκια και οι αγελάδες υπηρετούν τον Κρίσνα στην Γκολόνα Βρινντάβανα. Αυτή είναι και η δική μας δουλειά, αλλά για τον έναν ή τον άλλον λόγο δεν θέλουμε να υπηρετούμε τον Κρίσνα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο έχουμε τεθεί στην υπηρεσία της *μαγία*, στις τρεις καταστάσεις της υλικής φύσης. Όταν ένας εγκληματίας δεν θέλει να υπακούσει στους νόμους του κράτους, τοποθετείται στη φυλακή και αναγκάζεται να υπακούει στους νόμους της. Η καταστατική μας θέση είναι να προσφέρουμε υπηρεσία στον Κρίσνα ως συστατικά μέρη Του, και αμέσως μόλις αρνηθούμε να Του προσφέρουμε υπηρεσία, η *μαγία* καταφθάνει αμέσως εκεί που είμαστε για να μας συλλάβει και λέει, «Υπηρέτησέ με». Δεν είναι στη φύση μας να είμαστε αφέντες. Ακόμα και αν γίνουμε αφέντες, δεν θα είμαστε ευτυχισμένοι, επειδή αυτό είναι τεχνητό. Για παράδειγμα, αν το χέρι σκεφτεί, «Α! Τώρα έχω μερικά ωραία γλυκά. Μπορώ να τα φάω», το χέρι στο τέλος θα απογοητευθεί. Είναι το καθήκον και η φύση του χεριού να τοποθετεί την τροφή στο στόμα. Με αυτόν τον τρόπο τρέφεται και το ίδιο· διαφορετικά, όλα χαλάνε. Κατά τον ίδιο τρόπο, είμαστε συστατικά μέρη του Κρίσνα και η δουλειά μας είναι να ικανοποιούμε τον Κρίσνα. Από τις Βέδες καταλαβαίνουμε ότι ο Θεός, ο οποίος είναι ένας, έχει γίνει πολλοί. Εμείς είμαστε τα πολλά κομμάτια του Κρίσνα. *Σβαμσα* είναι οι προσωπικές επεκτάσεις Του, ενώ εμείς είμαστε οι διαφοροποιημένες επεκτάσεις, οι *βιμπινναμσα*. Σε κάθε περίπτωση, όλες οι επεκτάσεις έχουν προορισμό να υπηρετούν τον Κρίσνα. Αυτό εξηγείται στην *Τσέτανια-τσαριταμριτα* (Αντι 5.142): *εκαλε ισβαρα κρισνα, αρα σαμπα μπριτια*. «Μόνο ο Κύριος Κρίσνα είναι ο υπέρτατος κυρίαρχος και όλοι οι άλλοι είναι υπηρέτες Του.»

Είναι η φυσική μας τάση να απολαμβάνουμε με τον Κρίσνα. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο Κρίσνα είναι *αναντα-μαγία*, και, όντας κομμάτια του Κρίσνα, είμαστε και εμείς *αναντα-μαγία*. Τώρα αναζητούμε *αναντα* (ευδαιμονία) σε διάφορες ατμόσφαιρες. Επειδή διαθέτουμε λίγη ανεξαρτησία, έχουμε αποφασίσει να πάμε στη φυλακή της υλικής φύσης

και να προσπαθήσουμε να υπηρετήσουμε τις αισθήσεις μας, αντί να υπηρετούμε τις αισθήσεις του Κρίσνα. Τώρα θα πρέπει να μάθουμε πώς να ξεχάσουμε να υπηρετούμε την υλική φύση, και αυτή η μέθοδος ονομάζεται *μπακτι-μαργκα*, ο δρόμος της υπηρεσίας αφοσίωσης. Όταν φτάσουμε στην κατανόηση ότι δεν είμαστε οι υπηρέτες κανενός άλλου παρά μόνο του Κρίσνα, αποκτούμε αυτοσυνειδητοποίηση. Πρέπει να φτάσουμε σε αυτή την κατανόηση όχι από συναισθηματισμό, αλλά από αληθινή γνώση. Μετά από πολλές γεννήσεις και θανάτους, όταν συνειδητοποιήσει κανείς ότι *βασουντεβα σαρβαμ ιτι*, ότι δηλαδή ο Βāsουντέβα είναι το παν, εγκαταλείπεται στον Κρίσνα. Αυτό είναι αληθινή γνώση, *γιανα* και *βαϊράγκια*, γνώση και αποκόλληση από τα υλικά πράγματα.

Μόλις δεσμευθεί κανείς πλήρως στην υπηρεσία του Κρίσνα, έρχεται στο επίπεδο *μπραμα-μπουτα*. Τώρα είμαστε στο επίπεδο *μαγια-μπουτα*, ταυτιζόμενοι με τη *μαγια* και εργαζόμενοι σύμφωνα με τις καταστάσεις της υλικής φύσης. Όταν, ωστόσο, φτάσει κάποιος στη συνειδητοποίηση ότι είναι πνεύμα (*αχαμ μπραμιασμι*), θα γίνει αμέσως ευτυχισμένος.

Στις καταστάσεις της υλικής φύσης, τα κύματά της μας μεταφέρουν μακριά και δεν έχουμε κανέναν έλεγχο για το πού πάμε. Ο Μπακτιβινόντα Τάκουρα αναφέρει: *μαγιαρα βασε, γιατσα μπεσε', κατσα χαμπουντουμπου, μπαϊ*. Είμαστε σαν άχυρα στα κύματα του ωκεανού και είμαστε υπό τον πλήρη έλεγχο των κυμάτων. Οι άθεοι τρέμουν όταν ακούν ότι υπάρχει επόμενη ζωή, επειδή η ζωή τους είναι αμαρτωλή και φοβούνται ότι στην επόμενη θα τιμωρηθούν. Υπάρχει ένα γνωμικό της Βεγγάλης σχετικά με κάποιο πρόσωπο που σκεφτόταν, «Έχω διαπράξει τόσο πολλές αμαρτωλές πράξεις, που ο Γιαμαράζα θα έλθει και θα με τιμωρήσει. Πώς μπορώ να τον αποφύγω;» Αφού σκέφτηκε το ζήτημα για αρκετή ώρα, αποφάσισε, «Θα αλείψω το σώμα μου με κόπρανα. Τότε ο Γιαμαράζα δεν θα με αγγίξει.» Αυτό, ωστόσο, είναι καθαρή ανοησία. Είμαστε κάτω από τον έλεγχο της *μαγια*, της υλικής φύσης, και δεν είναι δυνατό να αποφύγουμε τον θάνατο. Έχουμε προσβληθεί από την αρρώστια της υλικής φύσης και κανένα τεχνητό μέσο δεν πρόκειται να μας σώσει. Δεν υπάρχει κανένας άλλος τρόπος να ξεφύγουμε παρά η

υποταγή και η εγκατάλειψη στον Κρίσνα. Ο Κρίσνα λέει ότι θα μας σώσει, παρόλο που είμαστε αμαρτωλοί.

Αν στρέψουμε την προσοχή μας στον Κρίσνα, στο *μπακτι-γιόγκα*, μπορούμε να πιέσουμε τον εαυτό μας να αφήσει όλα τα *αναρτα*, τα ανεπιθύμητα πράγματα. Θα πρέπει να σηκωνόμαστε νωρίς το πρωί και να απασχολούμε τον εαυτό μας στην υπηρεσία του Κρίσνα· τότε, θα ξεχάσουμε σιγά-σιγά την υπηρεσία της *μαγιά*. Το *μπακτι-γιόγκα* είναι τόσο ισχυρό, που αν ασχοληθούμε με αυτό, η υπηρεσία της *μαγιά* θα αναιρεθεί αυτομάτως. Αυτό ονομάζεται *βαϊράγκια*.

Ο Κρίσνα είναι ο αρχικός *πουρουσα*, το αρχικό πνεύμα, το αρχικό πρόσωπο. Τα πάντα προέρχονται από τον Κρίσνα και γι' αυτό είναι *πουρανα*, ο αρχαιότερος. Κανείς δεν είναι αρχαιότερος από τον Κρίσνα, είναι όμως πάντοτε νέος. Αυτός είναι ο Μπαγκαβάν. Είναι *αντι*, η αρχική πηγή, η αιτία όλων των αιτιών. Αλλά παρ' όλα αυτά, ποτέ δεν βλέπουμε τον Κρίσνα γερασμένο. Είναι πάντα φρέσκιος και νέος. Παρόλο που στη μάχη του Κουρουνσέτρα ήταν προπάππος, δεν φαινόταν μεγαλύτερος από έναν νέο άνθρωπο είκοσι ετών. Ο Κρίσνα είναι πάντοτε ένα νέο αγόρι, και όσα ζωντανά όντα βρίσκονται στο πνευματικό σύμπαν έχουν και εκείνα πνευματικό σώμα ίδιο με του Κρίσνα. Στο Έκτο Άσμα της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* διαβάζουμε ότι όταν οι Βαϊκούντα-ντούτα ήλθαν να πάρουν τον Ατζαμίλα, ήταν τετράχειρες και πανέμορφοι. Στον πνευματικό κόσμο υπάρχουν τετράχειρα ζωντανά όντα και είναι όλα *νιτια-μουκτα*, αιωνίως απελευθερωμένα.

Δυστυχώς, τώρα είμαστε έγκλειστοι στον υλικό κόσμο και έχουμε υλικά σώματα. Τα σώματα αυτά αλλάζουν. Μερικές φορές είναι νέα και μερικές φορές γερασμένα. Εντούτοις, αν αποκτήσουμε συνείδηση του Κρίσνα, δεν θα δεχθούμε ένα άλλο υλικό σώμα αφού αφήσουμε αυτό το σώμα. Θα πάμε στο σπίτι μας, θα επιστρέψουμε στον Θεό, και θα αποκτήσουμε το αρχικό, πνευματικό σώμα μας, που είναι το ίδιο είδος πανέμορφου σώματος που έχει ο Κρίσνα, ο Ναράγινα. Θα πρέπει να αδράξουμε την ευκαιρία και να γίνουμε αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κρίσνα, ακολουθώντας τη μέθοδο του *μπακτι-γιόγκα* – *σραβαναμ κίρταναμ βισνο σμαραναμ παντα-σεβαναμ αρτσαναμ*. Μπορούμε να εφαρμόσουμε και τις

εννεά μεθόδους της υπηρεσίας αφοσίωσης και να κάνουμε τη ζωή μας επιτυχημένη. Ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπράμπού έχει συστήσει τη σημαντικότερη μέθοδο, το *σραβαναμ*, το άκουσμα. Χρειάζεται απλώς να ακούμε, και αυτό θα κάνει τη ζωή μας επιτυχημένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΡΙΑ

Τέλεια γνώση μέσω της εγκατάλειψης στον Κυρίνα

ΚΕΙΜΕΝΟ 28

*ντεβαχουτιρ ουβατσα
κατσιτ τβαγι ουτσιτα μπακτιχ
κιντρισι μαμα γκοτσαρα
γιαγια πανταμ τε νιρβαναμ
αντζασανβασναβα αχαμ*

Μόλις άκουσε αυτά τα λόγια του Κυρίου, η Ντεβαχουτί ρώτησε: Τι είδους υπηρεσία αφοσίωσης αξίζει να καλλιεργήσω και να εφαρμόσω για να με βοηθήσει αμέσως και εύκολα να υπηρετήσω τα λωτοειδή Σου πόδια;

Αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι σε κανέναν δεν απαγορεύεται να προσφέρει υπηρεσία στον Κύριο. Είτε είναι κανείς γυναίκα ή εργάτης ή έμπορος, αν προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης στον Κύριο, προάγεται στο ανώτατο στάδιο τελειότητας και επιστρέφει στο σπίτι μας, στον Θεό. Η υπηρεσία αφοσίωσης που είναι πιο ταιριαστή για τα διάφορα είδη αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου καθορίζεται και σταθεροποιείται από το έλεος του πνευματικού δασκάλου. Επομένως, για να ελευθερωθεί

κάνεις από τις δυστυχίες της υλικής φύσης, θα πρέπει να πλησιάσει με εξεταστικό πνεύμα έναν γνήσιο πνευματικό δάσκαλο, ταπεινά και υπάκουα. Όταν ο Αρτζούνα υποτάχθηκε στον Κρίσνα, είπε, «Αγαπημένε μου Κρίσνα, τώρα δεν θέλω πλέον να συζητώ μαζί Σου ως φίλος, επειδή οι φιλικές συζητήσεις δεν με ωφελούν πια.» Συνήθως κουβεντιάζουμε με έναν φίλο μόνο και μόνο για να περάσουμε την ώρα μας, αλλά όταν πλησιάζουμε έναν πνευματικό δάσκαλο, θα πρέπει να είμαστε ταπεινοί. Οι φίλοι πλησιάζουν ο ένας τον άλλον σε ισότιμη βάση, αλλά αυτός δεν είναι ο τρόπος για να πλησιάσει κανείς έναν πνευματικό δάσκαλο. Αν δεν είναι κανείς ταπεινός και υπάκουος, δεν μπορεί να δεχθεί θεϊκές οδηγίες. Ο Αρτζούνα μας μαθαίνει υποταγή, εγγκαταλείποντας τη φιλική σχέση του με τον Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Λέει, «Τώρα έχω γίνει μαθητής Σου. Σε παρακαλώ, διδάξε με.»

Μπορούμε να κάνουμε εικασίες επί πολλές ζωές, επί πολλά χρόνια, και παρ' όλα αυτά να μην μπορέσουμε να κατανοήσουμε τον έσχατο στόχο της ζωής. Γι' αυτό όλες οι *σαστρα* συνιστούν να αναζητήσουμε έναν *γκουρου*. Η λέξη *γκουρου* σημαίνει «βαρύς» ή «διαίτερης βαρύτητας». Κάποιος που έχει πολλή γνώση βαραίνει από τη γνώση. Θα πρέπει να αντιμετωπίζει κανείς τον *γκουρου* με αυτόν τον τρόπο και να μη σκέφτεται «Τα ξέρω όλα. Ποιος μπορεί να με διδάξει;» Κανείς δεν μπορεί να το πει αυτό το πράγμα, γιατί όλοι χρειάζονται διδασκαλία και καθοδήγηση.

Σύμφωνα με το βεδικό σύστημα, το παιδί πηγαίνει στο σχολείο του *γκουρου*, την *γκουρου-κουλα*, για να δεχθεί πνευματική γνώση από την αρχή της ζωής του. Όταν το παιδί πηγαίνει στην *γκουρου-κουλα*, γίνεται *μπραματσαρι* και εργάζεται σαν οικιακός υπηρέτης. Μπορεί να είναι γιος ενός σπουδαίου *μπραμανα*, η ενός μεγάλου βασιλιά, αλλά αυτό δεν έχει σημασία. Αν ο *γκουρου* του δώσει εντολή να εκτελέσει κάποια κατώτερη υπηρεσία, είναι έτοιμος να την κάνει. Αυτή είναι η δουλειά του *μπραματσαρι*. Ακόμα και ο Κρίσνα πήγε σε *γκουρου-κουλα* για να μας διδάξει. Δεν υπήρχε λόγος για τον Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, να πάει σε *γκουρου-κουλα*, αλλά το έκανε για να δώσει το παράδειγμα. Και ο Τσετάνια Μαχαπράμπού επίσης δέχθηκε έναν *γκουρου*.

Ο Πρακασανάνντα Σαρασβάτι ήταν ένας πολύ μορφωμένος λόγιος, και γνώριζε ότι ο Τσετάνια Μαχαπραμπού ήταν επίσης μέγας λόγιος, αλλά παρ' όλα αυτά κατέκρινε τον Τσετάνια Μαχαπραμπού επειδή έφελνε και χόρευε, γιατί ο Πρακασανάνντα Σαρασβάτι νόμιζε ότι ένας *σαννιασι* πρέπει να αφιερώνει όλη την προσοχή του στην ανάγνωση της *Βενταντα*. Γι' αυτό θεωρούσε τον Τσετάνια Μαχαπραμπού αισθηματία και όχι γνήσιο *σαννιασι*. Ο Πρακασανάνντα Σαρασβάτι ρώτησε, «Γιατί δεν διαβάζεις τη *Βενταντα-σουτρα*; Γιατί ψέλνεις και χορεύεις;» Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού απάντησε:

πραμπού καχε – σουνα, σριπαντα, ιχαρ καρανα

γκουρου μορε μουρκα ντεκι' καρίλα σασανα

«Δεν είμαι πολύ μορφωμένος, και ο γκουρου μου είπε πως είμαι ανόητος υπ' αριθμόν ένα. Είπε πως γι' αυτόν τον λόγο δεν μπορώ να διαβάσω τη *Βενταντα-σουτρα*, επειδή η *Βενταντα-σουτρα* δεν προορίζεται για συνηθισμένα πρόσωπα. Γι' αυτό ο γκουρου μου με συμβούλεψε να ψέλνω το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα, και τώρα κάνω αυτό ακριβώς και έχω αποτελέσματα.» (*Τσ.τσ. Αντι 7.71*)

Επί του παρόντος, στην Κάλι-γιούγκα, οι άνθρωποι δεν έχουν καλή εκπαίδευση. Ενδιαφέρονται μόνο να κερδίζουν χρήματα για να γεμίζουν την κοιλιά τους. Η φιλοσοφία της *Βενταντα* δεν προορίζεται για συνηθισμένα πρόσωπα, ούτε καν για συνηθισμένα μορφωμένα πρόσωπα. Απαιτεί μεγάλη γνώση των Σανσκριτικών και της φιλοσοφίας. Βέβαια, ο Τσετάνια Μαχαπραμπού, όντας το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, γνώριζε τα πάντα, αλλά ανέλαβε τον ρόλο ενός συνηθισμένου προσώπου για να διδάξει όλη την αμόρφωτη, αμαθή κοινωνία. Αυτή την εποχή οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται καν να διαβάσουν τη *Βενταντα-σουτρα*. Οι άνθρωποι έχουν προσβληθεί τόσο άσχημα από την επίδραση της *μαγιά*, ώστε δεν ενδιαφέρονται καν να καταλάβουν ότι υπάρχει ζωή μετά θάνατον ή ότι υπάρχουν 8.400.000 μορφές ζωής. Μερικές φορές, αν οι άνθρωποι ακούσουν ότι ενεργώντας με έναν συγκεκριμένο τρόπο θα γίνουν δέντρα ή σκύλοι ή γάτες ή έντομα ή ανθρώπινα όντα, λένε ότι δεν τους ενδιαφέρει καν να ακούσουν αυτά τα πράγματα. Μερικές φορές λένε,

«Δεν πειράζει αν γίνω σκύλος. Τι πρόβλημα υπάρχει με αυτό; Θα τα ξεχάσω απλώς όλα.» Πολλοί φοιτητές πανεπιστημίου στη Δυτικές χώρες μιλούν με αυτόν τον τρόπο. Έχουν γίνει τόσο αμαθείς, ώστε περιγράφονται ως *μανντα*. Παλαιότερα, στην Ινδία, οι *μπραμανα* ενδιαφέρονταν να κατανοήσουν το Μπραμάν. *Ατατο μπραμα-τζιγκιασα*. Ωστόσο τώρα όλοι είναι *σουντρα* και κανείς δεν ενδιαφέρεται να κατανοήσει το Μπραμάν. Οι άνθρωποι ενδιαφέρονται μόνο να αποκτήσουν περισσότερα χρήματα και να πάνε στον κινηματογράφο.

Ο σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι να κατανοήσουμε την κατάσταση μας, και γι' αυτό το θέμα θα πρέπει να πάρουμε οδηγίες από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Ο Αρτζούνα μας διδάσκει ο ίδιος, αποδεχόμενος τον Κρίσνα ως *γκουρου* του. Ζητά από τον Κρίσνα να γίνει ο πνευματικός του δάσκαλος και να τον διδάξει. Τα μαθήματα που έδωσε ο Κρίσνα δεν είναι μόνο για τον Αρτζούνα αλλά για όλους. Ο Κρίσνα μας λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι θα πρέπει να αναζητήσουμε έναν *γκουρου*. Ο πρώτος *γκουρου* είναι ο Ίδιος ο Κρίσνα, και όποιος εκπροσωπεί τον Σρι Κρίσνα είναι επίσης *γκουρου*. Αν είμαι επιχειρηματίας και κάποιος πηγαίνει να αναζητήσει πελατεία για την επιχείρησή μου και παίρνει εντολές από εμένα, είναι εκπρόσωπός μου. Αν λέει απλώς ότι είναι εκπρόσωπός μου, αλλά παίρνει παραγγελίες και χρησιμοποιεί τα χρήματα για κάτι άλλο, δεν είναι πραγματικά εκπρόσωπός μου.

Ο εκπρόσωπος του Κρίσνα δεν λέει, «Έχω γίνει ο Κρίσνα». Ένα τέτοιο πρόσωπο δεν είναι ούτε εκπρόσωπος ούτε *γκουρου*. Είναι απλώς απατεώνας. Ο εκπρόσωπος του Κρίσνα είναι κάποιος που ψάχνει για λογαριασμό του Κρίσνα. Ο Κρίσνα λέει, «Άφησε τα πάντα και εγκαταλείψου σ' Εμένα». Ο εκπρόσωπος του Κρίσνα λέει, «Άφησε τα πάντα και εγκαταλείψου στον Κρίσνα». Αυτό σίγουρα δεν είναι πολύ δύσκολο να το καταλάβει κανείς. Παρ' όλα αυτά, τα τελευταία διακόσια χρόνια πολλοί *γιογκι* και *σουαμι* έχουν πάει σε ξένες χώρες, αλλά κανένας δεν έχει μιλήσει για τον Κρίσνα. Έχουν παρουσιάσει απλώς ένα συνονθύλευμα Ινδικής φιλοσοφίας, αλλά κανείς δεν έχει παρουσιάσει τη βεδική παιδεία όπως ακριβώς είναι.

Θα πρέπει να διαβάζουμε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* όπως ακριβώς είναι και να κατανοούμε τη φιλοσοφία όπως την κατανόησε ο Αρτζούνα. Ο Αρτζούνα ήταν φίλος του Κρίσνα. Καθόταν μαζί με τον Κρίσνα και μιλούσε σε Αυτόν όπως ένας φίλος μιλά σε έναν φίλο. Στο Ενδέκατο Κεφάλαιο, αφού είχε δει τη συμπαντική μορφή, ο Αρτζούνα λέει στον Κρίσνα: «Στο παρελθόν απευθύνθηκα σ' Εσένα λέγοντας 'Ω Κρίσνα', 'Ω Γιάνταβα', 'Ω φίλε μου', χωρίς να γνωρίζω τις δόξες Σου. Συγχώρεσε, Σε παρακαλώ, οτιδήποτε μπορεί να έχω κάνει από τρέλα ή από αγάπη.»

Ο Αρτζούνα κατάλαβε ότι ο Κρίσνα, μολονότι ήταν φίλος του, ήταν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και γι' αυτό ήταν το κατάλληλο πρόσωπο για να γίνει *γκουρου* του. Είπε, λοιπόν, στον Κρίσνα στην αρχή της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (2.7), *σισιας τε 'χαμ σαντι μαμ τβαμ πραπανναμ*. «Τώρα είμαι μαθητής Σου, και μία ψυχή παραδομένη σ' Εσένα. Σε παρακαλώ, δίδαξε με.»

Αυτές είναι οι οδηγίες που παίρνουμε από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, και οποιοσδήποτε διαβάσει την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* είναι υποχρεωμένος να δεχθεί τον Κρίσνα ως *γκουρου* του. Πρέπει να προσφέρουμε υπηρεσία στον *γκουρου* και να εγκαταλειφθούμε. Δεν θα πρέπει να δέχεται κάποιος οποιοδήποτε πρόσωπο ως *γκουρου*. Ο *γκουρου* πρέπει να είναι εκπρόσωπος του Κρίσνα· τότε, μπορεί κανείς να εγκαταλειφθεί. Εγκατάλειψη σημαίνει ότι θα δεχθεί κανείς οτιδήποτε πει ο *γκουρου*. Δεν μπορεί να σκέφτεται κάποιος, «Δεν με νοιάζει ποιες είναι οι εντολές του *γκουρου* μου. Είμαι όμως μαθητής του.» Αυτό δεν συνιστά πραγματική αποδοχή ενός *γκουρου*. Βέβαια, έχει γίνει μόδα να δέχεται κανείς έναν *γκουρου* με αυτόν τον τρόπο, αλλά αυτό δεν πρόκειται να βοηθήσει κανέναν. Μόλις ο Κρίσνα έγινε *γκουρου* του Αρτζούνα, τον μάλωσε αμέσως. Ο Σρι Κρίσνα του είπε:

*ασοτσιαν ανβασοτσας τβαμ πραγκια-βανταμς τσα μπασασε
γκατασουν αγκατασουμς τσα νανουσοτσαντι πανντιταχ*

«Ενώ λες λόγια σοφά, θρηνείς για ό,τι δεν αξίζει να θρηνείς. Όσοι είναι σοφοί δεν θρηνούν ούτε για τους ζωντανούς ούτε για τους νεκρούς.» (Μπ.γκ. 2.11)

Με αυτόν τον τρόπο ο Κρίσνα είπε ουσιαστικά στον Αρτζούνα ότι ήταν ανόητος υπ' αριθμόν ένα, επειδή θρηνούσε για πράγματα για τα οποία δεν πρέπει κανείς να θρηνεί. Ο Αρτζούνα θρηνούσε για το σώμα, νομίζοντας ότι ήταν φρικτό πως οι συγγενείς του θα σκοτώνονταν στον πόλεμο. Αυτό δεν ήταν το κατάλληλο θέμα σκέψης για τον Αρτζούνα. Το αληθινό θέμα σκέψης και περισυλλογής για έναν γνωστικό άνθρωπο είναι η σωτηρία της ψυχής. Γι' αυτό ο Κρίσνα εξήγησε πρώτα τη διάκριση μεταξύ ψυχής και σώματος.

Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα ενδιαφέρεται για την ψυχή, και γι' αυτό έχουμε χρησιμοποιήσει τη λέξη «συνείδηση», επειδή η συνείδηση ανήκει στην ψυχή. Η συνείδηση είναι το σημάδι της παρουσίας της ψυχής. Επειδή η ψυχή είναι στο σώμα, το σώμα αισθάνεται ευχαρίστηση και πόνο. Όταν η ψυχή αφήσει το σώμα, το σώμα μπορεί να κοπεί σε κομμάτια, και παρ' όλα αυτά δεν θα διαμαρτυρηθεί. Αυτό συμβαίνει επειδή η συνείδηση έχει φύγει. Αισθανόμαστε ευχαρίστηση και πόνο επειδή είναι παρούσα η συνείδηση, και ο Κρίσνα μας δίνει την πληροφορία ότι αιώνια είναι αυτή η συνείδηση και όχι το σώμα. Πρέπει να εξαγνίσουμε τη συνείδησή μας προκειμένου να κατανοήσουμε ότι η συνείδηση είναι αιώνια. Αν μπορέσουμε να το κάνουμε αυτό, η ζωή μας θα είναι επιτυχημένη. Την ώρα του θανάτου η συνείδησή μας μάς μεταφέρει σε ένα άλλο σώμα. Υπάρχουν ο νους, η νοημοσύνη και το εγώ, τα οποία αποτελούν το λεπτό, το ανεπαίσθητο σώμα, και υπάρχει και η πνευματική ψυχή, η οποία είναι ακόμα λεπτότερη. Γνωρίζουμε ότι διαθέτουμε νου, παρόλο που δεν μπορούμε να τον δούμε. Δεν μπορούμε να δούμε ούτε τη νοημοσύνη ούτε το εγώ ούτε την ψυχή. Μπορούμε να δούμε μόνο το χονδροειδές υλικό σώμα, και όταν το χονδροειδές υλικό σώμα τελειώσει, λέμε ότι όλα έχουν τελειώσει. Προκειμένου να κατανοήσουμε αυτά τα πράγματα, θα πρέπει να πλησιάσουμε έναν *γκουρου*, όπως ο Αρτζούνα πλησίασε τον Σρι Κρίσνα.

Ο Σρι Κρίσνα είπε στον Αρτζούνα χρησιμοποιώντας πολύ ευγενική γλώσσα ότι δεν ήταν μορφωμένος. Ουσιαστικά του είπε, «Δεν είσαι *παννιτα*. Προσπάθησε να καταλάβεις ότι αληθινή ζωή είναι η ζωή της ψυχής.» Βεδική εκπαίδευση σημαίνει φροντίδα της ψυχής. Τώρα η ψυχή είναι εγκλωβισμένη, ενσαρκωμένη, περιπεπλεγμένη σε υλικές υποθέσεις. Η ψυχή υποφέρει και είναι προς όφελός μας να την σώσουμε από τα νύχια της ύλης. Αυτό είναι αληθινή εκπαίδευση. Για να δεχθεί κανείς αυτή την

εκπαίδευση, πρέπει να πλησιάσει έναν κατάλληλο γκουρου. Ο γκουρου είναι εκεί – ο Κρίσνα. Ο γκουρου είναι επίσης εκεί ως Καπιλαντέβα, ενσάρκωση του Κρίσνα. Ο Κρίσνα μας πληροφορεί ότι είναι ο ιδιοκτήτης του σώματος και αυτό το έχει εξηγήσει με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Έξδηλώσει ότι η ψυχή δεν μπορεί ποτέ να κοπεί σε κομμάτια, να καεί από τη φωτιά, να βραχεί από το νερό ή να ξεραθεί από τον αέρα. Η ύλη αλληλεπιδρά με την ύλη, αλλά η ψυχή δεν ανήκει στον υλικό κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι η ψυχή είναι υπεράνω δράσης και αντίδρασης. Στον υλικό κόσμο ακόμα και το σίδερο και η πέτρα μπορούν να λειώσουν, αλλά οι νόμοι της υλικής φύσης δεν έχουν εφαρμογή στην πνευματική ψυχή.

Για να κατανοήσουμε αυτά τα θέματα θα πρέπει να προσέξουμε να πλησιάσουμε τον εκπρόσωπο του Κρίσνα. Δεν θα πρέπει να πλησιάσουμε έναν κάλπικο γκουρου, που είναι σαν έναν τυφλό που προσπαθεί να οδηγήσει έναν άλλον τυφλό. Θα πρέπει να πάμε σε κάποιον που έχει ανοιχτά μάτια, σε κάποιον που έχει δει την Απόλυτη Αλήθεια. Η Απόλυτη Αλήθεια είναι εκεί, όπως ο ήλιος είναι εκεί για όλους. Ο ήλιος δεν κρύβεται, αλλά μπορεί κάποιος να κρυφτεί από τον ήλιο κλείνοντας την πόρτα του. Για να δει κανείς τον ήλιο, θα πρέπει να ανοίξει την πόρτα του. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο Κρίσνα είναι εκεί, ο Θεός είναι εκεί, και θα πρέπει να έλθουμε στον Κρίσνα και να πάρουμε τα μαθήματα της Μπαγκαβαντ-γκίτα για να μάθουμε ποιος και τι είναι ο Θεός. Οι ανόητοι δεν θα το κάνουν αυτό, αλλά θα κατασκευάσουν κάποια άλλη φιλοσοφία. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει δυσκολία, επειδή η διδασκαλία του Κρίσνα είναι εκεί και ο Ίδιος ο Κρίσνα είναι εκεί. Ο Κρίσνα είναι τόσο καλός που λέει, «Εντάξει! Αν δεν μπορείς να Με καταλάβεις με αυτόν τον τρόπο, δες Με στο νερό. Έλα, αν δεν μπορείς να Με καταλάβεις με αυτόν τον τρόπο, δες Με στο φως του ήλιου.» Είναι τόσο δύσκολο; Δεν υπάρχει καμία δυσκολία, είμαστε όμως πολύ πεισματάρηδες. Η μαγία είναι τόσο δυνατή, ώστε μόλις προσπαθήσουμε να δεχθούμε τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Κύριο, θα ψυθιρίσει στο αφτί μας, «Όχι, όχι! Υπάρχουν πολλοί θεοί. Γιατί δέχεσαι τον Κρίσνα;» Ωστόσο οι σαστρα λένε, *κρίσνας του μπαγκαβαν σβαγιαμ...ισβαρα παραμα κρίσνα*. «Ο Κρίσνα είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας». Θα πρέπει να πάρουμε τα μαθήματά μας από τους *ατσαρια* και τις *σαστρα*. Τουλάχιστον στην Ινδία υπάρχουν πολλοί μεγάλοι *ατσαρια* – ο Ραμανουτζατσάρια, ο Μαντβατσάρια, ο Βισνουςουάμι, και ακόμα και ο Σανκαρατσάρια και ο Γκούρου Νανάν.

Όλοι αυτοί έχουν αποδεχθεί τον Κρίσνα ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Γιατί, λοιπόν, να Τον απορρίψουμε; Γιατί θα πρέπει να δεχθούμε κάποιον ανταγωνιστή; Δεν θα πρέπει να κάνουμε απλώς νοητικές εικασίες, αλλά να δεχθούμε τον Κρίσνα με πλήρη συνείδηση και να είμαστε ευτυχισμένοι. Αυτό γίνεται δυνατό με τη βοήθεια του *γκουρου* γι' αυτό η Ντεβαχουτί συνεχίζει τις ερωτήσεις στον γιο της, τον Καπιλαντέβα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 29

*γιο γιογκο μπαγκαβαντ-μπανο
νιρβανατμαμς τβαγιοντιταχ
κιντρισαχ κατι τσανγκανι
γιατας ταττβαβαμπονταναμ*

Το μυστικιστικό σύστημα *γιογκα*, όπως το έχεις εξηγήσει, στοχεύει στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και έχει προορισμό να τερματίσει πλήρως την υλική ύπαρξη. Μάθε μου, Σε παρακαλώ, τη φύση αυτού του *γιογκα*. Πόσο πολλοί τρόποι υπάρχουν για να κατανοήσει κανείς αληθινά αυτό το θεϊκό *γιογκα*;

Υπάρχουν διαφόρων ειδών συστήματα μυστικιστικού *γιογκα*, που στοχεύουν σε διαφορετικές φάσεις της Απόλυτης Αλήθειας. Το σύστημα *γκιανα-γιογκα* στοχεύει στη λάμψη του απρόσωπου Μπραμάν και το σύστημα *χατα-γιογκα* στοχεύει στην εντοπισμένη προσωπική άποψη, στο γνώρισμα Παραμάτμα της Απόλυτης Αλήθειας, ενώ το *μπακτι-γιογκα*, η υπηρεσία αφοσίωσης, η οποία εκτελείται με εννέα διαφορετικούς τρόπους, με επικεφαλής το άκουσμα και το ψάλσιμο, στοχεύει στην πλήρη συνειδητοποίηση του Υπερτάτου Κυρίου. Υπάρχουν διάφορες μέθοδοι αυτοσυνειδητοποίησης. Αλλά εδώ η Ντεβαχουτί αναφέρεται ιδιαίτερα στο σύστημα *μπακτι-γιογκα*, το οποίο έχει ήδη εξηγηθεί κατά κύριο λόγο από τον Κύριο. Οι διαφορετικές μέθοδοι του συστήματος *μπακτι-γιογκα* είναι το άκουσμα, το ψάλσιμο, η ενθύμηση του Κυρίου, η προσφορά προσευχών, η λατρεία του Κυρίου στον ναό, η προσφορά υπηρεσίας στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου, το να γίνει κανείς υπηρέτης

Του, το να γίνει κανείς φίλος Του, και τελικά η πλήρης εγκατάλειψη σε Αυτόν.

Η λέξη *νιρβανατμαν* έχει ιδιαίτερη σημασία σε αυτή τη στροφή. Αν δεν αποδεχθεί κανείς τη μέθοδο της υπηρεσίας αφοσίωσης, δεν μπορεί να τερματίσει τη συνέχιση της υλικής ύπαρξης. Όσο αφορά στους *γκιανι*, ενδιαφέρονται για το *γκιανα-γιογκα*, αλλά ακόμα και αν υψωθεί κάποιος, ύστερα από μεγάλες ασκητικότητες, στο επίπεδο του Μπραμάν, υπάρχει πιθανότητα να ξαναπέσει στον υλικό κόσμο. Επομένως, το *γκιανα-γιογκα* δεν τερματίζει την υλική ύπαρξη. Παρόμοια, όσον αφορά στο σύστημα του *χατα-γιογκα*, το οποίο στοχεύει στην εντοπισμένη άποψη του Κυρίου, την Παραμάτμα, έχει παρατηρηθεί ότι πολλοί *γιογκι*, όπως ο Βισβαμίτρα, έπεσαν. Αλλά οι *μπακτι-γιογκι*, εφόσον πλησιάσουν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, δεν επιστρέφουν ποτέ στον υλικό κόσμο, όπως βεβαιώνεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. *Γιαντ γκατβα να νιβαρταντε*: αν πάει κανείς εκεί, δεν επιστρέφει ποτέ. *Τιακτβα ντεχαμ πουναρ τζανμα ναιτ*: αφού αφήσει αυτό το σώμα, δεν επιστρέφει ποτέ για να δεχθεί και πάλι ένα υλικό σώμα. Η *νιρβανα* δεν τερματίζει την ύπαρξη της ψυχής. Η ψυχή υπάρχει αιωνίως. Συνεπώς, *νιρβανα* σημαίνει τον τερματισμό της υλικής ύπαρξης, και τερματισμός της υλικής ύπαρξης σημαίνει επιστροφή στο σπίτι μας, επιστροφή στον Θεό.

Μερικές φορές τίθεται το ερώτημα πώς το ζωντανό ον πέφτει από τον πνευματικό κόσμο στον υλικό κόσμο. Εδώ είναι η απάντηση. Αν δεν υψωθεί κανείς στους πλανήτες Βαϊχούντα και δεν είναι σε άμεση επαφή με το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, είναι επιρρεπής στην πτώση, είτε από τη συνειδητοποίηση του απρόσωπου Μπραμάν είτε από έναν εκστατικό διαλογισμό. Μία άλλη λέξη σε αυτή τη στροφή, η λέξη *μπαγκαβαντ-μπαναχ*, έχει ιδιαίτερη σημασία. *Μπαναχ* σημαίνει «βέλος». Το σύστημα του *μπακτι-γιογκα* είναι σαν ένα βέλος που στοχεύει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Το σύστημα του *μπακτι-γιογκα* δεν ωθεί ποτέ κανέναν προς τη λάμψη του απρόσωπου Μπραμάν ή προς το σημείο της συνειδητοποίησης της Παραμάτμα. Αυτό το *μπαναχ*, το βέλος, είναι τόσο αιχμηρό και γρήγορο, ώστε πηγαίνει κατευθείαν στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, διαπερνώντας τις περιοχές του απρόσωπου Μπραμάν και της εντοπισμένης Παραμάτμα.

Πρέπει να κατανοήσουμε το Υπέρτατο Πρόσωπο, *ταττβαταχ*, αληθινά. Γενικά οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται να μάθουν σχετικά με τον Θεό ή

για τη σχέση τους με Αυτόν. Ωστόσο, το σύνολο της βεδικής διδασκαλίας έχει αυτόν τον σκοπό. Πρώτα απ' όλα πρέπει να γνωρίσουμε τον Θεό και έπειτα πρέπει να γνωρίσουμε τη σχέση μας με τον Θεό. Το επόμενο βήμα είναι να ενεργούμε στη βάση αυτής της σχέσης. Ο Κρίσνα λέει ότι από πολλά εκατομμύρια ανθρώπους, ένας ίσως ενδιαφερθεί να γνωρίσει τον σκοπό της ζωής. Η ανθρώπινη ζωή έχει αυτόν τον προορισμό, και αν κάποιος δεν φτάσει σε αυτή την κατανόηση, δεν είναι καλύτερος από ένα ζώο. Δεν πρέπει να κατανοήσουμε απλώς τον Θεό και τη σχέση μας με Αυτόν, αλλά επίσης να ενεργούμε σε αυτή τη σχέση. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να τελειοποιήσουμε τη ζωή μας. Όταν κάποιος είναι *σιντα*, κατανοεί τον εαυτό του, δηλαδή κατανοεί, *αχαμ μπραμασι*: «Δεν είμαι το σώμα». Αυτό είναι συνειδητοποίηση του Μπραμάν, το επίπεδο *μπραμαμπουτα*. Όταν φτάσει κάποιος σε αυτό το στάδιο, γίνεται πολύ ευτυχισμένος. Πρέπει, ωστόσο, να προχωρήσουμε πέρα από αυτό και να έλθουμε στο επίπεδο του *μπακτι-γιογκα*. Σε εκείνο το επίπεδο, υπάρχει ποικιλία και *αναντα*, υπερβατική ευδαιμονία. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, αναζητούμε πνευματική ποικιλία, και αν δεν εισέλθουμε στον πνευματικό κόσμο, θα πέσουμε ξανά στην υλική ατμόσφαιρα.

Οι ποικιλίες του πνευματικού κόσμου αναφέρονται στην *Μπραμασαμχίτα* (5.29-30):

*τσινταμινι πρακαρα-σαντμασου καλπα-βρικσα-
λακσαβριτεσου σουραμπιρ αμπιπαλαγιανταμ
λακσιμ-σαχασρα-σατα-σαμμπραμα-σεβιαμαναμ
γκοβιννταμ αντι-πουρρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*

*βενομυ κβανανταμ αραβινντα-νταλαγιατακσαμ
μπαρχαβαταμσαμ ασिताμμπουντα-σουννταραγκαμ
καννταρπα-κοτι-καμανιγια-βισεσα-σομπαμ
γκοβιννταμ αντι-πουρρουσαμ ταμ αχαμ μπατζαμ*

«Λατρεύω τον Γκοβίνντα, τον πρωταρχικό Κύριο, τον πρώτο πρόγονο, που φροντίζει τις αγελάδες, ανταποκρίνεται σε όλες τις επιθυμίες, σε κατοικίες χτισμένες από πνευματικά πετράδια και περιστοιχισμένες από εκατομμύρια δέντρα της επιθυμίας. Τον υπηρετούν πάντοτε με μεγάλο σεβασμό και στοργή χιλιάδες θεές της τύχης.

Λατρεύω τον Γιοβίνντα, τον πρωταρχικό Κύριο, που είναι δεξιοτέχνης στη φλογέρα, που έχει ολάνθιστα μάτια σαν πέταλα λωτού, με το κεφάλι Του στολισμένο με φτερά παγωνιού, με τη μορφή της ομορφιάς Του χρωματισμένη με την απόχρωση γαλάζιων σύννεφων και τη μοναδική Του ωραιότητα να θέλγει εκατομμύρια Έρωτες.»

Δεν θα πρέπει να θεωρούμε ότι τη μορφή του Κρίσνα την φαντάστηκε κάποιος καλλιτέχνης. Περιγράφεται στις Βέδες ως *βενουμ κβανανταμ αραβινντα-νταλαγιατακσαμ*. Παίζει τη φλογέρα Του, και τα μάτια Του είναι σαν πέταλα άνθους λωτού. Φέρει ένα φτερό παγωνιού στο κεφάλι Του και η επιδερμίδα Του είναι πολύ όμορφη, σαν ένα σκούρο σύννεφο. Είναι τόσο όμορφος ώστε γοητεύει πολλές χιλιάδες Έρωτες (*κανταπρα-κοτι-καμανιγια-βισεσα-σομπαμ*). Αυτές είναι περιγραφές του Γιοβίνντα που συναντάμε στις Γραφές.

Στον υλικό κόσμο αναμασάμε τα μασημένα· τα πετάμε, και μετά τα μαζεύουμε και τα μασάμε ξανά. Η πνευματική ποικιλία δεν είναι έτσι. Η πνευματική ποικιλία είναι *ανανταμμπουντι-βαρνταναμ*: αυξάνεται συνεχώς. Οι ακτές του ωκεανού είναι καθορισμένες· έχουν ορισμένα όρια. Εντούτοις ο ωκεανός της πνευματικής ευδαιμονίας αυξάνεται συνεχώς. Όσο περισσότερο εισερχόμαστε στην πνευματική ευδαιμονία, τόσο περισσότερο γινόμαστε χαρούμενοι.

Οι νέοι άνθρωποι στην κίνηση Χάρε Κρίσνα ψάλλουν το *μαντρα* Χάρε Κρίσνα συνεχώς. Αν το *μαντρα* αυτό ήταν υλικό, πόσο θα μπορούσαν να το φέλνουν; Δεν είναι δυνατό να φέλνεις ένα υλικό όνομα για μεγάλο χρονικό διάστημα, επειδή το ψάλσιμο θα γινόταν τετριμμένο και κουραστικό. Κανείς δεν θα μπορούσε να ικανοποιηθεί ψάλλοντας Χάρε Κρίσνα αν το Χάρε Κρίσνα δεν ήταν πνευματικό. Μπορούμε να ψάλλουμε, «Κύριε Γιάννη, κύριε Γιάννη, κύριε Γιάννη», αλλά μετά από μία ώρα θα έχουμε απαυδήσει. Ωστόσο, όσο περισσότερο προσοδεύουμε πνευματικά, τόσο περισσότερη ευδαιμονία αντλούμε από το ψάλσιμο του Χάρε Κρίσνα.

Μπορούμε να απολαύσουμε *αναντα* με τέλειο τρόπο στη συντροφιά του Κρίσνα. Μπορούμε να συναναστραφούμε τον Κρίσνα ως υπηρέτες, ως φίλοι, ως γονείς ή ως σύζυγοι και εραστές. Υπάρχουν πέντε βασικές *ρασα* — *σαντα*, *ντασια*, *σακια*, *βατσαλια* και *μαντουρια*. Στον υλικό κόσμο βιώνουμε τις ίδιες *ρασα*, δηλαδή σχέσεις. Σχετιζόμαστε με κάποιον ως πατέρα, ως γιος, ως εραστής, ως αγαπημένος, ως αφέντης, ως υπηρέτης

ή οτιδήποτε. Αυτές είναι διαστρεβλωμένες αντανάκλασεις των σχέσεων με τον Κρίσνα που συναντάμε στον πνευματικό κόσμο. Στον υλικό κόσμο, μπορεί σήμερα να απολαμβάνω την αγάπη μου για τον γιο μου, αλλά αύριο ο γιος μου μπορεί να γίνει ο μεγαλύτερος εχθρός μου. Δεν υπάρχει αιωνιότητα σε αυτού του είδους τη σχέση. Ή, αν ο γιος μου δεν γίνει εχθρός μου, μπορεί να πεθάνει. Σήμερα μπορεί να αγαπώ κάποιον άνδρα ή κάποια γυναίκα, αλλά αύριο μπορεί να χωρίσουμε. Όλα αυτά οφείλονται στα μειονεκτήματα του υλικού κόσμου. Στον πνευματικό κόσμο, ωστόσο, αυτές οι σχέσεις δεν διαλύονται ποτέ. Μόνο αυξάνουν συνεχώς, και αυτό ονομάζεται τελειότητα.

Του Κρίσνα Του αρέσει πολύ να φροντίζει τις αγελάδες *σουραμπι*, αλλά οι Μαγιαβάντι δεν μπορούν να το καταλάβουν αυτό. Λένε, «Τι είναι αυτός ο Κρίσνα;» Ακόμα και ο Κύριος Μπράμα βρέθηκε σε σύγχυση. Είπε, «Πώς συμβαίνει να λατρεύουν τον Κρίσνα, αυτό το αγόρι της Βριντάβανα; Τον αποκαλούν Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Πώς συμβαίνει αυτό;» Ο Κύριος Ίντρα ήταν και εκείνος σε σύγχυση. Αν, λοιπόν, δεν θέλουμε να βρεθούμε και εμείς σε σύγχυση, θα πρέπει να κατανοήσουμε τον Κρίσνα αληθινά από τον Ίδιο τον Κρίσνα ή από τον γνήσιο εκπρόσωπό Του.

Τα έργα του Κρίσνα δεν είναι συνηθισμένα, αλλά θεϊκά. Αν αυτό μπορέσουμε να το καταλάβουμε, απελευθερωνόμαστε αμέσως. Χρειάζεται απλώς να κατανοήσουμε τις διασκεδάσεις του Κρίσνα με τις *γκοπι*. Αυτές οι διασκεδάσεις δεν είναι συνηθισμένες. Στον υλικό κόσμο, ένας νεαρός άνδρας θέλει να χορέψει με πολλά νεαρά κορίτσια αλλά ο χορός του Κρίσνα με τις *γκοπι* διαφέρει. Επειδή οι άνθρωποι δεν μπορούν να καταλάβουν τον Κρίσνα, όταν ακούν ότι ο Κρίσνα χορέψε με τις *γκοπι*, το εικάζουν ως κάποιου είδους παραχώρηση και λένε, «Τώρα, ας χορέψουμε κι εμείς με νεαρά κορίτσια.» Με αυτόν τον τρόπο, πάνε στην κόλαση. Γι' αυτό θα πρέπει να μάθουμε για τα έργα του Κρίσνα από το κατάλληλο πρόσωπο. Δεν θα πρέπει να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε αμέσως τις δοσοληψίες του Κρίσνα με τις *γκοπι*, γιατί είναι πολύ εμπιστευτικές. Οι δοσοληψίες αυτές παρουσιάζονται στο Δέκατο Άσμα της *Σριμαντ-Μπαγκαβατ*, και αυτό δείχνει ότι πρέπει να καταλάβουμε τον Κρίσνα όπως είναι, διαβάζοντας πρώτα τα εννέα προηγούμενα άσματα. Όταν θα έχουμε καταλάβει αυτά τα εννέα άσματα, μπορούμε να πάμε στο δέκατο. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να

καταλάβουμε ότι οι δραστηριότητες του Κρίσνα δεν είναι συνηθισμένες αλλά θεϊκές, και μπορούμε να απελευθερωθούμε αμέσως.

Μπορούμε είτε να ακούμε σχετικά με τον Κρίσνα είτε να ψέλνουμε τα ονόματά Του είτε να Τον λατρεύουμε είτε να Του προσφέρουμε προσευχές. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να εργαζόμαστε υπό τις οδηγίες του πνευματικού δασκάλου μας ή του Ίδιου του Κρίσνα. Για παράδειγμα, ο Χάνουμαν εκτελούσε απλώς τις εντολές του Κυρίου Ραματσάνντρα. Ο Χάνουμαν φαινομενικά δεν είχε καμία εκπαίδευση και δεν ήταν σε θέση να διδάξει τη Βεντάντα, αλλά εκτελούσε απλώς τις εντολές του Κυρίου Ραματσάνντρα και έφτασε στην τελειότητα. Ο Αρτζούνα, από την άλλη, θεωρούσε τον Κρίσνα ως τον πλέον στενό του φίλο. Ο Αρτζούνα δεν ήταν Βενταντιστής, αλλά στρατιώτης, πολεμιστής. Δεν είχε χρόνο να μελετήσει τη Βεντάντα, επειδή έπρεπε να αντιμετωπίζει τον πόλεμο και την πολιτική, αλλά παρ' όλα αυτά ήταν ο σπουδαιότερος αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου. Οι άνθρωποι μπορεί να λένε, «Α, ο Αρτζούνα δεν ήταν Βενταντιστής, ούτε καν *μπραμανα* ή *σαννιασι*. Πώς μπόρεσε ο Κρίσνα να τον δεχθεί ως αφοσιωμένο υπηρέτη Του;» Εντούτοις, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (4.3), ο Κρίσνα λέει ότι ο Αρτζούνα είναι ο αγαπημένος Του φίλος και αφοσιωμένος υπηρέτης: *μπακτο 'σι με σακα τσετι*. Αν γίνει κάποιος αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα, δεν υπάρχει υλικό κώλυμα.

Το *μπακτι* θα πρέπει να είναι αυτόματο και αυθόρμητο. Δεν θα πρέπει να υπάρχει κίνητρο στην προσφορά υπηρεσίας στον Κρίσνα, αλλά ακόμα και αν υπάρχει κίνητρο, η προσφορά υπηρεσίας στον Κρίσνα είναι κάτι καλό. Ακόμα και αν πλησιάσει κάποιος τον Κρίσνα με κάποιο απώτερο κίνητρο, θεωρείται ευσεβής. Για παράδειγμα, ο Μαχαράζα Ντρούβα αρχικά λάτρευε τον Κρίσνα με κάποιο κίνητρο, αλλά αφού έφτασε στην τελειότητα στην υπηρεσία αφοσίωσης, το απώτερο κίνητρό του εξαφανίσθηκε. Όταν είδε τον Κρίσνα είπε, «Δεν θέλω τίποτα από Εσένα. Δεν θέλω καμία ευλογία εκτός από την υπηρεσία Σου.» Αν, αφού ακούσουμε για τις πολλές υπερβατικές ιδιότητες του Κρίσνα, γοητευθούμε κατά κάποιο τρόπο από τη συνείδηση του Κρίσνα, η ζωή μας θα είναι επιτυχημένη. *Τασματ κεναπι ουπαγιενα μαναχ κρισνε νιβεσαγιετ*. «Με τον έναν ή τον άλλον τρόπο θα πρέπει να προσηλώσουμε τον νου μας στη συνείδηση του Κρίσνα.» (*Μπαγκ.* 7.1.32) Τότε ο Κρίσνα θα μας

βοηθήσει και θα μας δώσει την ευφύϊα από μέσα, όπως δηλώνει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (10.10):

*τεσαμ σατατα-γιουκταναμ
μπατζαταμ πριτι-πουρβακαμ
ντανταμ μπουντι-γιογκαμ ταμ
γιενα μαμ ουπαγιαντι τε*

«Σε εκείνους που είναι διαρκώς αφοσιωμένοι σ' Εμένα και Με λατρεύουν με αγάπη, δίνω την κατανόηση με την οποία μπορούν να έλθουν σ' Εμένα.» Αυτό είναι το *μπουντι-γιογκα*. *Μπακτι-γιογκα* σημαίνει *μπουντι-γιογκα*, επειδή όποιος είναι εξαιρετικά ευφυής αποφασίζει να ενστενιστεί τη συνείδηση του Κρίσνα. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί κανείς να τελειοποιήσει τη ζωή του προσφέροντας υπηρεσία αφοσίωσης στον Κύριο υπό τις οδηγίες των γραφών και του πνευματικού δασκάλου. Η Ντεβαχουτί το αντιλαμβάνεται αυτό και έτσι υποτάσσεται στον γιο της, όπως ακριβώς ο Αρτζούννα υποτάχθηκε στον Σρι Κρίσνα στο πεδίο της μάχης.

ΚΕΙΜΕΝΟ 30

*ταντ εταν με βιτζανιχι
γιαταχαμ μανντα-ντιρ χαρε
σουκαν μπουντιεγια ντουρμπονταμ
γιοσα μπαβαντ-ανουγκραχατ*

Αγαπημένε μου γιε, Καπίλα, στο κάτω-κάτω είμαι γυναίκα. Μου είναι πολύ δύσκολο να κατανοήσω την Απόλυτη Αλήθεια, επειδή η νοημοσύνη μου δεν είναι πολύ μεγάλη. Αλλά αν Εσύ έχεις την καλοσύνη να μου εξηγήσεις, παρόλο που δεν είμαι πολύ έξυπνη, θα μπορέσω να το καταλάβω και να αισθανθώ υπερβατική ευτυχία.

Η γνώση της Απόλυτης Αλήθειας δεν κατανοείται πολύ εύκολα από συνηθισμένους ανθρώπους μειωμένης νοημοσύνης· αλλά αν ο πνευματικός δάσκαλος είναι αρκετά καλός με τον μαθητή, όσο και αν στερείται νοημοσύνης, τότε μέσω της θεϊκής χάρης του πνευματικού

δασκάλου αποκαλύπτονται τα πάντα. Γι' αυτό ο Βισβανάτα Τσακραβαρτί Τάκουρ λέει, *γιασια πρασανταντ*, με το έλεος του πνευματικού δασκάλου, αποκαλύπτεται το έλεος του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας (*μπαγκαβατ-πρασαντα*). Η Ντεβαχουτί ζήτησε από τον σπουδαίο γιο της να είναι ευσπλαχνικός μαζί της, επειδή ήταν γυναίκα με περιορισμένη νοημοσύνη και μητέρα Του. Με τη χάρη του Καπιλαντέβα ήταν δυνατό για αυτήν να κατανοήσει την Απόλυτη Αλήθεια, παρόλο που το θέμα είναι πολύ δύσκολο για τα συνηθισμένα πρόσωπα και ιδιαίτερα τις γυναίκες.

Σε αυτό το εδάφιο η Ντεβαχουτί μας δείχνει τη μέθοδο κατανόησης υπερβατικών θεμάτων. Δεν συμβαίνει με πρόκληση, αλλά με υποταγή. Ολόκληρη η μέθοδος του *μπακτι* είναι μέθοδος υποταγής. Αυτή είναι επίσης η διδασκαλία και του Τσετάνια Μαχαπραμπού:

*τριναντ απι σουνιτσενα
ταρορ ιβα σαχισνοννα
αμανιμα μαναντενα
κιρτανιγιαχ σαντα χαριχ
(Σικαστακα 3)*

Αν ενδιαφέρεται κάποιος να προοδεύσει στο ψάλσιμο του Χάρε Κρίσνα, ο Τσετάνια Μαχαπραμπού τον συμβουλεύει να είναι ταπεινότερος από το χορτάρι και ανεκτικότερος από τα δέντρα. Δεν θα πρέπει να είναι κάποιος περήφανος για την ευφυΐα του, αλλά να προσφέρει κάθε σεβασμό στους άλλους. Με αυτόν τον τρόπο, μπορεί κανείς να ψέλνει Χάρε Κρίσνα χωρίς προσβολές. Παρόλο που η Ντεβαχουτί ήταν η μητέρα του Καπιλαντέβα, βλέπουμε ότι παρουσιάστηκε ως μία ταπεινή γυναίκα. Δεν θεωρούσε τον εαυτό της ανώτερο επειδή ήταν μητέρα Του.

Πρέπει να ευχαριστούμε τον πνευματικό δάσκαλο με υπηρεσία· ολόκληρη η μέθοδος του *μπακτι* εξαρτάται από τη διάθεση για υπηρεσία. Η υπερβατική φύση του Κρίσνα δεν είναι δυνατό να κατανοηθεί με τις ασθενικές υλικές αισθήσεις μας. Το όνομα, η μορφή, οι ιδιότητες και οι διασκεδάσεις του Κρίσνα είναι όλα *ντιβια*, θεία. Οι παρούσες υλικές αισθήσεις μας πρέπει να εξαγνισθούν με απασχόληση στην υπηρεσία του Κυρίου, και η απασχόληση αυτή αρχίζει με τη γλώσσα. Η γλώσσα είναι εκείνη με την οποία ψέλνουμε τα υπερβατικά ονόματα του Κυρίου. Αυτό δεν είναι πολύ δύσκολο, και αυτός ο δρόμος είναι ανοιχτός σε όλους,

ακόμα και στις γυναίκες, τους *βαϊσια* και τους *σουντρα*. Αφού περιγράψει όλα τα σφάλματα της Κάλι-γιούγκα, η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (12.3.51) αναφέρει:

*καλερ ντοσα-νιντε ρατζανν
αστι χι εκο μαχαν γκουναχ
κιρταναντ εβα κρισναγια
μουκταα-σανγκαχ παραμ βρατζετ*

«Υπάρχει ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα σχετικά με αυτή την εποχή του Κάλι, και αυτό είναι ότι οι άνθρωποι μπορούν να απελευθερωθούν και να επιστρέψουν στο σπίτι μας, στον Θεό, ψάλλοντας απλώς το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα.» Ο Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπού είπε:

*χαρερ ναμα χαρερ ναμα
χαρερ ναμαϊβα κεβαλαμ
καλω ναστι εβα ναστι εβα
ναστι εβα γκατιρ ανιατα*

«Ψάλε Χάρε Κρίσνα, ψάλε Χάρε Κρίσνα. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος, δεν υπάρχει κανένας άλλος τρόπος στην Κάλι-γιούγκα.»

Όταν ψέλνουμε το άγιο όνομα θα πρέπει να προσπαθούμε να αποφεύγουμε τις δέκα προσβολές. Όποιος όμως ψέλνει Χάρε Κρίσνα με ειλικρίνεια εξαγνίζεται. *Τσετο-νταρπανα-μαρτζαναμ μπαβα-μαχα-νταβαγκνι-νιρβαπαναμ* (*Σικσαστακαμ* 1). Αυτή είναι η ευκολότερη μέθοδος με την οποία μπορεί να καθαρίσει ο καθρέφτης της καρδιάς. Αν ο Κρίσνα δει ότι κάποιος ψέλνει με ειλικρίνεια Χάρε Κρίσνα, θα βοηθήσει. Είναι μέσα σε όλους και μπορεί να καταλάβει αν κάποιος είναι ειλικρινής ή όχι. Ο Κρίσνα βοηθάει τον ειλικρινή αφοσιωμένο υπηρέτη Του εσωτερικά και εξωτερικά. Εσωτερικά βοηθάει ως Παραμάτμα δίνοντας ευφυΐα από μέσα. *Ντανταμ μπουντι-γιογκαμ ταμ*. Εξωτερικά βοηθάει ως εκπρόσωπός Του, πνευματικός δάσκαλος. Γι' αυτό ο Τσετάνια Μαχαπράμπού λέει: *γκουρου-κρίσνα-πρασαντε παγια μπακτι-λατα-μπιτζα*. «Με τη χάρη του Κρίσνα δέχεται κάποιος έναν γνήσιο *γκουρου*, και με τη χάρη του *γκουρου* δέχεται τον Κρίσνα.» (*Τσ.τσ. Μαντια* 19.151) Έτσι οι *σαστρα* μας έχουν δώσει έναν

πολύ εύκολο τρόπο για να αντιληφθούμε την πνευματική μας ζωή. Αυτός είναι η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα.

Η Ντεβαχουτί έχει αποδεχθεί ταπεινά τον γιο της ως *γκουρου*. Θέλει να κατανοήσει τον Κρίσνα τέλεια με τη χάρη του Καπιλαντέβα. Είναι πολύ σημαντικό να δεχθεί κανείς το αναίτιο έλεος του Κρίσνα και του πνευματικού δασκάλου. Με το έλεος του Κρίσνα δεχόμαστε έναν πνευματικό δάσκαλο, και με το έλεος του πνευματικού δασκάλου δεχόμαστε τον Κρίσνα.

Ο Σρίλα Βισβανάτα Τσακραβαρτί Τάκουρ έχει τονίσει πολύ το έλεος του *γκουρου*, και είναι πραγματικό γεγονός ότι αν ικανοποιήσουμε τον *γκουρου* με την υπηρεσία μας, θα μας δώσει τις ευλογίες του. Αυτή είναι μία πολύ μεγάλη ευκαιρία, γιατί ο *γκουρου* είναι ο έμπιστος υπηρέτης του Κρίσνα. Ο *γκουρου* δεν ισχυρίζεται ποτέ ότι είναι ο Κρίσνα, μολονότι λατρεύεται όπως ο Κρίσνα: *σακσαντ νταριτβενα σαμαστα-σαστραϊρ ουκτας τατα μπαβιατα εβα σαντμπιχ* (Γκουρβ-αστακα 7).

Όλες οι *σαστρα* περιγράφουν τον *γκουρου* ως ευρισκόμενο σε ίση βάση με τον Κρίσνα, γιατί είναι ο εκπρόσωπος του Κρίσνα. Γι' αυτό λατρεύεται ως Κρίσνα. Επειδή είναι ο πιο έμπιστος υπηρέτης του Κρίσνα, ο *γκουρου* είναι πολύ αγαπητός στον Κρίσνα· αν, επομένως, συστήσει κάποιον στον Κρίσνα, ο Κρίσνα δέχεται αυτό το πρόσωπο. Ο *γκουρου* είναι ο έμπιστος υπηρέτης του Κρίσνα επειδή πηγαίνει από πόρτα σε πόρτα, λέγοντας, «Σας παρακαλώ, αποκτήστε συνείδηση του Κρίσνα και εγκαταλειφθείτε στον Κρίσνα.» Ο Κρίσνα λέει στον Αρτζούνα ότι ένα τέτοιο πρόσωπο Τού είναι πολύ αγαπητό. Ο γνήσιος *γκουρου* λέει στους ανθρώπους να εγκαταλειφθούν όχι σε αυτόν αλλά στον Κρίσνα. Έτσι εγκαταλείπεται κάποιος στον Κρίσνα μέσω του *γκουρου* και όχι απευθείας. Αυτή είναι η διαδικασία. Ο *γκουρου* δεν δέχεται σεβασμό από τον μαθητή του για τον ίδιο, αλλά διαβιβάζει αυτόν τον σεβασμό στον Κρίσνα. Αν δεν μπορούμε να δεχθούμε το έλεος του *γκουρου*, είναι πολύ δύσκολο να προσεγγίσουμε τον Κρίσνα απευθείας.

Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* αναφέρεται ότι η γνώση του Κρίσνα λαμβάνεται μέσω της *παραμπαρα*, της μαθητικής διαδοχής. *Εβαμ παραμπαρα πραπταμ*. Ο *γκουρου* προσφέρει τον ίδιο σεβασμό στον *γκουρου* του, και ο *γκουρου* του προσφέρει σεβασμό στον δικό του, και έτσι ο σεβασμός διανύει όλη τη διαδρομή και φτάνει στον Κρίσνα. Έτσι το έλεος του Κρίσνα κατέρχεται μέσω του συστήματος της *παραμπαρα*, και ο σεβασμός στον

Κρίσνα προσφέρεται μέσω του συστήματος της *παραμπαρά*. Θα πρέπει να μάθει κανείς να πλησιάζει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας με αυτόν τον τρόπο. Έτσι, αν θέλουμε να πλησιάσουμε τον Θεό, θα πρέπει στην αρχή να καταφύγουμε στον *γκουρου*. Η Ντεβαχουτί εκλιπαρεί το έλεος του Καπιλαντέβα προκειμένου να κατανοήσει τον δρόμο για να πλησιάσει τον Κρίσνα. Τον πλησιάζει πολύ ταπεινά λέγοντας, «Αγαπημένε μου Καπίλα, είσαι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, αλλά εγώ είμαι μία γυναίκα, και η νοημοσύνη μου δεν είναι πολύ κοφτερή. Παρ' όλα αυτά, θέλω να καταλάβω αυτά τα θεϊκά υπερβατικά ζητήματα από Εσένα. Είναι δυνατό με το έλεός Σου.»

Η μέθοδος προσέγγισης και κατανόησης του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας συζητήθηκε και μεταξύ του Ραμανάνντα Ράγια και του Τσετάνια Μαχαπραμπού. Πρώτα, ο Ραμανάνντα Ράγια εξήγησε τη μέθοδο με όρους *βαρνασραμα-νταρμα*. Στην αρχή είπε ότι η ανθρώπινη ζωή έχει σκοπό την προσέγγιση του Κυρίου Βίσνου μέσω των κανόνων και των ρυθμίσεων που διέπουν το *βαρνασραμα-νταρμα*. Ο Τσετάνια Μαχαπραμπού απάντησε πως είναι πολύ δύσκολο αυτήν την εποχή να εκτελεστούν οι κανόνες και οι ρυθμίσεις του *βαρνασραμα-νταρμα*. Είναι πολύ δύσκολο να είναι κανείς *μπραμανα* αυτήν την εποχή και είναι ουσιαστικά αδύνατο να αναβιώσει η παλιά κουλτούρα του *βαρνασραμα-νταρμα*. Γι' αυτό ο Τσετάνια Μαχαπραμπού είπε ότι αυτή η μέθοδος δεν είναι πολύ πρακτική. Ο Σρίλα Ρούπα Γιοσουάμι έχει αποκαλέσει τον Τσετάνια Μαχαπραμπού «τον πιο γενναιόδωρο *αβαταρά*», επειδή μοιράζει αγάπη για τον Κρίσνα δωρεάν. Πρώτα απ' όλα, δεν μπορούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα· άρα δεν τίθεται θέμα να Τον αγαπάμε. Αν δεν καταλαβαίνουμε κάποιον, πώς μπορούμε να τον αγαπήσουμε; Η αγάπη είναι πολύ πολύ μακριά, αλλά ο Τσετάνια Μαχαπραμπού είναι τόσο καλός, ώστε μοιράζει *κρίσνα-πρεμα*, αγάπη για τον Κρίσνα, σε οποιονδήποτε την δεχθεί. Στη ζωή Του, ο Τσετάνια Μαχαπραμπού έκλαιγε για τον Κρίσνα και έδειξε πώς θα πρέπει να είναι κανείς τρελός γι' Αυτόν.

*γιουγκαγिताμ νιμεσενα
τσακσουσα πραβρισαγिताμ
σουνιαγिताμ τζαγκατ σαρβαμ
γκοβινντα-βιραχενά με*

«Ω Γιοβίνντα! Ο αποχωρισμός Σου με κάνει να νιώθω την κάθε στιγμή σαν νά ‘ταν χρόνια αμέτρητα. Τα δάκρυα κυλούν από τα μάτια μου σαν ποτάμια βροχής, και χωρίς Εσένα νιώθω τον κόσμο αδειανό.» (Σικαστακα 7)

Χωρίς τον Κρίσνα, θα πρέπει να βλέπει κανείς τα πάντα ως άδεια. Αυτή είναι η διάθεση, η ψυχική κατάσταση της Ρανταράνι, αλλά αυτό δεν είναι δυνατό για τα συνηθισμένα ζωντανά όντα. Ήταν δυνατό για τον Τσετάνια Μαχαπράμπου και για μερικούς αφοσιωμένους υπηρέτες Του, τους άμεσους μαθητές Του όπως οι έξι Γιοσουάμι, που ακολούθούσαν τα βήματά Του. Λάτρευαν τον Κρίσνα σε κατάσταση αποχωρισμού και Τον αναζητούσαν παντού.

*χε ραντε βρατζά-ντεβικε τσα λαλιτε χε νανντα-σουνο κουταχ
σρι-γκοβαρντανα-καλπα-πανταπα-ταλε καλινντι -βανιε κουταχ
γκοσανταβ ιτι σαρβατο βρατζά-πουρε κενταϊρ μαχα-βιχβαλω
βανντε ρουπα-σαναρτανω ραγκου-γιουγκω σρι-τζίβα-γκοπαλακω*

«Προσκυνώ με σεβασμό τους έξι Γιοσουάμι, δηλαδή τον Σρι Ρούπα Γιοσουάμι, τον Σρι Σανάτανα Γιοσουάμι, τον Σρι Ραγκουνάτα Μπάττα Γιοσουάμι, τον Σρι Ραγκουνάτα ντάσα Γιοσουάμι, τον Σρι Τζίβα Γιοσουάμι και τον Σρι Γιοπάλα Μπάττα Γιοσουάμι, που έφελναν πολύ δυνατά παντού στη Βριντάβανα, κραυγάζοντας: ‘Ω Βασίλισσα της Βριντάβανα, Ρανταράνι! Ω Λαλίτα! Ω γιε του Μαχαράζα Νάνντα! Πού είστε όλοι σας τώρα; Είστε στον λόφο Γιοβαρντάνα ή μήπως είστε κάτω από τα δέντρα, στις όχθες του Γιαμούνα; Μα πού είστε;’ Τέτοια ήταν η διάθεσή τους στη συνείδηση του Κρίσνα.» (Σαντ-γκοσβαμι-αστακα 8)

Οι Γιοσουάμι ποτέ δεν είπαν, «Έχουμε δει τον Κρίσνα.» Αυτή είναι η ενδεικνυόμενη μέθοδος, η λατρεία σε αποχωρισμό. Θα πρέπει να αφυπνίσουμε τη χαμένη μας συνείδηση του Κρίσνα με αυτόν τον τρόπο και να γίνουμε τρελοί για τον Κρίσνα μέσα στον αποχωρισμό μας από Αυτόν. Αυτό ονομάζεται *κρίσνα-πρεμα*, αγάπη για τον Κρίσνα, και αυτή η αγάπη μοιράστηκε από τον Τσετάνια Μαχαπράμπου. Δεν θα πρέπει να προσπαθούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα με τη λίγη γνώση μας. Αφού είμαστε ατελείς, πώς μπορούμε να κάνουμε εικασίες για τον Κρίσνα; Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι όπως οι *γκιανι* και οι θεοσοφιστές, οι οποίοι

προσπαθούν να κατανοήσουν την Απόλυτη Αλήθεια μέσω εικασιών, αυτό όμως δεν είναι δυνατό.

*αταπι τε ντεβα παανταμμουτζα-ντβαγια-
πρασαντα-λεσανουγριχίτα εβα χι
τζανατι ταττβαμ μπαγκαβαν-μαχιμνο
να τσαντια εκο 'πι τσιραμ βιτσινβαν*

«Κυρίε μου, αν κάποιος ευνοηθεί έστω και στο ελάχιστο με το έλεος των λωτοειδών ποδιών Σου, μπορεί να κατανοήσει το μεγαλείο της προσωπικότητάς Σου. Αλλά εκείνοι που επιδίδονται σε εικασίες προκειμένου να κατανοήσουν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας δεν είναι ικανοί να Σε γνωρίσουν, μολονότι εξακολουθούν να μελετούν τις Βέδες επί πολλά χρόνια.» (Μπαγκ. 10.14.29) Ακόμα και αν κάνει κανείς εικασίες επί πολλά χρόνια, δεν μπορεί να κατανοήσει τον Κρίσνα. Θα πρέπει να δεχθεί κανείς το έλεος του Κρίσνα μέσω του πνευματικού δασκάλου, και αυτός είναι ο δρόμος που συνιστά ο Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπου. *Στανε-στιταχ σρουτι-γκαταχ τανου-βαν-μανομπιχ* (Μπαγκ. 10.14.3) Ένα άλλο όνομα του Κρίσνα είναι Ατζίτα. Κανείς δεν μπορεί να κατακτήσει τον Κρίσνα, αλλά ο Κρίσνα μπορεί να κατακτηθεί από τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του. Θα πρέπει να είναι κανείς ταπεινός και να πει, «Κρίσνα, είμαι πολύ φτωχός. Δεν έχω τα μέσα να Σε καταλάβω. Σε παρακαλώ πολύ, δείξου ευπλαχνικός μαζί μου. Σε παρακαλώ, επίτρεφέ μου να Σε καταλάβω και να εγκαταλειφθώ σε Σένα.» Αυτό χρειάζεται. Ο Κρίσνα θα βοηθήσει από μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΕΣΣΕΡΑ

Το μπακτι ως ύψιστη απελευθέρωση

ΚΕΙΜΕΝΟ 31

*μαϊτρεγια ουβατσα
βιντιτβαρταμ καπιλο ματουρ ιτταμ
τζατα-σνεχο γιατρα τανβαμπιτζαταχ
ταττβαμναγιαμ γιατ πραβανταντι σανκιαμ
προβατσα βαϊ μπακτι-βιτανα-γιογκαμ*

Είπε ο Σρι Μαϊτρέγια: Αφού άκουσε τη δήλωση της μητέρας Του, ο Καπίλα καταλαβε τον σκοπό της και ένωσε συμπόνια γι' αυτήν, επειδή είχε γεννηθεί από το σώμα της. Περιέγραψε τότε το φιλοσοφικό σύστημα Σάνκια, που είναι συνδυασμός υπηρεσίας αφοσίωσης και μυστικιστικής συνειδητοποίησης, όπως αυτό είχε μεταδοθεί μέσω της μαθητικής διαδοχής.

Η φιλοσοφία που ανέπτυξε ο άθεος Καπίλα είναι ανάλυση των υλικών στοιχείων και χαίρει μεγάλης εκτίμησης από τους Δυτικούς φιλοσόφους. Το *σανκια-γιογκα* που εξήγησε ο Κύριος Καπιλαντέβα, ο γιος της Ντεβαχουτί, είναι ουσιαστικά άγνωστο στη Δύση. Το *σανκια-γιογκα* που διατυπώνεται εδώ είναι στην πραγματικότητα *μπακτι*. Εδώ αναφέρεται ότι ο σωστός τρόπος για τη μετάδοση και τη λήψη αυτής της γνώσης είναι η

μαθητική διαδοχή και όχι οι φιλοσοφικές εικασίες. Οι εικασίες είναι ένας ακατάλληλος τρόπος για την κατανόηση της Απόλυτης Αλήθειας. Γενικά οι Δυτικοί φιλόσοφοι προσπαθούν να κατανοήσουν την Απόλυτη Αλήθεια μέσω της ανιούσας μεθόδου των διανοητικών εικασιών. Αυτή είναι η επαγωγική μέθοδος, η μέθοδος της επαγωγικής λογικής. Η άλλη μέθοδος είναι η κατιούσα μέθοδος, η μέθοδος της απαγωγικής λογικής, και αυτή είναι η μέθοδος της *παραμπαρά*. Με αυτή τη μέθοδο, η γνώση κατέρχεται από μία ανώτερη πηγή.

Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* εξηγούνται πολλά συστήματα *γιόγκα*, αλλά το σύστημα του *μπακτι-γιόγκα* θεωρείται ανώτερο όλων. Σε τελευταία ανάλυση, όλα τα συστήματα *γιόγκα* καταλήγουν στο *μπακτι-γιόγκα*. Η κατακλείδα του *γκιανα-γιόγκα* και του *χατα-γιόγκα* είναι το *μπακτι-γιόγκα*. Στο Έκτο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, εξηγείται το σύστημα διαλογισμού *χατα-γιόγκα*, και ο Αρτζούνα, που βρισκόταν σε εξαιρετικά υψηλή θέση, είπε ότι δεν θα μπορούσε να συγκεντρώσει τον νου του με αυτόν τον τρόπο. Αν το σύστημα *χατα-γιόγκα* ήταν τόσο δύσκολο πριν πέντε χιλιάδες χρόνια για ένα τόσο εξυψωμένο πρόσωπο που ήταν φίλος του Κρίσνα, πώς θα μπορούσε να είναι εφικτό σήμερα; Ο Αρτζούνα είπε με ειλικρίνεια ότι αυτό το σύστημα *γιόγκα* ήταν αδύνατο να εφαρμοστεί, επειδή ο νους είναι τόσο δύσκολο να ελεγχθεί όσο και ο άνεμος.

Ουσιαστικά το σύστημα *χατα-γιόγκα* προορίζεται για όσους είναι υπερβολικά προσκολλημένοι στο σώμα· διαφορετικά, το προτιμώμενο σύστημα *γιόγκα* είναι το *σανκιά-γιόγκα* ή *μπακτι-γιόγκα*. Όταν ο Αρτζούνα είπε στον Σρι Κρίσνα ότι το σύστημα *χατα-γιόγκα* ήταν πολύ δύσκολο να εφαρμοστεί, ο Κύριος τον ηρέμησε λέγοντας ότι ο *γιόγκι* πρώτης κατηγορίας είναι εκείνος «που σιέφτεται πάντα Εμένα». (*Μπ.γκ.* 6.47) Ο Αρτζούνα δεν γνώριζε τίποτε εκτός από τον Κρίσνα και ζήτησε να είναι ο Κρίσνα παρών στο πλευρό του στη μάχη. Όταν ο Ντουριόντανα πλησίασε τον Κρίσνα με τον Αρτζούνα και Του ζήτησε να πάρει θέση, ο Κρίσνα είπε, «Έχω δεκαοχτώ στρατιωτικές μεραρχίες. Αυτές οι μεραρχίες θα πάνε με τη μία πλευρά, και Εγώ προσωπικά θα πάω με την άλλη. Ωστόσο, δεν θα πολεμήσω στη μάχη.» Αρχικά ο Αρτζούνα σιέφτηκε φρόνιμο να πάρει τις δεκαοχτώ μεραρχίες με τις πολλές

χιλιάδες ελέφαντες και άλογα, αλλά ύστερα σιέφτηκε ότι αν είχε τον Κρίσνα στο πλευρό του, αυτό θα ήταν αρκετό. Δεν θα χρειαζόταν συνηθισμένους στρατιώτες. Ο Ντουριόντανα, από την άλλη, αποφάσισε να πάρει τους στρατιώτες του Κρίσνα. Έτσι, προκειμένου να ηρεμήσει τον Αρτζούνα, ο Κρίσνα του είπε να μη στενοχωριέται, παρόλο που δεν μπορούσε να εφαρμόσει το σύστημα *ασταγκα-γιογκα*.

«Ο πρώτης κατηγορίας *γιογκα* είναι εκείνος που σιέφτεται πάντα Εμένα.» Θα πρέπει να θυμάται κανείς πάντοτε ότι ο Κρίσνα είναι μέσα στην καρδιά του και να Τον σιέφτεται. Αυτό είναι το σωστό σύστημα διαλογισμού. Αν ψέλνουμε πάντοτε το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα, θα θυμόμαστε πάντοτε τον Κρίσνα και αμέσως η μορφή του Κρίσνα θα ξυπνά μέσα στην καρδιά μας. Η μέθοδος της διαρκούς θύμησης του Κρίσνα είναι η μέθοδος της συνείδησης του Κρίσνα. Ο πρώτης τάξεως *γιογκα* είναι εκείνος που έχει πάντοτε επίγνωση του Κρίσνα. Μπορεί κανείς να έχει επίγνωση του Κρίσνα ακούγοντας γι' Αυτόν με ταπεινότητα και υποταγή.

Θα πρέπει να δεχθούμε τον Κρίσνα μέσω της μαθητικής διαδοχής. Υπάρχουν τέσσερεις *σαμπρανταγια*, μαθητικές διαδοχές. Η μία έρχεται από τον Μπράμα (η Μπράμα-σαμπραντάγια) και η άλλη έρχεται από τη Λάκσμι, τη θεά της τύχης (η Σρι-σαμπραντάγια). Υπάρχουν επίσης η Κουμάρ-σαμπραντάγια και η Ρούντρα-σαμπραντάγια. Σήμερα, η Μπράμα-σαμπραντάγια εκπροσωπείται από τη Μάντβα-σαμπραντάγια. Εμείς ανήκουμε στη Μάντβα-σαμπραντάγια. Η αρχική *σαμπρανταγια* μας προέρχεται από τον Μανταβασάρι. Σε αυτή τη *σαμπρανταγια* υπήρχε ο Μανταβένντρα Πούρι, και μαθητής του Μανταβένντρα Πούρι ήταν ο Σρι Ίσβαρα Πούρι. Μαθητής του Σρι Ίσβαρα Πούρι ήταν ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπράμπου. Έτσι ερχόμαστε στη μαθητική διαδοχή από τον Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπου και γι' αυτό η *σαμπρανταγια* μας ονομάζεται Μάντβα-γκωντίγια-σαμπραντάγια. Δεν έχουμε κατασκευάσει μία *σαμπρανταγια* αντίθετα, η *σαμπρανταγια* μας προέρχεται από τον Κύριο Μπράμα. Υπάρχει επίσης η Ραμανούτζα-σαμπραντάγια, η οποία προέρχεται από τη Σρι-σαμπραντάγια, και υπάρχει και η Βισνουσουάμι-σαμπραντάγια, η οποία προέρχεται από τη Ρούντρα-σαμπραντάγια. Η

Νιμμπαντίτια-σαμπραντάγια προέρχεται από την Κουμάρα-σαμπραντάγια. Αν δεν ανήκουμε σε κάποια *σαμπρανταγια*, τα συμπεράσματά μας είναι άκαρπα. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε ότι «Είμαι μέγας λόγιος και μπορώ να ερμηνεύσω την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* με τον δικό μου τρόπο. Όλες αυτές οι *σαμπρανταγια* είναι άχρηστες.» Δεν είναι δυνατό να κατασκευάσουμε τα δικά μας σχόλια. Υπάρχουν πολλά σχόλια φτιαγμένα με αυτόν τον τρόπο και είναι όλα άχρηστα. Δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα. Θα πρέπει να δεχθούμε τη φιλοσοφία όπως την στοχάστηκαν ο Κύριος Μπράμα, ο Νάραντα, ο Μαντβατσάρια, ο Μανταβένντρα Πούρι και ο Ίσβαρα Πούρι. Αυτοί οι μεγάλοι *ατσαρια* είναι πέρα από τις ατέλειες των υποτιθέμενων λογίων. Οι εγκόσμιοι επιστήμονες και φιλόσοφοι χρησιμοποιούν τις λέξεις «ίσως» και «πιθανόν», επειδή αδυνατούν να φτάσουν στο σωστό συμπέρασμα. Διατυπώνουν απλώς εικασίες, και οι διανοητικές εικασίες είναι πάντα ατελείς.

Το *μπακτι-γιογκα* βρίσκεται στην κορυφή της σκάλας όλων των *γιογκα*. Το πρώτο βήμα είναι το *καρμα-γιογκα* και έπειτα το *γκιανα-γιογκα* και το *ντιανα-γιογκα*, αλλά το ύψιστο *γιογκα* είναι το *μπακτι-γιογκα*. Όλα προσπαθούν να φτάσουν στην έσχατη Απόλυτη Αλήθεια, αλλά τα άλλα είδη *γιογκα* καταλήγουν σε μερική κατανόηση. Η κατανόηση που απορρέει από το *μπακτι-γιογκα* είναι πλήρης, και ακόμα και αν εφαρμοστεί μερικώς, έχει δύναμη και αποτελεσματικότητα. Επίσης, συνιστάται από τους μεγάλους *μαχατζάνα*, όπως ο Κύριος Μπράμα, ο Κύριος Σίβα και ο Καπιλαντέβα. Εφόσον ο δρόμος της τελειότητας είναι πολύ δύσκολο να κατανοηθεί, οι *σαστρα* συνιστούν να ακολουθούμε τους *μαχατζάνα*, που περιγράφονται ως εξής στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (6.3.20)

σβαγιαμμπουρ ναρανταχ σαμμπουχ

κουμαραχ καπιλο μανουχ

πραλαντο τζάνακο μπισμο

μπαλιρ βαϊσακιρ βαγιαμ

Ένα άλλο όνομα του Κυρίου Μπράμα είναι Σβαγιαμπού, επειδή γεννήθηκε από ένα λουλούδι λωτού που βλάστησε από τον αφαλό του Κυρίου Βίσνου. Εφόσον δεν έχει γεννηθεί από πατέρα και μητέρα, ονομάζεται Σβαγιαμπού. Ο σοφός Νάραντα είναι και αυτός *μαχατζάνα*, και ο Σάμπου είναι ο Κύριος Σίβα. Η λέξη «Κουμάρα» αναφέρεται στους τέσσερεις Κουμάρα - τον Σανάκα, τον Σανάνντανα, τον Σανάτανα και τον Σανάτ-κουμάρα. Υπάρχουν δώδεκα αυθεντίες που ακολουθούν τη φιλοσοφία Σάνκια, δηλαδή το *μπακτι-γιόγκα*, και αυτές περιλαμβάνουν τον Κύριο Μπράμα, τον Νάραντα, τον Κύριο Σίβα, τους τέσσερεις Κουμάρα, τον Κύριο Καπίλα, τον Μάνου, τον Μαχαράζα Πραλάντα, τον Μαχαράζα Τζανάκα, τον Μπισμαντέβα, τον Μαχαράζα Μπάλι, τον Σουκαντέβα Γιοσουάμι και τον Γιαμαράζα. Αν απλώς αποδεχθούμε έναν από αυτούς τους *μαχατζάνα*, θα έχουμε επιτυχία στην κατανόηση της Απόλυτης Αλήθειας, ενώ αν προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε την Απόλυτη Αλήθεια με τη λογική και με επιχειρήματα, στο τέλος θα απογοητευθούμε. Ένας φιλόσοφος ίσως είναι πιο επιτήδειος στη λογική από κάποιον άλλον και ένα φιλοσοφικό επιχείρημα ίσως εξουδετερώνει κάποιο άλλο, αλλά αυτή η μέθοδος συνεχίζεται επ' άπειρον. Είναι απλώς χάσιμο χρόνου. Ακόμα και αν προσεγγίσουμε τις βεδικές γραφές, υπάρχουν δυσκολίες. Υπάρχουν τόσο πολλές γραφές – η *Γιαζούρ Βεντα*, η *Ριγκ Βεντα*, η *Σαμα Βεντα*, η *Αταρβα Βεντα*, οι *Ουπανισαντ*, οι *Πουράνα*, η *Μπραμα-σουτρα*, η *Ραμαγιάνα*, η *Μαχαμπαράτα* και ούτω καθεξής. Διαφορετικοί άνθρωποι τις διαβάζουν και φτάνουν σε διαφορετικά συμπεράσματα. Υπάρχουν επίσης η Βίβλος και το Κοράνι. Σύμφωνα με τόσο πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους, υπάρχουν τόσο πολλές ερμηνείες. Ένας φιλόσοφος νικά κάποιον άλλον φιλόσοφο βασιζόμενος στις γραφές. Λέγεται ακόμα και το εξής: ότι δεν μπορεί να είναι κάποιος *ρισι*, φιλόσοφος, αν δεν έχει διατυπώσει ένα δικό του, ένα διαφορετικό φιλοσοφικό σύστημα. *Νασαβ ρισιρ γιασια ματαμ να μπιναμ*. Έτσι η αλήθεια της πνευματικής ζωής είναι πολύ περίπλοκη και δύσκολο να κατανοηθεί. Το συμπέρασμα είναι ότι προκειμένου να είναι κανείς επιτυχημένος, θα πρέπει να ακολουθήσει έναν από αυτούς τους δώδεκα *μαχατζάνα*. Ο

Κρίσνα είναι ο αρχικός *μαχατζάνα* και δίδαξε τονν Κύριο Μπράμα. Ο Κύριος Μπράμα είναι και αυτός *μαχατζάνα*. Στην πραγματικότητα, ο Κύριος Κρίσνα δίδαξε σε όλους την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, και έτσι όλοι έχουν μάθει από τον Κρίσνα.

Στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (1.1.1) αναφέρεται επίσης: *τενε μπραμα χριντα για αντι-καβαγιε*. Έτσι ο Κρίσνα δίνει τις δικές του οδηγίες, όπως ο Καπιλαντέβα έδωσε τις δικές Του. Δεν υπάρχει αντίφαση μεταξύ της φιλοσοφίας του Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και της φιλοσοφίας του Καπιλαντέβα. Χρειάζεται απλώς να δεχθούμε την υπερβατική γνώση μέσω των *μαχατζάνα*, και τα αποτελέσματα θα είναι επωφελή. Ο Καπιλαντέβα εξήγησε αυτή τη φιλοσοφία Σάνκια στη μητέρα Του και παρόλο που είχε φυσική στοργή και αγάπη για τη μητέρα Του, δεν θα πρέπει να νομίζουμε ότι η Ντεβαχουτί ήταν μία συνηθισμένη γυναίκα. Ήταν πολύ ταπεινή και υπάκουη και όταν ο Καπιλαντέβα το είδε αυτό, ένιωσε μεγάλη συμπόνια. Είδε ότι είχε μεγάλη λαχτάρα να γνωρίσει την Απόλυτη Αλήθεια και σκέφτηκε πως είχε δεχθεί το σώμα Του από εκείνη. Αποφάσισε, λοιπόν, ότι θα έπρεπε να προσπαθήσει να της δώσει το τελικό συμπέρασμα της φιλοσοφικής γνώσης, που είναι η φιλοσοφία Σάνκια.

ΚΕΙΜΕΝΟ 32

*σρι-μπαγκαβαν ουβατσα
ντεβαναμ γκουνα-λινγκαναμ
ανουσραβικα-καρμαναμ
σαττιβα εβαϊκα-μανασο
βριττιχ σβαμπαβικι του για
ανιμιττα μπαγκαβατι
μπακτι σιντερ γκαριγιασι*

Είπε ο Κύριος Καπίλα: Οι αισθήσεις είναι συμβολικές αναπαραστάσεις των ημιθέων και η φυσική τους τάση είναι να εργάζονται υπό την καθοδήγηση των βεδικών εντολών. Όπως οι αισθήσεις είναι εκπρόσωποι των ημιθέων, έτσι και ο νους είναι ο εκπρόσωπος του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Το φυσικό καθήκον του νου είναι να υπηρετεί. Όταν το πνεύμα της υπηρεσίας είναι αφοσιωμένο στο Πρόσωπο της Θεότητας, χωρίς κανένα κίνητρο, αυτό είναι πολύ καλύτερο από τη σωτηρία.

Οι αισθήσεις του ζωντανού όντος είναι πάντοτε απασχολημένες με κάτι, είτε πρόκειται για δραστηριότητες που επιβάλλονται από τις βεδικές εντολές είτε πρόκειται για υλικές δραστηριότητες. Η φυσική τάση των αισθήσεων είναι να εργάζονται για κάτι, και ο νους είναι το κέντρο των αισθήσεων. Ο νους είναι ο αρχηγός των αισθήσεων και γι' αυτό ονομάζεται *σαττβα*. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο αρχηγός όλων των ημιθέων που δραστηριοποιούνται στον υλικό κόσμο -διευθύνοντας τον ήλιο, τη σελήνη, κλπ.- είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας.

Στη βεδική γραμματεία αναφέρεται πως οι ημίθεοι είναι τα διάφορα μέλη του συμπαντικού σώματος του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Οι αισθήσεις μας ελέγχονται και αυτές από διάφορους ημίθεους· είναι αναπαραστάσεις διαφόρων ημιθέων, και ο νους είναι η αναπαράσταση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Οι αισθήσεις, με επικεφαλής τον νου, ενεργούν υπό την επίδραση των ημιθέων. Όταν τελικώς η υπηρεσία τους στοχεύσει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, οι αισθήσεις βρίσκονται στη φυσική τους θέση. Ο Κύριος ονομάζεται Χρισικέσα, γιατί είναι στην πραγματικότητα ο ιδιοκτήτης και ο ύψιστος κύριος των αισθήσεων. Οι αισθήσεις και ο νους έχουν από τη φύση τους την τάση να εργάζονται, αλλά όταν έχουν προσβληθεί από υλική μόλυνση, εργάζονται για κάποιο υλικό όφελος ή βρίσκονται στην υπηρεσία των ημιθέων, παρόλο που ο προορισμός τους είναι να υπηρετούν το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Οι αισθήσεις

ονομάζονται *χρισικά* και το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ονομάζεται Χρισικέσα. Εμμέσως, όλες οι αισθήσεις έχουν τη φυσική τάση να υπηρετούν τον Υπέρτατο Κύριο. Αυτό ονομάζεται *μπακτι*.

Ο Καπιλαντέβα είπε ότι στην υπηρεσία αφοσίωσης οι αισθήσεις, χωρίς επιθυμία για υλικό κέρδος ή άλλα εγωιστικά κίνητρα, απασχολούνται στην υπηρεσία του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Το πνεύμα της υπηρεσίας είναι κατά πολύ καλύτερο από τη *σιντι*, τη σωτηρία. Το *μπακτι*, η κλίση να υπηρετεί κανείς το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, είναι μία υπερβατική θέση κατά πολύ ανώτερη της *μουκτι*, δηλαδή της απελευθέρωσης. Ήττο το *μπακτι* είναι το στάδιο μετά την απελευθέρωση. Αν δεν είναι κάποιος απελευθερωμένος, δεν μπορεί να απασχολεί τις αισθήσεις στην υπηρεσία του Κυρίου. Όταν οι αισθήσεις ασχολούνται είτε με υλικές δραστηριότητες για τη δική τους ικανοποίηση είτε με δραστηριότητες που ορίζονται από τις βεδικές εντολές, υπάρχει κάποιο κίνητρο, ενώ όταν οι ίδιες αισθήσεις ασχολούνται στην υπηρεσία του Κυρίου χωρίς απώτερο κίνητρο, αυτό ονομάζεται *ανιμιττα* και είναι η φυσική κλίση του νου. Το συμπέρασμα είναι ότι όταν ο νους, αδιατάραχος είτε από τις βεδικές εντολές είτε από υλικές δραστηριότητες, απασχολείται πλήρως στη συνείδηση του Κρίσνα, δηλαδή στην υπηρεσία αφοσίωσης του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, βρίσκεται κανείς πολύ πέραν της απλής απελευθέρωσης από την υλική περιπλοκή.

Το *μπακτι*, η υπηρεσία αφοσίωσης, είναι υπερβατικό ακόμα και ως προς τη *μουκτι*, την απελευθέρωση. Συνήθως οι άνθρωποι ενδιαφέρονται για το *νταρμα*, την *αρτα*, την *καμα* και τη *μοκσα*. Στην αρχή, υπάρχει το *νταρμα*, η θρησκεία, έπειτα η *αρτα*, η οικονομική ανάπτυξη, η *καμα*, η ικανοποίηση των αισθήσεων και η *μοκσα*, η συγχώνευση με τον Υπέρτατο. Εντούτοις, το *μπακτι* είναι πάνω από όλα αυτά. Η *μουκτι* δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον *μπακτα*. Με τα λόγια του Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ: *μουκτιχ σβαγιαμ μουκουλιταντζάλι σεβατε 'σματ*. «Η ίδια η *μουκτι* στέκεται με τα χέρια σε στάση ικεσίας, περιμένοντας να υπηρετήσει τον αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου.» (*Κρίσνα-καρναμριτα* 107) Αυτή είναι η εμπειρία του Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ, που ήταν ένας πολύ πλούσιος *μπραμανα*

από τη Νότιο Ινδία. Εξαιτίας κακής συναναστροφής, ο Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ έγινε ένθερμος κυνηγός πορνών και ξόδεψε όλα τα χρήματά του σε μία πόρνη ονόματι Τσιντάμανι. Μία νύχτα, στη διάρκεια μίας τρομερής νεροποντής, ο Μπιλβαμάνγκαλα πήγε να δει την Τσιντάμανι, αλλά η πόρνη σκεφτόταν, «Σίγουρα, απόψε ο Μπιλβαμάνγκαλα δεν θα έλθει. Αυτή είναι τρομερή καταιγίδα.» Παρ' όλα αυτά, ο Μπιλβαμάνγκαλα πήγε, παρ' όλες τις δυσκολίες. Κατά κάποιον τρόπο κατάφερε να περάσει το μανιασμένο ποτάμι, αλλά βρήκε τις πύλες του σπιτιού της Τσιντάμανι κλειστές. Μπόρεσε όμως να πεδήσει από πάνω τους και έπειτα από τόσους κινδύνους κατάφερε να πλησιάσει το σπίτι της Τσιντάμανι. Η πόρνη, κατάπληκτη, είπε, «Πώς μπόρεσες να έλθεις απόψε; Αχ! Είσαι τόσο γοητευμένος από αυτή την επιδερμίδα! Αν ένιωθες τόση έλξη για τον Κρίσνα, θα ήσουν σίγουρα ωφελημένος.» Τότε ο Μπιλβαμάνγκαλα έφυγε αμέσως από το σπίτι της πόρνης και πήγε στη Βρινντάβανα. Το γεγονός είναι ότι στην προηγούμενη ζωή του είχε εφαρμόσει την υπηρεσία αφοσίωσης μέχρι το στάδιο του *μπαβα-μπακτι*. Έτσι η πόρνη Τσιντάμανι έγινε ο *γκουρου* του. Ενώ ήταν στη Βρινντάβανα, ο Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ έγραψε ένα βιβλίο με τίτλο *Κρίσνα-καρναμριτα*, το οποίο συνιστούσε ο Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπου. Σε αυτό το βιβλίο, ο Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ γράφει: «Αν έχουμε σταθερή αφοσίωση σ' Εσένα, Κύριέ μου Μπαγκαβάν, τότε μπορούμε να δούμε εύκολα τη θεϊκή μορφή Σου ως *καϊσόρα-μουρτι*, ως ένα νεαρό αγόρι.»

Ένα άλλο όνομα του Κρίσνα είναι Καϊσόρα. Η λέξη *καϊσόρα* αναφέρεται στην ηλικία πριν από τον γάμο, δηλαδή αναφέρεται σε ένα αγόρι μεταξύ έντεκα και δεκαέξι ετών. Ο Σρι Κρίσνα είναι πάντοτε *καϊσόρα-μουρτι*. Μέσω της υπηρεσίας αφοσίωσης, μπορεί να δει κανείς την *καϊσόρα-μουρτι* του Κρίσνα πολύ εύκολα.

Όταν ο Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ πήγαινε στη Βρινντάβανα, ήταν ακόμη προσκολλημένος στις γυναίκες. Μία νύχτα έμεινε στο σπίτι ενός πολύ πλούσιου έμπορου και η γυναίκα του εμπόρου είπε στον άνδρα της ότι ο Μπιλβαμάνγκαλα Τάκουρ είχε γοητευθεί από αυτήν. Ρώτησε τον άνδρα της τι να κάνει και εκείνος της είπε, «Υπηρέτησέ τον.» Στο τέλος ο

Μπιλβαμάνγκιαλα Τάκουρ ήλθε στα λογικά του και σκέφτηκε, «Αυτά τα μάτια είναι εχθροί μου.» Όταν η όμορφη γυναίκα τον πλησίασε, ο Μπιλβαμάνγκιαλα Τάκουρ είπε, «Μητέρα, δώσε μου σε παρακαλώ τις καρφίτσες από τα μαλλιά σου. Κάνω σαν τρελός για την ομορφιά των γυναικών. Ας βγάλω, λοιπόν, τα μάτια μου.» Με αυτόν τον τρόπο, τυφλώθηκε. Παρόλο που δεν μπορούσε να δει, στη Βρινντάβανα του προμήθευε γάλα ο Ίδιος ο Κρίσνα. Έτσι συνειδητοποίησε προσωπικά τον Κρίσνα μέσω του *μπακτι* και κατέγραψε την προσωπική του εμπειρία. Έγραψε, «Η *μουκτι*, η απελευθέρωση, δεν είναι πολύ σημαντικό πράγμα. Είναι πάντα στην υπηρεσία μου με τα χέρια της σε στάση ικεσίας, λέγοντας, ‘Αγαπητέ μου κύριε, τι μπορώ να κάνω για σας;’» Έτσι ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα δεν έχει πολλή αγωνία για τη *μουκτι*, επειδή είναι ήδη απελευθερωμένος. Αν κάποιος έχει εκατομμύρια δολάρια, γιατί να θέλει δέκα δολάρια;

Το *μπακτι* θα πρέπει να είναι *ανιμιττα*, χωρίς κίνητρο. Ο Κρίσνα μπορεί να εκπληρώσει όλες μας τις επιθυμίες χωρίς δυσκολία, επειδή είναι παντοδύναμος και γεμάτος πλούτη. Αν θέλουμε από τον Κρίσνα υλική ευτυχία, οπωσδήποτε είναι εύκολο γι’ Αυτόν να μας την προσφέρει. Μπορεί επίσης να μας δώσει *μουκτι*, απελευθέρωση, αλλά είναι μεγάλη ανοησία να ζητήσει κανείς από τον Κρίσνα οτιδήποτε άλλο εκτός από *μπακτι*. Ο Σρίλα Μπακτισιντάντα Σαρασβατί Τάκουρ έλεγε ότι το να ζητάς από τον Θεό *μουκτι* ή οτιδήποτε άλλο εκτός από *μπακτι* είναι σαν να πηγαίνεις σε έναν πλούσιο και να του ζητάς να σου δώσει λίγες στάχτες. Υπάρχει μία άλλη ιστορία σχετικά με μία γριά γυναίκα που κουβαλούσε ένα δεμάτι ξερά ξύλα μέσα από το δάσος. Κάποια στιγμή το δεμάτι, που ήταν πολύ βαρύ, έπεσε στο έδαφος. Η γριά γυναίκα αναστατώθηκε πολύ και σκέφτηκε, «Ποιος θα με βοηθήσει να σηκώσω αυτό το δεμάτι και να το βάλω και πάλι στο κεφάλι μου;» Άρχισε τότε να καλεί τον Θεό, λέγοντας, «Θεέ μου, βοήθησέ με.» Ξαφνικά ο Θεός εμφανίστηκε και είπε, «Τι θέλεις;» Η γυναίκα είπε, «Σε παρακαλώ, βοήθησέ με να βάλω ξανά αυτό το δεμάτι στο κεφάλι μου.» Αυτή, λοιπόν, είναι η ανοησία μας. Όταν έρχεται ο Θεός για να μας δώσει κάποια ευλογία, Του ζητάμε να μας φορτώσει και πάλι με όλα αυτά τα υλικά βάρη. Του ζητάμε περισσότερα

υλικά πράγματα – μία ευτυχισμένη οικογένεια, ένα μεγάλο χρηματικό ποσό, ένα καινούργιο αυτοκίνητο ή κάτι παρόμοιο.

Ο Τσετάνια Μαχαπρασμπού μας διδάσκει ότι θα πρέπει να εκλιπαρούμε τον Θεό να μπορούμε να Τον υπηρετούμε σε κάθε μας ζωή. Αυτό είναι το πραγματικό νόημα του *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Όταν ψάλλουμε *Χαρε Κρίσνα, Χαρε Κρίσνα, Κρίσνα Κρίσνα, Χαρε Χαρε / Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε*, απευθυνόμαστε στον Θεό και την ενέργειά Του, τη Χαρά. Η Χαρά είναι η εσωτερική ενέργεια του Κρίσνα, η Σριμάτι Ρανταράνι ή Λάκσμι. *Τζαγια Ραντε!* Αυτή είναι η *νταϊβι-πρακριτι*, η Σριμάτι Ρανταράνι. Έτσι οι Βαϊσνάβα λατρεύουν τους Ράντα-Κρίσνα, τους Λάκσμι-Ναράγιανα και τους Σίτα-Ράμα. Στην αρχή του *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα απευθυνόμαστε πρώτα στην εσωτερική ενέργεια του Κρίσνα, λέγοντας Χάρε (ή Χαρέ). Λέμε, λοιπόν, «Ω Ρανταράνι! Ω Χαρά! Ω ενέργεια του Κυρίου!» Όταν απευθυνόμαστε σε κάποιον με αυτόν τον τρόπο, συνήθως αυτός λέει, «Ναι, τι θέλεις;» Η απάντηση είναι, «Σε παρακαλώ, απασχόλησέ με στην υπηρεσία Σου.» Αυτή θα πρέπει να είναι η προσευχή μας. Δεν θα πρέπει να λέμε, «Ω ενέργεια του Κυρίου, ω Κρίσνα, Σας παρακαλώ, δώστε μου χρήματα. Σας παρακαλώ, δώστε μου μια όμορφη σύζυγο. Σας παρακαλώ, δώστε μου πολλούς οπαδούς. Σας παρακαλώ, δώστε μου κάποια θέση γοήτρου. Σας παρακαλώ, δώστε μου την προεδρία.» Αυτές όλες είναι υλικές επιθυμίες, οι οποίες θα πρέπει να αποφεύγονται. Ο Κύριος Βούδας συνέστησε να εγκαταλείψουμε όλες τις υλικές επιθυμίες. Δεν είναι εφικτό να μην έχει κάποιος επιθυμίες, είναι όμως δυνατό να εγκαταλείψει τις υλικές επιθυμίες. Είναι η φύση του ζωντανού όντος να επιθυμεί· δεν είναι δυνατό να μην έχει επιθυμίες. Αν κάποιος δεν έχει επιθυμίες, είναι νεκρός. Έλλειψη επιθυμιών σημαίνει να εξαγνίσει κάποιος τις επιθυμίες του, και οι επιθυμίες εξαγνίζονται όταν επιθυμούμε μόνο την υπηρεσία του Κρίσνα.

Ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπρασμπού διδάσκει:

να νταναμ να τζαναμ να σουννταριμ

καβιταμ βα τζαγκαντ-ισα καμαγιε

μαμα τζανμανι τζανμανισβαρε

μπαβαταντ μπακτιρ αχαιϊτουκι τβαγι

«Ω Παντοδύναμε Κύριε, δεν επιθυμώ να συγκεντρώσω πλούτη, δεν λαχταρώ όμορφες γυναίκες και δεν ζητάω οπαδούς. Ζητάω μόνο να Σε υπηρετώ αναίτια με αφοσίωση σε κάθε μου ζωή.» (Σικασαστακα 4) Ζητά την υπηρεσία του Κυρίου Κρίσνα σε κάθε Του γέννηση. Δεν ζητά σωτηρία· αντίθετα, θέλει να υπηρετεί τον Κρίσνα στη μία ζωή μετά την άλλη. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου δεν ανυπομονούν να συγχωνευθούν με την ύπαρξη του Υπερτάτου. Η βουδιστική φιλοσοφία υποστηρίζει τη *νιρβανα*, την άρνηση όλων των υλικών επιθυμιών. Ο Βούδας δεν προσφέρει περισσότερα από αυτό. Ο Σανιαρατσάρια προσφέρει λίγο περισσότερο, λέγοντας ότι θα πρέπει να είμαστε χωρίς επιθυμίες στον υλικό κόσμο και μετά να εισέλθουμε στη λάμψη του Μπραμάν. Αυτό ονομάζεται *μπραμα-νιρβανα*. Σύμφωνα με τη φιλοσοφία των Βαϊσνάβα, ωστόσο, θα πρέπει να ακυρώσουμε τις υλικές επιθυμίες και να βρεθούμε στο επίπεδο του Μπραμάν, αλλά επιπροσθέτως, θα πρέπει να απασχοληθούμε στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου. Αυτό ονομάζεται *μπακτι*. Οι φιλόσοφοι Μαγιαβάντι δεν μπορούν να το καταλάβουν αυτό, αλλά ο Κρίσνα λέει ότι η υπηρεσία αφοσίωσης βρίσκεται στο υπερβατικό επίπεδο.

Η φιλοσοφία Σάννια του άθεου Καπίλα, η οποία είναι υλιστική φιλοσοφία, είναι απλώς η μελέτη των είκοσι τεσσάρων στοιχείων. Ωστόσο, η αληθινή φιλοσοφία Σάννια, που διατύπωσε ο Καπιλαντέβα, είναι υπερβατική ως προς τα είκοσι τέσσερα στοιχεία και την υλική δράση. Έτσι στη φιλοσοφία Σάννια, η οποία είναι στην πραγματικότητα *μπακτι-γιογκα*, δεν υπάρχει επιθυμία για υλικά οφέλη. Στο υλικό επίπεδο εργάζεται κάποιος για την προσωπική ικανοποίηση των αισθήσεων του, με τη στενή ή τη διευρυμένη έννοια. Μπορεί, δηλαδή, να εργάζεται για τον εαυτό του, για την οικογένεια, τη σύζυγο, τα παιδιά, την κοινωνία, την κοινότητα, το έθνος ή την ανθρωπότητα συνολικά. Αυτό αποτελεί απλώς διευρυμένη ικανοποίηση των αισθήσεων. Είτε κλέβει κανείς για τον εαυτό του, την οικογένεια, την κοινότητα ή για οποιονδήποτε άλλον, το γεγονός παραμένει ότι είναι κλέφτης. Λέγεται ότι όταν ο Μέγας Αλέξανδρος συνέλαβε έναν κοινό κλέφτη, ο κλέφτης είπε στον Αλέξανδρο, «Ποια είναι

η διαφορά μεταξύ μας; Εγώ είμαι ένας μικρός πλιατσικολόγος, ενώ εσύ είσαι ένας μεγάλος κλέφτης.» Δείχνοντας μεγάλη κατανόηση, ο Αλέξανδρος τον απελευθέρωσε, λέγοντας, «Ναι, δεν υπάρχει διαφορά.» Ασχέτως του αν η ικανοποίηση των αισθήσεων είναι για τον ίδιο, την οικογένειά του, το έθνος του ή για οποιονδήποτε άλλον, είναι, σε τελευταία ανάλυση, ικανοποίηση των αισθήσεων. Η ποιότητα μεταβάλλεται μόνο όταν εργαζόμαστε για την ικανοποίηση των αισθήσεων του Κρίσνα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ή η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* ποτέ δεν αναφέρουν *κρισνα ουβατσα* («Λέει ο Κρίσνα») ή *καπιλαντεβα ουβατσα* («Λέει ο Καπιλαντέβα»). Λένε *μπαγκαβαν ουβατσα* («Λέει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας»). Αυτό σημαίνει ότι η παρουσιαζόμενη εκδοχή είναι τέλεια. Αν δεχθούμε γνώση από έναν συνηθισμένο άνθρωπο, θα υπάρχουν πολλές ατέλειες. Ένα συνηθισμένο πρόσωπο υπόκειται στην πλάνη και έχει επίσης την τάση να εξαπατά. Παρόλο που μπορεί να είναι πολύ προχωρημένος λόγιος, ένα συνηθισμένο πρόσωπο δεν κατέχει τέλεια γνώση. Η τελειότητα είναι κάτι εντελώς διαφορετικό από αυτό που συναντάμε στον υλικό κόσμο. Τελειότητα σημαίνει ότι δεν υπάρχει σφάλμα, δεν υπάρχει πλάνη, δεν υπάρχει εξαπάτηση, δεν υπάρχει ατέλεια. Γι' αυτό οι γραφές που αναφέραμε προηγουμένως λένε *μπαγκαβαν ουβατσα* («Λέει ο Μπαγκαβάν, ο Θεός»), επειδή ο Μπαγκαβάν είναι εξ ολοκλήρου τέλειος. Θα πρέπει, επομένως, να δεχθούμε γνώση από τον Μπαγκαβάν ή από κάποιον που μιλάει σύμφωνα με την εκδοχή του Μπαγκαβάν.

Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα βασίζεται σε αυτή την αρχή. Δεν παρουσιάζουμε κάτι που έχουμε κατασκευάσει οι ίδιοι. Οτιδήποτε κατασκευάζουμε εμείς είναι βέβαιο πως θα είναι ελαττωματικό ή ελλιπές. Τι αξία έχει η φιλοσοφία μου; Τι αξία έχει η σκέψη μου; Συνήθως, οι άνθρωποι λένε, «Κατά τη γνώμη μου», νομίζοντας ότι η γνώμη τους σημαίνει πραγματικά κάτι. Οι άνθρωποι δεν σκέφτονται, «Είμαι απλώς ανόητος.» Οι άνθρωποι εκτιμούν πολύ τη γνώμη τους, πιστεύοντας πως είναι κάτι πολύ σπουδαίο. Όλοι στον υλικό κόσμο έχουν ατελείς αισθήσεις. Συνεπώς, οποιαδήποτε γνώση έχει αποκτηθεί μέσω των

αισθήσεων είναι υποχρεωτικά ατελής. Όπως έχουμε υπογραμμίσει επανειλημμένως, θα πρέπει να δεχθούμε γνώση από τη μαθητική διαδοχή. Η γνώση θα πρέπει να αποκτηθεί από τον Μπαγκαβάν, από τον τέλειο. Αν ακολουθήσουμε απλώς αυτό το σύστημα, μπορούμε να γίνουμε *γκουρου* όλου του κόσμου.

Ο υπηρέτης του Κρίσνα δεν νομίζει ποτέ ότι είναι σπουδαίος *μπακτα*. Ο Κρισναντάσα Καβιράζα Γιοσουάμι, ο συγγραφέας της *Τσετανια-τσαριταμριτα*, έχει πει, *πουρισερα κιτα χαιτε μουνι σε λαγκιστα*: «Είμαι κατώτερος από τα σκουλήκια στα κόπρανα.» (*Αντι* 5.205) Αυτή είναι η νοοτροπία των Βαϊσνάβα. Ένας Βαϊσνάβα είναι από τη φύση του πολύ ταπεινός. Δεν λέει ποτέ, «Είμαι ο Υπέρτατος, έχω γίνει Θεός.» Ο Κρίσνα λέει, «Εγώ είμαι ο Θεός. Λατρεύτε Με.» Οι Βαϊσνάβα λένε, «Ο Κρίσνα είναι ο Θεός. Λατρεύτε τον Κρίσνα.» Δεν είναι δύσκολο να γίνουμε *γκουρου*, αρκεί να επαναλαμβάνουμε ό,τι λέει ο Κρίσνα. Οτιδήποτε δηλώνει ο Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* είναι *νταρμα*. Το *νταρμα* είναι ένα. Δεν μπορεί να υπάρχουν διαφορετικά *νταρμα*. *Νταρμα* σημαίνει τήρηση των εντολών του Θεού. Αν, ωστόσο, δεν γνωρίζουμε τον Θεό ή τις εντολές Του, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να κατασκευάσουμε κάποια σκουπίδια και να μαλώνουμε μεταξύ μας. Αυτό δεν είναι *νταρμα* αλλά φιλοσοφικές εικασίες. Όλες αυτές οι θεωρίες και κάθε κατασκευασμένο *νταρμα* έχουν εκδιωχθεί από τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, επειδή είναι όλα απάτη. Το *μπαγκαβατα-νταρμα* δεν είναι απάτη, επειδή σχετίζεται με τον Υπέρτατο Κύριο. Το *μπακτι* μπορεί να έχει εφαρμογή μόνο στον Μπαγκαβάν, και αν δεν υπάρχει Μπαγκαβάν, δεν υπάρχει *μπακτι*. Αν ο Μπαγκαβάν είναι μηδέν, πού είναι το *μπακτι*; Το *μπακτι* είναι η δοσοληψία μεταξύ του Μπαγκαβάν και του *μπακτα*. Ο Μπαγκαβάν είναι εκεί και οι *μπακτα* είναι εκεί, και οι *μπακτα* απευθύνονται στον Μπαγκαβάν, προσφέρουν τροφή στον Μπαγκαβάν, ψάλλουν τα ονόματα του Μπαγκαβάν, καλούν τους ανθρώπους να ακούσουν για τον Μπαγκαβάν, εκδίδουν βιβλία για τον Μπαγκαβάν και λατρεύουν τον Μπαγκαβάν, και με αυτόν τον τρόπο είναι διαρκώς απορροφημένοι στον Μπαγκαβάν. Αυτή είναι η μέθοδος του *μπακτι*.

ΚΕΙΜΕΝΟ 33

τζαραγιατι ασου για κοσαμ

νιγκιρναμ αναλο γιατα

Το μπακτι, η υπηρεσία αφοσίωσης, διαλύει το λεπτό σώμα του ζωντανού όντος χωρίς ξεχωριστή προσπάθεια, όπως η φωτιά στο στομάχι χωνεύει όλα όσα τρώμε.

Το μπακτι είναι σε πολύ ανώτερη θέση από τη μουκτι, επειδή η προσπάθεια κάποιου για απελευθέρωση από την υλική δουλεία πραγματοποιείται αυτομάτως στην υπηρεσία αφοσίωσης. Αν η δύναμη χώνεψης είναι αρκετή, τότε οτιδήποτε τρώμε θα χωνευθεί από τη φωτιά στο στομάχι. Παρόμοια, ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν χρειάζεται να κάνει ξεχωριστή προσπάθεια για να φτάσει στην απελευθέρωση. Η ίδια η υπηρεσία στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας είναι η μέθοδος της απελευθέρωσης, επειδή η υπηρεσία στον Κύριο είναι απελευθέρωση από την υλική εμπλοκή.

Για έναν αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου, η απελευθέρωση δεν αποτελεί πρόβλημα καθόλου. Η απελευθέρωση συμβαίνει χωρίς ξεχωριστή προσπάθεια. Επομένως, το μπακτι είναι πολύ ανώτερο από τη μουκτι, τη θέση των ιμπερσοναλιστών. Οι ιμπερσοναλιστές υποβάλλονται σε αυστηρές ασκητικότητες για να επιτύχουν τη μουκτι, αλλά ο μπακτα, ασχολούμενος απλώς με τη μέθοδο του μπακτι, και ιδιαίτερα με το ψάλσιμο του *Χαρε Κρισνα, Χαρε Κρισνα, Κρισνα Κρισνα, Χαρε Χαρε / Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε*, αναπτύσσει αμέσως έλεγχο πάνω στη γλώσσα του με το ψάλσιμο και με την αποδοχή των υπολειμμάτων της τροφής που προσφέρεται στο Πρόσωπο της Θεότητας. Μόλις ελεγχθεί η γλώσσα, όλες οι υπόλοιπες αισθήσεις ελέγχονται αυτομάτως. Ο έλεγχος των αισθήσεων είναι η τελειότητα της

αρχής του *γιογκα*, και η απελευθέρωση αρχίζει αμέσως μόλις απασχοληθεί κανείς στην υπηρεσία του Κυρίου. Επιβεβαιώνεται από τον Καπιλαντέβα ότι το *μπακτι*, η υπηρεσία αφοσίωσης, είναι *γκαριγιασι*, ενδοξότερο από τη *σιντι*, την απελευθέρωση.

Σε αυτή τη στροφή αναφέρεται ότι το *μπακτι* διαλύει το λεπτό σώμα. Η πνευματική ψυχή έχει δύο καλύμματα – το λεπτό και το χονδροειδές. Το χονδροειδές σώμα αποτελείται από γη, νερό, φωτιά, αέρα και αιθέρα. Το λεπτό σώμα αποτελείται από νου, νοημοσύνη και εγώ. Από τα οχτώ υλικά στοιχεία, τα πέντε είναι χονδροειδή και τα τρία είναι λεπτά. Δεν μπορούμε να δούμε τα λεπτά στοιχεία, και η ψυχή είναι ακόμα πιο λεπτή. Οποιοσδήποτε έχει μάτια μπορεί να δει το σώμα, αλλά δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε να αντιληφθεί την ψυχή, το πραγματικό πρόσωπο. Όταν καταλάβουμε ότι η ψυχή, δηλαδή το πρόσωπο, έχει αφήσει το σώμα, κλαίμε, «Αχ! Ο φίλος μου έφυγε.» Μπορούμε να αντιληφθούμε ότι το σώμα είναι εκεί, αλλά προφανώς κάτι λείπει. Ήτ' ο φίλος κάποιου διαφέρει από το σώμα. Όταν λέμε, «Αυτός είναι ο φίλος μου», αναφερόμαστε στο σώμα, αλλά αυτό είναι η όραση του ζώου. Τα ζώα σκέφτονται, «Αυτός είναι ο σκύλος φίλος μου και αυτή είναι η σκύλα μητέρα μου.» Δεν μπορούν να δουν πέρα από το χονδροειδές σώμα. Κατά τον ίδιο τρόπο, δεν μπορούμε να δούμε την ψυχή, και αν δεν μπορούμε να δούμε τη μικροσκοπική ψυχή, πώς μπορούμε να ελπίζουμε να δούμε τον Θεό με αυτά τα αδύναμα μάτια; Δεν μπορούμε να δούμε ούτε ο ένας τον άλλον. Πώς μπορούμε τότε να ελπίζουμε να δούμε τον Θεό; Αναφέρεται: *αταχ σρι-κρίσνα-ναμαντι να μπαβεεντ γκραχιαμ ιντριγιαϊχ* «Οι υλικές αισθήσεις δεν μπορούν να εκτιμήσουν το άγιο όνομα του Κρίσνα, τη μορφή Του, τις ιδιότητες και τις διασκεδάσεις Του.»

Οι παρούσες αισθήσεις μας είναι ανίκανες να δουν τον Θεό. Γενικά, κατά τον θάνατο μπορούμε να καταλάβουμε ότι κάτι έχει φύγει. Καταλαβαίνουμε ότι αυτό που βλέπουμε δεν ήταν πραγματικά ο φίλος μας, αλλά ένας σωρός από ύλη. Αυτό είναι γνώση. Ωστόσο, όποιος καταλαβαίνει πριν από τον θάνατο ότι το σώμα είναι απλώς ένας σωρός από ύλη είναι σοφός άνθρωπος. Βλέπει την ψυχή μέσα από τα μάτια της γνώσης. Όσοι βρίσκονται στο χονδροειδές επίπεδο, όσοι είναι σαν τα

ζώα, δεν μπορούν να δουν ούτε την ψυχή ούτε τον Μπαγκαβάν. Οι *καρμι*, οι χονδρειδείς εργαζόμενοι που αποβλέπουν στην απόλαυση, δεν κατανοούν τη διαφορά μεταξύ του σώματος και της ψυχής. Από πολλά εκατομμύρια *καρμι*, ίσως υπάρχει ένας *γκιανι*, ένας άνθρωπος που μπορεί να κατανοήσει. Ο *γκιανι* γνωρίζει πως δεν είναι το σώμα, και από πολλά εκατομμύρια *γκιανι*, ίσως ένας είναι πραγματικά απελευθερωμένος. Οι Μαγιαβάντι νομίζουν ότι επειδή είναι πνευματικές ψυχές, είναι ένα με τον Υπέρτατο. Επειδή κάποιος είναι ίσος ποιοτικά με την Υπέρτατη Ψυχή, δεν σημαίνει ότι είναι ένα μαζί Της. Επειδή οι Μαγιαβάντι νομίζουν ότι έχουν γίνει ένα με τον Ναράγιανα, αποκαλούν ο ένας τον άλλον Ναράγιανα. Λένε, «Είσαι ο Ναράγιανα, είμαι ο Ναράγιανα, όλοι είναι ο Ναράγιανα.» Από αυτή την εσφαλμένη ιδέα, προέρχεται η ιδέα του *νταριντρα-ναραγιανα* (του φτωχού Ναράγιανα). Οι υπηρέτες του Κυρίου, απασχολημένοι πλήρως στην υπηρεσία των λωτοειδών ποδιών του Υπερτάτου Κυρίου, δεν σκέφτονται με αυτόν τον τρόπο. Σκέφτονται, «Αν είμαι ένα με τον Κύριο, τότε πώς έχω πέσει σε αυτή την κατάσταση;» Γνωρίζουν ότι μία σταγόνα θαλασσινού νερού είναι ένα ποιοτικά με τον αχανή ωκεανό, αλλά γνωρίζουν επίσης ότι μία σταγόνα νερού δεν είναι ποτέ ίση με τον ίδιο τον ωκεανό.

Μερικές φορές οι Μαγιαβάντι λατρεύουν τον Κύριο Βίσνου, αλλά δεν πιστεύουν πραγματικά στη μορφή του Κυρίου Βίσνου. Θεωρούν ότι η εικόνα του είναι μία φανταστική μορφή, που χρησιμοποιείται ως μέσο για αυτοσυνειδητοποίηση. Οι Μαγιαβάντι λένε ότι η Απόλυτη Αλήθεια δεν έχει μορφή, *ρουπα*, αλλά αναφέρεται: *ισβαρα παραμα κρισνα σατς-τσιντ-ανανντα-βιγκραχα*. «Ο Κρίσνα, που είναι γνωστός ως Γκοβίνντα, είναι ο υπέρτατος κυρίαρχος. Έχει ένα αιώνιο, μακάριο, πνευματικό σώμα.»

Η λέξη *βιγκραχα* αναφέρεται στην υπέρτατη μορφή, αλλά οι Μαγιαβάντι δεν το καταλαβαίνουν αυτό. Υπάρχουν τόσο πολλοί δήθεν Βαϊσνάβα που λατρεύουν τον Κύριο Βίσνου με στόχο να γίνουν ένα με τον Υπέρτατο. Μερικές φορές δίνουν το παράδειγμα της σταγόνας του νερού που συγχωνεύεται με τον μεγάλο ωκεανό. Αυτό είναι ανοησία. Ο ωκεανός είναι συνδυασμός αμέτρητων μορίων νερού και είναι αδύνατο για ένα μόριο να συγχωνευθεί μέσα στην ολότητα του ωκεανού. Το ηλιακό φως

είναι συνδυασμός αμέτρητων τρισεκατομμυρίων μικρών λαμπερών σωματιδίων, και κάθε σωματίδιο έχει την ατομική του ταυτότητα ως άτομο. Επειδή δεν διαθέτουμε τα μάτια για να δούμε τα μικρά ατομικά τμήματα, νομίζουμε πως είναι ένα, αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι ομογενοποιημένα. Κατά τον ίδιο τρόπο, παρόλο που είμαστε πολύ μικρά σωματίδια του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, έχουμε όλοι μας διαφορετικές ταυτότητες. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (2.12) ο Κρίσνα λέει:

να τβ εβαχαμ τζατου νασαμ να τβαμ νεμε τζαναντιπαχ

να τσαιβα να μπαβισιαμαχ σαρβε βαγιαμ αταχ παραμ

«Δεν υπήρξε ποτέ εποχή που να μην υπήρχαμε, Εγώ, εσύ και όλοι αυτοί οι βασιλιάδες· ούτε στο μέλλον θα πάψει κάποιος από εμάς να υπάρχει.»

Ο Κρίσνα δεν λέει ποτέ στον Αρτζούνα ότι Αυτός, ο Αρτζούνα και όλοι οι στρατιώτες θα γίνουν τελικώς ένα. Αντίθετα, λέει πως όλοι θα διατηρήσουν την ατομικότητά τους.

Όσοι διαθέτουν ολοκληρωμένη γνώση δεν πιστεύουν ποτέ ότι μελλοντικά θα γίνουν ένα με τον Υπέρτατο. Θέλουν απλώς να παραμείνουν στην καταστατική τους θέση ως μικρά κομμάτια του Κρίσνα. Παρόλο που τώρα είμαστε καλυμμένοι από το υλικό σώμα, το υλικό σώμα μπορεί να διαλυθεί εύκολα με τη μέθοδο του *μπακτι-γιογκα*. Αν είμαστε δυνατοί στο *μπακτι-γιογκα*, δεν έχουμε στην πραγματικότητα υλικό σώμα, αλλά πνευματικό. Είμαστε ελεύθεροι.

Όταν βρισκόμαστε σε σύγχυση, θέλουμε να γίνουμε ο σύζυγος της θεάς της τύχης, της Λάκσμι. Ο σύζυγος της θεάς Λάκσμι είναι ο Ναράγιανα, ο Ίδιος ο Θεός. Στον υλικό κόσμο ποθούμε τη Λάκσμι, τη θεά της τύχης, αλλά απογοητευόμαστε στις απόπειρες που κάνουμε. Σκεφτόμαστε, «Τώρα ας γίνω ο σύζυγος της Λάκσμι.» Στην πραγματικότητα, κανείς δεν μπορεί να απολαύσει τη Λάκσμι εκτός του Ναράγιανα. Ακόμα και πολύ υψηλά ιστάμενοι ημίθεοι, όπως ο Κύριος Μπράμα και ο Κύριος Σίβα, είναι κατώτεροι του Ναράγιανα, αλλά είμαστε τόσο ανόητοι που σκεφτόμαστε να πάρουμε τη θέση του Ναράγιανα ή να κάνουμε τον Ναράγιανα *νταριντρα-ναραγιανα*, έναν φτωχό άνθρωπο του δρόμου. Οι

σαστρα δεν εξισώνουν ποτέ τον Ναράγιανα με κανέναν, ακόμα και με τον Κύριο Μπράμα ή τον Κύριο Σίβα, και πολύ περισσότερο με ηλίθιους απατεώνες.

Μπορεί κάποιος να ρωτήσει γιατί μας έχει δημιουργήσει ο Ναράγιανα, γιατί είμαστε συστατικά μέρη του Ναράγιανα. *Εκο μπαχου-σιαμ*. Γιατί ο Ναράγιανα έγινε πολλοί; Μας έχει δημιουργήσει για την απόλαυσή Του. *Ανανταμαγιο 'μπιασατ*. Μας έχει δημιουργήσει με τον ίδιο τρόπο που ένας άνδρας δέχεται μία σύζυγο. Αν κάποιος δεχθεί μία σύζυγο, θα κάνει παιδιά. Ένας άνδρας δέχεται την ευθύνη της συντήρησης συζύγου και παιδιών, επειδή πιστεύει πως μέσω αυτών θα απολαύσει τη ζωή. Στον υλικό κόσμο βλέπουμε ότι το βράδυ ο άνδρας προσπαθεί να απολαύσει τη ζωή με τη γυναίκα του, τα παιδιά και τους φίλους του. Γι' αυτό αναλαμβάνει τόσο πολλές ευθύνες. Αυτό υποτίθεται ότι είναι *αναντα*, ευδαιμονία, επειδή όμως συμβαίνει στον υλικό κόσμο, η *αναντα* μετατρέπεται σε κάτι κακόγουστο. Μπορούμε, ωστόσο, να απολαύσουμε *αναντα* όταν είμαστε με τον Υπέρτατο Πατέρα μας, τον Κρίσνα. Είμαστε όλοι παιδιά του Υπέρτατου Πατέρα, και στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (14.4) ο Κρίσνα ισχυρίζεται πως όλα τα ζωικά είδη είναι παιδιά Του:

σαρβα-γιονισου κωντεγια μουρταγιαχ σαμπαβαντι γιαχ

τασαμ μπραμα μαχαντ γιονιρ αχαμ μπιτζα-πρανταχ πιτα

«Θα πρέπει να γίνει κατανοητό, ω γιε της Κούντι, ότι όλα τα ζωικά είδη γεννιούνται από αυτή την υλική φύση και ότι Εγώ είμαι ο σπερματοδότης πατέρας.»

Ο Υπέρτατος Πατέρας, ο Σρι Κρίσνα, μας έχει δημιουργήσει για την απόλαυσή Του και όχι για να προκαλούμε πόνο και δυστυχία. Παρόλο που είμαστε παιδιά του Κρίσνα, έχουμε εγκαταλείψει τον Υπέρτατο Πατέρα μας, επειδή θέλουμε να απολαύσουμε ανεξάρτητα από Αυτόν. Η συνέπεια είναι ότι υποφέρουμε. Αν ο γιος ενός πλουσίου αφήσει το σπίτι του και προσπαθήσει να απολαύσει τη ζωή του ανεξάρτητα από τον πατέρα του, το μόνο που θα καταφέρει είναι να υποφέρει. Είναι προς όφελός μας να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, στον Θεό, για να απολαύσουμε μαζί με τον αρχικό μας πατέρα, τον Κρίσνα. Αυτό θα μας

κάνει ευτυχισμένους. Ο Κρίσνα είναι γεμάτος πλούτη. Έχει σε πλήρη βαθμό πλούτο, δύναμη, ομορφιά, φήμη, γνώση και απάρνηση. Έχει τα πάντα σε απεριόριστη ποσότητα. Αν επιστρέψουμε στον αρχικό μας πατέρα, μπορούμε να απολαύσουμε μαζί Του απεριόριστα. Δεν είναι δυνατό να απολαύσουμε ανεξάρτητα από τον Κρίσνα. Ούτε μπορούμε να πούμε ότι προκειμένου να απολαύσουμε, θα πρέπει να γίνουμε ένα με τον Κρίσνα. Στον υλικό κόσμο, ο πατέρας μας μάς δίνει τη γέννησή μας, και είμαστε μία οντότητα ξεχωριστή από εκείνον. Αν υποφέρουμε, δεν λέμε, «Αγαπημένε μου πατέρα, υποφέρω. Με κάνεις, σε παρακαλώ, και πάλι ένα με σένα;» Είναι αυτό σοβαρή πρόταση; Ο πατέρας λέει, «Σε γέννησα ξεχωριστό, για να μπορείς να απολαύσεις. Μείνε ξεχωριστός, και θα μένω και εγώ ξεχωριστός, και με αυτόν τον τρόπο θα απολαμβάνουμε. Τώρα μου ζητάς να γίνεις ένα με μένα. Τι ανοησία είναι αυτή;»

Οι Μαγιαβάντι θέλουν να γίνουν ένα με τον Υπέρτατο επειδή υποφέρουν στον υλικό κόσμο. Ο Κρίσνα μας έχει δημιουργήσει για να απολαμβάνουμε στη συντροφιά Του, αλλά εξαιτίας της επιθυμίας μας για ανεξάρτητη απόλαυση, αυτό δεν συμβαίνει. Το αποτέλεσμα είναι ότι υποφέρουμε στον υλικό κόσμο, και επειδή υποφέρουμε, σκεφτόμαστε να γίνουμε ένα με τον πατέρα μας. Είναι δουλειά της *μαγια* να προσπαθήσει να χτίσει τείχη γύρω από το ζωντανό ον, να το φουσιώσει από υπερηφάνεια, και η τελευταία παγίδα της *μαγια* είναι να κάνει το ζωντανό ον να νομίζει ότι μπορεί να γίνει ένα με τον Θεό. Οι Μαγιαβάντι νομίζουν ότι το να γίνει κανείς ένα με τον Υπέρτατο αποτελεί την ύψιστη τελειότητα, αλλά αυτό δεν είναι τελειότητα, επειδή η αρχική καταστατική μας θέση είναι να απολαμβάνουμε τη συντροφιά του Κρίσνα. Οι φίλοι κάθονται μαζί σε ένα δωμάτιο και απολαμβάνουν ο ένας τη συντροφιά του άλλου. Τι είδους απόλαυση θα μπορούσε να έχει κάποιος μόνος του; Η ποικιλία είναι η μητέρα της απόλαυσης, και αληθινή απόλαυση είναι να είναι κανείς στη συντροφιά του Κρίσνα. Γι' αυτό οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κρίσνα δεν επιθυμούν ποτέ να γίνουν ένα με τον Υπέρτατο. Ο Τσετάνια Μαχαπράμπού είπε:

μαμα τζανμανι τζανμανισβαρε

μπαβαταντ μπακτιρ αχαϊτούκι τβαγι

«Ω Παντοδύναμε Κύριε, δεν επιθυμώ να συγκεντρώσω πλούτη, δεν λαχταρώ όμορφες γυναίκες και δεν ζητάω οπαδούς. Ζητάω μόνο να Σε υπηρετώ αναίτια με αφοσίωση σε κάθε μου ζωή.» (*Σικασαστακα* 4) Αυτό είναι αληθινή *ανανντα*. Αν δεν είμαστε πλήρως ικανοί υπηρέτες του Κρίσνα, δεν μπορούμε να εισέλθουμε στους πλανήτες Βαϊκούντα. Θα είμαστε υποχρεωμένοι να ζήσουμε έξω, στο *μπραματζιοτι*. Αν αυτό επιθυμούμε, ο Κρίσνα θα μας προσφέρει την ευκαιρία. Στο κάτω-κάτω, ο Κρίσνα είναι τα πάντα. Είναι το *μπραματζιοτι*, καθώς επίσης και η Παραμάτμα. Αν θέλουμε να γίνουμε ένα με τον Υπέρτατο, θα μας επιτραπεί να ζήσουμε έξω από τους πλανήτες Βαϊκούντα, στο *μπραματζιοτι*. Ωστόσο, αυτή η θέση δεν είναι αιώνια. Όπως έχουμε εξηγήσει προηγουμένως, δεν μπορούμε να ζήσουμε αιωνίως στο *μπραματζιοτι*, επειδή θέλουμε ποικιλία. Χωρίς ποικιλία, δεν υπάρχει απόλαυση.

Σε κάθε περίπτωση, όποιος είναι αφοσιωμένος στον Κρίσνα είναι απελευθερωμένος. Μπορεί να ασχολείται με κάποια δουλειά ή με κάποιο επάγγελμα, αλλά σκέφτεται πάντοτε πώς να υπηρετήσει τον Κρίσνα και με αυτόν τον τρόπο απελευθερώνεται αυτομάτως. Δεν σκέφτεται πώς να γίνει ένα με τον Υπέρτατο και να φτάσει στην απελευθέρωση. Αντίθετα, η απελευθέρωσή του βρίσκεται στην προσωπική του σχέση με τον Ίδιο τον Υπέρτατο Κύριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ

Διαλογισμός πάνω στις υπερβατικές μορφές του Κυρίου

ΚΕΙΜΕΝΟ 34

*ναϊκατματαμ με σπριχαγιαντι κετσιν
ματ-παντα-σεβαμπιρατα μαντ-ιχαχ
γιε 'νιονγιατο μπαγκαβαταχ πρασατζία
σαμπατζαγιαντε μαμα πωρουσανι*

Ένας αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου που είναι προσηλωμένος στις δραστηριότητες της υπηρεσίας αφοσίωσης και που προσφέρει πάντα υπηρεσία στα λωτοειδή Μου πόδια, δεν επιθυμεί ποτέ να γίνει ένα με Μένα. Ένας τέτοιος αφοσιωμένος υπηρέτης, που είναι ακλόνητος στην υπηρεσία του, δοξάζει πάντοτε τις διασκεδάσεις και τα έργα Μου.

Υπάρχουν πέντε είδη απελευθέρωσης που μνημονεύονται στις γραφές. Η μία είναι να γίνει κανείς ένα με το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ή να απαρνηθεί την ατομικότητά του και να συγχωνευθεί με το Υπέρτατο Πνεύμα. Αυτό ονομάζεται *εκατματαμ*. Ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν δέχεται ποτέ αυτό το είδος απελευθέρωσης. Τα άλλα τέσσερα είδη απελευθέρωσης είναι: το να προαχθεί κανείς στον ίδιο πλανήτη με

τον Θεό, τη Βαϊκούντα, το να συναναστρέφεται προσωπικά με τον Υπέρτατο Κύριο, το να το να αποκτήσει τα ίδια πλούτη με τον Κύριο και το να αποκτήσει τα ίδια σωματικά χαρακτηριστικά με τον Κύριο. Ένας αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης, όπως θα εξηγήσει ο σοφός Καπίλα, δεν πασχίζει για κανένα από τα πέντε είδη απελευθέρωσης. Απεχθάνεται ιδιαίτερα την απόπειρα να γίνει ένα με το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Σρίλα Πραμποντανάντα Σαρασβατί, ένας μέγας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου Τσετάνια, είπε, *καϊβαλιαμ ναρακαγιατε*: «Η ευτυχία του να γίνει κανείς ένα με τον Υπέρτατο Κύριο, που είναι η βλέψη των Μαγιαβάντι, θεωρείται κολασμένη.» Αυτή η ενότητα δεν είναι για αγνούς αφοσιωμένους υπηρέτες.

Υπάρχουν πολλοί υποτιθέμενοι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου που νομίζουν ότι στην υπό όρους κατάσταση μπορούμε να λατρεύουμε το Πρόσωπο της Θεότητας, αλλά ότι σε τελευταία ανάλυση δεν υπάρχει πρόσωπο. Λένε ότι εφόσον η Απόλυτη Αλήθεια είναι απρόσωπη, μπορεί κάποιος να φαντάζεται προσωρινά μία προσωπική μορφή της απρόσωπης Απόλυτης Αλήθειας, αλλά μόλις απελευθερωθεί, η λατρεία σταματά. Αυτή είναι η θεωρία που προωθεί η φιλοσοφία των Μαγιαβάντι. Στην πραγματικότητα, οι ιμπερσοναλιστές δεν συγχωνεύονται στην ύπαρξη του Υπερτάτου Προσώπου, αλλά στην προσωπική σωματική λάμψη Του, που ονομάζεται *μπραματζιοτι*. Μολονότι το *μπραματζιοτι* δεν διαφέρει από το σώμα Του, αυτού του είδους η ενότητα (η συγχώνευση στη σωματική λάμψη του Προσώπου της Θεότητας) δεν είναι αποδεκτή από έναν αγνό αφοσιωμένο υπηρέτη, επειδή οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου απολαμβάνουν μεγαλύτερη ευχαρίστηση από τη συγχώνευση στην ύπαρξή Του. Η μεγαλύτερη ευχαρίστηση είναι να υπηρετεί κανείς τον Κύριο. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες σκέφτονται πάντοτε πώς να Τον υπηρετήσουν. Σχεδιάζουν συνεχώς τους τρόπους και τα μέσα για να υπηρετήσουν τον Υπέρτατο Κύριο, ακόμα και ανάμεσα στα μεγαλύτερα υλικά εμπόδια.

Οι Μαγιαβάντι θεωρούν τις περιγραφές των διασκεδάσεων του Κυρίου ως μύθους, αλλά δεν είναι· είναι ιστορικά γεγονότα. Οι αγνοί αφοσιωμένοι υπηρέτες δέχονται τις αφηγήσεις των διασκεδάσεων του Κυρίου ως

Απόλυτη Αλήθεια. Οι λέξεις *μαμα πωρουνσανι*, «τα ένδοξα έργα Μου», έχουν ιδιαίτερη σημασία. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες έχουν μεγάλη προσκόλληση στην εξύμνηση των έργων του Κυρίου, ενώ οι Μαγιαβάντι δεν μπορούν ούτε να σκέφτονται αυτά τα έργα. Σύμφωνα με αυτούς η Απόλυτη Αλήθεια είναι απρόσωπη, χωρίς όμως προσωπική ύπαρξη, πώς μπορεί να υπάρξει δράση; Επειδή οι ιμπερσοναλιστές θεωρούν τις δραστηριότητες που αναφέρονται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και στα άλλα βεδικά έργα φανταστικές ιστορίες, τις ερμηνεύουν με τον πιο άθλιο και προσβλητικό τρόπο. Δεν έχουν ιδέα για το Πρόσωπο της Θεότητας. Χώνουν τη μύτη τους στις γραφές χωρίς να υπάρχει λόγος και τις ερμηνεύουν με απατηλό τρόπο για να παραπλανήσουν τους αθώους ανθρώπους. Οι επιδράσεις της φιλοσοφίας Μαγιαβάντα είναι πολύ επικίνδυνες για τους ανθρώπους, και γι' αυτό ο Κύριος Τσετάνια προειδοποίησε τους οπαδούς Του να μην ακούν ποτέ από κανέναν Μαγιαβάντι για καμία από τις γραφές. Οι Μαγιαβάντι θα κάνουν ζημιά σε ολόκληρη τη μέθοδο και ο ακροατής τους δεν θα μπορέσει ποτέ να έλθει στον δρόμο της υπηρεσίας αφοσίωσης για να φτάσει στην ύψιστη τελειότητα. Ίσως μπορέσει να το καταφέρει μετά από πάρα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Αναφέρεται καθαρά από τον σοφό Καπίλα ότι οι δραστηριότητες του *μπακτι* είναι υπερβατικές σε σχέση με τη *μουκτι*. Αυτό ονομάζεται *παντσανα-πουρουνσαρτα*. Συνήθως, οι άνθρωποι ασχολούνται με δραστηριότητες που αποσκοπούν στη θρησκεία, την οικονομική ανάπτυξη και την ικανοποίηση των αισθήσεων, και τελικώς εργάζονται με την ιδέα ότι πρόκειται να γίνουν ένα με τον Υπέρτατο Κύριο (*μουκτι*). Το *μπακτι* όμως είναι υπερβατικό σε σχέση με όλες αυτές τις δραστηριότητες. Γι' αυτό η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* αρχίζει λέγοντας ότι στην *Μπαγκαβαταμ* δεν έχει θέση κανενός είδους δήθεν θρησκευτικότητα. Οι κάθε είδους τελετουργικές δραστηριότητες για οικονομική ανάπτυξη και ικανοποίηση των αισθήσεων και, ύστερα από την απογοήτευση στην ικανοποίηση των αισθήσεων, η επιθυμία να γίνει κανείς ένα με τον Υπέρτατο Κύριο, απορρίπτονται όλες από την *Μπαγκαβαταμ*. Η *Μπαγκαβαταμ* προορίζεται ειδικά για τους αγνούς αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου που

βρίσκονται πάντοτε στη συνείδηση του Κρίσνα, που ασχολούνται με τα έργα του Κυρίου και που δοξάζουν πάντοτε αυτά τα υπερβατικά έργα. Οι αγνοί αφοσιωμένοι υπηρέτες λατρεύουν τα υπερβατικά έργα του Κυρίου στη Βρινντάβανα, την Ντβάρακα και τη Ματούρα, όπως αυτά περιγράφονται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* και σε άλλες *Πουρανα*. Οι φιλόσοφοι Μαγιαβάντι τα απορρίπτουν πλήρως ως μύθους, στην πραγματικότητα όμως είναι σπουδαία και άξια λατρείας θέματα και γι' αυτό τα απολαμβάνουν μόνο οι αφοσιωμένοι υπηρέτες. Αυτή είναι η διαφορά μεταξύ ενός Μαγιαβάντι και ενός αγνού αφοσιωμένου υπηρέτη ως προς τον τρόπο που βλέπουν τις γραφές.

Οι βεδικές γραφές είναι *κρίσνα-κατα*, θέματα σχετικά με τον Κρίσνα, και αυτά τα θέματα δεν είναι αντικείμενο συζήτησης σε λέσχες που γίνονται δημόσιες συζητήσεις. Προορίζονται για τους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κρίσνα. Όσοι δεν είναι αφοσιωμένοι στον Κρίσνα χάνουν απλώς την ώρα τους διαβάζοντας την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, και έχουμε αναφέρει συχνά ότι οι υποτιθέμενοι λόγιοι, πολιτικοί και φιλόσοφοι προσφέρουν παραπλανητικά σχόλια όταν επιχειρούν να ερμηνεύσουν την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Ο Σρίλα Μπακτισιντάντα Σαρασβατί Τάκουρ έλεγε πως είναι όπως οι άνθρωποι που προσπαθούν να γλείψουν ένα βάζο με μέλι, αλλά προκειμένου να γευθεί κάποιος το μέλι, θα πρέπει το βάζο να ανοιχτεί, και το κλειδί για να ανοιχτεί είναι ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου. Γι' αυτό λέγεται:

*σαταμ πρασανγκαμ μαμα βιρια-σμαβιντο
μπαβαντι χριτ-καρνα-ρασαγιαναχ καταχ
τατζ-τζοσαναντ ασβ απαβαργκα-βαρτμανι
σραντα ρατιρ μπακτιρ ανουκραμισιατι*

«Στη συντροφιά αγνών αφοσιωμένων υπηρέτων, η συζήτηση για τις διασκεδάσεις και τα έργα του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας είναι πολύ ευχάριστη και ικανοποιεί το αφτί και την καρδιά. Με την καλλιέργεια αυτής της γνώσης, προοδεύει κανείς σταδιακά στον δρόμο της απελευθέρωσης και στο εξής είναι ελευθερωμένος και η έλξη του

σταθεροποιείται. Τότε αρχίζει η αληθινή αφοσίωση και η αληθινή υπηρεσία αφοσίωσης.» (Μπαγκ. 3.25.25)

Ο Θεός είναι αιώνιος, και οι οδηγίες Του και οι ακόλουθοί Του είναι επίσης αιώνια. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (4.1) ο Κρίσνα λέει στον Αρτζούνα ότι πριν από εκατομμύρια χρόνια είπε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* στον θεό του ήλιου. Η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ειπώθηκε στον Αρτζούνα πριν από πέντε χιλιάδες χρόνια, και αν την διαβάσουμε σήμερα θα δούμε ότι είναι ακόμα φρέσκια. Η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και ο Κρίσνα δεν γερνάνε ποτέ. Παρόλο που ο Κρίσνα είναι ο αρχαιότερος όλων, ο γηραιότερος όλων, παραμένει πάντοτε ένα νεαρό αγόρι στην εφηβεία του. Ποτέ δεν φαίνεται μεγαλύτερος από είκοσι ετών. Τα λόγια του Κρίσνα είναι απόλυτα, καθώς και η μορφή Του, οι ιδιότητες και τα έργα Του. Είναι πάντοτε φρέσκια και καινούργια. Αν δεν ήταν, πώς θα μπορούσαν οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Του να τα δοξάζουν κάθε μέρα με όλο και μεγαλύτερο ενθουσιασμό; Όσο περισσότερο δοξάζει κανείς τον Κρίσνα, τόσο περισσότερο ενθουσιώδης γίνεται στο να δοξάζει, να δοξάζει, να δοξάζει. Αυτή είναι η έννοια της πνευματικότητας. Στον υλικό κόσμο, αν επαναλάβουμε κάτι μία, δύο, τρεις ή τέσσερις φορές, στο τέλος γίνεται κοινότυπο, βαρετό και αποκρουστικό. Ωστόσο, το *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα μπορεί να το ψέλνει κάποιος είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα, να αισθάνεται ότι είναι φρέσκο και να το ψέλνει με ενθουσιασμό. Δεν είναι κάποιος υλικός ήχος, όπως οι ήχοι που ακούμε στο ραδιόφωνο. Είναι πνευματικός ήχος που έρχεται από τον πνευματικό κόσμο. Ακόμα και στον υλικό κόσμο μπορούμε να αποδεσμεύσουμε έναν ήχο από ένα μέρος, και μπορεί να ακουστεί χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά. Ο πνευματικός ήχος μπορεί να εκπορεύεται από πολλά τρισεκατομμύρια χιλιόμετρα μακριά, και μπορεί να ακουστεί, αρκεί να έχει κανείς το μηχανήμα για να τον συλλάβει. Το μηχανήμα αυτό ονομάζεται *μπαγκαβατα-πρεμα*. Όσοι έχουν αναπτύξει αγάπη για τον Θεό μπορούν να τον ακούν.

Ο Αρτζούνα δεν ήταν ούτε Βενταντιστής ούτε *σαννιασι* ούτε ιδιαίτερα προχωρημένος στην πνευματική κατανόηση. Άκουσε, εντούτοις, την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, επειδή ήταν *μπακτα*. Άθεοι λόγιοι και πολιτικοί δεν μπορούν να κατανοήσουν την υπερβατική ηχητική δόνηση. Μπορούν

μόνο να γλείφουν το βάζο με το μέλι. Οι ανόητοι και οι αχρείοι τρώνε και πίνουν τα πάντα χωρίς περιορισμούς, πιστεύοντας ότι το κάνουν στο όνομα της θρησκείας. Υπάρχουν πολλοί υποτιθέμενοι *σουαμι* και *μογκι* που λένε στους οπαδούς τους ότι μπορούν να κάνουν οτιδήποτε συνεχίζοντας να προσδεύουν πνευματικά, αυτό όμως είναι αδύνατο. Πρέπει να γίνει κανείς αγνός *μπραμανα*, να ελέγχει τον νου και τις αισθήσεις και να συζητά για το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας με *σαντου*. Αυτό μπορεί να ακούγεται πολύ δύσκολο, αλλά μπορεί κανείς να γίνει *σατ*, άγιο πρόσωπο, μέσα σε ένα δευτερόλεπτο. Αν κάποιος το θέλει πολύ, μπορεί να εγκαταλειφθεί στον Κρίσνα αμέσως.

Όταν πλησιάσει κάποιος τον Κρίσνα, θα πρέπει να Του πει, «Αγαπημένε μου Κρίσνα, σε έχω ξεχάσει. Τώρα είμαι εντελώς παραδομένος σ' Εσένα. Μπορείς να με σκοτώσεις αν το επιθυμείς ή, αν θέλεις, μπορείς να με προστατέψεις.» Όταν ο Υπέρτατος Κύριος ρώτησε τον Μαχαράζα Πραλάντα τι ευλογία επιθυμούσε, ο Μαχαράζα Πραλάντα απάντησε, «Αγαπημένε μου Κύριε, γιατί θα πρέπει να ζητήσω κάποια ευλογία απλώς επειδή έχω υποφέρει για Σένα; Είσαι πανίσχυρος, και οτιδήποτε έχω, το έχω από Σένα. Γεννήθηκα σε οικογένεια δαιμόνων και είχα την τάση για υλικές απολαύσεις. Έχω δει τον ισχυρό πατέρα μου, τον οποίον φοβόντουσαν ακόμα και οι ημίθεοι, να εκμηδενίζεται σε ένα δευτερόλεπτο. Γιατί θα πρέπει να ζητήσω οτιδήποτε; Σε παρακαλώ, απασχόλησέ με στην υπηρεσία του υπηρέτη Σου. Αυτό είναι το μόνο που θέλω. Δεν επιθυμώ τίποτε άλλο.» Με αυτόν τον τρόπο, ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν ζητά ποτέ τίποτε υλικό από το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες ικανοποιούνται δοξάζοντας τον Κύριο. Αυτός είναι ο δρόμος του *μπακτι-μογκα*.

Ο Κρίσνα κατέρχεται για να ευχαριστήσει τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του και να καταστρέψει τους δαίμονες. Οι δαίμονες ήταν παρόντες από την πρώτη κιόλας στιγμή κατά τη γέννηση του Κρίσνα. Ο Κάμσα είπε στους αξιωματικούς του, «Μόλις γεννηθεί ο Κρίσνα, να μου το πείτε. Θα Τον σκοτώσω αμέσως.» Σκεφτόταν συνεχώς τον Κρίσνα με αυτόν τον τρόπο, αρνητικά. Παρόμοια, θα συναντήσουμε τόσο πολλούς δήθεν θρησκευόμενους, που ο μόνος σκοπός τους είναι να σκοτώσουν τον

Κρίσνα. Με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, προσπαθούν να διώξουν τον Κρίσνα από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Θα σχολιάσουν την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, αλλά στα σχόλιά τους δεν υπάρχει ποτέ μνεία του Κρίσνα. Δεν λένε ποτέ ότι ο Κρίσνα είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και ότι θα πρέπει να λατρεύεται. Αυτό σημαίνει πως είναι *ασουρα*, δαίμονες, μολονότι παρουσιάζονται ως μεγάλοι λόγιοι. Προσπαθούν με κάθε τρόπο να αποφύγουν το *κρίσνα-μπακτι*, και ολόκληρη η προπαγάνδα τους στοχεύει σε αυτό.

ΚΕΙΜΕΝΟ 35

*πασιαντι τε με ρουτσιρανι αμμπα σανταχ
πρασανν-βακταρουνα-λοτσανανι
ρουπανι ντιβιανι βαρ-πραντανι
σακαμ βατσαμ σπριχανιγιαμ βανταντι*

Ω μητέρα Μου, οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Μου βλέπουν πάντα το χαμογελαστό πρόσωπο της μορφής Μου, με μάτια σαν τον ανατέλλοντα πρωινό ήλιο. Τους αρέσει να βλέπουν τις διάφορες υπερβατικές μορφές Μου, που είναι όλες καλοκάγαθες, και μιλούν επίσης με ευχάριστο τρόπο για Μένα.

Οι Μαγιαβάντι και οι άθεοι θεωρούν τις μορφές των Θεοτήτων στον ναό του Κυρίου ως είδωλα, αλλά οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου δεν λατρεύουν είδωλα. Λατρεύουν απευθείας το Πρόσωπο της Θεότητας στην ενσάρκωσή Του *αρτσα*. Η λέξη *αρτσα* αναφέρεται στη μορφή που μπορούμε να λατρέψουμε στην παρούσα κατάστασή μας. Στην παρούσα κατάσταση μας δεν είναι δυνατό να δούμε τον Θεό στην πνευματική Του μορφή, επειδή τα υλικά μάτια μας και οι υλικές αισθήσεις μας δεν

μπορούν να συλλάβουν μία πνευματική μορφή. Δεν μπορούμε να δούμε ούτε την πνευματική μορφή της ατομικής ψυχής. Όταν πεθαίνει ένας άνθρωπος δεν μπορούμε να δούμε πώς η πνευματική μορφή αφήνει το σώμα. Αυτό είναι το μειονέκτημα των υλικών αισθήσεών μας. Προκειμένου να μπορεί να ιδωθεί από τις υλικές αισθήσεις μας, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας δέχεται μία ταιριαστή μορφή, η οποία ονομάζεται *αρτσα-βιγκραχα*. Η *αρτσα-βιγκραχα*, που μερικές φορές αποκαλείται ενσάρκωση *αρτσα*, δεν διαφέρει από Αυτόν. Όπως το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας δέχεται διάφορες ενσαρκώσεις, έτσι δέχεται και μορφές φτιαγμένες από ύλη - πηλό, ξύλο, μέταλλο, πετράδια, κλπ.

Υπάρχουν πολλές εντολές των γραφών οι οποίες δίνουν οδηγίες για το σμίλευμα μορφών του Κυρίου. Οι μορφές αυτές δεν είναι υλικές. Αν ο Θεός είναι πανταχού παρών, είναι επίσης και στα υλικά στοιχεία. Γι' αυτό δεν υπάρχει αμφιβολία. Οι άθεοι όμως σκέφτονται διαφορετικά. Παρόλο που κηρύσσουν ότι τα πάντα είναι ο Θεός, όταν πηγαίνουν στον ναό και βλέπουν τη μορφή του Κυρίου, αρνούνται πως είναι ο Θεός. Σύμφωνα με τη δική τους θεωρία, όλα είναι ο Θεός. Τότε γιατί η Θεότητα δεν είναι ο Θεός; Στην πραγματικότητα, δεν έχουν αντίληψη του Θεού. Η όραση των αφοσιωμένων υπηρετών, ωστόσο, διαφέρει· η όρασή τους είναι αλειμμένη με αγάπη για τον Θεό. Μόλις δουν τον Κύριο στις διάφορες μορφές Του, οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου γεμίζουν από αγάπη, γιατί δεν βρίσκουν καμία διαφορά ανάμεσα στον Κύριο και τη μορφή Του στον ναό, όπως κάνουν οι άθεοι. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες βλέπουν το χαμογελαστό πρόσωπο της Θεότητας στον ναό ως υπερβατικό και πνευματικό και αγαπούν πολύ τα στολίδια στο σώμα του Κυρίου. Είναι καθήκον του πνευματικού δασκάλου να δείξει στους μαθητές του πώς να στολίζουν τη Θεότητα στον ναό, πώς να καθαρίζουν τον ναό και πώς να λατρεύουν τη Θεότητα. Υπάρχουν διάφορες διαδικασίες, κανόνες και ρυθμίσεις που τηρούνται στους ναούς του Βίσνου, και οι αφοσιωμένοι υπηρέτες πηγαίνουν εκεί και βλέπουν τη Θεότητα, τη *βιγκραχα*, και απολαμβάνουν πνευματικά αυτή τη μορφή, επειδή όλες οι Θεότητες είναι καλοκάγαθες. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες εκφράζουν τον νου τους

μπροστά στη Θεότητα, και σε πολλές περιπτώσεις η Θεότητα δίνει και αυτή απαντήσεις. Θα πρέπει όμως να είναι κάποιος πολύ εξυψωμένος, αφοσιωμένος υπηρέτης προκειμένου να είναι σε θέση να μιλάει με τον Υπέρτατο Κύριο. Μερικές φορές ο Κύριος πληροφορεί τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του μέσω ονείρων. Αυτές οι δοσοληψίες μεταξύ της Θεότητας και του αφοσιωμένου υπηρέτη δεν γίνονται αντιληπτές από τους άθεους, αλλά ο αφοσιωμένος υπηρέτης τις απολαμβάνει.

Σίγουρα, όσοι έχουν τα μάτια για να δουν τον Κρίσνα, θα Τον δουν. Όταν ο Τσετάνια Μαχαπραμπού εισήλθε στον ναό του Τζαγκιαννάτα, λιποθύμησε αμέσως μόλις είδε τη Θεότητα. Είπε, «Α, να ο Κύριός Μου! Να ο Κύριός Μου!» Προκειμένου να δει κανείς, πρέπει να γίνει *σανταχ*, αφοσιωμένος υπηρέτης, και γίνεται κανείς *σανταχ* μέσω παιδείας. Όταν αναπτύξουμε αγάπη για τον Κρίσνα, θα δούμε αμέσως τον Κρίσνα και θα λιποθυμήσουμε, λέγοντας, «Α, να ο Κύριός Μου!» Ωστόσο, όσοι δεν έχουν πίστη, όσοι προσπαθούν πάντα να αρνηθούν τον Κρίσνα, θα πουν, «Α, να ένα είδωλο. Αυτό είναι απλώς ένα κομμάτι πέτρας.»

Πρέπει να λαχταράμε να δούμε τον Κρίσνα και να μιλήσουμε μαζί Του. Εκείνος περιμένει να δει αν ενδιαφερόμαστε να μιλήσουμε μαζί Του. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (10.10) ο Σρι Κρίσνα λέει:

τεσαμ σατατα-γιουκταναμ

μπατζαταμ πριτι-πουρβακαμ

ντανταμ μουντι-γιογκαμ ταμ

γιενα μαμ ουπαγιαντι τε

«Σε εκείνους που είναι διαρκώς αφοσιωμένοι σ' Εμένα και Με λατρεύουν με αγάπη, δίνω την κατανόηση με την οποία μπορούν να έλθουν σ' Εμένα.»

Αν θέλουμε να μιλήσουμε σε κάποιον σημαντικό άνθρωπο, θα πρέπει να πληρούμε κάποιες προϋποθέσεις. Δεν μπορούμε να μιλήσουμε αμέσως στον πρόεδρο ή ακόμα και σε κάποιον γερουσιαστή μόνο και μόνο επειδή θέλουμε να τους μιλήσουμε. Θα πρέπει κατά κάποιον τρόπο

να συμμορφωθούμε με συγκεκριμένους κανονισμούς. Ο Κρίσνα είναι έτοιμος να μας μιλήσει, και γι' αυτόν τον σκοπό έχει κατέλθει ως *αρτσα-μουρτι*, Θεότητα, προκειμένου να Τον δούμε. Πρέπει απλώς να γίνουμε άξιοι να Του μιλήσουμε. Οι μη αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου, οι Μαγιαβάντι, οι οποίοι θέλουν να αρνούνται τον Κρίσνα, λένε ότι ο Θεός δεν έχει μάτια ούτε πόδια ούτε χέρια ούτε αφτιά και ούτω καθεξής. Αυτό λέει εμμέσως ότι ο Θεός είναι τυφλός και κουφός και ότι δεν μπορεί να κάνει αυτό ή εκείνο. Με αυτόν τον τρόπο, προσβάλλουν εμμέσως τον Θεό. Πρόκειται περί βλασφημίας. Ο Θεός δεν θέλει να ακούει τέτοιες ανοησίες. Γι' αυτό λέγεται σε αυτή τη στροφή: *σακαμ βατσαμ σπιχανγιαμ βανταντι*. Λέγοντας ότι ο Κρίσνα είναι τυφλός, ότι δεν έχει μάτια, ότι δεν έχει χέρια, ότι δεν έχει τίποτα, λέμε εμμέσως ότι ο Κρίσνα δεν υπάρχει. Αυτός σίγουρα δεν είναι ένας κολακευτικός τρόπος για να μιλάμε για τον Κρίσνα. Αν θέλουμε να μιλάμε για τον Κρίσνα, πρέπει να συμβουλευθούμε τη βεδική γραμματεία. Τότε θα κατανοήσουμε πώς πρέπει να λατρεύεται ο Κρίσνα.

Στην *Μπραμα-σαμχίτα* (5.29) αναφέρεται: «Ο Σρι Κρίσνα παίζει με τη φλογέρα Του, και τα μάτια Του είναι όμορφα σαν τα πέταλα του άνθους του λωτού. Φορά ένα φτερό από παγώνι στα μαλλιά Του, και η μορφή Του είναι πανέμορφη.» Οι Μαγιαβάντι λένε, «Απλώς φανταστείτε κάποια μορφή του Θεού.» Αλλά δεν μπορεί να φαντάζεται κάποιος τη μορφή του Θεού. Η μορφή του Θεού δεν είναι φανταστική· είναι πραγματική. Αυτή την πληροφορία την παίρνουμε από τις Βέδες. Όταν ο Κρίσνα ήταν παρών σε αυτή τη γη, παρουσίασε τη μορφή και τα έργα Του. Όλα αυτά είναι θεϊκά· δεν είναι υλικά. Το σώμα του Κρίσνα είναι *σατς-τσιτ-αναντα-βιγκραχα*. Δεν έχει καμία σχέση με τίποτε το υλικό. Κατέρχεται ως χάρη στους αφοσιωμένους υπηρέτες Του, που ανυπομονούν πάντοτε να Τον δουν. Η πρώτη Του δουλειά είναι να δώσει χαρά στους αφοσιωμένους υπηρέτες Του και η δεύτερη δουλειά Του είναι να σκοτώσει τους δαίμονες, που δημιουργούν πάντοτε προβλήματα στους αφοσιωμένους υπηρέτες Του. Είναι στη φύση των δαιμόνων να δημιουργούν προβλήματα στους αφοσιωμένους υπηρέτες, όπως ακριβώς στη Δύση, ο Κύριος Ιησούς Χριστός σταυρώθηκε επειδή κήρυττε τη συνείδηση του

Θεού. Παρόμοια, ο Χιρανιακασιπού προσπάθησε να σκοτώσει τον πεντάχρονο γιο του, τον Μαχαράζα Πραλάντα, επειδή μιλούσε για τον Κρίσνα. Υπήρχαν πολλοί δαίμονες που προσπάθησαν να σκοτώσουν τον Ίω τον Κρίσνα, μεγάλοι δαίμονες όπως η Πούτανα, ο Αγκάσουρα, ο Μπαιάσουρα και ο Κάμσα. Μολαταύτα, ο Κρίσνα τους καταστρέφει όλους με την παντοδυναμία Του.

Στην πραγματικότητα, όλοι στον υλικό κόσμο είναι λίγο-πολύ *ασουρα*, άθεοι. Αν κάποιος κηρύττει, θα πρέπει να μάθει να ανέχεται τους *ασουρα* και να μιλά με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορέσουν να γίνουν και εκείνοι αφοσιωμένοι υπηρέτες. Θα πρέπει να μιλάμε πάντοτε για τον Κρίσνα με ευχάριστο τρόπο, και τότε θα έχουμε όφελος. Έν άλλο όνομα του Κρίσνα είναι Ούτταμα-σλόκα, το οποίο δείχνει ότι λατρεύεται με τα καλύτερα και εκλεκτότερα λόγια. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούμε όποιες λέξεις θέλουμε. Υπάρχουν πολλές προσευχές στις βεδικές γραφές και επίσης στη Βίβλο και στο Κοράνι. Παρόλο που οι Χριστιανοί και οι Μωαμεθανοί δεν λατρεύουν τη Θεότητα του ναού, προσφέρουν προσευχές στον Κύριο, και αυτό είναι επίσης *μπακτι*. *Αρτσαναμ βαννταναμ*.

Υπάρχουν εννέα διαφορετικές μέθοδοι λατρείας του Κυρίου, και μπορεί κάποιος να δεχθεί μία από αυτές ή και όλες τους. Θα πρέπει να χρησιμοποιούμε πολύ εκλεκτά λόγια και να παραδινόμαστε στον Κρίσνα, αλλά δεν θα πρέπει να λέμε πράγματα που δεν Τον ευχαριστούν. Δεν θα πρέπει να ισχυριζόμαστε ότι ο Θεός είναι άμορφος και ότι δεν έχει μάτια, κεφάλι, κλπ. Στην πραγματικότητα, αναφέρεται στις Βέδες ότι ο Κρίσνα δεν έχει χέρια, αλλά μπορεί να δεχθεί τις προσφορές μας. Αυτό σημαίνει πως δεν έχει υλικά χέρια. Αν δεν έχει πράγματι χέρια, τότε πώς μπορεί και τα απλώνει εκατομμύρια χιλιόμετρα μακριά για να δεχθεί την προσφορά μας; Η Γκολόκα Βριντάβανα βρίσκεται πολλά τρισεκατομμύρια χιλιόμετρα μακριά, αλλά ο Κρίσνα μπορεί να δεχθεί οτιδήποτε Του προσφέρουμε. Όταν οι Βέδες λένε ότι ο Θεός δεν έχει χέρια, εννοούν ότι δεν έχει υλικά χέρια. Τα χέρια Του είναι *σατς-τσιτ-αναντα-βιγκραχα*. Αν μπορέσουμε να κατανοήσουμε τα έργα του Κρίσνα, τη μορφή Του, τις ιδιότητες και τις διασκεδάσεις Του με αυτόν τον τρόπο, γινόμαστε κατάλληλοι να επιστρέψουμε στο σπίτι μας, στον Θεό.

ΚΕΙΜΕΝΟ 36

*ταιῖρ νταρσανγιαβαγιαβαῖρ ουνταρα-
βίλασα-χασεκοιτα-βαμα-σουκταῖχ
χριτατμανο χριτα-πραναμς τσα μπακτιρ
ανιτσατο με γκατιμ ανβιμ πραγιουνκτε*

Βλέποντας τις γοητευτικές μορφές του Κυρίου, χαμογελαστές και ελκυστικές, και ακούγοντας τα πολύ ευχάριστα λόγια Του, ο αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης σχεδόν λιποθυμά. Οι αισθήσεις του είναι ελευθερωμένες από κάθε άλλη ασχολία και προσηλώνεται στην υπηρεσία αφοσίωσης. Έτσι, παρά την απροθυμία του, φτάνει στην απελευθέρωση, χωρίς ξεχωριστή προσπάθεια.

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου – η πρώτη κατηγορία, η δεύτερη κατηγορία και η τρίτη κατηγορία. Ακόμα και οι αφοσιωμένοι υπηρέτες της τρίτης κατηγορίας είναι απελευθερωμένες ψυχές. Σε αυτό το εδάφιο εξηγείται ότι παρόλο που δεν έχουν γνώση, βλέποντας απλώς τον όμορφο διάκοσμο της Θεότητας στον ναό, απορροφούνται στις σκέψεις της Θεότητας και χάνουν τις αισθήσεις τους. Σταθεροποιούμενος κανείς στη συνείδηση του Κρίσνα, απασχολώντας τις αισθήσεις του στην υπηρεσία του Κυρίου, απελευθερώνεται με τρόπο ανεπαίσθητο. Αυτό βεβαιώνεται και στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*. Προσφέροντας απλώς αμόλυντη υπηρεσία αφοσίωσης όπως συνιστάται στις γραφές, γίνεται κανείς ίσος με το Μπραμάν. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* λέγεται, *μπραμα-μπουγιαγια καλπατε*. Αυτό σημαίνει πως η ζωντανή οντότητα στην αρχική της κατάσταση είναι Μπραμάν, επειδή είναι συστατικό μέρος του Υπερτάτου Μπραμάν. Εξαιτίας της λήθης της αληθινής της φύσης ως αιωνίου υπηρέτη του Κυρίου, κυριεύεται και

αιχμαλωτίζεται από τη *μαγία*. Η λήθη της αληθινής καταστατικής θέσης της είναι η *μαγία*. Διαφορετικά, είναι αιωνίως Μπραμάν.

Όταν κάποιος εκπαιδευθεί για να αποκτήσει συνείδηση της θέσης του, καταλαβαίνει πως είναι ο υπηρέτης του Κυρίου. Ο όρος «Μπραμάν» αναφέρεται στην κατάσταση της αυτοσυνειδητοποίησης. Ακόμα και ο αφοσιωμένος υπηρέτης της τρίτης κατηγορίας –ο οποίος δεν είναι προχωρημένος στη γνώση της Απόλυτης Αλήθειας, αλλά προσκυνά τον Κύριο με μεγάλη αφοσίωση, σκέφτεται τον Κύριο, βλέπει τον Κύριο στον ναό και φέρνει λουλούδια και καρπούς για να τα προσφέρει στη Θεότητα– απελευθερώνεται ανεπαίσθητα. *Σρανταγιανβιταχ*: με μεγάλη αφοσίωση οι αφοσιωμένοι υπηρέτες προσφέρουν στη Θεότητα λατρεία, σεβασμό και διάφορα παραφερνάλια. Οι Θεότητες της Πάντα και του Κρίσνα, της Λάκσμι και του Ναράγιανα, και της Σίτα και του Ράμα, είναι πολύ ελκυστικές στους αφοσιωμένους υπηρέτες, τόσο πολύ, ώστε όταν βλέπουν τις Θεότητες στολισμένες στον ναό, απορροφούνται εντελώς στις σκέψεις του Κυρίου. Αυτό είναι η απελευθέρωση. Με άλλα λόγια, εδώ επιβεβαιώνεται πως ακόμα και ένας αφοσιωμένος υπηρέτης τρίτης κατηγορίας βρίσκεται στην υπερβατική θέση, πάνω από όσους μοχθούν για απελευθέρωση μέσω εικασιών ή άλλων μεθόδων. Ακόμα και μεγάλοι ιμπερσοναλιστές όπως ο Σουκαντέβα Γκοσουάμι και οι τέσσερις Κουμάρα γοητεύθηκαν από την ομορφιά των Θεοτήτων στον ναό, από τον διάκοσμο και το άρωμα της *τουλασι* που είχε προσφερθεί στον Κύριο, και έγιναν αφοσιωμένοι υπηρέτες. Μολονότι βρίσκονταν στην κατάσταση της απελευθέρωσης, αντί να παραμένουν ιμπερσοναλιστές, γοητεύθηκαν από την ομορφιά του Κυρίου και έγιναν αφοσιωμένοι υπηρέτες Του.

Εδώ η λέξη *βίλασα* έχει πολύ μεγάλη σημασία. Η λέξη *βίλασα* αναφέρεται στα έργα, στις διασκεδάσεις του Κυρίου. Είναι επιβεβλημένο καθήκον όσον αφορά στη λατρεία στον ναό όχι μόνο να επισκέπτεται κάποιος τον ναό για να δει τη Θεότητα στολισμένη όμορφα, αλλά θα πρέπει συγχρόνως να ακούει την απαγγελία της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, της *Μπαγκαβαντ-γκίτα* ή άλλων παρόμοιων λογοτεχνικών έργων, που απαγγέλλονται τακτικά στον ναό. Στη Βρινντάβανα, σε κάθε ναό, υπάρχει απαγγελία των *σαστρα*. Ακόμα και τρίτης κατηγορίας αφοσιωμένοι

υπηρέτες που δεν έχουν φιλολογικές γνώσεις ή τον χρόνο για να διαβάζουν τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* ή την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, έχουν την ευκαιρία να ακούν για τις διασκεδάσεις του Κυρίου. Με αυτόν τον τρόπο, ο νους τους μπορεί να παραμένει πάντοτε απορροφημένος σε σκέψεις του Κυρίου - στη μορφή Του, τα έργα Του και την υπερβατική φύση Του. Αυτή η κατάσταση συνείδησης του Κρίσνα είναι ένα απελευθερωμένο στάδιο. Γι' αυτό ο Κύριος Τσετάνια συνέστησε πέντε σημαντικές μεθόδους κατά την προσφορά υπηρεσίας αφοσίωσης: 1) να ψέλνουμε το άγιο όνομα του Κυρίου, *Χαρε Κρίσνα, Χαρε Κρίσνα, Κρίσνα Κρίσνα, Χαρε Χαρε* / *Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε*, 2) να συναναναστρεφόμεστε με αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου και να τους υπηρετούμε όσο είναι δυνατό, 3) να ακούμε τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, 4) να βλέπουμε τον στολισμένο ναό και τη Θεότητα και, αν είναι δυνατό, 5) να ζούμε σε ένα μέρος όπως η Βρινντάβανα ή η Ματούρα. Μόνον αυτά τα πέντε πράγματα μπορούν να βοηθήσουν έναν αφοσιωμένο υπηρέτη να επιτύχει το ύψιστο στάδιο τελειότητας. Αυτό επιβεβαιώνεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και σε αυτή τη στροφή της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Το ότι τρίτης κατηγορίας αφοσιωμένοι υπηρέτες μπορούν και αυτοί ανεπαίσθητα να επιτύχουν απελευθέρωση είναι δεκτό σε όλη τη βεδική γραμματεία.

Όσον αφορά στον διαλογισμό πάνω στη μορφή *αρτσα-βιγκραχα* του Κυρίου, πρέπει να κοιτάζουμε τη Θεότητα αρχίζοντας από τα λωτοειδή Της πόδια. Δεν πρέπει να κοιτάζουμε αμέσως το χαμογελαστό πρόσωπό Της. Θα πρέπει πρώτα να προσπαθήσουμε να δούμε τα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα, και όταν εξασκηθούμε με αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να κοιτάζουμε τους μηρούς του, τη μέση Του και το στήθος Του. Και τότε, μπορούμε να φτάσουμε στο χαμογελαστό πρόσωπό Του. Με αυτόν τον τρόπο θα πρέπει να διαλογιζόμαστε πάνω στη μορφή του Κρίσνα, και έτσι μπορούμε να είμαστε σε επαφή με τον Κρίσνα, διαλογιζόμενοι πάνω στο χαμογελαστό πρόσωπό Του, τη φλογέρα Του, τα χέρια Του, τα ρούχα Του, τη σύντροφό Του Σριμάτι Ρανταράνι και τις άλλες *γκοπι* που Τον περιστοιχίζουν. Έτσι θα πρέπει να εξασκηθούμε να παρατηρούμε

τον Υπέρτατο Κύριο, και γι' αυτόν τον σκοπό έχει εμφανισθεί ενώπιόν μας ως *αρτσα-βιγκραχα*.

Υπάρχουν τριών ειδών αφοσιωμένοι υπηρέτες: ο *κανιστα-αντικαρι*, ο *μαντιαμα-αντικαρι* και ο *ουτταμα-αντικαρι*. Ο *ουτταμα-αντικαρι* είναι ο πιο προχωρημένος· ο *μαντιαμα-αντικαρι* βρίσκεται στο μεσαίο στάδιο· και ο *κανιστα-αντικαρι* είναι ο νεοφώτιστος. Συνιστάται στον νεοφώτιστο να διαλογίζεται πάνω στη Θεότητα καθημερινά. Θα πρέπει να αρχίζει τον διαλογισμό του από τα λωτοειδή πόδια του Κυρίου, και έπειτα, όταν έχει εξασκηθεί, θα πρέπει να ρίχνει τη ματιά του προς το χαμογελαστό πρόσωπο του Κρίσνα. Ο νεοφώτιστος θα πρέπει να διαβάζει και να ακούει και αυτός την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Αν προσπαθούμε μόνο να δούμε και δεν ακούμε, τα αποτελέσματα δεν θα είναι μόνιμα. Σε μερικούς ναούς υπάρχουν Θεότητες, αλλά όχι συζητήσεις για τον Κρίσνα. Οι άνθρωποι πηγαίνουν για ένα διάστημα, αλλά μετά χάνουν το ενδιαφέρον τους. Πρέπει, λοιπόν, να υπάρχουν δύο δραστηριότητες. Πρέπει να λατρεύονται οι Θεότητες, και αυτό ονομάζεται *παντσαρατρικι-βιντι*. Θα πρέπει να υπάρχει επίσης *μπαγκαβατα-βιντι*, ανάγνωση της *Σριμαντ Μπαγκαβαντ-γκιτα* και της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Η μέθοδος *παντσαρατρικι-βιντι* και η μέθοδος *μπαγκαβατα-βιντι* θα πρέπει να βαδίζουν χέρι-χέρι. Συμμετέχοντας σε αυτές τις δύο δραστηριότητες, ο νεοφώτιστος μπορεί σταδιακά να φτάσει στο ενδιάμεσο στάδιο.

Ο πνευματικός δάσκαλος υποτίθεται ότι βρίσκεται στο πλέον προχωρημένο στάδιο, αλλά για τους σκοπούς του κηρύγματος κατεβαίνει στο ενδιάμεσο στάδιο. Ο *ουτταμα-αντικαρι*, ο πλέον προχωρημένος αφοσιωμένος υπηρέτης, δεν κάνει διάκριση μεταξύ αφοσιωμένων υπηρετών και μη αφοσιωμένων υπηρετών. Βλέπει τους πάντες εκτός από τον εαυτό του ως αφοσιωμένους υπηρέτες. Ο αληθινά προχωρημένος αφοσιωμένος υπηρέτης βλέπει ότι δεν είναι αφοσιωμένος υπηρέτης, αλλά ότι όλοι οι άλλοι είναι αφοσιωμένοι υπηρέτες. Ο *κανιστα-αντικαρι*, ο νεοφώτιστος, προσηλώνεται απλώς στη Θεότητα, και αυτό είναι που χρειάζεται στην αρχή:

αρτσαγιαμ εβα χαραγιε

πουτζαμ γιαχ σρανταγιεχατε

να ταντ-μπακτεσου τσανιεσου

σα μπακταχ πρακριταχ σμριταχ

« Κάποιος που ασχολείται με μεγάλη πίστη με τη λατρεία της Θεότητας στον ναό, αλλά δεν γνωρίζει πώς να συμπεριφερθεί στους αφοσιωμένους υπηρέτες ή στους ανθρώπους γενικά, ονομάζεται *πρακριτα-μπακτα* ή *κανιστα-αντικαρι*.» (Μπαγκ. 11.2.47) Σύμφωνα με τα καθορισμένα καθήκοντα που αναφέρονται στις γραφές, πρέπει να ενδιαφέρεται κανείς για τη Θεότητα, αλλά όταν εξελιχθεί λίγο, αναλογίζεται τα καθήκοντά του προς τους άλλους. Όταν φτάσει κανείς στο στάδιο του *μαντιαμα-αντικαρι*, ο τρόπος που βλέπει τα πράγματα περιγράφεται ως εξής:

ισβαρε ταντ-αντινεσου

μπαλισεσου ντβισατσου τσα

πρεμα-μαϊτρι-κριποπεκσα

γιαχ καροτι σα μαντιαμαχ

«Ο *μαντιαμα-αντικαρι* είναι ένας αφοσιωμένος υπηρέτης που λατρεύει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ως ύψιστο αντικείμενο αγάπης, είναι φίλος με τους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου, ευσπλαχνικός με τους αδαιείς και αποφεύγει όσους είναι από τη φύση τους φθονεροί.» (Μπαγκ. 11.2.46)

Ο *μαντιαμα-αντικαρι* δεν ενδιαφέρεται μόνο για τη Θεότητα, αλλά μπορεί επίσης και κάνει τη διάκριση μεταξύ αφοσιωμένων υπηρετών και μη αφοσιωμένων υπηρετών. Μπορεί επίσης να καταλάβει ότι αυτός ο άνθρωπος είναι αθώος και εκείνος ο άνθρωπος δεν είναι. Οι αθώοι δεν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν και δεν γνωρίζουν τίποτε σχετικά με τον Θεό. Δεν αμαρτάνουν, αλλά υπάρχουν άλλοι που αμαρτάνουν. Οι αμαρτωλοί αισθάνονται αμέσως φθόνο μόλις ακούν για τον Κρίσνα ή τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του.

Ο *μαντιαμα-αντικαρι* γνωρίζει ότι ο Κρίσνα είναι ο Θεός: *κρινας του μπαγκαβαν σβαγιαμ*. Θέλει να αναπτύξει την αγάπη του για τον Κρίσνα.

Θέλει επίσης να είναι βέβαιος πως ούτε μία στιγμή δεν χάνεται χωρίς να ασχολείται στη συνείδηση του Κρίσνα. Προσέχει πάντοτε να μη ξοδεύει ανώφελα τον πολύτιμο χρόνο της ζωής του. Αυτό είναι το πρώτο προσόν του *μαντιαμα-αντικαρι*. Έχουμε μία πολύ σύντομη περίοδο ζωής, και δεν γνωρίζουμε πότε πρόκειται να πεθάνουμε. Δεν υπάρχει βεβαιότητα. Οι ανόητοι πιστεύουν πως θα συνεχίζουν να ζουν για πάντα, αλλά αυτό είναι καθαρή ανοησία. Η ζωή είναι παροδική· επομένως ο αφοσιωμένος υπηρέτης θέλει να αξιοποιεί κάθε στιγμή για την πρόοδο της συνείδησης του Κρίσνα.

Στον *μαντιαμα-αντικαρι* αρέσει επίσης ιδιαίτερα να ψέλνει το *μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Ανυπομονεί επίσης να ζήσει σε μέρη όπως η Βρινντάβανα, η Ντβάρακα και η Ματούρα, μέρη όπου έζησε ο Κρίσνα. Βεβαίως, είναι γεγονός πως ο Κρίσνα, όντας ο Θεός, κατοικεί παντού. Κατοικεί ακόμα και μέσα σε κάθε άτομο της ύλης. *Αντανταρα-στα-παραμανου-τσαγιανταρα-σταμ*. Παρ' όλα αυτά, έχει ειδικά μέρη διαμονής, όπως η Βρινντάβανα, η Ντβάρακα και η Ματούρα· γι' αυτό ο αφοσιωμένος υπηρέτης ανυπομονεί να ζήσει σε εκείνα τα μέρη.

Η αύξηση της αγάπης για τον Θεό είναι μία σταδιακή διαδικασία και το πρώτο συστατικό είναι η πίστη. Χωρίς πίστη, δεν τίθεται θέμα προόδου στη συνείδηση του Κρίσνα. Η πίστη αυτή δημιουργείται μετά την προσεκτική ανάγνωση της *Μπαγκαβαντ-γκιτα* και την πραγματική κατανόησή της όπως ακριβώς είναι. Αν δεν διαβάσει κάποιος την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, δεν τίθεται θέμα πίστης στον Κρίσνα. Πρέπει να έχει κανείς πίστη στα λόγια του Κρίσνα και ιδιαίτερα όταν ο Κρίσνα λέει, «Άφησε κάθε άλλο *νταρμα* και εγκαταλείψου σ' Εμένα. Θα σου προσφέρω κάθε προστασία.» Αν διαβάσουμε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ως μία λόγια διατριβή και μετά την πετάξουμε, αυτό δεν είναι πίστη. Η πίστη εξηγείται από τον Κρισναντάσα Καβιράζα Γκοσουάμι ως εξής:

‘σραντα,-σαμπντε – βισβασα καχε σουντριντα νιστσαγια

κρινε μπакτι καίλε σαρβα-καρμα κριτα χαγια

«Προσφέροντας υπερβατική υπηρεσία αγάπης στον Κρίσνα, εκτελεί κανείς ταυτόχρονα όλες τις δευτερεύουσες δραστηριότητες. Αυτή η

βέβαιη, σταθερή πίστη, ευνοϊκή για την εκτέλεση υπηρεσίας αφοσίωσης, ονομάζεται *σραντα*.» (Τσ.τσ. Μαντια 22.62)

Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ο Κρίσνα λέει πως δεν είναι απλώς ένα πρόσωπο, αλλά επίσης το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Λέει ακόμη πως δεν υπάρχει κανένας ανώτερος από Αυτόν. Αν κάποιος πιστεύει αυτά τα λόγια, τότε έχει πίστη. Οι ιμπερσοναλιστές διαβάζουν την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, αλλά δεν δέχονται τον Κρίσνα ως πρόσωπο. Στο Δωδέκατο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, ο Κρίσνα λέει ότι οι ιμπερσοναλιστές δυσκολεύονται περισσότερο για να πάνε σε Αυτόν. Θα πάνε αργότερα, αλλά θα πάρει κάποιο χρόνο. Αυτό οφείλεται στο ότι η απρόσωπη κατανόηση της Υπέρτατης Απόλυτης Αλήθειας είναι μερική κατανόηση. Όπως αναφέρει ο Κρίσνα:

κλεσο 'ντικαταρας τεσαμ

αβιακτασακτα-τσετασαμ

αβιακτα χι γκατιρ ντουχκαμ

ντεχαβαντμπιρ αβαπιατε

«Για εκείνους που ο νους τους είναι προσκολλημένος στο ανειδήλωτο, το απρόσωπο γνώρισμα του Υπερτάτου, η πρόοδος είναι πολύ βασανιστική. Η πρόοδος σε αυτό το σύστημα πειθαρχίας είναι πάντα δύσκολη για τις ενσαρκωμένες ψυχές.» (Μπ.γκ. 12.5)

Έχουμε δώσει συχνά το παράδειγμα ότι η απρόσωπη κατανόηση είναι σαν την κατανόηση του ηλιακού φωτός. Μπορεί να δει κάποιος το φως του ήλιου να μπαίνει μέσα από το παράθυρο στο δωμάτιό του, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι γνωρίζει τα πάντα σχετικά με τον ήλιο. Η απρόσωπη κατανόηση της Απόλυτης Αλήθειας είναι σαν αυτό. Το ηλιακό φως είναι απρόσωπο (Μπραμάν), ο ίδιος ο ήλιος είναι εντοπισμένος (Παραμάτμα) και ο θεός του ήλιου που κατοικεί μέσα στον ήλιο είναι ένα πρόσωπο (Μπαγκαβάν). Όπως ακριβώς μπορεί να κατανοήσει κάποιος τις τρεις όψεις του ήλιου -το φως του ήλιου, τον ίδιο τον ήλιο και τον θεό του ήλιου- μπορεί επίσης να κατανοήσει τις τρεις όψεις της Υπέρτατης Απόλυτης Αλήθειας – Μπραμάν, Παραμάτμα και Μπαγκαβάν.

Οι ιμπερσοναλιστές ισχυρίζονται πως ο ήλιος είναι απλώς μία φλογισμένη σφαίρα και τίποτε άλλο, αλλά στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ο Κρίσνα λέει συγκεκριμένα πως Εκείνος είπε την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* στον θεό του ήλιου, τον Βιρασβάν. Βέβαια, είναι πολύ δύσκολο να φανταστούμε πώς μπορεί ο θεός του ήλιου να είναι ένα πρόσωπο. Ο ήλιος είναι μία μεγάλη φλογισμένη σφαίρα και εμείς πιστεύουμε πως είναι αδύνατο σε οποιονδήποτε να ζήσει εκεί, αλλά αυτή η πεποίθηση είναι κοντόφθαλμη. Επειδή εμείς δεν μπορούμε να ζήσουμε στη φωτιά, δεν συνεπάγεται ότι κανένας δεν μπορεί να ζήσει εκεί. Δεν μπορούμε να ζήσουμε στο νερό, αλλά υπάρχουν υδρόβια όντα που ζουν εκεί. Ζούμε σε αυτόν τον πλανήτη, ο οποίος αποτελείται ουσιαστικά από γη, και τα σώματά μας αποτελούνται και αυτά ουσιαστικά από γη, προκειμένου να ζήσουμε εδώ. Τα σώματα είναι φτιαγμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να ζουν στο περιβάλλον τους. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο θεός του ήλιου έχει ένα σώμα ικανό να ζήσει στη φωτιά.

Ο Κρίσνα είναι *σατς-τσιντ-αναντα-βιγκραχα* -είναι, γνώση και ευδαιμονία- με μορφή. Η απρόσωπη κατανόηση είναι η κατανόηση του γνωρίσματος *σατ*, του είναι. Πλήρης κατανόηση του Κρίσνα είναι η κατανόηση όλων των γνωρισμάτων Του. Το γνώρισμα *αναντα* συνειδητοποιείται στον Μπαγκαβάν. Ο Κρίσνα παίζει τη φλογέρα Του και συνοδεύεται από την ευφρόσυνη δύναμή Του, τη *χλαντινι σακτι*, τη Σριμάτι Ρανταράνι. Από τις πολλές δυνάμεις του Κρίσνα, η *χλαντινι σακτι* είναι η δύναμη που δίνει χαρά. Αυτό είναι *αναντα*, πνευματική ευδαιμονία, μακαριότητα. Μολονότι ο Κρίσνα είναι πλήρης αφ' εαυτού, επεκτείνεται όταν θέλει να απολαύσει. Η επέκταση αυτή είναι η χαροποιός Του δύναμη, η Ρανταράνι. Οι *γκοπι* είναι επεκτάσεις της Ρανταράνι και οι διάφορες μορφές του Κρίσνα εκδηλώνονται για να γευθούν τη γλυκιά γεύση της υπερβατικής ευδαιμονίας. *Αναντα-τσινμαγια-ρασα*. Έτσι η συνειδητοποίηση του Μπραμάν είναι η συνειδητοποίηση του τμήματος *σατ*, η συνειδητοποίηση της Παραμάτμα είναι η συνειδητοποίηση του τμήματος *τσιτ* και η συνειδητοποίηση του Μπαγκαβάν είναι η συνειδητοποίηση του τμήματος *αναντα*. Στη *Βενταντα-σουτρα* αναφέρεται ότι η Απόλυτη Αλήθεια είναι *ανανταμαγιο*

ΰμπιασατ. Η *λίλα* του Κρίσνα είναι πάντοτε γεμάτη υπερβατική ευδαιμονία, ιδιαίτερα στη Βρινντάβανα, την αρχική Του κατοικία. Η Βρινντάβανα είναι ο τόπος όπου ο Κρίσνα παίζει με τους φίλους Του, τα βοσκόπουλα, και χορεύει με τις *γκοπι*. Είναι επίσης ο τόπος όπου ο Κρίσνα κλέβει το βούτυρο της μητέρας Γιασόντα. Όλες οι δραστηριότητές Του εκεί είναι γεμάτες με υπερβατική ευδαιμονία.

Μπορούμε να αρχίσουμε να δοκιμάζουμε αυτή την ευδαιμονία αν ακολουθήσουμε τις ενδεδειγμένες μεθόδους της υπηρεσίας αφοσίωσης. Όταν βλέπουμε τη Θεότητα, μπορούμε σιγά-σιγά να συνειδητοποιήσουμε πώς ο Κρίσνα χαμογελά, πώς παίζει τη φλογέρα Του και πώς απολαμβάνει τη συντροφιά της Σριμάτι Ρανταράνι. Και επίσης θα πρέπει να ακούμε για τον Κρίσνα. Αυτές οι δύο μέθοδοι θα εξελιχθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε θα γίνουμε αυτομάτως μεγάλοι αφοσιωμένοι υπηρέτες. *Αντισατο με γκατιμ ανβιμ πραγιουνκτε.* Αυτή είναι μία πραγματικά επιστημονική μέθοδος. Δεν είναι φαντασία. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι αυτό είναι ειδωλολατρεία και προϊόν φαντασίας, αλλά η μέθοδος αυτή ενδείκνυται σε όλες τις *σαστρα* για την ανάπτυξη της συνείδησης του Θεού. Είναι πραγματική επιστήμη.

σρι-μπαγκαβαν ουβατσα

γκιαναμ παραμα-γκουχιαμ με

γιαντ βιγκιανα-σαμανβιταμ

σα-ραχασιαμ ταντ-ανγκαμ τσα

γκριχανα γκαντιταμ μαγια

«Είπε το Πρόσωπο της Θεότητας: Η γνώση η σχετική με Εμένα όπως περιγράφεται στις γραφές είναι πολύ εμπιστευτική και πρέπει να συνειδητοποιηθεί σε συνδυασμό με την υπηρεσία αφοσίωσης. Σου εξηγώ τα απαραίτητα παρελκόμενα. Μπορείς να ακολουθήσεις αυτή τη μέθοδο προσεκτικά.» (Μπαγκ. 2.9.31)

Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ο Κρίσνα λέει στον Αρτζούνα ότι έχει αποκαλύψει αυτή την πλέον εμπιστευτική γνώση σε αυτόν, επειδή ο

Αρτζούνα είναι ο πολυαγαπημένος Του φίλος. Η εμπιστευτική αυτή γνώση είναι η εξής: *σαρβα-νταρμαν παριτιατζια μαμ εκαμ σαραναμ βρατζα*. «Εγκαταλείφου απλώς σ' Εμένα.» (Μπ.γκ. 18.66) Η συνειδητοποίηση του Μπραμάν είναι σίγουρα εμπιστευτική, και η συνειδητοποίηση της Παρμαάτμα είναι ακόμα πιο εμπιστευτική, αλλά η κατανόηση του Κρίσνα όπως ακριβώς είναι είναι η πλέον εμπιστευτική γνώση.

Αν ο νους και οι αισθήσεις κάποιου είναι πλήρως απορροφημένα στον Κρίσνα, αυτό το πρόσωπο βιώνει το *μπακτι*. Το *μπακτι* δεν είναι συναίσθημα, αλλά εφαρμοσμένη επιστήμη. Μπορεί κανείς να ασχολείται με πολλές δραστηριότητες, αλλά σε κάθε περίπτωση, ο νους του πρέπει να είναι εξ ολοκλήρου απορροφημένος στον Κρίσνα. Παρόλο που μία νοικοκυρά είναι συνεχώς απασχολημένη με τις δουλειές του σπιτιού, φροντίζει πάντα να είναι τα μαλλιά της καλοχτενισμένα. Άρα με τις ασχολίες της, δεν ξεχνά ποτέ να περιποιείται τα μαλλιά της με τρόπο ελκυστικό. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο αφοσιωμένος υπηρέτης απασχολείται με πολλές δραστηριότητες, αλλά δεν ξεχνά ποτέ την υπερβατική μορφή του Κρίσνα. Αυτό είναι το νόημα της τελειότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΕΞΙ

Τα πνευματικά πλούτη των αγνών αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου

ΚΕΙΜΕΝΟ 37

*ατο βιμπουτιμ μαμα μαγιαβινας ταμ
αϊσβαριαμ αστανγκαμ ανουπραβριτταμ
οριγιαμ μπαγκαβατιμ βασπριχαγιαντι μπαντραμ
πρασια με τε 'σνουβατε του λοκε*

Έτσι, επειδή Με διαλογίζεται απορροφημένος εξ ολοκλήρου σε αυτόν τον διαλογισμό, ο αφοσιωμένος υπηρέτης Μου δεν επιθυμεί ούτε καν την ύψιστη ευλογία που αποκτά κανείς στα ανώτερα πλανητικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της Σατιαλόκα. Δεν επιθυμεί τις οχτώ υλικές τελειότητες που αποκτά κανείς με το μυστικιστικό γιογκα ούτε επιθυμεί να υψωθεί στο βασίλειο του Θεού. Και όμως, χωρίς να τις επιθυμεί, ο αφοσιωμένος υπηρέτης Μου απολαμβάνει, ακόμα και σε αυτή τη ζωή, όλες τις προσφερόμενες ευλογίες.

Τα βιμπουτι, τα πλούτη, που προσφέρει η μαγια είναι διαφόρων ειδών. Δοκιμάζουμε διαφόρων ειδών υλικές απολαύσεις ακόμα και σε αυτόν τον πλανήτη, αλλά αν κάποιος είναι σε θέση να προαχθεί σε ανώτερους

πλανήτες όπως η Τσανντραλόκα, ο Ήλιος ή, ακόμα ψηλότερα, η Μαχαρλόκα, η Τζαναλόκα και η Ταπολόκα, ή ακόμα και ο ύψιστος πλανήτης, ο οποίος κατοικείται από τον Μπράμα και ονομάζεται Σατιαλόκα, θα βρει τεράστιες δυνατότητες για υλική απόλαυση. Για παράδειγμα, η διάρκεια ζωής στους ανώτερους πλανήτες είναι πολύ-πολύ μεγαλύτερη από ότι είναι σε αυτόν τον πλανήτη. Λέγεται ότι στη Σελήνη η διάρκεια ζωής είναι τέτοια, ώστε έξι μήνες ισοδυναμούν με μία μέρα. Δεν μπορούμε ούτε να φανταστούμε τη διάρκεια ζωής στον ανώτατο πλανήτη. Αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι δώδεκα ώρες του Μπράμα είναι ασύλληπτες ακόμα και για τους μαθηματικούς μας. Όλες αυτές είναι περιγραφές της εξωτερικής ενέργειας του Κυρίου, της *μαγία*. Εκτός από αυτά, υπάρχουν και άλλα πλούτη τα οποία οι *γιογκι* μπορούν να επιτύχουν με τη μυστική τους δύναμη. Είναι και αυτά υλικά. Ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα δεν επιδιώκει όλες αυτές τις υλικές απολαύσεις, παρόλο που είναι διαθέσιμες σε αυτόν αν απλώς ευχηθεί να τις έχει. Με τη χάρη του Κυρίου, ένας αφοσιωμένος υπηρέτης μπορεί να επιτύχει θαυμαστά υλικά πράγματα αν απλώς τα θελήσει, αλλά ένας αληθινός αφοσιωμένος υπηρέτης δεν το κάνει αυτό. Ο Κύριος Τσετάνια Μαχαπρασπού μας έχει διδάξει ότι δεν θα πρέπει να επιθυμεί κάποιος υλικά πλούτη ή υλική αναγνώριση και φήμη, ούτε να προσπαθεί να απολαμβάνει την υλική ομορφιά· θα πρέπει μόνο να φιλοδοξεί να είναι απορροφημένος στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου, ακόμα και αν δεν φτάσει στην απελευθέρωση, αλλά υποχρεωθεί να συνεχίσει τη διαδικασία της γέννησης και του θανάτου απεριόριστα. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, σε κάποιον που έχει συνείδηση του Κρίσνα, η απελευθέρωση είναι ήδη εγγυημένη. Όσοι είναι αφοσιωμένοι στον Κύριο απολαμβάνουν όλα τα ωφέληματα των ανώτερων πλανητών και επίσης και των πλανητών Βαϊκούντα. Εδώ αναφέρεται συγκεκριμένα, *μπαγκαβατιμ μπαντραμ*. Στους πλανήτες Βαϊκούντα όλα είναι αιωνίως ειρηνικά, και όμως, ένας αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν φιλοδοξεί να πάει ούτε καν εκεί. Παρ' όλα αυτά, δέχεται αυτό το πλεονέκτημα· απολαμβάνει όλες τις ανέσεις των υλικών και πνευματικών κόσμων, ακόμα και στη διάρκεια αυτής της ζωής.

Σύμφωνα με τον Τσετάνια Μαχαπρασπού, τον Ρούπα Γκοσουάμι στο έργο του *Μπακτι-ρασαμιτα-σινντου*, τον σοφό Νάραντα στο έργο του *Ναραντα-παντσαράτρα* και τον Μπαγκαβάν Σρι Κρίσνα στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, ένας αγνός υπηρέτης του Κυρίου δεν θέλει ποτέ τίποτε από τον Κύριο. Δεν θέλει ούτε καν απελευθέρωση και πολύ περισσότερο υλικά πράγματα. Συνήθως οι άνθρωποι επιθυμούν *νταρμα*, *αρτα*, *καμα* και *μοκσα*, με αυτή τη σειρά. Πρώτα απ' όλα, οι άνθρωποι θέλουν να γίνουν θρήσκοι (*νταρμα*) προκειμένου να αποκτήσουν υλικό πλούτο (*αρτα*). Οι άνθρωποι θέλουν υλικό πλούτο προκειμένου να ικανοποιήσουν τις αισθήσεις τους (*καμα*), και όταν απογοητευθούν στην απόπειρά τους να ικανοποιήσουν τις αισθήσεις τους, θέλουν απελευθέρωση (*μοκσα*). Με αυτόν τον τρόπο, *νταρμα*, *αρτα*, *καμα* και *μοκσα* συνεχίζουν να υφίστανται. Ωστόσο, ένας υπηρέτης του Κυρίου δεν ενδιαφέρεται για κανένα από αυτά. Στη χριστιανική θρησκεία οι άνθρωποι προσεύχονται, «Τον άρτον ημών τον επιούσιον δος ημίν σήμερον», αλλά ένας αγνός *μπακτα* δεν ζητά ούτε καν τον άρτον τον επιούσιον. Έναν αγνό αφοσιωμένο υπηρέτη τον κρατά ο Κρίσνα στο χέρι Του σαν πολύτιμο πετράδι. Όταν κρατάς στο χέρι σου κάτι πολύτιμο είσαι πολύ προσεκτικός, και παρόμοια και ο Κρίσνα, ο Υπέρτατος Κύριος, κρατά τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του και τον φροντίζει.

Μπορεί κανείς να φανταστεί τη θέση του αν ένας πολύ πλούσιος άνθρωπος του πει, «Μη στενοχωριέσαι. Θα φροντίσω τα πάντα για σένα.» Ο Κρίσνα, ο Υπέρτατος Κύριος, είναι ο ιδιοκτήτης κάθε πλούτου. Δεν υπάρχει κανείς πλουσιότερος από τον Κρίσνα· όταν, επομένως, ο Κρίσνα λέει ότι θα φροντίσει τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του, δεν τίθεται θέμα φτώχειας. Οι περισσότεροι άνθρωποι θέλουν υλικά πλούτη, αλλά δεν γνωρίζουν ότι ο Κρίσνα είναι ο ιδιοκτήτης κάθε πλούτου. Αυτή είναι η κακοτυχία τους. Παρόλο που ο ιδιοκτήτης του πλούτου λέει, «Εγκαταλείψου σ' Εμένα και Εγώ θα σε φροντίσω», οι άνθρωποι δεν το κάνουν. Αντί γι' αυτό, λένε, «Θα φροντίσω εγώ την επιχείρησή μου. Θα συντηρήσω εγώ τον εαυτό μου. Θα φροντίσω τον εαυτό μου, την οικογένειά μου, τους φίλους μου και την πατρίδα μου.» Ο Αρτζούνα ήταν πολύ ευφυής, επειδή διάλεξε τον Κρίσνα, ενώ ο Ντουριόντανα πήρε τους

στρατιώτες του Κρίσνα. Δεν είναι δυνατό να κατακτηθεί ο Κρίσνα, αλλά ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα μπορεί να Τον αιχμαλωτίσει με *μπακτι*, με την αγάπη.

Είναι αδύνατο στους ανθρώπους να κατανοήσουν τα μεγάλα πλούτη του Σρι Κρίσνα. Γι' αυτό ο Τσετάνια Μαχαπρασπού μας λέει να σταματήσουμε να κάνουμε εικασίες σχετικά με τον Θεό. Υπάρχει μία ιστορία με έναν βάτραχο σε ένα πηγάδι, που τον πλησίασε ένας φίλος του και του είπε, «Αγαπητέ μου βάτραχε, μόλις είδα έναν τεράστιο όγκο νερού.» «Τι είναι αυτό το νερό», ρώτησε ο βάτραχος. «Ο Ατλαντικός Ωκεανός», απάντησε ο φίλος του. «Α! Ο Ατλαντικός Ωκεανός! Είναι μεγαλύτερος από αυτό το πηγάδι; Είναι ενάμισυ μέτρο; Είναι τρία μέτρα;»

Η απόπειρά μας να κάνουμε εικασίες σχετικά με τον Θεό μοιάζουν πάρα πολύ με αυτό. Αν θέλουμε να κατανοήσουμε τον Θεό, θα πρέπει να Τον κατανοήσουμε από τον Ίδιο. Μπορεί να έχουμε κάποιον γείτονα που είναι πολύ πλούσιος, με μεγάλη επιρροή, σοφός, δυνατός και όμορφος, και μπορεί να κάνουμε εικασίες σχετικά με τα πλούτη του, αλλά αν γίνουμε φίλοι του, μπορούμε να καταλάβουμε τη θέση του ακούγοντας τον ίδιο να μιλά για τον εαυτό του. Ο Θεός δεν μπορεί να υπόκειται στη φαντασία μας. Η φαντασία μας είναι περιορισμένη και οι αισθήσεις μας είναι ατελείς. Η μέθοδος του *μπακτι-μαργκα* είναι η μέθοδος της υποταγής. Δεν τίθεται θέμα υποταγής του Θεού στη φαντασία μας. Θα πρέπει απλώς να γίνουμε πολύ ταπεινοί και υποταγμένοι, και να προσευχόμαστε στον Κρίσνα με ειλικρίνεια, «Κρίσνα, δεν μου είναι δυνατό να Σε γνωρίσω. Δείξε μου, Σε παρακαλώ, πώς μπορώ να Σε γνωρίσω, και τότε αυτό θα είναι δυνατό.» Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίον ο Αρτζούννα πλησίασε τον Κρίσνα στο Ενδέκατο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκιτα*.

Μόλις που μπορούμε να κατανοήσουμε ή να εννοήσουμε τα αμέτρητα σύμπαντα. Η λέξη *τζαγκατ* αναφέρεται σε αυτό το σύμπαν, αλλά υπάρχουν περισσότερα από ένα σύμπαντα. Παρόλο που βλέπουμε μόνο ένα σύμπαν, υπάρχουν εκατομμύρια σύμπαντα, και ο Κρίσνα συντηρεί όλα αυτά τα εκατομμύρια σύμπαντα με ένα απλό κομμάτι του Εαυτού Του. Αυτό επιβεβαιώνεται και σε πολλές άλλες βεδικές γραφές;

*γιασγιάϊκα-νισβασιτα-καλαμ αταβαλαμμπια
τζιβαντι λομα-βιλατζα τζαγκαντ-ανντα-ναταχ
βισνουρ μαχαν σα ιχα γιασια καλα-βισεσο
γκοβιννταμ αντι-πουρουσαμ ταμαχαμ μπατζαμ*

«Ο Μπράμα και άλλοι κύριοι των υλικών κόσμων, εμφανιζόμενοι από τους πόρους των μαλλιών του Μάχα-Βίσνου, παραμένουν ζωντανοί όσο διαρκεί μία εκπνοή Του. Λατρεύω τον πρωταρχικό Κύριο Γκοβίνντα, του οποίου η υποκείμενη προσωπικότητα Μάχα-Βίσνου είναι τμήμα ενός τμήματός Του.» (Μπραμα-σαμχίτα 5.48)

Αυτή είναι η πληροφορία που δίνει η Μπραμα-σαμχίτα, δηλαδή οι προσευχές που πρόσφερε ο Κύριος Μπράμα. Η Μπραμα-σαμχίτα έγινε αποδεκτή από τον Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπού, ο οποίος την αντέγραψε όταν περιόδευσε στη Νότια Ινδία. Παλιά δεν υπήρχαν τυπογραφεία για να τυπώνουν αυτά τα έργα, και έτσι αυτά τα σημαντικά βεδικά κείμενα γράφονταν με το χέρι. Τα βιβλία αυτά δεν ήταν φτηνά, και μόνο εξαιρετικά μορφωμένοι *μπραμανα* ήταν σε θέση να τα έχουν. Λατρεύονταν στους ναούς ως Θεότητα *σαστρα*. Δεν ήταν διαθέσιμα οπουδήποτε. Τώρα, βεβαίως, η τυπογραφία τα έχει αλλάξει όλα αυτά, αλλά μολαταύτα θα πρέπει πάντοτε να έχουμε υπόψη μας ότι οι *γκραντα*, οι γραφές, θα πρέπει να λατρεύονται όπως ο Θεός, επειδή είναι η ηχητική ενσάρκωση του Θεού. Δεν θα πρέπει να θεωρούμε την *Μπαγκαβαντ-γκίτα* ή τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* ως συνηθισμένα βιβλία, και θα πρέπει να τα φροντίζουμε με την ίδια φροντίδα που φροντίζουμε τη Θεότητα.

Εν πάση περιπτώσει, όταν ο Σρι Τσετάνια Μαχαπράμπού επέστρεψε από τη Νότια Ινδία με ένα αντίγραφο της Μπραμα-σαμχίτα, το έδωσε στους μαθητές Του και τους είπε ότι ήταν μία σύνοψη της *Βενταντα* και της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Γι' αυτό δεχόμαστε την Μπραμα-σαμχίτα ως αυθεντική γραφή, επειδή εγκρίθηκε από το Υπέρτατο Πρόσωπο, τον Τσετάνια Μαχαπράμπού. Όπως ο Κρίσνα εξηγεί στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* με τόσο πολλούς τρόπους ότι ολόκληρη η υλική δημιουργία στηρίζεται σε ένα από τα τμήματά Του, η Μπραμα-σαμχίτα εξηγεί επίσης το ίδιο θέμα.

Αναφέρεται ότι από τους πόρους του δέρματος του Μάχα-Βίσνου εκπορεύονται όλα τα σύμπαντα. Σε κάθε σύμπαν υπάρχει ένας Μπράμα, επιτηρητής, ο οποίος είναι το υπέρτατο δημιουργήμα και ο διευθυντής του. Αυτοί οι διευθυντές ζουν μόνο όσο εκπνέει ο Μάχα-Βίσνου. Όταν εκπνέει, δημιουργούνται όλα τα σύμπαντα, και όταν εισπνέει, επιστρέφουν όλα μέσα στο σώμα Του. Με αυτόν τον τρόπο πάνε και έρχονται τόσο πολλά σύμπαντα και τόσοι πολλοί Μπράμα. Η διάρκεια αυτών των αναπνοών, οι οποίες αποτελούν τη ζωή ενός Μπράμα, περιγράφονται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ως πολλά τρισεκατομμύρια γήινα χρόνια. Μπορεί να πει κανείς ότι όλα αυτά είναι προϊόντα φαντασίας, αλλά αν κάποιος δεν τα πιστεύει, δεν έχει δικαίωμα να αγγίζει την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*.

Γενικά οι άνθρωποι ενδιαφέρονται να πάνε στα ανώτερα πλανητικά συστήματα για να αποκτήσουν περισσότερα πλούτη. Αυτή είναι η μέθοδος του *καρμα-κανντιγια*, και οι άνθρωποι τελούν *γιαγκια*, θυσίες, και ευσεβείς πράξεις προκειμένου να υψωθούν σε ανώτερους πλανήτες. Αυτό συμβαίνει επειδή εκεί θα μπορούν να απολαύσουν περισσότερο, να έχουν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, περισσότερα πλούτη, ομορφότερες γυναίκες, ωραίους κήπους και ούτω καθεξής. Και πράγματι, αυτό είναι γεγονός, αλλά ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα δεν ενδιαφέρεται καθόλου για όλα αυτά τα πράγματα, επειδή δέχεται τον Κρίσνα. Στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (8.16) ο Κρίσνα λέει, *αμπραμα-μπουβαναλ λοκαχ πουναρ αβαρτινο ρτζούνα*: «Από τους ανώτερους πλανήτες του υλικού κόσμου μέχρι τους κατώτερους, όλοι είναι τόποι δυστυχίας, όπου λαμβάνουν χώρα επανειλημμένες γεννήσεις και θάνατοι.»

Ακόμα και αν προαχθούμε στον ανώτατο πλανήτη, την Μπραμαλόκα, τον πλανήτη του Κυρίου Μπράμα, ούτε εκεί η κατάσταση μας είναι αιώνια. Γιατί, λοιπόν, θα πρέπει να ενδιαφερθεί ένας υπηρέτης του Κρίσνα για ένα τέτοιο μέρος; Ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα ενδιαφέρεται μόνο για τον υπέρτατο αιώνιο, τον Σρι Κρίσνα. Ο Υπέρτατος Κύριος είναι ο υπέρτατος ηγέτης των *νιτια*, των αιώνιων ζωντανών όντων. Είμαστε όλοι *νιτια*, αιώνιοι, και ο Κρίσνα μας οδηγεί και παίζει μαζί μας. Στον πνευματικό κόσμο, ο Κρίσνα και οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Του είναι φίλοι και παίζουν μαζί ως βοσκόπουλα. Δεν

ενδιαφέρονται για την Μπραμαλόκα ή την Τσανντραλόκα, γιατί αυτοί οι πλανήτες στο τέλος θα καταστραφούν. Υπάρχουν ορισμένα ζωντανά όντα που ζουν μόνο λίγα δευτερόλεπτα ή, στην καλύτερη περίπτωση, ένα βράδυ. Το πρωί είναι όλα νεκρά. Οποιαδήποτε ζωή στον υλικό κόσμο παρομοιάζεται με αυτό. Ο Μπράμα μπορεί να ζει εκατομμύρια χρόνια, αλλά τελικώς θα υποχρεωθεί να πεθάνει. Είτε πάμε στους ανώτερους πλανήτες είτε στους κατώτερους, είτε είμαστε στο σώμα ενός Μπράμα είτε στο σώμα μιας γάτας, στο τέλος θα υποχρεωθούμε να πεθάνουμε. Ο Κρίσνα εμφανίζεται στους άθεους ως θάνατος. Παρουσιάστηκε με αυτόν τον τρόπο μπροστά στον Χιρανιακασιπού, που είπε, «Εγώ είμαι ο Θεός. Όλοι οι ημίθεοι με φοβούνται. Είμαι πανίσχυρος.» Ο Κρίσνα έρχεται μπροστά σε τέτοιους άθεους ως θάνατος και παίρνει τα πάντα –δύναμη, πλούτο, χρήμα- τα πάντα. Οι θρήσκοι άνθρωποι λατρεύουν τον Θεό όσο ζουν και η μόνη δουλειά τους σε αυτή τη ζωή είναι να υπηρετούν τον Θεό. Μετά θάνατον, προσφέρουν την ίδια υπηρεσία· έτσι δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ της Βαϊκούντα και ενός ναού για έναν αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου. Σε κάθε περίπτωση, η δουλειά του είναι η ίδια. Γιατί, λοιπόν, να θέλει να πάει στη Βαϊκούντα;

Στους πλανήτες Βαϊκούντα αποκτά κανείς πλούτη σαν του Κρίσνα, του Ναράγιανα. Υπάρχουν πέντε είδη *μουκτι*, απελευθέρωσης και μία από αυτές είναι η *σαρσι*. Αυτού του είδους η απελευθέρωση αποφέρει πλούτη ίσα με αυτά του Κυρίου. Στους πλανήτες Βαϊκούντα όλοι είναι τετράχειρες όπως ο Ναράγιανα και όλοι είναι εξίσου πλούσιοι. Στην Γκολόκα Βριντάβανα ο Κρίσνα και τα βοσκόπουλα είναι εξίσου πλούσιοι. Στη Βριντάβανα τα βοσκόπουλα δεν γνωρίζουν ότι ο Κρίσνα είναι ο Θεός. Βλέπουν τον Κρίσνα ως ίσο. Αυτά είναι τα πλούτη της αφοσίωσής τους.

Παρ' όλα αυτά, όσοι είναι αφοσιωμένοι στον Κρίσνα δεν επιθυμούν όλα αυτά τα πλούτη. Η μόνη τους επιθυμία είναι να απασχολούνται στην υπηρεσία του Κυρίου. Με αυτόν τον τρόπο, έχουν τα πάντα. Οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κρίσνα δεν ενδιαφέρονται ούτε για τις μυστικιστικές *γιογκα σιντι*. Δεν τους χρειάζεται να δημιουργήσουν έναν πλανήτη, γιατί μπορούν να δημιουργήσουν τη Βαϊκούντα λατρεύοντας

τον Κρίσνα στον ναό. Ο ναός είναι *νιργκουνα*, υπερβατικός ως προς τις *γκουνα*. Στις *σαστρα* λέγεται πως το δάσος χαρακτηρίζεται από τη *σαττβα-γκουνα*, την αγαθότητα, και η πόλη χαρακτηρίζεται από τη *ρατζό-γκουνα*, το πάθος, επειδή στην πόλη υπάρχουν έντονα το άνομο σεξ, η μέθη, ο τζόγος και η κρεατοφαγία. Παλιά, όταν οι άνθρωποι επιθυμούσαν την πνευματική συνειδητοποίηση, άφηναν τις πόλεις και πήγαιναν στα δάση. Αυτό ήταν το στάδιο του *βαναπραστα*. Η λέξη *βανα* σημαίνει «δάσος». Πριν προσχωρήσει στην τάξη του *σαννιασα*, ο άνδρας άφηνε την οικογένειά του και πήγαινε στο δάσος για να αρχίσει να εξασκείται σε ασκητικότητες. *Βαναμ γκατο γιαντ νταριμ ασραγιετα*.

Στην πραγματικότητα, ανώτερη από τη ζωή στο δάσος είναι η ζωή στον ναό, επειδή ο ναός είναι *νιργκουνα*, πάνω από όλες τις *γκουνα*, ακόμα και από τη *σαττβα-γκουνα*. Οι ένοικοι του ναού είναι στην πραγματικότητα στη Βαϊκούντα.

Ο Κύριος Καπιλαντέβα εξηγεί στη συνέχεια τη φύση του εξαιρετικού πλούτου των αφοσιωμένων υπηρετών του Κυρίου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 38

να καρτσιχιν ματ-παραχ σαντα-ρουπε

νανκσιαντι νο με 'νιμισο λεντι χετιχ

γιεσαμ αχαμ πριγια ατμα σουτας τσα

σακα γκουρουχ σουχριντο νταϊβαμ ισταμ

Ο Κύριος συνέχισε: Αγαπημένη Μου μητέρα, οι υπηρέτες Μου που δέχονται τέτοια υπερβατικά πλούτη δεν τα στερούνται ποτέ· ούτε τα όπλα ούτε η μεταβολή του χρόνου μπορούν να καταστρέψουν αυτά τα πλούτη. Επειδή οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Μου Με δέχονται ως φίλο τους, συγγενή τους, γιο τους, δάσκαλό τους, ευεργέτη τους και

Υπέρτατη Θεότητα, δεν είναι δυνατό να στερηθούν τα υπάρχοντά τους ποτέ.

Λέγεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι μπορεί κάποιος να υψωθεί στα ανώτερα πλανητικά συστήματα, ακόμα και στην Μπραμαλόνα, εξαιτίας των ευσεβών πράξεών του, αλλά όταν τα αποτελέσματα αυτών των ευσεβών πράξεων τελειώσουν, επιστρέφει ξανά σε αυτή τη γη για να αρχίσει μία καινούργια ζωή δράσης. Έτσι, ακόμα και αν προαχθεί κανείς στο ανώτατο πλανητικό σύστημα για να απολαύσει μία μακρά διάρκεια ζωής, αυτός δεν είναι ένας μόνιμος διακανονισμός. Όσον αφορά όμως στους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου, τα περιουσιακά τους στοιχεία -το επίτευγμα της υπηρεσίας αφοσίωσης και ο επακόλουθος πλούτος της Βαϊκούντα ακόμα και σε αυτόν τον πλανήτη- δεν καταστρέφονται ποτέ. Σε αυτή τη στροφή ο Κύριος Καπιλαντέβα αποκαλεί τη μητέρα Του *σαντα-ρουπα*, υπονοώντας ότι τα πλούτη των αφοσιωμένων υπηρετών είναι σταθεροποιημένα, επειδή οι αφοσιωμένοι υπηρέτες είναι σταθεροποιημένοι στην ατμόσφαιρα της Βαϊκούντα, η οποία ονομάζεται *σαντα-ρουπα*, επειδή βρίσκεται στην κατάσταση της αγνής αγαθότητας, αδιατάραχτη από τις καταστάσεις του πάθους και της άγνοιας. Μόλις σταθεροποιηθεί κάποιος στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου, η θέση του της υπερβατικής υπηρεσίας δεν μπορεί να καταστραφεί, και η χαρά και η υπηρεσία αυξάνονται απεριόριστα. Για τους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου που προσφέρουν υπηρεσία αφοσίωσης στην ατμόσφαιρα της Βαϊκούντα δεν υφίσταται η επίδραση του χρόνου. Στον υλικό κόσμο η επίδραση του χρόνου καταστρέφει τα πάντα, αλλά στην ατμόσφαιρα της Βαϊκούντα δεν υφίσταται η επίδραση του χρόνου ή των ημιθέων, επειδή δεν υπάρχουν ημίθεοι στους πλανήτες Βαϊκούντα. Εδώ οι δραστηριότητές μας ελέγχονται από διάφορους ημίθεους. Ακόμα και αν κινούμε το χέρι μας ή το πόδι μας, η πράξη αυτή ελέγχεται από τους ημίθεους. Αλλά στην ατμόσφαιρα της Βαϊκούντα δεν υφίσταται η επίδραση των ημιθέων ή του χρόνου· δεν τίθεται, επομένως, ζήτημα καταστροφής. Όταν είναι παρόν το στοιχείο του χρόνου υπάρχει η βεβαιότητα της καταστροφής, αλλά όταν το στοιχείο του χρόνου

απουσιάζει -παρελθόν, παρόν και μέλλον- τότε όλα είναι αιώνια. Γι' αυτόν τον λόγο αυτή η στροφή χρησιμοποιεί τις λέξεις *νανκσιαντι νο*, δηλώνοντας ότι τα υπερβατικά πλούτη δεν θα καταστραφούν ποτέ.

Περιγράφεται επίσης και ο λόγος της εξαίρεσης από την καταστροφή. Για τους αφοσιωμένους υπηρέτες ο Υπέρτατος Κύριος είναι το πλέον αγαπητό πρόσωπο και ανταλλάσσουν με Αυτόν αμοιβαία αγάπη σε διάφορες σχέσεις. Δέχονται το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ως ακριβό φίλο, συγγενή, γιο, δάσκαλο, ευχέτη ή ως Θεότητα. Ο Κύριος είναι αιώνιος. Συνεπώς, κάθε σχέση στα πλαίσια της οποίας Τον αποδεχόμαστε είναι και αυτή αιώνια. Εδώ βεβαιώνεται ξεκάθαρα ότι αυτές οι σχέσεις δεν μπορούν να καταστραφούν, και επομένως τα πλούτη αυτών των σχέσεων δεν καταστρέφονται ποτέ. Κάθε ζωντανό ον έχει την τάση να αγαπά κάποιον. Βλέπουμε ότι αν κάποιος δεν έχει ένα αντικείμενο για την αγάπη του, κατευθύνει συνήθως την αγάπη του σε κάποιο κατοικίδιο, όπως μία γάτα ή ένας σκύλος. Έτσι η αιώνια τάση για αγάπη σε όλα τα ζωντανά όντα αναζητά πάντοτε ένα μέρος για να κατοικήσει. Από αυτή τη στροφή μαθαίνουμε ότι μπορούμε να αγαπήσουμε το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ως το πλέον αγαπημένο μας αντικείμενο -ως φίλο, ως γιο, ως δάσκαλο ή ως ευχέτη- και σε αυτή την αγάπη δεν θα υπάρξει ούτε εξαπάτηση ούτε τέλος. Θα απολαμβάνουμε αιωνίως τη σχέση μας με τον Υπέρτατο Κύριο σε διάφορες πτυχές της. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της στροφής είναι η αποδοχή του Υπερτάτου Κυρίου ως υπερτάτου δασκάλου. Η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ειπώθηκε απευθείας από τον Υπέρτατο Κύριο, και ο Αρτζούνα αποδέχθηκε τον Κρίσνα ως *γκουρου* του, πνευματικό δάσκαλο. Κατά τον ίδιο τρόπο, θα πρέπει να δεχθούμε μόνο τον Κρίσνα ως υπέρτατο πνευματικό δάσκαλο.

Όταν μιλάμε για τον Κρίσνα, συμπεριλαμβάνουμε τους έμπιστους αφοσιωμένους υπηρέτες Του· ο Κρίσνα δεν είναι μόνος. Ο Κρίσνα περιλαμβάνει το όνομά Του, τη μορφή Του, τις ιδιότητές Του τον τόπο Του, τους συντρόφους Του, κλπ. Για παράδειγμα, ένας βασιλιάς συνοδεύεται πάντοτε από τον γραμματέα του, τον διοικητή του στρατού του, τον προσωπικό του υπηρέτη και γενικά από μεγάλη συνοδεία. Μόλις

δεχθούμε τον Κρίσνα και τους συντρόφους Του ως δασκάλους μας, κανένα δυσμενές αποτέλεσμα δεν μπορεί να καταστρέψει τη γνώση μας. Στον υλικό κόσμο η γνώση που αποκτούμε μπορεί να μεταβληθεί εξαιτίας της επίδρασης του χρόνου, εντούτοις τα συμπεράσματα που βγάζουμε από την *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, απευθείας από τα λόγια του Υπερτάτου Κυρίου Κρίσνα, δεν μπορούν να αλλάξουν ποτέ. Δεν έχει νόημα να ερμηνεύει κάποιος την *Μπαγκαβαντ-γκιτα* είναι αιώνια.

Ο Κρίσνα, ο Υπέρτατος Κύριος, θα πρέπει να είναι δεκτός ως ο καλύτερός μας φίλος. Δεν θα μας εξαπατήσει ποτέ. Θα προσφέρει πάντοτε τη φιλική συμβουλή Του και την προστασία Του στον αφοσιωμένο υπηρέτη Του. Αν ο Κρίσνα γίνει δεκτός ως γιος, δεν θα πεθάνει ποτέ. Εδώ μπορεί να έχουμε έναν αξιαγάπητο γιο, αλλά ο πατέρας και η μητέρα ή όσοι είναι στοργικοί μαζί του, ελπίζουν πάντοτε, «Μακάρι ο γιος μου να μην πεθάνει.» Αλλά ο Κρίσνα πράγματι δεν θα πεθάνει ποτέ. Επομένως, όσοι δέχονται τον Κρίσνα, δηλαδή τον Υπέρτατο Κύριο, ως γιο τους δεν θα στερηθούν ποτέ τον γιο τους. Σε πολλές περιπτώσεις υπηρέτες του Κυρίου έχουν δεχθεί τη Θεότητα ως γιο τους. Στη Βεγγάλη υπάρχουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις, και ακόμα και μετά τον θάνατο του αφοσιωμένου υπηρέτη, η Θεότητα εκτελεί την τελετή *σραντα* για τον πατέρα. Η σχέση δεν καταστρέφεται ποτέ. Οι άνθρωποι είναι συνηθισμένοι να λατρεύουν διάφορες μορφές ημιθέων, αλλά στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* αυτή η νοοτροπία καταδικάζεται. Γι' αυτό, θα πρέπει να είναι κανείς αρκικά νοήμων ώστε να λατρεύει μόνο το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας στις διάφορες μορφές Του, όπως Λάκσμι-Ναράγιανα, Σίτα-Ράμα και Ράντα-Κρίσνα. Ήτ δεν θα εξαπατηθεί ποτέ. Λατρεύοντας τους ημίθεους, μπορεί να υψωθεί κανείς στους ανώτερους πλανήτες, αλλά κατά τη διάλυση του υλικού κόσμου, η θεότητα που λατρεύει και ο τόπος της θα καταστραφούν. Όποιος όμως λατρεύει το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας προάγεται στους πλανήτες Βαϊκούντα, όπου δεν υπάρχει χρόνος, καταστροφή ή εκμηδένιση. Το συμπέρασμα είναι ότι ο χρόνος δεν μπορεί να επιδράσει σε αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου που έχουν δεχθεί το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας ως το παν.

Η πνευματική ζωή είναι αιώνια· δεν μπορεί να καταστραφεί. Οτιδήποτε έχουμε εδώ, στον υλικό κόσμο, υπόκειται στην καταστροφή. Στον υλικό κόσμο επιθυμούμε ένα ωραίο σπίτι, περιουσία, παιδιά, φίλους και πλούτη, αλλά τελικά όλα αυτά θα καταστραφούν, περιλαμβανομένου και του εαυτού μας. Τίποτα εδώ δεν είναι μόνιμο· γι' αυτό όλα ονομάζονται παραπλανητικά. Αυτό δεν το καταλαβαίνουμε· τα θεωρούμε όλα μόνιμα. Το γεγονός, ωστόσο, είναι ότι μόνο ο Κρίσνα είναι μόνιμος. Η υλική ενέργεια του Κρίσνα δεν είναι μόνιμη.

Οι Μαγιαβάντι νομίζουν ότι στον πνευματικό κόσμο δεν υπάρχουν σχέσεις. Εντούτοις, στις *σαστρα* αναφέρεται ότι στον πνευματικό κόσμο υπάρχει αληθινή ζωή. Η ζωή στον υλικό κόσμο είναι απλώς σκιά εκείνης της ζωής. Στο Δέκατο Πέμπτο Κεφάλαιο της *Μπαγκαβαντ-γκίτα* ο υλικός κόσμος παρομοιάζεται με ένα δέντρο βανιανής, με τις ρίζες του επάνω και τα κλαδιά του κάτω. Αυτό σημαίνει ότι είναι σαν σκιά. Όταν στεκόμαστε δίπλα σε έναν υδάτινο όγκο, βλέπουμε τα δέντρα να αντανακλώνται ανάποδα. Στον υλικό κόσμο έχουμε επίσης την εμπειρία του αντικατοπτρισμού. Νομίζουμε ότι υπάρχει νερό, αλλά στην πραγματικότητα δεν υπάρχει καθόλου. Μερικές φορές στη θάλασσα οι ναυτικοί νομίζουν ότι βλέπουν στεριά, αλλά στην πραγματικότητα είναι αντικατοπτρισμός στο νερό. Ο υλικός κόσμος είναι σαν αυτό. Στη ζωή μας νομίζουμε ότι απολαμβάνουμε κάποια *ρασα*, κάποια σχέση. Τα παιδιά μας μάς αποκαλούν «πατέρα» και απολαμβάνουμε τη σχέση μας με τη γυναίκα μας, αλλά όλες αυτές οι σχέσεις είναι σαν σκιές, παρόλο που οι άνθρωποι δεν είναι πληροφορημένοι για όλα αυτά. Την αληθινή απόλαυση που απορρέει από αυτές τις σχέσεις μπορεί να την γευθεί κανείς μόνο στον πνευματικό κόσμο με τον Κρίσνα. Γι' αυτό ο Κρίσνα έρχεται Αυτοπροσώπως, για να μας δείξει ότι μπορούμε να απολαύσουμε την ίδια σχέση μαζί Του. Μπορούμε να Τον απολαύσουμε ως κύριό μας, ως φίλο, ως γιο, ως πατέρα ή ως εραστή.

Οι φιλόσοφοι Μαγιαβάντι λένε πως αν ο Κρίσνα είναι το παν, δεν μπορεί να είναι οντότητα ή πρόσωπο. Αυτή είναι υλιστική αντίληψη. Αν σκίσουμε ένα κομμάτι χαρτί σε μικρά κομμάτια και τα πετάξουμε

μακριά, το αρχικό χαρτί παύει να υπάρχει. Ο Κρίσνα, ωστόσο, δεν είναι έτσι.

αντβαϊταμ ατσιουταμ αναντιμ αναντα-ρουπαμ

αντιαμ πουρανα-πουρουσαμ ναβα-γιωβαναμ τσα

«Λατρεύω το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, τον Γιοβίνντα (Κρίσνα), που είναι το αρχικό πρόσωπο - απόλυτο, αλάνθαστο, χωρίς αρχή, το οποίο, παρόλο που έχει επεκταθεί σε αναρίθμητες μορφές, παραμένει το αρχικό, αρχαιότερο πρόσωπο, παρουσιάζεται όμως πάντοτε ως ένας δροσερός και φρέσκος νέος.» (Μπραμα-σαμχίτα 5.33) Ο Κρίσνα έχει πολλά εκατομμύρια επεκτάσεις και βρίσκεται επίσης μέσα στην καρδιά όλων. Δεν είναι μόνο μέσα στα ανθρώπινα όντα, αλλά και μέσα στα ζώα, τα δέντρα, τα φυτά, τα υδρόβια και ούτω καθεξής. Είναι υλιστικό να σκέφτεται κανείς ότι ο Κρίσνα δεν έχει ατομική ύπαρξη επειδή έχει εισέλθει σε τόσα πολλά εκατομμύρια καρδιές. Μολονότι ο Κρίσνα έχει μοιράσει τον Εαυτό Του σε πολλά εκατομμύρια μέρη, παραμένει παρών και με την ίδια δύναμη. Ο Κρίσνα είναι *σαρβαϊσβαρια-πουρνα*. Δεν ελαττώνεται ποτέ.

Υπάρχει μία ενδιαφέρουσα ιστορία ενός φτωχού αγοριού που φοιτούσε σε ένα σχολείο. Κατά τη διάρκεια μίας ετήσιας τελετής για την Ημέρα του Πατέρα, ο δάσκαλος ζήτησε από τους μαθητές να συνεισφέρουν. Παλιά οι δάσκαλοι δεν ήταν έμμισθοι, αλλά έπαιρναν ό,τι έφερναν οι μαθητές από το σπίτι των γονιών τους ή από επαιτεία. Συνήθως οι *μπραμανα* ήταν δάσκαλοι, και δεν μπορούσαν να χρεώσουν τίποτα. Έτσι κάποιοι μαθητές έφερναν στον δάσκαλο ρύζι και κάποιοι του έφερναν τρόφιμα από άλλες σοδειές. Αυτός ο συγκεκριμένος μαθητής όμως ήταν τόσο φτωχός, που δεν μπορούσε να σκεφτεί τι να του φέρει. Είπε, λοιπόν, στον δάσκαλό του ότι θα μιλούσε πρώτα στη μητέρα του. Μετά το σχολείο, ο μαθητής είπε στη μητέρα του, «Αγαπημένη μου μητέρα, όλοι οι συμμαθητές μου έχουν υποσχεθεί να συνεισφέρουν κάτι για τον δάσκαλο. Τι μπορώ να συνεισφέρω εγώ;» Η μητέρα του τού απάντησε, «Αγαπημένο μου παιδί, είμαστε τόσο φτωχοί που δεν μπορούμε να δώσουμε τίποτα. Ωστόσο, ο Κρίσνα είναι ο φίλος των φτωχών. Αν σου

δώσει κάτι, μπορείς να το υποσχεθείς στον δάσκαλό σου.» «Α! Πού είναι ο Κρίσνα;», ρώτησε το παιδί. «Λοιπόν, καταλαβαίνω ότι είναι στο δάσος», είπε η μητέρα. Γι' αυτό, το μικρό αγόρι πήγε στο δάσος και φώναζε τον Κρίσνα. Ύστερα άρχισε να κλαίει και τελικά ο Κρίσνα ήλθε. Όταν ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κρίσνα λαχταρά πολύ να Τον δει, ο Κρίσνα είναι τόσο καλός ώστε έρχεται. «Λοιπόν, τι θέλεις;», είπε ο Κρίσνα στο μικρό αγόρι. «Είσαι ο φίλος των φτωχών», είπε το μικρό αγόρι. «Είμαι πολύ φτωχός. Τι μπορώ να υποσχεθώ στον δάσκαλό μου;» Τότε ο Κρίσνα του είπε, «Μπορείς να του πεις ότι θα του δώσεις γιαούρτι.» Το μικρό αγόρι ικανοποιήθηκε πολύ με αυτό και την επόμενη μέρα πήγε στον δάσκαλό του και του είπε, «Θα σου φέρω όσο γιαούρτι χρειάζεσαι.» Ο δάσκαλος ένιωσε πολύ όμορφα και ευχαριστήθηκε με το μικρό αγόρι. Την ημέρα της τελετής, το αγόρι πήγε και πάλι στο δάσος και φώναζε τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα παρουσιάστηκε και του έδωσε ένα κιλό γιαούρτι. Το μικρό αγόρι πήγε το γιαούρτι στον δάσκαλό του και είπε, «Αυτή είναι η συνεισφορά μου, κύριε.» Ο δάσκαλος κοίταζε το γιαούρτι και είπε, «Τι είναι αυτό; Θα έλθουν εκατοντάδες άνθρωποι για την τελετή και εσύ μου έφερες μόνο τόσο λίγο γιαούρτι; Ο δάσκαλος θύμωσε τόσο πολύ, που έχυσε το γιαούρτι έξω από το δοχείο του. Όταν έσκυψε για να το μαζέψει, είδε ότι το δοχείο ήταν γεμάτο ξανά. Το έχυσε κάτω ξανά, και ξανά το δοχείο ήταν γεμάτο. Τότε κατάλαβε ότι το δοχείο και το γιαούρτι ήταν πνευματικά.

Αυτή είναι η φύση του Κρίσνα. Μπορεί κανείς να πάρει τα πάντα, και όμως θα παραμείνουν τα ίδια. Στον υλικό κόσμο, ένα μείον ένα ίσον μηδέν, αλλά στον πνευματικό κόσμο, ένα μείον ένα ίσον ένα. Αυτό ονομάζεται *αντβαγια-γκιανα*. Στον πνευματικό κόσμο δεν υπάρχει δυαδικότητα. Ένα συν ένα ίσον ένα, και ένα μείον ένα ίσον ένα. Αν αγαπάμε τον Κρίσνα, η αγάπη αυτή δεν θα καταστραφεί σαν την αγάπη του υλικού κόσμου. Στον υλικό κόσμο, ένας υπηρέτης υπηρετεί τον κύριό του όσο ο υπηρέτης είναι ικανοποιημένος και όσο ο κύριός του είναι ικανοποιημένος. Ο υπηρέτης είναι ικανοποιημένος όσο ο κύριός του τον πληρώνει, και ο κύριός του είναι ικανοποιημένος όσο ο υπηρέτης προσφέρει καλές υπηρεσίες. Ωστόσο, στον πνευματικό κόσμο, αν ένας

υπηρέτης δεν μπορεί να υπηρετήσει κάτω από ορισμένες συνθήκες, ο κύριός του εξακολουθεί να είναι ικανοποιημένος. Και αν ο κύριός του δεν πληρώνει, ο υπηρέτης είναι επίσης ικανοποιημένος. Αυτό ονομάζεται ενότητα, απόλυτο. Ένας γκουρου μπορεί να έχει εκατοντάδες μαθητές, εκατοντάδες υπηρέτες, αλλά δεν χρειάζεται να τους πληρώνει. Τον υπηρετούν από πνευματική αγάπη, και ο γκουρου διδάσκει χωρίς να παίρνει αμοιβή. Αυτό είναι πνευματική σχέση. Σε μία τέτοια σχέση, δεν υπάρχουν εξαπατούντες και εξαπατούμενοι. Αν δεχθούμε τον Κρίσνα ως γιο μας, φίλο μας ή εραστή μας, δεν θα εξαπατηθούμε ποτέ. Θα πρέπει, ωστόσο, να αφήσουμε τον ψεύτικο, απατηλό υπηρέτη, γιο, πατέρα, ή εραστή, γιατί είναι βέβαιο πως θα μας εξαπατήσουν. Μπορεί να αγαπάμε τον γιο μας με όλη την καρδιά και την ψυχή μας, αλλά αυτός ο ίδιος γιος μπορεί μία μέρα να γίνει εχθρός μας. Μπορεί να αγαπάμε τη γυναίκα μας πάρα πολύ, αλλά κάποια μέρα αυτή η γυναίκα μπορεί να γίνει τέτοιος εχθρός, που θα μας σκοτώσει για το συμφέρον της. Υπάρχουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις στην Ιστορία. Οι φιλόσοφοι Μαγιαβάντι φοβούνται να έχουν τέτοιες σχέσεις, επειδή έχουν πικρή πείρα από αυτές τις σχέσεις στον υλικό κόσμο. Γι' αυτό θέλουν να καταργήσουν κάθε είδους σχέση, και λένε όχι πια γιοι, κόρες, ερωμένες, αφέντες ή οτιδήποτε. Αηδιασμένοι με αυτά τα πράγματα, προσπαθούν να μετατρέψουν τα πάντα σε κενό. Αν όμως έχουμε την ίδια σχέση με τον Κρίσνα, δεν θα εξαπατηθούμε και δεν θα απογοητευθούμε ποτέ. Ο ενθουσιασμός μας θα αυξάνεται ολοένα και περισσότερο. Γι' αυτό ο Κρίσνα μας ενθαρρύνει να Τον δεχθούμε ως γιο μας, ως φίλο μας και ως κύριό μας. Τότε θα είμαστε ευτυχισμένοι.

KEIMENA 39-40

ιμαμ λοκαμ ταταϊβαμουμ

ατμαναμ ουμπαγιαγιναμ

ατμαναμ ανου γιε τσεχα

γιε ραγιαχ πασαβο γκριχαχ

*βισριτζαι σαρβαν ανιαμς τσα
μαμ εβαμ βισβατο-μουκαμ
μπατζαντι ανανιαγια μπακτια
ταν μριτιορ ατιπαραγιε*

Έτσι ο αφοσιωμένος υπηρέτης Μου που λατρεύει με ακλόνητη υπηρεσία αφοσίωσης Εμένα, τον Κύριο του σύμπαντος που διαπερνά τα πάντα, εγκαταλείπει κάθε βλέψη για προαγωγή σε ουράνιους πλανήτες ή για ευτυχία σε αυτόν τον κόσμο με πλούτη, παιδιά, αγελάδες, σπίτι ή οτιδήποτε έχει σχέση με το σώμα. Τον παίρνω στην άλλη πλευρά της γέννησης και του θανάτου.

Ακλόνητη υπηρεσία αφοσίωσης, όπως περιγράφεται σε αυτές τις δύο στροφές, σημαίνει να έχει κανείς πλήρη συνείδηση του Κρίσνα, δηλαδή να προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης αποδεχόμενος τον Υπέρτατο Κύριο ως το παν. Εφόσον ο Υπέρτατος Κύριος περιλαμβάνει τα πάντα, αν κάποιος Τον λατρεύει με ακλόνητη πίστη, έχει επιτύχει αυτομάτως όλα τα υπόλοιπα πλούτη και έχει εκτελέσει όλα τα υπόλοιπα καθήκοντα. Ο Κύριος υπόσχεται εδώ ότι παίρνει τον αφοσιωμένο υπηρέτη Του στην άλλη πλευρά της γέννησης και του θανάτου. Γι' αυτό, ο Κύριος Τσετάνια συνιστούσε σε όποιον λαχταρά να περάσει πέρα από τη γέννηση και τον θάνατο, να μην έχει υλικά υπάρχοντα. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να προσπαθεί κάποιος να είναι ευτυχισμένος σε αυτόν τον κόσμο ή να προαχθεί στον ουράνιο κόσμο, ούτε να μοχθεί για υλικά πλούτη, παιδιά, σπίτια ή αγελάδες.

Εδώ εξηγείται πώς επιτυγχάνεται ανεπαίσθητα η απελευθέρωση από έναν αγνό αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου και ποια είναι τα σημάδια. Ωστόσο, η κατάσταση με κάποια υποκείμενη σε όρους ψυχή είναι διαφορετική. Αν βρίσκεται στην κατάσταση της αγαθότητας, ίσως

προετοιμάζεται για προαγωγή στους ανώτερους πλανήτες· αν βρίσκεται στην κατάσταση του πάθους, θα παραμείνει εδώ, σε μία κοινωνία όπου κυριαρχεί η δράση, και αν βρίσκεται στην κατάσταση της άγνοιας, ίσως υποβιβασθεί στη ζωή των ζώων ή σε κατώτερη βαθμίδα ανθρώπινης ζωής. Αλλά για όποιον είναι αφοσιωμένος στον Κύριο δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας είτε για αυτή τη ζωή είτε για την επόμενη, επειδή σε οποιαδήποτε ζωή δεν επιζητεί υλική προαγωγή. Προσεύχεται στον Κύριο, «Αγαπημένε μου Κύριε, δεν έχει σημασία πού θα γεννηθώ, αλλά ας γεννηθώ, έστω και ως μυρμήγκι, στο σπίτι ενός αφοσιωμένου υπηρέτη Σου.» Ένας αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης δεν προσεύχεται στον Κύριο για απελευθέρωση από την υλική σκλαβιά. Ο αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν πιστεύει ποτέ ότι είναι άξιος για απελευθέρωση. Λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη ζωή του και τις κακές πράξεις του, πιστεύει πως είναι κατάλληλος για την κατώτατη περιοχή της κόλασης. Αν σε αυτή τη ζωή προσπαθώ να γίνω αφοσιωμένος υπηρέτης, αυτό δεν σημαίνει ότι στις πολλές προηγούμενες ζωές μου ήμουν εκατό τοις εκατό ευσεβής. Αυτό δεν είναι δυνατό. Γι' αυτό, ένας αφοσιωμένος υπηρέτης έχει πάντα επίγνωση της αληθινής του θέσης. Μόνο με την πλήρη εγκατάλειψή του στον Κύριο και με τη χάρη του Κυρίου μετριάζονται τα βάσανά του. Όπως αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα*, «Εγκαταλείψου σ' Εμένα, και θα σε προστατεύσω από κάθε είδους αμαρτωλή αντίδραση.» Αυτό είναι το έλεός Του. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι όποιος έχει εγκαταλειφθεί στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου δεν έχει διαπράξει κακές πράξεις στην προηγούμενη ζωή του. Ένας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου προσεύχεται πάντοτε, «Για τα παραπτώματά μου, ας γεννηθώ ξανά και ξανά, αλλά η μοναδική μου προσευχή είναι να μη λησμονήσω την υπηρεσία Σου.» Ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου έχει τόσο μεγάλη διανοητική δύναμη και προσεύχεται στον Κύριο, «Είθε να γεννηθώ ξανά και ξανά, αλλά ας γεννηθώ στο σπίτι του αγνού αφοσιωμένου υπηρέτη Σου, ώστε να μπορέσω και πάλι να έχω την ευκαιρία να αναπτύξω την πνευματική μου ζωή.»

Ένας αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν ανυπομονεί να υψωθεί στην επόμενη γέννησή του. Έχει ήδη εγκαταλείψει αυτού του

είδους την ελπίδα. Σε κάθε ζωή στην οποία γεννιέται κάποιος, ως οικογενειάρχης ή ακόμα και ως ζώο, πρέπει να κάνει παιδιά, να έχει πόρους ή περιουσία, αλλά ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου δεν ανυπομονεί να έχει στην κατοχή του τίποτα. Είναι ικανοποιημένος με οτιδήποτε αποκτά με τη χάρη του Θεού. Δεν έχει καμία προσκόλληση στη βελτίωση της κοινωνικής του θέσης ή της εκπαίδευσης των παιδιών του. Δεν παραμελεί τα καθήκοντά του -απεναντίας τα εκτελεί- αλλά δεν ξοδεύει πολύ χρόνο για τη βελτίωση της εφήμερης οικογενειακής ή κοινωνικής του ζωής. Ασχολείται εξ ολοκλήρου με την υπηρεσία του Κυρίου, και για τις υπόλοιπες υποθέσεις διαθέτει απλώς όσο χρόνο είναι απολύτως απαραίτητος (*γιαταρταμ ουπαγιουντζαταχ*). Ένας τέτοιος αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης δεν νοιάζεται για το τι πρόκειται να του συμβεί στην επόμενη ζωή· δεν νοιάζεται ούτε καν για την οικογένεια, τα παιδιά ή την κοινωνία. Ασχολείται εξ ολοκλήρου με την υπηρεσία του Κυρίου, έχοντας συνείδηση του Κρίσνα. Αναφέρεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι χωρίς να το γνωρίζει ο αφοσιωμένος υπηρέτης, ο Κύριος κανονίζει γι' αυτόν να μεταφερθεί αμέσως στον υπερβατικό τόπο Του μόλις αφήσει το σώμα του. Αφού αφήσει το σώμα του, δεν εισέρχεται στη μήτρα μιας άλλης μητέρας. Το συνηθισμένο ζωντανό ον, μετά τον θάνατο μεταφέρεται στη μήτρα μιας άλλης μητέρας, σύμφωνα με το *καρμα* του, δηλαδή τις πράξεις του, για να λάβει ένα άλλο είδος σώματος. Αλλά όσον αφορά στον αφοσιωμένο υπηρέτη, μεταφέρεται αμέσως στον πνευματικό κόσμο, στη συντροφιά του Κυρίου. Αυτό είναι το ιδιαίτερο έλεος του Κυρίου. Επειδή είναι παντοδύναμος, ο Κύριος μπορεί να κάνει οτιδήποτε και τα πάντα. Μπορεί να συγχωρέσει όλες τις αμαρτωλές αντιδράσεις. Μπορεί να μεταφέρει αμέσως κάποιον στη Βαϊκουνταλόκα. Αυτή είναι η ασύλληπτη δύναμη του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, που είναι διατεθειμένος ευνοϊκά απέναντι στους αγνούς αφοσιωμένους υπηρέτες Του.

Σε αυτές τις στροφές, ο Καπιλαντένβα περιγράφει την αποδοχή του Κρίσνα, του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, από τον αφοσιωμένο υπηρέτη ως του πλέον αγαπητού σε εμάς προσώπου. Αν θέλουμε να αγαπάμε τον Κρίσνα ως γιο, ο Κρίσνα είναι έτοιμος να είναι ο γιος μας.

Ο Αρτζούνα δέχθηκε τον Κρίσνα ως φίλο του, και ο Κρίσνα ήταν ο καλύτερός του φίλος. Ο καθένας μπορεί να δεχθεί τον Κρίσνα με τόσο πολλούς τρόπους. Μπορούμε να αγαπάμε τον Κρίσνα όπως έκανε ο Αρτζούνα ή όπως έκανε η μητέρα Γιασόντα. Παρόμοια, ο Μαχαράτζα Παρίκσιτ άκουσε απλώς για τον Κρίσνα και ανέπτυξε αγάπη γι' Αυτόν. Ο πρώτης τάξεως *γιόγκι* δέχεται τον Κρίσνα ως το παν – *πριγια, σουτα, σακα, γκουρου*, τα πάντα. Αυτό είναι *αληθινό μπακτι*. Αν θέλουμε έναν γιο, ο Κρίσνα είναι έτοιμος να είναι ο γιος μας. Αν θέλουμε έναν εραστή, είναι έτοιμος να είναι ο εραστής μας. Αν θέλουμε έναν φίλο, είναι έτοιμος να είναι ο φίλος μας. Οποιαδήποτε σχέση επιθυμούμε στον υλικό κόσμο, μπορούμε να την έχουμε με τον Κρίσνα. Όλοι έχουμε την τάση να αγαπάμε, και ο Κρίσνα είναι έτοιμος να ικανοποιήσει αυτή την τάση. Ο Κρίσνα δεν είναι ένα πρόσωπο όπως εμείς. Καταλαμβάνουμε ένα σώμα, αλλά ο Κρίσνα είναι ο ιδιοκτήτης όλων των σωμάτων. Το σώμα είναι μία μηχανή που μας έχει δοθεί από τον Κρίσνα. Στον υλικό κόσμο, ένας πατέρας μπορεί να δώσει στον γιο του ένα αυτοκίνητο. Παρόμοια, ο Κρίσνα δίνει στα ζωντανά όντα σώματα, 8.400.000 διαφορετικά είδη σωμάτων. Το ζωντανό ον μπαίνει μέσα στο σώμα όπως ακριβώς μπαίνει κάποιος σε ένα αυτοκίνητο και πηγαίνει από δω κι από κει. Μπορούμε να οδηγούμε αυτή τη μηχανή που ονομάζεται σώμα για τόσα χρόνια· έπειτα γερνάει και πρέπει να την αλλάξουμε για κάποια άλλη μηχανή. Αυτή είναι η μέθοδος της γέννησης και του θανάτου. Οδηγούμε ένα αυτοκίνητο για ένα διάστημα, και τελικά το αυτοκίνητο χαλάει ή συγκρούεται και καταστρέφεται. Μπορεί να μας συμβεί δυστύχημα ή όχι, αλλά τελικά το αυτοκίνητο πρέπει να εγκαταλειφθεί και να πάει στα σκουπίδια. Και τότε πρέπει να πάρουμε ένα άλλο αυτοκίνητο.

Στην πραγματικότητα, η θέση μας είναι να μη γεννιόμαστε και να μην πεθαίνουμε ποτέ, αλλά τότε γιατί έχουμε βρεθεί σε αυτή τη θέση και υποχρεωνόμαστε να αλλάζουμε μηχανές; Αυτό είναι το αληθινό μας πρόβλημα. Ποια είναι η αιτία; Θέλουμε να απολαύσουμε αυτόν τον υλικό κόσμο με τα πλούτη του και τα υπάρχοντά του. Όσο επιδιώκουμε να έχουμε υλικά υπάρχοντα, δεν μπορούμε να υπερβούμε τον κύκλο της γέννησης και του θανάτου. Είμαστε υποχρεωμένοι, ωστόσο, να τα

αφήσουμε όλα αυτά και να βρούμε καταφύγιο στον Κρίσνα, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, και να Τον λατρεύουμε. Δεν μπορούμε να Τον λατρεύουμε αυθαίρετα και ιδιόρρυθμα, αλλά όπως το επιθυμεί. Αν ο Κρίσνα πει, «Θέλω ένα ποτήρι νερό», θα πρέπει να Του φέρουμε νερό. Δεν μπορούμε να πούμε, «Το γάλα είναι καλύτερο από το νερό. Νομίζω ότι πρέπει να Του φέρω γάλα.» Αυτή δεν είναι ευνοϊκή υπηρεσία. Ορισμένοι υποτιθέμενοι *μπακτα* λένε, «Μπορώ να λατρέψω τον Κύριο με τον δικό μου τρόπο.» Αυτό είναι μόνο στη φαντασία τους. Οι Μαγιαβάντι λένε πως το Μπραμάν δεν έχει *ρουπα*, μορφή, και ισχυρίζονται ότι απλώς φανταζόμαστε μία μορφή. Αυτή η περίπτωση δεν έχει σχέση με τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα είναι παρών στην αρχική Του μορφή που περιγράφεται στη βεδική γραμματεία. Έχουμε αναφέρει αυτές τις περιγραφές προηγουμένως. Αν θέλουμε να αποκτήσουμε ένα σώμα σαν του Μπράμα, μπορούμε να το αποκτήσουμε. Ή, αν θέλουμε ένα σώμα σαν του Κρίσνα, μπορούμε επίσης να το αποκτήσουμε. Αυτό είναι το αληθινό μας σώμα *σατς-τσιντ-αναντα*. Μπορούμε επίσης να αποκτήσουμε ένα σώμα σαν των ημιθέων και να πάμε στους ουράνιους πλανήτες. Ή μπορούμε να παραμείνουμε εδώ, στα μεσαία πλανητικά συστήματα. Ο προορισμός μας είναι επιλογή μας. Μας έχει δοθεί πλήρης ελευθερία μέσω των πράξεών μας. Με ευσεβείς πράξεις, πηγαίνουμε στους ουράνιους πλανήτες, και με πράξεις με συνείδηση του Κρίσνα, πηγαίνουμε στη Βαϊκουνταλόκα.

Είμαστε συστατικά μέρη του Κρίσνα, αλλά κατά κάποιον τρόπο αυτό το έχουμε λησμονήσει. Στην *Τσετανια-τσαριταμριτα* (*Μαντια* 20.117) λέγεται:

κρισν μπουλι' σεϊ τζίβα αναντι-μπαχιρμουκα

αταεβα μαγια ταρε ντεγια σαμσαρα-ντουχκα

«Λησμονώντας τον Κρίσνα, το ζωντανό ον έχει γοητευθεί από το εξωτερικό γνώρισμα από αμνημονεύτων χρόνων. Επομένως η παραπλανητική ενέργεια (η *μαγια*) του δίνει όλων των ειδών τις δυστυχίες στην υλική ύπαρξη.» Επειδή έχουμε λησμονήσει τον Κρίσνα, ο Κρίσνα μας έχει δώσει τις Βέδες και τις *Πουράνα*. Ο Κρίσνα έρχεται επίσης στον

υλικό κόσμο για να μας θυμίσει τον Εαυτό Του. Στην Κάλι-γιούγκα οι άνθρωποι ξεχνούν τον Κρίσνα όλο και πιο πολύ. Δεν ενδιαφέρονται καν για Αυτόν, ο Κρίσνα όμως ενδιαφέρεται, επειδή είναι παιδιά Του. Ένας τρελός γιος μπορεί να μην ενδιαφέρεται πλέον για το σπίτι του, για τον πατέρα του ή τη μητέρα του, αλλά ο πατέρας του δεν χάνει ποτέ το ενδιαφέρον του για τον γιο του. Έξαγωνία, επειδή το παιδί του έφυγε από το σπίτι και υποφέρει. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο γιος του Κρίσνα φεύγει από τον πνευματικό ουρανό και δέχεται το ένα υλικό σώμα μετά το άλλο, και με αυτόν τον τρόπο ταξιδεύει από τον έναν πλανήτη στον άλλον σε διάφορα ζωικά είδη. Γι' αυτό ο Κρίσνα έρχεται για να τον σώσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΕΠΤΑ

Βρίσκοντας καταφύγιο στον Κρίσνα, τον υπέρτατο κυρίαρχο

ΚΕΙΜΕΝΟ 41

νανιατρα μαντ-μπαγκαβαταχ

πραντανα-πουρουσεσβαρατ

ατμαναχ σαρβα-μπουταναμ

μπαγιαμ τιβραμ νιβαρτατε

Ο τρομερός φόβος της γέννησης και του θανάτου δεν εγκαταλείπει ποτέ όποιον στρέφεται σε οποιοδήποτε άλλο καταφύγιο εκτός από Εμένα, γιατί Εγώ είμαι ο παντοδύναμος Κύριος, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, η αρχική πηγή της δημιουργίας και η Υπέρτατη Ψυχή κάθε ψυχής.

Εδώ επισημαίνεται ότι ο κύκλος της γέννησης και του θανάτου δεν μπορεί να σταματήσει αν δεν είναι κάποιος αγνός αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου. Λέγεται, *χαριμ βινα ναϊβα σριτιμ ταραντι*. Δεν μπορεί κάποιος να υπερβεί τον κύκλο της γέννησης και του θανάτου αν δεν έχει την εύνοια του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Η ίδια ιδέα επιβεβαιώνεται και εδώ: μπορεί κάποιος να υιοθετήσει το σύστημα της κατανόησης της Απόλυτης Αλήθειας με τις δικές του εικασίες, βασισμένες στις ατελείς

αισθήσεις του ή μπορεί να προσπαθήσει να συνειδητοποιήσει τον εαυτό με τη μέθοδο του μυστικιστικού *γιόγκα*. Αλλά οτιδήποτε και αν κάνει, αν δεν φτάσει στο σημείο να εγκαταλειφθεί στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, καμία μέθοδος δεν πρόκειται να του δώσει απελευθέρωση. Μπορεί κάποιος να ρωτήσει αν αυτό σημαίνει πως όσοι υποβάλλονται σε τέτοιες ασκητικότητες και πράξεις εξιλέωσης, ακολουθώντας αυστηρά τους επιβεβλημένους κανόνες και ρυθμίσεις, μοχθούν μάταια. Η απάντηση δίνεται στη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* (10.2.32): *γιε 'νιε 'ραβινντακσα βιμουκτα-μανιναχ*. Ο Κύριος Μπράμα και οι άλλοι ημίθεοι προσευχήθηκαν στον Κύριο όταν ο Κρίσνα ήταν στην κοιλιά της Ντεβάνι: «Αγαπημένε μου Κύριε με τα λωτοειδή μάτια, υπάρχουν άνθρωποι που ξιπάζονται με τη σκέψη ότι έχουν απελευθερωθεί ή ότι έχουν γίνει ένα με τον Θεό ή ότι έχουν γίνει Θεός, είναι όμως κουτοί.» Αναφέρεται ότι η νοημοσύνη τους, είτε είναι μεγάλη είτε είναι μικρή, δεν είναι εξαγνισμένη. Με εξαγνισμένη νοημοσύνη, το ζωντανό ον δεν μπορεί να σιευτεί διαφορετικά παρά να εγκαταλειφθεί στον Κρίσνα. Γι' αυτό η *Μπαγκαβαντ-γκιτα* βεβαιώνει ότι η εξαγνισμένη νοημοσύνη παρουσιάζεται σε έναν πολύ σοφό άνθρωπο. *Μπαχουναμ τζανμαναμ αντε γκιαναβαν μαμ πραπαντιατε*. Μετά από πολλές, πολλές γεννήσεις, κάποιος που είναι πραγματικά προχωρημένος σε νοημοσύνη εγκαταλείπεται στον Υπέρτατο Κύριο.

Χωρίς να εγκαταλειφθεί, να παραδοθεί στον Κρίσνα, δεν μπορεί να επιτύχει κάποιος απελευθέρωση. Η *Μπαγκαβαταμ* λέει, «Όσοι είναι ξιπασμένοι, νομίζοντας ότι είναι απελευθερωμένοι μέσω κάποιας μεθόδου που δεν έχει σχέση με την αφοσίωση στον Κύριο, δεν είναι νοήμονες, επειδή δεν έχουν παραδοθεί σ' Εσένα. Παρά το ότι εκτελούν κάθε είδους ασκητικότητες και πράξεις εξιλέωσης ή και φτάνουν ακόμα και στα πρόθυρα της συνειδητοποίησης του Μπραμάν, νομίζουν πως βρίσκονται στη λάμψη του Μπραμάν. Αλλά στην πραγματικότητα, επειδή δεν έχουν υπερβατικές δραστηριότητες, πέφτουν στις υλικές δραστηριότητες.» Δεν θα πρέπει να είναι κάποιος ικανοποιημένος επειδή γνωρίζει απλώς ότι είναι Μπραμάν, πνεύμα. Θα πρέπει να προσφέρει υπηρεσία στο Υπέρτατο Μπραμάν· αυτό είναι *μπακτι*. Η ασχολία του

Μπραμάν θα πρέπει να είναι η υπηρεσία του Παραμπραμάν, του υπερτάτου πνεύματος. Λέγεται πως αν δεν γίνει κάποιος Μπραμάν, δεν μπορεί να υπηρετήσει το Μπραμάν. Το Υπέρτατο Μπραμάν είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και το ζωντανό ον είναι και αυτό Μπραμάν. Χωρίς να συνειδητοποιήσει ότι είναι Μπραμάν, πνευματική ψυχή, αιώνιος υπηρέτης του Κυρίου, αν απλώς νομίζει ότι είναι Μπραμάν, η συνειδητοποίησή του είναι μόνο θεωρητική. Θα πρέπει να το συνειδητοποιήσει και ταυτόχρονα να απασχοληθεί στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου· τότε θα μπορέσει να ζήσει στην κατάσταση του Μπραμάν. Διαφορετικά θα πέσει.

Η *Μπαγκαβαταμ* λέει ότι επειδή όσοι δεν είναι αφοσιωμένοι στον Κρίσνα αμελούν την υπερβατική υπηρεσία αγάπης των λωτοειδών ποδιών του Προσώπου της Θεότητας, η νοημοσύνη τους δεν είναι αγνή και γι' αυτό πέφτουν. Το ζωντανό ον πρέπει να έχει κάποια δραστηριότητα. Αν δεν απασχολείται στην υπερβατική υπηρεσία, θα υποχρεωθεί να πέσει στην υλική δράση. Μόλις πέσει κάποιος στην υλική δράση, δεν υπάρχει σωτηρία από τον κύκλο της γέννησης και του θανάτου. Εδώ ο Κύριος Καπίλα λέει, «Χωρίς το έλεός Μου» (*νανιατρα μαντ-μπαγκαβαταχ*). Εδώ ο Κύριος αναφέρεται ως Μπαγκαβάν, Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, δείχνοντας ότι είναι πλήρης με όλα τα πλούτη, και είναι, συνεπώς, απολύτως ικανός να σώσει κάποιον από τον κύκλο της γέννησης και του θανάτου. Αποκαλείται επίσης *πραντανα*, επειδή είναι ο Υπέρτατος. Είναι ίσος με όλους, αλλά με όποιον εγκαταλείπεται σε Αυτόν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκός. Και στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* βεβαιώνεται πως ο Κύριος είναι ίσος με όλους· κανένας δεν είναι εχθρός Του και κανένας δεν είναι φίλος Του. Σε όποιον όμως εγκαταλείπεται σε Αυτόν, έχει ιδιαίτερη προτίμηση. Με τη χάρη του Κυρίου, αν κάποιος εγκαταλειφθεί απλώς σε Αυτόν, μπορεί να ξεφύγει από τον κύκλο της γέννησης και του θανάτου. Διαφορετικά, μπορεί να συνεχίσει για πολλές, πολλές ζωές και μπορεί πολλές φορές να δοκιμάσει άλλες μεθόδους απελευθέρωσης.

Προς το παρόν είμαστε τόσο κουτοί και ανόητοι, ώστε δεν γνωρίζουμε τι είναι *μπαγιαμ* και *τιβραμ*. Η λέξη *τιβραμ* σημαίνει «πολύ απαίσιο» και η λέξη *μπαγιαμ* σημαίνει «πολύ τρομακτικό». Έχουμε εμπλακεί σε έναν

πολύ τρομερό φόβο, αλλά έχουμε γίνει τόσο ανόητοι εξαιτίας της επιρροής της *μαγιά*, ώστε δεν μας νοιάζει. Την ώρα του θανάτου υπάρχουν πολλά προβλήματα και μας κυριεύει ο φόβος. Μερικές φορές, όταν κάποιος πεθαίνει πέφτει σε κώμα και κείτεται αναίσθητος. Δεν γνωρίζουμε σε τι είδους τρομερή δοκιμασία υποβάλλεται. Μπορεί να ονειρεύεται τόσο πολλά πράγματα ή μπορεί να κλαίει. Δεν μπορεί να εκφράσει τι του συμβαίνει. Ιδιαίτερα όσοι είναι πολύ αμαρτωλοί πεθαίνουν με αυτόν τον τρόπο. Μετά τον θάνατο, θα πρέπει να μπει κανείς στη μήτρα μιας άλλης γυναίκας. Αυτό είναι επίσης ένα πολύ τρομακτικό στάδιο. Πακετάρεται κανείς σε έναν σάκιο, και αυτός ο σάκος είναι γεμάτος με κόπρανα και ούρα, και πρέπει να παραμείνει πακεταρισμένος σε αυτόν τον αεροστεγή σάκιο για εννέα μήνες.

Αυτή είναι μία τρομακτική κατάσταση, αλλά έχουμε ξεχάσει τα πάντα σχετικά με αυτήν. Γι' αυτό ο Κρίσνα λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκίτα* ότι το αληθινό μας πρόβλημα είναι η γέννηση και ο θάνατος, *τζανμα-μριτιου*. Όταν το ζωντανό ον είναι συσκευασμένο στη μήτρα, ανίκανο να κινηθεί, προσεύχεται στον Θεό, «Σε παρακαλώ, ανακούφισέ με από αυτή την τρομακτική κατάσταση. Αν καταπραΰνεις τον πόνο μου, θα Σε λατρεύω.» Τελικά, μετά από εννέα μήνες, το ζωντανό ον ξεπροβάλλει από τη μήτρα και υφίσταται ξανά τόσο πολλά βάσανα, προσπαθώντας να προσαρμοστεί στην ατμόσφαιρα ενός νέου πλανήτη. Ως βρέφος, κλαίει και ξανακλαίει, και εξαρτάται εξ ολοκλήρου από το έλεος της μητέρας του. Μερικές φορές η μητέρα δεν μπορεί να καταλάβει τι θέλει το βρέφος. Μερικές φορές μπορεί να δαγκώνει το μωρό ένα μυρμήγκι, αλλά η μητέρα νομίζει ότι το μωρό πεινάει. Υπάρχουν διάφορα έντομα, σκουλήκια, κουνούπια, κόπρανα, ούρα και τόσα πολλά πράγματα που επιτίθενται στο νέο σώμα. Αυτές είναι οι τριών ειδών δυστυχίες, εμείς όμως νομίζουμε πως έχουμε προοδεύσει. Μας επιτίθεται κάθε στιγμή το ένα πράγμα μετά το άλλο, αλλά κλείνουμε τα μάτια μας στη γέννηση, τα γηρατειά, την αρρώστια και τον θάνατο. Οι άθεοι θέλουν να ξεχάσουν αυτές τις δυστυχίες και γι' αυτό τους αρέσει να πιστεύουν πως δεν υπάρχει ζωή μετά θάνατον. Είναι σαν τις στρουθοκάμηλους, που κρύβουν το κεφάλι τους στο έδαφος όταν πλησιάζει ένας εχθρός.

Παρόλο που το ζωντανό ον στη μήτρα υπόσχεται να λατρεύει τον Κρίσνα, όταν βγαίνει από τη μήτρα δεν εκπληρώνει την υπόσχεσή του. Μόλις μεγαλώσει, αρχίζει να ενδιαφέρεται για το υπόλοιπο του λογαριασμού του στην τράπεζα, για τη σύζυγο και τα παιδιά του και πιστεύει ότι τα προβλήματά του έχουν λυθεί και ότι θα ζήσει ευτυχισμένο. Όμως τα προβλήματά του δεν έχουν λυθεί. Μπορεί να έχει κάποιες προσωρινές ανέσεις, αλλά το κύριο πρόβλημα είναι εκεί. Κάθε λεπτό, κάθε δευτερόλεπτο, οι άνθρωποι πεθαίνουν και πηγαίνουν στον Γιαμαράζα. Όσοι είναι ζωντανοί νομίζουν ότι δεν θα πεθάνουν. Βλέπουν τους φίλους τους να πεθαίνουν, αλλά κατά κάποιον τρόπο νομίζουν ότι οι ίδιοι είναι αιώνιοι. Ο Μαχαράζα Γιουντιστίρα είπε ότι αυτό είναι το πιο αξιοθαύμαστο πράγμα στον κόσμο. Κανείς δεν πιστεύει ότι θα πεθάνει, μολονότι όλοι οι άλλοι πεθαίνουν.

Το ζωντανό ον σκέφτεται ότι είναι πολύ ευτυχισμένο σε οποιοδήποτε σώμα αποκτήσει. Μπορεί να αποκτήσει το σώμα ενός σκύλου ή το σώμα μίας γάτας, αλλά είναι ευτυχισμένο στο σώμα του και δεν θέλει να το χάσει. Κάποτε τον Κύριο Ίντρα, τον Βασιλιά των ουράνιων πλανητών, τον καταράστηκε ο Μπριχασπατί να γίνει γουρούνι. Περνούσε τη ζωή του στη γη, απολαμβάνοντας το γουρουνίσιο σώμα του, όταν τελικά ο Κύριος Μπράμα ήλθε και του είπε, «Αγαπητέ μου Ίντρα, αρκετά έχεις υποφέρει. Έλα τώρα μαζί μου, για να επιστρέψεις στο ουράνιο βασίλειό σου.» Ο Ίντρα, με τη μορφή του χοίρου, του είπε, «Πού θα πάω;» «Στον παράδεισο», του απάντησε ο Κύριος Μπράμα. Τότε ο Ίντρα του είπε, «Όχι, έχω οικογένεια και παιδιά. Πώς μπορώ να φύγω; Είμαι πολύ ευτυχισμένος. Άσε με να μείνω εδώ.» Με αυτόν τον τρόπο, όλοι σκέφτονται ότι είναι ευτυχισμένοι, παρόλο που βρίσκονται σε φρικτή, τρομακτική κατάσταση. Ωστόσο, όποιος είναι αληθινά έξυπνος καταλαβαίνει ότι δεν είναι πραγματικά ευτυχισμένος, καταλαβαίνει ότι υποφέρει. Λέγεται πως η άγνοια είναι μακαριότητα, αλλά αυτή η μακαριότητα είναι η μακαριότητα ενός χοίρου. Όταν κάποιος κατανοήσει πραγματικά ότι δεν είναι αληθινά ευτυχισμένος στον υλικό κόσμο, μπορεί να αρχίσει να ανακουφίζει τη δυστυχία του.

Δεν υπάρχει πιθανότητα απελευθέρωσης από τη δυστυχία χωρίς να καταφύγει κανείς στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι μπορούν να καταπραΰνουν τη δυστυχία τους κάνοντας εκτρώσεις, σκοτώνοντας το παιδί μέσα στη μήτρα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, κάνουν τη μία αμαρτία μετά την άλλη και εμπλέκονται όλο και περισσότερο. Κατά συνέπεια, το ζωντανό ον που έχει υποστεί την έκτρωση θα υποχρεωθεί να μπει στη μήτρα μίας άλλης μητέρας προκειμένου να υποστεί τη γέννηση που είναι προορισμένο να έχει. Τότε, όταν μπει στη μήτρα μίας άλλης μητέρας, μπορεί να σκοτωθεί ξανά και να μην του επιτραπεί να δει το φως του ήλιου για πολλά χρόνια. Στην Κάλι-γιούγκα οι άνθρωποι γίνονται τόσο αμαρτωλοί, ώστε δεν υπάρχει πιθανότητα σωτηρίας, εκτός αν αποκτήσει κάποιος συνείδηση του Κρίσνα. Ολόκληρος ο ανθρωπίνος πολιτισμός πέφτει στην απατηλή φωτιά της *μαγιά*. Οι άνθρωποι πετάνε προς τη φωτιά σαν πεταλούδιτσες. Όταν υπάρχει μία όμορφη φωτιά, οι πεταλούδιτσες έρχονται από μακρινή απόσταση, μπαίνουν μέσα στη φωτιά και καίγονται. Με αυτόν τον τρόπο πεθαίνει κανείς, γεννιέται ξανά και υποφέρει και πεθαίνει ξανά.

Όμως ο Κρίσνα και οι αφοσιωμένοι υπηρέτες Του είναι τόσο καλοί και ευσπλαχνικοί, ώστε είναι λυπημένοι βλέποντας όλη τη δυστυχία του υλικού κόσμου. Ο Κρίσνα είναι ο πατέρας όλων των ζωντανών όντων και είναι πολύ λυπημένος βλέποντας τους γιους Του να υποφέρουν. Γι' αυτό ο Κρίσνα έρχεται και ψάχνει επίμονα να αλιεύσει ψυχές λέγοντας, «Γιατί είσαι αιχμαλωτισμένος από αυτή την ψεύτικη, αυτή την υποτιθέμενη ευτυχία; Άφησέ τα όλα αυτά και εγκαταλείψου σ' Εμένα. Έλα σ' Εμένα και εγώ θα σε ανακουφίσω. Θα ζεις ευτυχισμένα, αιώνια και μακάρια. Δεν θα έχεις ανάγκες και δεν θα σε βασανίζει τίποτε.» Γι' αυτόν τον λόγο έρχεται ο Κρίσνα. Δεν έχει καμία άλλη δουλειά να διεκπεραιώσει εδώ, επειδή ο εκπρόσωπός Του, η *πρακρίτι*, κάνει τα πάντα. Παρ' όλα αυτά, από συμπόνια, ο Κρίσνα έρχεται στην αρχική Του μορφή ή ως ενσάρκωση, όπως ο Καπιλαντέβα. Ο Κρίσνα στέλνει επίσης τον εκπρόσωπό Του, ο οποίος λέει, «Ανόητε! Αναζήτησε καταφύγιο στον Κρίσνα και γίνε ευτυχισμένος.»

Ο Κρίσνα έρχεται μία φορά σε κάθε ημέρα του Μπράμα, και οι ενσαρκώσεις Του έρχονται και αυτές για να εκπαιδεύσουν τους ανόητους οι οποίοι νομίζουν ότι ζουν ευτυχισμένα σε αυτή τη γη. Ο Καπιλαντέβα έρχεται για να διατυπώσει τη φιλοσοφία Σάνκνια, η οποία είναι ανόθευτη αφοσίωση στον Κύριο. Εδώ ο Καπιλαντέβα λέει ότι είναι κανείς καταδικασμένος σε θάνατο, εκτός εάν βρει καταφύγιο στον Κύριο. Δεν υπάρχει κανένας άλλος τρόπος σωτηρίας. Είμαστε όλοι σε μία πολύ τρομακτική κατάσταση, αλλά δεν το καταλαβαίνουμε. Υπό την επίδραση της *μαγιά*, νομίζουμε ότι είμαστε πολύ ευτυχισμένοι, αυτό όμως δεν είναι γεγονός. Αν επιθυμούμε ανακούφιση από την επικίνδυνη κατάσταση μας, θα πρέπει να εγκαταλειφθούμε στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και να αναβιώσουμε τη σχέση μας μαζί Του. Ποια είναι αυτή η σχέση; Είμαστε όλοι αιώνιοι υπηρέτες Του. Δεν θα πρέπει να νομίζουμε ανοήτως ότι μπορούμε να γίνουμε ένα με τον Θεό ή ίσοι με τον Θεό. Αυτά είναι αποτελέσματα ανοησίας και κατεργαριάς. Η αρχή της γνώσης είναι να κατανοήσουμε πως είμαστε αιώνιοι γιοι και υπηρέτες του Κρίσνα. Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ γιου και υπηρέτη. Ο γιος υπηρετεί τον πατέρα, όπως ο υπηρέτης υπηρετεί τον κύριο. Υπάρχει στοργή ανάμεσα στον κύριο και τον υπηρέτη και ανάμεσα στον πατέρα και τον γιο. Και ο πατέρας υπηρετεί τον γιο με τόσο πολλούς τρόπους. Γι' αυτό η σχέση τους είναι αμοιβαία. Ο Τσετάνια Μαχαπράμπου έχει ορίσει την αρχική μας *σβαρουπα*, την αρχική μας ταυτότητα, ως εκείνη του αιώνιου υπηρέτη. Οι άνθρωποι σκέφτονται τεχνητά, «Είμαι ανεξάρτητος. Δεν είμαι υπηρέτης κανενός. Έχω γίνει Θεός. Έχω γίνει Μπαγιαβάν. Είμαι αυτό, είμαι εκείνο.»

Στον υλικό κόσμο δεν είναι πολύ ευχάριστο να είσαι υπηρέτης κανενός. Νομίζουμε ότι το να είναι κανείς υπηρέτης του Θεού είναι σαν αυτό, επειδή είμαστε μολυσμένοι υλικά. Νομίζουμε ότι το να είναι κανείς υπηρέτης του Θεού είναι σαν να είναι υπηρέτης κάποιου ανθρώπου, αλλά στον πνευματικό κόσμο ο υπηρέτης και ο υπηρετούμενος είναι το ίδιο. Για παράδειγμα, ο *γκουρου* είναι υπηρέτης του Κρίσνα, αλλά είναι αποδεκτός ως Κρίσνα.

σακσαντ νταριτβενα σαμαστα-σαστραϊρ

*ουκτας τατα μπαβιατα εβα σαντμπιχ
κιντου πραμπορ γιαχ πριγια εβα τασια
βανντε γκουρο σρι τσαραναραβιννταμ*

«Στον πνευματικό δάσκαλο πρέπει να αποδίδονται τιμές όσες και στον Υπέρτατο Κύριο, επειδή είναι ο πιο έμπιστος υπηρέτης του Κυρίου. Αυτό το βεβαιώνουν όλες οι εξ αποκαλύψεως γραφές και το εφαρμόζουν όλες οι αυθεντίες. Γι' αυτό προσκυνώ με σεβασμό τα λωτοειδή πόδια ενός τέτοιου πνευματικού δασκάλου, που είναι γνήσιος εκπρόσωπος του Σρι Χαρί (του Κρίσνα).» (Γκουρβ-αστακα 7) Αυτή είναι η ετυμολογία όλων των *σαστρα*. Ο *γκουρου* δεν λέει ποτέ, «Είμαι ο Κρίσνα, είμαι ο Θεός, είμαι ο Μπαγκαβάν.» Αντίθετα, ο *γκουρου* λέει, «Είμαι ο πιο ταπεινός υπηρέτης του υπηρέτη του υπηρέτη του Θεού.» Δεν λέει καν ότι είναι ο άμεσος υπηρέτης. Αντίθετα, λέει ότι είναι εκατοστός στη σειρά υπηρέτης. *Γκοπι-μπαρτου παντα-καμαλαγιор ντασα-ντασανουντασα*. Δεν θα πρέπει να προσπαθούμε να γίνουμε άμεσοι υπηρέτες, γιατί αυτό δεν είναι δυνατό. Θα πρέπει πρώτα απ' όλα να γίνουμε υπηρέτης του υπηρέτη. Ο *γκουρου* είναι ο υπηρέτης του Κρίσνα, και αν γίνουμε υπηρέτες του, γινόμαστε πράγματι γνήσιοι υπηρέτες. Αυτή είναι η αληθινή μας θέση. Γι' αυτό ο Κύριος Τσετάνια προσεύχεται:

*αγι νανντα-τανουτζα κινκαραμ
πατιταμ μαμ βισαμε μπαβαμμπουντω*

«Ω γιε του Μαχαράζα Νάνντα (Κρίσνα), είμαι αιώνιος υπηρέτης Σου, μα έχω βρεθεί πεσμένος μέσα στον ωκεανό της γέννησης και του θανάτου. Πάρε με, Σε παρακαλώ, απ' αυτόν τον ωκεανό του θανάτου και άσε με να είμαι ένα μικρό σωματίδιο στα λωτοειδή Σου πόδια.» (*Σικσαστακα* 5) Ο Τσετάνια Μαχαπρασπού απευθύνεται στον Υπέρτατο Κύριο Κρίσνα ως γιο του Μαχαράζα Νάνντα. Ο Κρίσνα ευχαριστείται πολύ αν κάποιος τον αποκαλεί γιο του Βασουντέβα, της Γιασόντα ή του Μαχαράζα Νάνντα. Του Κρίσνα Του αρέσει να Τον ονομάζουν σε σχέση με τους αγνούς αφοσιωμένους υπηρέτες Του. Γι' αυτό ονομάζεται Γιασόντα-

νάνντανα, Νάνντα-νάνντανα, Βασουντέβα-νάνντανα, Ραντίνα-ράμανα και ούτω καθεξής. Έτσι ο Τσετάνια Μαχαπράμπου απευθύνεται στον Κρίσνα με αυτόν τον τρόπο. Λέει ότι παρόλο που είναι αιώνιος υπηρέτης του Κρίσνα, έχει κατά κάποιον τρόπο πέσει μέσα στον ωκεανό της γέννησης και του θανάτου, δεχόμενος το ένα σώμα μετά το άλλο, υποχρεωμένος να πεθαίνει και να γεννιέται ξανά, όχι μόνο σε αυτόν τον πλανήτη, αλλά σε ολόκληρο το σύμπαν, σε πολλά ζωικά είδη. Αυτή είναι η κατάσταση των ζωντανών όντων που είναι δέσμια της ύλης, να περιπλανώνται, δηλαδή, από τη μία ζωή στην άλλη και από τον έναν πλανήτη στον άλλον επί αμέτρητα εκατομμύρια χρόνια. Αυτό δεν μας νοιάζει, επειδή λέμε ότι είμαστε γενναίοι και ότι δεν φοβόμαστε. Με αυτόν τον τρόπο είμαστε πολύ περήφανοι, αυτή όμως είναι η περηφάνεια των ανοήτων. Λέγεται ότι οι ανόητοι χυμούν εκεί όπου οι άγγελοι φοβούνται να βαδίσουν. Προκειμένου να σωθούμε από αυτή την τρομακτική κατάσταση, θα πρέπει να καταφύγουμε στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Αυτή είναι η ετυμηγορία όλων των *σαστρα*, και ο Κρίσνα έρχεται γι' αυτόν τον σκοπό και στέλνει και τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του, οι οποίοι εργάζονται νυχθημερόν για να διαδώσουν την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 42

*μαντ-μπαγιαντ βατι βατο 'γιαμ
σουριας ταπατι μαντ-μπαγιατ
βαρσατινντρο νταχατι αγκνιρ
μριτιους τσαρατι μαντ-μπαγιατ*

Οφείλεται στην κυριαρχία και την εξουσία Μου το ότι ο άνεμος φυσά, από φόβο για Μένα· ο ήλιος λάμπει γιατί Με φοβάται, και ο κύριος των σύννεφων, ο Ίνντρα, στέλνει βροχές από τον φόβο Μου. Η φωτιά

καίει επειδή Με φοβάται και ο θάνατος τριγυρίζει εισπράττοντας τον φόρο του από φόβο για Μένα.

Το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, ο Κρίσνα, λέει στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ότι οι φυσικοί νόμοι είναι τέλει, επειδή Αυτός επιτηρεί και επιβλέπει τα πάντα. Κανείς δεν πρέπει να νομίζει πως η φύση εργάζεται αυτομάτως, χωρίς επιτήρηση και εποπτεία. Η βεδική γραμματεία λέει ότι τα σύννεφα ελέγχονται από τον ημίθεο Ίντρα, η θερμότητα διανέμεται από τον θεό του ήλιου, το καταπραϋντικό σεληνόφως διανέμεται από τον ημίθεο Τσάντρα και ο αέρας φυσά σύμφωνα με τον διακανονισμό του ημίθεου Βάγιου. Πάνω όμως από όλους αυτούς τους ημίθεους είναι το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, το κύριο ζωντανό ον. *Νιτιο νιτιαναμ τσετanas τσεταναναμ*. Οι ημίθεοι είναι και αυτοί συνηθισμένα ζωντανά όντα, αλλά εξαιτίας της αφοσίωσής τους -της υπηρεσίας αφοσίωσης- έχουν προαχθεί σε αυτές τις θέσεις. Αυτοί οι διάφοροι ημίθεοι ή διευθυντές, όπως ο Τσάντρα, ο Βαρούνα και ο Βάγιου, ονομάζονται *αντικαρι-ντεβατα*. Οι ημίθεοι είναι οι επικεφαλής των διαφόρων τομέων. Η κυβέρνηση του Υπερτάτου Κυρίου αποτελείται όχι μόνο από έναν ή δύο ή τρεις πλανήτες· υπάρχουν εκατομμύρια πλανήτες και εκατομμύρια σύμπαντα. Το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας έχει μία τεράστια κυβέρνηση που απαιτεί βοηθούς. Οι ημίθεοι θεωρούνται τα μέλη του σώματος του Κυρίου. Όλα αυτά περιγράφονται στη βεδική γραμματεία. Ο θεός του ήλιου, ο θεός της σελήνης, ο θεός της φωτιάς και ο θεός του αέρα εργάζονται υπό τη διεύθυνση του Υπερτάτου Κυρίου. Βεβαιώνεται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* (9.10), *μαγιαντιακσενα πρακριτι σουγιατε σα-τσαρατσαραμ*. Οι φυσικοί νόμοι εφαρμόζονται υπό την εποπτεία Του. Επειδή Αυτός είναι το υπόβαθρο, όλα εκτελούνται με ακρίβεια και ομαλότητα.

Όποιος έχει βρει καταφύγιο στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας είναι εντελώς προστατευμένος από κάθε άλλη επίδραση. Δεν υπηρετεί πλέον κανέναν και δεν είναι υποχρεωμένος σε κανέναν άλλον. Φυσικά, δεν είναι ανυπάκουος σε κανέναν, αλλά όλη η δύναμη της σκέψης του είναι απορροφημένη στην υπηρεσία του Κυρίου. Οι δηλώσεις του

Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας, του Κυρίου Καπίλα, ότι υπό την καθοδήγησή Του ο αέρας φυσά, η φωτιά καίει, ο ήλιος προσφέρει θερμότητα, κλπ., δεν είναι συναισθηματισμοί. Οι ιμπερσοναλιστές μπορεί να λένε ότι οι *μπαγκαβαταμ* αφοσιωμένοι υπηρέτες δημιουργούν και φαντάζονται κάποιον ως Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και αποδίδουν σε αυτόν ιδιότητες· αλλά στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται ούτε για φαντασία ούτε για επιβολή τεχνητής δύναμης εν ονόματι του Θεού. Στις Βέδες αναφέρεται, *μπισασμαντ βαταχ παβατε / μπισοντετι σουριαχ*: «Ο θεός του ανέμου και ο θεός του ήλιου ενεργούν από τον φόβο του Υπερτάτου Κυρίου.» *Μπισασμαντ αγκνις τσενντας τσα / μριτιουρ νταβατι παντσαμαχ*: «Ο Άγκνι, ο Ίνντρα και ο Μρίτιου ενεργούν επίσης υπό την καθοδήγησή Του.» Αυτές είναι οι δηλώσεις των Βεδών.

Αν υπόκεινται στον φόβο οι ημίθεοι, τότε τι συμβαίνει με τα συνηθισμένα ζωντανά όντα; Η υλική ζωή δεν είναι πολύ ευτυχισμένη, επειδή πάντοτε φοβόμαστε κάτι. Κανείς δεν μπορεί να πει, «Δεν φοβάμαι τίποτα.» Όλοι φοβούνται κάτι. Δεν υπάρχει πτηνό, ζώο, ανθρώπινο ον ή οποιοδήποτε ζωντανό ον που να μη φοβάται κάτι. Αυτό συμβαίνει επειδή είμαστε απορροφημένοι στη σωματική αντίληψη, σκεφτόμενοι, «Είμαι το σώμα». Αφού όλοι σκέφτονται με αυτόν τον τρόπο, όλοι φοβούνται την καταστροφή του σώματος. Όταν κάποτε έγινε ένας σεισμός στο Los Angeles, όλοι έτρεξαν έξω από τα σπίτια τους ουρλιάζοντας. Όλοι ήταν τρομοκρατημένοι, σκεφτόμενοι, «Τώρα έρχεται ο θάνατος!» Αυτή είναι η υλική φύση. Υπάρχουν πολλά γεγονότα στη φύση που προκαλούν φόβο. Υπάρχουν μεγάλοι κυκλώνες και ανεμοστρόβιλοι. Υπάρχει υπερβολική ζέστη και υπερβολική βροχόπτωση. Υπάρχουν πλημμύρες και πείνα και πόλεμος. Αλλά παρ' όλα αυτά οι άνθρωποι σκέφτονται ότι είναι ευτυχισμένοι σε αυτόν τον πλανήτη.

Οι σύγχρονοι επιστήμονες λένε πως δεν υπάρχουν ημίθεοι και πως δεν υπάρχει Θεός, πως όλα τα γεγονότα πραγματοποιούνται από τη φύση. Είναι αλήθεια ότι η φύση εργάζεται, αλλά η φύση, τελικά, δεν είναι παρά ύλη. Η ύλη δεν μπορεί να εργασθεί χωρίς να διευθύνεται από ένα ζωντανό ον. Δεν μπορούμε να πούμε πως η φύση εργάζεται ανεξάρτητα. Στον ωκεανό βλέπουμε τεράστια κύματα να κινούνται. Το νερό είναι αδρανής

ύλη, ο αέρας όμως ωθεί αυτά τα μεγάλα κύματα και τα ρίχνει με σφοδρότητα στην ξηρά. Οι επιστήμονες λένε ότι η φύση εργάζεται με αυτόν τον τρόπο, αλλά η φύση δεν είναι ανεξάρτητη. Λαμβάνουμε πληροφορίες από έγκυρες *σαστρα* ότι η φύση κινείται υπό τη διεύθυνση των ημιθέων. Δεν μπορούμε, επομένως, να λέμε ότι αυτές οι διαδικασίες συμβαίνουν αυτομάτως. Οι επιστήμονες παραδέχονται ότι η φύση εργάζεται με θαυμαστό τρόπο, αλλά, τελικά, η φύση δεν είναι υπό τον έλεγχό τους. Οι επιστήμονες μπορεί να δέχονται ή να αψηφούν τον Κρίσνα, αλλά δεν μπορούν να αψηφήσουν τις δραστηριότητες της φύσης. Όλοι είναι υποτελείς στη φύση. Η φύση, ωστόσο, εργάζεται υπό τη διεύθυνση του Θεού· όλοι, επομένως, είναι υποτελείς του Θεού.

Ο ήλιος, οι ωκεανοί, η γη, το διάστημα και οτιδήποτε άλλο στην υλική δημιουργία δεν είναι παρά εκδηλώσεις της εξωτερικής ενέργειας του Κρίσνα. Τίποτε δεν είναι ανεξάρτητο από τον Κρίσνα ή την ενέργειά Του. Στην *Μπραμα-σαμχίτα* (5.44) λέγεται ότι η υλική φύση είναι τόσο ισχυρή, ώστε μπορεί να δημιουργήσει, να συντηρήσει και να καταστρέψει από μόνη της: *Σριστι-σιτι-πράλαγια-σαντανα-σακτιρ εκα*. Ωστόσο, η υλική φύση εργάζεται σαν σκιά. Αν τοποθετήσουμε το χέρι μας μπροστά από ένα φως, μπορούμε να δούμε τη σκιά του να κινείται στον τοίχο. Κατά τον ίδιο τρόπο, η υλική φύση εργάζεται εξαιτίας του αγγίγματος της πνευματικής ψυχής. Δεν είναι δυνατό σε ένα αυτοκίνητο να κινηθεί από μόνο του. Ένα πρόσωπο, μία πνευματική ψυχή πρέπει να είναι μέσα στο αυτοκίνητο για να πατήσει ορισμένα κουμπιά. Λόγω του αγγίγματος της πνευματικής ψυχής, η μηχανή κινείται. Ολόκληρο το σύμπαν κινείται με παρόμοιο τρόπο εξαιτίας του αγγίγματος του Θεού. Σύμφωνα με τις *σαστρα*, ο αέρας φυσά, το νερό κινείται, ο ήλιος λάμπει και η γη περιστρέφεται υπό την καθοδήγηση του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας. Αν οι διευθυντές των διαφόρων υλικών στοιχείων δεν εργάζονται κατάλληλα, τιμωρούνται από τον κύριό τους, τον Κρίσνα.

Όταν ο Κρίσνα ήταν παρών σε αυτή τη γη, είδε ότι ο Κύριος Ίντρα, ο κύριος των ουρανών και της βροχής, ήταν κάπως ξιπασμένος. Γι' αυτό ο Κρίσνα συμβούλεψε τον πατέρα Του, τον Μαχαράζα Νάντα, να μην ασχοληθεί με τη λατρεία του Ίντρα. Είπε στον πατέρα Του, «Δεν

υπάρχει λόγος να προσφέρετε θυσίες στον Ίνντρα. Είναι καλύτερα να λατρεύετε τον Λόφο Γιοβαρντάννα, ο οποίος είναι εκπρόσωπος του Θεού. Οι αγελάδες παίρνουν το χορτάρι και τα δημητριακά τους από τον Λόφο Γιοβαρντάννα· επομένως, είναι καλύτερα να λατρεύετε αυτόν τον λόφο.» Στην αρχή, ο Μαχαράζα Νάνντα δεν ήταν πρόθυμος να το κάνει αυτό, αλλά από αγάπη για τον Κρίσνα, τελικά συμφώνησε. Όταν ο Ίνντρα είδε ότι ο Μαχαράζα Νάνντα λάτρευε τον Λόφο Γιοβαρντάννα, θύμωσε πάρα πολύ και έστειλε μοχθηρά σύννεφα για να πλημμυρίσουν όλη τη Βρινντάβανα με νερό. Τότε ο Κρίσνα έδειξε στον Ίνντρα ότι η δύναμή του δεν ήταν ικανή να αντιμετωπίσει το μικρό δάχτυλο του αριστερού χεριού Του. Γι' αυτό ο Κρίσνα σήκωσε τον Λόφο Γιοβαρντάννα με το μικρό δάχτυλο του αριστερού Του χεριού και τον χρησιμοποίησε σαν ομπρέλα για να σώσει τους κατοίκους της Βρινντάβανα από τους χειμάρρους βροχής του Ίνντρα. Όλα αυτά τα αφηγείται η *Σριμαντ-Μπαγκαβατμ*.

Έτσι όλοι είναι υπηρέτες. Κανείς δεν μπορεί να ισχυρισθεί πως είναι κύριος. Αν καταφύγουμε απλώς στον Κρίσνα, δεν χρειάζεται να προσφέρουμε θυσίες στους διάφορους ημίθεους. Αν ποτίζουμε τη ρίζα του δέντρου, δεν χρειάζεται να ποτίζουμε τα κλαδιά, τα βλαστάρια, τα άνθη ή τους καρπούς. Αν προμηθεύουμε με τροφή το στομάχι, δεν χρειάζεται να ταΐζουμε τα μάτια, τα χέρια και τα πόδια ξεχωριστά. Κατά τον ίδιο τρόπο, αν λατρεύουμε τον Κρίσνα, την πηγή των πάντων, καμία άλλη λατρεία δεν είναι απαραίτητη.

Προκειμένου να προσφέρει κανείς θυσίες, απαιτούνται μεγάλα χρηματικά ποσά. Σε προηγούμενες εποχές, τόννοι τροφίμων προσφέρονταν στη φωτιά ως θυσία, αυτό όμως δεν είναι δυνατό αυτή την εποχή. Γι' αυτό συνιστάται η *σανκιρτανα-γιαγκια*, το ψάλλσιμο του *μαχα-μαντρα* Χάρε Κρίσνα. Οποιοσδήποτε μπορεί να ψέλνει Χάρε Κρίσνα. Δεν χρειάζονται μουσικά όργανα, παρόλο που ο Τσετάνια Μαχαπράμπού εισήγαγε το *μριντανγκα* (τύμπανο) και τα *καρταλα* (κύμβαλα). Διαφορετικά, το χειροκρότημα είναι από μόνο του αρκετό. Οποιοσδήποτε μπορεί να καθίσει με την οικογένειά του, να χτυπά τα χέρια του και να ψάλλει *Χαρε Κρίσνα, Χαρε Κρίσνα, Κρίσνα Κρίσνα, Χαρε*

Χαρε / Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε. Το *σανκιρτανα* είναι πολύ εύκολο να εκτελεστεί. Το βράδυ οι άνθρωποι πηγαίνουν στα εστιατόρια και στους κινηματογράφους και σπαταλούν τον χρόνο και τα χρήματά τους σε νυχτερινά κέντρα και σε χορούς. Δεν έχουν επίγνωση της τρομακτικής κατάστασης της γέννησης, των γηρατειών, της αρρώστιας και του θανάτου. Οι άνθρωποι μεταφέρονται μακριά από τα κύματα της υλικής φύσης και έχουν υποταχθεί στους νόμους της. Σε τούτη την πολύτιμη ανθρώπινη μορφή ζωής δεν θα πρέπει να σπαταλάμε τον χρόνο μας, αλλά να αρχίσουμε να λύνουμε τα προβλήματά μας.

Στο τέλος, τα πάντα σε αυτή τη γη θα εκμηδενιστούν. Προς το παρόν, τα τρία τέταρτα αυτής της γης είναι καλυμμένα με νερό. Στην αρχή, ολόκληρη η γη ήταν καλυμμένη με νερό, αλλά σιγά-σιγά το νερό στεγνώνει και εμφανίζεται περισσότερη γη. Από τότε που αναδύθηκε η γη, έχουμε υπολογίσει ότι αυτή είναι η Ασιατική ήπειρος, αυτή είναι η Βόρεια Αμερική, η Νότια Αμερική, η Αφρική και ούτω καθεξής. Στο τέλος δεν θα υπάρχει νερό, αλλά μόνο ξηρά, και αυτό σημαίνει ότι τελικά θα υπάρξει καταστροφή. Εφόσον δεν θα υπάρχει νερό, η ζέστη θα είναι καυτή και ανυπόφορη, και τελικά, η γη θα καεί και θα γίνει στάχτη. Τότε θα υπάρξει και πάλι βροχόπτωση και όλα θα αναμειχθούν ξανά, και ξανά θα υπάρξει καταστροφή. Με αυτόν τον τρόπο τα πράγματα γεννιούνται και διαλύονται. Κατά τον ίδιο τρόπο, το σώμα γεννιέται, παίρνει μία ωραία μορφή και τελικά τελειώνει για πάντα. Και τότε θα πρέπει να αποκτήσουμε ένα άλλο σώμα. Το σώμα είναι σαν φουσαλλίδα. Είναι παρόν για μία στιγμή, και μετά σκάει και πάει για πάντα.

Παίρνουμε απλώς τη μία φουσαλλίδα μετά την άλλη, το ένα σώμα μετά το άλλο, και νομίζουμε ότι θα γίνουμε ευτυχισμένοι με αυτόν τον τρόπο, επειδή είμαστε τόσο ανόητοι. Ο Κρίσνα έρχεται ως πρόσωπο όπως εμείς, αλλά εμείς είμαστε τόσο ανόητοι ώστε νομίζουμε πως είναι απλώς ένας άνθρωπος, και αυτή είναι η κακοτυχία μας. Αν εγκαταλειφθούμε απλώς στον Κρίσνα, δεν θα υποκείμεθα πλέον στο *καρμα* των διαφόρων σωμάτων. Ακόμα και αν αποπειραθούμε να προσφέρουμε λίγη υπηρεσία αφοσίωσης σε Αυτόν αλλά πέσουμε, δεν χάνουμε τίποτε και κερδίζουμε

τα πάντα. Η ανθρώπινη ζωή είναι εγγυημένη στην επομενη γέννησή μας.
Είναι, επομένως, προς το συμφέρον μας να δεχθούμε τον Κρίσνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΟΚΤΩ

Υπηρεσία αφοσίωσης: η ύστατη τελειότητα

ΚΕΙΜΕΝΟ 43

γκιανα-βαϊραγκια-γιουκτενα

μπακτι-γιογκενα γιογκιναχ

κσεμαγια παντα-μουλαμ με

πραβισαντι ακουτο-μπαγιαμ

Οι *γιογκι*, εφοδιασμένοι με υπερβατική γνώση και απάρνηση, και προσφέροντας υπηρεσία αφοσίωσης για το αιώνιο όφελός τους, καταφεύγουν στα λωτοειδή Μου πόδια, και εφόσον είμαι ο Κύριος, γίνονται άξιοι να εισέλθουν στο βασίλειο του Θεού χωρίς φόβο.

Όποιος θέλει να ελευθερωθεί από την εμπλοκή στον υλικό κόσμο και να επιστρέψει στο σπίτι μας, στον Θεό, είναι πραγματικά μυστικιστής *γιογκι*. Οι συγκεκριμένες λέξεις που χρησιμοποιούνται εδώ είναι *γιουκτενα μπακτι-γιογκενα*. Εκείνοι οι *γιογκι*, δηλαδή οι μυστικιστές, που προσφέρουν υπηρεσία αφοσίωσης είναι πρώτης τάξεως *γιογκι*. Περιγράφονται στην *Μπαγκαβαντ-γκιτα* ως σκεπτόμενοι διαρκώς τον Κύριο, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας, τον Κρίσνα. Από αυτούς τους *γιογκι* δεν λείπει η γνώση και η απάρνηση. Το να γίνει κανείς *μπακτι-γιογκι* σημαίνει ότι

αποκτά αυτομάτως γνώση και απάρνηση. Αυτό είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα του *μπακτι-γιογκα*. Στο Πρώτο Άσμα, Κεφάλαιο Δεύτερο της *Μπαγκαβαταμ* επιβεβαιώνεται επίσης ότι όποιος προσφέρει υπηρεσία αφοσίωσης στον Βāsουντέβα, τον Κρίσνα, έχει πλήρη υπερβατική γνώση και απάρνηση, και δεν υπάρχει άλλη εξήγηση για αυτά τα επιτεύγματα. Είναι *αχαιΐτουκι*, αναίτια· απλώς έρχονται. Ακόμη και αν κάποιος είναι εντελώς αναλφάβητος, η υπερβατική γνώση των γραφών του αποκαλύπτεται, εξαιτίας της αφοσίωσής του. Σε όποιον έχει απόλυτη πίστη στο Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας και στον πνευματικό δάσκαλο, αποκαλύπτονται όλα τα νοήματα των βεδικών γραφών. Δεν χρειάζεται να ψάχνει κανείς ξεχωριστά· οι *γιογκι* που προσφέρουν υπηρεσία αφοσίωσης έχουν πλήρη γνώση και απάρνηση. Αν υπάρχει έλλειψη γνώσης και απάρνησης, γίνεται αντιληπτό ότι δεν προσφέρει κάποιος πλήρη υπηρεσία αφοσίωσης. Το αποτέλεσμα είναι ότι δεν μπορεί να είναι βέβαιος κάποιος για την είσοδο στο πνευματικό βασίλειο -είτε στην απρόσωπη λάμψη του Κυρίου, το *μπραματζιοτι*, είτε στους πλανήτες Βαϊκούντα εντός της λάμψης του Μπραμάν- αν δεν εγκαταλειφθεί στα λωτοειδή πόδια του Υπερτάτου Κυρίου. Οι εγκαταλελειμμένες ψυχές ονομάζονται *ακουτο-μπαγια*. Δεν έχουν ούτε αμφιβολίες ούτε φόβο, και η είσοδός τους στο πνευματικό βασίλειο είναι εγγυημένη.

Η υπηρεσία αφοσίωσης είναι εξαιρετικά σημαντική, επειδή στον υλικό κόσμο υπάρχει κίνδυνος σε κάθε μας βήμα. Οποιαδήποτε στιγμή η ζωή μας μπορεί να τελειώσει. Μπορούμε να περπατάμε πολύ όμορφα, αλλά να γλιστρήσουμε και να σπάσουμε τον λαιμό μας. Γι' αυτό ο πλανήτης αυτός ονομάζεται *Μαρτιαλόκα*, ο πλανήτης του θανάτου, ο τόπος όπου ο θάνατος είναι βεβαιότητα. Ασχέτως του πόσο γερός ή υγιής είναι κάποιος, δεν μπορεί να αποφύγει τον θάνατο. Μπορεί κάποιος να ασκείται καθημερινά στην παρاليا, αλλά μπορεί να πεθάνει οποιαδήποτε στιγμή. Δεν υπάρχει εγγύηση. Όλοι θέλουν υγεία και ασφάλεια, αλλά στην πραγματικότητα δεν υπάρχει ασφάλεια. Υπάρχει μόνο ο αγώνας για την ύπαρξη. Οι άνθρωποι αγωνίζονται για ασφάλεια, αλλά στην πραγματικότητα αυτό είναι ανοησία. Οι άνθρωποι είναι πάντοτε φοβισμένοι, επειδή έχουν ξεχάσει ή απορρίψει τον Κρίσνα. Έχουμε

λησμονήσει ότι είμαστε αιώνιοι υπηρέτες του Κρίσνα, αιώνια συστατικά μέρη Του, και ότι έχουμε μία πολύ στενή σχέση μαζί Του. Στον υλικό κόσμο βρισκόμαστε στο *ασατ*, σε μία μη μόνιμη κατάσταση. Όταν ένα παιδί έχει χάσει τον πατέρα του και τη μητέρα του βρίσκεται μονίμως σε μία τρομακτική κατάσταση. Κλαίει στον δρόμο, «Πού είναι ο πατέρας μου; Πού είναι η μητέρα μου;» Αν δεν θέλουμε πλέον να είμαστε σε μία τέτοια τρομακτική κατάσταση, θα πρέπει να καταφύγουμε στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα. Ο Κρίσνα μας εκλιπαρεί να επιστρέψουμε σε Αυτόν, επειδή είμαστε όλοι γιοι Του. Λέει, «Σαπίζεις εδώ, αμαρτάνοντας επανειλημμένως. Αλλάζεις από το ένα σώμα στο άλλο και νομίζεις ότι είσαι άνθρωπος, Αμερικανός, αυτό ή το άλλο. Την επόμενη στιγμή μπορεί να γίνεις σκύλος ή έντομο.» Ο άνθρωποι πιστεύουν πάντα ότι είναι ασφαλείς και αυτό ονομάζεται *μαγία*, *πλάνη*.

Γνώση, *γκιανα*, σημαίνει να κατανοήσει κανείς τη σχέση του με τον Κρίσνα. Ο συνετός άνθρωπος αναρωτιέται, «Ποιο είναι το καθήκον μου απέναντι στον Κρίσνα;» Μόλις κατανοήσουμε τη σχέση μας με τον Κρίσνα και το καθήκον μας προς Αυτόν, γινόμαστε φυσικά απρόθυμοι να ασχοληθούμε με υλικές δραστηριότητες. Αυτό ονομάζεται *βαϊραγκια*, αποκόλληση από τις υλικές δραστηριότητες. Η *γκιανα* και η *βαϊραγκια* μπορούν να αφυπνισθούν με το *μπακτι-γιόγκα*. *Μπακτι* σημαίνει εγκατάλειψη στον Κρίσνα. Χωρίς να εγκαταλειφθούμε στον Κρίσνα, δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την κατάστασή μας. Ο Κρίσνα επιφυλάσσεται του δικαιώματός Του να μην αποκαλύπτεται σε ανόητους και παλιανθρώπους. Προορίζεται για τους αφοσιωμένους υπηρέτες Του. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε τον Κρίσνα χωρίς να γίνουμε αφοσιωμένοι υπηρέτες Του.

Υλική ζωή σημαίνει σεξ. Οι άνθρωποι εργάζονται σκληρά όλη μέρα για να έχουν λίγο σεξ τη νύχτα. Στον υλικό κόσμο όλοι υποφέρουν από τα κοφτερά βέλη του Έρωτα. Ο Μάντανα, ο Έρωτας, ρίχνει τα βέλη του σε άνδρες και γυναίκες για να τους κάνει τρελούς τον έναν για τον άλλον. Όταν, ωστόσο, δει κάποιος τον Κρίσνα, βλέπει τον Μάντανα-μοχάνα, τον γητευτή του Έρωτα. Τότε δεν τον τρυπούν πλέον τα βέλη του Έρωτα. Αυτό σημαίνει ότι γίνεται πραγματικά άφοβος. Μπορεί τότε να

εισχωρήσει στο *μπακτι-γιογκα* και να απαρνηθεί τον υλικό κόσμο. Σύμφωνα με τις *σαστρα*, υπάρχει η *σρεγιας* και η *πρεγιας*. Η *σρεγιας* είναι ο έσχατος στόχος. Θα πρέπει να ενεργούμε με τέτοιο τρόπο, ώστε τελικά να γίνουμε ευτυχισμένοι. Αν, ωστόσο, θέλουμε άμεση ευτυχία και αψηφούμε το μέλλον, τότε θέλουμε *πρεγιας*. Η *πρεγιας* είναι για κουτούς ανθρώπους και παιδιά. Το παιδί απολαμβάνει το παιχνίδι όλη μέρα. Δεν θέλει να το στείλουν στο σχολείο για να μορφωθεί. Η μόρφωση είναι *σρεγιας*, ο έσχατος στόχος. Κανείς δεν ενδιαφέρεται για αυτόν. Οι *σαστρα* μας συμβουλεύουν να έχουμε στόχο τη *σρεγια* και να μην είμαστε αιχμαλωτισμένοι από τη *πρεγιας*. Η υπέρτατη *σρεγιας* είναι το *μπακτι-γιογκα*.

Στον υλικό κόσμο αγωνιζόμαστε για την ύπαρξη με την ελπίδα ότι κάποια μέρα στο μέλλον θα είμαστε ευτυχισμένοι. Και όμως, βρισκόμαστε σε σύγχυση. Ένα ζώο στην έρημο βλέπει έναν αντικατοπτρισμό, μία σιιά νερού, και τρέχει πίσω από τη σιιά ξανά και ξανά. Τρέχει όλο και πιο πέρα, και με αυτόν τον τρόπο, καθώς διασχίζει την καυτή άμμο, διψάει όλο και περισσότερο και τελικά πεθαίνει. Ο αγώνας μας για την ύπαρξη είναι σαν αυτό. Σιεφτόμαστε, «Ας πάω λίγο πιο πέρα. Στο τέλος θα υπάρχει νερό. Θα υπάρχει ευτυχία.» Αλλά στην έρημο δεν υπάρχει νερό. Όσοι είναι κουτοί, όσοι είναι σαν τα ζώα, αναζητούν την ευτυχία στην έρημο του υλικού κόσμου. Πρέπει να αφήσει κανείς πίσω του αυτή την κάλπικη προσκόλληση, με τη μέθοδο του *μπακτι-γιογκα*. Αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστεί πολύ σοβαρά και όχι με τεχνητό τρόπο. Ο Κρίσνα θέλει να δει με κάθε σοβαρότητα αν έχει τελειώσει κάποιος με όλες τις υλικές επιθυμίες του. Όταν ο Κρίσνα το δει αυτό, είναι πολύ ευχαριστημένος. Είμαστε πολύ απασχολημένοι με το *νταρμα*, την *αρτα*, την *καμα* και τη *μοκσα*, αλλά όταν τα υπερβούμε αυτά, αρχίζει το *μπακτι*.

Αν μελετήσουμε την παγκόσμια ιστορία, βλέπουμε ότι είναι απλώς η ιστορία ενός αγώνα. Η ανθρωπότητα επιχειρεί να ανακουφιστεί από την αξιοθρήνητη κατάστασή της, αλλά προκαλεί απλώς άλλη μία αξιοθρήνητη κατάσταση. Καθώς προσπαθούμε να ξεπεράσουμε ένα πρόβλημα, ένα άλλο πρόβλημα παρουσιάζεται. Η αποφασιστικότητά μας

να απαρνηθούμε τον υλικό κόσμο ονομάζεται *μουκτι*. *Μουκτι* σημαίνει ότι έρχεται κανείς στο πνευματικό επίπεδο. Εφόσον ανήκουμε στην πνευματική ατμόσφαιρα, μας είναι αδύνατο να είμαστε ευτυχισμένοι στην υλική ατμόσφαιρα. Αν ένα ζώο της στεριάς τοποθετηθεί στο νερό, θα παλεύει απλώς για την ύπαρξή του, παρόλο που μπορεί να είναι εξαιρετος κολυμβητής. Έχουμε έλθει στον υλικό κόσμο για να ικανοποιήσουμε τις αισθήσεις μας, αλλά οι απόπειρές μας δεν θα στεφθούν ποτέ από επιτυχία. Αν θέλουμε πραγματικά να φτάσουμε σε μία κατάσταση χωρίς φόβο, θα πρέπει να δεχθούμε τη μέθοδο του *μπακτι-γιογκ* που διατύπωσε ο Κύριος Καπιλαντέβα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 44

*εταβαν εβα λοκε 'σμιν
πουμσαμ νιχσρεγιασονταγιαχ
τιβρενα μπακτι-γιογκενα
μανο μαγι αρπιταμ στιραμ*

Επομένως πρόσωπα που ο νους τους είναι σταθεροποιημένος στον Κύριο ασκούνται έντονα στην υπηρεσία αφοσίωσης. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να φτάσει κανείς στην ύστατη τελειότητα της ζωής.

Εδώ οι λέξεις *μανο μαγι αρπιταμ*, οι οποίες σημαίνουν «με τον νου τους σταθεροποιημένο σ' Εμένα», έχουν ιδιαίτερη σημασία. Θα πρέπει να σταθεροποιήσει κανείς τον νου του στα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα ή της ενσάρκωσής Του. Η διαρκής σταθεροποίηση σε αυτή την ελευθερία είναι ο δρόμος της απελευθέρωσης. Ο Μαχαράζα Αμπαρίσα αποτελεί ένα παράδειγμα. Προσήλωνε τον νου του στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου, μιλούσε μόνο για τις διασκεδάσεις του Κυρίου, μύριζε μόνο τα

λουλούδια και τα φύλλα της *τουλασι* που είχαν προσφερθεί στον Κύριο, περπατούσε μόνο για να πάει στον ναό του Κυρίου, απασχολούσε τα χέρια του μόνο για να καθαρίζει τον ναό του Κυρίου, απασχολούσε τη γλώσσα του για να γεύεται τις τροφές που είχαν προσφερθεί στον Κύριο και απασχολούσε τα αφτιά του για να ακούει τις σπουδαίες διασκεδάσεις του Κυρίου. Με αυτόν τον τρόπο, όλες οι αισθήσεις του ήταν απασχολημένες. Πρώτα απ' όλα, ο νους θα πρέπει να απασχολείται στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου, πολύ σταθερά και φυσικά. Επειδή ο νους είναι ο κύριος των αισθήσεων, όταν απασχολείται ο νους, απασχολούνται όλες οι αισθήσεις. Αυτό είναι *μπακτι-γιογκα*. *Γιογκα* σημαίνει έλεγχος των αισθήσεων. Οι αισθήσεις δεν μπορούν να ελεγχθούν με την αληθινή σημασία του όρου· είναι πάντα αναστατωμένες. Αυτό ισχύει και για ένα παιδί – για πόσο μπορεί να καθίσει ήσυχο δια της βίας; Δεν είναι δυνατό. Ακόμα και ο Αρτζούνα είπε, *τσαντσαλαμι χι μαναχ κρισνα*: «Ο νους είναι πάντοτε ανήσυχος.» Η καλύτερη πορεία είναι να σταθεροποιήσει κανείς τον νου στα λωτοειδή πόδια του Κυρίου. *Μανο μαγι αρπιταμι στιραμι*. Αν ασχοληθεί κανείς σοβαρά με τη συνείδηση του Κρίσνα, αυτό είναι το ανώτατο στάδιο τελειότητας. Όλες οι δραστηριότητες της συνείδησης του Κρίσνα βρίσκονται στο ανώτατο επίπεδο τελειότητας της ανθρωπίνης ζωής.

Αυτή η στροφή αποτελεί το συμπέρασμα του *μπακτι-γιογκα*, όπως περιγράφεται από τον Κύριο Καπιλαντέβα στη μητέρα Του. Το *μπακτι-γιογκα* είναι δουλειά ενός προχωρημένου στην *γκιανα* και τη *βαϊραγκια*, τη γνώση και την απάρνηση. Ο Σαρβαμπώμα Μπαττατσάρια έχει εξηγήσει το *μπακτι-γιογκα* ως *βαϊραγκια-βιντια-νιτζά-μπακτι-γιογκα*. Το *μπακτι-γιογκα* αρχίζει όταν δεχόμαστε τις οδηγίες του Κρίσνα:

σαρβα νταρμαμι παριτιατζία

μαμι εκαμι σαραναμι βρατζα

«Άφησε κάθε άλλο είδος θρησκείας και εγκαταλείψου σ' Εμένα.» (Μπ.γκ. 18.66)

Πρέπει να απαρνηθούμε όλες τις υλικές δεσμεύσεις και να δεχθούμε τα λωτοειδή πόδια του Κρίσνα. Κάνουμε το ένα σχέδιο μετά το άλλο για να

είμαστε ευτυχησμένοι στον υλικό κόσμο, αλλά το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας βεβαιώνει ότι αυτός ο τοπος είναι *ντουχκαλαγιαμ ασασβαταμ*, τόπος δυστυχίας. Στην πραγματικότητα, ο υλικός κόσμος προορίζεται για δυστυχία, όπως μία φυλακή προορίζεται για τιμωρία και σωφρονισμό. Μόλις αποκτήσουμε την καταστατική μας θέση *μπραμα-μποντα*, μπορούμε να εισέλθουμε στο βασίλειο του Θεού, τον πνευματικό κόσμο. Με το *καρμα-γιογκα* επιχειρούμε να να ξεφύγουμε από το χονδροειδές σώμα και με το *γκιανα-γιογκα* επιχειρούμε να ξεφύγουμε από το λεπτό σώμα, αλλά με το *μπακτι-γιογκα* μπορούμε απευθείας να υπερβούμε και το λεπτό σώμα (τον νου, τη νοημοσύνη και το εγώ) και το χονδροειδές υλικό σώμα. Μπορούμε τότε να βρεθούμε στο πνευματικό επίπεδο, στο αρχικό μας πνευματικό σώμα. Όσο βρισκόμαστε μέσα στο λεπτό και το χονδροειδές σώμα, υποφέρουμε στις τρεις καταστάσεις της υλική φύσης. Μόλις εισέλθουμε στην υπηρεσία αφοσίωσης του Κυρίου, βρισκόμαστε αμέσως στο επίπεδο *μπραμα-μποντα*. Το *Αχαμ μπραμασμι* («Είμαι Μπραμάν») είναι απλώς θεωρητική γνώση, αλλά όταν κάποιος προσφέρει πραγματικά υπηρεσία αφοσίωσης, βρίσκεται μέσα στην πρακτική γνώση. Τότε δεν είναι πλέον στο υλικό επίπεδο, αλλά στο επίπεδο του Μπραμάν.

Ο Μαχαράζα Πραλάντα πρόσφερε την καλύτερη υπηρεσία στον πατέρα του, τον Χιρανιακασιπού, με το να τον κάνει να σκοτωθεί από τον Κύριο Νρισιμχαντέβα. Επιφανειακά φάνηκε ότι ο Μαχαράζα Πραλάντα δεν βοήθησε τον πατέρα του, αλλά αυτό δεν ισχύει. Στις *σαστρα* αναφέρεται ότι αν κάποιος, ακόμα και αν είναι δαίμονας, σκοτωθεί από τον Θεό, απελευθερώνεται αμέσως. Ο Μαχαράζα Πραλάντα σκεφτόταν, «Ο πατέρας μου είναι τόσο αμαρτωλός και τόσο αντίθετος στη συνείδηση του Κρίσνα, ώστε μπορεί να μην ελευθερωθεί.» Αφού ο Κύριος Νρισίμχα σκότωσε τον Χιρανιακασιπού, ο Μαχαράζα Πραλάντα είπε στον Κύριο, «Αγαπημένε μου Κύριε, μπορώ να Σου ζητήσω ένα πράγμα; Ο πατέρας μου ήταν μεγάλος άθεος και διέπραξε πολλές προσβολές στα λωτοειδή Σου πόδια. Τώρα τον έχεις σκοτώσει. Σου ζητώ να τον συγχωρήσεις και να του δοθεί απελευθέρωση.» Στη πραγματικότητα ο Χιρανιακασιπού είχε ήδη απελευθερωθεί, αλλά ο στοργικός γιος του ανυπομονούσε να μάθει αν είχε απελευθερωθεί ή όχι. Ο Κύριος βεβαιώνει πως όχι μόνο ο

πατέρας ενός Βαϊσνάβα, αλλά όλοι, είκοσι μία γενιές πριν από έναν Βαϊσνάβα απελευθερώνονται. Έτσι υπηρετώντας τον Κύριο, προσφέρει κανείς την καλύτερη υπηρεσία στην οικογένειά του, επειδή είκοσι μία γενιές απελευθερώνονται αν γίνει κάποιος αγνός Βαϊσνάβα.

Η αληθινή δουλειά του *γιογκι* είναι να συγκεντρώνει τον νου του στον Κρίσνα. Αυτό είναι το αληθινό σύστημα του *γιογκα*. Υπάρχουν πολλών ειδών γυμναστικές που εκτελούνται από τους *γιογκι*, αλλά όλο αυτό συνιστάται για εκείνους που ενδιαφέρονται υπερβολικά για το σώμα. Η προσφορά υπηρεσίας στον Κρίσνα είκοσι τέσσερις ώρες την ημέρα ονομάζεται *μπακτι-γιογκα*, και αυτό είναι το αληθινό *σαμαντι*. Οι άνθρωποι εργάζονται σκληρά μέρα και νύχτα για να απολαύσουν κάποια αποτελέσματα. Όποιος εφαρμόζει το *μπακτι-γιογκα* εργάζεται σκληρά μέρα και νύχτα, αλλά προσφέρει τα αποτελέσματα στον Κρίσνα. Υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στον *μπακτι-γιογκι* και έναν συνηθισμένο *καρμι*. Οι συνηθισμένοι *καρμι* δεν μπορούν να καταλάβουν ότι οι *μπακτα* βρίσκονται στο υπερβατικό επίπεδο.

Όπως έχουμε αναφέρει προηγουμένως, υπάρχουν αναρίθμητες μορφές του Θεού – ο Ράμα, ο Νρισίμχα, ο Βάραχα, ο Κρίσνα, ο Καπιλαντέβα, ο Μπαλαράμα και ούτω καθεξής. Μερικές φορές κάποιοι ανόητοι άνθρωποι ρωτούν, «Λατρεύετε τον Κρίσνα. Γιατί δεν λατρεύετε τον Ράμα;» Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στον Κρίσνα και τον Ράμα, αλλά όλοι έχουν τις προτιμήσεις τους. Για παράδειγμα, ο Χάνουμαν ήταν ιδιαίτερα αφοσιωμένος στον Κύριο Ραματσάνντρα. Οι *γκοπι* ήταν αποκλειστικά αφοσιωμένες στον Κύριο Κρίσνα. Αυτό δεν συνιστά κάποια αληθινή διαφορά. Ο Κύριος εμφανίζεται σε διάφορες μορφές, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις είναι ο Κύριος. Κάποτε ο Κρίσνα άφησε τις *γκοπι* και μεταμορφώθηκε στη μορφή Του με τα τέσσερα χέρια. Οι *γκοπι* άρχισαν να Τον αναζητούν και όταν είδαν τη μορφή του τετράχειρα Βίσνου δεν έδειξαν πολύ σεβασμό. Ήθελαν μόνο να δουν τον Κρίσνα. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στον Κρίσνα και τον Βίσνου, αλλά κάθε αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου έχει κάποια ιδιαίτερη κλίση. Στη Βαϊσνάβα-σαμπραντάγια, ορισμένοι αφοσιωμένοι υπηρέτες λατρεύουν τους Ράντα-Κρίσνα, κάποιοι άλλοι λατρεύουν τους Σίτα-Ράμα και άλλοι

λατρεύουν τους Λάκσμι-Ναράγιανα. Ορισμένοι λατρεύουν επίσης τους Ρουκμίни-Κρίσνα. Όλοι αυτοί είναι οι ίδιοι και όλοι οι αφοσιωμένοι υπηρέτες του Κυρίου είναι Βαϊσνάβα. Είτε ψέλνει κανείς Χάρε Κρίσνα είτε Χάρε Ράμα, δεν έχει σημαντική διαφορά. Ωστόσο, η λατρεία των ημιθέων δεν συνιστάται. Σε κάθε περίπτωση, το *μπακτι-γιογκα* αρχίζει με το άκουσμα – *σραβαναμ κιρταναμ*. Αφού ακούσει κάποιος από τη σωστή πηγή και πεισθεί, θα εκτελέσει αυτομάτως *κιρτανα*. *Κιρτανα* σημαίνει εξύμνηση, δοξολογία. Το *κιρτανα* είναι κήρυγμα, δοξολογία και ομιλία σχετικά με τον Κύριο. Ο Μαχαράζα Παρίκσιτ έφτασε στην τελειότητα ακούγοντας απλώς τη *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*. Αυτό είναι *σραβαναμ κιρταναμ*. Ο Μαχαράζα Παρίκσιτ άκουγε και ο Σουκταντέβα Γιοσουάμι εκτελούσε *κιρτανα* περιγράφοντας τις δόξες του Κυρίου. Ο Μαχαράζα Πρίτου λάτρευε απλώς τον Κύριο, και η Λακσμιντέβι έκανε μασάζ στα λωτοειδή πόδια του Βίσνου. Ο Αρτζούνα έγινε φίλος με τον Κύριο, και ο Χάνουμαν μετέφερε τις εντολές του Κυρίου Ραματσάνντρα. Ο Μαχαράζα Μπάλι πρόσφερε όλα όσα είχε στον Κύριο με τη μορφή του Βαμαναντέβα, και αφού είχε προσφέρει όλα τα υπάρχοντά του, πρόσφερε το σώμα του. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα, αλλά προς το παρόν, αν απλώς ακούμε για τον Κρίσνα, αυτό είναι αριετό. Ο Θεός μας έχει δώσει αφτιά, και χρειάζεται μόνο να πάμε σε μία συνειδητοποιημένη ψυχή και να ακούμε από αυτήν για τον Κρίσνα. Αυτή είναι η μέθοδος που συνιστάται για αυτή την εποχή, επειδή οι άνθρωποι είναι πολύ πεσμένοι και αμόρφωτοι.

Ο Τσετάνια Μαχαπρασπού μας συνιστά να αναζητήσουμε έναν αφοσιωμένο υπηρέτη του Κυρίου ανεξάρτητα από τη θέση μας. Δεν χρειάζεται να μεταβάλουμε τη θέση μας· είναι καλύτερα να παραμείνουμε εκεί που είμαστε και να ακούμε απλώς για τον Κρίσνα. Η κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα έχει προορισμό να προσφέρει σε όλους την ευκαιρία να ακούσουν για τον Κρίσνα. Ο Κρίσνα βρίσκεται μέσα στην καρδιά όλων, και μόλις δει ότι κάποιος ενδιαφέρεται για Αυτόν, βοηθάει. Αυτή είναι η αρχή του *μπακτι*.

Ακόμη και αν δεν καταλαβαίνουμε αυτή τη φιλοσοφία, θα εξαγνισθούμε αν ακούμε τι λέει ο Κρίσνα. Αυτή είναι η όλη μέθοδος του *χαρι-σανκιρτανα*.

Δεν χρειάζεται καν να καταλαβαίνει κανείς τι είναι το Χάρε Κρίσνα. Χρειάζεται μόνο να ακούει για να εξαγνισθεί. Αν δεν εξαγνισθεί κάποιος, δεν μπορεί να κατανοήσει τον Θεό. Υπάρχουν πολλά μιάσματα μέσα στην καρδιά, και οι άνθρωποι αυτή την εποχή ασχολούνται με τόσο πολλές αμαρτωλές πράξεις – άνομο σεξ, κρεατοφαγία, μέθη και τυχερά παιχνίδια. Ολόκληρος ο κόσμος περιστρέφεται γύρω από αυτά τα πράγματα, αλλά παρ' όλα αυτά πρέπει να διαδώσουμε την κίνηση για τη συνείδηση του Κρίσνα. Μπορεί να υπάρχουν πολλά εμπόδια, αλλά όλα μπορούν να ξεπεραστούν με το έλεος του Κρίσνα. Πρέπει να είμαστε απλώς αποφασισμένοι στην αφοσίωσή μας. Τα υπόλοιπα θα ακολουθήσουν. Αυτή είναι η ουσία των οδηγιών του Κυρίου Καπιλαντέβα στη μητέρα Του.

Ο συγγραφέας

Ο Α. Τσ. Μπακιβεντάντα Σουάμι Πραμπουπάντα γεννήθηκε με το όνομα Αμπάι Τσαράν Ντε την 1^η Σεπτεμβρίου του 1896 στην Καλκούτα. Το 1920 τελείωσε την εκπαίδευσή του, ειδικευόμενος στη φιλοσοφία, τα Αγγλικά και την οικονομία στο πανεπιστήμιο της Καλκούτας. Εξαιτίας της εμπλοκής του, ωστόσο, στο εθνικό κίνημα της ανυπακοής του Γκάνντι, απέριψε κάθε επίσημο δίπλωμα. Σύντομα, ο Αμπάι Τσαράν Ντε ανέλαβε τη θέση του διευθυντή σε μία μεγάλη χημική εμπορική επιχείρηση. Τότε, στα 1922, συνάντησε την Αυτού Θεία Χάρη Σρι Σριμάντ Μπάκτι Σιντάντα Σαρασβάτι Γκοσουάμι Μαχαράζα, ιδρυτή 64 Γκωντίγια Βαϊσνάβα *ματα* στην Ινδία, το Βερολίνο και το Λονδίνο. (Τα *ματα* είναι πνευματικά και θρησκευτικά ιδρύματα, κέντρα μάθησης.) Η Αυτού Θεία Χάρη συμπάθησε αυτόν τον μορφωμένο νεαρό άνδρα και του εμφύσησε την ιδέα του κηρύγματος του μηνύματος του Κυρίου Τσετάνια σε όλο τον κόσμο.

Το 1933 στο Αλλαχαμπάντ, ο Αμπάι Τσαρά Ντε μυήθηκε επισήμως, και το 1936, λίγες μόνο μέρες πριν η Αυτού Θεία Χάρη αναχωρήσει από αυτόν τον θνητό κόσμο, διατάχθηκε συγκεκριμένα να διαδώσει τη συνείδηση του Κρίσνα στη Δύση, στην Αγγλική γλώσσα.

Έτσι ξεκίνησε το περιοδικό “Back to Godhead” το 1944, με τον Αμπάι Τσαρά Ντε να είναι αρχισυντάκτης. Τώρα το “Back to Godhead” εκδίδεται μηνιαία στην Αμερική από τους Αμερικανούς μαθητές του.

Η Ένωση Γκωντίγια Βαϊσνάβα τον αναγνώρισε ως Μπακιβεντάντα το 1947. Το 1954 έγινε *βαναπραστα*, αποσύρθηκε, δηλαδή, από την οικογενειακή ζωή, και το 1959 έγινε *σαννιασι*, προσχωρώντας στην τάξη *σαννιασα*, την τάξη της απάρνησης στην πνευματική ζωή, και είναι γνωστός ως Α. Τσ. Μπακιβεντάντα Σουάμι.

Τον Σεπτέμβριο του 1965, στην προχωρημένη ηλικία των 70 ετών, ο Α. Τσ. Μπακτιβεντάντα Σουάμι έφτασε στην πόλη της Νέας Υόρκης για να εκπληρώσει την ιερή αποστολή του δασκάλου του. Αμέσως οι νέοι Αμερικανοί προσελιύσθηκαν από αυτόν, και τον Ιούλιο του 1966 ιδρύθηκε επίσημα η Διεθνής Ένωση για τη Συνείδηση του Κρίσνα.

Ο Α. Τσ. Μπακτιβεντάντα Σουάμι είναι ο συγγραφέας της περίφημης *«Μπαγκαβάντ-γκίτα όπως ακριβώς είναι»*, που εκδόθηκε το 1968 από τον εκδοτικό οίκο McMillan. Τώρα εργάζεται πάνω στο αριστούργημά του, μία μετάφραση με λεπτομερή και περίτεχνα σχόλια της *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*, ένα έργο που προβλέπεται ότι θα αποτελείται από 60 τόμους, εκ των οποίων έχουν ήδη εκδοθεί οι τρεις. Επίσης, έχει ηχογραφήσει έναν δίσκο 33 στροφών με το μυστικιστικό *μαντρα* Χάρε Κρίσνα, ο οποίος είναι εξαιρετικά δημοφιλής στην Ινδία και την Αμερική.

Γλωσσάριο

αβαταρα: (κυριολεκτικά, κάποιος που κατέρχεται) ενσάρκωση του

Κυρίου, η οποία κατέρχεται από τον πνευματικό ουρανό στον υλικό κόσμο, με συγκεκριμένη αποστολή η οποία αναφέρεται στις γραφές.

ανιμα: η απόκρυφη τελειότητα που επιτρέπει σε κάποιον να γίνεται μικρότερος από τον πιο μικρό.

αντιατμικα: δυστυχίες που προέρχονται από από το σώμα και τον νου.

αντιμπωτικα: δυστυχίες που προέρχονται από άλλα ζωντανά όντα.

αντινταϊβικα: δυστυχίες που προέρχονται από φυσικές διαταραχές.

αρατι: τελετή χαιρετισμού του Κυρίου με προσφορές τροφής,

λουλουδιών, θυμιάματος, κλπ.

αρτσανα: η μέθοδος λατρείας της Θεότητας στον ναό.

ασουρα: (α στερητικό + σουρα, θεϊκός) δαίμονας, όποιος δεν ακολουθεί τις αρχές της θρησκείας.

ασραμα: το καθένα από τα τέσσερα πνευματικά στάδια της ζωής –

μπραματσαρι (το στάδιο του σπουδαστή), *γκριχαστα* (το στάδιο του οικογενειάρχη), *βαναπραστα* (το στάδιο της απόσυρσης από την οικογενειακή ζωή) και *σαννιασα* (το στάδιο απάρνησης).

αστανγκα-γιογκα: (αστα, οχτώ + ανγκα, μέλος, τμήμα) σύστημα γιογκα που διατυπώθηκε από τον Παταντζάλι και αποτελείται από οχτώ μέρη, οχτώ στάδια: *γιαμα* (έλεγχος των αισθήσεων), *νιγιαμα* (έλεγχος του νου), *ασανα* (σωματικές στάσεις), *πραναγιαμα* (έλεγχος της

αναπνοής), *πρατιαχα* (απόσυρση του νου από την πρόσληψη των αισθήσεων), *νταρανα* (σταθεροποίηση του νου), *ντιανα* (διαλογισμός) και *σαμαντι* (βαθιά και αδιάσπαστη απορρόφηση στον Κύριο της καρδιάς).

ατσαρια: πνευματικός δάσκαλος· αυτός που διδάσκει με το παράδειγμά του.

Βαϊκούντα: (κυριολεκτικά, χωρίς αγωνίες) οι αιώνιοι πλανήτες του πνευματικού ουρανού.

βαϊραγκια: αποδέσμευση από τον υλικό κόσμο, αδιαφορία για τον υλικό κόσμο. Πνευματική πειθαρχία που συνεπάγεται την αποδοχή εκούσιων πράξεων ασκητισμού, προκειμένου να επιτευχθεί η αποδέσμευση από τα αντικείμενα των αισθήσεων.

Βαϊσνάβα: ο αφοσιωμένος υπηρέτης του Υπερτάτου Κυρίου Βίσνου ή Κρίσνα.

βαρνασραμα-νταρμα: το βεδικό κοινωνικό σύστημα, το οποίο οργανώνει την κοινωνία σε τέσσερις επαγγελματικές τάξεις και σε τέσσερα στάδια της ζωής (*βαρνα* και *ασραμα*).

Βέδες: οι τέσσερις Βέδες, δηλαδή η *Ριγκ*, η *Γιαζουρ*, η *Σαμα* και η *Αταρβα*, καθώς και τα συμπληρώματά τους, δηλαδή οι *Πουρανα*, η *Μαχαμπατα*, η *Βενταντα-σουτρα*, κλπ.

Βεντάντα: το τέλος της βεδικής γνώσης. Οι *Ουπανισαντ* είναι το τελευταίο τμήμα των Βεδών και η *Βενταντα-σουτρα* συνοψίζει τη φιλοσοφία των *Ουπανισαντ* σε περιεκτικά αποφθέγματα. Η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ*

θεωρείται το φυσικό σχόλιο της *Βενταντα-σουτρα* από τον ίδιο συγγραφέα, τον Σρίλα Βιασαντέβα. Συνεπώς, κατά την άποψη των Βαϊσνάβα, η *Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ* είναι ο ώριμος καρπός του δέντρου της βεδικής γραμματείας.

Βεντάντα-σούτρα ή Μπράμα-σούτρα: φιλοσοφική πραγματεία, γραμμένη από τον Βιασαντέβα, η οποία αποτελεί το συμπέρασμα όλων των Βεδών.

Βιασαντέβα: ο μέγιστος σοφός όλων των εποχών. Ενσάρκωση του Βίσνου, εξουσιοδοτημένη να συντάξει τις Βέδες, τις *Πουρανα* και τα λοιπά έργα της βεδικής γραμματείας.

Βίσνου: ο Υπέρτατος Κύριος του κόσμου. Το Πρόσωπο της Θεότητας που διαπερνά τα πάντα. Πλήρης επέκταση του Κρίσνα, η οποία δημιουργεί και συντηρεί τα αναρίθμητα υλικά σύμπαντα.

βισνου-ταττβα: οι αναρίθμητες επεκτάσεις του Κρίσνα.

Βριντάβανα: η τοποθεσία των υπερβατικών βουκολικών διασκεδάσεων του Κρίσνα, τις οποίες φανέρωσε όταν ήταν παρών στη γη, πριν από περίπου πέντε χιλιάδες χρόνια.

Γιαμαράζα: ο ημίθεος που τιμωρεί τα αμαρτωλά ζωντανά όντα μετά τον θάνατό τους.

Γιασόντα: η θετή μητέρα του Κρίσνα.

Γιασόντα-νάνντανα: το παιδί της Γιασόντα, ο Κρίσνα.

γιογκα: ένωση, σύνδεση. Η σύνδεση της συνείδησης της απειροελάχιστης ζωντανής οντότητας με το υπέρτατο ζωντανό ον, τον Κρίσνα.

Υπάρχουν πολλοί κλάδοι του *γιογκα*, όπως *καρμα-γιογκα*, *γκιανα-γιογκα* και *μπακτι-γιογκα*. Αν δεν προσδιορίζεται, αναφέρεται συνήθως στο *αστανγκα-γιογκα* του Παταντζάλι.

γιογκα-μαγιά: η εσωτερική δύναμη του Κυρίου, η οποία Τον κρύβει από τους μη αφοσιωμένους υπηρέτες.

Γιογκέσβαρα: όνομα του Κρίσνα, «ο κύριος των μυστικών δυνάμεων».

γιούγκα: οι τέσσερις εποχές του σύμπαντος, οι οποίες περιγράφονται στις Βέδες. Η Σάτια-γιουγκα, η Τρέτα-γιουγκα, η Ντβάπαρα-γιουγκα και η Κάλι-γιουγκα. Η διάρκειά τους είναι αντιστοίχως 1.728.000, 1.296.000, 864.000 και 432.000 χρόνια. Οι μειούμενοι αριθμοί αντιπροσωπεύουν μια αντίστοιχη φυσική και ηθική επιδείνωση της ανθρωπότητας σε κάθε εποχή.

γκιανα: γνώση. Η υλική γνώση δεν προχωράει πέρα από την ύλη. Η υπερβατική γνώση κάνει τη διάκριση μεταξύ ύλης και πνεύματος. Τέλεια *γκιανα* είναι η γνώση του σώματος, της ψυχής και του Υπερτάτου Κυρίου.

γκιανα-γιογκα: ο δρόμος της πνευματικής συνειδητοποίησης μέσω της φιλοσοφικής αναζήτησης της αλήθειας.

Γκολόκα (Κρίσναλόκα): ο ανώτατος πνευματικός πλανήτης, όπου βρίσκονται οι προσωπικοί τόποι διαμονής του Κρίσνα, η Ντβάρακα, η Ματούρα και η Βριντάβανα.

γκοπι: οι βοσκοπούλες φίλες του Κρίσνα, οι πιο έμπιστοι υπηρέτες Του.

γκουρου: πνευματικός δάσκαλος.

γκριχαστα: *γκριχα* σημαίνει «σπίτι» και *στα* σημαίνει «διαμένω», άρα *γκριχαστα* είναι ο οικογενειάρχης· το δεύτερο στάδιο της ζωής στο σύστημα *βαρνασραμα*.

Κάλι-γιούγκα: η σημερινή εποχή της έριδας και της υποκρισίας, η τέταρτη σε ένα κύκλο τεσσάρων συμπαντικών εποχών. Διαρκεί 432.000 χρόνια, από τα οποία έχουν περάσει περίπου 5.000.

καρμα: 1. η δράση γενικώς, η οποία επισύρει μια αντίδραση. Συνειδοχικώς, και η επακόλουθη αντίδραση. 2. υλική δράση, η οποία τελείται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των γραφών και η οποία αποφέρει υλικά κέρδη σε αυτή τη ζωή ή προαγωγή στους ανώτερους πλανήτες μετά θάνατον.

καρμα-γιογκα: ο δρόμος της πνευματικής συνειδητοποίησης, σύμφωνα με τον οποίον οι καρποί της δράσης προσφέρονται στον Μπαγκαβάν, τον Υπέρτατο Κύριο.

καρμα-κανντα: τμήμα των Βεδών, το οποίο ασχολείται με τελετουργίες και θυσιαστήριες τελετές, οι οποίες αποβλέπουν σε υλικά οφέλη ή στην απελευθέρωση.

καρμι: κάποιος του οποίου η δράση (*καρμα*) είναι σύμφωνη με τις βεδικές εντολές.

μαγια: (κυριολεκτικά *μα*, μη + *για*, αυτό) αυτό που δεν είναι, το μη ον, η πλάνη.

Μαγιαβάντι: ιμπερσοναλιστής, μηδενιστής, οπαδός της πίστης ότι

τελικώς ο Θεός είναι άμορφος και χωρίς προσωπικότητα.

μαντρα: (κυριολεκτικά, *μαν*, νους + *τρα*, απελευθερώνω) υπερβατική ηχητική δόνηση, η οποία απελευθερώνει τον νου από την υλική δουλεία.

μαχα-μαντρα: (μέγα *μαντρα*) το μέγα *μαντρα* της απελευθέρωσης, *Χαρε Κρισνα, Χαρε Κρισνα, Κρισνα Κρισνα, Χαρε Χαρε / Χαρε Ραμα, Χαρε Ραμα, Ραμα Ραμα, Χαρε Χαρε.*

Μπαγκαβάν: (*μπαγκα*, πλούτη, δυνάμεις + *βαν*, κατέχω) ο κάτοχος κάθε δύναμης, το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας. Ο Θεός, ο οποίος είναι ο κάτοχος κάθε πλούτου, δύναμης, φήμης, ομορφιάς, σοφίας και απάρνησης.

Μπαγκαβάντ-γκίτα (το θείο τραγούδι): το ιερό βιβλίο που καταγράφει τη διδασκαλία του Κυρίου Κρίσνα στον φίλο Του Αρτζούνα, στο πεδίο της μάχης του Κουρουκσέτρα.

μπακτα: αφοσιωμένος υπηρέτης του Υπερτάτου Κυρίου.

μπακτι: αφοσίωση, αγάπη για τον Θεό. Η λέξη *μπακτι* προέρχεται από τη ρίζα *μπατζ*, που σημαίνει «υπηρετείν» (βλ. *μπατζανα*). Συνεπώς, η πρωταρχική σημασία της λέξης *μπακτι* είναι η προσφορά υπηρεσίας.

μπακτι-γιογκα: η σύνδεση με τον Υπέρτατο Κύριο μέσω του *μπακτι*, της αφοσίωσης στον Θεό και της προσφοράς σε Αυτόν υπηρεσίας αγάπης.

Μπράμα: το πρώτο δημιουργημένο ζωντανό ον, ο δευτερογενής

δημιουργός του υλικού σύμπαντος. Είναι ο αρχικός
πνευματικός δάσκαλος της *σαμπρανταγια* Μπράμα-Μάντβα.

μπραματσαρι: το πρώτο *ασραμα*, δηλαδή το πρώτο στάδιο της ζωής στο
σύστημα *βαρνασραμα*: η άγαμη ζωή του σπουδαστή.

Μπραμάν: 1. η πνευματική λάμψη που εκπορεύεται από το υπερβατικό
σώμα του Κυρίου. 2. το απρόσωπο γνώρισμα του Κρίσνα που
διαπερνά τα πάντα, που εισχωρεί παντού.

μπραμανα: η ανώτατη από τις τέσσερις *βαρνα*, τις κοινωνικές διαιρέσεις,
στο σύστημα *βαρνασραμα*: ιερέας ή δάσκαλος.

μπραματσαρι: το πρώτο *ασραμα*, δηλαδή το πρώτο στάδιο της ζωής στο
σύστημα *βαρνασραμα*: η άγαμη ζωή του σπουδαστή.

μαντουρια-ρασα: σχέση συζυγικής αγάπης με τον Κρίσνα.

παραμπαρα: η μαθητική διαδοχή μέσω της οποίας μεταδίδεται η
πνευματική γνώση.

Πουράνα (οι): δέκα οχτώ πανάρχαια βιβλία, ιστορίες αυτού του πλανήτη
και άλλων.

πρακριτι: η φύση (κυριολεκτικά, εκείνο το οποίο κυριαρχείται).

Υπάρχουν δύο *πρακριτι*, η *απαρα-πρακριτι*, η υλική φύση, και η
παρα-πρακριτι, η πνευματική φύση (τα ζωντανά όντα). Και οι δύο
κυριαρχούνται από το Υπέρτατο Πρόσωπο της Θεότητας.

Πραλάντα Μαχαράζα: μέγας αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου
Κρίσνα, που διώχθηκε και βασανίστηκε από τον άθεο πατέρα
του, αλλά πάντα προστατευόταν από τον Κύριο.

πρασανταμ: τροφή η οποία προσφέρεται στον Κρίσνα, αποικτά πνευματικό χαρακτήρα και εξαγνίζει το ζωντανό ον που την τρώει.

πρεμα: αγνή αγάπη για τον Θεό, το ύψιστο στάδιο τελειότητας.

Ράμα: 1. όνομα της Απόλυτης Αλήθειας ως πηγής απεριόριστης ευχαρίστησης για τους υπερβατιστές. 2. ενσάρκωση του Υπερτάτου Κυρίου ως τέλειου βασιλιά (του Κυρίου Ραματσάνντρα).

ρασα: η γλυκιιά σχέση μεταξύ του Κυρίου και των ζωντανών όντων. Υπάρχουν πέντε κύριες σχέσεις: ουδέτερη σχέση (σαντα-ρασα), σχέση υπηρέτη (ντασια-ρασα), σχέση φίλου (σακια ρασα), γονική σχέση (βατσαλια-ρασα) και συζυγική σχέση (μαντουρια-ρασα).

ρισι: σοφός.

Ρούπα Γιοσουάμι: ο βασικότερος από τους έξι Γιοσουάμι της Βρινντάβανα, τους έξι μεγάλους πνευματικούς δασκάλους που εξουσιοδοτήθηκαν από τον Κύριο Τσετάνια Μαχαπράμπού να εδραιώσουν και να διαδώσουν τη φιλοσοφία της συνείδησης του Κρίσνα.

σαμπρανταγια: αδιάσπαστη σειρά μαθητικής διαδοχής. Υπάρχουν τέσσερεις *σαμπρανταγια*: Μπράμα, Σρι, Ρούντρα και Σανάκ.

Σανάτανα Γιοσουάμι: ένας από τους έξι Γιοσουάμι της Βρινντάβανα, ο μεγαλύτερος αδελφός του Ρούπα Γιοσουάμι και συγγραφέας πολυάριθμων έργων, όπως το *Χαρι-μπακτι-βίλασα*, και η *Μπριχαντ-*

Μπαγκαβαταμριταμ.

Σανγκαρατσάρια: ενσάρκωση του Κυρίου Σίβα που εμφανίστηκε τον όγδοο αιώνα για να διαδώσει την ιμπερσοναλιστική φιλοσοφία, με σκοπό να εξαφανίσει τον βουδισμό από την Ινδία και να επανεδραιώσει το κύρος των Βεδών.

σαντανα-μπακτι: το στάδιο της αφοσίωσης δια της εξάσκησης· η άσκηση του *μπακτι* μέσω ρυθμιστικών αρχών και κανόνων, μέσω πνευματικής πειθαρχίας για την ικανοποίηση του Κυρίου Κρίσνα.

σαντου: προέρχεται από τη σανσκριτική ρίζα *σαντ*, που σημαίνει «κατευθείαν στον στόχο (σαν βέλος)». Έτσι *σαντου* σημαίνει «κάποιος που λέει την αλήθεια πολύ εύστοχα», ανεπηρέαστος από κοινωνικές συνθήκες και συμβάσεις. Με μία γενική έννοια σημαίνει άγιο πρόσωπο, αφοσιωμένος υπηρέτης του Κυρίου, αλλά αναφέρεται κυρίως στους εξαιρετικά εξελιγμένους αφοσιωμένους υπηρέτες. Τέτοιοι αφοσιωμένοι υπηρέτες είναι γνωστοί και ως *μαχατμα* (μεγάλες ψυχές) ή *μπαγκαβατα* (αφοσιωμένοι υπηρέτες που ενσωματώνουν τα γνωρίσματα του Μπαγκαβάν, του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας).

σαντου-σανγκα: η συναναστροφή με άγια πρόσωπα, με εξαιρετικά εξελιγμένους αφοσιωμένους υπηρέτες του Κυρίου· το δεύτερο στάδιο της ανάπτυξης του *μπακτι* και ο σημαντικότερος παράγοντας για την εξέλιξή του.

σαστρα: οι εξ αποκαλύψεως γραφές.

σατς-τσιντ-ανανντα βιγκραχα: (σατ, αιώνια ύπαρξη + τσιτ, γνώση + ανανντα, ευδαιμονία, μακαριότητα + βιγκραχα, μορφή) η αιώνια μορφή του Υπερτάτου Κυρίου, γεμάτη ευδαιμονία και γνώση. Είναι επίσης η αιώνια υπερβατική μορφή και του ζωντανού όντος.

σβαρουπα: (σβα, δική του + ρουπα, μορφή) η αιώνια μορφή της ψυχής· η αληθινή ταυτότητα του ζωντανού όντος· η αιώνια μορφή της υπηρεσίας του ζωντανού όντος στον Κύριο, δηλαδή η αιώνια σχέση του με τον Κύριο.

Σίβα: ημίθεος υπεύθυνος για την κατάσταση της άγνοιας και για την καταστροφή του υλικού σύμπαντος.

Σουκαντέβα Γκοσουάμι: μέγας αφοσιωμένος υπηρέτης, ο οποίος απήγγειλε τη Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ στον Βασιλιά Παρίκσιτ κατά τις τελευταίες επτά ημέρες της ζωής του Βασιλιά.

σραβαναμ: ακρόαση από έγκυρη πηγή. Η πρώτη από τις εννέα μεθόδους της υπηρεσίας αφοσίωσης.

Σρίμαντ-Μπαγκαβατάμ: το λαμπρότερο πετράδι της βεδικής γραμματείας, η άσπιλη Πουρανα, ο ώριμος και γλυκός σαν νέκταρ καρπός του δέντρου της βεδικής γνώσης.

σανατανα-νταρμα: η αιώνια θρησκεία του ζωντανού όντος, η υπηρεσία αφοσίωσης στον Υπέρτατο Κύριο.

σανκια: 1. η μέθοδος του γιογκα της αφοσίωσης, που περιγράφηκε από τον Κύριο Καπίλα στη Σριμαντ-Μπαγκαβαταμ 2. η αναλυτική μελέτη και κατανόηση της ψυχής και του σώματος.

σανκιρτανα-γιαγκια: η καθορισμένη θυσία για την εποχή του Κάλι, την *καλι-γιουγκα*· δηλαδή, το ομαδικό ψάλσιμο των αγίων ονομάτων, της δόξας και των διασκειδάσεων του Υπερτάτου Προσώπου της Θεότητας.

σαννιασα: η τάξη της απάρνησης, απαλλαγμένη από οικογενειακές σχέσεις και στην οποία όλες οι δραστηριότητες είναι αφιερωμένες αποκλειστικά στον Κρίσνα.

ταπασια: οικειοθελής αποδοχή υλικής ταλαιπωρίας, με σκοπό την πρόοδο στην πνευματική ζωή.

τζιβα (τζιβατμα): η ψυχή, η ατομική ζωντανή οντότητα.

τουλασι: μεγάλη αφοσιωμένη υπηρέτης του Κυρίου. Στον υλικό κόσμο εμφανίζεται με τη μορφή ενός φυτού. Είναι πολύ αγαπητή στον Κύριο Κρίσνα και τα φύλλα της προσφέρονται στα λωτοειδή Του πόδια.

Τσετάνια Μαχαπραμπού: ενσάρκωση του Κρίσνα που εμφανίσθηκε το 1486 στη Ναβαντβίπα της Δυτικής Βεγγάλης και εγκαινίασε την ομαδική ψαλμωδία του *μαχα-μαντρα*. Είναι η πλέον μεγαλόψυχη ενσάρκωση, επειδή προσφέρει με γενναιοδωρία αγάπη για τον Θεό.

Τσετάνια-τσαριτάμριτα: το έργο του Κρισναντάσα Καβιράζα Γιοσουάμι που εξιστορεί τη διδασκαλία και τις διασκειδάσεις του Κυρίου Σρι Τσετάνια Μαχαπραμπού.

